Bundel van de Verenigde Vergadering van 6 juli 2017

00 Opening
- Oproepbrief Verenigde Vergadering 6 juli 2017

01 Vaststellen agenda
- Definitieve agenda VV 6 juli 2017

02 Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 18 mei 2017 (bijlage audiotranscript)
- Concept besluitenlijst VV 18 mei 2017
- Audiotranscript VV 18 mei 2017
- Beantwoording van vragen naar aanleiding van bespreking van het Delegatiebesluit VV 18 mei 2017

03 Mededelingen

04 Insprekers

05 Vragenrondje

06 Stukken ter kennisname

06.01 Conceptnotulen commissies Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering, Stedelijk Water en Watersysteem en Gezond, Schoon en Gezuiverd Water d.d. 20 juni 2017
- Conceptnotulen commissie BOB d.d. 20 juni 2017
- Conceptnotulen commissie SWW d.d. 20 juni 2017
- Conceptnotulen commissie GSG d.d. 20 juni 2017

B Bespreekstukken

B.00 Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissielid CDA
- Dossier 180 voorblad
- Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissielid CDA

B.01 Kadernota 2018
- Dossier 76 voorblad
- Kadernota 2018
- bijlage 1 - Kadernota 2018 - v4.0
- bijlage 2 - overzicht realisatie besparingsopgave (€ 15 mln.)

B.02 Aquon Begroting 2018, begrotingswijziging 2017, jaarrekening 2016, kadernota 2018
- Dossier 89 voorblad
- Aquon Begroting 2018, begrotingswijziging 2017, jaarrekening 2016 en kadernota 2018
- B.1 Zienswijze brief B2018 BW2017
- B.2 U17.283 Brief aan waterschappen - Zienswijzen begrotingswijziging 2017 en Begroting 2018 def
- B.3 concept begrotingswijziging 2017 tbv zienswijze
- B.4 Concept Programmabegroting 2018 tbv zienswijze
- B.5 Jaarstukken 2016 van de GR Aquon
- B.6 AQUON Kadernota 2018 definitief
- B.7 20161215 AQUON AB bijlage 4 Implementatieplan AQUON
- B.8 20161215 AQUON AB bijlage 3 Oplegger implementatieplan AQUON

B.03 Aanpassing regeling Aquon
- Dossier 90 voorblad
- Aanpassing regeling Aquon
- B.1 Brief Aquon aan WS wijziging GR AQUON definitief
- B.2 Eerste wijzigingsregeling GR AQUON dd 13 april 2017.pdf
- B.3 toelichting op de eerste wijzigingsregeling Aquon.pdf

H Hamerstukken

H.05 Voorstel aangaande uitgangspunten voor een partiële wijziging van de Legger Binnenwaterkering, betreffende het deel “Maasdijk” ter hoogte van de haven te Maassluis.

Dossier 101 voorblad

Voorstel aangaande uitgangspunten voor een partiële wijziging van de Legger Binnenwaterkering

Bijlagen 1 tot en met 4

H.06 Beleidsnota peilbeheer, nota van beantwoording

Dossier 115 voorblad

Beleidsnota peilbeheer, nota van beantwoording

Beleidsnota Peilbeheer

Nota van beantwoording beleidsnota peilbeheer

H.07 Maatregelen voorkoming wateroverlast Schiedam Bijdorp

Dossier 7 voorblad

Maatregelen voorkoming wateroverlast Schiedam Bijdorp

S Sluiting

Hoogheemraadschap van
Delfland

Aan de leden van de verenigde vergadering

ONS KENMERK
1308613
DELFT
2 juni 2017

ONDERWERP
oproepbrief verenigde vergadering 6 juli 2017

Geachte leden,

Hiermee roep ik u namens de Voorzitter op voor de bijeenkomst van de Verenigde Vergadering die zal worden gehouden op **donderdag 6 juli 2017** in de **VV-zaal** van de locatie Gemeenlandshuis, Phoenixstraat 32 te Delft, aanvang **9.00 uur**. Zoals gebruikelijk zal er na afloop van de vergadering een lunch worden geserveerd.

De agenda van de Verenigde Vergadering, en de daarbij behorende stukken zijn in de loop van 9 juni raadpleegbaar op uw iPad.

Indien u verhinderd bent de Verenigde Vergadering bij te wonen, verzoek ik u vriendelijk daarvan kennis te geven aan Linda Leemborg, telefoon (015) 260 82 23. U kunt uw bericht ook sturen naar: verenigdevergadering@hhdelfland.nl.

Met vriendelijke groet,
de Griffier van Delfland,

drs. H.K.B. Fobler

BIJLAGE(N) -
CONTACT mevrouw L. Leemborg • T (015) 260 82 23 • E lleemborg@hhdelfland.nl
POSTADRES Postbus 3061, 2601 DB Delft • WEBSITE www.hhdelfland.nl
SECTOR Bestuur, Beleid en Communicatie • TEAM Bestuur

Definitieve Agenda Verenigde Vergadering

Datum:	06-07-2017
Tijd:	09:00 - 12:00
Locatie:	VV zaal / B.0.14
Voorzitter:	M.A.P. van Haersma Buma
Toelichting:	

Punt	Omschrijving
00	Opening
01	Vaststellen agenda
02	Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 18 mei 2017 (bijlage audiotranscript)
03	Mededelingen
04	Insprekers
05	Vragenrondje
06	Stukken ter kennisname
06.01	Conceptnotulen commissies Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering, Stedelijk Water en Watersysteem en Gezond, Schoon en Gezuiverd Water d.d. 20 juni 2017
B.00	Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissielid CDA
B	Bespreekstukken
B.01	Kadernota 2018
B.02	Aquon Begroting 2018, begrotingswijziging 2017, jaarrekening 2016, kadernota 2018
B.03	Aanpassing regeling Aquon
H	Hamerstukken
H.05	Voorstel aangaande uitgangspunten voor een partiële wijziging van de Legger Binnenwaterkering, betreffende het deel “Maasdijk” ter hoogte van de haven te Maassluis.

H.06 Beleidsnota peilbeheer, nota van beantwoording

H.07 Maatregelen voorkoming wateroverlast Schiedam Bijdorp

S Sluiting

CONCEPT

Lijst van besluiten en toezeggingen van de openbare Verenigde Vergadering, bijeen op 18 mei 2017

Agendapunt	Onderwerp	Besluit	Toezegging	Trekker
01.	Vaststelling agenda	Vastgesteld	Partij voor de Dieren dient stemverklaring in bij H.08 Categorie gebouwd en categorie Natuurterreinen dient stemverklaring in bij H.05.	
02.	Lijst van besluiten en toezeggingen V.V. 6 en 18 april 2017	Vastgesteld		
03.	Mededelingen	Afwezigen: de leden De Nooy, Middendorp, Van Heijningen	De vragen over de Watertafel worden op korte termijn schriftelijk beantwoord. In het college van D&H wordt besproken op welke manier de AWPD inhoudelijk betrokken blijft bij de besluitvorming nu er geen Hoogheemraad aanwezig is.	Dijkgraaf Dijkgraaf
04.	Inspraakronde			
05.	Vragenrondje			
06.01	Conceptnotulen commissies Bestuur, Organisatie, en Bedrijfsvoering, Waterveiligheid en Waterkwaliteit van 2 mei 2017	Vastgesteld		
B.01	Ontwerp Jaarverslag 2016 inclusief financiële jaarrekening	Conform voorstel besloten Motie *Maatschappelijke effecten versobering kwijtschelding Zuiveringsheffing 2016 en volledige afschaffing*	*Toezegging*: Het college zal een brief aan de VV sturen m.b.t. de behandeling van de adviezen van de rekeningcommissie n.a.v. de jaarrekening. De brief wordt in concept met de rekeningcommissie besproken.	Hoogheemraad Smits

		daarvan in 2017 wordt ingetrokken door de indieners. Motie *Impuls aan verbetering Waterkwaliteit* wordt aangehouden door de indieners.	Bij begroting komen concrete voorstellen t.a.v. herzien van reserves en voorzieningen. Bij begroting komen voorstellen ten aanzien van kwaliteit van de investeringsramingen. Er komt meer informatie over duurzaamheid. De stand van zaken rond de innovatie-agenda zal jaarlijks worden gedeeld met de VV. In de komende kadernota zal het verloop van de schuldenpositie te zien zijn. Plan van aanpak Omgevingswet komt in september 2017 in cie. BOB. Voorafgaand aan commissie in september, komt Omgevingswet in informatieve VV Na de zomervakantie volgt een informatieve VV of informatieve brief waar wordt aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan handhaving Er komt extra informatieve VV over waterkwaliteit op 13 juni as. Na het tweede jaar van de kwijtschelding zal worden gerapporteerd over resultaten en effecten, in 2018. Bij komende begroting komen aangepaste PI's. Communicatieplan over inzet RUD komt voorafgaand aan begroting 2018	Hoogheemraad Smits Hoogheemraad Smits Hoogheemraad Smits Dijkgraaf Dijkgraaf Hoogheemraad Ter Woorst Hoogheemraad Ter Woorst Hoogheemraad Smits Hoogheemraad Smits Dijkgraaf

			Antwoorden op vragen van categorie Ongebouwd over maaibeheer en investering gemalen worden toegevoegd aan vragenformulier	Hoogheemraad Ter Woorst
B.01a	Bevindingen Rekeningcommissie bij het Jaarverslag 2016			
B.02	Actualisatie Delegatiebesluit Delfland	Conform voorstel besloten	*Toezegging*: De brief van de PvdA wordt mee behandeld in de werkgroep. Aantal praktische zaken wordt nog uitgezocht en meegenomen, onder andere regelingen zoals genoemd door CU-SGP	Dijkgraaf Dijkgraaf
H.03	Normenkader en controleplan 2017	Conform voorstel besloten		
H.04	Begrotingswijziging 2017 en ontwerpbegroting 2018 GR HWH	Conform voorstel besloten		
H.05	Investeringsplan en uitvoeringskrediet nieuw financieel systeem	Conform voorstel besloten Stemverklaring Categorie Natuurterreinen: waardering voor het voorstel en Delfland wordt gefeliciteerd met de samenwerking met Schieland en Rijnland		
H.06	Conceptbegroting 2018 Regionale Belasting Groep	Conform voorstel besloten		
H.08	Vaststellen beleidsvisie Muskusrattenbeheer West en Midden Nederland 2017 - 2020	Conform voorstel besloten Stemverklaring Partij voor de Dieren: de PvdD maakt geen onderscheid tussen soorten dieren, de beleidsvisie is uitermate		

		teleurstellend. PvdD stemt tegen het voorstel		
H.09	Aanpak Klimaatadaptatie Delfland	Conform voorstel besloten		
H.10	Ontwerpbegroting 2018, Kadernota 2018 en Jaarrekening 2016 van de GR Slibverwerking 2009	Conform voorstel besloten		
H.11	Herziening Waterakkoord KWA			
	Sluiting	12.00 uur		

Versie 19 mei 2017

TRANSCRIPT VAN DE VERENIGDE VERGADERING VAN HET HOOGHEEMRAADSCHAP DELFLAND
d.d. 18 mei 2017

Opening

De voorzitter: Het is 09.00 uur. Dus wij gaan beginnen. De vergadering is geopend. Ja, voor de heer Kuijvenhoven, die moet toch een goede dag gister gehad hebben, want gister is de nieuwe jeugddijkgraaf -die eind van het jaar begint- gekozen en zij komt uit Hoek van Holland. Dus ik heb gehoord dat het feest tot in de late uurtjes door geduurd heeft, dat jij veel polonaise hebt gelopen. Goed.

De heer Kuijvenhoven: Wel goed dat het een Rotterdamse is dan, hè?

De voorzitter: Een Rotterdamse. Ja, ja. Ik had het nu even over Hoek van Holland. Ik bedoel, beledig ze nou niet gelijk daar. Het is echt Hollands, hè? Direct weer iets naar beneden trekken, hè? Ja. Dat Feyenoord kampioen geworden is, ja, dat is ook een feit. En Sparta is niet gedegradeerd. Dat is ook een feit. Ja, goed. Laten we weer tot de orde van de vergadering terugkeren.

1. Vaststellen agenda

De voorzitter: Wij gaan eens even kijken naar de agenda. Zijn er over de agenda voor de vaststelling nog vragen, opmerkingen, aanvullingen? De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Dank u wel. Goedemorgen. Wellicht dat we bij de bespreking van de notulen ook even stil kunnen staan bij het vervolg van de insprekers van de vorige keer. Daar hebben we met een vervolgtraject bezig. Dat u een korte reflectie daarover kunt geven. Dat wilde ik voorstellen.

De voorzitter: Ik kijk even verder. Ja, de heer Simon.

De heer Simon: Dank u wel, voorzitter. Wij willen graag bij hamerstuk 8 een stemverklaring indienen.

De voorzitter: Oké, is genoteerd. Ja, de heer P. van den Berg.

De heer P. van den Berg: Ja, dank u wel. Wij willen graag bij hamerstuk H.05: investeringsplan en uitvoeringskrediet nieuwe financiële systeem een opmerking of een stemverklaring plaatsen.

De voorzitter: Opmerking of een stemverklaring. U gaat er nog van uit dat ...

De heer Van den Berg: Ja, ik ben niet zo'n proceduretijger.

De voorzitter: Oké. Ja, ja. Nee, dat dacht ik.

De heer Van den Berg: Dus ik, het kan een stemverklaring zijn. Het hoeft geen bespreekstuk of zo te worden. Maar we willen er in elk geval iets bij zeggen en als dat in de vorm van een stemverklaring moet, dan doen we dat.

De voorzitter: Mevrouw Hilders.

Mevrouw Hilders: Ja, dank u wel, voorzitter Wij hebben gezien dat bij diverse hamerstukken er een nieuw voorstel is opgenomen en dat niet duidelijk is wat de wijzigingen zijn ten opzichte van het oude voorstel en dat geldt -even kijken- voor H.04. Dat geldt voor H.05, voor H.06. Wij zouden bij deze stukken graag even een toelichting krijgen wat er nu daadwerkelijk gewijzigd is, want in de tekst kan ik het dus niet vinden. Dank u.

De voorzitter: Ja. De heer Nanninga.

De heer Nanninga: Voorzitter, misschien kunt u bij de mededelingen vertellen waarom wij de notulen van de commissie BOB zo laat hebben gekregen. Die zijn essentieel voor deze vergadering. Ik zeg nooit iets over stukken die te laat komen, maar ik heb dit de afgelopen periodes nog niet eerder meegemaakt.

De voorzitter: Het komt langzaam terug. Ik ga een tweede ronde bij de ... De heer Schouffoer

De heer Schouffoer: ... Dan bij de heer Van den Berge over H.05.

De voorzitter: Oké. Ik zie nog een nabrander bij de heer Hombergen.

De heer Hombergen: Dat klopt. Wij wilden ook even bij de notulen van de commissie BOB, hebben we, daarin blijkt dat we een ..., ik loop vast. Ik wilde aan het college vragen of ze ook een reactie willen gaan geven -misschien nu, misschien later- over de manier waarop de motie van het manifest van de politieke jongeren gebruikt zal worden. We hebben gisteren gezien dat er een nieuwe jeugddijkgraaf gaat komen. Dat is misschien een mogelijkheid om ook het manifest van de politieke jongeren te inspireren. Dank u.

De voorzitter: Goed. Wij gaan over naar de agenda. Ik ga maar even netjes nu ophalen, want hij is eruit gevallen bij mij.

2. Lijst van besluiten en toezeggingen VV 6 en 18 april 2017 (bijlage audiotranscript)

De voorzitter: De lijst van besluiten en toezeggingen van de VV. Ik had gezien dat de heer Hombergen nog een vraag had gesteld over het transcript. Nog even voor de goede orde: hoe werkte het ook alweer? Dan ga ik even mijn spullen erbij zoeken. De besluitenlijst is leidend. Dat is wat we vaststellen en het andere is wat gewoon zo wordt bijgevoegd en niet meer dan dat. Dus de besluitenlijst is leidend. Dat geef ik nog even aan. Zijn er nog vragen uwerzijds?

De heer Hombergen: Nou ja, misschien een herhaling, er zaten gewoon een paar storende fouten in het transcript. Ik zou u allen hebben aangesproken als leden van de VVD. Nou, dat was echt niet het geval, maar dat is een kleinigheid. Maar daar zaten ook wat dingen rondom het werkelijk overnemen van de motie door het college. Ik had ook aan het college gevraagd -zoals ik net heb gezegd- om terug te rapporteren een keer aan de VV hoe het college hem dan overneemt en dat herhaal ik bij dezen.

De voorzitter: Ja, dus ik heb bijna het antwoord op uw vraag gegeven. Een keer. Ja, dat klopt dus. Het gaat dus gebeuren. Ja, nee, maar dat komt vanzelf.

De heer Schouffoer: Voorzitter? Bij interruptie. Dan zou ik graag een voorstel uitwerken, maar het volgt dan in het volgende vergadering bij de commissie BOB, dat gewoon het college netjes hun procedure aanpast en zegt: nou, als er een motie wordt aangenomen, dan antwoordt het college met een behandelvoorstel, zodat wij als VV weten wanneer wij resultaten kunnen zien en dat, en zo onze controlerende taken goed kunnen uitvoeren.

De voorzitter: Ja, ik ga nu niet er een werkvergadering van maken. Dus ten aanzien van deze motie zal collega Smits antwoorden in de lijn, zoals die geantwoord heeft in die vergadering. Dus u krijgt het nog te horen. Dan eerst nog even over de commissie, nee, dat zeg ik bij de Mededelingen. Over de notulen verder geen opmerkingen?

3. Mededelingen

De voorzitter: Een aantal mededelingen. Afwezig allereerst, de heer De Nooy en de heer Van Heijningen. Dan is de heer Middendorp afwezig. Zo zou mevrouw Jans er nog iets over vertellen. U hebt allen een brief gekregen ten aanzien van het tijdelijk terugtreden van hoogheemraad Middendorp, waarbij we ook hebben toegevoegd voor nadere informatie kunnen de leden- die daar niet bij aanwezig waren, dat waren er natuurlijk vele- die kunnen voor toelichting bij hun fractievoorzitters terecht. Ik herhaal het nog even. Ik geef zo meteen, ja zo meteen, na de mededelingen nog het woord aan mevrouw Jans. In de lijst van besluiten en toezeggingen van 18 april staat dat de vergadering om 23:00 uur gesloten is, maar dat was om 17:30 uur. Anders zou er een hele rare besluitvorming zijn geweest over de toen benoemde nieuwe secretaris-directeur. In de besluitenlijst staat niet vermeld dat de motie die ingediend is door de natuurterreinen, die is wel ondertekend door de heer Schouffoer, maar hij was niet aanwezig. In afwezigheid kan motie niet worden ingediend. Dus zijn naam wordt nog geschrapt uit de notulen, want indienen zonder aanwezigheid kan niet. Ik vermeld dat nog even in de formele zin.

De heer Schouffoer: Ja, voorzitter, maar dan is er een precedent, want dan zal ik u ook één dezer dagen een andere motie aanreiken, die ook is ondertekend geweest door iemand die er niet aanwezig was.

De voorzitter: Dank voor de ...

De heer Schouffoer: Ik dacht dat dat de mores bij Delfland ..., ja ...

De voorzitter: Ja, soms kom je op het spoor. Dank ook als u ons daarbij helpt. De heer Hombergen had een aantal vragen gesteld. Twee commissies BOB geleden over de watertafel of naar aanleiding van, maar dat heeft zich, is wat gaan zweven van wie, wat, waar. We wilden nu afspreken dat we zo snel mogelijk gewoon even die drie vragen schriftelijk sturen. Dan is dat ook voor iedereen helder waar het over gaat, om dat nu te doen. De meesten weten niet meer wat de vragen waren, dus dan krijgt u dat zo snel mogelijk toegezonden. Dan nog even een opmerking over de huisvesting. Er wordt volop getimmerd. Het is zelfs zo ver dat mijn hand is gekneusd. Sommigen denken dat het met de verbouwing van het Gemeenlandshuis te maken heeft, want alles binnen de tijd, dus ik ben ook gaan helpen. Nou, het is aardig dat iemand dat dacht. Mijn ambtsketen is vanmorgen ook gebroken. Dus ja, het is allemaal renovatie wat de klok slaat. Dus we zullen zorgen dat we dat ook weer op tijd repareren.

De heer ...: Paperclip.

De voorzitter: Ja, paperclip, maar dat is zilver en dat soort metaal gaat niet goed. Wat dat betreft zeg ik toch over de huisvesting: de verhuizing gaat gewoon door. Dus rond -ik heb zo'n schema, komt eraan- rond 23 juni zitten we met ze allen weer op de Phoenixstraat.

De heer Hombergen: Mijnheer de voorzitter?

De voorzitter: Ja?

De heer Hombergen: Misschien als de ambtsketting dan toch wordt gerepareerd of hersteld ...

De voorzitter: Het is de keten.

De heer Hombergen: ...dat dan ook even naar de Arbo-eisen van die ketting kan worden gekeken. Dat u hem voortaan ook netjes kunt omhangen zonder gekwetst te worden.

De voorzitter: Ja, ja. Ja, als het een keten is, dan is het ... Keten en kettingen, hè, dat dat, u weet het nog. Wat heeft nou een hond, hè? Die heeft een ketting en ik wil toch niet met een hond vergeleken worden. Zeker in de discussie van afgelopen weken is dat erg gevoelig. Mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Dank u wel, voorzitter. De hoogheemraad Hans Middendorp heeft zich afgelopen weken tijdelijk teruggetrokken. Wij hebben groot respect voor zijn besluit. Algemene Waterschapspartij Delfland is -samen met de VVD- de grootste partij bij Delfland. Hans heeft een grote verdienste voor de AWP. Dit is geen gemakkelijk besluit geweest en we wachten de uitkomst van een proces vol vertrouwen af. Dank u.

De voorzitter: Dan voeg ik nog toe: wij zullen in het college volgende week ook even praten over hoe de Algemene Waterschapspartij -als deelnemer van de coalitie- betrokken blijft bij het besluitvormingsproces nu er geen hoogheemraad van deze fractie in het college zit. Dus daar gaan we volgende week over praten. Hebben we gister met mevrouw Jans ook doorgesproken dat we daar ook kijken hoe we dat weer gaan doen.

Mevrouw ...: Voorzitter, een verzoek. Zou u iets meer in de microfoon willen praten?

De voorzitter: Ja.

Mevrouw ...: Dank u wel.

De voorzitter: Hebt u de laatste nog gehoord? En de ander is dat ten aanzien van de portefeuille, we proberen nu even een lijstje te maken tot aan de zomer wat urgent allemaal gedaan moet worden en dat gaan we onder de collegeleden qua activiteiten verdelen. Goed. Dat wat mededelingen.

4. Inspreker

De voorzitter: Er zijn geen insprekers.

5. Vragenrondje

De voorzitter: Geen vragenronde. Er was een vraag over het verslag van de commissie BOB. Ja, het was mij natuurlijk ook opgevallen dat het laat was. Het heeft een hele eenvoudige reden: de secretaris was met vakantie en kwam dus terug in het weekend en daarna is de slag gemaakt. Dat is een samenloop van omstandigheden die dit heeft veroorzaakt. Meer kan ik er niet van zeggen. Of ik daar blij mee ben of niet, dat maakt niet uit. Maar ja, dat is lastig -laat ik het zo zeggen- voor u allen. Goed, dat is de reden.

6. Stukken ter kennisname

De voorzitter: Alle ingekomen stukken verder nog over? Anderen nog? Niet?

B. Bespreekstukken

De voorzitter: Dan gaan we naar bespreekstukken.

B.01 Ontwerp Jaarverslag 2016 inclusief financiële jaarrekening

De voorzitter: Het ontwerp jaarverslag enzovoorts. Ik ga aan de rechterkant beginnen. De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ja, het jaarverslag over 2016. Laat ik maar bij het begin beginnen en dat is de cover. Op de cover staat een heel mooi plaatje van een technische installatie, mooi ingestraald met blauw licht. Kennelijk is dat het beeld dat Delfland wil uitstralen. Maar volgens mij is dat niet het beeld dat de meeste bewoners van Delfland aan 2016 zullen overhouden. Dat is een ander beeld. Dat is kroos. Kroos, kroos, kroos, kroos, kroos overal. Kroos in alle grachten. Delft waar over de hele grachten overal een groene mat ligt van eendenkroos. Ik denk dat dat het beeld is van 2016 dat wel is blijven hangen. Nou, dat is gewoon een cover. Ik kan me voorstellen dat je dat niet meteen op je visitekaartje zet, maar het valt me op -als ik het hele verslag lees- dat het woord kroos of eendenkroos of varianten daarop helemaal niet voorkomen. Zelfs niet waar de Fight against Cancer Swim wordt genoemd. Leidt mij meteen tot een vraag. gaan we dit jaar weer tegen hoge kosten de symptomen bestrijden met de eendenkroos om die Swim opnieuw te faciliteren? Dat kroos dat gebeurt ons niet zomaar. Het staat niet op zich, maar het wordt voor een flink deel bepaald door watervervuiling en misschien ook wel het gegeven dat we het afgelopen jaar niet meer hebben doorgespoeld. Waterkwaliteit -of de verbetering daarvan- die stagneert. Ondanks dat over negen jaar in 2027 die waterkwaliteit gewoon goed op orde moet zijn, want anders dreigen grote EU-boetes. En Delfland heeft al een keer eerder in een vergelijkbare situatie gezeten. Het was met de afvalwaterzuivering in de Houtrust die moest worden uitgebreid. Daar zouden ook grote EU-boetes komen als wij niet op tijd klaar waren met het beter zuiveren van dat water. Dat heeft geleid dat wij op een gegeven moment echt in een hoek zaten waar het heel moeilijk was om nog een oplossing te vinden. Uiteindelijk heeft dat geleid tot een hele dure waterzuivering in de Harnaschpolder. En niet alleen dat, burgers en bedrijven hebben hier last van de slechte waterkwaliteit en kunnen daardoor sommige dingen niet meer doen. Boeren hebben last van de waterkwaliteit voor hun vee. Toeristen voor het zien van een mooie stad en ook gewoon de burgers kunnen niet gewoon gaan zwemmen. Het zwemmen in onze zwemwateren lukt -zodra het even warm is- ook niet. In heel Delfland is er maar slechts op één plek voldoende schoon water het hele jaar door. Op die ene plek daar mag je niet zwemmen, want die ene plek -waar het hele jaar door schoon water is- dat is de Hofvijver. De Hofvijver is schoon, want die wordt gevuld met water van Dunea. Misschien moeten we dan maar die Hofvijver tot een zwemwater laten worden of een andere plek vullen met water van Dunea. Dat komt in de buurt van de eindejaarsmotie. In die richting ga ik niet, maar werkelijk het bieden van een bepaalde faciliteit aan onze bewoners -die telkens als het warm weer is niet meer werkt- dat is gewoon niet goed. Dan moeten we een tandje bijzetten. Leidt mij trouwens ook nog tot de vraag wat er is gebeurd met de zwemwaterlocatie midden in ons gebied: het Kraaiennest? Wat een best wel goed functionerende plek was, waar we hebben gewerkt met een andere compartimentering en die plotseling niet meer staat in de lijst van zwemwateren. De waterkwaliteit, en de zwemwaterkwaliteit, die moet dus verbeterd worden. We zien gelukkig dat we steeds beter samenwerken met de partners in ons gebied. We zitten samen in een team. Maar daar wil ik toch een kanttekening bij zetten. Ik begin met een citaat: we werken tegenwoordig goed samen met alle partijen, zoals gemeentes, provincies en belangenorganisaties. Aldus, hoogheemraad Ingrid ter Woorst. En de Delft op zondag, 6 december 2009: toen waren we er ons natuurlijk al van bewust dat we moesten samenwerken, dat we dat gingen doen. Daar '...' wat we deden. Maar ondertussen zijn er wel zeven, acht jaar verstreken. En ook eerder zien we dat wij vanuit Delfland heel goed in het vizier hebben gehad dat we moesten samenwerken om

die waterkwaliteit te verbeteren en ook alle waardering voor onze hoogheemraad die daaraan heeft gesjord en getrokken, maar we komen er niet, want we zien dat die waterkwaliteit gewoon niet verbeterd wordt. We zien ook in de jaarrapportage dat de handhaving op vervuiling, dat die stagneert, dat die niet ten volle wordt gebruikt. Al met al zijn er dus telkens redenen waarom het niet lukt om die waterkwaliteit te verbeteren. Het lijkt ons goed om een helder traject te hebben naar 2027, waar we met z'n allen ons aan committeren met een helder stappenplan om te zien welke inspanningen er nu werkelijk nodig zijn en te zien of we daarbij op schema liggen of dat we een tandje bij moeten zetten. Mijn fractie heeft daarvoor het initiatief genomen om een motie op te stellen met de titel: Impuls aan Waterverbetering Waterkwaliteit, waarin wij enerzijds zeggen dat wij een helder stappenplan willen hebben naar 2027 om die waterkwaliteit dan op orde te hebben en gewoon te slagen voor de EU-toets en ook daarbij de inzet op handhaving te betrekken dat je effectiever en beter zal zijn en dat we wat minder excuses of redenen hebben waarom het dit jaar dan toch niet meer lukt. Ik zal hem dadelijk indienen of ik kan hem nu ook aan de griffier geven. Hij is ondertekend door mijn fractie, de ChristenUnie, SGP, door Bedrijfsgebouwd, Water Natuurlijk en de AWP Delfland. Dacht ik ... En 50PLUS. En de Partij van de Dieren.

De heer ...: Wie heeft er dan niet ondertekend?

De heer Hombergen: Dat over mijn motie voor de waterkwaliteit. Ik heb ook twee andere punten nog. De betere rapportage van dit jaar over het personeelsbeleid -daarvoor complimenten- geeft ons een goed inzicht hoe Delfland opereert met haar personeel. Het geeft ook wat zorgpunten. Die zal ik niet herhalen. Maar er is ook iets wat ik even apart wil noemen en dat is dat Delft -of Delfland- wel een unieke positie zit. Zeker met het nieuwe Gemeenlandshuis zitten we op loopafstand van het Unesco IHE en we hebben de TU Delft binnen handbereik. Dat zijn mooie instituten en ik weet dat er op hoog niveau wordt samengewerkt. Maar wat me ook opvalt -op operationeel niveau- is dat er wel een tandje bij kan. Uitwisseling van studenten, meer samenwerken in teams met Unesco IHE. Daar samenwerking mee zoeken. Ik hoop dat we daar wat meer mee kunnen doen en dat dat ook een handschoen is die de nieuwe SD zal gaan oppakken. Een ander signaal, wat ik toch nog even wil opnemen, is het rapport van de rekeningcommissie en hun herhaling van de adviezen van een jaar geleden. In de commissie BOB hebben we daarover gesproken en de hoogheemraad heeft daarover grote waardering voor het werk van de rekeningcommissie uitgesproken. Dat is goed. Maar ik denk dat het college als geheel ook heel goed tussen de oren moet hebben wat de rekeningcommissie heeft gemeld. Ik hoop dat volgend jaar de adviezen van dit jaar niet herhaald hoeven worden, omdat we echt het gevoel hebben dat het college daarmee goed op streek is. Ik kan me voorstellen dat niet alles meteen wordt gehaald, maar je moet duidelijk zien dat er een voortgang wordt gemaakt. Dan kom ik aan mijn laatste punt. Het college heeft gezegd dat we meer willen gaan samenwerken, dat ze meer willen gaan samen met inliggende gemeentes. Ik pleit ervoor dat er een vervolg komt aan de gesprekken die in 2015 zijn gevoerd vanwege de afschaffing van het kwijtscheldingenbeleid. Gedeeltelijke afschaffing van het kwijtscheldingenbeleid. We weten dat de incassering tot nu toe dat er veel moeite voor is gedaan, om dat netjes te laten verlopen. U heeft dan ook veel complimenten gekregen. Maar wat wij nu niet weten is wat de totale impact is in ons gebied van het overal incasseren van best wel de hoge zuiveringsheffing. De regeling voor de meest schrijnende gevallen is toch niet al te vaak gepast en dat is misschien toch wel een ad hoc-regeling die beter toegepast kan worden samen met de gemeente. Daarom hebben we ook een motie opgesteld, hebben we een initiatief genomen voor een motie -die durf ik niet meer te herhalen- maar door veel partijen is ondertekend om een vervolg te geven aan de gesprekken die u heeft gedaan met de inliggende gemeentes om ook verder na te denken over hoe nu verder te gaan met de verdere incassering van de belastingen en het omgaan met de schrijnende gevallen. Ik zal ook deze ondertekende motie geven aan onze griffier. Dat is de bijdrage van ons in eerste termijn.

De voorzitter: Dank. Ook deze motie is correct ingediend. We zullen ze straks even op beeld, ga ik even kijken of dat lukt. We hebben ze niet op beeld. Dan worden ze gekopieerd en dan komen ze eraan. Dan gaan we verder. De heer Schouffoer.

De heer Schouffoer: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde eigenlijk het bestuur en vooral de organisatie bedanken voor de stukken die we hebben gekregen. Jaarrekening. Ik vind dat, de stukken geven een goed beeld van een goed geoliede organisatie en ik denk dat Delfland goed op het spoor is. Ik wil complimenten uitdelen voor wat in het stuk staat over samenwerking en ook over hoe Delfland op verschillende beleidsterreinen proactief werkt aan vernieuwing van beleid en aan innovatie, met als hoogtepunt het innovatie-element. Ik heb wel een beetje huiver aan de aangekondigde nota van 139 pagina's. Dan denk ik van: ja, dat... Maar die bespreken we later nog wel. Ik heb ook zorgen over de waterkwaliteit en de mate waarin Delfland op de gestelde termijn aan de kaderrichtlijn Water zal voldoen en dat is ook de reden waarom ik samen met de PvdA en anderen de motie Impuls Verbetering Waterkwaliteit heb ingediend, mede ondertekend. ...in aanwezigheid vandaag. Als het gaat om de techniek rondom de begroting en jaarrekening sluit ik me heel erg aan bij het advies van de commissie van de rekeningcommissie en ik moet constateren dat er wederom en nogmaals een overschot is. Al met al heeft de, en daaraan handhaaf ik mijn standpunt, zoals ik die vorig jaar daarover heb verwoord. Het verheugt mij dat uw college heeft aangekondigd om, maar goed, pas in 2018, met een standpunt te komen over de reserves en de benodigde risicoreserves. Het wordt tijd dat we daar ook over spreken. Het beeld, de jaarrekening geeft een beeld van de organisatie goed op pad is en op de goede weg. Doet me ook wel een beetje denken aan een oud-Amerikaanse spreekwoord -ik kan hem niet zo snel in het Latijn vertalen, mijnheer Fekkes- maar dat is: if you're in control, you're not going fast enough. Daar wou ik het bij laten.

De voorzitter: De heer Nanninga.

De heer Nanninga: Voorzitter, dank u wel. Voor ons ligt de jaarrekening en de opmerking van de heer Hombergen over de foto van de Morsestraat die ondersteunen wij. Maar goed, dat is een bijzaak. Voor ons ligt de jaarrekening van Delfland. Het lijkt goed te gaan met het waterschap. Er is flink resultaat geboekt. Mensen willen hier graag werken. We gaan straks terug naar een mooi historisch gebouw. Droge voeten, schoon water? De vlag kan uit. Belangrijke punten zijn wederom blijven liggen. Ik begin met de rituele dans met de rekeningcommissie. De rekeningcommissie is de commissie waar de VV zwaar op leunt bij de jaarrekening. De commissie brengt een verslag uit. Het dagelijks bestuur reageert uiterst zuinig en het jaar erop begint het ritueel opnieuw. Water Natuurlijk wil dat dit beter gaat. Onze penningmeester lijkt daarmee in mee te gaan. De portefeuillehouder neemt de bevindingen serieus, zegt hij. En bovendien zegt hij toe dat hij in de bestuursrapportage uitvoeriger in zal gaan op de opmerkingen van de voorzitter van de rekeningcommissie, zodat er dan een debat over kan worden gevoerd. Wij vragen in de aanloop naar de burap met de rekeningcommissie één en ander af te stemmen. Ik loop de portefeuilles verder langs. Er ligt een goed plan van aanpak voor de aanpak om de slechte waterkwaliteit in ons gebied te tackelen. De portefeuillehouder Handhaving kan de vacatures voor handhavers niet vervullen en er vindt een arbeidsmarktonderzoek plaats om te onderbouwen waarom medewerkers naar elders vertrekken en hier niet solliciteren, omdat de arbeidsvoorwaarden elders beter zijn. Tja, verborgen werkgelegenheid. Aan het begin van mijn betoog noemde ik het gemeenlandshuis dat wij binnenkort weer gaan bewonen. Hoe duurzaam is het geworden? Energielabel B lijkt voor een oud pand -na een ingrijpende renovatie- redelijk, maar hoe duurzaam zijn nu die tegels die uit Egypte hier naartoe hebt laten slepen? Vraag: waar blijft ons integraal duurzaamheidsplan? NEZ, de Natte Ecologische Zones. Water Natuurlijk maakt zich zorgen over de voortgang van het aantal hectares dat nu in de pijplijn zit en wil graag duidelijkheid hebben over hoeveel hectares er in voorbereiding zijn. Er zouden

30 hectares aangelegd worden. Tenslotte, de portefeuille Klimaatadaptatie en Gezuiverd Afvalwater. Wij constateren dat er in de afgelopen periode met enthousiasme wordt gewerkt aan dit onderwerp ...

De voorzitter: Zou u nog iets naar voren weer …, want u gaat steeds verder naar achter.

De heer Nanninga: Ja, ik probeerde een beetje te ontspannen.

De voorzitter: Ja, ik denk u gaat bijna weg. Ja.

De heer Nanninga: Dank u wel, voorzitter. Tenslotte, de portefeuille Klimaatadaptatie en Gezuiverd Afvalwater. Wij constateren dat er in de afgelopen periode met enthousiasme wordt gewerkt aan dit onderwerp. 30% van het schone hemelwater gaat naar de peperdure waterzuiveringsinstallatie. Overstorten braken vies hemelwater uit, sorry, vies rioolwater uit in onze sloten en kanalen. Slecht voor het vee, vissen en de mensen. Een aanpak van de meest problematische overstorten in combinatie met klimaatadaptatie zou een mooi zichtbaar resultaat kunnen zijn. Wij hebben hier al jaren om gevraagd. In andere waterschappen hebben ze het al lang in beeld. Actie. Voorzitter, zal ik alvast eventjes op de moties reageren? Of ... Voorzitter, dit zijn uiterste sympathieke moties, die ook voor een groot gedeelte overeenkomen met bestaand beleid. In het begin van de periode heeft de portefeuillehouder reeds toegezegd dat het rekenkameronderzoek van de gemeente Delft, dat wij t.z.t. zullen toekomen, toegestuurd zullen krijgen, omdat daarin al wordt gekeken naar wat de effecten zijn van onder andere het afschaffen, het gedeeltelijk afschaffen van de kwijtschelding en andere inkomensmaatregelen die effecten hebben op de laagst betaalde. Wellicht kunt u dat meenemen in uw antwoord in de reactie op de moties en wij wachten in spanning af wat het dagelijks bestuur op deze moties zal zeggen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Dank uw wel, voorzitter. De jaarrekening 2016 is vrij uitgebreid. Ook in de commissie BOB is al gezegd van: je hebt een soort wisselbeweging. Dan wordt hij weer korter, dan wordt die wel langer. We zitten nu in de fase dat die weer wat dikker is. Hij is leesbaar en wat me bij deze jaarrekening opvalt is dat er veel aandacht is voor wat ikzelf dan doen even de bedrijfsvoering. Het is veel meer aangekleed, veel meer ingebed in de organisatie. Even een paar aandachtspunten: Delfland heeft naast haar kerntaken een aantal uitdagingen voor zich. Dat is werken aan waterbewustzijn, werken aan waterkwaliteit, werken aan duurzaamheid en werken aan de schuldpositie. Waterbewustzijn spreekt voor zich. Het OESO-rapport enzovoort. In de jaarrekening wordt onvoldoende duidelijk wat precies eraan gedaan is en straks natuurlijk van wat gaan we er aan doen? Waterkwaliteit. Dat baart ons zorgen. Dat baart meerdere VV-leden, meerdere partijen zorgen. Vandaar ook de motie Impuls Waterkwaliteit, die we hebben medeondertekend. Duurzaamheid. Delftland heeft -zoals elke organisatie- zijn eigen duurzaamheidsdoelen. Die worden nu ruimschoots gehaald, maar dat is met name, doordat wij aangesloten zijn, doordat wij aandeelhouders zijn van HVC. HVC doet het heel goed op dat gebied en dat telt dan door in onze eigen prestaties. Nou ja, dat is een afgeleide. Niet helemaal blijkt uit de jaarrekening -en dat is ook een van onze aandachtspunten- welke maatregelen Delfland zelf neemt. Eén onderdeel daarvan is het sluiten van de keten. Afgelopen vrijdag -ja, afgelopen vrijdag was dat- het lijkt al heel lang geleden, afgelopen vrijdag hebben wij de mogelijkheid gehad om bij de Harnaschpolder deel te nemen aan een aantal excursies. Daarbij wordt ook duidelijk dat het sluiten van de keten -met name de energieketen- dat dat in vergevorderd stadium is en dat Delfland daar grote voordelen bij kan bereiken, net zoals alle andere organisaties die daarbij betrokken zijn, zoals Dunea. Maar wij vragen ook aandacht voor de kleinere maatregelen. Maatregelen zoals bijvoorbeeld het plaatsen van zonnepanelen. Zonnepanelen op de grote lucht, maar zonnepanelen ook op de Harnaschpolder. En tot slot vragen wij aandacht voor de energie-ambitie.

Dat is een punt wat echt heel mooi een kapstok kan zijn om daar een aantal maatregelen aan op te hangen. Schuldpositie spreekt voor zich. Wij hebben het daar afgelopen jaar uitgebreid over gehad. Het is ook element van het coalitieakkoord. Er wordt aan gewerkt, maar dat blijkt niet uit de jaarrekening. Tot slot nog even: het advies van de rekeningcommissie. Voorgaande sprekers hebben het daar ook over gehad. Er is uitgebreid over gesproken in de commissie BOB. De notulen -waar we met spanning opgewacht hebben- blijken niet helemaal helder te zijn. De vraag is en de oproep is van de rekeningcommissie is Smart afspraken te maken. Ik geef, ik verwijs nu even daar naar de heer Paul van den Berg die daar straks aandacht aan zal besteden. Ik benadruk bij deze nog even dat het aan de VV is om de rekeningcommissie in te zetten, om gebruik te maken van de rekeningcommissie, zodat de VV haar werk goed en beter kan doen. Dank u wel.

De voorzitter: Dan is het woord aan de heer Fekkes.

De heer Fekkes: Dank u, voorzitter. Waardering voor de opstellers van de jaarrekening. We zitten goed op het spoor, maar er zijn altijd nog verbeteringen mogelijk. Zoals betere ramingen en betere handhaving, met name voor wat betreft de chemische lozingen. En waardering op het punt voor de inzet van hoogheemraad Ter Woorst. Echter, je kunt wel in je eigen omgeving -waar je wat invloed kunt uitoefenen- een plan trekken. Maar wat doen we -bijvoorbeeld- met lozingen van Dupont en Shell? Dat komt uit de lucht en dat slaat toch neer op het water en op het land en dat komt uiteindelijk ook in onze gebied terecht. Daar wordt vind ik -ook vanuit de provincie- soms wat te makkelijk over gedacht. Als er weer een uitstoot is of er gebeurt weer een ongelukje, dan lees je in het bericht: er is geen gevaar voor de volksgezondheid. Gaat u rustig slapen. Nou, bij Dupont, ik heb daar laatst een programma over gezien op de televisie, als je ziet wat voor problemen gezondheidsproblemen de mensen daarmee hebben, dan zou eigenlijk de leus moeten zijn van: er is geen gevaar voor de volksgezondheid: gaat u maar rustig inslapen. Want zo ernstig is het in sommige gevallen. Dus ik denk dat het verstandig zou zijn om richting provincie toch eens te vragen om wat beter op die vergunningen te letten en op de handhaving daarvan. Want er is nog veel mis mee. Mijn fractie bij Provinciale Staten zal daar ook actie op ondernemen. Afgelopen vrijdag hebben we bij de excursie ook kunnen zien -bij het NAD- wat voor inspanning het kost om schoon drinkwater te krijgen. De technieken die nemen wel steeds toe. Men is daar zeer betrokken en zeer geavanceerd bezig. Dat geldt ook voor de rioolwaterzuivering. Maar wat je er niet ingooit, hoef je er ook niet uit te halen is natuurlijk de leus. Maar dat wist u al. Voorzitter, we bouwen een reserve op. We begrepen dat het tot nu toe alleen boekhoudkundig is, maar als wij te zijner tijd willen aflossen, dan zal je toch moeten zorgen dat je voldoende kasgeld hebt. Dus ik vraag er maar even aandacht voor. Economisch gaat het goed in Nederland. De economie trekt aan. Gisteren hoorden we dat de schuld van de overheid met miljarden is teruggelopen. Maar ja, de burger, de uitkeringstrekkers en de gepensioneerden die merken daar allemaal niets van. Om met Wim Zonneveld te spreken: de economie is hosanna, maar voor de burgers en de uitkeringstrekkers is het niet in den hoge. Dus wat dat betreft zouden we, want het heeft natuurlijk direct een relatie ook met kwijtschelding. Collega Hombergen die heeft -mede namens ons- een motie over ingediend en we vinden dat je dit soort zaken toch eigenlijk landelijk zou moeten regelen. Wij zijn ook steeds tegenstander van de afbouw van de kwijtscheldingsmogelijkheden. Tenslotte, voorzitter, de computerbeveiliging. Ik weet dat het de aandacht heeft hier binnen het huis, maar ja, we zijn toch recentelijk zeer geschrokken hoe dat wereldwijd en ook sommige sectoren in Nederland gigantisch uit de hand heeft kunnen lopen. Dus ik vraag daar zeer sec de aandacht voor. Even kijken. Nogmaals, dat hebben we in de commissie BOB ook wel gezegd: waardering voor de inzet van de rekeningcommissie. Hiervoor is er ook al over gesproken. De aanbevelingen -die wij onderschrijven- dienen echter wel uitgevoerd te worden. Maar we hebben het hier verder nog over. Tenslotte, helemaal tenslotte, ja, als ik zo het hele beeld zie in Delfland en mede gelet op het feit dat ik laatst familie uit Amerika over had uit Pennsylvania en zie je hoe het daar niet

geregeld is, dan zou ik eigenlijk willen zeggen van: tel ook je zegeningen eens een keer hier. En er is altijd wat aan te merken, maar ik denk dat het beeld toch voornamelijk positief is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Ik onderschrijf die laatste zin ook. Mevrouw De Zoete.

Mevrouw De Zoete-van der Hout: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, over het jaarverslag en de aanbevelingen van de rekeningcommissie is in de commissies en ook zojuist al veel gezegd. Ik wil me vooral ook aansluiten bij de complimenten die gegeven zijn. Het is heel duidelijk dat er heel hard gewerkt is en dat er ook veel bereikt is. In het kader van een goede rentmeesterschap kijken we dan vaak naar onze omgeving, maar toch ook zeker naar de financiën. Als we dan zien dat de schuld flink gedaald is, dan is een compliment daar zeker op zijn plaats. We lezen uit deze jaarstukken ook dat er een hoge ambitie is bij het college van DNH en in feite ook bij ons. Dat leidt er wel toe dat er ook zaken onder die ambitie vallen die niet helemaal bij de corebusiness van Delfland horen. Die veel energie vragen van de organisatie. Misschien ook wat verwarring hier en daar stichten. Daar hebben wij niet goed oog op en waarschijnlijk na de verhuizing naar het nieuwe gebouw nog minder, omdat we dan helemaal geen contact meer hebben met de organisatie, wat wel een beetje jammer is natuurlijk. We hebben wel de indruk dat de organisatie hoog belast is. Wat ons verder opvalt is dat voor sommige aspecten van het beleid wat onduidelijke regels zijn. Ook dat is in de commissie BOB in ieder geval al gedeeld. Met name de regels over innovatie. Als blijkt dat innovatie ..., als het opruimen van het strand -hoe loffelijk en prachtig dat ook is- en enthousiast gebracht, als dat een innovatie is, dan gaan onze wenkbrauwen toch een beetje omhoog. Zoiets zou, nou ja goed, niet meer dan normaal, toch? Dat de boel opgeruimd wordt? En ik geloof niet dat dat nou precies onder de regels van innovatie zouden moeten passen. Helaas is van alle ambitie ook sommige dingen die wel bij de corebusiness horen niet gelukt. En dat heeft niets te maken met inzet. Maar er zijn een heleboel redenen voor aan te wijzen en dan heb ik het met name over de verbetering van de waterkwaliteit. Vandaar dat wij ook -als fractie ChristenUnie/SGP- de motie over de waterkwaliteit hebben getekend. Misschien iets minder van de ambities buiten de corebusiness en misschien iets meer van het geld hiernaartoe. Nogmaals, we onderstrepen dat het niet heeft te maken met de inzet -zeker niet- van de hoogheemraad. Als laatste de motie over de kwijtschelding. Ook daar hebben we niets dan lof over de inzet, maar het kan geen kwaad om toch nog een keer te gaan praten om te kijken van: gaan we hier nog mee verder? Welke impact gaat dit nog hebben? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Simon.

De heer Simon: Ook de Partij voor de Dieren is vol lof over deze jaarrekening. Wij spreken onze waardering uit voor de inzet die gepleegd is om dit resultaat te bereiken. Ik beperk me in dit betoog vooral tot de twee moties die zijn ingediend. Net als mijn voorgaande spreker wil ik ten eerste zeggen dat wij ook zeer onze waardering uitspreken over de inzet van de hoogheemraad en wij zien deze motie over de Impuls aan de Verbeterde Waterkwaliteit een signaal dat het vanuit de VV en dus ook vanuit de Partij voor de Dieren ons echt serieus is hoe met de waterkwaliteit omgegaan wordt. Met betrekking tot de motie Kwijtschelding. Het is een pijnlijk proces geweest. De Partij voor de Dieren heeft in eerste instantie op aangedrongen bij de portefeuillehouder om goed in contact te blijven met de omliggende gemeentes en wij zien deze motie dan ook als een plan om het kwijtscheldingsbeleid in te bedden in de bestuurlijke samenwerking in onze omgeving. Dank u wel.

De voorzitter: Dank uw wel. Mevrouw Hilders.

Mevrouw Hilders: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, allereerst willen wij het college en de portefeuillehouder bedanken voor het aanpassen van de jaarrekening. Dat gaat dan over de wijze waarop is verwoord de reserve-

PPS en hoe daarmee wordt omgegaan. Wij zien het vaststellen, het voorstel over de dotatie die dit jaar nog komt en dat zien wij natuurlijk tegemoet en wij denken dat de doorlichting van de reserves en de voorzieningen en onvoorzien -die dit najaar nog zijn beslag gaat krijgen- een goed moment is om daar een voorstel voor te doen, omdat we dan het inzicht hebben wat we zouden willen hebben daarvoor. Dan, ja, heel goed dat in BOB al is aangekondigd dat er een communicatieplan komt. De VVD heeft in BOB opgemerkt dat wij graag van incidentgerichte communicatie naar meer strategische communicatie zouden willen gaan. Communicatie die aansluit bij het coalitieakkoord en - even kijken- dat daarbij belangrijk is dat we niet allemaal het wiel opnieuw uitvinden of het wiel uitvinden. Dat een aantal van deze zaken best heel goed ook in unieverband en samen met het Rijk zouden kunnen worden ontwikkeld. Dan over de Omgevingswet. In BOB is aangekondigd dat er bij de Kadernota een plan van aanpak komt voor de Omgevingswet. We hebben daar met instemming kennis van genomen. We zijn benieuwd naar de wijze waarop de kaderstellende rol van de VV daarbij zal worden ingevuld, bijvoorbeeld in een omgevingsvisie. Dan, ja, over het advies van de rekeningcommissie. Daar is al veel over gezegd. Wij hechten er ook aan dat de aanbevelingen van de rekeningcommissie worden uitgevoerd. We willen graag dat bij de burap daar iets van te merken zal zijn. Bijvoorbeeld met kleuren aangeven wat er op schema loopt met rood, met oranje, met geel, met groen en plus uitleg als het de verkeerde kleur zou hebben. Over innovatie wil ik nog één ding kwijt. Op de één of andere manier wordt er telkens geen melding gemaakt van iets wat wij toch duidelijk in het coalitieakkoord hebben opgenomen, dat de innovatieprojecten moeten aansluiten bij de behoefte van de burgers en bedrijven in Delfland. Ik neem aan dat dat bij de nadere keuzebepaling nog een rol gaat spelen, maar ik mis dit element tot nu toe in het innovatiebeleid. Dan vervolgens nog even over de moties. De motie over de kwijtschelding. Begrijp ik nu goed dat die is meeondertekend door Water Natuurlijk? En de motie over waterkwaliteit. Daarvan zie ik niet de handtekening van de AWP Delfland en ik zou graag willen weten of die nu wel of niet door de AWP is ondertekend. Verder wachten wij met betrekking tot de moties graag de reactie van het college af. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Kuijvenhoven.

De heer Kuijvenhoven: Ja, dank, voorzitter. Ik sluit mij graag aan bij de uitgesproken waardering -al in de BOB gedaan, maar die herhaal ik hier graag- voor het voorliggende stuk. We hebben te maken met een goede jaarrekening en wat wij ook -niet alleen positief- maar wat we hier ook zien, is dat we de voortgaande lijn die we de afgelopen jaren al hebben geconstateerd ten aanzien van toegankelijkheid, transparantie en daarmee betrouwbaarheid en beheersbaarheid, dat die is voortgezet. Dat stemt alleen maar tot dank. Dat beeld wordt overigens bestendigd door hetgeen er in het accountantsverslag van de '…' accountant is opgenomen, namelijk een beeld dat -laten we zeggen- rustig en positief luidt. We zien weliswaar -en die opmerking wil ik er dan toch wel bij plaatsen- dat, er zijn op de rapportagemomenten toch sprake van -nog steeds- fluctuerende cijfers. Edoch, die worden naar behoren toegelicht in de tekst, waarbij -en ik heb het ook in de BOB al even gezegd- er wordt met -terecht hoor- met grote lof gesproken over alle activiteiten die wij als Delfland doen. Niettemin blijft het zaak om oog te houden voor die zaken die toch soms wel achterblijven of hier en daar wat teugen zitten. Dat mag ook worden benoemd om daar in ieder geval de activiteiten voor de naaste toekomst bij te bepalen. Het is goed te weten dat naar aanleiding van eerdere vragen met betrekking tot de inzichtelijkheid van reserves en voorzieningen, dat wij daar een voorstel voor tegemoet kunnen zien. Het onderwerp is al diverse malen in BOB -maar ook in de VV- aan de orde geweest. Ik denk dat het goed is -ook naar buiten toe- dat er goed inzicht wordt verstrekt met betrekking tot reserves en voorzieningen en ook welk beleid wij precies nastreven met betrekking tot de weerbaarheid en schuldenpositie. Velen van ons vanochtend hebben stilgestaan bij de rekeningcommissie. Ik heb zelf het gevoel dat de soep niet zo heet wordt gegeten als opgediend. De portefeuillehouder heeft erkend dat er mogelijk wat licht zit tussen de

opvattingen van het college en van de VV met betrekking tot de voortgang en de reactie op de rapportage die de rekeningcommissie heeft geleverd. Er is wat mij betreft sprake van een positieve benadering van de rapportage van de rekeningcommissie. Dat het hier -zoals wel eens gezegd is- wat kort door de bocht is beantwoord, dat moge zo zijn, maar daar is in de beantwoording door de portefeuillehouder in BOB toch ook een behoorlijke mate reactie op gegeven. Het is ook vanochtend al gezegd: de portefeuillehouder neemt het serieus. Ja, dat heeft ie wat ons betreft al die tijd al gedaan. Niettemin is het toch goed om -dat hebben diverse van ons ook gezegd- dat we het goed blijven volgen. We moeten inderdaad volgend jaar rond deze tijd niet weer stilstaan bij zaken die niet of nog net niet zijn opgepakt. Dus een straffe volgen van de voortgang met betrekking tot de afspraken lijkt heel goed. Meer dan dat, dat hoort ook zo in onze optiek. Tenslotte de waterzuivering, de waterkwaliteit. Ja, goeddeels volgen wij datgene wat naar voren is gebracht -ook vanmorgen weer- maar tegelijkertijd behept met de wetenschap dat in de komende tijd zeer fors op de agenda wordt geplaatst en daar zullen wij de discussie met betrekking tot dit belangrijke onderwerp voortzetten. Hier laat ik het bij, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan de heer P. van den Berg.

De heer P. van den Berg: Ja, dank u wel, voorzitter. Het jaarverslag. Als je kijkt naar de beleidsrealisatie, dan stemt dit jaarverslag tot tevredenheid, want die ligt -met wat kanttekeningen hier en daar- op schema. Daar waar beleidsintensiveringen nodig waren, zijn die gedaan. Bijvoorbeeld op het punt van de aanpak van de chemische waterkwaliteit. Wij plaatsen wel wat kanttekeningen bij de presentatie in het jaarverslag. Want het college heeft eerder aangegeven dat zij de nodige stappen zal zetten in de ontwikkeling van prestatieindicatoren en wij menen dat die ontwikkeling nog onvoldoende vorm krijgt. In sommige programma's zijn die prestatieindicatoren behoorlijk ontwikkeld. In andere minder. Wij menen ook dat niet alle gebruikte prestatieindicatoren even zinvol zijn. Wij dringen er dan ook bij het college op aan om hier verder follow-up aan te geven en daarover ook in gesprek te gaan met de VV. In de commissie GSG heeft mijn linkerbuurman -Constant van Kretschmar- ook al aangeboden om daarin mee te denken en ook andere VV-leden willen dat ongetwijfeld. Ik zou het college vooral willen oproepen om daar gebruik van te maken. Financieel. Financieel lijkt het jaarverslag qua resultaat ook bevredigend. Het voorspelde exploitatieresultaat in de begroting was 16,8 miljoen positief en in de jaarrekening is dat 27,5 miljoen. 10 miljoen gunstiger dus. Maar toch kunnen wij daar niet tevreden mee zijn, want daaruit blijkt toch nog steeds dat het realiteitsgehalte van de begroting tekortschiet. Daarom kennen wij ook grote betekenis toe aan het onderzoeksrapport van de rekeningcommissie naar de kwaliteit van de exploitatiebegroting. Die wordt in een volgende VV behandeld en wij hopen dat de aanbevelingen in dat rapport de opmaat zullen zijn naar een hoger realiteitsgehalte van de toekomstige begroting. Dan de aanbevelingen van de rekeningcommissie. Vele anderen hier voor mij hebben hierbij stilgestaan. Mevrouw Jans die verwees al dat ik daar ook iets over zou zeggen en dat zal ik ook doen. Want ik heb in de commissie BOB al aangegeven dat uit het advies van de rekeningcommissie toch een zekere onvrede blijkt over de uitvoering van de aanbevelingen ten aanzien van het jaarverslag 2015. Het college heeft deze aanbeveling wel overgenomen, maar er is te weinig gevolg aangegeven. Daarom geeft de rekeningcommissie dit jaar diezelfde aanbevelingen. Nou, daar hebben we een uitgebreide discussie over gevoerd in de commissie BOB. Daar heeft de portefeuillehouder ook een aantal nadere toezeggingen gedaan, waar we op zich blij mee zijn. De portefeuillehouder heeft aangegeven in de commissie BOB dat het college alle -ik ben benadruk alle- aanbevelingen van de rekeningcommissie zal oppakken. Dat is mooi, maar dat gaat dus alweer verder dan in de schriftelijke reactie van het college stond. Want daar werden enkele aanbevelingen nog onbesproken gelaten. Tijdens de commissie BOB heeft de portefeuillehouder ook aangegeven dat die bij de bestuursrapportage uitgebreider zal rapporteren en dat is eigenlijk het overnemen van de eerste aanbeveling van de rekeningcommissie. Maar ook dat stond nog niet in de schriftelijke reactie

van het college. Wat in de commissie BOB toch veel vager bleef, was wat die rapportage nou precies gaat inhouden. Bovendien vinden we ook dat een en ander daarmee -om dat door te verwijzen naar de bestuursrapportage- wel weer ver doorschiet in de tijd. Daarom willen wij het college vragen om toch meer duidelijkheid te geven en meer snelheid te maken. Daartoe doen we een concreet voorstel aan het college. Wij zouden graag zien dat het college een nieuwe brief maakt met een reactie op de adviezen van de rekeningcommissie ter vervanging van de eerdere brief, zodat daar ook al die elementen -die in de commissie BOB zijn weergegeven- worden meegenomen. In die brief gaat het college dan in op alle aanbevelingen die de rekeningcommissie heeft gegeven. Want het college heeft immers aangegeven dat ze die zal oppakken. Wij vragen ook om in die brief een plan van aanpak op te nemen voor de opvolging van die adviezen en die zouden dan SMART geformuleerd moeten zijn en ook een tijdsplanning moeten kennen. Nou ja, we menen dat op die manier dit ook, dat document een basis kan zijn om in de volgende bestuursrapportage de voortgang te rapporteren. Om daar nou niet over die brief weer heel veel discussie te krijgen, zou ik het college ook willen vragen om die brief -met reactie op het advies van de rekeningcommissie- eerst ook nog eens voor te bespreken met de rekeningcommissie, dat we niet een hele discussie opnieuw gaan krijgen, maar dat het al is afgestemd met de rekeningcommissie, zodat daar duidelijkheid over bestaat. Dus ik vraag eigenlijk aan het college om op deze manier het proces verder vorm te geven en ik zou ook graag een toezegging op dat punt krijgen.

De heer Schouffoer: Voorzitter, bij interruptie. Zou ik die motie mogen meeondertekenen, mijnheer Van den Berg?

De heer P. van den Berg: Ik begrijp dat het een beetje klinkt als een motie, maar zo ver wilden wij toch niet gaan. Ook omdat op zich de portefeuillehouder en de commissie BOB wel welwillend is geweest over het overnemen van de aanbevelingen van de rekeningcommissie. Het gaat nu eigenlijk meer over de vorm van het verdere proces. Ik heb ook niet het idee dat we met deze aanpak het college overvragen of iets dergelijks. Dus ik verwacht eigenlijk wel dat de portefeuillehouder hiertoe bereid zal zijn.

De heer ...: Zo niet, dan ...

De heer P. van den Berg: Maar dat horen wij zo van het college. Tot slot de moties. Wij wilden daar op dit moment ook nog niks over zeggen en eerst eens de reacties van het college afwachten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Dank u wel. Allereerst, onze waardering en complimenten voor de jaarrekening door de fractie Ongebouwd. Wij hebben twee rapporten die bij de jaarrekening zijn die wij wel van belang vinden. Het is vooral in de commissie BOB is er ook al lang en uitgebreid over gesproken, maar toch voor ons zwaarwegend genoeg om hier te herhalen. Dat is het rapport van de rekeningcommissie. De heer Van den Berg heeft het net ook netjes en heel erg duidelijk uitgesproken wat wij ook wel voorstaan, want wij hebben opgeschreven dat wij de adviezen van 2015 elke keer weer moeten herhalen of ook eerder. Ik ben teruggegaan naar 2009 en daar zag je ook adviezen staan die we nu wel weer hadden kunnen herhalen. Wij zijn dan ook blij dat de portefeuillehouder al heeft toegezegd om met de Burap de resultaten te laten zien. Dat geeft ons dan weer een betere controlemoment. Van ons had de reactie van het college dus ook best wel wat scherper gemogen en had wat meer ambitie mogen uitspreken. Als we dan de programma's nog langslopen, zijn we blij dat bij het programma gezond, schoon en zoet water de lokale knelpunten eindelijk het knelpunt van de riooloverstort in Schipluiden is aangepakt en is opgelost. We hebben er vaak om gevraagd, maar we zijn dan ook blij dat nu -met het resultaat en misschien nog een kleine aanpassing in dit jaar- dat het dan ook

afgesloten is. Natuurlijk is de programmalijn Chemische Waterkwaliteit het programma waar de nodige aandacht voor nodig is, want Delfland kan het niet alleen. Vooral wanneer het nog niet lukt om voldoende handhavers in dienst te nemen. Maar eigenlijk zou het zo moeten zijn dat we deze handhavers helemaal niet nodig hebben. Bij het programma Watersysteem is er -zoals in het rapport van de accountants- sprake van een hogere kapitaalslasten. Dit werd door de VW wel goedgekeurd, maar we vragen ons wel af of dit niet bij het programma allemaal op tijd loopt of dat het krediet is verstrekt nog een hele poos duurt, voordat we daadwerkelijk beginnen. Als voorbeeld: het nieuwe gemaal Klaas Engelbrechtspolder. Een krediet gevraagd van 2,7 miljoen. En er is nog niets gebeurd. Datzelfde geldt voor het gemaal de Dorppolder; 3,4 miljoen. De kapitaalslasten gaan dan wel door. De kosten van nazorg bij het programma Watersysteem -voor onder andere de natuurvriendelijke oevers en visparkplaatsen- zijn nogal aanzienlijk. Dat geeft ons zorg voor als we meer hectares natuurecologische zones gaan realiseren. Tevens missen we op onze vraag in de commissie de toelichting wat de proef inhoudt met de 20 hectare maaibeheer. Dit staat niet in het verslag en ook niet in het verzamelformulier. We vragen voor het komende jaar aandacht voor de exoten. Zowel voor de klanten, zoals waternavel, maar ook voor de dieren, zoals rivierkreeften en ganzen. Laten we proberen het niet uit de hand te laten lopen. We willen ook aandacht vragen voor de overige waterkwaliteit. Momenteel zijn er al zwemwaters waar blauwalg al geconstateerd is. Volgens de presentatie op de informatieve VV moet het aantal ganzen met 90% naar beneden. Ook dit kan Delfland niet alleen en mag best meer van de provincie verwacht worden dan alleen maar beleid maken. Je hoeft alleen maar een stukje het gebied in te fietsen of je struikelt over de ganzen. We willen de portefeuillehouder complimenten geven voor hoe hij zorgvuldig is omgegaan met het kwijtscheldingsbeleid. Het was niet gemakkelijk. Terugkijkend naar de excursie beide RBG is daar goed uitgelegd hoe ze te werk gaan. Dan wil ik reageren op de twee moties en dan willen we graag de reactie van het college vooraf afwachten. Daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel. Het collega zal beantwoorden. Nog even de -omdat collega Middendorp vandaag niet aanwezig is, zal collega Ter Woorst zover ze alle details ook weet, antwoorden. Waar we het niet weten, komen we er nog op terug, want ja, een beetje een hink stap sprong die we natuurlijk maken, maar dat even nog. We beginnen bij ...

Mevrouw Hilders: Voorzitter? Mag ik alstublieft nog even duidelijkheid over of de heer Nanninga nu de motie over de kwijtschelding heeft meeondertekend? En de AWP de motie over de waterkwaliteit, want daar staat geen handtekening bij. Dank u.

De voorzitter: Ja, als u beiden dat even vertellen. De heer Nanninga.

De heer Nanninga: Correct.

Mevrouw Hilders: Dat klopt? U bent vergeten de handtekening te zetten? De AWP Delfland die heeft de motie, wel even de goeie ...

De voorzitter: Over de handhaving.

Mevrouw Hilders: Impuls aan Verbetering Waterkwaliteit medeondertekend.

De voorzitter: Goed. Dan is het woord aan hoogheemraad Smits.

De heer Smits: Dank u wel, voorzitter. Allereerst, ook van onze kant heel veel dank voor de complimenten die gemaakt zijn rond de jaarrekening en de behandeling die we tot op heden hebben gevoerd. Er zijn ook punten

van kritiek. Ik vind het één van de meest waardevolle dingen van ons politiek systeem, bestuurlijk systeem wat wij hebben, dat een college, een regering, een college van wethouders allerlei stukken componeert, maar dat dat onderworpen wordt aan de kritiek van een gemeenteraad, in dit geval een verenigde vergadering. Ik vind die interactie tussen een dagelijks bestuur en een VV uitermate goed en in dat kader plaats ik ook de positie van de rekeningencommissie. Ik heb met de commissie BOB al eerder geventileerd dat ik een heel verleden heb waar het gaat om de rekeningcommissie of rekeningencommissie of rekenkamer. Dus ik neem die relaties en die verhoudingen neem ik uitermate serieus. Dit college is -evenals uzelf- halverwege de rit. Het is ruim twee jaar geleden dat er verkiezingen hebben plaatsgevonden. Over minder dan twee jaar zijn er nieuwe verkiezingen en dan zit hier een ander college en een andere VV. Als ik terugkijk -dat moet je af te doen- dan denk ik dat wij in de afgelopen periode wel een aantal zaken hebben bereikt. We hebben afspraken gemaakt in het beleidsakkoord. Daar hebben we met u over gediscussieerd en u hebt daar allerlei opmerkingen over gemaakt. Er is ruimte gecreëerd voor aflossingen, de korte termijnschulden die nemen af. De rekening-courant positie wordt steeds minder. Wij hebben de tarieven in zekere mate in beheersing. De kwijtschelding is aan de orde geweest. Kom ik straks nog op terug. Er zijn ook in de afgelopen periode vrij forse bezuinigingen doorgevoerd. 15 miljoen -aanvankelijk 10 afgesproken- zijn er 15 geworden. In de hele vorige periode was dat 18 over die periode structureel en er wordt gewerkt aan allerlei nieuwe beleidsvoornemens zoals opgetekend in het beleidsakkoord van Oud voor Nieuw. Aandacht voor de waterkwaliteit awareness en allerlei ontwikkelingen op het gebied van de waterzuivering, het sluitend maken, het circulair maken van een systeem. Daar wordt hard aan gewerkt en wij plaatsen graag al die ambities aan de toets van kritiek vanuit uw midden. Daar is door iedereen, zijn er opmerkingen gemaakt over de rekeningencommissie. De rekeningencommissie heeft een duidelijke taak en functie binnen ons bestel. Zij controleert de financiële bescheiden -om het zomaar uit te drukken- van dit college. Mag daar ten volle kritiek op uitoefenen en heeft ook recht op een adequate beantwoording. Als dat niet het geval is -dat heb ik ook eerder geventileerd- dan moet dat verbeterd worden. Er is over de vorige periode -dat is de jaarrekening 2015- een vijftal adviezen gegeven aan het college. Ik loop ze even langs, waarbij gezegd is van: u moet komen met betere informatievoorziening en prestatieindicatoren. Met name dat laatste. Daar hebben we een eerste aanzet gemaakt bij de begroting 2017. Er is toen gezegd: die prestatieindicatoren zijn niet volmaakt. Die gaan we verbeteren. Soms komen ook gewoon tot de conclusie: er zit er eentje bij die moet er weer uit, want het is toch niet erg goed en vergelijkbaar met anderen. Dus met dat proces van het vervolmaken zijn we bezig. Dat zult u ook merken bij de begroting die nu gecomponeerd wordt en die u straks wordt aangeboden. Wat we niet hebben gedaan, dat we in deze jaarrekening als het ware met de terugkijkspiegel, die jaarprestatie in de kantoren weer hebben opgeschreven. Maar we hebben ze ontwikkeld. Dat is trouwens niet een eenvoudig proces. Dat zijn ze nu aan het verbeteren en u ziet dat resultaat terug in de begroting 2018. Een opmerking is gemaakt ook in 2015 over de betrouwbaarheid van de ramingen. Daar is het college volledig mee eens dat die betrouwbaarheid verbeterd moet worden. Dat is ook opgepakt. Er is inmiddels een verbeterplan door financiën opgesteld. Er zijn directiegesprekken gevoerd enzovoort. Ik zal daarover nader rapporteren. In de brief die gevraagd is, waarvan ik inderdaad vind dat die er moet komen. Een opmerking is er gemaakt over het weerstandsvermogen en de risico's. Zowel concern control, crisisbeheersing als het assetmanagement hebben inmiddels een risicoprofiel opgezet en een risicomatrix, waardoor je dat weerstandsvermogen en dat risico beter op elkaar kunt afstemmen en dat krijgt zijn uitwerking in de begroting 2018. Dus daar wordt op dit moment op gecomponeerd door de medewerkers en het college. Een vierde opmerking ging over de exploitatie in de kasstromen. Ook de accountant heeft bij zijn brief over dit jaarverslag gezegd van: dat moeten jullie meer met elkaar in overeenstemming brengen, de kasstromen en de exploitatie. Dat heeft ook te maken met hoe ver zijn we met het assetmanagement. Daar hebben we eerste stappen gezet en daar worden vorderingen gemaakt. Wij hebben overigens door de PPS te introduceren, de herfinanciering van de Harnaschpolder en door de afschrijvingstermijnen van het hoogwaterbeschermingsprogramma van 20 jaar

teruggebracht naar vijf jaar. Eigenlijk al eerste stappen gezet naar dat verbeteren van dat exploitatiesysteem en kasstromen. Maar daar moeten we nog verder in en daar zullen we ook met voorstellen moeten komen. Nou, dan loop ik kort nog even de adviezen langs van de rekeningencommissie van dit jaar. Er is gezegd: jullie moeten optimaal gebruik maken van de bestedingsruimte die er is. Dat betekent dat wij een voorstel zullen moeten doen tot het herzien van reserves en voorzieningen. Dat heb ik overigens in de afgelopen periode al een enkele keer geprobeerd. Dat heeft tot een discussie geleid in de commissie BOB en daar hadden wij bepaalde verdergaande voorstellen dan de commissie BOB wilde. Maar we gaan nu in elk geval -zeker omdat een aantal voorzieningen wettelijk moeten blijven- maar anderen die kunnen vervallen en -dat geldt ook met de reserves- komen wij bij de begroting hierover met concrete voorstellen. Ik hoop dat die op instemming kunnen rekenen van deze VV. Het derde advies van de rekeningencommissie dat ging over het overeenstemming brengen van kosten en uitgaven. Daar heb ik net al een aantal opmerkingen over gemaakt. En dan de laatste twee. De één na laatste dat gaat over de kwaliteit van de toelichting en met name het verzoek om ook bij afwijkingen in rekeningen van 10% dat te rapporteren aan de Verenigde Vergadering. Daarvan vindt het college. Wij hebben zojuist de verordening beleids- en verantwoordelijkheidsfunctie vastgesteld met elkaar. Daar hebben we het bedrag waarover gerapporteerd moet worden van € 100.000 teruggebracht naar € 50.000 om onder meer administratieve redenen. Dat geeft een geweldige belasting van het ambtelijk apparaat. Laten we nou eens gaan zitten op 50.000 en zouden wij naar 10% moeten gaan, dan betekent dat weer een enorme extra belasting van de administratieve lasten. Wel vind ik -en dat vindt het college overigens- dat wij beter zouden moeten opschrijven waarom er bepaalde afwijkingen zijn, zonder dat je direct zegt van: nou, dat valt onder die tucht waar de rekeningencommissie om vraagt. Tot slot: de kwaliteit van de investeringsramingen. Ook daar zijn eerste aanzetten gepleegd en zullen we dat oppakken bij de begroting in 2018. Daar komen dus dan allerlei voorstellen over. U heeft allen een gesproken over de rekeningencommissie. De heer Van den Berg heeft dat geëxpliciteerd in de zin van: het zou zinvol zijn dat je dat neerlegt in een brief. Ik had het signaal overigens in de commissie BOB al opgepikt. Dus ik ben daar intern ook mee aan de slag gegaan. Ik stel voor dat we inderdaad al datgene wat we met elkaar al hebben afgesproken -wat ik nu heb geventileerd- wellicht wat uitgebreider, dat ik dat neerleg in een brief. Ik heb eerder gezegd: ik stel het overleg met de rekeningencommissie op prijs. Dus ik hou heel nauw contact met de rekeningencommissie om in elk geval ervoor te zorgen dat er een brief komt die inhoud geeft aan waar ongevraagd wordt. Dan kunnen we daarna de inhoud van de brief ook agenderen in de commissie BOB. Dat zijn de opmerkingen die ik zou willen maken over de rekeningencommissie. De heer Hombergen -die ik ken als een zeer kleurrijk figuur- afficheert de omslag van de jaarrekening als te blauw. Het is één van de mooie kleuren in de regenboog, maar ik beloof hem dat wij in de volgende presentaties van het college ook de andere kleuren van de regenboog een plek zullen geven en ik hoop dat u daarmee voldoende bent gecontenteerd. Wij zijn inderdaad een waterschap, wordt mij ingefluisterd. Rapport van de rekeningencommissie heb ik gesproken. De kwijtschelding. Een heel belangrijk punt. Ik heb u eerder verteld dat wij heel zorgvuldig zijn omgegaan met de kwijtschelding. We hebben extra inzet op pleegt. Mensen zijn gebeld, mensen zijn bezocht. Er zijn afspraken gemaakt. Het is boven verwachting beter gelopen dan wij hadden gedacht. Diezelfde werkwijze passen wij op dit moment toe. Daarover zullen wij blijven rapporteren aan deze VV. Ik heb destijds beloofd -en dat heb ik ook gehonoreerd- om met de wethouders vanuit ons gebied regelmatig overleg te plegen. Dat heeft in verschillende vormen de afgelopen maanden, afgelopen jaar plaatsgevonden en dat staat voor dit kwartaal ook nog weer op de rol. Daarbij zijn onder meer vragen gesteld. Ik weet vanuit Den Haag om tot een inzicht te kunnen komen van in welke delen van Den Haag zich met name problemen voordoen met de kwijtschelding. Mensen met schrijnende gevallen, bijvoorbeeld. Wij proberen daar -ook voor zover dat mogelijk is- want er zit ook een zekere mate van, ja, wat zal ik zeggen, je kunt niet alle gegevens met anderen delen. Dus ik probeer daar in elk geval zorgvuldig in te zijn. Maar wij proberen daarin met elkaar tot goede afspraken te komen en dat overleg met die wethouders dat gaat dus door. Tot en

met vorig jaar over de inhoud van de bijsluiter die iedereen bij de belastingaanslag mee heeft gekregen. Ik ga naar de heer Schouffoer, die complimenten heeft uitgedeeld richting de medewerkers. Dat geef ik graag door. Ik zeg u goed op pad. Een innovatienotitie met 139 pagina's. Inderdaad heel erg veel. We hebben gepoogd om in een informatie VV een wat beter inzicht te geven aan de leden van de VV wat eigenlijk de bedoeling is van die innovatieagenda. Wat mij betreft is dat een werkstuk waarmee we aan de slag gaan. Innovatie is erg belangrijk en ik denk dat het goed is om gewoon jaarlijks aan de hand van een oplegnotitie, waarbij wordt geïnventariseerd wat heb je nou het afgelopen jaar gedaan, dat we met de commissie in elk geval -en wellicht ook deze VV- de stand van zaken, de vorderingen delen. De heer Nanninga die heeft mij aangesproken op mijn coördinerende functie op het gebied van duurzaamheid. Daar word ik graag op aangesproken. Op dit moment vindt in dit huis een overleg plaats tussen een aantal medewerkers met een aantal externe mensen om aan het chapiter duurzaamheid meer handen en voeten te geven, zodat dat ook bij iedereen hier in huis, maar ook bij het college wat scherper op de agenda komt. Daarbij gaat het onder meer over duurzaam inkopen. Daar moet een stuk over worden gecomponeerd. Wat ik mij voorstel een plek te geven in de begroting 2018, maar weet in elk geval dat we hier ook daadwerkelijk aan werken. Mevrouw Jans heeft gezegd: Delfland heeft een uitdaging op gebied van duurzaamheid. Neem ik, is juist. Heb ik net op gereageerd. En doe ook iets aan de schuldenpositie. Dat doen we ook. Als u straks de kadernota krijgt, dan zult u daarin een grafiek zien, waarin het verloop van onze schuldenpositie in relatie tot het eigen vermogen zich ontwikkelt. Daar kun je zien dat dat verloop positief is en daarmee hebben we dan ook meteen een antwoord op de vraag die door verschillende mensen zijn gesteld van: geef een inzicht in het verloop van die schuldenpositie in de voorliggende tijd. Over duurzaamheid heb ik toegezegd dat we daar nog op terugkomen. Het is een belangrijk punt. Zonnepanelen. Er loopt op dit moment -en dan herhaal ik wat ik eerder heb gezegd- een onderzoek om op gebouwen die wij hebben, ruimte die we hebben als Delfland zonnepanelen te plaatsen. Ik heb daarbij ook genoemd de vraag van een aantal inwoners uit Vlaardingen: kunnen wij meeparticiperen in een soort van bewonerscollectief. Ook dat onderzoeken we. Ik vind dat wij op het gebied van zonnepanelen andere vormen van energie als overheid gewoon een voorbeeldfunctie hebben. We zijn allemaal de laatste tijd enorm geconfronteerd met de snelheid waarmee de fossiele voorraden aflopen. Ik participeer in een commissie van de Delta metropool waar vertegenwoordigers van gemeenten en waterschappen in zitten en als ik daar de discussies beluister, dan -kwam daar de heer Schouffoer onlangs ook tegen- ten volle tot de overtuiging dat wij eigenlijk tijd te kort hebben om hier een wissel te maken. Zonnepanelen, alternatieve vormen van energie is een absolute voorwaarde en overheden dienen daarin voorop te lopen -vind ik zelf- en het voorbeeld te geven. De heer Fekkes. Dank voor de complimenten. De constatering van betere ramingen. U heeft gesproken over het komen tot een beter assessment afschrijvingen. Daar wordt aan gewerkt. Daar kom ik bij de begroting 2018 en ook in de brief naar de rekeningencommissie wat uitgebreider op terug. Mevrouw De Zoete, ook dank voor de complimenten. Innovatie. Wat heeft de bijdrage van een meneer op de informele VV nou te maken met innovatie? Nou, in elk geval dat wij tot een verandering van opvattingen moeten komen in heel veel opzichten. Wij verspillen ontzettend veel. Met al die verspilde producten kun je allerlei andere dingen doen. Ook daarin zit een stuk innovatie in. Maar het was vooral bedoeld om mensen te prikkelen om tot gedragsverandering te komen. Ik hoop dat dat is gelukt.

Mevrouw De Zoete- van der Hout: Voorzitter? Even ter interruptie. Ik vraag me af of dit hier op zijn plaats was, want als we die inbreng van de ambtenaren horen, is dat erg vertrouwenwekkend en als dan dit als een voorbeeld moet gelden van de uitwerking van alle inspanningen, dan vind ik dat een beetje teleurstellend.

De heer Smits: ... want wellicht niet op de innovatiedag op de pier in Scheveningen geweest. Daar heeft dit ook, maar er was een onderdeel van heel veel voorbeelden, waarin werd aangegeven op welke wijze wij als

bestuursorgaan, maar ook als individu, innovatief kunnen zijn. Ik vind het jammer dat het dat die verkeerde indruk heeft gewekt. In elk geval zinvol dat u nu opmerkingen maakt.

De heer Schouffoer: Voorzitter? Bij interruptie. Mevrouw Zoete was niet de enige die zich afvroeg wat die inleiding op die avond nou van doen had met innovatie. Dat kan aan mij liggen, maar ik had meer verwacht. Misschien was het beter geweest om toch helderder uit te leggen wat nou de connectie van deze jutter is. Een prima initiatief met Delflands innovatie inspanningen. En zoals u nu zegt: oké, we moeten wissels nemen als het gaat om circulaire economie en anders omgaan met afval, want dat werkt ook de verbetering van de waterkwaliteit in de hand, ja, dan begrijp ik dat wel, maar dan had ik verwacht dat in die nota van 139 pagina's ook iets over sociale innovatie staat. Maar daar komen we over te spreken later.

De voorzitter: Ik verwijs deze discussie verder naar de commissie als het stuk daar is.

De heer Smits: Dit punt is gemaakt. De heer Simon. Kwijtschelden is een pijnlijk proces. Dat erken ik, zij het dat wij het maximaal mogelijke hebben gedaan om het leed zoveel mogelijk te verzachten en mensen zo goed mogelijk te begeleiden. Mevrouw Hilders die heeft gevraagd naar een doorlichting van de reserves en de voorzieningen. Dat komt bij de begroting 2018, kom ik met concrete voorstellen. De rekeningencommissie heb ik op gereageerd. En u heeft opgemerkt dat innovatie moet aansluiten bij de behoefte van het bedrijfsleven. Daar ben ik het mee eens.

Mevrouw Hilders: En van de inwoners.

De heer Smits: En de inwoners. Dat doen wij zeker. Er worden door inwoners ook wel initiatieven aangereikt. Wij hebben hier -dan herhaal ik ook wat ik in de commissie BOB heb gezegd- een bijeenkomst gehouden met vertegenwoordigers. Een vijftigtal uit én bedrijfsleven én de wetenschap om ideeën aan te reiken op het gebied van innovatie. Vanuit het concept van de Smartpolders -wat wij in Rotterdam geprobeerd hebben te realiseren- maar wat toch een actueel aanpakthema blijft. De heer Kuijvenhoven. Terecht dat u zegt van: de cijfers fluctueren af en toe teveel. Dat moet je beter beheersen. Ik vind wel dat we daar al het nodige aan hebben gedaan. De heer Van den Berg die was het -meen ik- die opmerkingen maakte over de hoogte van het verschil tussen het geprognosticeerde saldo en het uiteindelijke saldo. Maar als je dat analyseert, dan zie je dat dat allemaal als het ware exogene meevallers zijn. Zoals de PPS-financiering, het stoppen van de grondwateronttrekking Delft, een belastingvoordeel en het afromen van de egalisatiereserve. Rente. Waar… Het kan beter, dat erken ik en daar doen we ook ons best voor. Daar proberen we op te sturen. De heer Van den Berg. Uw opmerkingen die gingen met name over de PI's. Daar heb ik iets over gezegd. Ik heb ook iets gezegd over uw wens om met een brief te komen. Dat gaan we honoreren. Het punt wat u zegt van: probeer daar wat meer snelheid in te betrachten, dat is niet alleen door u maar door iedereen gezegd, en ik ben op dat punt zeer aanspreekbaar en gevoelig. Dus ik hoop dat in de praktijk dat ook duidelijk te kunnen maken. Tot slot, mevrouw Dijkshoorn. Ja, u ook zegt van de reactie van het college had scherper gemogen. Dat ben ik met u eens. Dat heb ik heel duidelijk ook laten blijken in mijn reactie. Ik wil u danken voor de complimenten die u heeft geuit over de wijze waarop wij de kwijtschelding hebben aangepakt.

De heer Hombergen: Mijnheer de voorzitter?

De voorzitter: Ja. De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Ik heb alle antwoorden van de hoogheemraad netjes afgewacht om even het volle beeld van zijn reactie te krijgen. Ik heb graag een tweetal dingen die ik even wil nog inbrengen.

De voorzitter: Dat kan ook de tweede ronde, hè?

De heer Hombergen: Ja, maar een vraag. Kleurrijkheid, ik wil hem toch even vragen of het werkelijk '...' is om alle grachten dan CDA-Groen te maken met kroos? Dat ten eerste. Misschien dat u alvast een reactie kunt geven?

De heer Smits: Nou, het is misschien een leuke campagne-item te zijner tijd. Dus kleur heel Nederland groen.

De voorzitter: Misschien is een suggestie de Haagse gracht waar het CDA hoofdkwartier ligt om die groen te maken. Dat is misschien nog een manier.

De heer Smits: Ik heb ooit eens een keer een rapport geschreven: Geef Den Haag zijn grachten terug. Daar heb ik ook inhoud aangegeven en als je regelmatig vaart door de Haagse grachten, dan zie je dat de begroeiing in het water ook behoorlijk groen is. Ik weet niet wie zijn verantwoordelijkheid dat is?

De heer Hombergen: Laten we daar dan maar een andere keer verder bij stilstaan. Ik had wel nog even een wat serieuzer punt, hoewel dit natuurlijk een serieuze ondertoon heeft. U heeft gereageerd op onze motie over de maatschappelijke effecten. Eigenlijk begrijp ik uit uw antwoord dat je de motie gewoon kunt overnemen, want u doet al een deel van die gesprekken. Mijn vraag is wel dat u dat gestructureerd doet met alle gemeentes.

De voorzitter: Dit is de tweede ronde. Dit is echt tweede ronde. Nu gaat u gewoon op de reactie van de hoogheemraad...

De heer Hombergen: Dan is mijn vraag of ik uit uw woorden mag interpreteren dat u de motie overneemt?

De voorzitter: Daar krijgt u ook in de tweede ronde antwoord op. De heer Van Olphen gaat als tweede. U had nog een vraag, begreep ik?

Mevrouw Hilders: Voorzitter? Wij zouden graag toch de reactie van de heer Smits op de motie vernemen, want wij hebben misschien iets gemist, maar ik heb het niet gehoord. Dus...

De voorzitter: Oké. Dat zullen we tot slot zo even doen. Maar ik ga eerst naar de heer Van Olphen.

De heer Van Olphen: Ik zal het kort houden en wat algemeen. Ik hoorde net een opmerking -daar zal ik even mee beginnen- over de zonnepanelen. Ik heb daar natuurlijk wat vaker de commissie over gesproken, maar de mensen die er vrijdag bij de NAD- excursie, VV-excursie, bij waren, hebben zelf kunnen constateren dat op de platte daken van de Harnaspolder wel degelijk allerlei zonnepanelen liggen. Dat was nog niet bekend, maar nu -u heeft het zelf met eigen ogen, althans degenen die aanwezig waren- kunnen zien. Dus wij doen er wel degelijk aan en niet zoals men hier denkt van dat we dat allemaal nog wat achterlopen. Goed. Dat was dat. Dan is het tussen de regels door zijn er eigenlijk twee dingen aan de orde gekomen wat mijn portefeuille betreft. Althans, het is niet alleen mijn portefeuille, maar het gaat eigenlijk Delfland-breed gaat het er doorheen. Wij hebben een hemelwaterstrategie.

De heer ...: Die zijn we aan het maken.

De heer Van Olphen: Die zijn we aan het maken, ja, inderdaad. Die is niet los te zien van hetgeen wij doen ook op het gebied van overstorten. Wij zijn natuurlijk bij het overstorten -ook binnen de NAD, maar ook als

gebiedsportefeuillehouder- bezig met de gemeentes om daar wat aan te doen. Maar u zult begrijpen dat dat niet los staat van onze hemelwaterstrategie, want daar waar dat hemelwater niet meer in het riool komt, zullen we ook aanmerkelijk minder overstorten hebben. Zoals u begrijpt, ik ben erbij gebaat, of ik, de portefeuille Afvalwaterketen is erbij gebaat dat wij geen regenwater aan het zuiveren zijn. Laat staan dat we het überhaupt binnenkrijgen. Dus wat dat betreft wordt daaraan gewerkt. In de commissie is ook al een aantal keren aan de orde geweest wat wij doen aan de overstorten. Daar wordt onderzoek naar gedaan. Er wordt ook gekeken met de gemeentes en u weet hoe moeilijk het is in oude binnensteden om daar iets aan te doen. Maar goed, het heeft onze aandacht en niet alleen onze aandacht, maar ook binnen het NAD en binnen de andere portefeuilles. Hier wil ik het bij laten.

De voorzitter: De heer Nanninga.

De heer Nanninga: Kan de heer Van Olphen iets zeggen over het tijdpad?

De heer Van Olphen: Ja en nee.

De voorzitter: Nou, dat is helder. Dat is nu helder.

De heer Van Olphen: Nou, het is -zoals u ook zult begrijpen- de hele hemelwater of het afkoppelverhaal is natuurlijk iets waar je een lange adem voor nodig hebt. U hoeft maar naar de oude binnenstad van Delft of Den Haag te kijken, dat dat niet zomaar één-twee-drie is opgelost. Wij zijn natuurlijk wel met plannen. De plannen kun je wel maken zonder dat je meteen de volgende dag uitgevoerd kunnen worden. Dus wat dat betreft is mijn antwoord inderdaad: ja en nee. Er wordt aan gewerkt en ik dacht -uit mijn hoofd pratende- dat het onderzoek naar de overstorten dat dat dit jaar -als ik met Bas Nanninga kan herinneren- dat dat dit jaar dat daar vervolg op komt.

De heer Ranner: Voorzitter?

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Ranner: Voorzitter?

De voorzitter: Ja. De heer Ranner.

De heer Ranner: Ik zou graag dan ook in de beschouwing betrokken zien de positie van die gemeentes. Want die moet met de riolering aan de slag. Het is niet alleen maar een kwestie van wat gaat Delfland doen, maar het is ook een kwestie van wat doen onze maatschappelijke partners? En daar moet je toch wat meer informatie over verzamelen en dat dan ook in beschouwing betrekken.

De voorzitter: De heer Van Olphen.

De heer Van Olphen: Mijnheer Ranner, u slaat de spijker op zijn kop. Het is inderdaad een gemeentekwestie van hoe ze daarmee omgaan. Wij houden de vinger aan de pols en stimuleren dat ook. Wat ik al zei: ik ben er niet bij gebaat, of wij zijn er niet bij gebaat om regenwater te zuiveren. Dus wat dat betreft zijn wij met die gemeentes -en of dat nou binnen het NAD is of gewoon als Delfland, dat maakt niet uit- maar wij zijn wel degelijk met die gemeentes driftig aan het converseren van: joh, hoe gaan we dat, wat kunnen ze doen? Waar kunnen wij helpen? En wanneer kunnen ze iets doen? En daar zit natuurlijk - ja, wat u zegt- er zit een financiële kwestie aan. Ja. Dat is, wat dat betreft moet je ook een lange adem hebben dat gemeentes -als ze

ergens mee bezig zijn of iets van plan zijn te gaan doen- dat wij ze laten zien: nu moet je ook dit aanpakken en dat ze dat niet vergeten, want anders ben je weer 30 jaar verder.

De voorzitter: Dank u wel. Dan collega Houtzager had verder geen opmerkingen of vragen bedoel ik. Ik neem er een paar. Dan gaan we tot slot naar collega Ter Woorst. Hoor ik over de handhaving iets zeggen. Wilde ik even reageren op de opmerking van mevrouw Hilders over de Omgevingswetgeving die er aankomt. Ik heb in de commissie niet gezegd dat bij de kader dat er een plan van aanpak kwam. Ik heb gezegd: er wordt aangegeven wat wij budgettair verwachten -dat is een raming- en wij komen als college en collega Houtzager en ik hebben dat inmiddels met de ambtelijke organisatie geheel doorgesproken. Het plan van aanpak komt in september in de commissie en wij proberen ergens eind augustus nog een informatieve VV te organiseren, om dat hele omgevingsverhaal door te lopen, zodat daarna in de begroting dan in ieder geval de beslissingen over de ramingen die we in de kadernota ten aanzien van de Omgevingswet geformuleerd hebben, vast te leggen. Dat is het tijdstraject van de Omgevingswet. De heer Fekkes heeft het nog gehad over wat er natuurlijk allemaal gebeurd is met de cyberaanvallen de afgelopen weekend. Eigenlijk vanaf zo'n beetje vrijdag tot nu nog steeds. Niemand geeft garanties. Dat moge duidelijk zijn. Het enige is dat wij ten aanzien van maatregelensystemen al stevig bezig waren om steeds meer in te bouwen. Deuren dicht te doen. Te kijken waar zit het in. En in ieder geval up-to-date te zijn. Dus die twee dingen, nou ja, ik ga morgen nog eens even updaten en dan zien we het allemaal wel. Die slagen zijn allemaal wel gemaakt. Dus we werken ook niet met inmiddels uit productie genomen besturingsprogramma's, want daar zaten natuurlijk ook een aantal zorgen in. Eerder hebben we ook een keer een informatieve VV vertelt over hoe wij bezig zijn onze vitale infrastructuur te beschermen tegen eventuele overname in tijden van problemen. Dus dat anderen onze gemalen enzovoort gaan aansturen. Dat is gepresenteerd hier onder de term keylocker in een informatieve VV. Dat is de samenwerking van feitelijk een vraag. Dat zijn wij en wij representeren de burgers daarvoor met een bedrijf en de TU. Afgelopen maandag was er een grote bijeenkomst bij '...' Delft. Dus de verhalen startups en andere van de universiteit TNO en andere werken en daar is dit ook weer aan de orde geweest. Prins Constantijn -die behoorlijk bezig is als ambassadeur daarin- heeft ook publiekelijk daar gezegd: trek dit onderwerp snel en verder door. Dus de keylocker heeft hij daarin weer benoemd. Daarbij is, nog gisteren was er een grote bijeenkomst waar er landelijk gesproken is over deze problemen. De heer die dit allemaal moet regelen is de oude baas van de MIVD. Die heeft een aantal bedrijven uitgenodigd om met elkaar naar dit probleem te kijken en daarin is ook onze aanpak genoemd zonder Delfland te noemen, maar de inhoud van de aanpak. Dus ja, je ziet in één keer daar -het is helaas altijd nodig- je krijgt momentum als er weer eens een crisis is. Nou, wij proberen dat natuurlijk met water komen. Maar hierin zag je dat ook weer gebeuren. Dat was ook een aardige dat dat afgelopen maandag dus breed genoemd is. Dus er was veel, velen bij die daar iets mee moeten doen. De minister was erbij en dergelijke. Maar goed, het is altijd handig als een -in dit geval de prins Constantijn- dit noemt, want hij is nogal invloedrijk op dit punt en heeft ook daarover onze innovaties een aantal dingen gezegd hoe ver wij zijn. Dan ben ik bij het punt van de handhaving. Ik wou alleen maar even wat procu..., Nee niet procedurele opmerkingen maken. Ik begrijp een stukje ongeduld. Het is natuurlijk altijd ook wat een algemeen bestuur hoort te doen, maar dan wordt het een beetje: hoe sneller kunnen we snel zijn? Ik kan mij nog herinneren de vorige vergadering -en ik hoop u ook- u hebt de notulen net laten passeren, dat ging over een plan van aanpak en een intensivering over de chemische waterkwaliteit. Daar zal collega Ter Woorst nog wel zo op terugkomen. En daarin is ook aangegeven: we gaan nog verder op dat punt. Dat uitwerken dat plan van aanpak. Daar zit dus extra geld in. Vorig keer langdurig gesproken over hoe de formulering van dat besluit moest zijn. De heer Van Kretschmar knikt nog, maar daar ging nog een boel extra middelen naartoe. Eén van de dingen in die handhaving was: tussen de oren. Nou, dat is collega Ter Woorst zo ons kan vertellen hoe het tijdspad daarin is aangegeven dat dat nu uitgewerkt wordt. Dus dat is aan de gang. Dus wat nu gevraagd wordt dat zijn onderwerpen die feitelijk al aan de gang zijn en er staat bijvoorbeeld -ik keek even naar die uitspraak-

een helder stappenplan. Collega Ter Woorst is bezig met die chemische waterkwaliteit om te kijken hoe je dat kan verbeteren in de totale zin. Dat krijgt u dus nog. Dus wat dat betreft is het wat vroeg om het nu al te vragen. Tenzij u dacht dat u naar de vorige vergadering het vandaag al had. Daarin staat ook in samenhang collectief als preventief. Preventief is tussen de oren. Daar bent u al op uw wenken al bediend. Dus dat is bijna overbodig op dit punt zo'n zinnetje. Ik ga zo nog iets over het collectief zeggen. Wat ik niet echt een voorstander van word, is weer nieuwe nota's te gaan schrijven. Want één ding is zeker: dat is ambtelijke capaciteit en die gaat dus af van die handhavingskant. Ik bedoel: zo simpel is het verhaal. Maar dan kunt u zeggen: niet elke handhaver schrijft een nota. Dat weet ik ook wel. Maar het moet wel weer gedaan worden en wij hebben nog niet eerder dit jaar ook in een commissie BOB een plan van aanpak handhaving voor dit jaar vastgesteld. Ja, het is wel gebeurd. En het jaar is inmiddels mei. Nog even zitten we in juni. Dus ja, dan kunnen we, ik zeg, we kunnen natuurlijk mooie verhalen beschrijven, maar dan gaan we in de papieren werkelijkheid lopen. Dus ik zeg: we hebben het probleem neergelegd -want daar had u naar gevraagd- dan kunt u natuurlijk zeggen: ja, u had het probleem moeten oplossen, maar zo simpel is het verhaal niet. Dus, mijnheer Nanninga, ik heb u hoog zitten, maar ik vond het wel even een beetje makkelijk wat u daar zei. Alsof het zo simpel is als u het voorstelt. Want de samenwerking die wij ook met de RUD's doen en met anderen, die is behoorlijk. Maar nog even: de capaciteit op papier -die wij hebben om te handhaven- die moet voldoende zijn om het totaal te doen. Het gaat ook om de totale handhaving en ook in dit vlak. Met wat daarnaast vorige maand is, vorige VV is goedgekeurd ten aanzien van de chemische waterkwaliteit. Iets anders is of je iedereen binnen krijgt. Daar kan ik plannen op schrijven, maar ik heb echt die arbeidsmarktanalyse nodig, want het is -ik zeg het er toch bij- het is echt niet zo maar mogelijk om een toelage te geven. Daar heb je een proces voor nodig. Dat zijn gewoon, wij zijn werkgevers. U bent werkgever met ons en dat moeten we netjes doen. En je ziet ook dat er soms verrassende mensen binnenkomen. We hebben er weer met van de andere kant van het land, die wil hij weer iets heel anders. Oh, andere kant van het land. Ik sprak deze week met de nieuwe medewerkers, ook zitten medewerkers in een hele andere sector werkt hij, woont in Beekbergen, maar die wil heel graag hier werken en die vind het helemaal geen probleem. Dus, wij hoeven ons niet zorgen te maken dat medewerkers moeten reizen. Als ze echt graag hier willen werken, dan doen ze dat toch wel. Dat is toch ook wel een hele andere mentaliteit misschien wel dan we kennen. Nou, dus, als ik naar die tekst kijk dan denk ik: loopt een beetje vooruit op het plan van aanpak. Het loopt vooruit. Een beetje is misschien een eufemisme. Dus ik zou zeggen: wacht nou even tot we dat -en dan ben ik bij collega Ter Woorst- allemaal op een rij hebben en dan kunnen we verder over deze motie praten. Collega Ter Woorst.

Mevrouw Ter Woorst: Dank u wel, voorzitter. Even kijken, even concreet, tandje erbij. De voorzitter gaf al aan: er is een tandje bij gezet. Dus het aantal FTE's en de ton, de tonnen. Wij hebben in de commissie Schoon, Gezond en Zoetwater afgesproken dat u daar nader over geïnformeerd wordt. Dat is een toezegging geweest. Dus na de zomervakantie volgt een informatieve VV of informatieve brief. Dat heb ik even in het midden gelaten, waarin we dus nader invulling geven aan de afspraken die wij gemaakt hebben. Verder wordt u ook nog nader geïnformeerd over de waterkwaliteit middels een extra bijeenkomst, zodat u de volgende commissie daar ook nog nadere vragen over kunt stellen. Dus dat even concreet. Even kijken. Dan even reagerend op de heer Hombergen, want wij willen toch slagen voor de EU-toets? Nou ja, misschien ook wel, zeg ik eufemistisch, maar wij willen toch met name graag dat, we doen het voor de kwaliteit van de leefomgeving, zodat mensen hier prettig kunnen wonen en werken, zodat bedrijven hier graag willen investeren. Dus dat even ter aanvulling, want dat bedoelt u vast ook. Ja. Dan, even kijken, over het Kraaiennest vraagt u nog even kort. Eigenlijk een commissievraag, maar zoals u weet, zeg maar, investeren wij niet zomaar een zwemwater, maar alleen in die wateren die door de provincie zijn aangewezen als zwemwater én waarbij een beheerder bereid is te investeren én waarbij er een behoorlijke bezoekersaantallen zijn of waar een kwetsbare groep is én waar een horecaondernemer van afhankelijk is. Bij

het Kraaiennest was dat niet het geval. Toen de provincie kwam met het verzoek om het van de lijst af te voeren, hebben wij dus niet tegen gestemd. Dus geen tegen geluid gegeven, wel gevraagd of iedereen het in het gebied daar mee eens was. Dus de gemeente bijvoorbeeld. Nou, daar was niemand die daar op tegen was. Dus om die reden heeft de provincie het van de lijst afgevoerd. Dus vandaar dat u heeft zien staan, maar dat is ook gedeeld in de commissie dat we van vijftien naar veertien plassen zijn gegaan. Bijvoorbeeld de zwemplas bij de Naturistenvereniging Delft. Was de provincie ook voornemens om die af te voeren. Om reden dat de beheerder het graag wel een zwemplas wilde laten zijn, is dat zwemplas gebleven. Dus daar hebben we actieve aandacht voor gevraagd. Maar dat even de diepte in. Dan de heer Nanninga die wil graag duidelijkheid over de natte ecologische zones. Voordat mijn scherm op blauw ging -want ik krijg hem niet meer aan de praat- heb ik gelezen in de notulen, gisteravond, dat de portefeuillehouder de heer Middendorp, een toezegging heeft gedaan dat u daar in de informatieve VV van juni nader over geïnformeerd wordt. Even kijken. Dan de waardering die geef ik graag door over chemie aan de organisatie, maar de stappen die gezet worden, moeten natuurlijk wel leiden tot concrete resultaten. Alleen de winstwaarschuwing is wel dat bij waterkwaliteit is het niet als bij een gemaal dat als je maandag bouwt, dat je dinsdag resultaat hebt. Dus is er door een aantal mensen gezegd: jij hebt de andere partij daarbij nodig, maar ik zie daar wel heel veel enthousiasme en bereidheid. Ik ben vorige week bij de Raad in Westland geweest op verzoek en daar zat ik dus niet alleen, maar daar zat ik naast de nieuwe voorzitter van LTO Glaskracht, Jacco Vooijs, dus dat geeft de burger moed. Dan Ongebouwd vraagt aandacht voor de riooloverstort Schipluiden. Dus die complimenten geef ik ook graag door, want dat is natuurlijk wel een mooi leermoment voor ons allen geweest. Iets kan in theorie voldoen aan de normen. Dus die riooloverstort voldeed volgens de gemeente. Hij voldeed volgens het waterschap, maar er is terecht aandacht voor gevraagd door onder andere LTO Delflands Groen. Daarnaast zijn gemeente en het waterschap samen aan de slag gegaan met LTO Delflands Groen en dat heeft geleid tot maatregelen, waardoor die riooloverstort is aangepakt. Dus we doen het niet alleen maar voor de EU-toets, we doen het ook voor de kwaliteit van de leefomgeving. Het was toevallig een KW-waterlichaam, maar we doen het ook voor schoon drinkwater voor veel. Dus die complimenten geef ik graag door aan de organisatie. We gaan hem nog samen openen op een leuke manier. Dat waren volgens mij de vragen en de ganzen, die zorgen die deel ik. Ik heb ook toegezegd dat ik daar, dat ze daar bij de provincie aandacht voor vragen en onder andere vragen waar het antwoord op de brief blijft. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Collega Houtzager heeft nog even gevraagd voor schorsing, want hij wou even in het college nog hebben over de moties. Dus daar hebben we nog even een paar minuten tijd voor nodig.

Schorsing

De voorzitter: Wij gaan de tweede ronde in. Als iedereen weer zijn of haar plaats inneemt, dan is, wordt de vergadering vervolgd. En we beginnen aan de tweede termijn. En we beginnen bij de heer Hombergen. Oh ja, de reactie van het college, hè? Oh ja, dat is waar. Allereerst, collega Smits over de motie ten aanzien van de versobering kwijtschelding zuiveringsheffing.

De heer Smits: Het college is van opvatting, voorzitter, dat deze motie overbodig is. Wij voeren reeds gesprekken met wethouders. Al meerdere malen gebeurd. Er worden binnenkort weer nieuwe afspraken gemaakt. Ik wil nog eens een keer wijzen op het rapport van de ombudsman wat onze manier van aanpak kwijtschelding ten voorbeeld heeft gesteld voor andere overheden hoe het aan te pakken. Wij komen ook niet aan de beslagvrije voet en dat soort dingen. Er zijn allerlei regelingen. Dus ik vind dat, het college vindt dat deze motie overbodig is.

De voorzitter: Dan haal ik nog even de standpunten over de andere motie: de verbetering waterkwaliteit. Het moge duidelijk zijn -uit mijn woorden die ik straks heb gekozen- dat deze motie voor vandaag voor ons echt niet hoeft en niet zou moeten, omdat -dat is ook de werkelijkheid die ontstaat- die meer papier is dan echte werkelijkheid, dus hebt even geduld tot collega Ter Woorst met u gesproken heeft over de uitwerking van de intensivering aanpak chemische waterkwaliteit en als we dat nou hebben gedaan, dan kunnen we, als je dat wilt, nog over die motie verder praten. Maar vandaag hebben wij daar geen behoefte aan. Dan de tweede ronde.

De heer Hombergen: Mijnheer de voorzitter, dan wil ik even kort kunnen overleggen met de mede-indieners van de motie over de kwijtschelding.

De voorzitter: Ja, daar schorsen we even voor.

De heer Nanninga: Voorzitter, voordat die schorsing plaatsvindt, mag ik dan nog een opmerking maken?

De voorzitter: Ja, dat mag, mijnheer Nanninga.

De heer Nanninga: Ik heb medeondertekend en wat ik al zei, omdat het mijn eigen zinnen vaak zijn die ik teruglees en ik heb dan ook meteen de opmerking erbij gezegd dat het staand beleid is, dus ik ondersteun de opmerking van de portefeuillehouder en zijn antwoord.

De voorzitter: Dan even ... Mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Voorzitter, ter aanvulling: de Algemene Waterschapspartij Delfland heeft de motie ondertekend, omdat zij het eens is met de strekking van de motie, maar wij onderkennen ook dat dit ook al grotendeels staand beleid is. Punt. De motie Waterkwaliteit gaat het over.

De voorzitter: Dan de schorsing voor ... gaat nu in die de heer Hombergen gevraagd heeft.

Schorsing

De voorzitter: Ik zie dat u weer bent gaan zitten, dus ik veronderstel dat we de vergadering kunnen hervatten. De heer Hombergen begint met de tweede termijn.

De heer Hombergen: Dank u wel, mijnheer de voorzitter.

De voorzitter: Ja, hij staat aan.

De heer Hombergen: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Wij hebben inderdaad even overlegd. Ik kom daar straks op terug. Veel woorden zijn in de eerste ronde al gewisseld over de financiële stand van zaken van Delfland en inderdaad, de afgelopen jaren zien we dat het -nadat het beleid is veranderd met de motie Dijkema- dat de financiële situatie van Delfland aan het verbeteren is. Ik wil daar toch wel een paar kanttekeningen bij zetten bij dat beeld wat u hier nu schetst. Ten eerste: ja, het gaat beter als we kijken alleen maar naar de financiële stukken. Maar we zien ook dat we niet echt in control zijn, want de meevallers die zijn telkens weer groter dan verwacht en daar is ook al een rapport overgekomen van de rekeningcommissie. Ik wil daar nog een andere kanttekening bijzetten. In de jaren 90 was Delfland juist het goedkoopste waterschap van Nederland. Wij hielden de vinger heel goed op de knip en wij gaven het geld maar nauwelijks uit. We zijn er echter achter gekomen dat daar een heel groot financieel nadeel achter zat, want we hadden een heel grote

investeringsachterstand toen bleek dat de normen van de EU voor de zuivering van het afvalwater toch echt wel streng waren en omhoog gingen en dat ook de problemen met de afvoer van het hemelwater dat die hoog waren. Dus we zien heel veel meevallers -ook in de investeringenkant- dat we minder uitgeven dan verwacht, maar ik houd mijn hart toch wel een beetje vast of wij wel up-to-date blijven met al onze assets en voldoende adequaat alles investeren wat nodig is. Dus we moeten ook naar buiten kijken hoe daar de situatie is en wij zien dan uit het nieuwe Gemeenlandshuis hopelijk komend jaar dat het water niet groen kleurt. Ik heb een beetje ludieke opmerking gemaakt over zwemmen in de Hofvijver. Ik heb ook een opmerking gemaakt over de Swim for Cancer die we afgelopen jaar hebben gedaan, die moest ook doorgang vinden. Maar we hebben met heel veel kosten toen het kroos uit het betreffende gebied gehaald. Als wij hem nog een keer gaan houden, wil ik eigenlijk toch wel voorstellen dat we dit jaar dan maar echt in de Hofvijver doen, want daar is de waterkwaliteit goed en dat trekt ook meer de aandacht. Dat kan vast wel een keertje toegestaan worden. Wij geven support voor het pleidooi van Ongebouwd om de effecten van de rekeningcommissie -de follow-up van de rekeningcommissie- '...' goed gestructureerd bij vast te staan. Het college heeft daar natuurlijk al heel veel woorden over gedeeld, maar ik wil daar toch aan vasthouden dat wij heel hoog belang hechten aan de goede follow-up van alle adviezen van de rekeningcommissie. Er is genoemd over de prestatieindicatoren voor komend jaar. Desgewenst willen wij ook heel graag erover meedenken wat de goede follow-up is of de goede invulling van die prestatieindicatoren. Ik weet ook dat er andere mensen hier uit de VV daar graag over hun bijdrage willen en kunnen geven. Dan over de moties. De motie voor de impuls voor de verbetering van de waterkwaliteit. Essentieel, wat ons betreft, is dat wij een stappenplan maken met een jaarlijkse doorkijk tot 2027. Dat we ook weten wat wij elk jaar willen gaan bereiken en dat we elk jaar ook zien of wij voldoende op dreef zitten en of er een tandje bij moet. Of dat we gewoon zeggen: nou, het gaat goed. We hebben de juiste maatregelen genomen, we gaan verder. Met die kanttekening, dat wij dat jaarlijkse stappenplan willen hebben, of stappenplan met jaarlijkse stappen, dat we daar ook over worden terug gerapporteerd met dat meerjarig perspectief, stel ik voor dat we de motie even aanhouden. Dat we daadwerkelijk de plannen van het college zien en kunnen bespreken. Ik hoop ook dat we dit aan onze achterhoofd zit als wij bespreken over de situatie van de waterkwaliteit die binnenkort in de informatieve VV en daarna ook echt in de reguliere commissie aan de orde komt. Wat dat betreft nu even aanhouden. Wat betreft …

De voorzitter: Maar even ... Ik probeer me even voor te stellen. U formuleert een voorwaarde voor aanhouden. Dat is een nieuwe vorm. Ik probeer even helder te krijgen waar we staan.

De heer Hombergen: Nee, ik zet er een kanttekening bij. Geen voorwaarde. Een kanttekening van: dit is ons doel.

De voorzitter: Oké, dat is van de indieners van de motie?

De heer Hombergen: Ja.

De voorzitter: Nee, maar dan ...

De heer Hombergen: Dit is ons doel. Wij letten erop dat er een meerjarig perspectief komt en we houden de motie aan.

De voorzitter: Oké, dat is uw wens. Dank u.

De heer Hombergen: Dat is mijn wens. Dat is onze wens. Met betrekking tot de kwijtschelding: van ons is ook de essentie dat er een gestructureerd overleg plaatsvindt met de inliggende gemeentes. Ik ben er van

overtuigd dat de hoogheemraad dit best wel eens aan de orde stelt bij de gemeente Den Haag bijvoorbeeld, maar er zijn veel meer gemeentes in ons gebied en wij stellen het ook op prijs dat dat gestructureerd plaatsvindt en dat die beelden van de impact van de versobering dat die ook hier met ons -of in de commissie BOB- worden gedeeld. Wat dat betreft hechten wij daar toch wel een zwaarder belang aan en willen wij de motie, willen wij wel dat het college de motie overneemt. Wij hebben begrepen dat het college dat niet doet en daarom willen wij deze motie in stemming brengen. Ik dank u wel.

De voorzitter: Dan gaan we verder. De heer Schouffoer.

De heer Schouffoer: Ja, voorzitter. In de tweede termijn kort een aantal punten. Ik wil u en het college laten weten dat ik blij ben met de toezegging die de portefeuillehouder financiën heeft gedaan op het verzoek van de heer Paul van den Berg, zonder dat daar zelfs een motie voor nodig was, maar ik heb wel hele goede notie genomen van wat de heer Van den Berg ook namens mij heeft gevraagd, namelijk een land van aanpak en stappen die wij kunnen volgen, zodat wij kunnen zien of die goede voornemens die uw college vorig jaar ook al heeft uitgesproken over de kwaliteitsverbetering, nu ook effect zouden kunnen gaan hebben. Want als ik u nu zo hoor, dan zegt u: ja, wacht u maar af tot de begroting 2018 en dan zouden we in 2019 deze VV -dus in het laatste jaar van deze ambtsperiode- kunnen zien of dat effect heeft geresulteerd. Nou, dat maakt mij een beetje ongerust allemaal, mag u aannemen. Dan over de motie over de waterkwaliteit. Ja, ik meende eigenlijk tussen de regels te horen, maar ik had het liever wat explicieter gehoord, dat uw college onze zorgen over verbetering waterkwaliteit begrijpt. In die zin de motie -en het feit dat we zo'n motie indienen- ook zou kunnen begrijpen en ook zou zien als een signaal tot aansporing. Ja, ik neem kennis van uw standpunt rondom die motie en ook het standpunt wat net door de heer Hombergen is verwoord. Voorzitter, daar wilde ik het bij laten.

De voorzitter: De heer Nanninga.

De heer Nanninga: Voorzitter, mijn complimenten voor de beantwoording en ook aan de mensen die deze schitterende jaarrekening hebben opgesteld. Ik loop even de antwoorden langs. U heeft mij hoog zitten en ik heb u ook hoog zitten en dat is waarschijnlijk waarom ik soms ook teleurgesteld ben, maar vergeef mij mijn cynisme in mijn vraag ten aanzien van de handhavers. De ABP heeft gevraagd over de energiebesparing dat een groot gedeelte wordt bereikt via onze partner HVC. Wij ondersteunen die gedachte en we hopen ook dat het college de energiebesparing met veel verve zal oppakken. De portefeuillehouder heeft ook altijd blijk gegeven dat hij dat hoog in het vaandel heeft staan. De VVD kwam met de vraag over een communicatieplan. Ja, wij zouden heel graag het stappenplan daarvoor willen zien. Het is belangrijk gezien onze doelstellingen in het coalitieakkoord. Wij wachten daar al eigenlijk lang op, nu na twee jaar. Wij ondersteunen dan ook die oproep en ik hoop dat ik hem goed heb samengevat. Dank, mijnheer Van Olphen, over de beantwoording van de vragen op het gebied van de overstorten. Die vraag -die weet u- komt steeds terug. Mijn hoogbegaafde neef zal dat hopelijk dit jaar af hebben dat stuk. Tot zover, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Nou, ik zeg altijd: van je familie moet je het hebben. Dat is ...

De heer Nanninga: Wat zegt u?

De voorzitter: Van je familie moet je het hebben. Dat is ...

De heer Nanninga: Ja, ik vind altijd blij dat de heer Van Olphen dat af en toe even noemt.

De voorzitter: Maakt niet uit. Neef of niet. Wij beschouwen elkaar, de twee Nanninga's als neven in welke relatie dan ook. Mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de toezegging van de hoogheemraad financiën om een brief te sturen aan de, ik zou bijna zeggen aan de algemene rekenkamer, maar aan de rekeningcommissie van Delfland. Wij zijn een rekeningcommissie en we hebben niet de statuur van de algemene rekenkamer, maar dank daarvoor. In de jaarrekening is ten opzichte van de versie die behandeld is in de commissie BOB een aantal wijzigingen aangebracht. Eén van de wijzigingen heeft betrekking op de egalisatiereserve PPS. In eerste instantie werd daar een relatie gelegd met het kwijtscheldingsbeleid. We hebben nu gezien dat de omschrijving aangepast is en het is gewoon nu helder, duidelijk en strak. Dank daarvoor. Dat is ook mede naar aanleiding van een opmerking, onze opmerking daarover in de commissie BOB. Dank ook voor de toezegging om in de kadernota een grafiek op te nemen over de relatie tussen de schuldpositie versus het eigen vermogen. Ik vraag daarbij wel even aandacht voor het volgende. Het eigen vermogen is niet altijd van wat we ook daadwerkelijk in kas hebben. Dus, er zijn ook, wat we dan met een moeilijk woord noemen, die beruchte immateriële activa. Dat is geen geld. Dus ik vraag daarvoor, geen geld geen kasgeld, dus ik vraag daarvoor aandacht in de grafiek om dat nader toe te lichten. Tot slot. Hoogheemraad Van Olphen heeft trots verteld dat er zonnepanelen zijn op het platte dak van de Harnaschpolder. Dank daarvoor. Dit is een eerste stap. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Fekkes.

De heer Fekkes: Voorzitter, dank voor de beantwoording. Ja, het blijkt wel dat hier kamerbreed toch wat zorgen zijn over de waterkwaliteit. We ondersteunen het beleid van het college en, maar ja, we zien hoe zich dat ontwikkelt. Ik heb het even gehad over de uitstoot, maar inmiddels begrepen dat ik dat beter in een ander gremium aan de orde kan stellen. Dat zal ik doen. Voor wat betreft de kwijtschelding. Onverlet de inspanningen van hoogheemraad Smits -die dat zeer zorgvuldig doet- dat blijkt ook uit het rapport van de ombudsman, constateer ik toch -en dat staat ook duidelijk in de motie verwoord- dat er een toenemende mate een tweedeling aan de gang is. Daar kan Delfland niet alles aan doen, maar toch wel een beetje. Ja, nogmaals, wij hadden liever gezien dat die afschaffing van de kwijtschelding achterwege zou zijn gebleven. We steunen dan ook de motie van collega Hombergen.

De voorzitter: Mevrouw De Zoete.

Mevrouw De Zoete-van der Hout: Dank, voorzitter. Dank ook aan het college voor het beantwoorden van de vragen. Er is één dingetje blijven liggen, wat voor onze partij toch wel aan gelegen is. En dat gaat over het meer richten op de corebusiness en dan misschien wat andere dingen -die daarnaast zitten en ook belangrijk zijn, maar misschien toch niet bij de hoofdtaak horen- die maar wat te laten liggen. Om het wat duidelijker te maken: een concreet casus die net ingebracht is door de collega's, namelijk de overstort. Het probleem van de overstort ligt weliswaar op het, voor een groot gedeelte op het gebied van de riooloverstort uiteraard. Op het gebied van de gemeente, maar is wel een probleem wat al 30 jaar speelt en wat in andere waterschappen wel is opgelost. Dat zou toch wel heel erg mooi zijn als daar de energie van Delfland heen zou gaan om dat ook op te lossen. Maar goed, dat is eigenlijk het enige punt dat is blijven liggen. Verder zijn er zaken wel beantwoord. Als het gaat over de moties, dan ben ik mij dus terdege van bewust dat het gaat om staand beleid, maar het zijn hele belangrijke dingen. Vandaar dat ook onze handtekening onder die motie staat. Het zou natuurlijk ook kunnen dat het college had gezegd: wij zien die motie als een steun in de rug en zo was het ook grotendeels bedoeld. Dank u.

De voorzitter: Mag ik u even nog een vraag stellen? U zet op de corebusiness richten, maar hebt u nou ook een voorbeeld wat we dan eens niet zouden moeten doen, want dat vind ik ook altijd wel interessant, want nu is het, ja, kun je dat ook doen? Maar dan is het altijd, even die andere.

Mevrouw De Zoete-van der Hout: In de commissies komt dat af en toe wordt het ook door onze partij naar voren gebracht. Er zijn zaken die bijvoorbeeld onder innovatie vallen en die zo'n lange terugverdientijd hebben dat het eigenlijk niet realistisch is en er gaat wel een heleboel energie naartoe.

De voorzitter: Mevrouw Simon ... De heer Simon. Ja, dat is die mijnheer die daarachter zit. Nee, ik wou eerst zeggen: dank u wel, mevrouw De Zoete en nu ... Nou goed. Oké. Dit schrappen we uit de notulen. De heer Simon.

De heer ...: U kunt bijna lid worden van 50PLUS, voorzitter.

De voorzitter: Krijg je daar subsidie voor of zo? De heer Simon. Ben je over de schok heen? Nee?

De heer Simon: Gedeeltelijk, voorzitter. Ik had deze niet zien aankomen. Dank voor de beantwoording van de vragen en niet de opmerkingen. Er wordt hier geopperd om te gaan zwemmen in de Hofvijver, omdat daar het water geen kleur heeft. Dat kan ik u afraden allemaal, want de Hofvijver is helemaal bezaaid met zwerfafval en plastic. Onze gemeenteraadsfractie in Den Haag heeft ook schriftelijke vragen gesteld over de Hofvijver en zij hebben ook geopperd om dat schoon te maken en te planten met inheemse waterplanten. Geen exoten. Dat was dat.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Hilders.

Mevrouw Hilders: Dank u wel, voorzitter. Wij bedanken het college voor de beantwoording van de vragen en ook met name, ook de portefeuillehouder financiën over zijn toezegging om de aanbeveling van de rekeningcommissie nu met spoed of met snelheid op te pakken. Ik heb in eerste termijn een opmerking gemaakt over communicatieplan wat er aan zit te komen. Dat is in BOB medegedeeld. Belangrijker is nog dat wij graag van een incidentgerichte communicatie naar een strategische communicatie wil, die ook aansluit bij de doelen van het coalitieakkoord. Daar heb ik nog geen reactie op gekregen. Die zou ik graag alsnog krijgen. Ten tweede. Ja, de heer Van Olphen heeft een en ander gezegd over riooloverstorten. Ja, de glastuinders die worden aangepakt en die worden gehandhaafd. Het beleid van Delfland wordt gehandhaafd bij de glastuinbouw en bij de gemeente is er een beetje weifelende opstelling van: ja, we overleggen wel en we willen het wel graag, maar het lukt niet zo goed. Zou het niet nuttig zijn om daar ook eens te gaan handhaven, want dat is ook heel goed voor de waterkwaliteit en ik vind eigenlijk dat we hier wat steviger op moeten inzetten. Ik zou graag van de portefeuillehouder horen hoe hij daar tegen aankijkt. Wat betreft de moties. We hebben kennis genomen van het standpunt van het college dat ze allebei overbodig zijn en zowel wat betreft de waterkwaliteit als de zuiveringsheffing en de kwijtschelding daarvan zijn we daar volledig mee eens. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Kuijvenhoven.

De heer Kuijvenhoven: Ja, voorzitter. Ook mijn dank voor de beantwoording van de vragen en inderdaad ook goed -het is al door anderen genoemd- dat wij strakke afspraken gaan maken met betrekking tot de opvolging van de adviezen van de rekeningcommissie. Wat de overgebleven motie betreft. Het woord is al genoemd: staand beleid. Wij achten het niet echt zinvol -sterker nog- wij achten het niet te verkiezen om om de zoveel

tijd het beleid -wat we hebben gezamenlijk hebben afgesproken- weer ter discussie te stellen. Dat lijkt door deze motie te gebeuren en uit dien hoofde zullen wij hem dan ook niet steunen. Dank u wel.

De heer Hombergen: Mijnheer de voorzitter?

De voorzitter: De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Ter interruptie. Het is een motie die niet het reeds genomen beleid ter discussie stelt. Het is een motie over de maatschappelijke effecten van de versobering van de kwijtschelding. Dat wij het inzicht krijgen voor wat dit doet in ons gebied en dat wij ook onze hoogheemraad vragen daarover een gestructureerd overleg te doen met alle gemeentes en ons daar natuurlijk over te informeren. Dus het is een roep om ook informatie aan onze kant. Zo wil ik hem ook articuleren.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Nanninga: Voorzitter, bij interruptie.

De voorzitter: De heer Nanninga.

De heer Nanninga: Ik had dit al eerder kunnen vragen, maar ik heb dat expres niet gedaan. Op een gegeven moment stelde de heer Hombergen dat er met name geen structureel overleg is met Den Haag, maar volgens mij heeft, daar kwam het accent op een gegeven moment op, volgens mij heeft de portefeuillehouder duidelijk gezegd dat er overleg is en nu ligt ineens de nadruk op het structurele. Dat maakt toch de motie op dat punt overbodig?

De heer Hombergen: Ter aanvulling.

De voorzitter: De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Het gaat ons erom dat er overleg is met alle gemeentes binnen Delfland en natuurlijk is Den Haag daar een hele belangrijke van, maar er zijn er vele en vele meer waar ook effecten zijn over dit beleid.

De voorzitter: We gaan naar de heer Kuijvenhoven terug.

De heer Kuijvenhoven: Voorzitter, laat ik maar even abstraheren van de woordspelletjes. Wat overeind blijft wat mij betreft is dat wij als waterschap niet voortdurend en al hijgend achter eerdere ingenomen standpunten moeten aan gaan en dat weer ter discussie te stellen. Wij hebben een zeer doordacht -wetende ook de risico's die het met zich meebracht- standpunten ingenomen. Dat wordt uitgevoerd. Daar zien wij zelfs zaken veel beter gaan dan we hadden verwacht. Het feit dat -dat zegt Nanninga ook- de motie is -en dan neem ik over wat de portefeuille heeft aangegeven- overbodig en dat ondersteunen wij. Dat gezegd hebbend, wil ik graag nog even terug naar het standpunt van de, de vragen van de VVD-fractie met betrekking tot de overstort. Die onderschrijven wij ten volle. Het gaat niet aan om één groep voortduring in het daglicht plaatsen en de andere te vergeten. Dus wij ondersteunen die oproep aan de portefeuillehouder. Dank u wel.

De voorzitter: De heer P. van den Berg.

De heer P. van den Berg: Ja, dank u wel, voorzitter. Nou ja, wij willen de portefeuillehouder Smits hartelijk bedanken voor zijn bereidheid om een nieuwe brief naar de VV te sturen omtrent de aanbeveling van de rekeningcommissie met de door ons gevraagde inhoud. En ook de bereidheid daarover vooraf af te stemmen met de rekeningcommissie. Want dat heb ik toch goed van u begrepen, dat u die brief eerst bespreekt en afstemt met rekeningcommissie? U knikt, dus dat punt is ook opgehelderd.

De voorzitter: Dat nemen de notulen woordelijk op, hè? Want die knik zien we niet, hè?

De heer P. van den Berg: Dus hartelijk dank daarvoor. We hopen op een goed vervolg daarin. Voor wat betreft de moties: de ene motie is aangehouden, dus daar zeg ik verder ook niks meer over. De motie over de kwijtschelding. Daarin volgen wij de redenering van het college. Dus daar zullen wij niet mee instemmen.

De voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ja, dank u wel. Bedankt voor de antwoorden uit de eerste termijn. We hebben nog een aantal vragen gesteld voor het programma Watersysteem. Nu is het voor ons wel logisch dat dat niet direct beantwoord kan worden, omdat de portefeuillehouder eigenlijk ontbreekt. Alleen wat doen we nu met die vragen? Ze staan wel in de notulen, maar een antwoord hebben we dan niet. Hoe gaan we dat dan verder verwerken? Dan hadden we nog wel, we steunen ook het voorstel van de VVD over het riool. We zetten ons vooral in op de glastuinbouw, het saneren. Maar de gemeente, dat mag wel wat actiever. Want als we kijken bij de stukken van de VV -waar staat 17 mei- dan staat er een stuk bij wateragenda Midden-Delfland en daar is het wel heel erg zacht uitgedrukt wat de gemeente doet. Bij werken aan het riool of bij aanpassing in de openbare ruimte wordt bekeken of het mogelijk is de situatie verder te verbeteren. Ik zou eigenlijk van Delfland daar de nadruk op willen dat het niet mogelijk is, maar moet de situatie verbeteren. Want dan pas kunnen we ook stappen maken. Dan hebben we nog over de moties: wij stemmen in wat het college ons heeft gezegd over de motie overbodig en dat aangehouden wordt. Dank u wel.

De voorzitter: Dan tweede termijn, hoogheemraad Smits.

De heer Smits: Dank u wel, voorzitter. De heer Hombergen als eerste. Hij maakte de opmerking van: we hebben de indruk als Partij van de Arbeid dat Delfland niet echt in control is. Ik betwist dat. Ik denk dat wij de afgelopen jaar enorm grote stappen hebben gemaakt. U hebt terecht ook de motie Dijkema -ik noem zijn naam met ere- genoemd. Hij heeft de basis gelegd voor het kunnen herstructureren van de financiële positie van Delfland. Daar borduren wij op voort als dit college. Het is natuurlijk nooit zo dat je voor de echt volle 100% in control bent, maar we gaan wel de goeie weg op. Ik heb ook eerder ge'...' in de eerste termijn dat als je kijkt naar het geprognotiseerde resultaat en het uiteindelijke resultaat -dat is om en nabij de 10 miljoen extra- dan is dat voornamelijk door exogene factoren veroorzaakt. Dus door één of andere administratieve aanpak of politieke aanpak had je dat toch niet weten te voorkomen. Is overigens een voordeel wat we met plezier incasseren. Ik denk de hele VV.

De heer Hombergen: Even ter interruptie. Wat betreft de financiële boekhouding heeft u natuurlijk helemaal gelijk. En bent u in control en ziet , nou ja, in control, we hebben wel veel meevallers, maar mijn opmerking behelst met name de samenhang van hoe het ook buiten met ons gebied en met de waterkwaliteit en dergelijke staat. Daar is natuurlijk een interactie mee. Ook met de investeringsbehoefte om de doelen die we hebben te behalen. En daar zat mijn kanttekening.

De heer Smits: Dan opgehelderd. De motie over de kwijtschelding. Ik wil benadrukken dat wij overleg plegen met alle gemeenten binnen het gebied van Delfland. Dat hebben we niet één keer gedaan maar twee keer, drie keer. Ik meen zelfs vier keer hebben wij afzonderlijk of in groepjes met alle wethouders van de inliggende gemeente overleg gepleegd en daar ga ik gewoon mee door. We hebben afgesproken elkaar zo breed mogelijk te informeren. Er wordt soms bepaalde informatie gevraagd en als ik dat kan geven -ik moet er soms afstemmen met de RBG- dan doe ik dat. Dus ik probeer daar zo veel mogelijk in dat overleg ook draagvlak te creëren voor de aanpak die wij hebben gekozen. Dat klinkt af en toe ook in dat overleg door, dat men waardering heeft voor de aanpak en de zorgvuldigheid waarmee wij met ze omgaan.

De heer ...: Voorzitter?

De voorzitter: Ja. Gaat uw gang.

Mevrouw Hijlckama Vlieg: Ter interruptie, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Hijlckama.

Mevrouw Hijlckama Vlieg: De kwintessens van deze motie is dat Delfland -naar onze mening- niet weet wat exact de maatschappelijke effecten zijn van de heffingen en de kwijtschelding die nu is afgeschaft. U heeft terecht opgemerkt dat uw invorderingsbeleid buitengewoon goed werkt en dat u dat zeer zorgvuldig doet. Dat verdient onze complimenten. Absoluut. Maar wat u niet weet is hoe het uitwerkt in de maatschappelijke verhoudingen en daar wil ik bij aantekenen dat Delfland een factor is, omdat Delfland belastingen heft. In die maatschappelijke verhouding heeft dat een uitwerking. Mijn stelling is dat u dat niet weet, dat u daarover ook geen rapportage aan ons kan overleggen, tenzij u daar met de gemeente samen de nodige informatie over boven tafel ziet te krijgen. Als u dat niet vraagt aan de gemeente, dan komen ze daar niet mee, want het is lastig zat. Dus vandaar onze oproep om toch met ze te praten. En een ander ding: u heeft destijds toegezegd dat wij deze maatregel over de kwijtschelding zullen gaan evalueren. Dus misschien is een vervolgvraag terecht dat u ons nu aangeeft wanneer dat zal zijn en of dat ook het maatschappelijk effect -zoals ik dat zojuist heb beschreven- zal gaan inhouden op basis van informatie die u van gemeenten krijgt. Want daar zit hij '...' voor mij.

De voorzitter: Oké. Dank. Hoogheemraad Smits.

De heer Smits: Waterschappen heffen inderdaad belasting. Dat doen provincies ook. Dat doen gemeenten ook. De gemeenten beschikken over een gemeentefonds, provincie over een provinciefonds. Wij hebben niet zoiets. Ik heb in het overleg met alle wethouders aangeboden om samen, als wethouders uit het gebied van Delfland en het waterschap van Delfland, naar de verantwoordelijke staatssecretaris van het inkomensbeleid van deze regering te gaan, om te kijken of we, als dat probleem er is, daar iets aan zouden kunnen doen. Het spijt mij te moeten vaststellen dat de wethouders geweigerd hebben om samen die gang naar Den Haag te maken. Maar die bereidheid om dat samen op te pakken blijft wat mij betreft en uiteraard komt er een evaluatie. We zitten nu in het tweede jaar van de kwijtschelding. Als dat is afgerond, dan kunnen we daarover rapporteren. De heer Hombergen, voorzitter, wil een goede follow-up...

De heer Hombergen: Voorzitter?

De voorzitter: De heer Hombergen.

De heer Hombergen: Ik hoorde de hoogheemraad zeggen, dan kunnen we daarover rapporteren. Begrijp ik dat hij de strekking van deze motie, die impact dan in die rapportage in een paragraaf meeneemt?

De heer Smits: Ik rapporteer over hoe wij zijn omgegaan met de kwijtschelding, wat de resultaten daarvan zijn geweest. Wat de eventuele effecten zijn geweest. Dat komt in de rapportage, sec.

De heer Hombergen: Wanneer krijgen we die rapportage?

De heer Smits: Dat kan pas op het moment dat de tweede termijn van de kwijtschelding volledig is afgerond. Dus dat wordt ergens in 2018. Je moet erop rekenen dat je een aantal maanden nodig hebt om alles dan op een rij te krijgen. Dus dat wordt in elk geval nog in deze zittingsperiode van dit college. Een follow-up wil de heer Hombergen van de rekeningencommissie. Hij heeft gesproken over de PI's. Ik heb daar een toezegging over gedaan dat we daar mee komen bij de komende begroting. De heer Schouffoer is blij met de toezegging. Het plan van aanpak. Akkoord. De heer Nanninga heeft een paar opmerkingen gemaakt over de energiebesparing via HVC, maar dat wij ook elders proberen slagen te maken. Dat is ook zo. Daar loopt het onderzoek voor. Ik heb daar een uitgesproken opvatting over. Mevrouw Jans. Ook u heeft waardering van, u heeft dank uitgesproken en met name nog eens een keer geduid de thans niet goede verhouding vreemd vermogen eigen vermogen. U heeft ook geduid op het feit dat het goed scoren en niet altijd betekent dat je ook een baar geld overhoudt. In dat kader zou ik willen verwijzen naar een staatje op bladzijde 48 van de jaarrekening waar eigenlijk een heel aardig overzicht wordt gegeven hoe de stand van zaken vorig jaar dit jaar was en een beeld geeft dat wij qua schuldenpositie erop vooruitgaan in de zin van dat we minder hoeven te lenen. Nou, de heer Fekkes heb ik -denk ik- beantwoord via de vragen die ik op heb beantwoord die gesteld bij anderen. De heer Simon. Ik maakte bijna dezelfde fout als de voorzitter.

De voorzitter: Die is geschrapt in de notulen. Dus die is niet gemaakt, hoor.

De heer Smits: Conchita Simon. Als Hagenaar voel ik mij zeer ... als Hagenaar voel ik mij zeer aangesproken door de Hofvijver. In de tijd dat ik nog bestuurder was in de gemeente Den Haag is ooit een keer de Hofvijver helemaal schoon gemaakt en hebben we ook heel goed samen gewerkt met Delfland. Eén van de resultaten herinner ik mij is dat er een enorme hoeveelheid kunstgebitten is boven water gehaald die voldoende is om heel Den Haag gedurende een jaar van allerlei kunstprotheses te voorzien. Dus ik, het is nog niet zo lang geleden goed opgeruimd. Mevrouw Hilders en de heer Kuijvenhoven dank. Dank voor de strakke afspraken. Dat geldt ook voor de heer Van den Berg en daarmee heb ik, voorzitter, de vragen beantwoord die mij gesteld zijn.

De voorzitter: Dank u wel. Dan pak ik even twee vragen van mevrouw Hilders op. U refereert aan de afspraken in de commissie BOB die ook in het verslag staat. Het aardige is van de week van het water waar we nu nog een stukje in zitten dat is juist die andere aanpak waar we dus het Rijk, Unie en maatschap met elkaar samenwerken. Daar zit ook die strategische agenda achter. In die zin is die beweging gemaakt. Het andere ging over handhaving en gemeentes. Collega Ter Woorst en ik zijn ook beide RUD geweest al eerder en daarnaast hebben een aantal gemeentes in ons gebied al meer afspraken, of meer gevraagd aan in dit geval de RUD Haaglanden om meer inzet te plegen en dat moet de gemeente dan weer is er beleidsplan met de RUD afspraken over maken. Dat is ook gebeurd. Dus de inzet is daar ook al verhoogd om ook hun aandeel te leveren.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Bij interruptie. Dat, zeg maar dat communicatieplan komt er aan en wij zouden het op prijs stellen als dat er is en voordat wij de begroting vaststellen. Dank u wel.

De voorzitter: Dat gaat wel lukken. Begroting 18 tenminste, daar hebt u de over, hè? Ja. Nee, dat lukt nog wel. Dan kijk ik even collega Ter Woorst nog. Niet, hè? Ik geloof het ook niet, nee. Dan zijn we volgens mij rond. Ja, ja, dan had ik denk laten even deze cliffhanger ...

Mevrouw Ter Woorst: Nee, ik zat hem ... met mijn gedachten bij de voorgaande vraag. Even voor de categorie Ongebouwd. Die heeft twee vragen gesteld over maaibeheer en over investeringen voor gemalen. Die vragen, of die antwoorden zullen wij toevoegen aan het vragenformulier.

De voorzitter: Goed. Dan ben ik aan het end van de tweede termijn. Dan gaan we naar de besluitvorming over. De heer Hombergen heeft namens de indieners -en dat waren, ik loop ze nog even langs, Partij van de Arbeid, Geborgd Natuur, 50PLUS, CU, SGP en de Partij van de Dieren- een motie ingediend die heet: Maatschappelijke Vector Versobering Kwijtschelding en die wilde u in stemming brengen. Dus die gaat …

De heer Hombergen: Mijnheer de voorzitter? Voordat we dat gaan doen, wil ik even een korte schorsing aanvragen om met de indieners een laatste overleg te doen. Wij hebben non-verbaal gecommuniceerd, maar wil ik even echt doen.

De voorzitter: Goed. Dan hebt u nog even de tijd om verbaal te communiceren.

Schorsing

De voorzitter: De vergadering is hervat en het woord is bij de heer Hombergen die het woord heeft.

De heer Hombergen: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Wij hebben goed geluisterd naar het antwoord van het college in tweede termijn. Op een gegeven moment wordt het ook heel erg semantisch. Of je het nou overneemt of dat je zegt dat het overbodig is, maar in de beantwoording van de vragen door de hoogheemraad, zijn we heel dicht bij elkaar gekomen. Ik denk dat het punt is gemaakt en of je hem nou in stemming brengt of niet, wij stellen voor om de motie in te trekken. Het signaal is gegeven en de beantwoording staat als een huis. Dank u wel.

De voorzitter: Dus de motie is ingetrokken. Dan ben ik bij de tweede motie. Nog even. Ik moet nog even het formele. Heeft u een fractieoverleg nodig, begrijp ik? Nee, dat ... Ja, nee, ik zag ineens ... De tweede is nog even over de motie Impuls aan verbetering waterkwaliteit om even vast te stellen wat we nu precies doen.

De heer Hombergen: Die wordt aangehouden, afwachtende de plannen die het college binnenkort voor gaat leggen aan de commissie.

De voorzitter: Goed. Dan is dat ook duidelijk. Dan hebben we geen moties in stemming te brengen. Eén is ingetrokken. De ander houdt u op zak. Dan ben ik bij de besluitvorming. Zijn er die nog een stemverklaring willen afleggen over de jaarrekening? Niemand? Wil iemand nog stemming? Niemand. Dan is die vastgesteld.

B.02 Actualisatie Delegatiebesluit Delfland

De voorzitter: Dan gaan we naar het volgende agendapunt en dat is het stuk, ja, dat ging allemaal tegelijk hè, want B.01 A en B ... Dus we zijn bij B.02. Dat is het actualisatie Delegatiebesluit Delfland. Dat gaan we doen. De heer Ranner.

De heer Ranner: Tenminste, als we praten over B.02? Delegatiebesluit. Daar is in de commissie denk ik uitgebreid over gesproken. Ik heb daar dus gevraagd om die brief, die wij als Partij van de Arbeid hebben ingediend, met name eigenlijk om de begrijpelijkheid van de besluitvorming en waar wij verantwoording voor dragen om dat duidelijker te krijgen wat we ermee aan moeten. Vooral met besluiten die dus heel veel financiële consequenties hebben. Omdat het moeilijk is om daar de consequenties goed te doorzien en toch als simpel VV-lid daar een goed oordeel over te geven, terwijl we daar toch verantwoordelijk voor zijn. Dat is één. Het andere is, er is bij de commissievergadering van BOB ook aangegeven uiteindelijk dat, we zijn dus bezig met procedures voor verantwoording en dat gaat goed met name bij gemeenschappelijke regelingen en zo. Maar, er zijn natuurlijk inmiddels ook bestuurlijke processen tot stand gekomen en daar heeft de VVD volgens mij ook aandacht voor gevraagd, waarbij in feite het hele traject tussen datgene wat er besproken wordt op bestuurlijk of ambtelijk niveau en uiteindelijk wat er voorgelegd wordt aan de VV, na wat aspecten van zich heeft van in een trechter lopen. Eigenlijk gaat het erom: hoe ga je dat proces of het nou gaat om duurzaamheid of samenwerking in de afvalwaterketen -op zichzelf goede doelstellingen- maar dat je wel weet als VV: dat is wat er momenteel gevraagd wordt en daar kunnen meesturen. Want het kan niet zo zijn, dat is de meest extreme vorm, dat je alleen maar een informatieve VV hebt en dat er vervolgens gezegd kan worden: ja, maar dat hebben we toch besproken? Dus dat traject dat zou ik ook graag behandeld zien in deze commissie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank. Ik kijk even verder. Mevrouw Jans.

Mevrouw Jans: Dank u wel, voorzitter. Er zijn heel veel stukken op en neer gegaan en ze staan bij mij gelukkig allemaal nog in IBabs, omdat ik ze tussendoor markeer. Dus dan zie ik ook van wat er, dat er nieuwe voorstellen zijn en dat er andere voorstellen verwijderd zijn. In het laatste nieuwe voorstel staat -ook op aandringen van de algemene waterschap partij Delfland- dat er als zesde gevraagd het besluit, dat er de werkgroep gevraagd wordt om een voorstel uit te werken over de wijze waarop verantwoording wordt afgelegd. Daar zijn wij blij mee. Daarvoor onze dank. We willen dit aanvullen met -zoals we ook in de commissie gevraagd hebben- met van geef de werkgroep dan ook opdracht om de ontbrekende stukken uit -zoals blijkt uit de ontbrekende stukken van de beleidscyclus- zoals blijkt uit de verschillende rapportages met name de evaluatie, om dat ook aan te vullen. Kortom, onze vraag is: bent u bereid de werkgroep Monisme een concrete opdracht te geven. En die opdracht luidt: het uitwerken van, het laten uitwerken van de ontbrekende elementen die gesignaleerd zijn. Dank u wel.

De voorzitter: Ik kijk. Ja, mevrouw De Zoete.

Mevrouw De Zoete-van der Hout: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, is het niet mijn gewoonte om de zaak te herhalen die in de commissies in aan de orde zijn geweest, alleen kreeg ik het signaal dat met die opmerkingen eigenlijk niets is gedaan. Vandaar dat ik eens even kort wil herhalen. Het gaat namelijk om het ontbreken van een schadevergoeding op grond van artikel 7.14 van de Waterwet. De bevoegdheid tot het vaststellen van een calamiteitsplan op grond van artikel 5.3 van het Waterbesluit. Alle privaatrechtelijke handelingen die eigenlijk veel praktischer zouden kunnen worden gecombineerd zoals dat ook in artikel 160 van de Gemeentewet het geval is en de toelichting op de uitgangspunten van delegatie, die zijn wel genoemd. Maar, het zou ook mooi zijn als er een paragraaf kwam over zaken die zich niet lenen voor delegatie. Dank u wel.

De voorzitter: Ik kijk even verder. Ja, mevrouw Hilders.

Mevrouw Hilders: Ja, dank u wel, voorzitter. Toen de VVD samen met de Algemene Waterschapspartij een traject heeft uitgezet bij de universiteit Leiden om beter te begrijpen hoe het monistische stelsel in elkaar zat, toen hadden wij op het oog om beter te kunnen sturen op een aantal zaken. Uit dat traject van onder andere dat de VV eigenlijk best wel heel veel bevoegdheden had en dat we dus onder andere naar het delegatiebesluit moesten kijken. Dat is natuurlijk voor een deel gebeurd. Er zijn nu allemaal technische aanpassingen vanwege gewijzigde regels en wetgeving et cetera. En dat is helemaal prima. Maar wij hadden ook nog andere doelen. Die zaten ook op het gebied van de verantwoording van het delegatiebesluit, maar daar is in het besluit een passage over opgenomen. Maar waar we het ook over hadden willen hebben -en dat moet dus nog- dat is de toegevoegde waarde van beleidsregels. De effecten van het delegatiebesluit op de inspraakverordening. Hoe gaan we om met de kaderstellende rol van de VV? De vervanging van het waterbeheersplan, inmiddels door een waterbeheerprogramma door, in het kader van de Omgevingswet. Dus ja, wij hadden eigenlijk andere dingen nog op het oog dan die nu voorliggen voor besluitvorming. Wij zouden de opdracht van de VV aan de werkgroep willen … Wij zouden als werkgroep, denk ik, een opdracht van de VV willen krijgen, zeg ik dan even als lid van de werkgroep, waarin we aangeven wat we nog gaan doen en welke zaken wij nog willen regelen. Nou vergeet ik er nog eentje: we wilden ook nog heel goed, beter kunnen sturen op gemeenschappelijke regelingen. Dus mijn voorstel zou zijn om in de volgende VV als werkgroep een voorstel voor te leggen met een opdracht en daar goedkeuring op te verkrijgen van deze VV. Dank u wel.

De heer Nanninga: Voorzitter, bij interruptie. Ik wilde graag een vraag stellen aan mevrouw Hilders. Dat onderzoek in Leiden, is dat het onderzoeken waar de Water Natuurlijk ook fors aan heeft bijgedragen?

Mevrouw Hilders: Aan de tweede, ja, er zijn twee tranches geweest. De eerste zijn inderdaad uitgevoerd in opdracht van de ABP en de VVD en daarna hebben ook de Water Natuurlijk al een soort actualisatie PvdA ook bij ge… PvdA en Water natuurlijk hebben allebei bijgedragen aan de actualisatie van dat rapport. Dat klopt.

De heer Nanninga: Dank u wel.

De voorzitter: Ik kijk, ja, mevrouw '...'.

Mevrouw Koop: Voorzitter, dank u wel. Er is al heel veel over gezegd. Wij sluiten ons aan bij de vorige sprekers. Wel met één nadruk. Eén element wil ik er graag even uithalen en dat sluit ook aan, denk ik, bij de opmerking van de heer Ranner van de PvdA wat in de vorige periode, of in de vorige tijd, tijdsbestek van deze herziene regeling niet helemaal goed is gegaan, is de terugkoppeling en de evaluatie naar de VV van: wat is er nu gedaan? Met de delegatiebesluit en met het mandaat dat nu wordt gegeven aan DNA. Dus wij zouden ook graag willen meegeven om van benadruk dat goed in het komende voorstel en heb vooral helder wat nu de rol is van de VV ten aanzien van het delegatiebesluit en wat is daarmee gedaan? Dank u wel.

De voorzitter: De heer Van den Berg.

De heer Van den Berg: Ja, voorzitter. Niet zozeer inhoudelijk. Wij stemmen in met het voorstel, maar ik zou er toch op aan willen dringen om het vervolgproces daar toch enige snelheid in te maken, want we zijn inmiddels drie jaar bezig ongeveer met dit project. Die oproep richt ik overigens niet aan het college speciaal, maar eigenlijk aan alle betrokkenen die met dit project bezig zijn, want de eerlijkheid gebiedt mij een beetje te zeggen dat we hier zo lang mee bezig zijn dat ik als lid van de werkgroep inmiddels mijn belangstelling een beetje begint te verliezen bij dit onderwerp. Het geeft ook aan dat het momentum eigenlijk aan het vervliegen is. We kunnen nog eindeloos met elkaar doorpraten over allerlei procedures en nieuwe voorstellen, maar volgens mij moeten we gewoon een beetje snelheid maken hiermee.

De voorzitter: Dank voor allen die gereageerd hebben. Allereerst de heer Ranner. Volgens mij hebben we, het heeft een beetje te maken ook met de opmerking die de heer Van den Berg maakt, het proces loopt vrij lang en volgens mij is de toezegging gedaan dat de brief van de Partij van de Arbeid meebehandeld wordt in de werkgroep. Dus daar is geen misverstand over. Tweede is -en dat sluit wel weer aan op wat de heer Van den Berg- ja, ik doe ook echt een oproep met elkaar om te proberen om nu de snelheid erin te brengen. Dat betekent ook dat iedereen die mails krijgt ook verzocht wordt thuis zo snel mogelijk op te reageren. Dat we data en zo kunnen vinden. Want alleen dat is al een vrij grote uitdaging, laat ik het maar eufemistisch zeggen. En als je niet bij elkaar komt, kunnen we ook niet enzovoort. Dat geldt ook voor kunnen we met z'n allen aanwezig zijn. Als iemand niet kan, dan moeten we dat ook weer regelen. Want uiteindelijk wat we nu doen, hadden we ook een jaar geleden kunnen doen. Maar goed, door alle stapjes en die is niet alleen maar dat zorgvuldigheid gaat boven tempo, maar het, ik ben het eens, het duurt wel erg lang en nu eindelijk komen we daar waar. Dus ook de vraag van gaan we alweer een nieuwe opdracht formuleren in de VV? Zou ik zeggen waarom is dat nodig? Het is allemaal gebeurd. Alleen waarschijnlijk is het zo lang geleden dat we niet eens meer weten wat we hebben afgesproken. Dus, volgens mij weet werkgroep prima waar het over gaat. De vragen die ook gesteld zijn aan mevrouw Jans en mevrouw Hilders, ja, die hebben we afgesproken. Dus die komen aan de beurt nu. Nu kunnen we verder. Ik wou mevrouw De Zoete nog een toezegging doen over die punten. Dat was ook de bedoeling in de commissie BOB van mijn antwoord. Er zijn nog een paar dingen die we dus niet gedaan hebben. Die zijn we aan het uitzoeken. Maar ja, het was voor mij geen reden om te zeggen: laten we dit maar even wachten. Dus daar zal dan wel, ik zeg even, ik ga ervan uit dat u dat zorgvuldig hebt uitgezocht, maar mocht een ander idee over hebben om dan vullen we het niet aan. Anders vullen we dat gewoon nog aan. Er komt dus nog een '...'. dus dat gaat ook allemaal gebeuren. Dus mijn inzet en onze inzet zou moeten zijn: commissie bij elkaar laten komen. Er is nu een datum geprikt, eind van deze maand en ik hoop dat u allen daar bent. Dan kunnen we verder en dan kan de organisatie ook verder, want dat zie je natuurlijk ook dat een beetje in het momentum degene die het moeten doen, maar hebben dan een ander werk. Dus daar moeten we daar weer … Enzovoort.

Mevrouw Hijlckama Vlieg: Interrumperen, voorzitter?

De voorzitter: Ja, natuurlijk. Mevrouw Hijlckama.

Mevrouw Hijlckama Vlieg: De laatste datum die mij gewag is geworden is 22 mei. Daarop kan niet iedereen. Ik heb in ieder geval geen definitieve berichten gekregen op de dataprikker die afging. Ik zou willen bepleiten dat in verband met de voortgang er vaste, vooruitlopend data worden geprikt en dat het ook mogelijk is om, als mensen niet kunnen, een vervanging te regelen, want dan komen we ten minste verder.

De voorzitter: Volgens mij noem ik, ik kijk even de meest, laat ik zeggen, ik wil niet de diepte nu ingaan, maar dat is dan toch maar een verzuchting. Het reageren op. Daar gaat het over. Laat iedereen dan maar zijn eigen conclusie aan trekken. En dan heb ik het niet over u. Dus mijn oproep is voor u allen die die dataprikker nu hebben gehad. Laten we naar de dertigste koersen. Het is een beetje wanhopige kreet die daarbij doe, want daar kunnen we inmiddels wel heel veel en we wachten nog op antwoord.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Interruptie, voorzitter. Ik geloof dat het voorstel was om een aantal data op rij te prikken en niet elke keer weer een nieuwe datum, maar gewoon een schemaatje..

De voorzitter: Nee, dat… Maar zelfs de eerste startdatum om te gaan is … Nou ja, … Alsjeblieft, vraag ik aan alle leden, reageer zo snel mogelijk op de datumprikkers. Dat we die datum hebben en dan kunnen we daarna aan de gang. Ook met datalijstjes tot in de eeuwigheid. Het enige is -mag ik nog even- over die

vervangingsregeling ook zeggen, is geen probleem, maar dan moeten we niet later weer horen dat degenen die er toch niet waren zeiden van ja, maar we hadden weer heel veel vragen op het moment dat het stuk wordt gemaakt. Dus dat communicatie … Ik ga niet mijn … Nou goed, laten we met optimisme nu naar de toekomst kijken. Het heeft lang genoeg geduurd. We gaan voortvarend aan de gang en laten we zo snel mogelijk bij elkaar komen. Dat gezegd hebbende kijk ik nog even of in de tweede termijn nog een vraag is. Niet? Wil iemand nog stemming? Niemand. Vastgesteld.

Hamerstukken

De voorzitter: Hamerstukken. Ik ga even kijken bij mijn eerdere punten. De eerste was H.05 geloof ik, hè? Dan moet ik even zoeken. Ja. Dat was de heer Van den Berg, hè? 05. Ik moet even goed ... Ja. En mevrouw Hilders. Wij lopen '…', maar pas in de tweede ronde kwam u terug. Dus ik ben van de volgorde af. Ik heb eerst had ik opgeschreven de heer Van den Berg. Was de eerste en daarna ging ik weer terug, hè? De heer Van den Berg.

De heer Van den Berg: '...'

De voorzitter: Oh. De heer Van Kretschmar.

De heer Van Kretschmar: Dank u wel, voorzitter. Het doet mij deugd dat het rapport, het volgende rapport van de rekeningcommissie al een paar keer is aangehaald in deze vergadering. Dat is een belangwekkend rapport. Dus het is goed dat dat al een beetje wordt voorgewarmd. Ik wilde daar toch wel één opmerking over maken ten aanzien van het investeringsvoorstel dat nu voorligt voor de vervanging van het financiële systeem. Daar kunnen we het overigens geheel mee eens zijn, dus dat is ook het punt niet. Maar het enige wat mij wat zorgen baart is dat er in het voorstel staat dat de aanbevelingen van de rekeningcommissie die worden meegenomen vanaf 2018 en verder. En als we dan kijken naar het implementatieplan van proza -wat in 2017 gaat plaatsvinden en wat is afgerond op 1 januari 2018- dan vraag ik mij af of die aanbevelingen dan wel op tijd worden meegenomen. Het kan natuurlijk niet zo zijn dat we zo meteen een nieuw systeem hebben ...

De voorzitter: Nee, even, Ja, even heel kort nu, want het is ...

De heer Van Kretschmar: En daar wil ik dus graag de verzekering van u hebben, want dat hebben wij ergens anders al kunnen lezen in uw reactie op het rapport dat dat dan ook echt, hè, dat we de toezegging hebben dat al die aanbevelingen ook kunnen worden meegenomen.

De voorzitter: Het enige wat we kunnen doen is uw opmerking nu vastleggen als een hamerstuk. Ik ben heel streng. U wou een opmerking '...'. dus het is wordt nu opgenomen als een dringend advies wat u meegeeft. Dan hebben we hem daar in de notering voorstaan. De heer Schouffoer.

De heer Schouffoer: Ja, voorzitter. Ik heb een stemverklaring. Ik heb heel veel waardering voor dit voorstel en ik wil Delfland feliciteren met de samenwerking met de hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard en dat andere waterschap.

De voorzitter: Dat is een stemverklaring. Die nemen we op. Mevrouw Hilders.

Mevrouw Hilders: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb al eerder gezegd. Hier is een voorstel verwijderd en een nieuw voorstel neergezet en ik kan niet zien wat de verschillen zijn. Dus ik wilde daar graag een toelichting op.

De voorzitter: '...' Ik had niet het idee dat dit gewijzigd is, maar dat ga ik even checken.

Mevrouw Hilders: Ik heb in ieder geval twee voorstellen op mijn IBabs en er is er een verwijderd en ik ben altijd heel benieuwd als het dan één is toegevoegd wat het verschil is. Ik kan het nergens vinden. Ik heb er even doorheen gescrold, maar dat hielp niet.

De voorzitter: Maar ik vraag even. Ik kijk even naar ... Nee, ambtelijk wordt er geschud dat er in ieder geval ambtelijk geen wijzigingen in zitten. Dus.

Mevrouw Hilders: Maar waarom is er dan een nieuw voorstel toegevoegd?

De voorzitter: Bij mij staat hij ook niet. Dus ik kan hem niet…

Mevrouw Hilders: Misschien uitleg?

Mevrouw Dijkshoorn: Voorzitter?

De voorzitter: Hier. Even luisteren. Mogen we even aandacht voor mevrouw Dijkshoorn?

Mevrouw Dijkshoorn: Als je een aantekening hebt gemaakt in je eigen voorstel, dan krijg je hem de volgende keer weer als nieuw erbij staan. Ook al is er dan niets gewijzigd, maar dan blijven je eigen aantekeningen daarin. Dat is mijn conclusie.

De voorzitter: Het is dus een wijziging eigenlijk op uw aantekeningen. Maar ja, dat kunnen we niet … Dus hier is niets gewijzigd. Dus daar geen zorgen over. Want daar gaat het om.

H.06 Conceptbegroting 2018 Regionale Belasting Groep

De voorzitter: Ik ga naar 06, dat was het andere ook niet. Ik ga even kijken, hè, dat is bij het andere ook niet. 06 zijn ook geen wijzigingen geweest.

H.08 Vaststellen beleidsvisie Muskusrattenbeheer West en Midden Nederland 2017-2020M

De voorzitter: Dan heb ik hier de ..., ga ik even kijken, 08 was een ... ja, ja, daar ben ik nu weer bij de heer Simon.

De heer Simon: Dank u wel, voorzitter. Ons wordt gevraagd om de beleidsvisie van de muskusratten weer voor de periode 2017-2020 goed te keuren. U kan voorstellen dat de Partij voor de Dieren daar absoluut niet van gecharmeerd is. Wij hebben vandaag al te maken met naamsverwarringen, persoonsverwarringen. Ik ben daar zelf ook af en toe slachtoffer van. Wij binnen de Partij voor de Dieren maken geen onderscheid tussen wat voor dier het is. Inheemse, exoten. Het rapport, de beleidsvisie is uitermate teleurstellend. Er wordt gesproken over maximale diervriendelijkheid en geen of minder bijvangsten of vangsten, maar de manier waarop. Eerst het uitroeien van alle muskusratten. Ik vraag me af hoe je daar kan spreken over geen dierenleed. Wij kunnen absoluut deze beleidsvisie niet steunen.

De voorzitter: Dat is ook een stemverklaring. Die wordt opgenomen. Volgens mij heb ik alle hamerstukken daarmee ook afgehandeld. Die zijn vastgesteld.

S. Sluiting

De voorzitter: Dan ben ik aan het end van deze vergadering en dat is sluiting. En de vergadering is gesloten. Dank u wel.

Beantwoording van vragen naar aanleiding van de bespreking van het Delegatiebesluit VV 18 mei 2017

Opmerkingen mevrouw De Zoete
- het zou veel praktischer zijn om de privaatrechtelijke rechtshandelingen te combineren, zoals in artikel 160 Gemeentewet.
Dit wordt bij een volgende ronde meegenomen.

- schadevergoeding op grond van artikel 7.14 Waterwet ontbreekt
Deze bevoegdheid hoeft niet apart gedelegeerd te worden. Dit is geregeld in de Verordening nadeelcompensatie van Delfland.

- Bevoegdheid tot vaststellen van een calamiteitenplan ontbreekt
Vaststellen van calamiteitenplannen is op grond van de Waterwet een eigen bevoegdheid van het college.

In de Waterwet is de regeling zoals die voorheen in de Waterstaatswet 1900 stond, overgenomen. De parlementaire geschiedenis bij de Waterstaatswet 1900 vermeldde expliciet dat de bevoegdheid tot vaststelling van het calamiteitenplan berust bij het dagelijks bestuur. Er is geen reden om aan te nemen dat dit onder de Waterwet veranderd is, te minder nu bij de inwerkingtreding van de Waterwet nog eens is vermeld dat de reikwijdte van de betreffende bepalingen in de Waterwet dezelfde is als die van de oude regeling in de Waterstaatswet 1900.

- het zou mooi zijn als er een paragraaf kwam met bevoegdheden die zich niet voor delegatie lenen.
In de Waterschapswet staat welke bevoegdheden niet voor delegatie in aanmerking komen.

Vragen mevrouw Hilders
- moet de Inspraakverordening aangepast worden nav wijzigingen in het Delegatiebesluit?
De Inspraakverordening verandert niet door wijzigingen in het Delegatiebesluit. Bij uitoefening van gedelegeerde bevoegdheden gelden op grond van artikel 83 Waterschapswet dezelfde voorschriften als zonder delegatie. Dat betekent bijvoorbeeld in het geval van het vaststellen van projectplannen na delegatie aan college de inspraakverordening van toepassing blijft.

COMMISSIE BESTUUR, ORGANISATIE EN BEDRIJFSVOERING

Delft, 20 juni 2017

AAN DE VERENIGDE VERGADERING VAN DELFLAND

Advies van de commissie Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering, tevens **conceptverslag** van de vergadering op 20 juni 2017 over de aan haar voorgelegde voorstellen van het college van dijkgraaf en hoogheemraden, ter behandeling in de Verenigde Vergadering van 6 juli 2017.

Aanwezig:

dhr. mr. M.A.P. van Haersma Buma	dijkgraaf, voorzitter (tot 10.25 uur)
dhr. drs. M. Smits	hoogheemraad, wnd. voorzitter
mevr. mr. A.J. Buisman	secretaris
mevr. drs. A.C.J. Jans	AWP Delfland
dhr. ir. L.P.I.M. Hombergen	PvdA
dhr. N. Boedhoe	PvdA
dhr. mr. P. van den Berg	Bedrijfsgebouwd
dhr. ir. C.L.C. Kretschmar	Bedrijfsgebouwd
mevr. N.J. Dijkshoorn - van Dijk	Ongebouwd
mevr. M.D.M. Ammerlaan-Romeyn	Ongebouwd
dhr. Y. Lont	ChristenUnie-SGP
dhr. drs. L.W. Nanninga	Water Natuurlijk
dhr. ir. J.B. Simon	Partij voor de Dieren
dhr. mr. S.F. Fekkes	50PLUS
mevr. mr. Th. Eekhout	VVD
mevr. drs. M.J. Hilders	VVD
mevr. drs. M.E.H. Koop	CDA

Afwezig:

mevr. drs. W.H. de Zoete	ChristenUnie-SGP
dhr. ir. F.L.J. van Kasteren	AWP Delfland
dhr. J.G.M. Schouffoer	Natuur
dhr. R.A.C. Kuijvenhoven	CDA

Voorts zijn aanwezig:

dhr. drs. T.R.J. Janssen	concerncontroller, agendapunt 4B.02
dhr. drs W. Esveld	agendapunt 4B.02

1. Opening, vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 9.00 uur. Hij moet om 10.30 de vergadering verlaten wegens de oplevering van het gerenoveerde Gemeenlandshuis. Agendapunten die binnen zijn portefeuille vallen, zullen om die reden naar voren worden geschoven.

Mevrouw Koop vervangt de heer Kuijvenhoven. De heer Van Kretschmar is aanwezig als voorzitter van de begeleidingscommissie van het onderzoek naar de kwaliteit van de exploitatiebegroting. Hij zal namens Bedrijfsgebouwd ook het woord voeren over de agendapunten over Aquon.

De agenda

Mevrouw Jans wil graag het stuk over Aquon als bespreekstuk agenderen. Ze heeft opmerkingen over het stuk Toezicht en handhaving (05.01) en de toelichting inzake WannaCry-virus (05.07).

Mevrouw Hilders wil Aquon eveneens als bespreekstuk en heeft vragen over de agendapunten 5.01 en 5.02.

De heer Van den Berg wil Aquon ook bespreken.

De heer Nanninga is geïnteresseerd in de stand van zaken rond Kijkduin en het bijbehorende programma van eisen. Ook wil hij reageren op Aquon en vraagt bij punt 5.02 (jaarverslag Bezwaarschriftencommissie) wat het college doet met de overwegingen en aanbevelingen.

De heer Hombergen heeft een vraag naar aanleiding van de notulen en het resultaat van de insprekers over de leggers. Spreker heeft ook een vraag bij Aquon, het jaarverslag van de bezwaarschriftencommissie en de beleidsnotitie vervoersmanagement.

Mevrouw Eekhout vraagt naar de procedure bij het Rapport naar de kwaliteit van de exploitatiebegroting (agendapunt 05.04) of dit wel of niet doorgaat naar de VV.

Mevrouw Dijkshoorn wil eveneens iets zeggen over Aquon.

De heer Lont heeft een vraag bij de beleidsnotitie vervoersmanagement.

2. Vaststellen notulen van de vergaderingen van 2 mei 2017

Tekstueel:
De voorzitter laat weten dat de opmerkingen van de heer Fekkes en mevrouw Eekhout zijn verwerkt, als volgt:

- Op blz. 8, tweede termijn bij agendapunt 4.B.01 Ontwerp Jaarverslag 2016 wordt de bijdrage van mevrouw Eekhout als volgt aangepast: 'Mevrouw Eekhout mist nog enkele antwoorden. Bijvoorbeeld op de vraag om voortaan aan de VV duidelijk te maken waar de knelpunten liggen in het niet tijdig opvolgen van de adviezen van de Rekeningcommissie, en met name of dit een capaciteitsprobleem is. En het verzoek om te kijken naar de kostentoedeling in de watersysteemheffing en kostenefficiëntie. Op pagina 50 van de jaarrekening staat een toelichting op de egalisatiereserve PPS, met verwijzing naar de door het college gewenste dotatie van het overschot boven de 1,3 miljoen per jaar. Daarvan zegt de accountant inderdaad dat het zo kan, maar niet dat het ook zo moet. Spreekster krijgt nog een persoonlijke toelichting van de afdeling F&C en maakt daarom nu nog een voorbehoud. Tweede bezwaar is, dat de tekst over dotatie aan die egalisatiereserve feitelijk onjuist is. Die zou geformuleerd moeten worden met de strekking dat de reserve eind 2016 boekhoudkundig is ingesteld in verband met de herfinanciering, onder uitstel van een concreet besluit tot dotatie en dat deze reserve daarom per ultimo van het boekjaar op nul staat. Er moet voor het eind van dit jaar een voorstel komen waar de VV een besluit over kan nemen, liefst tegelijk met de doorlichting van de reserves, voorzieningen en posten onvoorzien. Spreekster is wel bereid nog een keer met de tekst mee te kijken.'

- Mevrouw Dijkshoorn wil haar bijdrage op pagina 4 als volgt aangepast zien: 'In bijlage 2 bij het verslag van de commissie BOB naar aanleiding van de tafeltjesavond over de Jaarrekening wordt een overzicht weergegeven van de tarieven van Delfland. Bij de programma begroting van 2012 is besloten dat de categorie ongebouwd haar beschikbare egalisatiereserve volledig inzet en een extra onttrekking van 600.000 Euro ten laste van deze reserve. Dit bedrag zal in de jaren 2013-2017 weer ten laste van de categorie ongebouwd worden gebracht. Deze mutaties hebben derhalve geen enkele invloed op de tarieven van de overige categorieën.'

De notulen worden met bovenstaande wijzigingen vastgesteld.

Naar aanleiding van:
In antwoord op een vraag van de heer Nanninga, vertelt de voorzitter dat Kijkduin wordt getaxeerd. Er wordt nagedacht over de mogelijkheden om te komen tot een maximale opbrengst en een proces met omwonenden om tot een plan te komen. Het is de bedoeling het pand te verkopen op de markt tegen een marktconforme prijs. Mevrouw Eekhout merkt op dat taxatie op basis van huidige bestemming is. Als de bestemming maatschappelijk is, is de grond niet zo veel waard. Als de gemeente Den Haag de grond naar zich toehaalt, het pand gaat slopen en er appartementen gaat realiseren, wordt er een hogere waarde voor de grond gerealiseerd. Spreekster vraagt of er een procedure in zicht is, waardoor Delfland hier ook van kan profiteren. De voorzitter antwoordt dat er geen voorkeursrecht op de grond rust. Delfland zal de eigen positie helder en strak verdedigen.

De heer Hombergen wil graag weten wat de stand van zaken is van de behandelde leggerwijzigingen en de inspraak. Dit antwoord wordt in de bijlage bij het verslag opgenomen.

Toezeggingenlijst
De heer Nanninga vraagt naar quickscan voor zonnepanelen op zuiveringen. Spreker zou het rapport krijgen van de heer Smits. Hoogheemraad Smits antwoordt dat begin het rapport begin september gereed is. Daarna komt hij terug met een voorstel aan de VV.

De toezeggingenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.

3. Mededelingen

De uitnodiging voor de officiële opening van het Gemeenlandhuis komt er deze week aan. De oplevering van het gebouw wordt strak georganiseerd, zodat de juridische posities helder zijn. Aanstaande maandag zullen de medewerkers er beginnen. Donderdag en vrijdag zijn diverse panden gesloten in verband met de verhuizing. In de komende vier seizoenen zal blijken of alles in het pand naar tevredenheid functioneert.

a. Terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen
b. Terugkoppeling Unie commissies

Er wordt niets teruggekoppeld uit gemeenschappelijke regelingen en Unie commissies.

4. B. Bespreekstukken

01. Kadernota 2018

De voorzitter stelt voor om eerst de punten te behandelen die zijn portefeuille betreffen. Vervolgens komen dan de onderwerpen aan de uit de portefeuille van hoogheemraad Smits. De commissie gaat met deze werkwijze akkoord.

Eerste termijn portefeuille dijkgraaf

De heer Lont vraagt bij paragraaf 3.5 of er 100.000 euro wordt vrijgemaakt voor energiebeleid en uitvoering en of het klopt dat hier een koppeling wordt gemaakt met innovatiebeleid. Op pagina 23 staat dat er een verdiepende analyse wordt uitgevoerd in verband met de vervanging van dijken en het watersysteem. Hoe kan het dat deze verdiepende analyse nodig is? Spreker vraagt of vergrijzing als een prangend thema wordt ervaren en of dit thema wordt meegenomen in de notitie over de vacatures. En worden de overschotten in de tabel in paragraaf 4.6 gebruikt voor een lagere watersysteemheffing? Ten slotte maakt spreker een compliment voor de administratieve processen die met andere waterschappen worden kortgesloten.

Mevrouw Dijkshoorn wil graag weten waarom de programmalijn Coördinatie beheer (blz. 14), onder programma Gezond, schoon en zoet water is ondergebracht. Tegen hackers wordt 250.000 euro extra uitgetrokken. Dit is inderdaad een belangrijk thema. Spreekster is

tevreden dat er meer ingezet wordt op waterbewustzijn en communicatie. Zo langzamerhand gaat dit thema meer leven.

Mevrouw Koop bedankt het college voor de goed leesbare kadernota. De introductie van het assetmanagement is een belangrijke ontwikkeling. De Omgevingswet vraagt om integraal werken. Het CDA wil graag dat integraal werken bij toezicht en handhaving wordt meegenomen. Er is meer samenwerkingsgerichtheid nodig, ook om het voor bedrijven en burgers gemakkelijker te maken. Het waterbewustzijn heeft ook een inhoudelijk aspect: laten zien wat Delfland doet, bijvoorbeeld met de Delta-aanpak waterkwaliteit. Dit thema trekt spreekster graag breder, niet alleen op het gebied van glastuinbouw. Ten aanzien van de cybersecurity roept ze ertoe op 'ons niet te laten bevangen door angst'. Social media moeten niet primair het handelen bepalen. Het waterschap moet de eigen richting zelf bepalen. Tot slot vraagt ze in het kader van het bewustzijn in de VV wat de meerwaarde is van water in flessen.

Mevrouw Jans vraagt zich af of 3Di zich inmiddels voldoende heeft bewezen. Zij wil graag een concrete datum vermeld hebben in de kadernota, waarop het operationeel is in de reguliere bedrijfsvoering, liefst voor het einde van deze zittingsperiode. Zuiveringsgemalen en rioolgemalen worden steeds belangrijker wat betreft energiegebruik en energie-opwekking. Uit de kadernota blijkt niet waar men hier precies mee staat, dus daarover graag nog een korte passage aan de kadernota toevoegen. Ten aanzien van het personeel is zij geïnteresseerd of rekening is gehouden met de CAO-onderhandelingen. Bij de rijksoverheid en gemeenten wordt gekozen voor een compensatie in het loon voor het wegvallen van bijdragen van het ABP. Dit zou Delfland ook kunnen overwegen. De Omgevingswet blijft in ontwikkeling: graag de stand van zaken melden van wat Delfland doet om de ontwikkelingen te beïnvloeden.

De heer Simon is heel positief over deze kadernota: hij is kort en leesbaar. De Hofvijver is een mooi voorbeeld. Spreker maakt zich wel veel zorgen over het personeelsbeleid. Er komt veel op ons af en het is voor hem de vraag of daar voldoende capaciteit voor beschikbaar is. Bij tabel 4.2 wordt iets gezegd over groenonderhoud dat niet terugkomt in de toelichting.

Mevrouw Hilders vraagt naar de notitie die in september zou komen over de personele ontwikkelingen op het terrein van toezicht en handhaving. Communicatie wordt bij veel onderwerpen gepresenteerd als beheersmaatregel, maar zij heeft behoefte aan een strategische visie op het terrein van communicatie. De vraag is wanneer het strategisch communicatieplan gereed is, bij voorkeur voor de behandeling van de begroting 2018. Naar de mening van de VVD zou dit sneller mogen. Wat betreft de Omgevingswet vraagt ze om aandacht voor het omstellen van een omgevingsvisie water, die zou helpen in het kader van de samenwerking met gemeenten bij het afstemmen van de verschillende instrumenten. Spreekster ondersteunt de opmerking van het CDA over water in flessen: dat is totaal onnodig.

De heer Fekkes geeft aan de Omgevingswet een belangrijke ontwikkeling te vinden. Hij vraagt om de brief van de vakbonden en wijst erop dat bij het stijgen van de prijzen de inkomens van ouderen al heel lang op de nullijn zitten. Verder is hij geïnteresseerd in de voortgang van de Uniecommissie aanpassing belastingstelsel.

De heer Van den Berg vindt het stukje onder het kopje personeelsbegroting op pagina 25 cryptisch: hij vraagt zich af wat het probleem is en wat er met ingang van 2018 moet worden gewijzigd? Verder wil hij graag weten hoe de gevolgen van een gewijzigde CAO zijn verwerkt. Spreker hoort graag een inhoudelijke collegereactie op het standpunt van de bonden.

De heer Nanninga bedankt het college voor de 'tafeltjesavond'. Hij vraagt wat het college in het kader van de Omgevingswet denkt te kunnen besparen. Hij hoopt dat men de waterschapsverkiezingen heeft begroot. Met het ook op de cyberbeveiliging vraagt hij wat er gebeurt met de extra 250.000 euro, gerelateerd aan de inspanningen, die al worden gepleegd.

De heer Hombergen vraagt of er behalve via de website en intranet niet ook nog op andere manieren gepubliceerd wordt. Door de Unie is in een brief aan de informateur is gepleit voor een grote investeringsagenda voor duurzaamheid. Hier is weinig van terug te vinden in de kadernota. Het personeelsbeleid is zorgelijk. Spreker wil weten wat nu echt de intentie van het college is, want deze staat er nogal cryptisch in. Bij tabel 4.1 staan extra opgaven. Het zou verhelderend zijn om aan te geven wat de reguliere uitgaven zijn voor bijvoorbeeld de campagne waterbewustzijn. Een extra kolom in de tabel toevoegen zou al veel extra inzicht geven.

Beantwoording

De voorzitter antwoordt dat er in de informatiebeveiliging twee zaken aan de gang zijn: beveiliging tegen vreemde aanvallen en 'de dozen': de keylockers. Met het laatste zijn de testen in de innovatiefase goed verlopen. Nu is de vraag of het ook in de operationele fase werkt. Dit wordt momenteel door derden getest. De verwachting is dat er voor het vierde kwartaal zekerheid komt over al dan niet installeren. Informatiebeveiliging vraagt veel aandacht, omdat pogingen tot hacken plaatsvinden met tientallen per seconde. Het rijk was heel verbaasd over hoever Delfland is met de ontwikkelingen op dit terrein. De Omgevingswet staat volgende week geagendeerd voor de informatieve VV. Het inhoudelijke plan van aanpak moet voor de begroting beschikbaar zijn en komt in september in de commissie. Voor de verkiezingen is deze keer iets minder nodig dan de vorige keer. Het waterbewustzijn wordt voor een belangrijk deel aangezwengeld door in de praktijk dingen te doen als scholen bezoeken en investeren in regentonnen. Naar aanleiding van de brief van het CNV volgt deze zomer nog een brief aan de VV. Werkgevers betwisten de redenering van de bonden. Deze klopt gewoon niet. De waterschappen hebben al eerder een salarisverhoging geregeld. Een half procent vindt het bestuur genoeg. De voorbereiding voor de nieuwe cao loopt. Hoe de begroting nu is opgesteld kan voor het behalen van de doelen niet worden gevarieerd in de inzet van mensen en geld. Het college wil meer sturen op geld en doelrealisatie. Daarbij zou het minder moeten gaan over wordt hoeveel formatieplaatsen ermee zijn gemoeid, zolang het werk maar goed gebeurt.

De heer Hombergen vraagt per interruptie of de gekozen beleidslijn over omgang met personeel, flexibele schil en tijdelijke inhuur dan wordt losgelaten. De voorzitter antwoordt dat sturen op budget helderder is dan op basis van formatie. Op dit moment vormen procedures en afspraken een obstakel bij het bereiken van de doelen. Het college komt nog terug op de gevolgen van het loslaten van de beleidslijnen.

Mevrouw Jans wijst per interruptie op het bestaan van goede systemen om op de gevolgen te sturen. Misschien is het een goed idee om hier een deel van de informatieve VV aan te wijden. De voorzitter zal hierover nadenken. Tot nu toe heeft het college deze discussie nooit met de VV gevoerd. De vraag was wat er nodig was om de doelen te halen. Hij komt er in ieder geval op terug hoe dit gebeurt.

De voorzitter vervolgt dat de discussie over kannen of flessen water op tafel een veelgevoerde is. Kannen vragen ook weer medewerkers die de kannen halen, brengen en afwassen. Sprekers door deskundigen onderbouwde overtuiging is dat de gekozen watervoorziening tijdens vergaderingen de beste is.

De dames Koop en Eekhout wijzen erop dat er op de website waar achterop de flessen naar wordt verwezen, niets is terug te vinden over de prijs of duurzaamheid van het water. Het is in ieder geval veel duurder dan kraanwater. Over de ANBI-status is ook niets terug te vinden.

Over het integraal werken wordt met verschillende handhavende instanties worden afspraken gemaakt. De inzet is dat er afstemming is over de planning, om ervoor te zorgen dat het bezoek bij inwoners en bedrijven toezichthouders van verschillende overheden niet op één ochtend plaatsvindt door drie verschillende handhavers. Het is waar dat digitale media soms erger stinken dan het riool. Het is een lastig fenomeen om mee om te gaan. Over 3Di komt vlak na de zomer een ambtelijke visie in het college aan de orde. De brief aan de informateur is een gezamenlijk initiatief van de drie koepels. Wat daaruit komt moeten we afwachten. Dat is een subtiel onderhandelingsspel met het Rijk.

Er is geen behoefte aan een tweede termijn.

Eerste termijn, portefeuille hoogheemraad Smits

Mevrouw Dijkshoorn is blij dat de adviezen van de Rekeningcommissie duidelijk in de kadernota zijn verwerkt. Het ongewijzigd laten van het zuiveringstarief gedurende de komende jaren onderschrijft zij. De communicatie over dit onderwerp had scherper gemogen: het bevriezen van de tarieven op het huidige niveau duurt geen vier jaar, maar zes jaar. Het woord 'agrariërs' kwam niet voor in de kadernota, terwijl agrariërs met hun areaal van belang zijn voor Delfland. Er komen weer POP-gelden beschikbaar bij Zuid-Holland, maar Delfland laat deze nu liggen. Spreekster vindt het een slechte zaak dat Delfland voor het onderwerp onderwaterdrainage geen nulmeting wil doen. Het woord 'ganzen' komt ook al niet voor in de kadernota, terwijl dit eveneens een zorgelijk thema is. Bij pagina 23 over onderhoud en vervanging van de watergangen en natte ecologische zones merkt spreekster op dat deze elk jaar opnieuw aanleggen in feite geen onderhoud is.

Mevrouw Koop vraagt meer toelichting op de kostentoedelingsverordening en om in het proces van totstandkoming de mogelijkheid te bezien om toetsmomenten met de VV in te bouwen.

Mevrouw Jans maakt haar complimenten voor de kadernota. De AWPD is verheugd over de bevriezing van de tarieven voor de zuiveringsheffing. Het is goed dat er een paragraaf is gewijd aan de opmerkingen van de Rekeningcommissie en dat de adviezen van de Rekeningcommissie worden opgevolgd. Op pagina 31 staat een cryptische passage over de reserve tariefdemping. Ze vraagt of deze betekent dat de meeropbrengsten van de kwijtschelding hier de ruimte voor hebben geboden, en wat de gevolgen zijn voor reserve in het kader van de herfinanciering van de AWZI Harnaschpolder. Spreekster vraagt ook of er in het toekomstscenario al rekening is gehouden met de areaal uitbreiding en hoe het verdergaat met de watersysteemheffing. De bijdrage aan het hoogwaterbeschermingsprogramma lijkt niet te bestaan uit een fysieke bijdrage. Spreekster vraagt naar concrete plannen voor de plaatsing van zonnepanelen. Inzicht in de wijze waarop Delfland toewerkt naar 'energieneutraal' wordt niet gegeven. Verder is er onvoldoende resultaat te zien van het innovatiebeleid. Nu de regie wordt gedecentraliseerd, is de vraag hoe dit wordt gecoördineerd. Minimaal moeten de resultaten per programma in beeld worden gebracht.

De heer Simon merkt buiten zijn complimenten op dat de toelichting op de tabellen hier en daar niet optimaal is. Het gaat vooral om de verhogingen in vergelijking met de programma's. Hij heeft niets gevonden over een provinciale bijdrage. Hij heeft gegoogeld op 'dieren', en kwam daar niets over tegen. Hij is blij dat duurzaamheid steeds meer een plek krijgt.

Mevrouw Eekhout is blij dat er dieper ingegaan wordt op de adviezen van de Rekeningcommissie. Er zit een probleem bij de vervangingsinvesteringen; de vraag is hoe het zo ver heeft kunnen komen. Dit onderwerp vraagt grote spoed. Op pagina 7, paragraaf 1.3, is de tekst onduidelijk. Vorig jaar is afgesproken om tot en met 2019 de winst van 1,3 miljoen euro van de PPS naar de reserve tariefdemping te laten gaan. Daarna zou het voordeel structureel in het tarief worden verwerkt. Op het laatste wordt afgesloten met de conclusie: 'de inzet van de reserve is een keuze voor de volgende coalitie'. Het zou bedotten van de belastingbetaler zijn, als het geld ineens voor iets anders kan worden ingezet. Spreekster vraagt of dit zinnetje enkel om de concrete inzet van die ruimte in het tarief gaat. Ze kondigt voor de VV vast een coalitiebrede motie aan over het doorlichten van de kostenstructuur van het watersysteem. Dit gebeurt bij voorkeur extern, omdat een externe meer ziet dan de organisatie zelf. Vaak concentreert de discussie zich op de kosten van de zuivering. Daarbij gaat het steeds om de investeringslasten, maar er zijn ook exploitatielasten. Het zou mooi zijn om dit onderzoek in het najaar uit te voeren, zodat de uitkomsten er in het eerste kwartaal 2018 zijn. Het gaat puur om een financieel-technische exercitie.

Mevrouw Hilders kan zich niet vinden in de stelling dat vergezichten en programma's leidend zijn voor de inhoud van de innovatieagenda. Burgers en bedrijven worden onvoldoende

betrokken, het is belangrijk om hun wensen ook beter te kennen. Graag in dezen alsnog een toezegging. Verder is toegezegd dat er alsnog een innovatieagenda komt omdat de notitie over vergezichten geen echte innovatieagenda is. Er is bijvoorbeeld grote behoefte aan oplossing van de problemen in Leidschenveen. Spreekster hoort graag wanneer men de innovatieagenda inclusief visie tegemoet kan zien en wanneer ook de toezegging van een programma-overstijgend risico-overzicht gestand wordt gedaan.

De heer Fekkes sluit zich aan bij de waardering voor de kadernota. Technische vragen zijn goed beantwoord in het vooroverleg. Hij vindt de stand van zaken en problemen wel duidelijk. Hij vraagt of al bekend is wat er met de belastinghervorming gebeurt die de Unie van waterschappen een jaar geleden in gang heeft gezet.

De heer Van den Berg is positief over deze kadernota. Het is goed dat de adviezen van de Rekeningcommissie zijn meegenomen. Er is nog een collegebrief over dit onderwerp toegezegd. Deze brief moet uiteindelijk leidend worden, niet deze kadernota. Bij de pieken en dalen qua tarieven in relatie tot assetmanagement en vervangingsinvesteringen mist spreker het brede perspectief. Het gaat om vergelijkbare problematiek met het rioleringsbeheer van gemeenten. Het is niet zo erg dat er pieken en dalen in de lasten zijn, maar deze zou je kunnen egaliseren. Dit brede aspect ontbreekt in de kadernota.

De heer Nanninga vindt het een uitstekende kadernota. Hij maakt zijn complimenten voor de manier waarop de tariefstijging is geformuleerd. Hij ziet uit naar de toelichting van de heer Van Kretschmar.

De heer Hombergen complimenteert de organisatie voor het helder geschreven stuk. Hij ziet de motie van mevrouw Eekhout met belangstelling tegemoet, al zou hij graag zien dat deze niet alleen het watersysteem betreft. De financiële componenten van de PPS-constructie moeten goed worden gelokaliseerd. Spreker ziet in de kadernota twee winstwaarschuwingen. De eerste betreft de chemische waterkwaliteit: dat de doelen voor 2020 misschien niet worden gehaald. Dit kan een probleem zijn en een risico in de ontwikkeling van Delfland richting 2027. Het risico staat nog niet in de risicolijst, maar moet daar misschien wel bij. De tweede winstwaarschuwing betreft de waterzuivering: daar zullen nog veel investeringen voor nodig zijn, bijvoorbeeld vanwege de kosten voor medicijnrestenverwijdering en voor de waterharmonica. Deze kosten zijn niet in het plan en de tabellen verwerkt. Al met al dus een aantal donkere wolken boven het programma. De vraag is of het tarief wel voor zo'n lange tijd kan worden vastgelegd. Ook kosten voor de kwijtschelding zullen niet leiden tot verandering van de tarieven. Een aantal doelen is niet goed onderling verenigbaar op de lange termijn. Naar aanleiding van bijlage 2 over de 15 miljoen euro bezuinigingen merkt spreker op dat er ook hogere belastingopbrengst in zijn meegenomen, die strikt genomen geen bezuinigingen zijn. De vergezichten: één vergezicht ziet hij niet terug: schoon water in de stad. Hier wordt best veel aan gedaan. Voor onderwerpen als de waterkwaliteit ziet spreker graag ook doelen per jaar, in plaats van enkel voor 2027, om te kunnen bepalen of Delfland op koers ligt.

Beantwoording

Hoogheemraad Smits zal de complimenten overbrengen aan de organisatie. In de vorige commissievergadering is gesproken over de Rekeningcommissie. Er is inmiddels een brief opgesteld, die de volgende dag in de Rekeningcommissie zal worden besproken en vastgesteld. Daarna komt hij ook bij deze commissie op de agenda. Bij de inventarisatie van innovatieprojecten was het adagium nieuw voor oud. De 100.000 euro is bestemd voor duurzaamheid. Daar is nu geen capaciteit, er moet in een extra medewerker worden geïnvesteerd. Afhouw van de schulden leidt tot bestendige continuering van de tarieven. De schulden gaan fors naar beneden. Delfland werkt aan een goed assetmanagementinformatiesysteem. Er is flink ingezet op een vervangingswaardesysteem. Bij de waterkeringen is de zaak goed in beeld. Er moet nog goed worden gekeken naar kunstwerken, e.d. In 2019 zou men hiermee klaar kunnen zijn. Ook ten aanzien van het watersysteem bestaat goed inzicht in de vervangingswaarde. Er is nog extra inzet nodig om het complex te perfectioneren. De inzet is om het deze collegeperiode goed af ter ronden en een goed werkend systeem over te dragen aan het volgende bestuur. Er is de afgelopen

maanden tweemaal een bijeenkomst geweest van de Uniecommissie over het belastingstelsel. De oplossingen gaan nog verschillende kanten uit. Er wordt gesproken over een mogelijke prikkel in het kader van vasthoudmaatregelen. Anderen vinden dit geen goed idee. De commissie is nog steeds aan het studeren. De tariefontwikkeling vanaf 2017 is reëel. Na de verkiezingen zou een ander college altijd anders kunnen besluiten, maar dat ligt niet in de lijn der verwachtingen.

Mevrouw Eekhout vraagt per interruptie of de hoogheemraad nu zegt dat er nu wezenlijk niets anders staat dan vorig jaar. Als een college iets anders wil in de toekomst, is er ook verantwoording nodig naar de belastingbetaler. Het maakt wel degelijk uit.

Hoogheemraad Smits vervolgt dat de ontwikkeling van de schuldenpositie verwerkt is in de laatste grafiek. Investeringen in relatie tot de watersysteemheffing zijn verdisconteerd in de leencapaciteit. Het effect van nieuw voor oud houdt in dat ook oud beleid tegen het licht wordt gehouden. Op dit punt houdt Delfland nu iets over. Er is geen rekening gehouden met de areaaluitbreiding. Deze is ook niet bekend, al wordt er wel naar gestreefd om deze meer in beeld te krijgen. De 1,5% betreft een afspraak uit het coalitieakkoord. De afschrijvingstermijn van het HWBP is landelijk van 12 naar 5 jaar teruggebracht. Op de balansverkorting kan extra worden ingezet. Iedere overheid heeft de verplichting om alles uit de kast te halen om circulair te worden en op alternatieve energie in te zetten. Er loopt momenteel een onderzoek naar zonnepanelen dat in september klaar is. Daaruit moet blijken op welke eigendommen Delfland zonnepanelen kan plaatsen. In relatie tot Smartpolders wordt gezocht naar mogelijkheden om de businesscase rond te krijgen. Groene energie staat stevig op de agenda, en de lat mag nog hoger.

Mevrouw Eekhout merkt per interruptie op dat de eerder verstrekte innovatieagenda nog alle kanten opging. Ze vraagt wat er nu eigenlijk gebeurt aan de beloofde innovatievisie en de uitwerking van het begrip innovatie. Het onderwerp blijft nu maar wat boven de markt hangen. Spreekster vraagt de hoogheemraad uit te leggen wat de criteria zijn en of initiatieven wel of niet horen bij innovatie. Kortom, er is organisatie en structuur nodig. Dat kan veel korter dan in tachtig kantjes. Als er geen helderheid komt, zal het thema tijdens iedere vergadering van de commissie BOB terugkomen.

Hoogheemraad Smits vervolgt dat hij zeker iets doet met de opmerkingen van mevrouw Eekhout. Ook op dieren en exoten wordt gelet. De motie van de coalitie ziet spreker graag tegemoet. Aan de grondwaterproblematiek in Leidschenveen wordt al het nodige gedaan. Het voorbeeld van de gemeentelijke rioleringsplannen spreekt hem erg aan. De tarieven worden zeker zo laag mogelijk gehouden. De opmerkingen over de chemische waterkwaliteit kunnen beter vanavond in de commissie worden gemaakt. Spreker zal ze ook onder de aandacht van zijn collega brengen. De financiële onderbouwing bij de ‘winstwaarschuwingen’ gaat er nog komen. De grafiek van de leningen laat zien dat er meer leencapaciteit ontstaat om dingen te financieren. De grafiek zal inderdaad veranderen bij extra investeringen.

Tweede termijn

Mevrouw Dijkshoorn vraagt om het bestaande onroerend goed en onderhoud van dijken in beeld te brengen. De programmalijn coördinatie beheer, dat onder GSG valt, zou eigenlijk bij alle programma’s thuishoren. Ze vraagt of de portefeuillehouder van vanavond hiervoor verantwoordelijk is.

Mevrouw Koop zou graag scherper horen hoe er aan de VV wordt teruggekoppeld over met name veranderingen in het kader van de Omgevingswet. Het assetmanagement is essentieel in relatie tot de tarieven.

Mevrouw Jans is blij met de toezegging om het onderzoeksrapport van de Rekeningcommissie aan de VV toe te sturen. Ook is ze blij met de toezegging dat de antwoordbrief morgen in de Rekeningcommissie komt. Helaas hebben de commissieleden deze brief momenteel nog niet. Graag zou ze hem deze middag nog ontvangen. De AWPD is blij met de toezegging om in september het rapport over de zonnepanelen te leveren. De vraag is of de financiële consequenties hiervan in de begroting zijn opgenomen. Graag krijgt ze bevestiging van de

criteria voor bevriezing van het tarief zuivering. Het mag niet leiden tot een negatieve reserve.

De heer Simon bedankt de hoogheemraad voor de antwoorden en toezeggingen.

Mevrouw Hilders is verheugd te horen dat er al dingen gebeuren aan de problemen in Leidschenveen. Ze krijgt daar graag nadere informatie over. Op het verzoek om de risico's in één overzicht te plaatsen, is nog niet geantwoord.

De heer Van den Berg benadrukt dat de brief voor de Rekeningcommissie nog niet bij de leden van de Rekeningcommissie is aangekomen. Dit komt op hem niet helemaal zorgvuldig over.

De heer Nanninga sluit zich aan bij de opmerking over de brief aan de Rekeningcommissie. Hij bedankt de hoogheemraad voor de toezeggingen.

De heer Hombergen gaat terug naar bijlage 2. Daar staat een helder staatje, waar spreker wat ambivalent naar kijkt: een deel van de besparingen betreft gewoon hogere belastingopbrengsten. Dit zijn geen besparingen. De bedragen zijn wel goed onderbouwd. In tabel 4.1 op pagina 29 staan de nieuwe ontwikkelingen. De bedragen van 2018 en verder zijn helder, maar geven weinig inzicht. Bijvoorbeeld de 200.000 euro aan personeel voor waterbewustzijn kan niet gerelateerd worden aan het bedrag dat hier structureel aan wordt uitgegeven. Hetzelfde geldt voor de 250.000 euro extra voor informatieveiligheid. Spreker vraagt om een extra kolom waarin de reguliere uitgaven ook vermeld staan. Dat zou veel meer inzicht geven. Op de lange termijn is nog niets besloten over het zuiveren van medicijnresten en de waterharmonica. Opvallend is dat hier nog niets over is opgenomen voor de langere termijn.

Beantwoording

Hoogheemraad Smits antwoordt dat de zonnepanelen weliswaar financiële consequenties zullen hebben, maar dat deze uiteindelijk als het goed is tot een voordeel voor Delfland zullen leiden. Op de exoten gaat hij nog verder broeden, evenals op het onderwerp Leidschenveen en de vraag om een risico-overzicht. De brief aan de Rekeningcommissie is uitgebreid. Spreker zegt toe zijn best te doen om de inhoud van de brief tijdig bij de leden van de Rekeningcommissie te krijgen. De vormgeving is overigens dusdanig dat er een beknopte samenvatting in zit van de inhoud, met een gedetailleerde uitwerking in de bijlage. Daardoor zal de portee van de brief ook in een kort tijdsbestek kunnen worden doorgenomen. Aan tabel 4.2.1 zal een extra kolom worden toegevoegd**,** maar dit vraagt wel enige tijd. Hij kan niet toezeggen dat dit voor de volgende VV lukt, maar hij zal zijn best doen.

De kadernota wordt als bespreekstuk doorgeleid naar de VV.

04. Rapport Rekeningcommissie Onderzoek kwaliteit exploitatiebegroting en reactie van het college

De heer Hombergen is onder de indruk van het werk van de Rekeningcommissie. Hij betreurt het zeer dat er nog geen reactie van D&H bekend is. Hij hecht er zeer aan om zicht te krijgen op de acties die al lopen en die worden ondernomen.

De heer Nanninga is benieuwd of de commissie tevreden is over de diverse reacties.

De heer Van den Berg heeft veel waardering voor het rapport, dat gaat over het realiteitsgehalte van de begroting. Er staan prima aanbevelingen in. Spreker vraagt zich af wat het college er precies mee gaat doen. De reactie van het college straalt uit dat het ermee bezig is en 'ermee aan de slag gaat'. Er is echter niet voor niets discussie geweest over de afhandeling van de discussie rond de jaarrekening. Spreker vraagt of er reden tot vertrouwen is dat de aanbevelingen goed worden uitgevoerd. Deze vraag wil hij graag terugleggen bij de Rekeningcommissie. Het lijkt hem een goed idee als de Rekeningcommissie een vinger aan de pols houdt bij de uitvoering van de aanbevelingen.

De heer Fekkes heeft veel waardering voor het advies van de Rekeningcommissie en gaat akkoord met de gedane aanbevelingen. De vraag is hoe nu verder. Spreker wijst erop dat de duidelijk moet worden hoe wordt omgegaan met het rapporteren op afwijkingen: gaat dit om 10% of om 50.000 euro? Hierbij is het belangrijk dat het proces niet onnodig veel ambtelijke rompslomp meebrengt.

Mevrouw Eekhout vindt dat de Rekeningcommissie bijzonder goed werk heeft verricht. Ze complimenteert ook de hoogheemraad voor zijn waardering voor het onderzoek. Dat de kosten van een onderzoek naar de het watersysteem een collegeonderzoek zou moeten zijn, is omdat de Rekeningcommissie beperkt budget heeft. Het is heel goed om buitenstaanders te laten kijken naar hoe je het doet. Het is goed dat ook Deloitte veel dieper is gaan kijken naar de politiek-bestuurlijke aspecten. De kwaliteit van de begroting wordt daar beter door. Hopelijk komt er snel beterere politiek-bestuurlijke sturing op de speerpunten van de coalitie. De VVD is erg geschrokken van de culturele aspecten. Daarbij onderscheidt ze drie punten, waarvan ze wil dat het college in chocoladeletters belooft hieraan te gaan werken. Er moet keihard worden gewerkt aan kostenbeheersing en kostenefficiency. Dit bewustzijn is er onvoldoende in de organisatie. Er wordt een groot planningsoptimisme gesignaleerd. Plannen maken en budgetten beleggen is gemakkelijk, maar de organisatie moet wel de druk ervaren om ook uit te voeren, anders heb je altijd te veel budget. Een verzoek aan het college is om de urgentie ook in de organisatie te laten landen. Het tweede punt betreft budgetten en uitputting: hier speelt mee in hoeverre men zich in de organisatie eigenaar voelt van een budget. Deze verantwoordelijkheid is belegd, maar eigenaarschap zit ook tussen de oren. Als budgethouder zou men gewoon de vinger moeten opsteken. Er leeft een neiging om te denken dat er toch geld genoeg is, ook al zijn er juist al kostenbeheersingsmaatregelen gedaan. 'Geld genoeg' is niet de juiste mindset, want het is gemeenschapsgeld. We moeten het doen met het huidige tariefniveau, dat kan niet zomaar worden verhoogd. Wat tussen de oren zit, is veel moeilijker te veranderen dan een financieel systeem. Hierop graag een reactie van het college, vooral op de vraag hoe dit binnen het college wordt belegd.

De heer Simon herkent dat veel tussen de oren zit. De vraag is hoe VV-leden in de terugkoppeling worden meegenomen.

Mevrouw Jans bedankt de leden van de begeleidingscommissie. Het was veel werk. De Rekeningcommissie is veel bijeen geweest om het rapport af te ronden. Zonder begeleidingscommissie was het resultaat niet zo mooi geweest. De Rekeningcommissie kent een VV-brede vertegenwoordiging.

Mevrouw Koop sluit zich aan bij de complimenten voor het rapport en de moed van de Rekeningcommissie om te wijzen op de cultuur binnen de organisatie, waardoor er moeilijk informatie vrijkomt, lijn en staf door elkaar loopt, en er een financieel ongewenste cultuur bestaat waarin gedacht wordt dat het niet op kan. De relatie tussen ambitie en realisatie wordt onvoldoende zichtbaar. Het is wel goed dat de lat hoog wordt gelegd. Maar wiens verantwoordelijkheid de cultuur is, blijft onduidelijk. Het CDA vindt de zaak urgent en vraagt het bestuur de verantwoordelijkheid te nemen voor deze cultuur.

Mevrouw Dijkshoorn bedankt de begeleidingscommissie voor dit onderzoek. Ze vindt het jammer dat de aanpak tot nu toe bleef haperen. De belangrijkste vraag blijft: 'en nu?' Het nieuwe financiële systeem is mooi, maar hoe ermee omgegaan wordt is minstens zo belangrijk.

Beantwoording

De heer Kretschmar antwoordt als voorzitter namens de begeleidingscommissie dat de tabel waar de heer Hombergen over sprak, er bij aanvang van het onderzoek nog niet was. Deze tabel is gerangschikt op basis van de aanbevelingen in het rapport. Het klopt niet dat alles al klaar zou zijn geweest. Een aantal zaken was al wel bekend, zoals de komst van het nieuwe financiële systeem. Daarom is er ook een paragraaf 'context' opgenomen. Er is input gekomen van zaken die al liepen. Die zijn meegenomen in de conclusies. De begeleidingscommissie is gaande het proces op de hoogte gehouden van de vorderingen van het onderzoek. Het is

besproken bij de presentatie van Deloitte. De commissie is tevreden. Het is jammer dat er al wat momentum verloren is door agendatechnische aanpassingen. Het is zaak om daadkrachtig aan de slag te gaan. Daarin heeft spreker wel vertrouwen. Het college zou kunnen laten zien dat het menens is met het implementatieplan. Het zou mooi zijn als er al voor november gesproken zal worden met de Rekeningcommissie over wat er komen gaat na 17 november 2017. Het is een goed idee als de Rekeningcommissie wordt betrokken bij de terugkoppeling door het college. Van beide methoden waar de heer Fekkes het over had, zou de Rekeningcommissie nog iets kunnen vinden en er een voorstel van maken. Deloitte heeft veel aandacht besteed aan het aspect cultuur. Dit staat nu heel duidelijk in dit rapport gelukkig. Dit rapport is immers bedoeld om dingen te verbeteren. Hier is een concreet plan voor nodig inderdaad. De VV wordt meegenomen via de Rekeningcommissie en eventueel door tussentijdse rapportages. Dat er weer een onderzoek nodig was, toont aan dat er in een goede richting wordt bewogen. Het is van het grootste belang dat het nieuwe financiële systeem naast de aanbevelingen worden gelegd.

Hoogheemraad Smits vult aan dat de oproep is dat de organisatie zich bewust wordt dat niet alles financieel kan. Dit principe moet scherp tussen ieders oren komen te zitten. De voorgestelde werkwijze is om op te trekken me de Rekeningcommissie om af te stemmen wat de vorderingen zijn. Langs die weg wordt de uitwerking voorgelegd aan de commissie BOB. Het is zeker niet het geval dat er de afgelopen tijd niets is gebeurd. Het assetmanagement en vervangingswaardesysteem is opgepakt. Er worden dakpansgewijs gesprekken gevoerd om het kostenbewustzijn in de organisatie te vergroten. Binnen afzienbare tijd zal er verder over van gedachten worden gewisseld.

Mevrouw Eekhout wijst erop dat cultuurverandering ook in de vorm van trainingen zou moeten plaatsvinden. Alle hoogheemraden zullen er bij hun medewerkers bovenop moeten zitten dat zij zelf eigenaar zijn van hun budget. Mevrouw Koop vult aan dat het in de gehele organisatie belegd moet worden, te beginnen bij het voltallige college en de rest van het bestuur. Hoogheemraad Smits is het hier helemaal mee eens en zegt toe ervoor te zullen zorgen dat dit gebeurt. Ook zegt hij toe om de Rekeningcommissie bij de implementatie te betrekken.

Tweede termijn

De heer Van den Berg vindt november wel erg laat voor een implementatieplan. Er moet nog in deze bestuursperiode voortgang worden geboekt. Hoogheemraad Smits vindt dit signaal helder en gaat ermee aan de slag, beginnend met de bespreking in de Rekeningcommissie morgen.

Het stuk wordt als bespreekstuk doorgeleid naar de VV.

4. H. Hamerstukken

02. Aquon Begroting 2018, begrotingswijziging 2017, jaarrekening 2016, kadernota 2018

Mevrouw Dijkshoorn leest in de zienswijze dat de beoogde jaarlijkse besparing van 1 miljoen euro niet in de begroting is opgenomen. Ongebouwd staat er nog steeds achter dat teruggang naar één locatie een belangrijke voorwaarde is. Hier lijkt aan te worden getornd.

Mevrouw Jans vraagt nadrukkelijk aandacht voor uitvoering van de toezegging om terug te gaan naar één locatie. In de eerste begrotingswijziging staat dat alle besluiten moeten worden overgenomen. Ze gaat ervan uit dat dit ook geldt voor de ene locatie.

De heer Van Kretschmar tekent aan dat het gedurende een bestuursperiode wisselen van een onderwerp tussen de portefeuilles, niet echt wenselijk is. Het is lastig om tussentijds ineens een nieuw dossier op te pakken. Vorig jaar juli is het plan tot uittreden van Aquon herroepen. Het doorslaggevende criterium daarbij was dat het uitvoeringsplan van Aquon inmiddels op tafel zou liggen. Hij heeft echter nog steeds niet de beschikking over dit plan, hoewel hij hier

bij herhaling naar heeft gevraagd. Nu staat in de begroting dat deze is gebaseerd op het implementatieplan, terwijl dit implementatieplan dus nog niet is gezien. Bijvoorbeeld op het terrein van de frictiekosten en kosten voor personeel waar Delfland in mee moet betalen. De businesscase voor Aquon 2.0 wordt nu in 2018 gepresenteerd: dit is een jaar opschuiven. Er wordt verder een beeld gecreëerd dat het heel goed gaat met Aquon. Natuurlijk moet men niet voortdurend blijven terugkijken, maar men moet ook niet de kop in het zand steken. Het valt maar te bezien of de doelen gehaald worden. Spreker is erg ongelukkig met de informatie en de gang van zaken.

De heer Nanninga vraagt aan de heer Van Kretschmar of hij het idee heeft dat de afspraken uit het verleden worden nagekomen. De heer Van Kretschmar antwoordt dat de onderbouwing om het proces te kunnen volgen, op zijn zachtst gezegd, onduidelijk is. De businesscase is een wassen neus, omdat uittreden te duur bleek. Maar de businesscase valt zwaar negatief uit. Ondertussen wordt het geld wel uitgegeven. Delfland moet hier bovenop zitten.

De heer Simon vindt het jammer dat Aquon terug is bij de commissie BOB, want hij wilde dit thema juist niet meer volgen. Als informatie onvolledig is, is het moeilijk om een besluit te nemen over een gewichtig onderwerp als Aquon. Hij gaat akkoord met de voorgestelde lijn van behandeling van het onderwerp.

Mevrouw Hilders vindt de gang van zaken verontrustend. Verder is de informatie van Aquon al op 6 april al binnengekomen en pas op 20 juni komt het in de commissie. Spreekster herhaalt het dringende verzoek om de VV eerder te voorzien van stukken van gemeenschappelijke regelingen die voor de VV zijn bedoeld. Op die manier kan men zich beter voorbereiden, terwijl parallel daaraan door de organisatie een advies kan worden voorbereid.

De heer Hombergen vindt ook dat de stukken sneller naar de VV hadden gekund. Van het weekend zag hij wat oude stuken liggen. Er waren destijds hoge verwachtingen van Aquon. Het zal nu hopelijk uiteindelijk lukken, maar de weg was veel hobbeliger dan indertijd verwacht. Bezwaren zijn indertijd vrij gemakkelijk terzijde geschoven. Spreker vindt het overigens merkwaardig dat door de overgang van dit dossier naar portefeuillehouder Smits het ook automatisch overgaat naar de commissie BOB. Het is niet logisch dat de taakverdeling tussen de commissies automatisch die van portefeuillehouders volgen. Het lijkt nu dat Aquon bij deze commissie komt omdat het onderwerp bij de heer Smits kwam. Een andere commissie was meer ingevoerd in dit dossier. Hij doet de suggestie dat de heer Smits bij de andere commissie op bezoek kan komen. De heer Van den Berg onderschrijft deze opmerking van harte: het zou pragmatischer zijn, als de heer Smits voor dit onderwerp aansluit bij de commissie GSG.

Hoogheemraad Smits is niet van plan dit uit te voeren. Om ruimte te creëren voor collega Ter Woorst die een landelijke functie bekleedt, heeft spreker zich bereid verklaard dit onderwerp op zich te nemen. Voorwaarde voor hem was daarbij dat hij dit in de commissie BOB zou kunnen behandelen. Dit is in de VV gecommuniceerd. Als de VV het anders wil, moet dit maar in de agendacommissie aangekaart worden. Spreker heeft indertijd zelf een aantal vergaderingen over Aquon bijgewoond. Delfland heeft met effect hoog ingezet. Er is toen besloten tot uittreding. Dat besluit is later weer ingetrokken. Spreker zit nu in het AB van Aquon. De werkwijze en houding van de bedrijfsleiding vindt hij goed. Desondanks heeft hij zich bij zijn eerste vergadering kritisch uitgelaten. In het verbetertraject zit de afspraak om naar één locatie te gaan. Er zijn er nu nog twee (Leiden en Tiel). Eén daarvan zal nog worden gesloten. Daar is het bedrag van 1 miljoen euro voor gereserveerd. Hij heeft aangegeven dat Delfland dit een belangrijke voorwaarde is voor Delfland. Spreker is bereid het door de heer Kretschmar genoemde implementatieplan aan de VV toe te sturen.

Tweede termijn

De heer Van Kretschmar is verheugd te horen dat het implementatieplan er nu toch nog zal komen, een halfjaar na dato. Het reserveren van 1 miljoen euro geeft nog geen enkele garantie op een goed resultaat. De beslissing om uiteindelijk in Aquon te blijven hing samen

me de hoge uittredingskosten. Voorwaarde was dat Aquon zou zorgen dat er niet opnieuw een uitzichtloze situatie zou ontstaan. Spreker is er niet gerust op dat het nu allemaal goed gaat.

Mevrouw Dijkshoorn vraagt of de zienswijze al is verzonden. Hoogheemraad Smits bevestigt dat dit 'onder voorbehoud van…' is gebeurd.

Mevrouw Jans benadrukt dat het voorbehoud van de één locatie belangrijk is. Omdat het implementatieplan nog niet bekend is, kan men geen vertrouwen hebben in de onderbouwing van dit plan. Op pagina 2 staat letterlijk dat deelnemers hebben besloten zich te concentreren op één locatie, tenzij de nieuwe strategie zich niet bewijst. Spreekster verzoekt de hoogheemraad dringend de bespreking en uitkomst van deze commissie BOB in te brengen in het bestuur van Aquon.

De heer Hombergen markeert dat niet het principe wordt gehanteerd dat de commissie de portefeuilleverdeling tussen de hoogheemraden volgt. De commissie heeft een eigen verantwoordelijkheid en kan hier zelf over meebeslissen.

Beantwoording

Hoogheemraad Smits neemt kennis van laatste opmerking van de heer Hombergen. Hij zal het punt over de 1 miljoen euro en één locatie meenemen in bestuursvergadering van volgende week en daar stellen dat Delfland zeer kritisch is. Ook de suggestie om een en ander schriftelijk vast te leggen, zal hij zeker meenemen.

Het voorstel wordt als bespreekstuk doorgeleid naar de VV.

03. Aanpassing regeling Aquon

Mevrouw Dijkshoorn ziet de uittreedregeling als een soort wurgcontract. Op pagina 3 staat dat er een bepaling over is opgenomen, omdat onduidelijk is of Aquon uittreding kan overleven. Graag wil ze duidelijk horen wat hierop de reactie wordt.

Mevrouw Jans sluit zich aan bij de opmerking dat de uittreedregeling van het grootste belang is. Ze gaat vermoedelijk niet akkoord zonder een dergelijke regeling.

De heer Van Kretschmar kan ook niet akkoord gaan in verband met de uittreedregeling.

Mevrouw Hilders sluit zich hierbij aan. Ze zag overigens niet duidelijk wat de wijziging was in de uittreedregeling. In het besluit wordt dit ook niet helder. Ze vraagt waarom Delfland akkoord zou moeten gaan met garanties voor het voortbestaan van Aquon. Het besluit lijkt niet te deugen omdat de bijlagen er niet goed in is geïntegreerd.

De heer Fekkes zal dat laatste even bekijken.

De heer Nanninga sluit zich erbij aan dat het risico van een mogelijke uittreding zo klein mogelijk moet worden.

De heer Hombergen zal zich ook nog beraden.

Hoogheemraad Smits stelt dat het standpunt van commissie helder is: geen instemming met de uittreedregeling en dat er een versoepeling moet komen van de uittreedregeling. Spreker antwoordt dat nu nog niet helemaal duidelijk is hoe de positie is van Delfland bij mogelijke uittreding.

De heer Esveld licht toe dat het huist de bedoeling was om de uittreedregeling te versoepelen. De gewijzigde artikelen zijn hiervoor bedoeld. De kosten van uittreden worden jaarlijks in de jaarrekening opnieuw vastgesteld. De escape is niet bedoeld om het onmogelijk te maken om uit te treden, maar ziet op het risico dat Aquon wordt bedreigd in het voortbestaan als er te grote partijen uitstappen.

De heer Van den Berg vindt dat het doel versoepeling helemaal niet blijkt uit dit voorstel.

Hoogheemraad Smits verklaart dat het voorstel is bedoeld om uittreding op een verantwoorde wijze mogelijk te maken, met steun van zeven anderen.

De heer Janssen vult aan dat het zowel een versoepeling als een verscherping betreft. Drie waterschappen hebben vorig jaar kenbaar gemaakt uittreding te overwegen. Er zijn toen verschillende acties opgezet om dit uit te werken. Met de nu voorgestelde regeling wil men voorkomen dat Aquon omvalt, als er enkele grote deelnemers opeens en tegelijkertijd zouden uittreden.

Tweede termijn

Mevrouw Hilders heeft nog steeds behoefte aan meer duidelijkheid voor de VV-vergadering. Hoogheemraad Smits zal proberen helder te krijgen wat de condities precies inhouden. Hij zal de VV ook meenemen in de uitkomsten van het overleg van komende maandag.

De heer Van den Berg benadrukt dat deze informatie wel significant moet zijn om de VV te overtuigen.

De heer Fekkes heeft de tekst van het besluit bekeken: deze moet worden aangevuld met een correcte verwijzing naar de bijlage, als volgt: 'D&H toestemming te geven om in te stemmen met de eerste wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling Aquon 2011, zoals opgenomen in de bijlagen <in te vullen>.'

Het voorstel wordt als bespreekstuk doorgeleid naar de VV.

5. Informatie

01. Verantwoordingsrapportage 2016 team Toezicht en Handhaving

Mevrouw Jans wil graag een prestatie-indicator die per jaar aangeeft hoe ver het staat met de voortgang binnen het programma chemische waterkwaliteit. Het project loopt tot 2020, dan moet 100% van de bedrijven gecontroleerd zijn. Zij wil graag weten welk percentage er eind 2017, eind 2018 en eind 2019 moet zijn gecontroleerd?

Mevrouw Hilders merkt op dat er geen duidelijke duiding of oplegger bij dit document zit. Ze vraagt om een bestuurlijke reactie van het college op wat het team constateert.

De heer Boedhoe krijgt de indruk dat het team toezicht en handhaving goed zijn best doet. Er worden belangrijke knelpunten gesignaleerd, waaronder die met personeel en met het zaaksysteem. Dit is een structureel probleem. Spreker vraagt wat het college gaat doen om dit probleem aan te pakken.

De dijkgraaf benadrukt dat er een brief aan de VV wordt voorbereid over de personeelsproblematiek. Deze komt in de september in de commissie BOB. Scherpere PI's per jaar gaan er niet komen, dat werkt ook niet. Er is een target voor de eindfase, dat moet voldoende zijn. Deze rapportage is een informatief stuk. Beleid wordt vastgesteld in de Kadernota, in de jaarrekening komt de bestuurlijke verantwoording aan bod. Het zaaksysteem is ingevoerd. De problemen met de leverancier van dit systeem zijn bijna opgelost. Delfland kan niet alles zelf en moet samenwerken met gemeenten. Mensen vinden vaak manieren om zich aan de regels te onttrekken. Daarnaast veranderen omstandigheden. Delfland zit er bovenop. Het gaat om een proces van goed huisvaderschap en het beïnvloeden van gedrag.

Mevrouw Hilders vraagt of in september ook de andere beleidsmatige punten worden meegenomen, als de vacatures aan de orde komen. De voorzitter antwoordt dat de notitie zich beperkt tot de vacatures. De rest is in de aanpak voor 2017 vertaald. Het is niet haalbaar om daar nog iets aan toe te voegen.

De heer Boedhoe vraagt om regelmatige voortgangsrapportage over de chemische waterkwaliteit. De dijkgraaf verklaart dat de discussie over de vacatures hier impliciet helderheid over zal geven.

Mevrouw Eekhout herhaalt dat de VV niets kan met ambtelijke stukken. De VV communiceert met het DB, vandaar het verzoek om een bestuurlijke oplegger. De dijkgraaf antwoordt dat het doorsturen van een stuk onder verantwoordelijkheid van het college gebeurt. Hij wil wel nadenken over een manier om dit in te richten, dat hoort bij de aanpak van de stukkenstroom. Mevrouw Jans ondersteunt het verzoek van de VVD, omdat anders onduidelijk is wat het college vindt van een dergelijk stuk.

02. Voorstel 9 Jaarverslag bezwaarschriften- en klachtencommissie 2016

Mevrouw Hilders is aangenaam verrast door de werking van de bezwaarschriften- en klachtencommissie. Ze vraagt waar de bezwaren tegen projectplannen over gaan. Verder zijn er drie bezwaarschriften gegrond verklaard, waarvan eentje om niet nader genoemde reden niet door het college is overgenomen.

De heer Nanninga leest in de tweede paragraaf van de conclusies en aanbevelingen dat niet-digitale publicatie is afgeschaft. Hij dringt erop aan rekening te houden met mensen die digitaal niet voldoende worden bereikt.

De heer Boedhoe vindt het goed hoe er met bezwaarmakers wordt omgegaan.

De dijkgraaf antwoordt dat in de notulen zal worden ingegaan op de contraire beslissing in het geval van de windmolen. De beslissing om de schriftelijke publicaties in de media te schrappen is een bewuste keuze geweest en heeft een belangrijke besparing opgeleverd. Het is een langzaam proces richting digitalisering.

De secretaris vult aan dat bij projecten goed wordt bekeken welke belanghebbenden er allemaal zijn, dat die apart worden gewezen op de inspraakmogelijkheden en dat er bij de direct belanghebbenden standaard en gestructureerd keukentafelgesprekken worden gevoerd. Die aanpak bewijst zich. Maar ook in zulke trajecten is er toch regelmatig iemand die niet helemaal tevreden is en kiest voor het juridische pad. Op luisteren naar de belanghebbenden wordt heel stevig ingezet.

De dijkgraaf verklaart dat de kring van betrokkenen op de hoogte wordt gehouden. Het is zonder meer een zorgpunt dat mensen niet over het hoofd worden gezien door de manier van communiceren. Wellicht kan er in een nieuwbrief of website nog eens geattendeerd worden op de mogelijkheid je te abonneren op publicaties van het waterschap.

03. Beleidsnotitie vervoersmanagement

De heer Lont vindt dat er niet smart wordt geformuleerd op welke termijn er stappen worden ondernomen tot bijvoorbeeld vervanging van een auto, waarbij verduurzaming een belangrijk aandachtspunt is.

De heer Hombergen krijgt de indruk dat de teugels heel strak worden aangetrokken. In sommige gevallen is het een goede zaak om een hybride of elektrische auto aan te schaffen. Hij vraagt zich af of het vervoersmanagement ook aanknopingspunten biedt om als werkgever aantrekkelijker te worden voor handhavers, die in bepaalde gevallen over een ‘auto van de zaak’ zouden kunnen beschikken. Het is verder belangrijk om goed voorbeeldgedrag neer te zetten als college. Vandaar de oproep om parkeerplaatsen van het college op te offeren voor het algemeen nut. Overigens wordt er binnenkort in de nabijheid van het Gemeenlandhuis een nieuwe parkeergarage geopend.

De voorzitter antwoordt dat de lijn is om niet met de auto te komen. Op de locatie in Vlaardingen zijn enkele laadpunten voor elektrische auto’s.
De dienstauto’s zijn grotendeels geleased. Er is precies gekeken naar kosten en eisen van duurzaamheid. Enkele oudere auto’s in eigen bezit worden uitgefaseerd. Er wordt zeker naar

de genoemde zaken gekeken. De oproep ten aanzien van de voorbeeldfunctie van het college staat in de notulen. Daar wil spreker het bij laten. Als ze vrij zijn, mogen de collegeplaatsen gewoon gebruikt worden. Hier kan men in de VV nog eens aandacht voor vragen.

Mevrouw Eekhout vraagt wanneer de VV meer hoort over de vervoersregeling voor de VV-leden en het declareren van deze kosten. De voorzitter antwoordt dat de regeling gereed is en wordt toegezonden aan de VV, conform de wetgeving en verordeningen. Een app voor declareren zit in de pijplijn. Daarover wordt de VV nog geïnformeerd.

De heer Nanninga vraagt of de fractiebudgetten ook kunnen worden besproken in de agendacommissie.

04. Beantwoording schriftelijke vragen CU/SGP digitale delta

05. Beantwoording schriftelijke vragen WN en Natuur inzake verkoop van locatie Kijkduin

06. Beantwoording schriftelijke vragen CU-SGP, CDA, PvdA over arbeidsveiligheid verbouwing Gemeenlandhuis

07. Toelichting inzake WannaCry-virus

6. Rondvraag en sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 13.00 uur. Hij bedankt de aanwezigen voor hun inbreng.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de commissie Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering d.d. 5 september 2017.

De voorzitter,	De secretaris,
dhr. mr. M.A.P. van Haersma Buma, dijkgraaf	mevr. A.J. Buisman

Bijlage

1 stand van zaken behandeling inspraakreacties bij de wijzigingen van de leggers Wateren, Polderkaden en Regionale waterkeringen

Wateren:
Mede naar aanleiding van de inspraakreacties is meerdere malen contact geweest met belanghebbenden. Zowel tijdens de terinzagelegging van het ontwerpbesluit als na vaststelling door de VV. Er is een toelichting gegeven op het besluit tot vaststelling van de betreffende leggerwijzigingen. Beide agrariërs hebben aangegeven het vreemd te vinden onderhoud te moeten plegen op Delflands eigendom. Op het voorstel over koop tegen de vierkante meterprijs die Delfland standaard hanteert bij de verkoop van wateren aan derden, hebben betrokkenen aangegeven dat zij niet voornemens om tot koop over te gaan.

Keringen:
Op grond van de inspraakreacties is met enkele belanghebbenden gezamenlijk naar een oplossing gezocht. De oplossing is een ambtelijke vergunning die past binnen het huidige beleid. De vergunning wordt in zomermaanden opgesteld.
Met een andere belanghebbende is in overleg geconstateerd dat zijn landgebruik past binnen het beleid. Er is daarom geen aanvullende regeling nodig.

2 Toelichting op Jaarverslagen Bezwaarschriften- en Klachtencommissie (agendapunt 05.02)

De bezwaarschriften in het kader van de windturbines Nieuwe Waterweg zijn deels (voor zover het betreft windturbine 8) gegrond verklaard en op dat punt is het besluit herroepen. Voor het overige zijn de bezwaarschriften ongegrond verklaard.

COMMISSIE STEDELIJK WATER EN WATERSYSTEEM

Delft, 20 juni 2017

AAN DE VERENIGDE VERGADERING VAN DELFLAND

Advies van de commissie Stedelijk Water en Watersysteem, tevens **conceptverslag** van de vergadering op 20 juni 2017 over het aan haar voorgelegde voorstel van het college van dijkgraaf en hoogheemraden, ter behandeling in de Verenigde Vergadering op 6 juli 2017.

Aanwezig:

dhr. mr. M.A. Houtzager	hoogheemraad, voorzitter
dhr. J.B. van den Berg	Ongebouwd
dhr. drs. L.W. Nanninga	Water Natuurlijk
dhr. J.H. Heijboer	AWPD
dhr. ing. L.G. Boekestijn	AWPD
dhr. dr. P.A. Boot	PvdA
mevr. Th. Eekhout	VVD
mevr. M.J. Hilders	VVD
mevr. drs. M.E.H. Koop	CDA
dhr. M.H.P. Jansen	CDA
dhr. P. van den Berg	Bedrijfsgebouwd
mevr. P.J. Brocke	PvdD
dhr. H. Roeten	CU/SGP
dhr. A. Aartsen	Natuurterreinen
dhr. F.M. Hoynck van Papendrecht	50plus
mevr. mr. A.I.L. Kooiman	secretaris

Afwezig:

dhr. dr. ir. A.J. Middendorp	hoogheemraad, vicevoorzitter

Locatie: VV-zaal, Brassersplein Delft

01. Opening, vaststellen agenda

De voorzitter opent om 13.30 uur de vergadering en heet iedereen welkom.
Voor de rondvraag melden zich aan de heer Heijboer en de heer Boot.

02. Vaststellen notulen van de vergadering van 2 mei 2017, inclusief toezeggingenlijst

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

03. Mededelingen

De voorzitter deelt mee dat de heer Middendorp afwezig is.

Hij deelt verder mee dat de brief over de N648 van de Provinciale Staten nog niet aan de commissie is gestuurd omdat die nog niet is verzonden. Hij heeft er bij GS op aangedrongen dat dit gebeurt en zal hem dan aan de commissie doen toekomen. Strekking zal ongeveer zijn dat de provincie voor de huidige aslast de weg wil opknappen en dat ze van de gemeente een bijdrage verwacht als die een zwaardere aslast zou willen. Delfland zit daar niet tussen omdat het niet uitmaakt voor de versterkingskosten van Delfland voor de kade waar de weg op legt. Wel dringt Delfland aan op tempo, omdat het op tijd de regionale kades op orde wil hebben.
De heer Van den Berg merkt op dat ook naar de mogelijkheid kan worden gekeken om de hogere aslast alleen voor lokaal verkeer toe te staan. De voorzitter beaamt dat ook dit soort mogelijkheden aan de orde komen bij het onderzoek van de provincie.
De voorzitter deelt verder mee dat de maatregel in Gemeente Midden-Delfland een succes is met 800 inwoners die zich hebben ingeschreven voor een regenton. Blijkbaar is de goede toon aangeslagen, want ook uit de buurgemeente kwamen nog 50 aanvragen binnen.
De heer Nanninga wijst erop dat al jaren stukken van de heer Vreugdenhil worden ontvangen en dat de brief die nu bij de stukken zit aan de gemeente Rotterdam en de Provinciale Staten is gericht. Hij vraagt waarom die bij de stukken zit. De voorzitter antwoordt dat hij dat heeft gedaan uit transparantieoverwegingen en dat de commissieleden er maar mee moeten doen wat ze willen.
De heer Van den Berg (Bedrijfsgebouwd) meldt dat hij de heer Van Heijningen vervangt en dat hij om 15.00 uur de vergadering verlaat.

04.B Bespreekstukken

04.B.01 Kadernota 2018

De voorzitter leidt in met te zeggen dat de Kadernota bedoeld is om het afgesproken beleid te intensiveren dan wel te extensiveren. Discussies over grote beleidswijzigingen worden alleen bij de begroting gevoerd.
De heer Boot vindt het jammer dat het anderhalf jaar duurt voordat er echt iets gaat gebeuren met de microplastics (paragraaf 2.3).
De voorzitter meldt dat dat onderwerp bij een andere commissie thuishoort en daar ook wordt besproken, maar deze keer per ongeluk in dit deel van de tekst is terechtgekomen.
De heer Boot begrijpt dat het moeilijk is om voor klimaatadaptatie inhoudelijke doelen te formuleren, maar hij pleit ervoor om daar toch serieus werk van te maken zodat het onderwerp hoog op de agenda blijft staan en hij vraagt of dat kan.
De voorzitter is het met hem eens, maar kan nog niet tot concrete doelstellingen komen of het zou in de sfeer van 10 schoolpleinen onttegelen en een aantal groene daken moeten zijn. Hij oppert ook nog afspraken maken met alle gemeentes over regentonnen. De heer Boot stelt voor om met de voorzitter een keer van gedachten te wisselen en vanuit de commissie suggesties aan te dragen. De voorzitter vindt dat een goed idee.
De heer Boot gaat ervan uit dat de kroosaanpak (paragraaf 3.3) zeer zichtbaar wordt omdat het om beeldbepalende ingrepen gaat.
De voorzitter antwoordt dat kroos ruimen maar ten dele een taak is van Delfland en dat het nu nog uit de normale exploitatie wordt bekostigd.
Mevrouw Koop adviseert om de gesprekken met gemeentes over klimaatadaptatie binnenkort te voeren omdat de verkiezingen eraan komen en dan kan de inhoud meegenomen worden in de verkiezingsprogramma's.
De voorzitter antwoordt dat al een envelop met suggesties naar gemeentes is verstuurd, maar dat het altijd goed is dat vertegenwoordigers van deze commissie daarvoor extra aandacht vragen bij gemeentes.
Mevrouw Koop stelt dat concrete prestatie-indicatoren inderdaad van belang zijn voor klimaatadaptatie en meldt verder dat de Omgevingswet meer druk op de organisatie kan leggen, maar dat anderzijds de procedures sneller zouden moeten verlopen en vraagt wanneer de burger iets van die transities gaat merken.

De voorzitter antwoordt dat tot een stuurgroep wordt gekomen waaraan hij deelneemt en dat inhoud en proces daarin verdeeld zijn tussen hem en de dijkgraaf. Er is een substantieel bedrag voor gereserveerd. Commissies zullen goed zijn aangehaakt en waarschijnlijk zal, tussen de middag, tussen de commissies een vast bijpraatmoment over deze onderwerpen worden ingelast. Na de zomervakantie komt er een plan van aanpak over hoe de inhoud van de Omgevingsvisie water zijn weg naar de agenda's van de gemeentes zal vinden.
Mevrouw Koop vraagt verder wat de risico's voor de burger zijn nu de waterafvoer in Den Haag bij hevige regenval via Scheveningen onvoldoende is omdat het boezemgemaal niet goed functioneert.
De voorzitter antwoordt dat het gemaal in orde is, maar dat maximaal op halve kracht kan worden gewerkt omdat de aanvoerroute te smal is. Verbreding is een lastige opgave in dit binnenstedelijk gebied, maar elke kans daarvoor moet worden aangegrepen. Onlangs is bij de aanleg van de parkeergarage bij de Veenkade weer een verbetering in die zin geboekt.
Verder is er een uitlaatklep voor overloop van de boezem bij de Rotterdamse baan aangelegd en mogelijkerwijs zijn er meer van dat soort maatregelen mogelijk. Het onderwerp is ook in de raad al besproken.
Mevrouw Koop vraagt verder wanneer een handelingsperspectief kan worden verwacht voor bodemdaling (pagina 16).
De voorzitter antwoordt dat de heer Middendorp die vraag na terugkeer kan beantwoorden.
Mevrouw Koop vraagt verder of de rivierkreeftjes een gevaar kunnen vormen voor de waterkeringen en of dat een punt van aandacht is voor Delfland.
De voorzitter antwoordt dat daarvoor aandacht is en dat dit op de agenda staat bij de organisatie voor muskusrattenbeheer.
De heer Van den Berg had wat meer verwacht van de kroosaanpak omdat er de afgelopen jaren toch regelmatig ook op de boezem zware kroosdekken zijn geweest en dat we nu weer in een warme periode zitten die waarschijnlijk tot meer kroos zal leiden.
De voorzitter antwoordt (via ambtenaar) dat Delfland daarin volgens de norm pas een taak heeft wanneer het zuurstofgehalte te laag wordt en dat is het bijvoorbeeld vorig jaar niet geweest. Omdat het maatschappelijk steeds minder wordt geaccepteerd, wordt nu met gemeentes overlegd over een aanpak en er loopt een aantal pilots op een paar plekken. Ook wordt er door andere partijen gewerkt aan innovatieve oplossingen zoals kroosrobot (krobot).
Ook voor evenementen zoals een zwemtocht (Swim to fight cancer) is kroos geen visitekaartje en wordt er door Delfland samen met de gemeente faciliterend opgetreden.
De heer Van den Berg vraagt hoe het met de zoetwatervoorziening gaat nu er een periode van droogte aan zit te komen. Hij vraagt verder hoe het met de bouw van de gemalen in Dorppolder en Klaas Engelbrechtspolder staat.
De voorzitter antwoordt dat het droogteprotocol in werking is gesteld en dat Delfland de eerste stappen heeft gezet om de waterkeringen te inspecteren. Daar zijn nog geen zorgen en ook bij de zoetwatervoorziening zijn er geen problemen, maar waakzaamheid is nu geboden. Delfland heeft hierover al bezoek gehad van het Algemeen Dagblad. Morgenochtend komt in dit verband waarschijnlijk RTV-West langs en mogelijk later nog het NOS–journaal.
De heer Nanninga vraagt of effluent daarin ook een rol kan spelen. De voorzitter antwoordt dat de kwaliteit daarvan dat niet toelaat, maar dat in de toekomst de overvloed van water die er in de winter en voorjaar is, zou moeten kunnen worden opgeslagen in grondlagen, zodat het benut zou moeten worden voor eventuele droogteperioden. Hij zegt toe hiervoor de stand van zaken te zullen laten opschrijven en daarmee terug te komen in de commissie.
De heer Roeten vraagt hoe Delfland omgaat met het duurzaamheidbeleid op de nu besproken onderwerpen van de Kadernota.
De voorzitter antwoordt dat een algemeen aspect is waarop maatregelen worden beoordeeld en dat dat beleid hier niet ter discussie staat, maar dat hij zich aanbevolen houdt voor suggesties. Hij antwoordt verder dat voor zijn portefeuille van de waterkeringen gekeken wordt of met klei kan worden versterkt omdat dat een duurzaam materiaal is in dat opzicht dat ook op de lange duur zijn waarde behoudt in tegenstelling tot bijvoorbeeld damwand.
De heer Roeten leest verder (pagina 10) dat het erop lijkt dat alleen via de ruimtelijke plannen van gemeenten en provincie het waterveiligheidskader meegegeven zou kunnen worden en hij denkt dat er dan nog een slag kan worden geslagen.

De voorzitter antwoordt dat in het watertafeloverleg met gemeentes, dat deze week weer is gepland, klimaatadaptatie, waarvan waterveiligheid deel uitmaakt, aan de orde komt.
In de samenwerking wordt nu gewerkt aan klimaatkaarten op grond waarvan verdere afspraken worden gemaakt.
De heer Roeten vraagt verder welke rol provincie en het Rijk daarin spelen.
De voorzitter antwoordt dat de provincie, onder voorzitterschap van mevrouw Bom, deelneemt in de ruimtelijke werkgroep waarin klimaatadaptatie op de agenda staat. Het Rijk is betrokken via de Unie van Waterschappen. In dat overleg nemen ook weer provincies en gemeenten deel. Overigens vindt hij dat bij maatregelen voor klimaatadaptatie echt van onderop aan gedragen oplossingen moet worden gewerkt omdat er niet eenvoudig een set van maatregelen van bovenaf kan worden uitgerold.
De heer Roeten vraagt verder in verband met de Omgevingsvisie water wat een procesmatige prestatie-indicator inhoudt.
De voorzitter antwoordt dat die niet kwantitatief te definiëren is en daarom samenhangt met het proces. Hij noemt als voorbeeld: met alle woningcorporaties afspraken maken over klimaatadaptatie.
De heer Roeten vraagt verder of er een extra inspanning van Delfland wordt verwacht als het nieuwe toetsinstrumentarium voor de primaire waterkeringen in werking treedt.
De voorzitter antwoordt dat dat bij Delfland waarschijnlijk niet het geval is omdat alle primaire waterkeringen op orde zijn, zoals blijkt uit een eerste proeftoetsing. Voor de regionale keringen volgt te zijner tijd in deze commissie nog een keer een presentatie over de stand van zaken.
De heer Roeten vraagt verder of het risico voor implementatie van klimaatadaptieve maatregelen (paragraaf 3.1.2) kan worden beheerst.
De voorzitter antwoordt dat dat risico blijft bestaan, omdat de maatregelen op het gemeentelijke en particulier domein moeten worden genomen en Delfland daarvoor geen instrumentarium in handen heeft om die maatregelen af te dwingen. Dat zou in de toekomst het bouwbesluit kunnen zijn, maar daar staat het nu nog niet in. Hij noemt als voorbeeld het polderdak dat onlangs op een parkeergarage is aangelegd bij een renovatie. De Vereniging van eigenaren wilde daarvoor niet de meerkosten betalen, waarop de gemeente en Delfland die hebben gedeeld. De verantwoordelijkheid voor eventuele lekkage is door de gemeente genomen. Om tot nieuwe regelgeving te komen moet het waterbewustzijn van mensen nog verder toenemen en een flinke bui af en toe helpt daar zeker bij. En uiteraard vertelt hij overal het verhaal.
De heer Roeten vraagt verder of het risico dat Delfland de Omgevingsplannen van gemeentes onvoldoende kan controleren, kan worden beheerst.
De voorzitter antwoordt dat de afdeling plantoetsing inderdaad onder druk komt te staan als alle gemeentes tegelijk komen. Mogelijkerwijs zou dat met extra budget moeten worden opgevangen. Hij komt daar bij de implementatie van de Omgevingswet op terug.
De heer Roeten vraagt verder of ook proactief, nog voor tot stand komen van bestemmingsplannen, met gemeentes wordt overlegd.
De voorzitter antwoordt dat dat zeker het geval is en noemt als voorbeeld een nieuwe tramlijn in gemeente Den Haag die over de waterkering loopt en overleg met projectontwikkelaars voordat het ontwerp voor een nieuwe woonwijk tot stand komt.
De heer Roeten vraagt ten slotte in hoeverre rivierkreeftjes en aalscholvers tot de taak van Delfland behoren.
De voorzitter antwoordt dat als het om graven in de waterkering gaat, dat het geval is, maar dat er geen taak ligt vanuit de ecologie om daar iets mee te moeten zolang de waterkwaliteit niet verslechtert.
De heer Boekestijn heeft de indruk dat de doelen voor klimaatadaptatie zich niet op de horizon bevinden maar bijna tastbaar zijn en hij vindt dat de tekst een beetje het gevoel van machteloosheid geeft.
De voorzitter antwoordt dat dat in zekere zin zo is als er geen capaciteit kan worden bij gezet omdat de woningbouw nu weer volop op gang komt en het veel drukker wordt.
Mevrouw Hilders vindt het opstellen van een Omgevingsvisie een goede zaak, omdat dan in het overleg met de gemeentes en bij binnenkomende verzoeken direct kan worden gereageerd en geanticipeerd op ruimtelijke plannen.

Ze adviseert verder bij afkoppelen van regenwater goed samen te werken met gemeentes, zodat die inspanning kan worden gekoppeld aan knelpunten met overstorten.
Verder zou ze het prettig vinden de omschrijving dat bepaalde watersysteemdelen nog niet helemaal op orde zijn te preciseren naar waar dat in het gebied het geval is, zodat prioriteiten kunnen worden gesteld.
Ten slotte vraagt ze en toelichting op het visiedocument voor grondwaterbeheer, omdat daarvan nog informatie zou worden verstrekt aan de VV.
De voorzitter antwoordt dat op de langere duur de stromen regenwater en afvalwater moeten worden gescheiden, omdat nu schoon (regenwater) naar de zuivering wordt gepompt en in periodes van droogte juist schoon water nodig is. Dit moet worden verwoord in een hemelwatervisie die eraan zit te komen en die tot concrete maatregelen zou moeten leiden voordat weer tot grote investeringen bij de zuiveringen moet worden gekomen.
Met een plan van aanpak voor de Omgevingsvisie komt hij na de vakantie terug in deze commissie.
De heer Van den Berg is het eens met de voorzitter, maar wijst erop dat alleen afkoppelen van regenwater tot hogere gemaalcapaciteiten zal leiden in de polder.
De voorzitter antwoordt dat dat water dan niet zo de polder in moet lopen, maar in de wijk moet worden vastgehouden. Dit onderwerp zal worden geadresseerd in de hemelwatervisie.
Hij zegt verder toe dat de grondwaterkaart die onderdeel is van de grondwatervisie alvast aan de commissie zal worden gestuurd.
De heer Van den Berg (Bedrijfsgebouwd) is tevreden met de toezegging om in samenwerking met deze commissie tot invulling van concrete prestatie-indicatoren te komen voor klimaatadaptatie. Verder vraagt hij nog of Delfland in het bestrijden van overlastgevende soorten samenwerkt met andere waterschappen.
De voorzitter antwoordt dat daarin inderdaad wordt samengewerkt, omdat het grensoverschrijdende problemen betreft. In de muskusrattenbeheerorganisatie wordt nu onderzocht of ook het rivierkreeftenprobleem daar zou kunnen worden aangepakt.
Verder antwoordt hij nog dat ook wat betreft de Omgevingswet wordt verkend met de collega-waterschappen in hoeverre samenwerking helpt. In ieder geval moeten er inhoudelijk geen verschillen van aanpak ontstaan in de grensgebieden.
De heer Nanninga constateert dat aan de passage (pagina 20) over de hemelwaterstrategie bij watersysteem en watertransportsysteem nog riooloverstorten zouden kunnen worden toegevoegd. De voorzitter zegt die aanvulling toe.
De heer Aartsen vraagt of over de ecologische sleutelfactoren voor de Kaderrichtlijn Water al meer bekend is.
De voorzitter antwoordt dat die discussie thuishoort bij de begroting.
De voorzitter vraagt of hij dit voorstel wat betreft de behandelde onderwerpen als hamerstuk aan de VV mag voorleggen. De commissie stemt daarmee in. De heer Nanninga en mevrouw Koop behouden zich wel het recht voor om er iets over te zeggen in de VV.

04.B.06 Beleidsnota peilbeheer, nota van beantwoording

De heer Roeten vraagt of het wel om een breedgedragen stuk is zoals wordt vermeld, terwijl er maar één reactie is gekomen op de terinzagelegging.
De voorzitter antwoordt dat het om een Nota peilbeheer gaat die op een hoog abstractieniveau is geformuleerd. Ingelanden komen pas in actie bij de peilbesluiten zelf omdat dan duidelijk is hoe hun belang wordt geraakt.
De heer Van den Berg (Bedrijfsgebouwd) vraagt een toelichting op hoe ingrijpend deze nota is en of de burger daar iets van merkt.
De voorzitter antwoordt dat in dit geval sprake is van een modernisering van beleid omdat het alweer 10 jaar geleden was dat deze nota was opgesteld. De veranderingen zijn beperkt. Wel is het allemaal helder geformuleerd nu. Ook is beter vastgelegd dat ernaar wordt gestreefd om peilvakken samen te voegen indien mogelijk, omdat dat scheelt in onderhoud en beheer.
De voorzitter (via ambtenaar) antwoordt verder dat nu een polderschets in een peilbesluit wordt toegevoegd die verder geen status heeft, maar die wel meer informatie geeft voor

belanghebbenden. Ook wordt het toekomstperspectief voor de polder beter omschreven dan voorheen.
De heer Jansen vraagt of met het aanpassen van het flexibele peil ook rekening is gehouden met klimaatverandering en in verband daarmee de mogelijkheid van extra waterberging.
De voorzitter (via ambtenaar) antwoordt dat flexibel peil de brandbreedte inhoudt waarbinnen Delfland niet ingrijpt om het peil te beheersen. Dat heeft niet veel met waterberging te maken. Wel wordt nu beter geanticipeerd op het weer. Als regen wordt verwacht, dan wordt indien mogelijk gewacht met aanvullen van het peil en andersom.
De heer Jansen vraagt wat er gebeurt als de belangen botsen bij een peilbesluit omdat bijvoorbeeld de glastuinbouw andere eisen stelt.
De voorzitter antwoordt dat dan meestal tot peilscheiding moet worden overgegaan.
De heer Van den Berg is het in grote lijnen eens met de inhoud, maar weet dat de praktijk vaak weerbarstiger is. Hij wil ervoor pleiten om in drogere perioden toch het peil wat hoger aan te houden omdat dit mede helpt om bodemdaling tegen te gaan. Bovendien zal een zware bui in deze periode zeker niet voor wateroverlast in een landbouwpolder zorgen, omdat het water grotendeels door de droge grond wordt opgenomen.
Mevrouw Eekhout vindt het een goed stuk, maar pleit ervoor om er een publieksversie van vier A4'tjes van te maken, omdat 35 kantjes met 10 pagina's bijlagen voor leken niet uitnodigt tot lezen. Het is ook een kans om op die manier de waterawareness te vergroten.
De voorzitter zegt toe de suggestie mee te nemen op een meer publieksaantrekkelijke manier (bijvoorbeeld een filmpje) met de Nota peilbeheer de waterawareness te vergroten.
De heer Heijboer merkt op dat er nog steeds veel kan worden geautomatiseerd in het peilbeheer. En hij vraagt of het systeem niet ondertussen zo ingewikkeld wordt dat er onvoldoende mensen zijn die nog snappen wat er aan de hand is, mocht het systeem in storing vallen.
Hij leest verder dat in een peilbesluit veel belangen worden afgewogen en vraagt hoe de weging van elk belang tot stand komt en of je dat zichtbaar zou kunnen maken om het proces voor de buitenwereld transparanter te maken.
De voorzitter antwoordt dat afweging van belangen een kerntaak is van de overheid en dat bij het inzichtelijk maken daarvan soms blijkt dat er mitigerende maatregelen moeten worden genomen.
De heer Heijboer ziet verder niet hoe burgers hier actief bij worden betrokken als alleen in het Waterschapsblad hierover wordt gepubliceerd (pagina 25).
De voorzitter antwoordt dat bij een peilbesluit wel via de lokale bladen en digitaal (website) wordt gecommuniceerd. Het liefst wil hij toe naar een app waarin dit soort dingen voor je omgeving wordt gemeld op je smartphone, zoals ook al voor bouwvergunningen mogelijk is.
De heer Boot vraagt of het peilbesluit nog altijd wordt voorgelegd aan de VV en of de polderschets niet al een stap richting besluitvorming is. Hij hoort graag hoe in de praktijk deze toevoeging van nut is. Verder wil hij graag weten hoe ingespeeld wordt met de in de toekomst veranderende elektriciteitsprijs en of op termijn kan worden geoptimaliseerd naar een energieneutrale peilbeheersing. Ten slotte vraagt hij wanneer deze nota in werking treedt.
De voorzitter (via ambtenaar) antwoordt dat de Nota 8 dagen na vaststelling in werking treedt. De polderschets is niet een stap in de besluitvorming, maar een manier om in kaart te brengen wat er mogelijk is in het gebied waardoor beter kan worden overlegd. Hij wordt ook niet verder uitgewerkt dan een schets. Er wordt bij een peilbesluit ook opnieuw afgewogen hoe optimaal met kosten en elektriciteit kan worden omgegaan.
De voorzitter antwoordt dat bij de bochtafsnijding van de Schie een nieuw poldertje ontstaat waar nu wordt gekeken of hier tot een energieneutraal waterbeheer kan worden gekomen.
De heer Nanninga ondersteunt het voorstel van mevrouw Eekhout over de publieksvriendelijke versie.
Mevrouw Brocke merkt op dat in de nota van beantwoording de data niet goed zijn. Verder vraagt ze of de prestatie-indicator kan worden ingevuld voor de peilbesluiten.
De voorzitter zegt toe de data te zullen laten aanpassen. De voorzitter (via ambtenaar) antwoordt verder dat 100 procent van de peilbesluiten minder dan 10 jaar oud is, maar dat ze nog niet allemaal actueel zijn.
De voorzitter zegt toe bij de begroting te zullen toelichten in hoeverre Delfland de peilbesluiten op orde heeft.

De Nota peilbeheer wordt door de commissie als hamerstuk aan de VV voorgelegd.

06. Rondvraag en sluiting

De heer Van den Berg wil in verband met de N468 een compliment maken met de aanpak en de snelheid van besluitvorming bij het Maaslanddamterrein waar een vergunning is verleend voor een bouwweg met zwaardere aslast, waarbij een van de beheersmaatregelen de aanleg van een bermsloot is.
De voorzitter dankt hiervoor.
De heer Heijboer vraagt of in Schiedam het laatste stukje Delflandse dijk inderdaad met een damwand is versterkt.
De voorzitter gaat daarvan uit want hij heeft het ergens gelezen.
De heer Heijboer vraagt verder of de droogtesituatie van de veenkades in de gaten wordt gehouden, want hij hoorde dat de controle daarvan bij Stichtse Rijnlanden begonnen is.
De voorzitter antwoordt dat die inderdaad ook bij Delfland nu wordt gemonitord en dat er nog geen afwijkingen zijn geconstateerd.
De heer Boot heeft contact gehad met het Zuid-Hollands Landschap en heeft daarmee vier dijken in verschillende situaties uitgekozen waar bloemrijke dijken zouden kunnen worden toegepast. Hij verzoekt om een overleg met de medewerker van Delfland die zich daarmee bezighoudt om dit verder te kunnen uitwerken.
De voorzitter antwoordt dat hij die naam zal doorgeven, maar dat bij de uitvoering wel rekening moet worden gehouden met het inspecteerbaar houden van de keringen. Hij wil de initiatiefnemer (Debora Kost?) graag ondersteunen en het liefst ook schoolkinderen in de uitvoering betrekken bij dit gebeuren. Hij constateert dat na de A4, waar een stukje 'honey way' is aangelegd, nu ook NS wil aansluiten met een stukje 'honey railway'.
De voorzitter toont verder nog een wateroverlastkaart Delfland die bij de Hamerstukken (07) is opgenomen. Hieraan wordt nog gewerkt en hij wil deze in een commissievergadering na de zomer agenderen om toe te lichten waar de prioriteiten wat dat betreft liggen.
De heer Nanninga las in dat stuk dat voor een aantal gemeenten de maatregelen nog nader te bepalen zouden zijn. Hij zou graag zien dat die in het vervolg ook duidelijk worden benoemd, zodat ze een plaats in de waterplannen krijgen.
De voorzitter zegt toe om naast de Delflandse maatregelen ook de prestaties van de gemeentes om wateroverlast te voorkomen/beheersen nader te omschrijven.

De voorzitter sluit om 15.30 uur de vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de commissie Stedelijk Water en Watersysteem d.d. 5 september 2017.

De Voorzitter, De Secretaris,

dhr. mr. M.A. Houtzager mevr. mr. A.I.L. Kooiman

COMMISSIE GEZOND, SCHOON EN GEZUIVERD WATER

Delft, 20 juni 2017

AAN DE VERENIGDE VERGADERING VAN DELFLAND

Advies van de commissie Gezond, Schoon en Gezuiverd water, tevens **conceptverslag** van de vergadering op 20 juni 2017 over de aan haar voorgelegde voorstellen van het college van dijkgraaf en hoogheemraden, ter behandeling in de Verenigde Vergadering op 6 juli 2017.

Aanwezig:	
mevr. I.J.A. ter Woorst	hoogheemraad, voorzitter
dhr. J.W.A. van Olphen	hoogheemraad, vicevoorzitter
dhr. drs. P.J.R. Baeten	secretaris
dhr. drs. ing. M.W. Belt	categorie ingezetenen, Water Natuurlijk
dhr. A.J. Breeuwsma	categorie ingezetenen, CDA
mevr. M.J.T. van der Burg-van Leeuwen	categorie ongebouwd
dhr. P.J. de Haan	categorie ingezetenen, AWP Delfland
mevr. drs. M.J. Hilders	categorie ingezetenen, VVD
dhr. ing. P.J. Hofman	categorie ingezetenen, ChristenUnie-SGP
mevr. H.M.M. Hoogerwerf	categorie ingezetenen, Partij voor de Dieren
dhr. M.H.P. Jansen	categorie ingezetenen, CDA
dhr. L.H.C. de Keijzer	categorie ingezetenen, 50PLUS
dhr. ir. C.L.C. van Kretschmar	categorie bedrijven
dhr. J. de Nooy	categorie ingezetenen, AWP Delfland
dhr. drs. A.P. Ranner	categorie ingezetenen, PvdA
dhr. J.G.M. Schouffoer MPA	categorie natuurterreinen
Overige aanwezigen:	
dhr. G. de Boer	hoofd Strategie & Innovatie
dhr. J. Boorsma	beleidsadviseur
dhr. R. Janssen	concerncontroller
dhr. J. de Korte	teamleider Proces-, Contract- en Afvalwaterketenbeheer
mevr. S. van Heusden	teamleider watersysteemkwaliteit
mevr. M. Zeer	beleidsadviseur
Afwezig:	
dhr. P.J. van Adrichem	categorie ingezetenen, VVD
dhr. mr. S.F. Fekkes	categorie ingezetenen, 50PLUS
mevrouw drs. E.E. van Hijlckama-Vlieg	categorie ingezetenen, PvdA
dhr. C. Kuijvenhoven	categorie ingezetenen, CDA

01 Opening, vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur.
Op verzoek van de PvdA en ChristenUnie-SGP wordt agendapunt 05.01 een bespreekstuk.
Op verzoek van de PvdA en AWP wordt agendapunt 05.02 een bespreekstuk.
Op verzoek van de PvdA en ChristenUnie-SGP wordt agendapunt 05.03 een bespreekstuk.
Op verzoek van de PvdA wordt agendapunt 05.04 een bespreekstuk.

Mevrouw Van der Burg merkt op de inbreng van de heer Van Kretschmar over Aquon altijd zeer te hebben gewaardeerd. Aquon valt nu onder de commissie BOB. Hoe gaat dit verder?

De heer Van Kretschmar licht toe ervoor te zullen zorgen dat zijn fractiegenoot in de commissie BOB goed is ingespeeld op het dossier. Zelf blijft de heer Van Kretschmar het onderwerp Aquon op afstand volgen.

Naar aanleiding van de vraag van mevrouw Van der Burg deelt de voorzitter mee dat Aquon het jaar voor de derde keer op rij met een positief resultaat afsluit.

02 Vaststellen notulen van de vergadering van 2 mei 2017, inclusief toezeggingenlijst

Tekstueel
Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

Naar aanleiding van
De heer De Haan verwijst naar zijn vragen over de waterkwaliteitsrapportage op pagina 3 van het verslag en vraagt in hoeverre er nog aanpassingen mogelijk zijn.

De voorzitter antwoordt dat de waterkwaliteitsrapportage de gemonitorde waterkwaliteit in 2016 weergeeft. Aan de waterkwaliteit in 2016 kan niets meer worden veranderd. De rapportage is ter kennisgeving, maar de uitkomsten komen op verschillende momenten terug. De voorzitter verzoekt eventuele opmerkingen voor de waterkwaliteitsrapportage van volgend jaar te mailen zodat deze kunnen worden meegenomen. Voor het vervolgproces verwijst de voorzitter naar de informatieve VV.

De heer De Haan herinnert aan de vraag van de heer Van Kretschmar op pagina 5 van het verslag naar het exacte percentage eigen energieopwekking in het klimaatakkoord.

De secretaris zegt toe deze vraag te zullen opnemen in het vragenformulier[1].

De heer Ranner herinnert aan zijn vraag op pagina 6 van het verslag naar de verkenning van de mogelijkheden voor een water-, grondstoffen- en energiefabriek. Dit is een onderwerp waar veel geld en keuzes mee gemoeid zijn. De heer Ranner zou graag willen dat hier op korte termijn aandacht aan besteed wordt in de commissie.

Portefeuillehouder Van Olphen zegt toe dit verzoek te zullen noteren als aandachtspunt.

De heer Ranner merkt op de beantwoording van zijn vraag op pagina 7 van het verslag om een toelichting op de forse verschillen tussen de investeringskredieten en de uitgaven bij de projecten 701909 en 700929 (pagina 73 van het jaarverslag) niet terug te kunnen vinden in het vragenformulier.

1

De betreffende vraag is beantwoord in het antwoordformulier dat bij de VV-stukken van 18 mei jl. was gevoegd:

Commissie Gezond, Schoon en Gezuiverd Water. Agendapunt: 04.B.01
Onderwerp: Ontwerp Jaarverslag 2016 inclusief financiële jaarrekening
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: Wat is in het klimaatakkoord van de UvW afgesproken als streefpercentage voor eigen energieterugwinning?
Beantwoording: De waterschappen hebben de ambitie om in 2020 een aandeel duurzame energie te realiseren van 40% van de energiebehoefte door eigen opwekking.

PS: in de jaarrekening werd gemeld dat het door Delfland gerealiseerde percentage 48,6% was.

De secretaris zal dit nakijken[2].

De heer Hofman wijst op de toezegging dat gekeken zou worden naar de unanimiteit van besluitvorming met betrekking tot het Waterakkoord. Is dit inmiddels uitgezocht?

De voorzitter antwoordt bevestigend. De uitkomst is toegezonden. Mocht de heer Hofman deze informatie niet hebben ontvangen, dan verneemt de voorzitter dit graag.

Toezeggingenlijst commissie GSG

1. De eerste alinea onder 'streefdatum afronding' is afgedaan. Voor het overige blijft de toezegging staan.
2. Afgedaan. De gemeente Delft heeft een antwoordbrief ontvangen van de provincie over de ganzenproblematiek. Deze zal worden toegezonden aan de commissie.
   Naar aanleiding van deze toezegging deelt de voorzitter mee dat de gemeente Delft een vergunning heeft aangevraagd en verkregen voor het vangen van ganzen. De ecoloog van de gemeente houdt toezicht. De toezegging wordt opgenomen bij de reminders.
3. Afgedaan.
4. Afgedaan.
5. Blijft staan. De trekker is H. Ridder (in plaats van W. Rosbergen).
6. Afgedaan. De toezegging wordt opgenomen bij de reminders.
7. Blijft staan.
8. Blijft staan. Dit komt aan bod in de commissie van september.
9. Afgedaan. De bijlagen zijn te vinden bij de stukken van de commissie van 2 mei bij het desbetreffende agendapunt.
   De heer Ranner merkt op de bijlagen niet te kunnen vinden op iBabs.
   De voorzitter zegt toe dat zal worden nagezocht waar de bijlagen te vinden zijn[3].
10. Blijft staan.

Reminders
Alle reminders blijven staan.

03. Mededelingen
Afscheid Relus Breeuwsma
De voorzitter feliciteert de heer Breeuwsma met zijn nieuwe functie en spreekt haar dank uit voor zijn inzet als bestuurslid van het waterschap. De voorzitter memoreert aan de afscheidsbrief van de heer Breeuwsma en merkt op de brief ter harte te nemen.

---

[2] De betreffende vraag is beantwoord in het antwoordformulier dat bij de VV-stukken van 18 mei jl. was gevoegd en is vanwege de financiële aard van de vraag toegevoegd aan de beantwoording van vragen uit de commissie BOB:

Commissie Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering. Agendapunt: 04.B.01
Onderwerp: Ontwerp Jaarverslag 2016 inclusief financiële jaarrekening
Beknopte formulering van de problematiek en de vraagstelling: In hoeverre spelen andere factoren dan de SSK-systematiek een rol bij de verklaring van de restantkredieten in tabel 5.2 Gereedgekomen en geactiveerde projecten in 2016?
Beantwoording: Het verschil tussen het geraamde en beschikbaar gestelde krediet en de gerealiseerde kosten betreft naast de SSK systematiek ook het optreden van aanbestedingsvoordelen. Tevens is bij sommige projecten sprake van bijdragen van derden. Voor deze projecten wordt het krediet beschikbaar gesteld voor de kosten zonder dat rekening wordt gehouden met de te ontvangen bijdragen; het zogenaamde bruto krediet wordt dan beschikbaar gesteld. Bij de realisatie wordt de ontvangen bijdrage in mindering gebracht op de werkelijke kosten en is sprake van een netto verantwoording. Deze manier van verantwoorden leidt in sommige gevallen tot een verschil ten opzichte van het beschikbaar gestelde bruto krediet.

[3] *Noot van de secretaris: Door een omissie waren de betreffende bijlagen wel aangeleverd, maar niet zichtbaar in Ibabs. Na de vergadering zijn de bijlagen in iBabs gepubliceerd bij de VV-stukken.*

GR Slib
Portefeuillehouder Van Olphen deelt mee dat de terugwinning van fosfor door EcoPhos gepland stond voor eind 2017, maar is verschoven naar 2018. De bouw van de fosforfabriek in Duinkerken is bijna gereed, maar met het aanvragen van de vergunning voor de fabriek voor de slibverwerking wordt gewacht tot de eerste fabriek klaar is. Elke twee weken wordt overlegd met EcoPhos. De betrokken partijen houden nauwlettend in de gaten dat van uitstel geen afstel komt.

De heer Ranner merkt op de vertraging te betreuren. Wat gebeurt er met de voorraad slib?

Portefeuillehouder Van Olphen antwoordt dat de hoeveelheid van alle betrokken waterschappen te groot is om op te slaan.

De heer De Korte vult aan dat vooralsnog op de gebruikelijke manier wordt omgegaan met de voorraad slib, bijvoorbeeld door het te verwerken in asfalt.

04. Bespreekstukken

B.01 Kadernota 2018

(in aanwezigheid van de heren J. Boorsma en J. de Korte en mevrouw S. van Heusden)

Afvalwaterketen en zuiveren
Eerste termijn
De heer De Nooy stelt de volgende vragen:
- Delfland doet onderzoek naar de effecten van nieuwe toekomstige zuiveringseisen zoals het verwijderen van microverontreinigingen, hormoonverstorende stoffen, medicijnresten en bestrijdingsmiddelen. Meet Delfland deze stoffen al in het influent om ervaring op te doen?
- De komende jaren wordt gewerkt aan een betere ontsluiting en uitwisseling van gegevens van ketenpartners. Er wordt bepaald welke riooloverstorten een mogelijk knelpunt vormen. Heeft Delfland prestatieafspraken gemaakt met de gemeenten over de ontvangen hoeveelheid rioolwater?
- In 2018 wordt een vervolg gegeven aan de hemelwaterstrategie. Kunnen deze strategie en het beleid in 2018 vastgesteld worden?

De heer Ranner vraagt om een toelichting op de capaciteit van het gemaal bij Scheveningen. Is deze adequaat?

De heer Hofman heeft de volgende vragen en opmerkingen:
- Spreker vraagt aandacht voor de inspanningen voor het regenbestendig maken van stedelijke gebieden.
- Zijn de effecten van afkoppelen op het kwaliteitsniveau van oppervlaktewateren in beeld gebracht?
- Spreker heeft eerder opgemerkt dat de overeenkomst met Nutricia sterk aanleunt tegen staatssteun. Is de verwachting dat ook andere partijen gebruik willen maken van dergelijke voorzieningen?
- Ten aanzien van de programmalijn PPS-contract vraagt spreker of Delfluent inmiddels een plan heeft opgesteld voor strategieën voor zuiveringen en innovatie.

De heer De Keijzer spreekt zijn complimenten uit voor de kadernota.

De heer Jansen sluit zich aan bij de complimenten. Het CDA kan zich met name vinden in het uitgangspunt dat afvalwater een bron van grondstoffen is. Daarnaast stelt de heer Jansen de volgende vragen:
- Wat is de planning voor het recirculeren van het afvalwater?
- Is er een analyse gemaakt van de verschillende zuiveringstechnologieën? Waarom is gekozen voor de korrelslibtechnologie?

- De beste overstort is een dichte overstort. Welke stappen worden gezet om te zorgen dat de afkoppeling goed verloopt?
- Is er een overzicht beschikbaar van loze leidingen in Den Haag?
- Zijn de leidingen niet beschermd via de Keur?

De heer Schouffoer sluit zich aan bij de complimenten voor het stuk en vraagt om een toelichting op de te behalen voordelen van de samenwerking met andere waterschappen en de voortgang van de besprekingen.

De heer Van Kretschmar sluit zich aan bij de complimenten en vraagt naar de consequenties voor het investeringsvolume van 2018 van de mogelijke besluitvorming over een centrale zuivering voor tuinders.

De heer Belt merkt op dat ook Water Natuurlijk positief is over de kadernota, met name vanwege de vergezichten. Daarnaast heeft de heer Belt de volgende vragen en opmerkingen:
- Waaruit bestaan de energiebesparende maatregelen? Welke staan in de planning voor volgend jaar? Welke termijn geldt voor het terugverdieneffect dat de maatregelen moeten hebben? In hoeverre is Delfland gebonden aan de meerjarenafspraken?
- Water Natuurlijk heeft behoefte aan duidelijke gegevens over energie met betrekking tot de bedrijfsvoering van Delfland.
- Het verheugt Water Natuurlijk dat in 2018 wordt gestart met de levering van groen gas. Wat is het groeiperspectief?
- Op pagina 20 staat: "Als vervolg op de inventarisatie wordt bepaald welke riooloverstorten in het gebied een mogelijk knelpunt vormen voor de volksgezondheid en/of de waterkwaliteit." Wat is de stand van zaken van de inventarisatie?

Mevrouw Van der Burg spreekt haar complimenten uit voor de leesbaarheid van de kadernota. Daarnaast noemt spreekster nieuwe toekomstige zuiveringseisen zoals het verwijderen van microverontreinigingen, hormoonverstorende stoffen, medicijnresten en bestrijdingsmiddelen een enorme opgave voor de toekomst. Mevrouw Van der Burg is benieuwd naar de ontwikkelingen.

Mevrouw Hoogerwerf sluit zich aan bij de complimenten voor de kadernota. Daarnaast vraagt spreekster om een toelichting op de samenwerking met Rijnland. In hoeverre is de kans van slagen van de voorgestelde maatregelen afhankelijk van de samenwerking met externe partners?

Mevrouw Hilders heeft de volgende vragen en opmerkingen:
- De VVD heeft eerder aangegeven dat er wat de fractie betreft breder naar nieuwe zuiveringstechnieken gekeken dient te worden.
- In de kadernota staat dat er verder wordt gewerkt aan een strategische visie afvalwaterketen. Mevrouw Hilders zou hierover graag eens een stuk willen bespreken in de VV. Spreekster verwijst naar de strategische conferentie en herhaalt de wens om tijdig te worden betrokken in de tussenstappen en het denkproces.
- Mevrouw Hilders noemt de prioriteiten in de programmalijn Samenwerken in de afvalwaterketen zeer urgent. De VVD zou hiervan in de begroting graag een plan van aanpak willen zien.
- Mevrouw Hilders doet de suggestie om het aandragen van lokale knelpunten door gemeenten te koppelen aan de wens van Delfland voor de sanering van riooloverstorten.
- Tot slot vraagt mevrouw Hilders om een toelichting op het investeringsvolume voor de vierde trap (4 miljoen euro in 2019 en 8 miljoen euro in 2020).

De heer Boorsma reageert op de vraag van de heer De Nooy naar het meten van het influent. Recentelijk zijn er metingen gedaan. Op dit moment druppelen de resultaten binnen.

Portefeuillehouder Van Olphen reageert op de vragen over de riooloverstorten. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de overstorten. Delfland stimuleert de gemeenten om de problemen met overstorten aan te pakken.

De heer De Korte reageert op de vraag van de heer Ranner. In het verleden waren er problemen met de maximale capaciteit van het gemaal Morsestraat. Deze problemen zijn inmiddels verholpen. Het gemaal voldoet aan de specificaties.
In reactie op de opmerking van de heer Hofman over Nutricia licht de heer De Korte toe dat uit onderzoek blijkt dat de overeenkomst legaal is en niet onder staatssteun valt.

Portefeuillehouder Van Olphen vervolgt de beantwoording:
- Delfluent is een exploitant van de zuiveringen van Delfland. Delfland bepaalt dus de plannen.
- Ten aanzien van Nereda heeft de portefeuillehouder eerder toegelicht dat het batch-verhaal in Delfland niet kan worden toegepast. Momenteel wordt binnen Delfland gekeken naar een andere mogelijkheid met Nereda. Andere waterschappen onderzoeken andere technologieën.

De heer De Korte licht toe dat de voor- en nadelen van Nereda op dit moment op kleine schaal op een rijtje worden gezet. De komende jaren moet blijken of de technologie op grote schaal toegepast kan worden en wat daarvan de kosten zijn.

Mevrouw Hilders vraagt of een overzicht van de technologieën kan worden gedeeld met de VV.

De heer Jansen steunt het verzoek van mevrouw Hilders. Hij merkt op dat Delfland kennelijk heeft gekozen voor het Nereda-principe. Er zijn ook andere technologieën met voor- en nadelen. Spreker vraagt de portefeuillehouder om deze technologieën naast elkaar te zetten en de commissie een voorstel voor te leggen.

De heer Schouffoer sluit zich aan bij de vraag van mevrouw Hilders en de heer Jansen.

Portefeuillehouder Van Olphen zegt toe de VV op een nader tijdstip te zullen informeren over de verschillende zuiveringstechnologieën door middel van een informatieve VV.
De portefeuillehouder vervolgt de beantwoording en zegt de heer Jansen toe om een overzicht te sturen van de loze leidingen.

Ten aanzien van de bescherming van de leidingen licht de heer De Korte toe dat de afvalwatertransportleidingen op dit moment niet worden beschermd in de Keur. In de loop van het jaar zal een voorstel worden voorgelegd aan het college waaruit zal blijken of publiekrechtelijke bescherming mogelijk is en wat daarvan de consequenties zijn.

Portefeuillehouder Van Olphen vervolgt de beantwoording. Op dit moment wordt met Rijnland overlegd over samenwerkingsmogelijkheden. Het college komt er op terug.

Ten aanzien van het voorfinancieren van de vierde trap licht de heer De Korte toe dat in de investeringsopgave alvast middelen zijn opgenomen voor het geval geïnvesteerd moet worden in werkzaamheden in de Nieuwe Waterweg. De heer De Korte verwijst naar tabel 4.5 op pagina 31. Van de 5,9 miljoen euro voor Afvalwaterketen en zuiveren in 2019 is 4 miljoen euro gereserveerd voor de vierde trap. In 2020 gaat het om een bedrag van 8 miljoen euro.
In reactie op de vraag van de heer Belt licht de heer De Korte toe dat de energiebesparende maatregelen zijn opgenomen in het Energie Efficiency Plan (E.E.P.). Het waterschap is wettelijk verplicht om maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar uit te voeren.

Ten aanzien van het groeiperspectief van groen gas licht de heer Boorsma toe dat de volledige hoeveelheid biogas wordt omgezet in groen gas. Op dit moment wordt geen grote groei voorzien in de toekomst. In reactie op een aanvullende vraag licht de heer Boorsma toe dat 100% van het groene gas kan worden afgezet.

Ten aanzien van de riooloverstorten licht mevrouw Van Heusden toe dat er op dit moment een inventarisatie wordt uitgevoerd. Daarbij wordt gekeken naar de impact op de KRW-waterlichamen en de lokale impact op de waterkwaliteit en de ecologie. Vervolgens zal worden gekeken hoe de meest problematische overstorten kunnen worden aangepakt. Dit ligt echter grotendeels bij de gemeenten.

De heer Boorsma reageert op de vraag naar de ontwikkelingen met betrekking tot het verwijderen van medicijnresten. Met de pilot Zoetwaterfabriek wordt op dit moment onderzocht in hoeverre Delfland zelf medicijnresten kan verwijderen. Uiteraard worden de landelijke ontwikkelingen in de gaten gehouden.

Tweede termijn
De heer Ranner spreekt zijn complimenten uit voor de risicoparagraaf. Daarnaast bevreemdt het de heer Ranner dat investeringsbedragen zijn opgenomen zonder dat investeringsvoorstellen zijn voorgelegd aan de VV.

De heer Janssen, concerncontroller, benadrukt dat in de kadernota enkel de voornemens zijn opgenomen van de orde van grootte van investeringen. Met de kadernota wordt geen besluit vastgesteld. In de loop van het jaar worden expliciete investeringsvoorstellen aan de VV voorgelegd.

Ten aanzien van de programmalijn PPS-contract wijst de heer Ranner op de onduidelijkheid rond de aanbestedingsregelgeving. Kan de samenwerking met Delfluent zich uitbreiden tot alle afvalwaterverwerkingselementen? Op welk moment wordt een voorstel voorgelegd aan de VV? Het lijkt de heer Ranner verstandig om meer informatie te verkrijgen over de verschillende technologieën en de regelgeving.

Ten aanzien van de overstorten stelt de heer Hofman dat Delfland wel degelijk voorwaarden kan stellen aan gemeenten wat betreft drempelhoogte en capaciteit, ook in relatie tot het peilbesluit.

De heer Belt merkt op verheugd te zijn dat een inventarisatie plaatsvindt van de riooloverstorten. Ten aanzien van de energiebesparende maatregelen merkt spreker op de zin ‘deze maatregelen moeten conform de meerjarenafspraken energie-efficiëntie een terugverdieneffect hebben’ verwarrend te vinden. Gelet op de beantwoording in de eerste termijn, is spreker van mening dat er beter had kunnen staan dat maatregelen met een terugverdientijd van vijf jaar verplicht zijn. Neemt Delfland enkel energiebesparende maatregelen die binnen vijf jaar worden terugverdiend? De heer Belt zou graag een overzicht krijgen van de energiebesparende maatregelen die volgend jaar worden genomen en de terugverdientijd.

Mevrouw Hilders licht toe dat haar vragen in de eerste termijn voortkomen uit het feit dat zij als lid van de VV graag betrokken wil worden bij tussentijdse stappen en besluitvorming. Daarnaast vraagt mevrouw Hilders of gemeenten afhoudend zijn als het gaat om afkoppelen en of dit onderwerp kan worden gekoppeld aan lokale knelpunten. Verder zou mevrouw Hilders in de begroting graag een plan van aanpak willen zien voor de riooloverstorten.

Portefeuillehouder Van Olphen reageert op de vragen en opmerkingen in tweede termijn:
- Delfland onderzoekt de Nereda-technologie. Andere waterschappen voeren pilots uit met andere technologieën. Zo helpen de waterschappen elkaar om de mogelijkheden te onderzoeken. Uiteindelijk beslist de VV waar het naartoe gaat.
- Voor de portefeuille Afvalwaterketen wordt extra mankracht gevraagd om allerlei mogelijkheden te onderzoeken. Die mensen zijn er nu nog niet. Als de benodigde mankracht er is, dan kan de komende jaren een aantal businesscases worden uitgewerkt. De VV zal betrokken worden bij de keuzes. Zover is het op dit moment echter nog niet.
- Het PPS-verhaal is onderdeel van de toekomstagenda. Op dit moment kunnen daar geen uitspraken over worden gedaan. Dit onderwerp komt te zijner tijd terug.

In antwoord op de vraag van de heer Belt merkt de heer De Korte op dat de energiebesparende maatregelen zijn opgenomen in het Energie Efficiency Plan (E.E.P.). Dit plan zal worden toegevoegd aan de stukken voor de VV.

De heer Ranner vraagt of er inmiddels zekerheid is over de maatregelen van HVC.

De heer De Korte antwoordt dat ook de maatregelen van HVC zijn opgenomen in het E.E.P. Het E.E.P. is akkoord bevonden door het bevoegd gezag, dus de maatregelen tellen mee.

In reactie op de vraag van mevrouw Hilders benadrukt portefeuillehouder Van Olphen dat wordt getracht de gemeenten te stimuleren om af te koppelen. De portefeuille Afvalwaterketen gaat hier echter niet over.

De heer Ranner merkt op bezwaar te hebben tegen het feit dat er geen nadere uitsplitsing wordt gemaakt van de investeringsuitgaven die bestemd zijn voor de afvalwaterketen.

De voorzitter benadrukt dat nu de kadernota voorligt. Hierna volgt de begroting. De investeringen worden voorgelegd in investeringsvoorstellen.

Portefeuillehouder Ter Woorst draagt het voorzitterschap over aan portefeuillehouder Van Olphen voor de bespreking van het programma Gezond, schoon en zoet water.

Gezond, schoon en zoet water
Eerste termijn
Mevrouw Hilders vraagt hoe de intentieovereenkomst 'Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater' zich verhoudt tot de wettelijke eisen. Zijn het niet-verplichte maatregelen? Klopt het dat een bronaanpak altijd de voorkeur verdient?
Daarnaast herhaalt mevrouw Hilders dat het aandragen van lokale knelpunten door gemeenten haar een goede gelegenheid lijkt om ook andere wateronderwerpen op de agenda te zetten.

Mevrouw Hoogerwerf vraagt wanneer de aanvullende maatregelen met betrekking tot de emissieloze kas kunnen worden verwacht.

Mevrouw Van der Burg vraagt om een toelichting op zwemwater Delftse Hout. Welke maatregelen zijn er in het verleden al genomen om het zwemwater schoon te krijgen? Spreekster vraagt naar het profijtbeginsel. Daarnaast merkt mevrouw Van der Burg op dat de resultaten op langere termijn van de aanpak van zwemwater Wilhelminapark nog niet bekend zijn. Toch wordt al nagedacht over de aanpak van een complexe plas, Delftse Hout. Spreekster plaatst hier vraagtekens bij. Het gaat om grote investeringsbedragen.

De heer Belt vraagt welke aanvullende maatregelen er nodig zijn om de KRW-doelen te behalen. Ten aanzien van de zwemwaterproblematiek, vraagt de heer Belt naar de rol van de gemeenten als het gaat om de kosten. Hoe is dit wettelijk vastgelegd?

De heer Van Kretschmar leest in de paragraaf Trends en ontwikkelingen dat er voor 2018 en 2019 100.000 euro wordt vrijgemaakt voor de coördinatie van de uitvoering van de strategie. Had hiervoor niet beter geput kunnen worden uit het centrale innovatiebudget? Ten aanzien van het niet behalen van de KRW-doelen wijst spreker op het feit dat voor de intensivering chemische waterkwaliteit recent 900.000 euro is vrijgemaakt. Dit wordt echter niet genoemd in de kadernota. Het voelt niet fijn om dan te lezen dat de KRW-doelen niet behaald worden.

De heer Schouffoer merkt op dat met de programma's Afvalwaterketen en zuiveren en Gezond, schoon en zoet water relatief geringe bedragen zijn gemoeid. Is het niet verstandig om meer te investeren in deze programma's, gelet op de zorgwekkende berichten dat de KRW-doelen niet behaald gaan worden? De heer Schouffoer roept het college op alvast na te denken over de ingrepen die de komende jaren nodig zijn.

De heer Jansen vraagt om een toelichting op de extra investering voor de waterharmonica. Daarnaast vraagt spreker of het de verwachting is dat de waterkwaliteit na de invoering van de emissieloze kas nog altijd niet voldoet. Tot slot merkt de heer Jansen op dat het hem verstandig lijkt om te kijken naar de ervaringen met maatregelen bij andere zwemwateren. Zo is eerder de fout gemaakt om niet alle vervuilingsbronnen weg te nemen. In het geval van de Delftse Hout geldt dat afzanden alleen nuttig is als ook de ganzenproblematiek wordt aangepakt.

De heer De Keijzer vraagt om een toelichting op de lokale knelpunten die door gemeenten zijn aangedragen. De fractie 50PLUS is verheugd met het voornemen om het zwemwater Delftse Hout blauwalgvrij te maken. Speelt de gemeente hier ook een rol in?

De heer Hofman merkt op met waardering kennis te hebben genomen van de programmalijn Chemische waterkwaliteit. Zijn fractie is zeer te spreken over het bezoek aan een glastuinbouwbedrijf. Wellicht kunnen ook andere bedrijven worden bezocht, zodat er meer inzicht wordt verkregen in de inspanningen in de sector. Met betrekking tot de waterkwaliteit wijst de heer Hofman op het belang van een verdedigingsplan richting Europa. Spreker vreest dat het niet-behalen van de KRW-doelen een zware wissel trekt op de inspanningen van Delfland als pionierswaterschap.

De heer Ranner spreekt zijn waardering uit voor de inzet en ambitie van Delfland. Ten aanzien van de strategie 'Delfland circulair' vraagt de heer Ranner aandacht voor de problematiek van de geothermie. Ten aanzien van het niet behalen van de KRW-doelen herhaalt de heer Ranner de suggestie om te werken met jaarlijkse tussendoelen. Tijdens de informatieve VV is aangegeven dat er meer instrumenten zijn. De heer Ranner roept de portefeuillehouder op te kijken in hoeverre de achterstand met nieuwe instrumenten kan worden verminderd.

De heer De Nooy heeft de volgende vragen en opmerkingen:
- Hoe ver wil Delfland gaan wat betreft de eigen verantwoordelijkheid van de glastuinbouw? Zijn daar normen of waarden voor?
- AWP is teleurgesteld over de trage uitvoering van de procesaanpak chemische waterkwaliteit en is bezorgd dat de ambitie uit het coalitieakkoord niet wordt gehaald. Waar worden de extra middelen en fte's voor de procesaanpak chemische waterkwaliteit concreet voor ingezet? Welk verschil kan hiermee worden gemaakt?
- Welke nieuwe knelpunten zijn de afgelopen tijd voorgesteld door de gemeenten? Zal hierdoor de waterkwaliteit en het waterbewustzijn worden verbeterd? AWP is hier zeer sceptisch over.
- AWP vindt het afzanden van het zwemwater Delftse Hout weggegooid geld, gezien het kortdurende effect. Is er geen waterbron in de buurt met een aanzienlijk lager fosfaatgehalte die als influent van de plas beschikbaar gemaakt kan worden? Zijn er geen organismen beschikbaar die het water van nature zuiveren?

Portefeuillehouder Ter Woorst reageert op de vragen en opmerkingen in de eerste termijn:
- In een vorige coalitieperiode heeft mevrouw Hilders regelmatig het doelgat genoemd. Het doelgat hield in dat de Nederlandse waterschappen altijd hebben aangegeven de KRW-doelen niet te gaan halen, tenzij het Rijk aanvullende maatregelen neemt. Het Rijk heeft de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater opgesteld. De waterschappen pleiten voor een brongerichte integrale aanpak voor medicijnresten. De waterschappen hebben dit 'nee, tenzij'-standpunt altijd volgehouden en laten geen moment onverlet om bij het Rijk aan te kaarten dat er aanvullende maatregelen nodig zijn. Dat betekent niet dat Delfland achterover leunt. De portefeuillehouder verwijst naar het plan van aanpak chemie. In de informatieve VV over de waterkwaliteitsrapportage is toegezegd dat na de zomervakantie een toelichting volgt op de stand van zaken.
- In de tweede helft van 2017 wordt een informatieve VV georganiseerd over de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater. De intentieovereenkomst behelst een mix aan maatregelen, waarvan sommige niet verplicht zijn. Op de vraag of een bronaanpak beter is, antwoordt de portefeuillehouder bevestigend.
- Na de zomervakantie wordt het aanpakte lokaal knelpunt riooloverstort Schipluiden opgeleverd. Dit knelpunt was aangedragen door de gemeente en LTO. De commissieleden zullen uitgenodigd worden voor de oplevering.
- Delfland investeert alleen in officiële zwemwaterlocaties. Daarbij gelden drie voorwaarden: de aanwezigheid van horeca, de bezoekersaantallen en de bereidheid van de beheerder (de gemeente) om mee te investeren.
- Voor nadere informatie over de zwemwateren verwijst de portefeuillehouder naar de informatieve VV van vorig jaar. Daarnaast zegt de portefeuillehouder toe dat de commissie nader zal worden geïnformeerd over de Delftse Hout. Ecologie is complex. Delfland heeft Schieland vanwege hun ervaringen gevraagd mee te kijken. Bronaanpak door de gemeente wordt als voorwaarde gesteld.

- Zwemwateren kunnen niet met elkaar worden vergeleken. Delfland pakt de plassen één voor één aan.

De heer De Boer reageert op de vraag van de heer Van Kretschmar. Het vrijgemaakte budget is voornamelijk bedoeld voor de coördinatie van de kringloopsluiting.

Portefeuillehouder Ter Woorst vervolgt de beantwoording:
- In de begroting zal nadrukkelijk aandacht worden besteed aan het plan van aanpak chemie en het geld dat daarvoor al beschikbaar is gesteld.
- De investering voor de waterharmonica is conform planning. Er is geen sprake van een extra investering.
- De portefeuillehouder en de heer Van Kretschmar (namens Bedrijfsgebouwd) zeggen toe in de toekomst opnieuw een excursie te zullen organiseren naar een glastuinbouwbedrijf met een actueel onderwerp.
- Uit onderzoek blijkt dat er generiek gezien geen sprake is van nalevering uit de bagger. Emissies van de glastuinbouw vormen verreweg de belangrijkste bron. Lokaal kan er sprake zijn van nalevering uit de bodem. De baggercyclus is op orde. Delfland baggert om de acht jaar. De baggercyclus is opgegeven als KRW-maatregel.

Portefeuillehouder Van Olphen reageert op de opmerking van de heer Ranner ten aanzien van geothermie. Geothermie wordt steeds meer toegepast. Delfland wil voorkomen dat het in het riool terechtkomt. Er zit veel zout en zware metalen in. Delfland probeert betrokken partijen aan de voorkant te waarschuwen.

Portefeuillehouder Ter Woorst vervolgt de beantwoording. Er zijn geen normen voor zelfvoorzienendheid in de tuinbouw, maar er zijn wel andere mechanismen, zoals de voorzuivering, waardoor de kringloopsluiting in gang wordt gezet.

Tweede termijn
Mevrouw Hilders ondersteunt het verzoek van de heer Hofman om te bouwen aan de verdedigingslinie met betrekking tot de KRW-doelen. Het doelgat is keer op keer aangekaart in overleggen. Maar de vraag is hoe stuurbaar waterkwaliteit is. Wat zijn volgens de portefeuillehouder stuurbare waterkwaliteitsdoelen? Wellicht is het verstandig om hier eens samen over na te denken.

Mevrouw Van der Burg herhaalt haar opmerking in de eerste termijn ten aanzien van het profijtbeginsel en de zwemwateren. Het gaat om substantiële bedragen. Spreekster uit haar twijfels over het blijven experimenteren en het niet kunnen terugvallen op opgedane ervaringen. Ze vreest dat er goed geld naar kwaad geld gegooid wordt en pleit in elk geval voor een risicoanalyse.

De heer Jansen herhaalt zijn vraag in de eerste termijn of verwacht wordt dat de waterkwaliteit wel voldoet als de emissieloze kas wordt ingevoerd.

De heer Hofman steunt het betoog van de VVD met betrekking tot de verdedigingslinie als het gaat om de KRW-doelen. Met betrekking tot de Delftse Hout verwijst spreker naar de bijeenkomst op de pier van Scheveningen, waarbij gesproken is over een eiland. Gaat dit uitgewerkt worden?

De heer Ranner is van mening dat er nagedacht moet worden over een plan B om te trachten de gemaakte afspraken na te komen. Om beter te begrijpen wat er speelt bij de tuinders zou de heer Ranner graag op bezoek gaan bij een zogenaamde zwakke broeder.

De heer De Nooy ondersteunt het relaas van mevrouw Van der Burg.

Portefeuillehouder Ter Woorst reageert op de vragen en opmerkingen in de tweede termijn:
- Ten aanzien van de stuurbaarheid van de waterkwaliteit licht de portefeuillehouder toe dat ecologie geen exacte wetenschap is. In het eerste en tweede deelstroomgebiedplan is met andere partijen nagedacht over het verbeteren van de waterkwaliteit. Het derde deelstroomgebiedplan komt eraan.

- Ten aanzien van de verdedigingslijn licht de portefeuillehouder toe dat Delfland als de KRW-doelen niet worden behaald, wil kunnen aantonen dat het waterschap zich maximaal heeft ingezet.
- De maatregelen voor de zwemwateren worden ingezet op basis van de kennis en ervaring die bij de waterschappen en Deltares is opgedaan. De portefeuillehouder is het niet eens met de opmerking dat het bij experimenteren blijft. Ten aanzien van het profijtbeginsel licht de portefeuillehouder toe dat de gemeente nadrukkelijk aan zet is. Een risicoparagraaf is een vast onderdeel van een voorstel voor de aanpak van een zwemwater.
- Met het plan van aanpak chemie zet Delfland zich maximaal in om de waterkwaliteit te verbeteren, maar daarnaast is Delfland nog steeds afhankelijk van onder meer het Rijksbeleid en het waterbewustzijn van ondernemers.
- In reactie op de opmerking van de heer Hofman bevestigt de portefeuillehouder dat naast het afzanden een van de ideeën een drijvend eiland is. Daarmee wordt de ecologische basis solider.
- De kwartiermaker voor het plan van aanpak chemie heeft gesproken met een zogenaamde 'zwakke broeder' om meer inzicht te krijgen in de drijfveren van tuinders. Die ervaringen worden meegenomen in het plan van aanpak chemie.

De voorzitter concludeert dat het voorstel met een positief advies voor beide programma's als hamerstuk zal worden aangeboden aan de VV.

B.08 Waterkwaliteitsrapportage 2016

Portefeuillehouder Ter Woorst merkt op dat de Waterkwaliteitsrapportage 2016 is toegelicht in de informatieve VV. De portefeuillehouder verwijst ook naar de uitleg in iBabs.

Eerste termijn
De heer De Haan spreekt zijn waardering uit voor het feit dat de resultaten van 2016 met de voorgaande metingen in perspectief zijn geplaatst in relatie tot de KRW-norm.

Portefeuillehouder Ter Woorst licht ter interruptie toe dat de waterkwaliteitsrapportage bewust is gekoppeld aan de prestatie-indicatoren en KRW-doelen vanwege de bestuurlijke relevantie.

De heer De Haan stelt voor om de bestuurlijke relevantie voor volgend jaar permanent mee te nemen in de waterkwaliteitsrapportage.

De heer Ranner herhaalt te willen voorkomen dat de waterharmonica een probleem oplevert als het gaat om de verwerking van medicijnresten.

De heer Hofman spreekt zijn waardering uit voor de rapportage en steunt het voorstel van de heer De Haan ten aanzien van de relatie met de normstelling.

De heer Breeuwsma spreekt ter afscheid als bestuurslid zijn dank uit voor de samenwerking en merkt op de ontwikkelingen met betrekking tot medicijnresten actief te blijven volgen.

De heer Schouffoer spreekt zijn dank uit voor de rapportage. Zijn fractie maakt zich zorgen over het behalen van de doelstellingen. Daarnaast vraagt de heer Schouffoer om een toelichting op de analyse van de tabellen met aangetroffen bestrijdingsmiddelen. Is bijvoorbeeld de aangetroffen concentratie zink bij Vlaardingen (figuur 3.5) aanleiding om dat probleem aan te pakken? Is de oorzaak van de hoge concentratie zink bekend? Leidt dit tot bijstelling van het beleid of nieuwe inzichten?

De heer Belt spreekt zijn waardering uit voor de waterkwaliteitsrapportage en de informatieve VV.

Mevrouw Hilders vraagt Delfland te gaan handhaven op overstorten.

Ten aanzien van de zogenaamde zwakke schakels in de tuinbouw wijst mevrouw Van der Burg op tuinders die ad hoc kastjes huren voor een seizoen. Is bekend wat het aandeel is van deze tuinders in de vervuiling? In hoeverre is daar de aandacht op gericht?

Portefeuillehouder Ter Woorst reageert op de vragen en opmerkingen:
- De bestuurlijke relevantie wordt genoteerd als aandachtspunt.
- De waterharmonica wordt gecombineerd met de zoetwaterfabriek. Er moet dus ook worden gezorgd dat de medicijnresten worden verwijderd. Dit zal nadrukkelijk worden meegenomen in het voorstel dat te zijner tijd zal worden voorgelegd aan de VV.
- Tijdens de informatieve VV is ingegaan op de vragen van de heer Schouffoer. Voor de aanpak van de hoge concentratie zink in Vlaardingen is een proces in gang gezet. Daarnaast wordt gekeken naar de aanpak van PAK's.
- In reactie op de vraag van mevrouw Hilders verwijst de portefeuillehouder naar het vorige agendapunt. Delfland kan niet handhaven op overstorten. Wel kan het waterschap afspraken maken.
- Ten aanzien van zogenaamde zwakke broeders licht de portefeuillehouder toe dat 60 tot 70% van de ondernemers bij de eerste gebiedsgerichte metingen niet blijkt te voldoen aan wet- en regelgeving. Dit zijn dus niet alleen de tuinders die ad hoc kastjes huren.

05. Ingekomen stukken

01 Waterkwaliteit en het 6e Actieprogramma Nitraatrichtlijn

De heer Ranner vraagt naar de resultaten van de onderhandelingen. Wat is er afgesproken over de nitraatrichtlijn?

De heer Hofman pleit voor een goede balans tussen enerzijds mestbeleid en anderzijds waterkwaliteitstaken. Spreker vraagt naar de gevolgen voor het veeteeltgebied binnen Delfland.

Portefeuillehouder Ter Woorst antwoordt dat de onderhandelingen nog niet zijn afgerond. Zodra de resultaten bekend zijn, zegt de portefeuillehouder toe dat de commissie hiervan op de hoogte wordt gebracht. Wat betreft vragen over consequenties voor de veehouderij verwijst de portefeuillehouder naar andere gremia.

02 Brief van UvW inzake CWE-afspraken bevorderen waterbewust ondernemen agrariërs, kenmerk 1297773

De heer De Haan spreekt over het verzoek van LTO aan de waterschappen om niet alleen de meetgegevens te presenteren, maar ook de bronnen die het oppervlaktewater belasten. Is Delfland ingegaan op dit verzoek?

Portefeuillehouder Ter Woorst antwoordt dat dit al gebeurt. Delfland loopt hierin voorop.

De heer Ranner merkt op gecharmeerd te zijn van de interactieve inzoomkaart, maar vraagt aandacht voor het afwegingsproces. Wat wordt gepubliceerd en wat niet?

Portefeuillehouder Ter Woorst noemt het aandachtspunt van de heer Ranner terecht en verwijst naar de presentatie die vorig jaar is gehouden over spoor 1, 2 en 3. Spoor 1 is de interactieve kaart. Spoor 2 is het meelezen met de handhavers. Dat ligt gevoelig, want vogelpoep op een sensor ertoe kunnen leiden dat iemand aan de schandpaal wordt genageld. Dit is een aandachtspunt. Na de zomer wordt de commissie nader geïnformeerd over de stand van zaken.

03 Beantwoording schriftelijke vragen PvdA inzake loodvervuiling

De heer Hofman merkt op dat lood niet in het milieu thuishoort. Zijn fractie constateert dat lood geen prioritaire stof is in de KRW. De beantwoording van de vragen met betrekking tot de mogelijkheden die Delfland zelf heeft, vindt de fractie enigszins mager. De heer Hofman roept Delfland op zich proactief in te spannen en binnen de eigen mogelijkheden van de visrechten die zijn uitgegeven bij herziening lood te weren.

Portefeuillehouder Ter Woorst deelt het standpunt dat lood niet thuishoort in het milieu en neemt de suggestie van de heer Hofman mee.

De heer Ranner merkt op te kunnen leven met de mondelinge beantwoording. Overigens staat in de schriftelijke beantwoording dat op vijf plaatsen gemeten is. Gelet op de meetplekken is dat niet mogelijk. Daarnaast vraagt de heer Ranner om te gaan meten waar gevist wordt.

Portefeuillehouder Ter Woorst geeft aan de suggestie mee te nemen.

04 Beantwoording schriftelijke vragen PvdA inzake zwemwaterlocaties

(in aanwezigheid van mevrouw M. Zeer)

De heer Ranner betreurt het feit dat er steeds minder zwemwateren zijn. Het bevreemdt de heer Ranner dat er bij de Oranjeplassen wordt gesteld dat het zwemwater niet meer nodig is omdat het water niet aan de eisen voldoet. Dat is een omgekeerd probleem.

Mevrouw Zeer merkt op dat een voorstel tot het schrappen van een zwemwaterlocatie vanuit de provincie komt. Delfland kijkt zeer kritisch mee of het waterschap akkoord kan gaan met het afvoeren van een zwemwaterplas. In de beantwoording op de schriftelijke vragen is sprake van twee plassen. In beide gevallen is een zorgvuldige afweging gemaakt. Omdat niet of nauwelijks gebruik wordt gemaakt van de Oranjeplassen, er geen horeca aanwezig is en de gemeente niet bereid is te investeren, is Delfland akkoord gegaan met het afvoeren van deze locatie. Bij de tweede locatie, de naturistencamping Delft, bleek dat de beheerder bezwaar had gemaakt tegen het schrappen van de zwemwaterlocatie. Delfland is toen niet akkoord gegaan met het afvoeren van de plas. De provincie heeft hiernaar geluisterd. Delfland spant zich in om zwemwater waar mogelijk te behouden.

Portefeuillehouder Van Olphen draagt het voorzitterschap over aan portefeuillehouder Ter Woorst.

06 Rondvraag en sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter om 22.35 uur de vergadering.

Aldus vastgesteld in de vergadering van de commissie Gezond, Schoon en Gezuiverd water d.d. 5 september 2017.

De Voorzitter, De Secretaris,

I.J.A. ter Woorst drs. P.J.R. Baeten

Hoogheemraadschap van Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	180
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	6 juli 2017
Agendapunt	B.00
Omschrijving	Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissielid CDA

Geagendeerd	Vergaderdatum
Verenigde Vergadering	6 juli 2017

Voorgesteld besluit

Voor de fractie CDA als plaatsvervangend commissielid te benoemen mevrouw C.A. Vietsch

Besluit tot benoeming plaatsvervangend commissielid CDA

Dossiernummer : 180
Vergaderdatum : 6 juli 2017

Hoogheemraadschap van Delfland

De Verenigde Vergadering van Delfland,

overwegende dat:
de fractie CDA een persoon heeft voorgedragen als plaatsvervangend commissielid;

Gelet op:
Artikel 4 lid 5 van de Verordening Vaste Adviescommissies Delfland

Besluit:
Voor de fractie CDA als plaatsvervangend commissielid te benoemen mevrouw C.A. Vietsch.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 6 juli 2017

De Verenigde Vergadering voornoemd,

de Secretaris,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

de Voorzitter,

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	76
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	6 juli 2017
Agendapunt	B.01
Omschrijving	Kadernota 2018

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Stedelijk water en watersysteem	20 juni 2017
Commissie Gezond, schoon en gezuiverd water	20 juni 2017
Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering	20 juni 2017
Verenigde Vergadering	**6 juli 2017**

Voorgesteld besluit

De Kadernota 2018 (zoals opgenomen in bijlage 1) vast te stellen en daarmee de beleidsmatige en financiële kaders voor de komende (meerjaren)begroting.

Kadernota 2018

Dossiernummer : 76
Vergaderdatum : 6 juli 2017

Hoogheemraadschap van Delfland

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 23 mei 2017, dossiernummer 76;

gelezen het positieve advies van de commissies Bestuur, Organisatie en Bedrijfsvoering, Stedelijk Water en Watersysteem en Gezond, Schoon en Gezuiverd Water;

overwegende dat:
a. In de Kadernota 2018 de in- en externe trends en ontwikkelingen zijn geactualiseerd, de manier waarop Delfland omgaat met deze ontwikkelingen is beschreven en financiële ontwikkelingen en begrotingskaders in beeld zijn gebracht;
b. De Kadernota 2018 inzet op een solide financieel beleid en het realiseren van de ambities uit het coalitieakkoord;

Gelet op:
artikel 77 van de Waterschapswet;

Besluit:
De Kadernota 2018 (bijlage 1) vast te stellen en daarmee de beleidsmatige en financiële kaders voor de komende (meerjaren)begroting.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 6 juli 2017

De Verenigde Vergadering voornoemd,

b.a.

de Secretaris,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

de Voorzitter,

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Kadernota 2018

Inhoud

1 Inleiding 5
1.1 Solide financieel beleid van Delfland 5
1.2 Opvolging adviezen rekeningcommissie 6
1.3 Uitgangspunten Kadernota 2018 7
2 Trends en ontwikkelingen 8
2.1 Vergezichten 8
2.2 Omgevingswet 8
2.3 Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water 9
3 Inzicht in de programma's 10
3.1 Klimaatadaptatie, veiligheid en stedelijk waterbeheer 10
3.2 Gezond, schoon en zoet water 13
3.3 Watersysteem 15
3.4 Afvalwaterketen en zuiveren 18
3.5 Innovatie, duurzaamheid en Financiën 22
3.6 Bestuur, organisatie en instrumenten 25
4 Financieel kader 28
4.1 Financieel beleid coalitieakkoord, kadernota en begroting 28
4.2 Tarieven 28
4.3 Balansvereenvoudiging 28
4.4 Vervangingsinvesteringen 29
4.5 Mutaties Kadernota 29
4.6 Totaaloverzicht bijstelling meerjarenraming 2018-2022 30
4.7 Investeringen 31
4.8 Financiële risico's bij de Kadernota 2018 31
4.9 Financiële positie Delfland op basis van Kadernota 2018 32

1 Inleiding

Met deze Kadernota 2018 geeft het college richting aan de verdere uitvoering van het coalitieakkoord 2015-2019 en de uitvoering van het Waterbeheerplan 5 (WBP5). Bij dit WBP5 hoort een zesjarig uitvoeringsprogramma[1]. Dit uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks met de kadernota en de begroting bijgesteld.

1.1 Solide financieel beleid van Delfland

Delfland is gericht op het toekomstbestendig uitvoeren van het watersysteem en het zuiveringsbeheer. Daarbij hoort ook een financiële situatie die toekomstbestendig is.
In het coalitieakkoord 2015 – 2019 'Iedereen bewust van water' is afgesproken de schuldenlast af te bouwen en de belastingtarieven beheerst te laten stijgen.

1.1.1 Wat is nodig voor een solide financieel beleid

Om een solide financieel beleid te borgen is het van belang te sturen op een evenwichtige samenhang tussen:

- financiële positie, bestaande uit:
  - vermogenspositie
  - schuldpositie
  - activa
  - liquiditeitspositie
- tarieven
- begrotingssaldo

Tariefswijzigingen en wijzigingen van het begrotingssaldo beïnvloeden de financiële positie van Delfland, schematisch is deze relatie als volgt weergegeven:

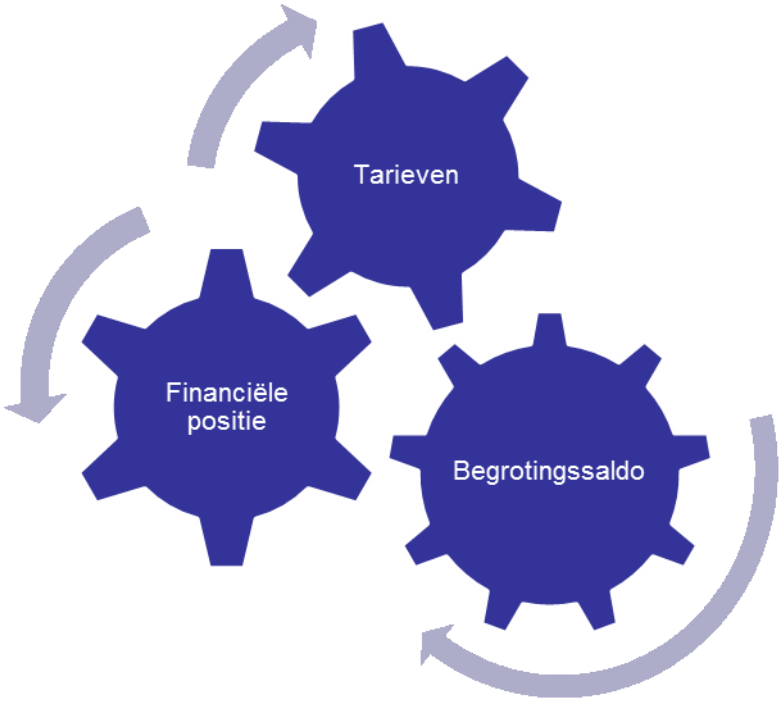

Figuur 1.1: samenhang tarieven, financiële positie en begrotingssaldo

1 Bijgevoegd bij Begroting 2016

Figuur 1.1 laat zien dat wanneer één van drie wielen (tarieven, financiële positie en begrotingssaldo) beweegt, dit impact heeft op de andere twee wielen.
Delfland wenst enerzijds tarieven te beperken en anderzijds de schulden af te lossen. Lagere tarieven hebben een negatieve impact op de liquiditeitspositie en daarmee op de capaciteit om schulden af te lossen of investeringen te betalen.

1.1.2 Maatregelen tot nu toe

De afgelopen jaren heeft Delfland maatregelen genomen om de financiën beter in control te brengen. Zo is voor deze collegeperiode een taakstelling, oplopend naar € 15 miljoen in 2019, opgenomen in de meerjarenraming. Afspraken over budgetdiscipline hebben de begroting verder aangescherpt.
Het exploitatieresultaat is hiermee afgelopen jaren significant verbeterd en ook voor de komende periode van de Kadernota 2018 (Begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022) zijn positieve begrotingssaldi geraamd.

Tarieven
Het tarief zuiveringsheffing is bij de begroting 2017 verlaagd met 1% en de kwijtschelding zuiveringsheffing is in 2017 volledig opgeheven. De tarieven watersysteemheffing stijgen beheerst op inflatieniveau (1,5%).

Financiële positie
Inmiddels wordt de ruimte in de begroting gebruikt om schulden af te bouwen. Het rekeningcourant krediet neemt daardoor af en vanaf 2023 kunnen ook de langlopende schulden worden afgebouwd.
De vermogenspositie is als gevolg van de positieve exploitatieresultaten significant verbeterd.

1.1.3 Toekomstige financiële ontwikkelingen

Redenerend vanuit de afspraak de schuldenlast te verlagen moeten er voldoende liquide middelen zijn om de aflossing te kunnen betalen. Een tariefsverlaging heeft consequenties voor de liquiditeitspositie en daarmee voor de mogelijkheid om bijvoorbeeld met eigen middelen nieuwe ontwikkelingen te betalen. Zo worden bijvoorbeeld voor de zuivering grote investeringen verwacht bovenop het reguliere investeringsniveau. Ook de klimaatverandering zal gevolgen hebben voor de opgaven van Delfland.

1.2 Opvolging adviezen rekeningcommissie

De rekeningcommissie adviseerde bij de jaarrekening 2015 en 2016 via meerdere aanbevelingen. Hieronder is de vervolgaanpak beschreven, deze aanpak is in lijn met de brief die is toegezegd in de verenigde vergadering van 18 mei 2017.
In september 2017 doet het college een voorstel aan de verenigde vergadering over de mogelijkheden om het aantal reserves en voorzieningen op de balans te reduceren. De uitkomst daarvan wordt meegenomen in de uitwerking van de Begroting 2018. In november 2017 legt het college de Begroting 2018 aan de verenigde vergadering voor.
Het in beeld brengen van de vervangingsinvesteringen is onderdeel van assetmanagement. Er is een goed beeld van de vervangingsinvesteringen die nodig zijn binnen deze kadernota periode (2018-2022). Deze vervangingsinvesteringen zijn in de Kadernota 2018 verwerkt. Langjarig, dus na 2022, is het inzicht nog niet volledig. De Kadernota 2019 (waterkeringen en zuiveringen) en Kadernota 2020 (watersysteem) brengen deze langjarige vervangingsinvesteringen in beeld.
De Kadernota 2019 bevat een concreet beeld van de verwachte ontwikkeling van arealen en het aantallen huishoudens in het gebied van Delfland, gebaseerd op verkregen informatie over gebiedsuitbreiding en de daaruit volgende areaaluitbreiding van aangesloten gemeenten. In de Begroting 2019 doet het college voorstellen over de hieruit volgende kosten en opbrengsten.
In 2017 onderzoekt het college de waardering van zowel de materiële als de immateriële activa en de mogelijke scenario's voor bijstelling van de activawaarde. In 2016 is reeds een stap gezet, door de afschrijvingstermijn van de financiële bijdrage aan het HWBP te verlagen van 20 naar 5 jaar. Dit verkleint het verschil tussen de exploitatie en de kasstromen.

Ook ontstaat inzicht in de mogelijkheden voor het daadwerkelijk aflossen van de schulden. In de tweede helft van 2017 betrekt het college de verenigde vergadering bij dit vraagstuk middels informatieve bijeenkomsten. De resultaten worden verwerkt in de Kadernota 2019.
Met ingang van de Begroting 2018 worden kasstroomoverzichten en doorontwikkelde prestatie-indicatoren in de planning & control producten opgenomen, mede gericht op een beter inzicht in de opbouw van de exploitatie en de kasstromen.
Daarnaast hebben het college en de organisatie een aantal ontwikkelingen in gang gezet gericht op verbetering van de ramingen. Sinds medio 2016 leggen budgethouders formeel verantwoording af aan de eerst hogere managementlaag. Dit leidt tot beter onderbouwde ramingen en tot een grotere voorspelbaarheid van het financieel jaarresultaat.
In 2017 implementeert de organisatie risicomanagement, in samenhang met assetmanagement. De risico's worden daarbij in relatie gebracht tot het vereiste weerstandsvermogen. De resultaten staan in de Begroting 2018.
Tot slot implementeert Delfland per 1 januari 2018 een nieuw financieel systeem. Dit nieuwe financieel systeem ondersteunt de doorontwikkeling van het verder in control komen van Delfland. De verenigde vergadering heeft op 18 mei 2017 een investeringsvoorstel hiertoe behandeld.

1.3 Uitgangspunten Kadernota 2018

De Kadernota 2018 heeft de volgende financiële uitgangspunten:
1. Voor deze collegeperiode geldt een beheerste tariefstijging voor het watersysteem van 1,5% per jaar. Voor het tarief zuiveringsheffing geldt voor 2017[2] een vastgesteld tarief van € 93,50. Het college zal in de Begroting 2018 het voorstel doen om het tarief zuiveringsheffing voor 2018 te handhaven op het niveau van €93,50, in lijn met het amendement Van Kretschmar c.s.;
2. Voor de meerjarenraming 2019-2022 wordt een ongewijzigd tarief zuiveringsheffing, € 93,50, gehanteerd. Vanaf 2023 geldt ook voor het tarief zuiveringsheffing een beheerste tariefstijging van 1,5% per jaar;
3. De taakstelling uit het coalitieakkoord (€ 10 miljoen) en de Kadernota 2017 (€ 5 miljoen) leidt tot een besparing van structureel € 15 miljoen in 2019;
4. Jaarlijks wordt een storting in de Reserve niet-vrij besteedbaar vermogen begroot. Het begrote exploitatieresultaat ná bestemming is € 0;
5. In aanvulling op het uitgangspunt van de Kadernota 2017 het jaarlijks voordeel herfinanciering AWZI Harnaschpolder in de jaren 2017 tot en met 2019 toe te voegen aan de Reserve Tariefdemping Zuiveringsheffing, wordt het jaarlijks voordeel ook vanaf 2020 toegevoegd aan deze reserve. De inzet van de reserve vanaf 2020 is een keuze voor de volgende coalitie;
6. Het verschil tussen het gehanteerde zuiveringstarief en het actuele kostenmodel wordt ook in 2018 en 2019 toegevoegd aan de reserve Tariefdemping zuiveringsheffing;
7. In de jaren 2019-2023 wordt de reserve tariefdemping zuiveringsheffing ingezet ten behoeve van de stabilisering van het tarief zuiveringsheffing.

Met deze Kadernota 2018 zijn de financiële en beleidsmatige kaders vastgesteld voor de Begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2022. De Begroting 2018 wordt binnen deze kaders uitgewerkt. Daarnaast gelden de volgende begrotingsregels, die in het coalitieakkoord 2015-2019 zijn afgesproken:
- Overschrijding van kosten binnen een begrotingsprogramma worden gefinancierd met bezuinigingen op andere onderdelen binnen datzelfde begrotingsprogramma;
- Indien er kosten gemaakt moeten worden voor nieuwe opgaven en nieuw beleid, dan zullen hiervoor oude opgaven gerealiseerd en beëindigd moeten zijn, ingeleverd moeten worden en/of oud beleid moeten verdwijnen;
- Bij behandeling van nieuwe beleidsvoorstellen wordt een gedegen financiële en sluitende onderbouwing aangeleverd waarbij ingegaan is op de dekking van het voorstel, de effecten ten aanzien van de exploitatie en indien van toepassing de langjarige beheer- en onderhoudskosten;
- Delfland voert een restrictief beleid met betrekking tot het activeren van kosten voor waterbeheer en waterzuivering;
- Delfland werkt aan het verder vergroten van het realiteitsgehalte van de begroting.

[2] *Amendement Van Kretschmar c.s., Begroting 2017*

2 Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk worden de algemene trends en ontwikkelingen beschreven, die daarmee programma-overstijgend zijn.
In hoofdstuk drie zijn per programma de specifieke trends en ontwikkelingen opgenomen, waarbij is beschreven wat dat betekent voor het programma. Het financiële kader is beschreven in hoofdstuk vier.
De volledige programma's worden uitgewerkt in de Begroting 2018.

2.1 Vergezichten

De trends en ontwikkelingen die op Delfland afkomen (zie WBP5) vragen om een duidelijke innovatieagenda met een daaraan gekoppeld innovatieprogramma.
Om richting te geven aan het innovatiespoor heeft Delfland 6 stippen op de horizon (vergezichten) gezet. Dit zijn:

- De beste dijk is een multifunctionele dijk
- Overal kun je zwemmen
- Doe meer met waterbeheer
- Duurzaam hergebruik van water
- Delfland energie neutraal
- Waterbewustzijn

Per vergezicht is een innovatieagenda uitgewerkt, en een concreet programma tot en met 2021 opgesteld dat resultaten neerzet in het kader van de beschreven vergezichten. Gebundeld vormen deze de innovatieagenda van Delfland.
Voor de activiteiten die de komende jaren binnen Delfland op het gebied van innovatie plaatsvinden zijn de vergezichten en de programma's leidend. Dit is verwerkt in de innovatieagenda, die richtinggevend is voor de financiering van activiteiten die vanuit het Innovatiefonds worden gefinancierd.

2.2 Omgevingswet

Met de nieuwe Omgevingswet wil het Rijk de huidige regels bundelen en versimpelen. Dit betekent het beter op elkaar afstemmen van de verschillende plannen voor ruimtelijke ordening, water, milieu en natuur en het stimuleren van duurzame projecten. Tegelijk moet de Omgevingswet lokale overheden meer ruimte geven om hun omgevingsbeleid af te stemmen op hun eigen behoeften en doelstellingen. Tot slot biedt de wet meer ruimte voor particuliere ideeën en initiatieven.
Dit betekent voor Delfland een grote verandering in de wijze van beoordelen van ruimtelijke ontwikkelingen. Ook vraagt dit een forse verandering in de samenwerking met de omgeving en met onze partners.

Delfland realiseert zich dat er een belangrijke opgave en kans ligt voor het implementeren van de Omgevingswet in zijn organisatie en beheergebied. Zo biedt het mogelijkheden om ambities zoals integraal werken, flexibele organisatie en 'van buiten naar binnen werken', uit het WBP5 en het Coalitieakkoord versneld te realiseren. Voor de komende twee jaar geeft Delfland richting aan de activiteiten om de wet te implementeren en daarmee klaar te zijn voor de inwerkingtreding van de Omgevingswet, nu voorzien voor medio 2019.

De ambities van Delfland voor de implementatie van de omgevingswet zijn gericht op het waterbelang, de omgeving en de eigen organisatie. Water is een onderdeel van de leefomgeving en Delfland borgt, ontwikkelt en beschermt de waterbelangen waar dat nodig is. Delfland zorgt er tevens voor dat activiteiten in de leefomgeving makkelijker kunnen plaatsvinden, Bij het uitwerken van het beleid en de instrumenten doet Delfland dit integraal, uit het oogpunt van de behoeften van belanghebbenden, locatiegericht, gebiedsgericht en transparant.
Delflands bestuurders en ambtenaren hebben de wil om de fysieke leefomgeving integraal te benaderen, dat zij geen risicomijdend gedrag tonen, ruimte laten voor privaat initiatief, de participatieve aanpak toepassen en zorgen voor voldoende kennis en vaardigheden en een toereikende uitvoeringsorganisatie.
Bij de invoering van de omgevingswet in 2019 heeft Delfland een tal van instrumenten en producten ontwikkeld. Voorbeelden hiervan zijn een watervisie Delfland, als beïnvloedingsinstrument voor omgevingsvisies en –plannen, een integrale waterschapsverordening, een integratie met het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) en een

strategische personeelsplanning als opmaat voor benodigde opleiding en organisatieontwikkeling.
In deze kadernota worden indicatief middelen vrij gemaakt voor de implementatie van de omgevingswet. Nog in 2017 wordt een programmaplan ter besluitvorming voorgelegd. In de Begroting 2018 wordt de omvang van de benodigde middelen definitief vastgesteld. Indicatief gaat het om € 1,2 miljoen per jaar voor 2018 en 2019, nog pro memorie voor de jaren erna. Daarnaast is vanaf 2020 sprake van een verplichte bijdrage aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), van € 232.000 per jaar.

2.3 Delta aanpak waterkwaliteit en zoet water

Landelijk (onder andere door de Unie van Waterschappen) is de intentieovereenkomst 'Delta-aanpak waterkwaliteit en zoet water' getekend, waarin de aanvullende maatregelen voor nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen waaronder medicijnresten en microplastics worden aangekondigd. Onderzocht wordt wat de mogelijke gevolgen zijn, in de Kadernota 2019 wordt hierop teruggekomen.

3 Inzicht in de programma's

3.1 Klimaatadaptatie, veiligheid en stedelijk waterbeheer

3.1.1 Trends en ontwikkelingen

Programmalijn klimaatadaptatie
Delfland wil samen met zijn partners het bebouwde gebied minder kwetsbaar maken voor extreme weersomstandigheden en mogelijke schade bij overstromingen beperken. In de Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie hebben rijk, provincies, gemeenten en waterschappen afgesproken waterveiligheid en klimaatbestendigheid integraal mee te wegen bij ruimtelijke ontwikkelingen. De aandacht voor klimaatadaptatie is groeiende, zowel bij overheden als bij particulieren. Dit biedt voor Delfland goede kansen om klimaatadaptieve maatregelen te ontwikkelen en te stimuleren waarbij tevens een bijdrage wordt geleverd aan het versterken van waterbewustzijn.
In 2017 is de strategie en de subsidieverordening voor het versterken van klimaatadaptatie vastgesteld. In 2018 wordt vol ingezet op de uitvoering van deze strategie en gaat Delfland klimaatadaptatief handelen stimuleren en ondersteunen. Hierbij zet Delfland in op meer aandacht en ruimte voor innovatieve maatregelen om water vast te houden in de stad en wordt de samenwerking met inwoners, private partijen en overheden gezocht. Kansrijke en vernieuwende initiatieven worden ook financieel ondersteund met een subsidieregeling. In deze kadernota worden middelen vrijgemaakt voor een bijdrage aan de regeling klimaatadaptie. De kosten voor deze regeling fluctueren per jaar (zie tabel 4.1 in hoofdstuk 4).

<u>Ontwikkeling prestatie-indicator</u>
Wat betreft de ontwikkeling van een prestatie-indicator voor klimaatadaptatie wordt voor 2018 en 2019 gekozen voor een procesmatige indicator. Voor 2018 wordt afgesproken dat in totaal 15 acties worden uitgevoerd/geïnitieerd in het kader van klimaatadaptatie. Dit wordt in de Begroting 2018 opgenomen. Voor 2019 zijn dat er 20. De ontwikkeling naar een meer inhoudelijke prestatie-indicator is wel gewenst, maar op dit moment niet opportuun.

Programmalijn Waterveiligheid
Voor de primaire waterkeringen en de polderkades is een nieuw toetsinstrumentarium beschikbaar. Dit nieuwe instrumentarium zorgt voor een stijging van de toetsinspanning vanaf 2018. Hiervoor worden in deze kadernota extra middelen vrij gemaakt, te weten € 120.000 in 2018 en vanaf 2019 € 95.000.

In het kader van de implementatie Omgevingswet wordt het beleidsinstrumentarium voor de waterkeringen aangepast. Het wordt gebieds- en activiteitgericht opgezet en kan digitaal worden ontsloten. Ook de leggers worden aangepast aan de vereisten van de Omgevingswet. Deze aanpassingen gebeuren in afstemming met de andere beleidsvelden en vragen een forse inspanning in 2018. In het kader van de Omgevingswet worden ook de waterveiligheidskaders ingebracht in gemeentelijke omgevingsvisies en omgevingsplannen.

Programmalijn stedelijk waterbeheer
Gezamenlijk met gemeenten en maatschappelijke partners onderzoekt Delfland de opgaven in en rond de steden. Bij gemeenten is een vernieuwing van de gemeentelijke waterplannen zichtbaar door bijvoorbeeld de combinatie waterplan met het rioleringsplan of water als onderdeel van een gemeentelijk klimaatadaptatie plan. Delfland juicht de verbreding naar klimaatadaptatie plannen toe omdat ze de beweging richting een klimaatadaptief Delfland ondersteunen. Delfland werkt vanuit zijn belang mee aan deze gemeentelijke plannen waarbij de nadruk voor Delfland ligt op de uitvoeringsprogramma's daarvan.

De economische groei is zichtbaar in een toename van ruimtelijke initiatieven. Echter veel van deze ontwikkelingen zijn kleinschalig en hebben een langere doorlooptijd dan in het verleden omdat de beschikbare middelen beperkt zijn. Dit betekent dat Delfland in vroeg stadium in gesprek wil komen met initiatiefnemers en een inschatting moet maken welke ontwikkelingen kansrijk zijn en welke niet. De inhoudelijke doelen van Delfland zijn hierbij leidend met in 2018 extra aandacht voor ecologische inrichting (KRW) en kades.

In 2018 is de transitie naar een andere manier van werken in kader van de Omgevingswet steeds zichtbaarder en voelbaarder. Veel gemeenten en de provincie gaan van start met het opstellen van omgevingsvisies en/of omgevingsplannen. Dit vraagt een andere manier van samenwerken die nog volop in ontwikkeling is. Delfland zet er op in vroegtijdig met gemeenten de samenwerking aan te gaan om de belangen en doelen van Delfland goed te borgen.
Daarnaast zal net zoals in de afgelopen jaren ook met de watertoets pro-actief geadviseerd worden over ruimtelijke plannen.

3.1.2 Risico's

Programmalijn klimaatadaptatie
In 2016 is voor het eerst ervaring opgedaan met klimaatadaptieve maatregelen. Het initiatief van deze maatregelen ligt grotendeels bij andere partijen. Delfland is dus in sterke mate afhankelijk van derden voor het realiseren van zijn doelstellingen. Dit is vergelijkbaar met andere ruimtelijke plannen. Bij klimaatadaptatie speelt tevens het risico dat veel maatregelen nieuw zijn en dat een deel van de partijen weinig ervaring heeft met het vormgeven, ontwerpen en/of uitvoeren van dergelijke maatregelen. Daardoor is inzet van begeleiding en doorlooptijd lastig in te schatten, wat kan leiden tot vertraging in het behalen van de resultaten.

Beheersmaatregel
Dit onderwerp kenmerkt zich door een wederzijdse afhankelijkheid tussen de partijen, waaronder Delfland. Dit betekent dat intensief wordt ingezet op samenwerking en communicatie, om op die manier waar nodig tijdig te signaleren en acteren. En daarmee het optimale resultaat te bereiken.

Programmalijn stedelijk waterbeheer
De mate waarin Delfland zijn doelen kan realiseren, hangt sterk samen met ontwikkelingen in de omgeving. Enkele belangrijke ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de het bereiken van de doelen en resultaten van Delfland zijn:

- Delfland sluit vaak aan bij plannen en (complexe) projecten waarin andere partijen een belangrijke rol spelen of die door hun getrokken worden (gemeenten, provincie, private partijen). Als door ontwikkelingen aan de kant van partners projecten vertragen, versnellen of van scope wijzigen, kan dit gevolgen hebben voor de doelstellingen van Delfland en/of de inzet van middelen;
- Door veranderingen in de ruimtelijke planprocessen neemt de doorlooptijd van planvormingsprocessen de komende jaren toe. Dit kan gevolgen hebben voor de doelrealisatie van Delfland;
- Het behalen van de resultaten bij de doelen van Delfland is voor een belangrijk deel afhankelijk van kansen die extern ontstaan. Delfland wordt in meer, kleinere planvormingsprocessen betrokken om (vroegtijdig) zijn belangen te borgen (coalitieplanologie). Delfland zoekt deze kansen actief op, verkent ze en indien kansrijk, worden ze gereed gemaakt voor programmering en realisatie. Nu de economie weer aantrekt en de planvorming bij partners wordt versneld, kan dit tot knelpunten leiden en tot druk op die onderdelen van de organisatie die daar bij betrokken zijn;

Veel gemeenten gaan van start met het opstellen van omgevingsvisies en/of omgevingsplannen in kader van omgevingswet. Deze plannen omvatten het gehele grondgebied van een gemeente dus niet een deel zoals bij bestemmingsplannen. Het is mogelijk dat meerdere gemeenten tegelijk van start gaan. Dit kan knelpunten opleveren in de capaciteit om tijdig en kwalitatief goede inbreng te leveren. Het risico bestaat dat Delfland niet in staat is zijn belangen en doelen vroegtijdig en adequaat in de visies en plannen te borgen.

Beheersmaatregel
Dit onderwerp kenmerkt zich door een wederzijdse afhankelijkheid tussen de partijen, waaronder Delfland. Dit betekent dat intensief wordt ingezet op samenwerking en communicatie, om op die manier waar nodig tijdig te signaleren en acteren. En daarmee het optimale resultaat te bereiken.

Programmalijn Waterveiligheid
Naast muskusratten, heeft Delfland ook last van andere invasieve exoten die de waterveiligheid in gevaar kunnen brengen, zoals de rivierkreeft. Nochtans is de veiligheid als gevolg van deze exoot nog niet in het geding. Indien rivierkreeften de veiligheid ondermijnen of bij wijziging van wet- en regelgeving, kan Delfland verplicht worden om ook andere soorten actief te gaan beheren.

Beheersmaatregel
In het geval van verplichting zal een voorstel worden voorbereid (via P&C cyclus) hoe dit organisatorisch uit te voeren, omdat dit extra werkzaamheden betreffen waarvoor nu geen personele inzet beschikbaar is.

3.2 Gezond, schoon en zoet water

3.2.1 Trends en ontwikkelingen

Programmalijn Zelfvoorzienendheid en kringloopsluiting
In de loop van 2017 wordt de strategie 'Delfland circulair' vastgesteld. Met deze strategie kunnen niet alleen de komende jaren de voor Delfland relevante kringlopen worden gesloten, het geeft ook een redeneerlijn waarmee uiteenlopende kwesties binnen de verschillende programma's kunnen worden aangepakt: sturen in kringlopen appelleert aan de betrokkenheid van de initiatiefnemer, levert een betere waterkwaliteit door het voorkomen van afwenteling, en staat voor een betere procesbeheersing door een integrale afweging. Belangrijk hierbij is dat Delfland de verbinding zoekt met marktpartijen die, bijvoorbeeld door innovatie, hier een bijdrage aan kunnen leveren. Om dit goed vorm te geven, worden in deze kadernota voor de coördinatie van uitvoering van de genoemde strategie middelen vrijgemaakt, te weten € 100.000 per jaar voor 2018 en 2019.
Voor de waterharmonica wordt in 2018 het investeringsvoorstel opgesteld. Dit levert een bijdrage aan de zwemwaterkwaliteit, de kringloopsluiting en de zoetwatervoorziening.

Voor wat betreft de zoetwatervoorziening volgt de uitvoering in 2018 het vastgestelde uitvoeringsprogramma. Om de zoetwatervoorziening op een goed niveau te houden blijven gezamenlijke inspanningen van alle betrokken partijen noodzakelijk. Delfland benadrukt de eigen verantwoordelijkheid van de glastuinbouwsector om zo zuinig en doelmatig mogelijk met zoetwater om te gaan.

Programmalijn Chemische waterkwaliteit
De waterkwaliteit voldoet niet aan de normen. De Waterkwaliteitsrapportage 2015, maar ook de resultaten van 2016, laten voor de Westboezem zien dat de daling in stikstof- en fosfaatconcentraties stagneert of zelfs verslechtert. Alleen voor de Oostboezem is een lichte vooruitgang waar te nemen. Het beeld voor bestrijdingsmiddelen is dat de prestatie-indicatoren (in de boezem) zijn gehaald, maar dat lokaal forse concentraties (boven de normen) zijn aangetoond. Vooral de emissies vanuit de glastuinbouw blijven een belangrijk aandachtspunt.
Vanuit het samenwerkingsverband Emissieloze kas wordt ingezet op een mix van maatregelen in het glastuinbouw gebied. Delfland zet daarmee in 2018 de lijn voort die in 2016 is ingezet, namelijk dat naast het doorlichten van polders -volgens de door Delfland ontwikkelde methode van gebiedsgericht meten en monitoren-, wordt ingezet op beleidsbeïnvloeding en gedragsbeïnvloeding. In het kader van de gedragsverandering (meten is weten is handelen) wordt onder andere ingezet op de sporen die al in 2017 zijn gestart:

- Spoor 1: Actuele waterkwaliteitsgegevens zijn online beschikbaar via een connectie met de database.
- Spoor 2: Uiteindelijk in 2021 alle clusters uit het programma polderaanpak bestrijdingsmiddelen (gebiedsgericht meten en handhaven) voorzien van nazorg monitors.
- Spoor 3: Participatieve monitoring. Belanghebbenden in een gebied zijn medeverantwoordelijk voor monitoring met behulp van een smart sensor en telefoon met resultaten online.

Ondanks deze inspanning is de verwachting dat hiermee niet tijdig de KRW-doelstellingen gehaald zullen worden, omdat gedragsveranderingen moeilijk te beïnvloeden zijn en er sprake is van afhankelijkheid van het beleid van andere partijen (met name rijksbeleid op het gebied van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen).
Om die reden is landelijk (onder andere door de Unie van Waterschappen) de intentieovereenkomst 'Delta-aanpak waterkwaliteit en zoetwater' getekend, waarin aanvullende maatregelen voor nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen en nieuwe stoffen (medicijnresten en microplastics) worden aangekondigd. Daarnaast wordt er op landelijk niveau gewerkt aan het opzetten van een nieuwe analyse systematiek voor waterkwaliteit; voor het programma Gezond, schoon en zoet water zijn de toxische sleutelfactoren van belang.

Programmalijn Lokale knelpunten en kansen
Ondanks de maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren kan er plaatselijk hinder of overlast ontstaan als gevolg van structurele problemen met de waterkwaliteit. De laatste jaren is gebleken dat het samen met omwonenden en gebiedspartners oppakken van deze

lokale knelpunten een opening biedt om met hun het gesprek aan te gaan over waterkwaliteit en de rol die zij daarin kunnen betekenen. In de afgelopen periode zijn inmiddels door gemeenten nieuwe knelpunten voorgesteld. Afhankelijk van de uitwerking hiervan zullen die in 2017 en 2018 worden gerealiseerd waarbij gezamenlijk met gebiedspartners en omwonenden de waterkwaliteit wordt verbeterd en het waterbewustzijn vergroot.

Programmalijn Zwemwater
Naast inzet op de bestaande zwemwateren, wordt in 2018 ingezet op maatregelen voor de Delftse Hout. De doelstelling bij 'aanpak Plas Delftse Hout' is het realiseren van een zwembare en blauwalgarme plas in het zwemseizoen. Om dit te bereiken moet los van de al ingezette bronmaatregelen (onder andere het reduceren van de ganzenpopulatie en het lokvoerverbod) geïnvesteerd worden op het uitschakelen van de belangrijkste bron van het ontstaan van de blauwalgproblematiek, te weten de nalevering uit de slib bedekte bodem van de Plas Delftse Hout. Voor 2018 wordt daarom ingezet op maatregelen om deze bron te verwijderen zoals het afzanden van de Plas Delftse Hout. Dit omvat naar verwachting een investering van € 1 miljoen in 2018 en zal met een voorstel voor besluitvorming worden voorbereid.

3.2.2 Risico's

Behalen KRW-doelen Chemie
1. Voor het behalen van de KRW-doelen op chemie is Delfland deels afhankelijk van landelijke en provinciale wet en regelgeving. Indien deze niet scherp genoeg wordt, is het lastig om de gewenste effecten te bereiken.
2. In het algemeen is een gedragsverandering bij anderen lastiger te realiseren. De mate waarin dit lukt is mede van invloed op de mate waarin KRW-doelen Chemie worden gehaald.

<u>Beheersmaatregel</u>
1. Om dit risico te beheersen wordt ingezet op beleidsbeïnvloeding vanuit verschillende netwerken en gremia. De Delta aanpak waterkwaliteit en zoetwater speelt hier een belangrijke rol.
2. Communicatiemiddelen en het afsprakenkader emissieloze kas worden hiervoor ingezet.

Opstellen SGBP3
In 2019 gaat naar verwachting het landelijke proces lopen voor het opstellen van de volgende tranche Kaderrichtlijn Water maatregelen (stroomgebiedsbeheerplan 3). Risico is dat dit proces eerder gaat lopen en daar inzet vanuit Delfland voor nodig is, die daar nu niet voor beschikbaar is

<u>Beheersmaatregel</u>
Indien dit aan de orde komt zal op dat moment een prioriteringsvoorstel aan het bestuur worden gedaan.

3.2.3 Programmalijn Coördinatie beheer

In 2017 is een basis gelegd voor assetmanagement binnen Delfland, met het inrichten van een assetmanagementorganisatie, het opstellen van eerste versies van diverse assetmanagementplannen en -overeenkomsten, het vormgeven van werkprocessen en het versterken van het gegevensbeheer. In 2018 vindt op al deze vlakken een verdere ontwikkeling en verfijning plaats, die leidt tot een hoger volwassenheidsniveau van Delfland op het gebied van assetmanagement.

3.3 Watersysteem

3.3.1 Trends en ontwikkelingen

Het programma Watersysteem gaat over het dagelijkse (peil)beheer, het voorkomen van wateroverlast door te veel of te weinig water en het verkrijgen en behouden van een goede ecologische waterkwaliteit met een vrije vismigratie. In 2016 is gestart met dit programma na een samenvoeging van de programma's Voldoende water en Schoon water (ecologie). Waar in 2016 het programma vooral op de rit is gezet, zijn 2017, 2018 en 2019 de voornaamste uitvoeringsjaren als het gaat om het realiseren van de doelen.

Programmalijn Integraal watersysteem

Voorkomen van wateroverlast

Met betrekking tot het voorkomen van wateroverlast is Delfland op de goede weg, ook als gekeken wordt naar de toetsingen van het watersysteem aan de huidige klimaatscenario's. Ruim 96% van het beheergebied voldoet aan de geldende normen. Van de resterende opgave is circa 50% in het grasland en 50% in het bebouwde gebied. Vooral voor de oplossingen in het bebouwde gebied (stad en glas) wordt nadrukkelijk gekeken naar vasthoudmaatregelen. Denk daarbij aan inzet dynamische gietwaterbassins, groene daken, doorlatende bestrating et cetera. Dit wordt in samenwerking met het programma Klimaatadaptatie verder opgepakt.

Vanuit assetmanagement streeft Delfland naar optimalisatie van het periodiek baggeren in samenwerking met gemeenten. In 2016 is een voorstudie gedaan, in 2017 zijn de eerste samenwerkingsovereenkomsten gesloten.
Voor het maaibeleid geldt dat het ecologische beheer moet worden verwerkt in de contracten met lokale aannemers, om de KRW-doelen te halen. Ook voor het maaibeleid wordt gekeken naar samenwerking met gemeenten.

Delfland ziet in toenemende mate kansen en mogelijkheden om energiezuiniger en flexibeler te bemalen. Vooral flexibeler wordt vanuit de markt (energieleveranciers) erg gestimuleerd om hiermee energiepieken op het net (bijvoorbeeld als het gaat waaien) gedeeltelijk te kunnen opvangen. Deze trend zet zich door in 2018 en kan een andere manier van peilbeheer betekenen.
Het watersysteem in Den Haag is voldoende maar bij hevige regenval wordt de wateroverlast afgewenteld op de Vliet en Schie en het beperkt daarmee de afwatering door Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland. Een concreet aandachtspunt is dat het boezemgemaal Scheveningen niet op volle capaciteit kan draaien, om dit op te lossen is het lange termijn doel om de toestroom naar het gemaal te verbeteren.

Waternatuur en vismigratie

In 2016 is een verzamelkrediet voor het realiseren van meer waternatuur en vismigratie (als onderdeel van de KRW-opgave) toegekend. Hiermee is ook extra capaciteit en kennis beschikbaar gekomen om met de opdracht *groene motor* het maatregelenpakket te verbreden en veel projecten uit te voeren in 2018 en 2019.

Om goed assetmanagement uit te voeren en de effectiviteit van de toegepaste maatregelen in beeld te brengen zijn gegevens en informatie van groot belang. Zeker bij ecologie, waarbij Delfland nog niet veel ervaring heeft over de effectiviteit van de toegepaste maatregelen. Om die informatie en gegevens te verzamelen zal er gemonitord moeten worden. De groene motor zal hier ook een impuls aan geven. Naar verwachting zal de behoefte om te monitoren en inspecteren in 2018 toenemen. Een voorbeeld daarvan is het aal-onderzoek.
Analyses van het watersysteem worden gedaan voor diverse doeleinden, bijvoorbeeld ter ondersteuning van gebiedsprocessen. De ecologische sleutelfactoren worden vanaf 2018 ingezet voor de analyse van het watersysteem, onder andere voor de volgende tranche Kaderrichtlijn Water (stroomgebiedsbeheerplan 3). Hiermee worden de analyseresultaten zowel intern als extern beter vergelijkbaar.

Ten aanzien van het onderhoud aan watergangen en natte ecologische zones is er een explosieve toename op het gebied van bestrijding van (oever)begroeiing en waternavel in 2016. De voornaamste oorzaak is het warmere weer, wat zorgt voor (oever)begroeiing.

Gezien het woekeren van vooral de waternavel maakt Delfland in eerste instantie meer middelen voor het onderhoud van watergangen vrij in deze kadernota.
Per 1 januari 2017 is het exogene beleid gedecentraliseerd van Rijk naar provincie, daarbij wordt vooral de bestrijding van overlast een taak voor de waterschappen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan rivierkreeften en aalscholvers, die van grote invloed zijn op de waternatuur. Delfland werkt aan het ontwikkelen van integraal beleid voor 'invasieve exoten en overlast gevende soorten', gericht op de ecologische waterkwaliteit en bescherming van de waterkeringen.

Bodemdaling en grondwater
Delfland is vanaf 2016 bezig met het ontwikkelen van een visie op bodemdaling, de impact op het watersysteem en de waterveiligheid, en de rol van Delfland (peilbeheer). In 2017 en 2018 bereidt Delfland dit verder voor door de samenwerking met partners in het gebied aan te gaan en kennis te delen met het netwerk dat rondom dit onderwerp ontstaat. Op basis van deze activiteiten wordt gewerkt aan een contourennota. Dit is een groeidocument met de laatste stand van zaken dat uiteindelijk tot de visie en handelingsperspectieven voor Delfland zal leiden.
In 2017 zal de visie op grondwater ter vaststelling worden voorgelegd aan de VV. Deze visie is gezamenlijk met de buurwaterschappen Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard tot stand gekomen. In 2018 werkt Delfland deze visie verder uit voor het eigen beheergebied. Met deze visie en de actieve deelname aan het landelijke netwerk rondom grondwater ontwikkelt Delfland zich verder als kwantitatief grondwaterbeheerder die kansen met grondwater benut.

Programmalijn vaarwegbeheer
De druk vanuit de buitenwereld, voornamelijk gemeenten, op het creëren en openstellen van vaarroutes neemt toe. In het gebied van Delfland hebben de watergangen, die daarvoor in aanmerking komen nagenoeg altijd een belangrijke rol in de water aan- en afvoer en/of KRW. Het is belangrijk om de belangenafweging op een juiste manier aan te maken. Om hier beter op te zijn voorbereid wordt in 2018 gewerkt aan actualisatie van het beleid waarbij alle belangen worden meegenomen. Hierin neemt Delfland de mogelijke activiteiten op het gebied van ligplaatsenbeleid mee. In deze kadernota wordt hiervoor € 200.000 voor 2018 vrijgemaakt.
Daarnaast zal op basis van de evaluatie openstelling Strijp (2017) een vervolg keuze moeten worden gemaakt en zal het idee om de Erasmusvaart te ontwikkelen (tussen de Strijp en Wennetjessloot) verder worden uitgewerkt.

3.3.2 Risico's

Exoten
Naar verwachting zullen de weersomstandigheden in de ingezette lijn blijven ontwikkelen. Dat betekent dat de gemiddelde temperaturen toenemen en dit zijn omstandigheden waarin exoten zich oncontroleerbaar snel kunnen ontwikkelen. Deze invasieve exoten (zoals waternavel) kunnen de toe- en afvoer in de watergangen ernstig belemmeren. Daarnaast is het mogelijk dat de wet- en regelgeving wijzigt, waardoor Delfland wordt verplicht ook andere soorten exoten actief te gaan bestrijden.
Lokaal ontwikkelen de verschillende soorten rivierkreeftjes tot een plaag, zowel onder water als boven water. Bovendien is er veel graverij waardoor er extra bagger in het water komt en de waterkeringen worden verzwakt.

Beheersmaatregel
In 2017 wordt een pilot uitgevoerd met een zogenaamde kreeftenpot om te zien of overlast door wegvangen van de adulten kan worden beperkt. Het vervolg op de pilot kan mogelijk in samenwerking met de visserij worden opgepakt. Bij Begroting 2018 wordt het nieuwe beheerplan onderhoud watergangen aan de VV voorgelegd. In de begroting wordt rekening gehouden met een structurele toename van de kosten. In deze kadernota worden hiervoor middelen vrijgemaakt, in 2018 gaat het om € 600.000, dit loopt af naar € 300.000 vanaf 2021 (zie ook tabel 4.1 in hoofdstuk 4). Dit is inclusief kroosmaatregel, dat hierna wordt toegelicht.

Kroos
Het kroos lijkt toe te nemen terwijl de maatschappelijke acceptatie afneemt. Een kroosdek van langer dan enkele dagen verandert ook de ecologische waterkwaliteit (minder licht en minder zuurstof)[3].

Beheersmaatregel
De rol van Delfland als beheerder van het watersysteem bij kroos wordt nader uitgewerkt. Bij de komende begroting wordt het nieuwe beheerplan onderhoud watergangen aan de VV voorgelegd. In de begroting is rekening gehouden met een toename van de kosten (zie kosten vermeld bij exoten), mede vanwege preventief wegvangen, olieschermen en eventueel lokaal doorspoelen.

Assetmanagement
Delfland heeft in de afgelopen jaren de eerste stappen gezet in het assetmanagement (zie ook paragraaf 3.2). Assetmanagement is een manier van werken waarbij er steeds een duidelijke afweging wordt gemaakt tussen bedrijfszekerheid (prestatie), risico's en kosten. Om dit goed te kunnen doen voor het watersysteem is het benodigd om goed inzicht te krijgen in de assets (objecten) van het watersysteem en de status ervan. Hiervoor is onder andere een inspectie van alle gemaal gebouwen in uitvoering. Naast deze bouwkundige inspectie moet er nog een installatietechnische inspectie worden uitgevoerd.

Beheersmaatregel
In 2017 wordt een afweging gemaakt tussen de verwachte bedrijfszekerheid, risico's en kosten. Dit wordt verder uitgewerkt in Begroting 2018.

[3] De VV zal op een ander moment worden geïnformeerd over de eventuele risico's ten aanzien van het behalen van de KRW-doelstellingen.

3.4 Afvalwaterketen en zuiveren

3.4.1 Trends en ontwikkelingen

Binnen dit programma staat de komende jaren de toekomst van de afvalwaterketen centraal. De bestuurlijke ambitie van Delfland op dit gebied is een verschuiving naar afvalwater als bron van grondstoffen, energie en zoet water.
Diverse innovatieprojecten die al worden uitgevoerd zijn gericht op de transformatie van de afvalwaterketen. Parallel hieraan wordt verder gewerkt aan een strategische visie op de toekomst van de afvalwaterketen met de strategische en contractpartners van Delfland. Ook wordt een investeringsprogramma voorbereid, zodat dit in 2019 voor verdere behandeling gereed is.
Deze ambitie past bij de leidende principes van zelfvoorzienendheid en kringloopsluiting (programma Gezond, schoon en zoet water, paragraaf 3.2). In deze kadernota worden extra middelen vrijgemaakt om de toekomst van de afvalwaterketen verder vorm te geven, in totaal bedraagt dit € 550.000 in 2018 en € 450.000 in 2019.

Programmalijn Transporteren en zuiveren
Huishoudelijk afvalwater wordt gezuiverd met als achterliggend doel bescherming van de volksgezondheid en het milieu. Delfland doet daartoe onderzoek naar de effecten van nieuwe toekomstige zuiveringseisen zoals het verwijderen van microverontreinigingen, hormoon verstorende stoffen, medicijnresten en bestrijdingsmiddelen.
Het beheer en onderhoud van gemalen, transportleidingen en zuiveringen wordt door middel van een cyclisch proces continu verbeterd. Zuiveringsbeheer ontwikkelt zich steeds meer richting een dynamische risico en gestuurde aanpak. Vervangingsinvesteringen worden tijdig gecombineerd met strategische en tactische afwegingen zodat tijdig structurele veranderingen kunnen worden doorgevoerd indien dit beter aansluit bij het behalen van de Delflandse doelen van het WBP5.
Het instrument dat Delfland helpt om dit op een structurele manier toe te passen is assetmanagement. Implementatie van assetmanagement voor heel zuiveringsbeheer zal een van de grootste uitdagingen zijn in 2018/2019.
Voor het gemaal Schiedam worden in 2018/2019 twee pompen vervangen door een ander type pomp. Dit om problemen met vervuiling en excessief onderhoud op te lossen. Hiervoor wordt in deze kadernota €100.000 per jaar vrijgemaakt voor 2018 en 2019[4].
Delfland voert in opdracht van enkele gemeente(n) het beheer aan de gemeentelijke gemalen uit. Vanaf 2018 gebeurt dit ook voor Vlaardingen. De hierdoor ontstane opbrengsten (€ 100.000) en kosten (€ 100.000) zijn meegenomen in deze kadernota.
Delft en Delfland leveren een financiële bijdrage aan elkaars zuivering technische werken, de uitvoeringsovereenkomst Delft waarin dit is vastgelegd is bijgesteld. Dit leidt tot aanvullende uitgaven voor Delfland van structureel € 100.000 en aanvullende opbrengsten van € 200.000 structureel. Dit is verwerkt in de tabellen 4.1 en 4.2 van deze kadernota.
Delfland genereert extra inkomsten vanwege een overeenkomst die Nutricia heeft gesloten met Delfland en twee andere waterschappen. Hierover is de VV met een brief (kenmerk 1292225) in 2017 geïnformeerd. Deze extra opbrengsten (€ 140.000) zijn opgenomen in tabel 4.2 van deze kadernota.

Programmalijn Hergebruik grondstoffen
Door technologische, maatschappelijke en juridische ontwikkelingen staat het zuiveringsbeheer aan de vooravond van een grote transitie. Op technisch gebied is er steeds meer mogelijk. Er zijn energiezuinige technieken ontwikkeld en het is mogelijk om grondstoffen terug te winnen. Daarnaast wordt er steeds meer gemeten en is meer bekend over potentieel schadelijke stoffen in afvalwater.
De ontwikkeling richting een circulaire economie vraagt een essentiële bijdrage van de zuiveringen. Wanneer waterschappen in 2025 volledig klimaatneutraal willen zijn, vraagt dat een grote inspanningsverplichting van Delfland om de zuiveringen en gemalen energiezuiniger te krijgen.
Delfland beschouwt afvalwater niet langer als een afval, maar als een bron van duurzame energie, grondstoffen en schoon water. Waar de zuiveringen van oudsher gezien werden als

[4] *Het betreft een pilot. In het geval van een positieve uitkomst zal voor 2019 eerst een voorstel worden voorgelegd voordat deze middelen voor 2019 beschikbaar zijn.*

een afvalverwerkingsinstallatie, worden ze in de toekomst gezien als locaties voor productie van zoet water, energie en terugwinning van grondstoffen (ZEG-fabrieken). Door de zuiveringen te laten functioneren als bron van grondstoffen en schoon zoet water sluit Delfland kringlopen.
In het kader van de Toekomst Afvalwaterketen Delfland worden verschillende activiteiten gecontinueerd:

- Delfland werkt aan verschillende pilotprojecten om het effluent verder op te werken tot zoet water dat nuttig kan worden hergebruikt. Voorbeelden zijn Delft Blue Innovations, Pilot zoetwaterfabriek op AWZI de Groote Lucht en deelname in project Schone Maaswaterketen. Kennis uit deze pilotprojecten zal resulteren in investeringsbeslissingen voor alle zuiveringen van Delfland;
- Afhankelijk van de besluitvorming door de glastuinbouwsector zal de business case van de centrale verwijdering van bestrijdingsmiddelen uit het afvalwater uit het Westland op awzi Nieuwe Waterweg in 2018 een vervolg krijgen in de vorm van een ontwerp voor de ombouw van de zuivering;
- Delfland neemt energiebesparende en energieopwekkende maatregelen om de zuiveringen meer zelfvoorzienend te maken. Deze maatregelen moeten conform de meerjarenafspraken energie-efficiëntie (MJA-3) een terugverdieneffect hebben. Het kan hierbij gaan om restwarmte, groen gas of andere alternatieve energiebronnen;
- Fosfaat gaat naar verwachting in 2018/2019 via asroute worden teruggewonnen via HVC. Delfland is, net als de STOWA, aangesloten bij het landelijke platform energiefabrieken/ grondstoffabrieken. Hierin worden allerlei opdrachten en onderzoeken uitgevoerd. Onderzocht wordt of verschillende grondstoffen uit het afvalwater terug te winnen zijn zoals cellulose, alginaat en andere stoffen. Eind 2018 moet blijken welke stoffen kansrijk zijn om terug te winnen. Het platform onderzoekt ook eventuele juridische en/of organisatorische belemmeringen;
- Delfland vervolgt de komende jaren het onderzoek naar innovaties op het vlak van continu korrelslibtechnologie (doorontwikkeling Nereda®). Wanneer deze innovatie succesvol blijkt, kan deze worden toegepast op de awzi Harnaschpolder. Parallel hieraan zal zo snel mogelijk begonnen worden met het in kaart brengen van de kansen die voortvloeien uit de ruimtebesparing op awzi Harnaschpolder zoals alginaat winning, bijdragen aan zelfvoorzienendheid en de samenwerking met Dunea en Evides voor het opwerken van effluent naar zoetwater;
- In 2018 start de levering van groen gas. Dit brengt opbrengsten met zich mee (€890.000) en kosten (€ 625.000)[5];
- In 2018 worden de resultaten van de variantenstudie slibverwerking AWZI Nieuwe Waterweg uitgevoerd.

De Toekomst Afvalwaterketen Delfland zal aansluiten op de brede overkoepelende strategie Delfland Circulair. In 2018/2019 wordt hiervoor een groot aantal businesscases en onderzoeken uitgevoerd waardoor in 2019 een integraal investeringsprogramma gereed is voor besluitvorming.

Programmalijn PPS-contract
De grote veranderingen in de afvalwaterketen die op stapel staan hebben ook gevolgen voor het PPS-contract. Wanneer de zuiveringen Harnaschpolder en Houtrust moeten worden aangepast en er grondstoffen worden teruggewonnen dan heeft dit onherroepelijk effecten op het huidige prestatiecontract. Samenwerking met Delfluent BV, Delfluent Services BV en Evides Industriewater (als groot aandeelhouder) is hierbij van groot belang. Door gezamenlijk te werken aan de innovatieve projecten en strategieën voor de zuiveringen wordt door alle partijen draagkracht gecreëerd binnen de eigen organisaties zodat verandering op brede steun kan rekenen. Werken aan een goede relatie met onze contractpartner is essentieel om transparantie en vertrouwen te behouden zodat alle partijen kunnen profiteren van de transitie in zuiveringsbeheer.

Programmalijn Samenwerken in de afvalwaterketen
Delfland blijft investeren in samenwerkingsverbanden met gemeenten en drinkwaterbedrijven, zoals het Netwerk Afvalwaterketen Delfland (NAD), de Rotterdamse Samenwerking in Afvalwaterketen (RoSa) en het Optimalisatie Afvalwater Systeem bij awzi

[5] *Exclusief kapitaallasten*

De Groote Lucht (OAS DGL). In 2018/2019 worden, evenals voor hergebruik grondstoffen, een groot aantal businesscases en onderzoeken uitgevoerd die resulteren in een investeringsoverzicht ter bevordering van de optimalisatie van de waterketen.
Daarnaast wordt de komende jaren gewerkt aan een betere ontsluiting en uitwisseling van gegevens van ketenpartners, met het uiteindelijke doel om het beheer te optimaliseren en investeringsbeslissingen beter te onderbouwen.
Als vervolg op de inventarisatie wordt bepaald welke riooloverstorten in het gebied een mogelijk knelpunt vormen voor de volksgezondheid en/of de waterkwaliteit.
Ook de samenwerking met Rijnland op het gebied van zuiveringsbeheer wordt in 2018 weer nieuw leven ingeblazen.
Voor het afkoppelen van verhard oppervlak, en het terugdringen van rioolvreemd water worden maatschappelijke kosten baten-analyses uitgevoerd. Ook worden de afkoppelscenario's van de gemeenten in beeld gebracht en actueel gehouden. Door samenwerking met onze gebiedspartners kunnen we slimmer, sneller en effectiever onze doelen behalen.
In 2018 wordt een vervolg gegeven aan de hemelwaterstrategie. Hierbij staat de vermindering van de hoeveelheid hemelwater door het riool centraal en in de strategie worden de relaties tussen klimaatadapatatie, het watersysteem, riooloverstorten en het transportsysteem van de zuivering verder uitgewerkt.

3.4.2 Risico's

Afvalwatertransportleidingen
De afvalwatertransportleidingen van Delfland hebben betere juridische bescherming nodig. Door de drukte in de ondergrond en het intensieve gebruik van de bovengrond neemt de kans op een juridisch conflict aanzienlijk toe. In geval van publiekrechtelijke bescherming van de afvalwatertransportleidingen wordt dit gekoppeld met de implementatie van de omgevingswet.

Beheersmaatregel
Afhankelijk van het collegebesluit (wordt voorbereid en voorgelegd in 2017) zal een voorstel worden uitgewerkt waarin de mogelijkheden van zowel een betere privaatrechtelijke bescherming en/of een publiekrechtelijke bescherming aandacht krijgen.

Verwijderen vervallen leidingen Den Haag
Wanneer de gemeente Den Haag vervallen leidingen verwijdert, zijn de kosten conform de uitvoeringsovereenkomst met Den Haag, voor rekening van Delfland. Deze uitgaven zijn niet meegenomen in de huidige meerjarenraming, omdat de financiële omvang en het tijdstip van uitgave nog niet in beeld zijn.

Beheersmaatregel
Er is overleg met de gemeente Den Haag over het inzichtelijk krijgen van het verwachte tijdspad voor het verwijderen van vervallen leidingen.

De kostenverdeelsleutels zuiveringstechnische werken gemeente Delft
De gemeente Delft zal, afhankelijk van de inspectieresultaten van enkele rioolgemalen, bepalen of er wel/niet renovatie noodzakelijk is en zal dan ook de hoogte van de kosten kunnen schatten. De totale kosten worden nu geschat op € 1.000.000.

Beheersmaatregel
Delfland heeft een bedrag € 100.000 opgenomen in de exploitatiebegroting voor betalingen aan de gemeente Delft (conform kostenverdeelsleutel is dit percentage 10%). Dit bedrag zou voldoende moeten zijn om aan de afschrijving van de zuiveringstechnische werken aan Delft te kunnen voldoen. Mochten de inspecties tegenvallen en zijn er meer investeringen nodig dan zal dat in de eerst volgende BURAP onmiddellijk gemeld worden.

Nooduitlaat effluentstelsel
Het effluent van de AWZI Harnaschpolder wordt via twee effluentleidingen, met twee gescheiden tracés, afgevoerd naar het effluentgemaal op AWZI Houtrust. Er is op dit systeem

geen nooduitlaat aanwezig. Op het terrein van AWZI Houtrust lopen de leidingen een stuk direct naast elkaar. Bij een calamiteit kunnen beide leidingen beschadigen, in dat geval moet AWZI Harnaschpolder wellicht buiten gebruik worden gesteld.

Beheersmaatregel
Het risico wordt beheerst door adequaat onderhoud, toezicht op het terrein van Houtrust en een voldoende toegeruste calamiteitenorganisatie. Uiterlijk in 2021 wordt bestuurlijke besluitvorming met betrekking tot het realiseren van een nooduitlaat voorzien.

Vergoeding aan Delfluent
De vergoeding aan Delfluent wordt mede bepaald door de werkelijke prestaties van Delfluent en het verloop van een aantal exogene indices. De afgelopen jaren hebben meevallende indices geleid tot lagere vergoedingen dan begroot. Het risico is dat indices hoger of lager uitvallen dan begroot. Door de financiële omvang van het contract hebben kleine afwijkingen van de indices een relatief grote invloed op het resultaat. Dit risico kan zowel positief, als negatief uitvallen.

Beheersmaatregel
Delfland beoordeelt en maakt periodiek melding van dit risico aan de hand van de voortgang van de prestaties, de werkelijke ontwikkeling van de indices en de bijgestelde prognoses van Delfluent.

3.5 Innovatie, duurzaamheid en Financiën

3.5.1 Trends en ontwikkelingen

Programmalijn Innovatie en duurzaamheid
Innovatieprocessen verlopen volgens een cyclus, waarbij een goed idee aan het begin staat, en het implementeren, borgen en doorgeven aan het eind van het proces. Naast het ondersteunen en stimuleren van innovaties in de testfase zoals Delfland al veel doet, binnen de kaders van de vergezichten, zal Delfland aandacht besteden aan de implementatie van succesvolle innovaties in de primaire processen, zodat de gehele innovatiecyclus kan worden doorlopen.
Voor de ontwikkeling van innovaties in alle stadia van de innovatiecyclus wordt jaarlijks het innovatiefonds beschikbaar gesteld voor een totaalbedrag van €1 miljoen. Het benutten van dit fonds vindt plaats via projecten die na toetsing en prioritering in lijn met het innovatiebeleid worden geselecteerd en in uitvoering worden genomen.

In 2017 is het Energie Efficiency Plan (E.E.P.) opgesteld, waarin is aangegeven welke maatregelen Delfland zelfstandig of binnen de keten gaat nemen om de energie efficiëntie te verhogen. De verwachting is dat de energie efficiëntie fors kan toenemen de komende jaren, vooral vanwege ketenmaatregelen en het mogen meerekenen van het aandeel van de waterschappen in een windpark van HVC. De prestatie-indicator voor de energie-efficiëntie voor de komende jaren wordt dan ook op 6% per jaar gezet.

De Rijksoverheid wil een nieuwe impuls geven aan duurzaamheid door het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2016-2020. De Unie van Waterschappen is ondertekenaar van dit Manifest. Delfland is actief betrokken bij dit Manifest, in het bijzonder via de inspanningen op het gebied van Duurzame Grond- Weg- en Waterbouw (Duurzame GWW). De werkwijze van de Duurzame GWW wordt de komende jaren bij Delfland ingevoerd. Dit leidt tot duurzamere investeringsafwegingen, maar ook tot duurzamer beheer en onderhoud.

Om duurzaamheid en een opkomend thema als de energietransitie goed in de organisatie te verankeren en daarmee ook te verwerken in het beleid en de uitvoering, worden in deze kadernota hiervoor middelen vrijgemaakt. Het betreft € 100.000 per jaar voor 2018 en 2019.

Programmalijn Financiën
Dit college hanteert als uitgangspunt voor haar financiële beleid een gezonde balans tussen tarief hoogte en de wens om de schuldpositie te verlagen. In hoofdstuk vier wordt hier verder op in gegaan.

In het verlengde van afspraken over realistisch begroten is in 2017 een ambtelijke financiële analyse uitgevoerd (Nieuw voor Oud) over de exploitatieramingen de afgelopen jaren. Dit heeft geleid tot een financiële ruimte van jaarlijks € 2,5 miljoen binnen de exploitatiebegroting. Deze ruimte wordt in deze kadernota gebruikt voor de dekking van extra ambities in de resterende collegeperiode. Een overzicht hiervan is terug te vinden in hoofdstuk vier van deze kadernota.

De ambities en kengetallen met betrekking tot de solvabiliteitsratio van Delfland worden uitgewerkt voor de Begroting 2018. Ook wordt in de Begroting 2018 de uitkomst van de discussie over het vereenvoudigen van de balans, die plaatsvindt najaar 2017, verwerkt.

Na de invoering van het nieuwe financiële systeem per 1 januari 2018 treft Delfland in 2018 voorbereidingen voor de beoogde toetreding in 2019 tot het administratieve shared service center van Rijnland en Schieland en de Krimpenerwaard.

<u>Vervangingsinvesteringen</u>
Een goed inzicht in de langjarige vervangingsinvesteringen is belangrijk om eventuele pieken en dalen in beeld te hebben en hier zo nodig (financieel) op te anticiperen. Het inzicht is relevant voor het onderbouwen van financiële scenario's, onder meer in relatie tot tariefontwikkeling en om inzichtelijk te maken welk deel van het huidige investeringsvolume

in de toekomst nodig is voor instandhouding (en hoeveel dus beschikbaar is voor systeemaanpassingen en nieuw beleid).
Voor deze kadernota is in beeld gebracht in welke mate de organisatie inzicht heeft in de langjarige vervangingsinvesteringen. Hieronder wordt verstaan de investeringen die nodig zijn om het presteren van de huidige assets/assetsystemen langjarig te borgen (technisch presteren binnen risicoprofiel). De tijdhorizon valt buiten de vijf jaar van de kadernota periode 2018-2022, namelijk enkele decennia.

De ontwikkelopgave voor assetsystemen (uitbreidingen of aanpassingen, bijvoorbeeld door ruimtelijke ontwikkelingen of nieuw beleid) maakt geen onderdeel uit van de vervangingsinvesteringen. Dit geldt ook voor regulier projectmatig onderhoud (maaien, baggeren, schilderwerk, et cetera) en de elementen van de zuiveringen en het transportsysteem die onder de PPS vallen. Wel meegenomen is het groot onderhoud aan delen van assets, binnen de economische levensduur van de asset als geheel (bijvoorbeeld het vervangen van een beluchter in zuivering of revisie/vervanging van pomp of elektra in gemaal), alsook levensduur verlengend onderhoud, mits boven de voorgestelde grens voor investeringen van € 100.000. Dit geldt ook als dit momenteel vanuit een voorziening wordt gefinancierd.

Voor de vier assetsystemen (1) waterkeringen, (2) watersysteem, (3) zuiveringen en transportsysteem, en (4) kantoorpanden verschilt het huidige inzicht in de vervangingsinvesteringen. Waar er voor het ene systeem een behoorlijk goed overzicht is, met enkele bekende witte vlekken, ligt er voor het andere systeem een aanzienlijke opgave om een goed overzicht te krijgen dat verder reikt dan de tijdhorizon van deze kadernota. Hieronder volgt per assetsysteem een kwalitatieve toelichting. Daarbij is het belangrijk te beseffen dat deze toelichting gaat over het *langjarige* inzicht in de vervangingsinvesteringen, op basis van overzicht over de (staat van) de assetsystemen. Voor de kadernotaperiode 2018- 2022 is goed in beeld wat nodig is om het presteren van alle assetsystemen in deze periode te borgen. Dit kan op basis van de huidige overzichten, inzichten en ervaringen adequaat worden geprognotiseerd.

1. Waterkeringen
Voor de primaire en regionale waterkeringen in grond is een langjarige programmering beschikbaar. Voor de overige keringen in grond kan een goede prognose worden gemaakt. Voor kerende kunstwerken (bijvoorbeeld sluizen) kan een schatting van vervangings-investeringen worden gemaakt, maar voor een goede en meer gedetailleerde prognose is een verdiepingsslag nodig. Deze wordt uitgevoerd in 2017 en is gereed voor Kadernota 2019.
Voor oeverconstructies (bijv. damwanden, beschoeiingen) is er nog geen centraal overzicht van de eigendom- en beheersituatie. Op basis van aannames kan een schatting worden gemaakt van de langjarige vervangingsinvesteringen. Deze bevat echter de nodige onzekerheden. Ook hier is een verdiepende analyseslag nodig. Deze wordt uitgevoerd in 2017 en 2018. Voor Kadernota 2019 is het beeld van de vervangingsinvesteringen voor de oeverconstructies 75 % compleet.

2. Watersysteem
Het watersysteem bestaat uit verschillende assets: gemalen, vismigratievoorzieningen, watergangen, waterbergingen, stuwen & inlaten, duikers & beschoeiingen en natte ecologische zones. Op dit moment is er voor deze assets geen overzicht waarmee een langjarige vervangingsinvesteringsplanning is te maken. Voor de gemalen wordt hier in 2017 een slag in geslagen en ligt er bij Kadernota 2019 een meerjaren investeringsbegroting die 80% compleet is. Hierin worden ook de vismigratievoorzieningen meegenomen. Deze begroting wordt gecompleteerd in Kadernota 2020.
Voor de duikers, beschoeiingen, stuwen en inlaten is een inventarisatie nodig om een goed beeld te krijgen van ligging, eigendomssituatie, constructie en staat van onderhoud. Op basis daarvan is kan een langjarige planning worden gemaakt van de vervangingsinvesteringen. De inventarisatie vindt plaats in 2017 en loopt door in 2018. Een eerste versie van de langjarige planning van de vervangingsinvesteringen is beschikbaar voor Kadernota 2020.
Voor de watergangen en natte ecologische zones zijn er geen vervangingsinvesteringen, maar is er sprake van onderhoud (baggeren, uitkrabben, et cetera). De waterbergingen zijn een

samenstel van andere assets (keringen, inlaatconstructie, et cetera). De vervangingsinvesteringen worden in beeld gebracht bij de betreffende assetcategorieën.

3. Zuiveringen en transportsysteem
Sinds 2013 bestaat voor de onderhoudsvervangingen een door de VV ingestelde voorziening. De onderbouwing van deze voorziening, die periodiek wordt geactualiseerd, geeft een goede basis voor een langjarig inzicht in de vervangingsinvesteringen (tot 2040). Er is een aantal concrete verbeterpunten in beeld (transportleidingen, civiele/bouwkundige vervangingen, enkele witte vlekken, kosten). Deze worden in 2017 opgepakt. Daarmee is er voor de zuiveringen en het transportsysteem een compleet kwantitatief inzicht in de vervangingsinvesteringen voor Kadernota 2019.

4. Kantoorpanden
Voor het Gemeenlandshuis (Phoenixstraat/Oude Delft) zijn nu geen vervangingsinvesteringen voorzien in de periode tot 2030.

Doorkijk Kadernota 2019
Voor de Kadernota 2018 is in beeld gebracht in welke mate de organisatie inzicht heeft in de langjarige vervangingsinvesteringen. Hieruit blijkt dat voor een deel van de assetsystemen er een basis is die, met een aantal kanttekeningen, kwantitatief vertaald kan worden. In 2017 vindt een verdiepingsslag plaats, zodat in Kadernota 2019 een eerste kwantitatief overzicht beschikbaar is van de vervangingsinvesteringen. Dat overzicht wordt verder verfijnd in de volgende jaren.

3.6 Bestuur, organisatie en instrumenten

3.6.1 Trends en ontwikkelingen

Programmalijn organisatieontwikkeling, sturing en informatievoorziening
Delfland is permanent in ontwikkeling om zich aan te kunnen passen aan de omgeving en om zich te kunnen richten op het beheersen en consolideren van werkzaamheden zodat efficiency ontstaat. Grote ontwikkelingen zijn de invoering van de omgevingswet, assetmanagement en een verdere digitalisering. De nieuwe secretaris-directeur, die aantreedt per medio augustus 2017, zal deze verandering vormgeven.
De impact van de omgevingswet op Delfland treft alle programma's en is daarom toegelicht in hoofdstuk twee van deze kadernota.

Ontwikkelingen als de invoering van de omgevingswet, assetmanagement en digitalisering vragen om andere competenties bij een deel van onze medewerkers. Daarnaast is er sprake van een vergrijzend personeelsbestand met ook de nodige te verwachten uitstroom in de komende jaren. Dat vraagt om strategische personeelsplanning om op basis hiervan tijdig de juiste HR acties in gang te zetten. Delfland zorgt er daarmee voor dat de kwaliteit van de medewerkers bij Delfland past bij de nieuwe opgaven.
Duurzame inzetbaarheid van medewerkers wordt een steeds belangrijker thema. Bij duurzame inzetbaarheid behoort ook aandacht voor de gezondheid van de medewerkers. Deze aandacht vertaalt zich in aanscherping van het verzuimbeleid maar ook in meer preventieve acties die moeten voorkomen dat medewerkers uitvallen wegens verzuim. Diverse acties in dat kader zullen in 2018 opgepakt worden.
Vooralsnog zal in 2019 het medewerkersonderzoek worden uitgevoerd waarbij gekeken wordt of de indicatoren werkplezier en werkdruk een gunstiger resultaat laten zien.
De lean-methodiek om processen te optimaliseren wordt gecontinueerd. Daarmee zet de organisatie in op het realiseren van continue verbetering en wordt er beter en efficiënter gewerkt.

<u>Personeelsbegroting</u>
De personeelsbegroting zoals deze door de VV wordt vastgesteld, wordt met ingang van de begroting 2018 in euro's weergegeven.
De wens voor flexibiliteit in de personele bezetting in relatie tot de behoefte aan goede sturing op de uitgaven leidt nu tot de nodige bureaucratie. Onderzocht wordt op welke wijze voor leidinggevenden binnen Delfland de sturing op de inzet van personeel vereenvoudigd kan worden en welke randvoorwaarden en spelregels hierbij nog noodzakelijk zijn.

<u>Digitalisering dienstverlening</u> (Omgevingswet, AWB, Digitaal 2017, Wet GDI).
De nieuwe wetgeving zal overheden verplichten dat alle procedures digitaal gestart kunnen worden. Vooruitlopend op de nieuwe wetgeving zet Delfland erop in dat deze processen na elektronische identificatie voor natuurlijke en niet-natuurlijke rechtspersonen volledig digitaal behandeld kunnen worden, zodat zowel de aanvrager als andere belanghebbenden op elk moment volledig inzicht hebben in de status van een procedure.

<u>Waterwindow</u>
Met Waterwindow werkt Delfland in 2017 verder aan kennismanagement. De Delflandse oplossingen voor waterproblemen zijn dan allemaal terug te vinden in Waterwindow.
Ook andere overheden hebben inmiddels hun oplossingen voor waterproblemen in Waterwindow opgenomen. Daarmee wordt in 2018 Waterwindow de nationale standaard, en is Waterwindow niet langer een product van Delfland maar een gezamenlijk product van verschillende overheden.

<u>Informatiebeveiliging</u>
Het groeiend belang van informatie in de 'i(nformatie)-samenleving' stelt hoge kwaliteitseisen aan de betrouwbaarheid en beschikbaarheid van informatiesystemen en de omgang met bedrijfs- en persoonsinformatie. De primaire en ondersteunende processen zijn steeds afhankelijker van adequate informatievoorziening en betrouwbare informatiesystemen.
Delfland zet vanaf 2018 extra middelen (€ 250.000 per jaar) in op adequate preventieve en curatieve maatregelen voor informatiebeveiliging als waarborg voor de continuïteit van bedrijfsprocessen en informatievoorziening.

Delfland beheert een belangrijk stuk Kritische Infrastructuur van Nederland: de gegevensstromen over het waterbeheer, de actuele stand van zaken (ook tijdens calamiteiten) en de besturing van gemalen en andere installaties. Het aantal sensoren en installaties neemt de komende jaren sterk toe, en ook de veiligheid van de gegevensuitwisseling staat onder druk van onder andere hackers. Delfland is daarom continu bezig met het verbeteren van deze infrastructuur en de beveiliging. In 2015 is een begin gemaakt met het (mede-)ontwikkelen van nieuwe technieken voor het beveiligen van gegevens die 'onderweg' zijn van en naar Delfland. Dit doet Delfland samen met de TU Delft en het daaraan gelieerde bedrijf Keylocker. Dit heeft geleid tot een nieuwe, betere manier om de sleutels van de gegevensbeveiliging te beheren. Tegelijkertijd zoekt Delfland naar mogelijkheden om ook tijdens calamiteiten kritische draadloze netwerkcapaciteit tot haar beschikking te hebben. Hiertoe is Delfland bezig een alliantie te vormen met de netwerkbeheerders voor energie: Stedin en Alliander. Met deze alliantie kan Delfland een gegarandeerde capaciteit verkrijgen, ook tijdens calamiteiten - iets dat met de traditionele aanbieders (zoals KPN, Vodafone, etc.) niet of nauwelijks mogelijk is.

Transparantie (WHO-WOO-Bekendmakingswet, WOB, WBP).
In het belang van openbaarheid van bestuur moet alle overheidsinformatie die met een bepaald doel is geproduceerd (gecreëerd, verzameld, vermenigvuldigd of verspreid), namelijk om de publieke taak van een bepaalde instelling te kunnen vervullen, vrijelijk beschikbaar zijn als open data voor commerciële of niet-commerciële doeleinden, tenzij dit schadelijk is voor specifieke individuen, groepen of rechtspersonen. Dit betekent voor Delfland dat in 2018 maatregelen genomen worden in processen en systemen om publieke informatie vrijelijk en in machine-leesbaar formaat beschikbaar te maken.

3Di
3Di wordt sinds een aantal jaren steeds verder toegepast en uitgerold binnen de organisatie. Met de ontwikkelaars worden voortdurende verdere afspraken gemaakt over de ontwikkeling en beheermogelijkheden van het instrument en de implementatie ervan binnen Delfland. Dit is een continue leerproces voor de afnemers en de leveranciers van het instrumentarium.

Waterschapsverkiezingen
Op 20 maart 2019 zullen, gelijktijdig met de verkiezingen voor Provinciale Staten, ook de waterschapsverkiezingen worden gehouden. De voorbereidingen starten in 2018. Daaronder valt de start van de campagne om de waterschapsverkiezingen bekend te maken en op te roepen om te stemmen.

Programmalijn coördinatie regulering en toezicht
Geen nieuwe trends/ontwikkelingen

Programmalijn waterbewust en communicatie
Als het om water gaat, is niets vanzelfsprekend. Nederland is goed beschermd, maar blijft kwetsbaar. De watersector levert al sinds jaar en dag uitstekend werk: op het gebied van waterveiligheid is Nederland maatgevend in de wereld en de kwaliteit van ons kraanwater is hoogstaand. Daar zit een keerzijde aan, zo leert onderzoek ons (OECD Studies on Water, 2014). Verantwoordelijke overheden hebben het waterbeheer zo goed aangepakt, dat de meeste mensen in Nederland denken dat het vanzelf gaat. Veel Nederlanders weten nauwelijks wat er nodig is om veilig onder de zeespiegel te kunnen leven of om altijd en overal te kunnen beschikken over schoon drinkwater uit de kraan, aldus de OECD (waterpeil 2016). In de toekomst zullen inwoners zelf meer moeten bijspringen om de veiligheid en waterkwaliteit in ons dichtbevolkte gebied te waarborgen.

Er worden voor de periode tot en met 2019 middelen beschikbaar gesteld (voor 2018 en 2019 € 200.000 per jaar) om dit bewustzijn te vergroten en om de volgende drieledige aanpak uit te voeren:
- Delfland gaat door met maatregelen en projecten die al worden uitgevoerd maar die ook kunnen worden gebruikt om het waterbewustzijn in het gebied te vergroten (quick-wins);
- Het ontwikkelen van de lange termijn strategie om waterveiligheid en -kwaliteit aan te kaarten in alle geledingen van de maatschappij in 2017, die in 2018 verder wordt geïmplementeerd;

- De medewerkers worden marketeers van het waterschap – zij zorgen voor naamsbekendheid van het waterschap en helpen bij de bewustwording over water.

Onderwerpen als aanpak chemische waterkwaliteit, de groene motor, week van het water, klimaatadaptatie en voorzuivering, en het inspelen/aansluiten op activiteiten van anderen, zoals battle of the beach 2018, worden gebruikt voor het verhogen van het waterbewustzijn.

Er is een toenemende vraag naar authentiek en eenduidig (communicatief) gedrag van Delfland in het kader van geloofwaardigheid en imago. Dit betekent dat Delfland blijft anticiperen op de technologische ontwikkelingen op social mediagebied.

Programmalijn crisisorganisatie
Geen nieuwe trends/ontwikkelingen

3.6.2 Risico's

Informatiebeveiliging
Het risico op een inbreuk wordt in hoge mate bepaald door het beveiligingsbewustzijn van iedereen die met Delflandse informatie werkt.

Beheersmaatregel
Delfland werkt voortdurend aan het bewustzijn van informatiebeveiliging van alle betrokkenen.

Transparantie
Om aan de nieuwe wetgeving te voldoen moeten medewerkers geïnstrueerd worden en informatie-producerende processen aangepast.

Beheersmaatregel
Herinrichting van informatiesystemen kan hier een deel aan bijdragen.

Digitalisering dienstverlening
Delfland kan achter gaan lopen als processen niet tijdig gedigitaliseerd worden waardoor publicatie van informatie over lopende procedures niet automatisch plaats heeft.

Beheersmaatregel
Verhoging van de digi-vaardigheid van alle medewerkers helpt om de kans op dit risico te reduceren.

3Di
Met het oog op een full-scale implementatie van 3Di moet op basis van huidige inzichten en ervaringen rekening worden gehouden dat de voorzieningen zoals nu opgenomen in de meerjarenbegroting mogelijk onvoldoende middelen zijn om 3Di als zodanig te implementeren. Om hoeveel dit gaat en hoe een implementatie er dan precies uitziet is niet eenduidig aan te geven omdat dit sterk afhangt van de ontwikkelingen bij de leverancier en de aandacht voor blijvende inzet van capaciteit binnen de eigen organisatie.

Beheersmaatregel
Naast monitoring wordt indien nodig de planning aangepast, een mogelijk beroep op financiële middelen verloopt via de P&C cyclus.

Handhaving
Het is lastig om voldoende én van de juiste kwaliteit medewerkers te werven op het gebied van handhaving voor glas- en tuinbouw.

Beheersmaatregel
In 2017 wordt nog een gedegen arbeidsmarktanalyse gedaan. De uitkomsten daarvan en eventueel aanvullende maatregelen worden meegenomen in de jaarplanning handhaving, die ook jaarlijks met de commissie wordt besproken.

4 Financieel kader

4.1 Financieel beleid coalitieakkoord, kadernota en begroting

Het financiële kader voor de Kadernota 2018 is gebaseerd op de lijn die is ingezet bij Kadernota 2017, welke is uitgewerkt in Begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2021. De Begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2021 zijn gebaseerd op het coalitieakkoord 2015-2019 'Iedereen bewust van water' en de nadere besluiten bij de Kadernota 2017 en de Begroting 2017.

De belangrijkste financiële uitgangspunten van het coalitieakkoord zijn:
1. Een tariefontwikkeling van 1,5%;
2. Het gefaseerd afschaffen van de kwijtschelding bij de zuiveringsheffing;
3. Een structurele bezuiniging oplopend tot € 10 miljoen structureel;
4. Het afbouwen van de schuldenlast.

Bij de Kadernota 2017 zijn afspraken gemaakt om € 5 miljoen extra te bezuinigen, aanvullend op de in het coalitieakkoord genoemde bezuiniging van € 10 miljoen. Deze extra bezuiniging wordt jaarlijks ingezet ter dekking van de extra kapitaallasten als gevolg van de verkorting van de afschrijvingstermijn van de jaarlijkse bijdrage aan het HWBP van 20 naar 5 jaar.

Het college geeft daarmee invulling aan zijn ambitie om de schuldenlast van Delfland structureel te verminderen, door te sturen op een meerjarig structureel positief begrotingssaldo met een gematigde tariefstijging en besparingen op de kosten. De positieve kasstroom die hierdoor optreedt, geeft ruimte om binnen de collegeperiode kortlopende geldleningen af te lossen. Met ingang van 2023 biedt de kasstroom eveneens ruimte om langlopende geldleningen af te lossen.

4.2 Tarieven

Bij de begroting 2017 is door de VV, op basis van het amendement Van Kretschmar c.s., besloten de extra opbrengsten die het afbouwen van de kwijtschelding voor de zuiveringsheffing opleveren, direct te verdisconteren in de hoogte van het tarief zuiveringsheffing. Voor 2017 heeft dit geleid tot een tariefsverlaging ten opzichte van 2016 met 1% tot € 93,50. Genoemd amendement gaat ook voor het jaar 2018 uit van een tarief van € 93,50. Het college stelt voor om bij Begroting 2018 het zuiveringstarief voor 2018 ongewijzigd te laten en te bepalen op € 93,50.

In deze kadernota is conform de Kadernota 2017 de nieuwe reserve tariefdemping zuiveringsheffing aangevuld met het jaarlijks positieve effect van de herfinanciering AWZI Harnaschpolder (€ 1,3 miljoen).
Deze reserve wordt verder aangevuld met de hogere belastingopbrengsten als gevolg van het hanteren van het zuiveringstarief van € 93,50 voor de jaren 2017-2019 in plaats van het actuele kostenmodel. Beide aanvullingen zijn opgenomen in tabel 4.4 van deze kadernota.

Voor de meerjarenraming 2019-2022 wordt een ongewijzigd tarief zuiveringsheffing, € 93,50, gehanteerd. Hiervoor wordt de dan opgebouwde reserve Tariefdemping ingezet. In 2023 is deze reserve volledig benut en zal het tarief zuiveringsheffing een beheerste tariefstijging laten zien van 1,5% per jaar.

De tariefontwikkeling van de watersysteemheffing blijft ongewijzigd op 1,5%.

4.3 Balansvereenvoudiging

In september 2017 wordt aan de VV een voorstel gedaan over de heroverweging van de instandhouding van alle reserves en voorzieningen.

4.4 Vervangingsinvesteringen

Eén van de beheersaspecten is om bij de investeringen naast het HWBP een onderscheid te maken tussen uitbreidings- en vervangingsinvesteringen. Hiervoor worden diverse stappen gezet de komende jaren. In paragraaf 3.5 van deze kadernota is nader ingegaan op het inzichtelijk krijgen van de vervangingsinvesteringen. Dit traject loopt parallel met de invoering van assetmanagement.
Bij de Kadernota 2018 bedraagt de raming van de investeringen in 2018 € 46,7 miljoen te onderscheiden in de volgende categorieën:

- € 12,3 miljoen investeringen in HWBP;
- € 20,1 miljoen uitbreidingsinvesteringen;
- € 14,2 miljoen vervangingsinvesteringen.

4.5 Mutaties Kadernota

4.5.1 Nieuwe ontwikkelingen

Nieuwe ontwikkelingen en bijstellingen van ambities op onderdelen van programma's leiden ertoe dat extra uitgaven worden voorzien (zie tabel 4.1). Het betreft zowel personele als materiële kosten.
Hiervoor worden binnen de begroting middelen vrijgemaakt (zie tabel 4.2), mede in het kader van Nieuw voor Oud.

Tabel 4.1 Aanvullende opgaven Kadernota 2018

Aanvullende opgaven Kadernota 2018 ten opzichte van meerjarenraming (*€1.000)			**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
A	Bijdrage regeling klimaatadaptatie	Materieel	150		330	330	330
A	Nieuw toetsinstrumentarium keringen	Materieel	120	95	95	95	95
B	Coördinatie kringloopsluiting	Personeel	100	100			
C	Ontwikkeling vaarwegbeheer	Materieel	200				
C	Waternavel en andere exoten	Materieel	600	500	400	300	300
D	Ontwikkelagenda afvalwaterketen	Personeel	400	400			
D	Ontwikkelagenda afvalwaterketen	Materieel	150	50			
D	Vervanging 2 pompen Schiedam	Materieel	100	100			
D	Onderhoud gemeentelijke gemalen	Personeel	100	100	100	100	100
D	Groen Gas	Materieel	625	625	625	625	625
D	Bijstelling uitvoeringsovereenkomst Delft	Materieel	100	100	100	100	100
E	Coördinator duurzaamheid/energie	Personeel	100	100			
F	Uitvoeringskosten DSO omgevingswet	Materieel			232	232	232
F	Informatiebeveiliging	Materieel	250	250	250	250	250
F	Campagne waterbewustzijn	Personeel	200	200			
F	Omgevingswet	Personeel	970	970	PM	PM	PM
F	Omgevingswet	Materieel	225	225	PM	PM	PM
	Correctie meerjarenraming	Materieel	- 259	851	766	766	766
	Totaal (excl. PM-posten)		**4.131**	**4.666**	**2.898**	**2.798**	**2.798**

Tabel 4.2 Vrijgemaakte middelen Kadernota 2018

Vrijgemaakte middelen Kadernota 2018 ten opzichte van meerjarenraming (* €1.000)			2018	2019	2020	2021	2022
A	Lagere kapitaallasten a.g.v. eenmalige verminderde bijdrage aan het HWBP	Materieel			440	440	440
A	Eenmalige bijdrage provincie	Materieel	315				
D	Opwekking groen gas	Materieel	890	890	890	890	890
D	Onderhoud gemeentelijke gemalen	Personeel	100	100	100	100	100
D	Bijstelling uitvoeringsovereenkomst Delft	Materieel	200	200	200	200	200
D	Bijdrage bedrijf	Materieel	140	140	140	140	140
F	Onderhoud groenvoorziening	Materieel			80	80	80
F	Verlaging bijdrage verkiezingen	Materieel		1.000			
G	Nieuw voor Oud / Structurele ruimte	Materieel	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
G	Nieuw voor Oud / Structurele ruimte	Personeel	1.400	1.400	1.400	1.400	1.400
	Totaal		**4.145**	**4.830**	**4.350**	**4.350**	**4.350**

4.5.2 Financieel overzicht mutaties Kadernota 2018 ten opzichte van meerjarenraming 2018-2021

Tabel 4.3 Mutaties Kadernota 2018 ten opzichte van meerjarenraming 2018-2021

Mutaties Kadernota 2018 ten opzichte van meerjarenraming (*€ 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Aanvullende kosten volgens tabel 4.1	- 4.131	- 4.666	- 2.898	- 2.798	- 2.798
Omgevingswet			- PM	- PM	- PM
Vrijgemaakte middelen volgens tabel 4.2	4.145	4.830	4.350	4.350	4.350
Mutaties kadernota (excl. PM-posten)	**14**	**164**	**1.452**	**1.552**	**1.552**

De kosten voor de omgevingswet zijn indicatief bepaald voor de jaren 2018-2019 (zie tabel 4.1, onder F). Voor de jaren 2020-2022 zijn de kosten voor de omgevingswet pro memorie opgenomen.

4.6 Totaaloverzicht bijstelling meerjarenraming 2018-2022

De hiervoor beschreven aanvullende uitgaven en middelen leiden tot de volgende bijstelling[6] van het meerjarig beeld van het jaarlijkse begrotingssaldo (voor en na bestemming).

Tabel 4.4 Bijstelling meerjarenraming 2018-2022

Meerjarenperspectief begrotingssaldi (*€ 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Voordelig begrotingssaldo oorspronkelijke meerjarenraming 2018-2022 [1]	20.974	21.736	27.064	30.649	32.787
Mutaties Kadernota 2018 (zie tabel 4.3)	14	164	1.452	1.552	1.552
Meerjarenperspectief na Kadernota 2018	**20.988**	**21.900**	**28.516**	**32.201**	**34.339**
Onttrekking negatief HWBP-verschil aan algemene reserve	3.900	3.100	2.000	800	0
Voordeel herfinanciering AWZI Harnaschpolder: storting in Reserve tariefdemping zuiveringsheffing (2017-2019)	- 1.300	- 1.300	-1.300	-1.300	-1.300
Storting in Reserve tariefdemping zuiveringsheffing: verschil tarief Coalitieakkoord en actuele kostenmodel	- 3.200	- 1.268			
Onttrekking Reserve tariefdemping zuiveringsheffing			712	2.740	4.818
Storting restant voordelig begrotingssaldo in Reserve niet-vrij besteedbaar vermogen	- 20.388	- 22.432	- 29.928	- 34.441	- 37.857
Bijgesteld meerjarenperspectief (Na mutaties reserves)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

[6] Bijstelling ten opzichte van Begroting 2017 en meerjarenraming 2018-2021 (VV 17 november 2016)
[1] Zie tabel op pag.6 Programmabegroting 2017 en meerjarenraming 2018-2021 (VV 17 november 2016).

De voordelen van onder andere het opheffen van de kwijtschelding Zuiveringsheffing worden vanaf 2017 ingezet voor blijvende verlaging van het zuiveringstarief op € 93,50. Vanaf 2023 is dit voordeel volledig verwerkt en is het werkelijke tarief gelijk aan het tarief volgens het actuele kostenmodel. De Reserve Tariefdemping Zuiveringsheffing wijzigt derhalve vanaf 2023 niet meer als gevolg van verschillen tussen de werkelijke tarieven en de tarieven volgens het actuele kostenmodel.

4.7 Investeringen

Mede op basis van de Kadernota 2018 worden de jaarlijkse investeringsbedragen bijgesteld bij Begroting 2018. Deze bijstelling komt enerzijds doordat binnen programma's in de tijd wordt geschoven met de investeringen (vertraging en/of versnelling). Anderzijds worden ook nieuwe investeringen gepland. De investeringsplanning wordt toegevoegd aan de Begroting 2018. In tabel 4.5 is het nieuwe investeringsvolume per programma weergegeven.

Tabel 4.5 Bijgesteld investeringsvolume per programma

Meerjarenperspectief collegeperiode (* € 1 miljoen)	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Meerjarenraming 2017-2021	49,9	48,5	48,5	45,4	45,4	
Bijstellingen Kadernota 2018		- 1,8	0,5	9,4	- 1,5	
Geactualiseerd investeringsvolume		**46,7**	**49,0**	**54,8**	**43,9**	
Verdeling naar programma's						
Stedelijk waterbeheer, klimaatadaptatie en veiligheid		13,0	12,6	11,7	9,3	11,1
Bijdrage HWBP		12,3	10,1	12,3	12,3	12,3
Gezond, schoon en zoet water		1,9	1,8	5,1	2,3	0,4
Watersysteem		15,7	18,2	15,9	16,0	16,0
Afvalwaterketen en zuiveren		2,0	5,9	9,2	3,1	0,9
Financiën, duurzaamheid en innovatie		0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Bestuur, organisatie en instrumenten		1,5	0,3	0,5	0,9	0,6
Geactualiseerd investeringsvolume		**46,7**	**49,0**	**54,8**	**43,9**	**41,3**

De investeringsvolumes zijn gebaseerd op een inschatting van wat benodigd is voor de realisatie van de programmadoelstellingen. Het volume wordt meer gedetailleerd uitgewerkt bij de Begroting 2018.
De grootste mutaties ten opzichte van de meerjarenraming 2018-2021 (Begroting 2017) hebben betrekking op:

- Stedelijk waterbeheer, klimaatadaptatie en veiligheid: Een éénmalige reductie van het HWBP van € 2,2 miljoen;
- Gezond, schoon en zoet water: Een verschuiving van de waterharmonica waardoor meer in 2020-2021 wordt gerealiseerd. Daarnaast een toevoeging in 2018 door de investering voor de Delftse Hout;
- Watersysteem: Doorschuiven investeringen Rotterdamse baan, Molenvlietpark naar 2019;
- Afvalwaterketen en zuiveren: De 4^{e} trap in 2019: € 4 miljoen, 2020 € 8 miljoen.

4.8 Financiële risico's bij de Kadernota 2018

De Kadernota 2018 is de basis voor de Begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022. Daarbij gelden de volgende financiële risico's:

1. Het verder neerwaarts bijstellen van stelposten (dit is verwerkt in Nieuw voor Oud in tabel 4.2) leidt tot een lagere buffer ingeval zich ongunstige ontwikkelingen voordoen (bijvoorbeeld een calamiteit);
2. Bij deze kadernota is een CAO-stijging verondersteld van 2% in 2018. Dit kan worden beïnvloed door de uitkomsten van de CAO-onderhandelingen. Zodra de effecten van de CAO bekend zijn,wordt u nader geïnformeerd;
3. De berekening van de kapitaallasten is gebaseerd op een investeringsniveau dat als reëel kan worden beschouwd;

4. De omgevingswet is voor de jaren 2018 en 2019 indicatief geraamd. Bij de volgende kadernota is waarschijnlijk beter zicht te krijgen op de inspanning in de jaren 2020-2022.

4.9 Financiële positie Delfland op basis van Kadernota 2018

De financiële positie van Delfland wordt in beeld gebracht op basis:
1. Vermogenspositie en begrotingssaldo;
2. Aflossingsruimte en schuldpositie.

Doorkijk naar 2030
Op basis van een aantal uitgangspunten is een doorkijk gemaakt naar 2030. In de hiernavolgende grafieken is de doorkijk voor de hiervoor genoemde onderdelen weergegeven. De belangrijkste daarbij gehanteerde uitgangspunten zijn:
1. Het tarief voor de zuiveringsheffing 2018 tot en met 2022 bedraagt € 93,50 per vervuilingseenheid, daarna stijging met 1,5%;
2. Voor de watersysteemheffing (ingezetenen) een jaarlijkse stijging van 1,5% conform het coalitieakkoord;
3. De structurele bezuiniging van € 15 miljoen is volledig opgenomen vanaf 2019;
4. Kapitaallasten worden bepaald rekening houdend met een geprognotiseerd jaarlijks investeringsvolume van gemiddeld € 43 miljoen in de jaren tot en met 2030. Afwijkingen in toekomstige jaren hebben gevolgen voor de toekomstige financieringsbehoefte;
5. Positieve begrotingssaldi worden toegevoegd aan de reserve niet-vrij besteedbaar vermogen;
6. Kasstroom wordt gebruikt om investeringen te financieren uit eigen middelen en om de schuldpositie af te bouwen;
7. Er is uitgegaan van de huidig bekende volumes (ingezetenen, vervuilingseenheden, arealen). Wijzigingen in deze volumes hebben impact op de geprognotiseerde opbrengsten én kosten.

In de volgende grafieken zijn deze uitgangspunten uitgewerkt voor vermogenspositie en begrotingssaldo (grafiek 1) en schuldpositie en aflossingsruimte (grafiek 2).

Grafiek 1 Vermogenspositie en begrotingssaldo

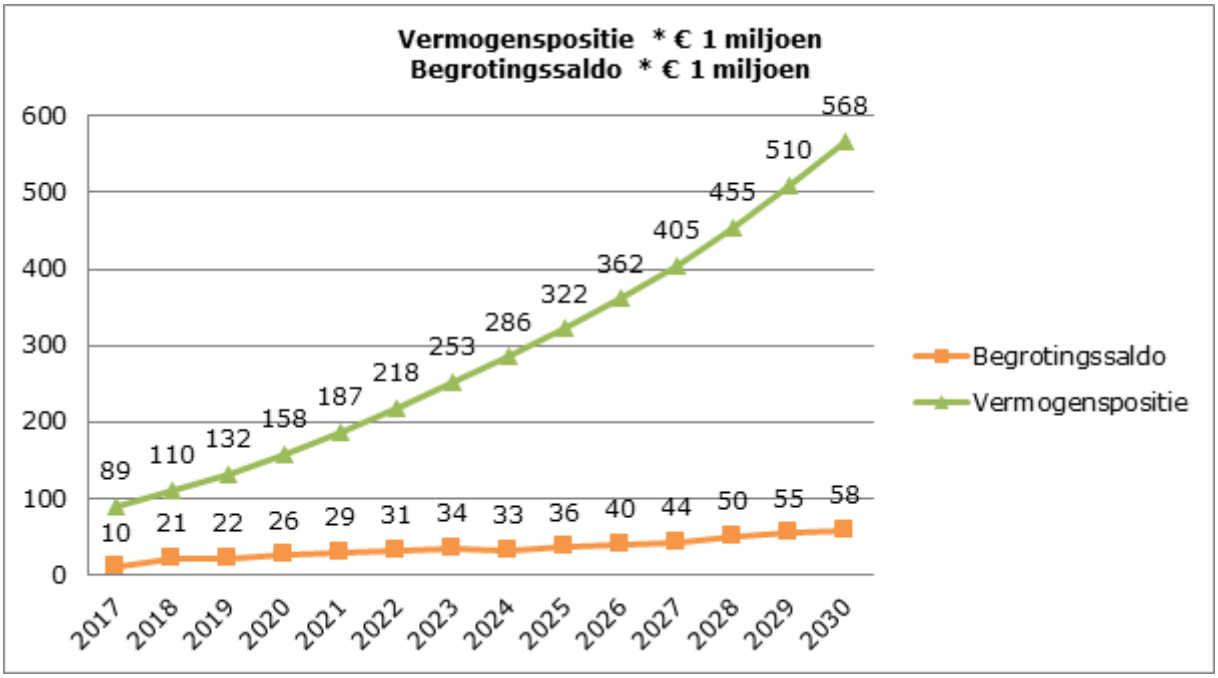

Grafiek 2 Schuldpositie en aflossingsruimte

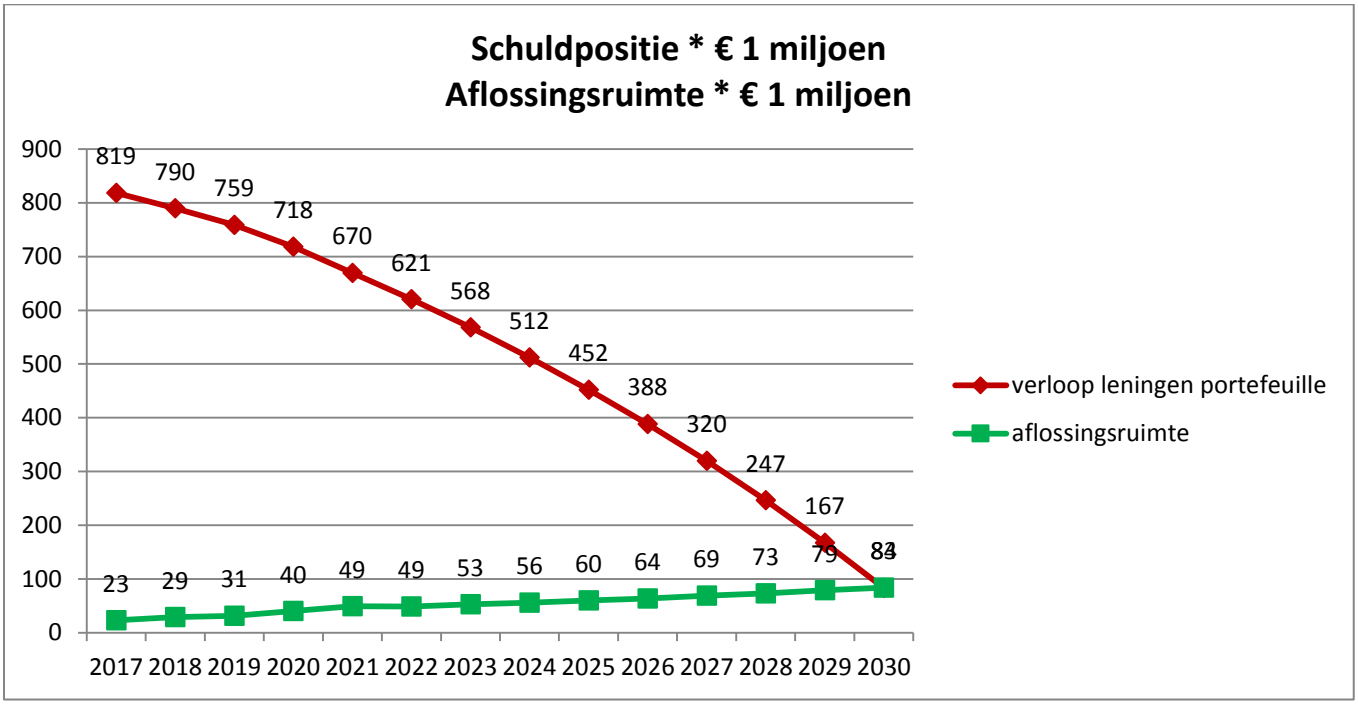

Stand van zaken structurele besparingen Delfland (€ 15 miljoen)

(bedragen x € 1.000)	*Gerealiseerd 2015-2016*	*Begroting 2017 *)*	*Begroting 2018 *)*	*Totaal Gerealiseerd vanaf 2018*
Belastingopbrengsten	4.100			4.100
Kapitaallasten	1.600	1.000		2.600
Indices PPS contract	2.500			2.500
GR Delft Noord		1.300		1.300
Rente	979	200		1.179
Indexering en afrondingsverschillen	600	300		900
stelpost onvoorziene uitgave	250			250
Bezuiniging organisatie:				
a. Inkoop voordelen		250		250
b. Instrumenten/uitvoering		500		500
c. Huisvesting			150	150
d. Beheer en onderhoud		500		500
e. Opbrengst HVC			400	400
f. Werkprocessen			400	400
Totaal	**10.029**	**4.050**	**950**	**15.029**

*) structurele besparingen die in de loop van het begrotingsjaar worden gerealiseerd.

Hoogheemraadschap van Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	89
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	6 juli 2017
Agendapunt	B.02
Omschrijving	Aquon Begroting 2018, begrotingswijziging 2017, jaarrekening 2016, kadernota 2018

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering	20 juni 2017
Verenigde Vergadering	**6 juli 2017**

Voorgesteld besluit

1. De zienswijze op de begrotingswijziging 2017 en de begroting 2018 van GR Aquon vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de begrotingswijziging 2017, de begroting 2018, de jaarstukken 2016 en de kadernota 2018 van GR Aquon.

Aquon Begroting 2018, begrotingswijziging 2017, jaarrekening 2016 en kadernota 2018

Dossiernummer : 89
Vergaderdatum : 6 juli 2017

Hoogheemraadschap van Delfland

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 6 juni 2017, dossiernummer 89;

gelezen het positieve advies van de commissie commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering ;

overwegende dat:
- Delfland een zienswijze kan indienen op de begrotingswijziging 2017 en begroting 2018 van Aquon.

Gelet op:

- artikel 77 van de Waterschapswet;
- artikel 61 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- artikel 35 van de Gemeenschappelijke Regeling Aquon 2011

Besluit:

1. De zienswijze op de begrotingswijziging 2017 en de begroting 2018 vast te stellen.
2. Kennis te nemen van de begrotingswijziging 2017, begroting 2018, de jaarstukken 2016 en de kadernota 2018.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 6 juli 2017

De Verenigde Vergadering voornoemd,

b.a. de Secretaris,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

de Voorzitter,

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Aan het bestuur van Aquon
Postbus 328
4000AH TIEL

UW BRIEF
6 april 2017
UW KENMERK
U17.283
ONS KENMERK
1306592
DELFT
6 juni 2017

ONDERWERP
Zienswijze op begrotingswijziging 2017 en begroting 2018

Geacht bestuur,

Op 11 april 2017 ontvingen wij de concept begrotingswijziging 2017 en concept programmabegroting 2018, zoals deze zijn opgesteld door het dagelijks bestuur van Aquon. In reactie hierop brengen wij onze zienswijze naar voren. Het betreft het concept zoals deze door het college is behandeld op 6 juni 2017 en wordt u toegezonden onder voorbehoud van formele vaststelling door de verenigde vergadering op 6 juli 2017. Op 19 april ontvingen wij ook de door het AB Aquon vastgestelde jaarstukken 2016 en kadernota 2018.

Gezien de recent afgeronde strategische heroriëntatie en de voortvarende implementatie daarvan is het begrijpelijk dat de kadernota 2018 en begroting 2018 gelijktijdig verschijnen. De kaders zijn immers geschetst in het rapport 'Naar Aquon 2.0'. Wij verzoeken u dringend om voor het begrotingsjaar 2019 hier volgordelijkheid in aan te brengen, zodat het instrument kadernota zijn waarde behoudt.

Zienswijze
De jaarstukken 2016 laten zien dat Aquon voor het derde opeenvolgende jaar positieve cijfers worden behaald. Dat geeft het vertrouwen dat het bestuur en de organisatie van Aquon op de goede weg zijn om Aquon verder op de toekomst voor te bereiden. Delfland vraagt daarbij voortdurende aandacht voor het verder verbeteren van kosten efficiëntie.

In 2015 en 2016 is een strategische heroriëntatie uitgevoerd. De uitkomsten hiervan zijn aan de deelnemers voorgelegd in het rapport ´Naar Aquon 2.0´. De toekomstvisie, inclusief de financiële kaders zijn door uw voorzitter in onze commissie toegelicht. Wij stellen vast dat zowel de begrotingswijziging 2017 als de programmabegroting 2018 de uitwerking van deze heroriëntatie naar Aquon 2.0 betreft. Samen met het wijzigen van de bepalingen in de regeling vormen deze begrotingen de implementatie van Aquon 2.0. Het is goed te kunnen constateren dat Aquon zich langs de uitgezette lijnen ontwikkelt.

De programmabegroting 2018 wijkt op één elementair punt af van de financiële kaders in het rapport 'Naar Aquon 2.0'. De beoogde jaarlijkse besparing van € 1 miljoen vanaf 2021 die samenhangt met het werken vanaf één locatie, is niet in de begroting opgenomen.

Het terug gaan naar één locatie is voor ons een absolute voorwaarde om verdere efficiëntie te bereiken. De deelnemers hebben bij de behandeling van het rapport

BIJLAGE(N) -
CONTACT de heer drs. W. Esveld • T (015) 260 80 58• E wesveld@hhdelfland.nl
POSTADRES Postbus 3061, 2601 DB Delft • WEBSITE www.hhdelfland.nl
SECTOR Concerncontrol • TEAM Management Concerncontrol

‘Naar Aquon 2.0’ in 2016 besloten Aquon te concentreren op één locatie tenzij in 2018 blijkt dat de nieuwe strategie zich niet bewijst.

Wij verzoeken u nadrukkelijk om de genoemde besparing van € 1 miljoen in de begroting op te nemen vanaf 2021. Dit doet recht aan de ingeslagen koers van Aquon en de besluitvorming van de deelnemers daarover.
Aquon staat voor een forse opgave om de implementatie van Aquon 2.0 te realiseren. Wij vertrouwen erop dat de organisatie en het bestuur daarin succesvol zullen.

Hoogachtend,
Namens Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,

de Secretaris-Directeur | de Dijkgraaf

mr.drs. P.I.M. van den Wijngaart | mr. M.A.P. van Haersma Buma

Aan de Colleges c.q. Dagelijks Besturen
van de deelnemende waterschappen van AQUON

Postbus 328
4000 AH Tiel

T 06-15054475
E klantvragen@aquon.nl
I www.aquon.nl

Bank NWB 636751902
BTW NL823338848B01
KvK 52811751

Datum : 6 april 2017
Kenmerk : U17.283
Betreft : Verzoek om zienswijze op eerste begrotingswijziging 2017 & programmabegroting 2018

Geacht College c.q. Dagelijks Bestuur,

Bijgaand bieden wij u de concept eerste begrotingswijziging 2017 en de concept programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022 aan. Middels deze brief vragen wij uw zienswijze over de concept begrotingen. Alvorens de concept begrotingen kort toe te lichten geven we graag een indruk over het afgesloten begrotingsjaar 2016.

Afsluiting van het jaar 2016

De vraag naar producten en diensten van AQUON door de opdrachtgevers van de waterschappen lag in 2016 hoger dan in het voorgaande jaar. Het productieniveau aan monsternames, analyses en adviezen steeg met ruim 3 procent. Ten opzichte van de vooraf opgegeven productie door de waterschappen over 2016 steeg de gerealiseerde productie met meer dan 10 procent.

AQUON heeft de financiële doelstellingen voor 2016 voor het derde opeenvolgende jaar gehaald. Over het jaar 2016 wordt het behaalde begrotingsoverschot teruggestort aan de deelnemende waterschappen.

Het ombouwprogramma, waartoe bestuurlijk in 2015 is besloten, is succesvol binnen de gestelde kaders van tijd en middelen afgerond. De inrichting van een afgeslankte AQUON organisatie is per 1 april 2017 gerealiseerd met de afsluiting van het plaatsingsproces. Binnen het project “sluiting locatie Breda”, een bestuurlijke no-regret maatregel in de doorontwikkeling van AQUON, is minder uitgeven dan het begrote projectbudget. Bovendien is het project volgens tijdsplanning afgerond.

De strategische discussie over de positie van AQUON, welke in 2015 is opgestart, is in 2016 afgerond met een aantal belangrijke beslissingen: AQUON wordt als ketenpartner van de deelnemende waterschappen gepositioneerd. Door met elkaar met de juiste argumentatie opbouwende discussies te voeren, is de bestuurlijke rust teruggekeerd en zijn de dossiers uit het verleden definitief afgesloten.
In 2016 is de basis gelegd om in 2017 te kunnen werken aan het AQUON 2.0 programma.

Eerste begrotingswijze 2017

In 2016 heeft het dagelijks bestuur van AQUON haar algemeen bestuur een programmabegroting 2017 en een meerjarenraming 2017-2019 voorgelegd, op basis van de bedrijfsvoering na “ombouw AQUON”. De programmabegroting 2017 is na inzicht in uw zienswijze op 7 juli 2016 formeel vastgesteld. Met de bijgevoegde eerste begrotingswijziging 2017 wordt een geactualiseerde uitwerking gegeven van een jaar waarin AQUON zich voorbereidt op haar nieuwe strategie. De begrotingswijziging 2017 geeft de plannen en de financiële consequenties weer, waarbij duidelijk wordt op welke wijze AQUON zich gaat aanpassen aan de veranderde omstandigheden.

Tijdens meerdere bestuurlijke sessies werd in 2016 een geheel nieuwe strategie voor AQUON bepaald. Het adviesrapport “Naar AQUON 2.0” werd bij de besluitvorming als leidraad gebruikt. AQUON vormt zich in de komende jaren om tot een full-service organisatie met een acceptabel kostenniveau. Om te komen tot deze nieuwe strategie dient de organisatie- en kostenstructuur te worden aangepast.

In navolging van de jaren 2014-2016 geeft AQUON aan de hand van deze nieuwe begroting een transparant beeld van de verwachte, verhoogde productie en bijbehorende productiekosten. Samengevat geeft de eerste begrotingswijzing 2017 de effecten van drie majeure bewegingen:

1. Het ombouwplan AQUON 2016 wordt afgesloten. De positieve financiële effecten van het doorstroomprogramma waterschappen - AQUON worden nu doorgevoerd.
2. Nieuwe strategische keuzes zijn gemaakt om AQUON om te vormen naar een full-service ketenpartner. Op basis van het adviesrapport “Naar AQUON 2.0” worden de financiële effecten van de implementatie in beeld gebracht.
3. AQUON wordt in 2017 geconfronteerd met een toename in verwachte productie. De meetvraag van de gezamenlijk waterschappen stijgt volgens de inschatting van de deelnemers met meer dan 10 % en komt daarmee op een vergelijkbaar niveau als in het jaar 2016. Deze stijging heeft voornamelijk betrekking op werkzaamheden welke niet door AQUON zelf uitgevoerd kunnen worden. De werkelijke gerealiseerde productie zal uiteindelijk via de variabele kostenverdeelsleutel in de jaareinde eindafrekening worden verrekend met de desbetreffende waterschappen.

Conceptbegroting 2018

Het bestuur van AQUON heeft een bestuurlijk voorgenomen besluit genomen om AQUON te vestigen op één locatie. Het bestuur wenst het voorgenomen besluit in 2018 te staven door vast te kunnen stellen dat de nieuwe strategie en governance zich bewijzen. Aansluitend is een nadere uitwerking aan de hand van een business case benodigd zodat het één locatie besluit wordt gerechtvaardigd. In 2018 wenst AQUON door middel van zelfevaluatie, benchmark informatie, strategische afwegingen, locatieonderzoek en financiële inzichten de noodzakelijke business case op te stellen en daarmee gefundeerd het bestuurlijke besluit te bekrachtigen.

2018 zal grotendeels in het teken staan van deze opgave, terwijl de productie van AQUON naar een hoger kwaliteitsniveau stijgt. Vanuit aangescherpt efficiëntiebeleid wordt in de concept programmabegroting een beperkte kostenstijging voorgesteld. Deze stijging wordt met name veroorzaakt door cao effecten.

In 2018 veroorzaakt de bijdrageregeling, welke met ingang van 2016 is doorgevoerd, een andere kostenverdeling binnen de deelnemende waterschappen. Vanaf begrotingsjaar 2016 heeft AQUON geanticipeerd op deze nieuwe bijdrageregeling.

Verzoek om zienswijzen

In artikel 30 van de GR AQUON wordt de procedure beschreven bij de voorbereiding en vaststelling van de programmabegroting en een begrotingswijziging.

Het dagelijks bestuur van AQUON verzoekt u hiermee uw zienswijze op de begrotingswijziging 2017 uiterlijk donderdag 1 juni 2016 aan het dagelijks bestuur van AQUON kenbaar te maken.

Het dagelijks bestuur van AQUON verzoekt u hiermee ook uw zienswijze op de concept programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022 uiterlijk donderdag 1 juni 2016 aan het dagelijks bestuur van AQUON kenbaar te maken.

Aldus vastgesteld in de vergadering van het dagelijks bestuur AQUON d.d. 30 maart 2017,

De voorzitter, De secretaris,

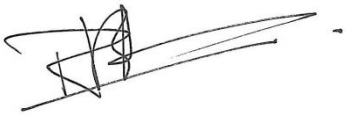

R. W. Bleker *J.K. Bouma*

Bijlagen:

- Eerste begrotingswijziging 2017
- Programmabegroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022

Concept

Eerste begrotingswijziging 2017

Nieuw inzicht in de begroting 2017

DB AQUON

30 maart 2017

Inhoud

Inleiding ... 3

Veranderingen ten opzichte van de vorige begroting ... 4

Ombouwplan 2016 ... 4

AQUON 2.0 ... 5

Toename in productie ... 6

Geen vernieuwde meerjarenraming; deze is opgenomen in begroting 2018 ... 6

Financiële impact van de veranderingen ... 7

Programma Laboratorium samengevat ... 7

Programma Eigenaarsdeel GR AQUON samengevat ... 8

Productieverwachting ... 9

De twee AQUON-programmabegrotingen ... 10

Begrotingswijziging t.b.v. AQUON-laboratorium activiteiten ... 11

Toelichting op de begrotingswijziging AQUON-laboratorium ... 12

Begrotingswijziging t.b.v. eigenaarsdeel GR AQUON ... 13

Toelichting op de begrotingswijziging Eigenaardeel GR AQUON ... 14

Kostentoerekening en de bijdrageregeling ... 15

De jaarlijkse reguliere exploitatiekosten (AQUON-programma 1: laboratorium) ... 15

Kosten eigenaarsdeel (programma 2: eigenaar GR AQUON) ... 16

Wettelijke paragrafen ... 17

Incidentele baten en lasten ... 17

Onttrekking aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen ... 17

Waterschapsbelasting ... 17

Weerstandsvermogen ... 17

Financiering ... 17

Verbonden partijen ... 17

Kapitaalgoederen ... 18

EMU – saldo ... 18

Topinkomens ... 18

Risicomanagement ... 19

Bijlage 1: Bijdrageregeling en kostenverdeling ... 20

Inleiding

Met deze eerste begrotingswijziging 2017 wordt een geactualiseerde uitwerking gegeven van een jaar waarin AQUON zich voorbereidt op een nieuwe strategie. Deze eerste begrotingswijziging 2017 geeft de plannen en de financiële consequenties weer op welke wijze AQUON zich gaat aanpassen aan de veranderde omstandigheden.

Tijdens meerdere bestuurlijke sessies werd in het jaar 2016 een geheel nieuwe strategie voor AQUON aangenomen. Het adviesrapport “Naar AQUON 2.0” wordt daarbij als leidraad gebruikt. AQUON bouwt zich in de komende jaren om tot een full serviceorganisatie met daarbij een acceptabel kostenniveau. Om te komen tot deze nieuwe strategie dient AQUON haar organisatie- en kostenstructuur aan te passen. Tergelijktijd wordt AQUON met een flinke toenemende productievraag vanuit de deelnemende waterschappen geconfronteerd. De waterschappen vragen in 2017 meer dan 10% productie van AQUON.

Op 12 april 2016 heeft het dagelijks bestuur een programmabegroting 2017 en een meerjarenraming 2017-2019 op basis van de bedrijfsvoering na de “ombouw AQUON” aan haar algemeen bestuur voorgelegd. Deze begroting bevatte een grote kostenpost voor mogelijk boventalligheid van personeel, naar aanleiding van hun cao-rechten. Tijdens de vaststelling van deze begroting is over deze kostenpost veelvuldig en taakstellend gesproken. Deze programmabegroting is na een zienswijze procedure op 7 juli 2016 vastgesteld door het bestuur. Een aantal waterschappen heeft flink hun schouders gezet onder de opgave om mogelijke boventalligheid van personeel te voorkomen. Samen met AQUON werd in 2016 kans gezien om deze aanvankelijk hoge kostenpost voor het 2017 en opvolgende jaren naar een aceptabel niveau terug te brengen.

In navolging van de jaren 2014-2016 geeft AQUON middels deze nieuwe begroting een transparant beeld van de nieuwe verwachte productie en de bijbehorende productiekosten. Samengevat kent deze begrotingswijzing 2017 drie majeure bewegingen:

1. Het Ombouwplan AQUON 2016 wordt afgesloten. De positieve financiële effecten van het doorstroomprogramma personeel AQUON worden nu doorgevoerd.
2. Nieuwe strategische keuzes zijn gemaakt om AQUON om te vormen naar een full-serviceketenpartner. Op basis van het adviesrapport “AQUON 2.0” van Wagenaar Hoes worden de financiële effecten van de implementatie in beeld gebracht.
3. AQUON wordt in het jaar 2017 geconfronteerd met een forse toename in verwachte productie. De meetvraag van de gezamenlijk waterschappen stijgt volgens de inschatting van de deelnemers met meer dan 10 %. Deze stijging heeft voornamelijk betrekking op werkzaamheden welke niet door AQUON zelf uitgevoerd kunnen worden. Het betreft overigens vraagafhankelijke productie en zal uiteindelijk via de variabele kostenverdeelsleutel worden toegerekend aan de desbetreffende waterschappen.

Het begrotingsjaar 2017 is het laatste begrotingsjaar waarin de bijdrageregeling deels wordt gebaseerd op productieaanaantallen welke teruggaan naar de beginjaren van AQUON. Vanaf het begrotingsjaar 2018 wordt de bijdrage grotensdeels op de meest recente afgesloten drie jaren gebaseerd. Deze refentieverschuiving veroorzaakt vanaf 2018 een kostenverschuiving binnen de deelnemende waterschappen.

AQUON nodigt u van harte uit om vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze toelichting op de plannen en de financiën voor te leggen. AQUON zal hier zo goed mogelijk een antwoord op geven.

Veranderingen ten opzichte van de vorige begroting

Ombouwplan 2016

2016 is afgesloten met het Ombouwplan 2016 zoals daartoe in 2015 is besloten. De doelstellingen uit het ombouwplan AQUON zijn gerealiseerd. Door middel van het inrichten van een centraal klantportaal en gecentraliseerde monsterontvangst kan de klant beter worden bediend en gelijktijdig werd hiermee een gecentraliseerde procesgeleiding ingericht. De organisatiestructuur is afgebouwd naar een nieuwe afgeslankte formatie en daarbij zijn de laboratoriumactiviteiten gecentraliseerd op twee locaties. Alle transactiekosten voor realisatie van het ombouwplan 2016 zijn in het jaar 2016 gefinancierd uit de gevormde bestemmingsreserve. Zowel organisatorisch als financiëel is het project beheerst verlopen. Een belangrijk projectdoel is bereikt: AQUON is met deze veranderingen duurzaam efficiënter geworden.

In het eerste kwartaal van 2017 zal de laatste fase van het project “ombouwplan AQUON”, zijnde de definitieve plaatsing van het personeel, zijn gerealiseerd. In de (vastgestelde) programmabegroting 2017 waren kosten van €900.000 voor geprognoticeerde boventalligheid personeel opgenomen.

Door het doorstroomprogramma AQUON - waterschappen, welke gedurende 2016 heeft gelopen, is een aantal AQUON-medewerkers in dienst getreden bij een van de waterschappen. Zij doen daar nu goed effectief werk. Daarnaast is een aantal AQUON-medewerkers elders in dienst getreden. Door de afname van 12,6 FTE in de AQUON personeelsformatie en vervolgens een optimaal verloop van het (her-)plaatsingsproces kunnen de kosten voor boventalligheid/frictiekosten nu in de programmabegroting 2017 naar ca. €225.000 teruggebracht worden, een daling van ca. €675.000.

Opgemerkt kan worden dat de daling in kosten voor een groot deel vanaf 2017 zelfstandig gefinancieerd wordt door die waterschappen die AQUON personeel hebben overgenomen. Deze waterschappen hebben het mogelijk gemaakt AQUON te ontlasten van eventuele boventalligheidskosten als gevolg van het (her-) plaatsingprogramma. Deze waterschappen hebben voorkomen dat AQUON medewerkers boventallig zouden worden, en daarmee niet productief, waarbij ze op basis van cao-rechten doorbetaald zouden worden. De waterschappen zouden vervolgens de samenhangende boventalligheidskosten in rekening gebracht krijgen.

Het resterende deel van deze kosten (€ 225.000) wordt veroorzaakt door frictiekosten. AQUON heeft in de komende jaren geen duurzame boventalligheid, echter wel tijdelijke frictiekosten. Verwacht wordt dat deze tijdelijke frictiekosten in drie jaar oplossen. In het doorstroomprogramma is afgesproken dat de waterschappen die geen of niet voldoende personeel hebben overgenomen deze boventalligheid-/frictiekosten betalen.

AQUON 2.0

In 2016 hebben de eigenaren voor AQUON een nieuwe strategische richting gekozen. In het kort kan deze strategie als volgt worden omschreven: AQUON is een full serviceketenpartner voor haar waterschappen tegen acceptabele en geoptimaliseerde kosten en geeft deze opdracht vorm door een proces van gezamenlijke vraagarticulatie. Om deze ketenpartnerstructuur te bereiken dient er veel te worden gedaan. Ten behoeve van deze vernieuwde strategie en een nieuwe visie op de governance rond AQUON en de deelnemende waterschappen zijn door het bestuur dan ook richtinggevende besluiten genomen. Gelijktijdig met het nemen van deze besluiten in 2016 was inzichtelijk dat de AQUON organisatie- en productiekosten in de eerste veranderjaren zullen toenemen naar circa € 20-21 miljoen. In het adviesrapport "Naar AQUON 2.0", ter ondersteuning van het bestuursbesluit, is daarrtoe een uitgewerkte financiële paragraaf opgenomen om de financiële ontwikkeling duidelijk te schetsen. In deze eerste begrotingswijziging zijn de effecten in de bedrijfsvoering (programma laboratorium) en de kosten van de implementatie (programma eigenaarsdeel) opgenomen.

Voor de realisatie zijn organisatorische aanpassingen noodzakelijk om het uiteindelijk doel: AQUON op één locatie ("AQUON 3.0") en een kostendaling van meer dan €1 miljoen te bereiken. De voorgenomen organisatieaanpassingen zijn te herleiden uit het adviesrapport "Naar AQUON 2.0" van WagenaarHoes, welke in juli en december 2016 door het bestuur zijn bekrachtigd. Door een nieuw te ontwikkelen organisatiestructuur (bijvoorbeelden zijn de inzet van een vraagarticulatieregiseur, aanpassing van de topstructuur, inzet van HRM-specialist, bestuurlijke secretarisrol en de ontwikkeling van middelenmanagement) en cultuur is conform het rapport structureel een bedrag van circa €0,5 miljoen benodigd. In het begrotingsjaar 2017 zal dit bedrag (nog) niet geheel benodigd zijn echter door de inzet van interim-personeel op managementposities wordt dit bedrag in 2017 naar verwachting alsnog volledig verbruikt. De doorbelaste kosten aan de deelnemende waterschappen stijgen door deze organisatie-aanpassingen.

Conform het adviesrapport "Naar AQUON 2.0" dalen de kosten zodra AQUON op één locatie gevestigd zal zijn. Deze daling van kosten wordt vanaf 2021 verwacht, echter is in deze eerste begrotingswijzing over het jaar 2017 als vanzelfsprekend nog niet zichtbaar.

In hetzelfde rapport worden de implementatiekosten €0,2 miljoen benoemd. Deze implementatiekosten van AQUON 2.0 in het begrotingsjaar 2017 zijn door AQUON aangevuld met ca. 100k ten behoeve van communicatietrajecten. De implementatiekosten worden opgenomen in het programma eigenaarsdeel en worden gefinancieerd uit de opgebouwde bestemmingsreserve.

Met het afhechtingsbesluit van 10 november 2016 is door het algemeen bestuur bekrachtigd dat alle besproken discussie-dossiers welke tijdens de strategische sessies (onderzoekfase 1 en 2) zijn besproken en gelijktijdig alle mogelijke andere uit het verleden behorende discussie-dossiers definitief worden gesloten. Dit zodat AQUON definitief kan werken aan de nieuwe strategische richting. Op de eindbalans 2016 van AQUON bedraagt de bestemmingsreserve circa €1.2 miljoen en zal in het jaar begrotingsjaar 2017 onder meer worden gebruikt om de resterende kosten uit het ombouwplan 2016 (betreft met name verkoopkosten pand en afschrijvingskosten investeringen tbv Ombouwplan 2016) en de genoemde implementatiekosten AQUON 2.0 te financieren.

Toename in productie

Het derde argument voor een begrotingswijziging is de verwachte forse toename in productie. De verwachte productiestijging is circa 1.1 miljoen productiepunten in het vergelijk met de opgenomen productieaantallen in de programmabegroting 2017 voor wijziging. Deze verwachte staat gelijk aan een toename van meer dan 10 procent. Vooral in het segment waterbodemonderzoeken, en dan specifiek het te verrichten noodzakelijk vooronderzoek, wordt een flinke toename verwacht.

AQUON ziet zich genoodzaakt om de begroting door de forse stijging in productie aan te passen met circa €0,7 miljoen voor externe onderzoeken en daarmee op gelijke waarde te begroten als in de realisatie van het begrotingsjaar 2016.

In 2017 en 2018 onderzoekt AQUON of zij haar inrichting dient aan te passen door deze stijgende productievraag. Het zal een belangrijke onderzoeksvraag zijn om te komen tot AQUON 3.0 (dimensionering één pand) en de inzet van eigen AQUON personeel.

Het aandeel in de productieafhankelijke variabele kosten opgenomen in de bijdrage aan AQUON voor de deelnemende waterschappen zullen ten gevolge van hun toegenomen vraag voor het begrotingsjaar 2017 stijgen. In deze begrotingswijziging 2017 worden de effecten van de productie per waterschap en de verwachte kosten transparant weergegeven.

Geen vernieuwde meerjarenraming; deze is opgenomen in begroting 2018

Deze eerste begrotingswijziging 2017 wordt gelijktijdig aangeboden met de programmabegroting 2018 en een meerjarenraming 2019-2021. In de eerste begrotingswijziging 2017 wordt - voor de leesbaarheid - voor hernieuwd inzicht in de meerjarenraming verwezen naar de meerjarenraming 2019-2021 zoals opgenomen in de programmabegroting 2018.

Financiële impact van de veranderingen

Programma Laboratorium samengevat

In de vastgestelde programmabegroting 2017 was sprake van een kostenniveau van €19,2 miljoen, nadat in 2016 een forse kostendaling was gerealiseerd op de vaste inrichtingskosten. In vergelijk tot 2013, waarbij de productie op een vergelijkbare hoogte lag, lagen de werkelijke kosten op ca. € 24 miljoen.

Een vergelijk met de programmabegroting 2017 voor wijziging geeft inzicht in de voorgestelde mutaties. De mutaties betreffen, naast de drie majeure bewegingen in het jaar 2017, een verdere verwachte daling van de vaste kostenstructuur van afgerond naar €0,1 miljoen als gevolg van de reductie van het aantal panden. Een stijging van €0,5 miljoen in personeelskosten en een toename in kosten van ca. €0,7 miljoen als effect op verbeterd inzicht in de klantvraag door deelnemende waterschappen.

Op bladzijde 11 staat een nadere detaillering van de verwachte kostenontwikkeling.

Programma 1 LABORATORIUM		begroting 2017 ontwikkeling
Exploitatiekosten 2017	vóór wijziging	**19,2**
- stijging personeel (structureel)	AQUON 2.0 effecten	0,5
- daling bedrijfskosten (structureel)	Ombouwplan AQUON 2016	-0,1
- stijging externe analyses (variabel)	Klantvraag, productie afhankelijk	0,7
- mutatie kosten	Begrotingswijzigingen	1,1
Exploitatie kosten 2017	ná wijziging	**20,3**
bijdrage derden		-0,3
Bijdrage waterschappen	ná wijziging	20,0

Programma Eigenaarsdeel GR AQUON samengevat

In dit begrotingsprogramma “eigenaarsdeel GR AQUON” worden de financiële consequenties opgenomen welke behoren tot het ombouwen en het (opnieuw) inrichten van de organisatie. Ook de financiële effecten van de werkgelegenheidsregeling uit de cao 2014-2017 zijn in deze programmabegrotingswijziging opgenomen. Met andere woorden, eventuele boventallige medewerkers en/of frictiekosten worden financieel verantwoord in deze tweede programma begroting. Hiermee verkrijgen deze medewerkers naast aandacht en intensieve begeleiding ook een eigen financiële beheersing.

Met het scheiden van kosten in twee programmabegrotingen verwacht AQUON in de eerste programmabegroting “laboratorium” een transparant beeld te geven van de werkelijke kosten van de laboratorium activiteiten. In de vastgestelde bijdrageregeling AQUON kennen de twee programmabegrotingen elk hun eigen verrekenmethode met de waterschappen.

In 2016 is bestuurlijk afgestemd dat door het gelanceerde “doorstroomprogramma AQUON - waterschappen” de kosten door boventallig personeel zal worden vergoed door de waterschappen die onvoldoende personeelsleden van AQUON in het jaar 2016 hebben overgenomen. In de afrekening van de programmabegroting “eigenaarsdeel GR AQUON” 2017 wordt hiermee rekening gehouden.

In het programma eigenaarsdeel worden advieskosten opgenomen welke betrekking hebben op in de inrichting van AQUON 2.0 zoals daartoe geadviseerd wordt in het adviesrapport “Naar AQUON 2.0” welke ten grondslag lag aan de besluitvorming.

Op bladzijde 13 staat een nadere detaillering van de verwachte kostenontwikkeling.

Programma 2 **EIGENAARSDEEL**		**begroting 2017 ontwikkeling**
Exploitatiekosten 2017	vóór wijziging	**1,9**
- afname boventalligheid	doorstroom & externe uitstroom	-0,7
- afname boekverlies	kosten genomen in jaar 2016	-0,3
- afname afschrijving	minder geinvesteerd in bouw	-0,1
Afname verwachte kosten Ombouw AQUON		**-1,1**
- toename advieskosten	AQUON 2.0 & AQUON 3.0	0,3
- toename comm & HR beleid	AQUON 2.0	0,1
- toename flexibele inzet	AQUON 2.0 (door mismatch)	0,1
Verwachte kosten inrichting AQUON 2.0 & AQUON 3.0		**0,5**
Exploitatie kosten 2017	ná wijziging	**1,3**
Vrijval (bestemmings-) reserve		-1,1
Bijdrage waterschappen 2017		**0,2**

Productieverwachting

De opdrachtgevers van de waterschappen hebben in maart 2017 hun verwachte meetvraag tot en met het jaar 2021 aan AQUON opgegeven. In de programmabegroting 2018 wordt een vooruitzicht in beeld gebracht. Op basis van deze opgave heeft AQUON een beeld van de te verrichten werkzaamheden in de komende jaren en een beeld van op welke wijze zij haar bedrijfsvoering kan inrichten.

In de vastgestelde programmabegroting 2017 was op basis van de opgave van de opgegeven productieverwachting de ksotenbegroting opgesteld. De vastgestelde programmabegroting ging nog uit van een productieniveau van 10,5 miljoen punten, In het najaar van 2016 is productie-opgave over 2017 door de waterschappen geactualiseerd. Hieruit blijkt dat het productieniveau stijgt naar ca. 11,7 miljoen punten. In deze eerste begrotingswijziging 2017 is de nieuwe opgave weergegeven.

Op basis van de nieuwe productieopgave is vooreerst een concept afrekening van kosten naar de deelnemers opgesteld (zie bijlage 1). De werkelijke kosten voor het programma laboratorium zal (deels) tegen de werkelijk gerealiseerde productie na afloop van het jaar worden afgerekend.

In deze eerste begrotingswijziging 2017 is het kostenniveau AQUON in de programmabegroting laboratorium afgestemd op deze, nieuwe door de deelnemende waterschappen, opgegeven productiepunten.

productie/ meetvraag	2017 na wijziging	2017 voor wijziging	2017 mutatie
Aa en Maas	1.091.100	875.000	24,7%
Brabantse Delta	1.381.000	1.350.000	2,3%
De Dommel	960.000	980.000	-2,0%
Delfland	928.780	744.000	24,8%
Hollandse Delta	1.824.764	1.637.000	11,5%
Rijnland	2.192.300	1.750.000	25,3%
Rivierenland	2.036.737	1.970.000	3,4%
Schieland en Kr'	546.200	555.000	-1,6%
St. Rijnlanden	695.500	706.000	-1,5%
Totaal	**11.656.381**	**10.567.000**	**10,3%**

De twee AQUON-programmabegrotingen

Vanaf het jaar 2016 werkt AQUON met twee programmabegrotingen, te weten;

- Programma 1: Laboratorium AQUON
- Programma 2: Eigenaarsdeel GR AQUON

Programma 1:
Laboratorium AQUON
In dit programma zijn de reguliere laboratorium activiteiten opgenomen. In deze programmabegroting is opgenomen dat het hoofdproces op een andere wijze is ingericht, de organisatie is aangepast door de vorming van een bedrijfsbureau, dat er sprake is van een gereduceerde personeelsformatie en van het verminderen van het aantal locaties.

Programma 2:
Eigenaarsdeel GR AQUON
In de tweede programmabegroting “Eigenaarsdeel GR AQUON” is opgenomen op welke wijze de financiering verloopt van de ombouw van AQUON en bovendien welke lasten blijven door de uitwerking van de werkgelegenheidsvoorwaarden uit de (nieuwe) cao. Om de ombouwkosten te financieren wordt de hiervoor gevormde bestemmingsreserve in 2016 en 2017 gebruikt. Vanaf 2017 resteren de kosten van werkgelegenheid (boventalligen) en de kosten van de locatie aanpassingen. Van de financiële consequenties van de overige inspanningen van het ombouwen van AQUON wordt verwacht dat deze uit de bestemmingsvoorziening kunnen worden gefinancierd.

Samengevat
Een samenvatting van de begroting na de eerste begrotingswijziging 2017 kan als volgt worden weergegeven. De totale kosten blijven voor AQUON in vergelijk met de begroting voor wijziging vrijwel gelijk met dien verstande dan de productie met meer dan 10 procent toeneemt. In de volgende hoofdstukken worden de begrotingswijzigingen in detail toegelicht.

laboratorium	2017		eigenaar	2017		totaal AQUON	
	voor	na		voor	na	voor	na
personeelskosten	10.874	11.420	personeelskosten	1.003	525	11.877	11.945
bedrijfslasten	2.555	2.348	bedrijfslasten	200	500	2.755	2.848
goederen en diensten	2.783	2.765	goederen en diensten	0	0	2.783	2.765
uitbestedingen	1.403	2.141	uitbestedingen	0	0	1.403	2.141
kapitaalslasten	1.496	1.495	kapitaalslasten	625	185	2.121	1.680
onvoorzien	100	100	onvoorzien	100	100	200	200
vrijval bestemmingsreserve			vrijval bestemmingsreserve	-700	-1.085	-700	-1.085
totale kosten	19.211	20.269	totale kosten	1.228	225	20.439	20.494
bijdragen derden	300	300	bijdragen derden	0	0	300	300
bijdragen waterschappen	18.911	19.969	bijdragen waterschappen	1.228	225	20.139	20.194
totale inkomsten	19.211	20.269	totale inkomsten	1.228	225	20.439	20.494

Begrotingswijziging t.b.v. AQUON-laboratorium activiteiten

De begrotingswijziging over het jaar 2017 kan als volgt worden weergegeven.

programma 1: LABORATORIUM	begroting voor wijziging 2017	begroting na wijziging 2017	*	begroting mutatie	realisatie 2016
PERSONEELSLASTEN:					
salarissen	7.846.700	7.955.000	1	108.300	7.615.218
sociale lasten	1.828.600	1.832.000	2	3.400	1.853.494
overige personeelslasten	386.000	485.000	3	99.000	330.475
personeel van derden	812.800	1.148.000	4	335.200	1.135.952
PERSONEELSLASTEN	10.874.100	11.420.000		545.900	10.935.139
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN:					
diensten van derden	881.700	775.000	5	-106.700	686.905
huren en rechten	45.900	46.000	6	100	44.497
leaseauto's	729.400	670.000	7	-59.400	629.338
verzekeringen	51.900	55.000	8	3.100	42.498
belastingen	55.500	44.000	9	-11.500	46.762
onderhoud door derden	790.900	758.000	10	-32.900	737.007
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	2.555.300	2.348.000		-207.300	2.187.006
GOEDEREN EN DIENSTEN:					
ge- en verbruiksgoederen	2.370.200	2.275.000	11	-95.200	2.179.376
duurzame gebruiksgoederen	212.200	250.000	12	37.800	204.429
energie	200.500	240.000	13	39.500	280.291
GOEDEREN EN DIENSTEN	2.782.900	2.765.000		-17.900	2.664.097
UITBESTEDINGEN:					
externe analyses	1.402.600	2.141.000	14	738.400	2.224.468
UITBESTEDINGEN	1.402.600	2.141.000		738.400	2.224.468
KAPITAALSLASTEN:					
afschrijvingen	1.190.500	1.215.000	15	24.500	1.183.305
rentelasten	305.700	280.000	16	-25.700	277.961
KAPITAALSLASTEN	1.496.200	1.495.000		-1.200	1.461.266
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	19.111.100	20.169.000		1.057.900	19.471.976
ONVOORZIEN	100.000	100.000	17	0	0
TOTAAL LASTEN	19.211.100	20.269.000		1.057.900	19.471.976
vrijval (bestemmings-) reserve	0	0	18	0	0
bijdrage derden	-300.000	-300.000	19	0	-395.373
Totale kosten	18.911.100	19.969.000		1.057.900	19.076.603
vennootschapbelasting	0	0	20	0	0
Bijdrage waterschappen	18.911.100	19.969.000		1.057.900	19.076.603

Toelichting op de begrotingswijziging AQUON-laboratorium

1. In 2017 werkt AQUON met de nieuwe personeelsformatie zoals weergegeven in de eerste begrotingswijziging 2017 en zal zich vervolgens verder ombuigen naar gewenste situatie AQUON 2.0. Een toename in de personeelskosten van circa 100K is in 2017 voorzien.
2. Bij doorrekening van de sociale lasten worden deze vooreerst niet aangepast.
3. Door herplaatsingen van personeel is er sterke behoefte aan om- en bijscholing. Voor het continue omscholen en door ontwikkelen van het personeel en daarnaast cultuurontwikkelingen is een bedrag van 100k gereserveerd.
4. AQUON heeft in 2016 en 2017 mutaties doorgevoerd in haar managementteam. Voor drie rollen wordt vooreerst middels interim invulling gegeven. Een bedrag van 100k is aanvullend gereserveerd voor eventuele extra inzet van personeel.
5. Diensten van derden wordt met 100k verlaagd als extra effect op de sluiting van locatie Breda.
6. Er zijn geen mutaties doorgevoerd in de te huren locaties. Op dit moment huurt AQUON twee (opslag-)locaties.
7. De kosten van leasekosten dalen met 60K door minder inzet van mobiliteit.
8. Er zijn geen veranderingen doorgevoerd t.a.v. verzekeringen.
9. Beperkte wijziging door verdere lastenverlichting belastingen (minderlocaties).
10. Verdere daling in onderhoudskosten door minder locatiebesluit.
11. Daling in gebruiksgoederen wordt voorzien door effectief gebruik.
12. Duurzame goederen stijgen door verwachte aanschaf (duurzaam <€25.000).
13. Verwachte energiedaling door nieuwe contractleverancier en daling aantal panden.
14. In de aflopen jaren werd zichtbaar dat meer specialistisch onderzoek door de klant wordt gevraagd en uitgevoerd. Voor deze onderzoeken heeft AQUON niet de kennis in huis en/of de instrumenten zijn niet zodanig ingericht. Deze onderzoeken worden dan ook uitbesteed. Deze kostenpost is op basis van ervaringscijfers en klantverwachting over het jaar 2017 bijgesteld met 740K. Daarmee heeft deze kostenpost eenzelfde kostenniveau als over 2016.

15-19 Op deze kostenregels vinden ook mutaties plaats. Deze mutaties worden doorgevoerd op basis van een geactualiseerd beeld.

20. Ten aanzien van vennootschapbelasting worden geen kosten verwacht. Discussie met de belastingdienst loopt nog ten aanzien van VpB positionering.

Begrotingswijziging t.b.v. eigenaarsdeel GR AQUON

programma 2: EIGENAAR	begroting 2017 vóór wijziging	begroting 2017 ná wijziging	*	2017 begroting mutatie
PERSONEELSLASTEN:				
salarissen (boventalligheid)	709.500	180.000	21	-529.500
sociale lasten (boventalligheid)	165.800	45.000	22	-120.800
overige personeelslasten	28.000	0	23	-28.000
personeel van derden	100.000	300.000	24	200.000
PERSONEELSLASTEN	1.003.300	525.000		-478.300
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN:				
diensten van derden	200.000	500.000	25	300.000
huren en rechten	0	0	26	0
leaseauto's	0	0	27	0
verzekeringen	0	0	28	0
belastingen	0	0	29	0
onderhoud door derden	0	0	30	0
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	200.000	500.000		300.000
GOEDEREN EN DIENSTEN:				
ge- en verbruiksgoederen	0	0	31	0
duurzame gebruiksgoederen	0	0	32	0
energie	0	0	33	0
GOEDEREN EN DIENSTEN	0	0		0
UITBESTEDINGEN:				
externe analyses	0	0	34	0
UITBESTEDINGEN	0	0		0
KAPITAALSLASTEN:				
afschrijvingen	625.000	185.000	35	-440.000
rentelasten	0	0	36	0
KAPITAALSLASTEN	625.000	185.000		-440.000
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	1.828.300	1.210.000		-618.300
ONVOORZIEN	100.000	100.000	37	0
TOTAAL LASTEN	1.928.300	1.310.000		-618.300
vrijval (bestemmings-) reserve	-700.000	-1.085.000	38	0
bijdrage derden	0	0	39	0
Vennootschapbelasting	0	0	40	0
Bijdrage waterschappen	**1.228.300**	**225.000**		**-1.003.300**

Toelichting op de begrotingswijziging Eigenaarsdeel GR AQUON

21. De salariskosten van boventalligen worden hier verantwoord. AQUON heeft geen duurzaam boventalligheidskosten echter wel tijdelijk frictiekosten. Drie medewerkers werken bovenformatief; hiermee wordt ingespeeld op toekomstige penisoenering van medewerkers. Met drie jaren worden deze frictiekosten opgelost. De forse daling in kosten wordt veroorzaakt door de positieve effecten van het succesvolle doorstroomprogramma van AQUON-personeel naar waterschappen en uitstroom extern.

22. De sociale lasten voor boventalligen zijn hier opgenomen en muteren mee met het aantal en de bijbehorende salariskosten.

24. In de overige personeelskosten is ten behoeve van mismatch personeel een bedrag van 100k opgenomen voor eventueel in te zetten personeel. Ten behoeve van het uitwerken van AQUON 2.0 (nieuwe organisatiestructuur, formatie en functieprofielen) is een bedrag van 100k opgenomen. Voor cummunicatiedoeleinden staat een bedrag van 100k gereserveerd.

25. Ten aanzien van het pand dat te koop staat is een bedrag van 100k gereserveerd voor verkoopkosten alsmede de in standhoudingskosten (dit bedrag was 200K in de begroting voor wijziging) voor zolang het pand in bezit is van AQUON. AQUON werkt in 2017 vervolgens aan AQUON 2.0 en AQUON 3.0 en heeft daarbij diverse adviesdiensten benodigd. Ten behoeve van bestuur en governance staat een bedrag van 100k gereserveerd. Voor uitwerking van AQUON 3.0 (dimensionering en samenwerkingsvoren) een bedrag van 100k. Voor uitwerking van het middelenmanagement een bedrag van 100K. Voor eventuele ander benodigd advies staat een bedrag van 100k gereserveerd.

35. In 2016 is een bedrag van €745.000 geïnvesteerd in verbouwing van de locaties Tiel en Leiden om de verhuizing van analyses vanuit Breda mogelijk te maken. In 2017 zal deze investering een afschrijving veroorzaken van 185K. Het investeringsbedrag zal in vier jaren worden afgeschreven. De oorspronkelijk opgenomen kosteneffect van een impairment van pand Breda (300k) is in 2016 al doorgevoerd.

37. Een bedrag van 100k is opgenomen voor onvoorziene zaken en eventuele risico's.

38. Een vrijval van 1.085k is geprojecteerd om te laten vrijvallen uit de bestemmingsreserve.

Op de niet benoemde kostenregels vindt geen mutatie plaats.

Kostentoerekening en de bijdrageregeling

De jaarlijkse reguliere exploitatiekosten (AQUON-programma 1: laboratorium)

Algemeen
De jaarlijkse reguliere exploitatiekosten worden ingedeeld naar vaste kosten en variabele kosten. Deze vaste en variabele kosten hebben een eigen basisberekening in de bijdrageregeling. De bijdrage van een individueel waterschap bestaat daarmee uit een aandeel in de vaste kosten en een aandeel in de variabele kosten. De opbrengsten door derden worden in mindering gebracht op de jaarlijkse reguliere exploitatiekosten. Het geheel van de resterende jaarlijkse reguliere bedrijfskosten wordt vervolgens geheel door de (negen) deelnemende waterschappen bijgedragen.

De kostenverdeling
De vaste kosten zijn de kosten van de bedrijfsinrichting, deze kostencategorie wordt verondersteld 75 procent van de normale reguliere jaarlijkse exploitatiekosten te zijn. In tegenstelling tot de vaste kosten bewegen de variabele kosten mee met de jaarlijkse productie, deze worden verondersteld 25 procent van de reguliere jaarlijkse exploitatiekosten te zijn.

Consequenties voor een *individueel waterschap*
Elk waterschap draagt een percentage van de vaste kosten bij. Het percentage aan vaste kosten dat een individueel waterschap bijdraagt is afhankelijk van de gemiddelde afgenomen productie in de drie afgesloten jaren[1] voorafgaand aan het desbetreffende verslagjaar. Als voorbeeld dient de productie in 2014, 2015 en 2016 als basisberekening voor het kostendeel in 2018. Het verhoudingscijfer van deze drie jaren productie ten opzichte van de totale AQUON-productie in hetzelfde tijdvak, geeft het relatieve aandeel weer van de door te berekenen vaste kosten.

De jaarlijkse variabele kosten worden in verhouding van de werkelijke afgenomen productie in het desbetreffende verslagjaar toegerekend aan een individueel deelnemend waterschap.

In 2018 zal een belangrijke kostenverschuiving binnen de deelnemende waterschappen plaatsvinden doordat de referentieperiode verschuift naar de vermelde driejaars gemiddelde. Tot deze verschuiving van de referentieperiode is in 2015 besloten en is door AQUON vanaf 2016 in de opgestelde meerjarenramingen een uitwerking per waterschap weergegeven (gebaseerd op de destijds bekende productieaantallen).

[1] In het jaar 2017 geldt een afwijkende berekeningswijze. Vanaf 2018 geldt het 3jrs gemiddelde.

Kosten eigenaarsdeel (programma 2: eigenaar GR AQUON)

De kostenverdeling van het eigenaarsdeel.
Alle ombouwkosten en de blijvende bovenmatige kosten (boventallig personeel) worden in rekening gebracht bij de deelnemende waterschappen. In deze programmabegroting wordt de opgebouwde bestemmingsreserve uit de jaren 2014/2015 in de jaren 2016/2017 verrekend.

AQUON wordt als volger van de SAW CAO geconfronteerd met de effecten van de gezamenlijke waterschap afspraken ten aanzien van behoud van werkgelegenheid. In de cao is een bepaling opgenomen over haar werkgelegenheid tot 1 juli 2021 (werkzekerheid bepaling). AQUON heeft na haar organisatieaanpassing per 1 januari 2017 echter voor een aantal medewerkers geen werk meer. AQUON staat daarmee in de voorhoede om de goede intentie van de nieuwe cao, namelijk flexibiliteit en mobiliteit van medewerkers binnen waterschappen, te realiseren. Het intensief begeleiden, maar ook ervaring opdoen met persoonlijke voorkeuren van betrokken medewerkers, zijn sterk bepalend voor de hoogte van de personeelskosten in deze fase.

Consequenties voor een *individueel waterschap*
De kosten van boventalligheid worden doorberekend aan een individueel waterschap met dien verstande dat er rekening wordt gehouden met het aantal overgenomen personeelsleden door een individueel waterschap. De waarde van de personeelskosten van overgenomen personeelsleden wordt in mindering gebracht op het aandeel in de boventalligheidskosten. Per saldo zal dit het effect geven dat de kosten van boventalligheid worden gedragen door die waterschappen die geen personeelsleden hebben afgenomen.

Wettelijke paragrafen

Overeenkomstig het waterschapbesluit artikel 4.11 zijn in de eerste begrotingswijziging 2017 de paragrafen opgenomen welke verplicht zijn te vermelden. Met deze paragrafen wordt bereikt dat de uitgangspunten, de hoofdlijnen van het (nieuwe) beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede de financiële gevolgen van dat beleid worden verankerd. In de al vastgestelde programmabegroting 2017 is een aantal beheersparagrafen opgenomen welke onverminderd gehanteerd blijven en niet opnieuw in deze eerste begrotingswijziging 2017 zijn opgenomen.

Incidentele baten en lasten

In de beide programmabegrotingen is een bedrag van 100k als incidentele lasten voorzien.

Onttrekking aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Door AQUON wordt het restantdeel van de bestemmingsreserve gebruikt om de programmabegroting 2017 te financieren.

Waterschapsbelasting

AQUON int geen belastingen en derhalve is deze paragraaf niet van toepassing.

Weerstandsvermogen

AQUON kent geen (algemene) reserves. Voor wat betreft de financiële risico's geldt dat de deelnemers van de GR AQUON naar rato aansprakelijk zijn voor de niet afgedekte risico's.
AQUON staat de komende jaren voor grote organisatieveranderingen en daarmee worden de risico's groter. In het hoofdstuk risicobeheersing van de programmabegroting 2017 wordt een uitgebreide weergave gegeven van de mogelijke risico's door aanpassing van de organisatiestructuur en bijbehorende kostenstructuur. In het begrotingsjaar 2016 en in de meerjarenraming 2017-2020 is op de mogelijke financiële consequenties zo adequaat mogelijk geanticipeerd. Ten behoeve van de resterende risico's is een post onvoorzien in de begroting opgenomen.

Financiering

Verwacht wordt dat aflossing en investeringen van de leningen binnen de reguliere cashflow en kredietfaciliteiten kunnen worden opgevangen. Opmerkelijke transacties zullen in de komende jaren de inkomsten van een eventuele verkoop van een locatie zijn en de uitgaven naar aanleiding van verbouwing van de bestaande locaties. Verwacht wordt dat deze transacties passen binnen het financieringsarrangement met de bankinstelling. Na besluitvorming van het algemeen bestuur over definitieve eindkeuzes van AQUON kan een herziening van de leningenportefeuille worden overwogen.

Verbonden partijen

AQUON kent geen verbonden partijen. Deze paragraaf is niet van toepassing.

Kapitaalgoederen

AQUON is met haar specifieke apparatuur een kapitaalintensieve organisatie. De laatste jaren is er een rem geweest op nieuwe en vervangingsinvesteringen. Verwacht wordt dat in 2017 een aantal instrumenten moeten worden vervangen. De directie van AQUON heeft een actuele lijst met instrumenten welke vervangen dienen te worden. Zoals overeengekomen in het Platform Eigenaren AQUON worden nieuwe investeringen van materieel belang in het platfornm doorgesproken. Om tijdig financiële middelen beschikbaar te verkrijgen wordt aangegeven dat in de komend jaar circa €1.5 miljoen euro investeringskrediet benodigd is. Daarnaast is in het jaar 2017 voor de doorontwikkeling van ICT (LIMS) en overige faciliteiten een bedrag van €0,5 miljoen benodigd.

EMU – saldo

In kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie en het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economisch en Monetaire Unie (EU) zijn afspraken gemaakt over het overheidstekort. Binnen de overheid van Nederland is het aanvaardbaar het tekort te verdelen over het Rijk en de decentrale overheden. In principe zal het exploitatietekort van AQUON elk jaar 0 zijn, omdat alle netto kosten worden doorberekend aan de deelnemers. Het EMU-saldo kan hoger of lager zijn dan 0, door investeringen, afschrijvingen en de invloed van reserves en voorzieningen.

Het investeringsniveau van AQUON in het jaar 2017 ligt door de vervangingen van het instrumentarium (€1,5 miljoen euro) en facilitair/ICT-aanschaf (500k) op een gewenst niveau. De afschrijvingen bedragen in de nieuwe begroting €1.5 miljoen. De vrijval van de bestemmingsvoorzieningen bedraag circa €1,2 miljoen. Het EMU-saldo voor het jaar 2017 bedraagt daarmee negatief circa €0,7 miljoen euro.

Topinkomens

Actueel beeld naar aanleiding van wet normering topinkomens geeft het volgende inzicht.

Naam	Functie	Duur dienst-verband mnd	Omvang dienst verband %	Beloning €	Belastbare kosten-vergoedingen €	Voorziening en betaalbaar op termijn €	Beëindigings-uitkeringen €	Jaar beëindiging
Dhr. J.K. Bouma	Algemeen directeur	12	100	109.814	0	14.206	0	-
Dhr. R.W. Bleker (*)	Bestuursvoorzitter	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. J. J.M. van der Aa	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. G.P. Beugelink	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. P.F.J. van den Eijnden	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. W.P.J. de Kleijn	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. H. Pluckel (*)	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. C. Sas	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Mevr. E.H.T. Stravens(*)	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Mw. I.J.A. ter Woorst	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-

(*) Dagelijks Bestuur

Risicomanagement

In de vastgestelde programmabegroting 2017 is een hoofdstuk gewijd aan de risicoprofilering en de risico's waaraan AQUON aan bloot staat. Deze risicoparagraaf is uitgebreid en volledig, en na analyse, niet op alle terreinen actueel.

In het jaar 2016 hebben de deelnemende waterschappen gewerkt aan een algehele strategsiche richting welke door alle negen waterschappen is geaccepteerd. Gezameljk wordt nu gewerkt aan de nieuwe strategische richting van het samenwerkingsverband. De vermelde risico's die betrekking hebben op het mogelijk uitéén vallen van de GR; in een andere, samenstelling continueren van het samenwerken in de GR AQUON en/of andere verschillende beleidslijnen zijn zeer sterk gedaald. Deze risico's zijn dan ook dusdanig verkleind dat het hiervoor geen maatregelen te worden genomen.

In de programmabegroting van 2018 is een geactualiseerde risicoparagraaf opgenomen en vanuit deze eerste begrotingswijziging 2017 wordt hiernaar verwezen. In de begroting worden tevens de grotere materiele risico's concreet benoemd. De risico's worden besproken binnen het dagelijks bestuur van AQUON.

Voor de eventuele risico's, welke met het opstellen van de conceptbegroting 2018 concreter in beeld zijn gebracht, heeft AQUON gemeend de twee voorzieningen van € 200.000 (voor elk programma €100.000), welke opgenomen waren in de begroting 2017 in deze begrotingswijziging te handhaven.

Bijlage 1: Bijdrageregeling en kostenverdeling

Programmabegroting 2017 vóór wijziging:

2017 LABORATORIUM	Totale kosten in dit programma: 18.911					
	vaste kosten		variabele kosten			totale
	procent	bedrag	productie	procent	bedrag	kosten
Aa en Maas	7,0%	993	875.000	8,3%	391	1.384
Brabantse Delta	13,0%	1.844	1.350.000	12,8%	604	2.448
De Dommel	8,1%	1.149	980.000	9,3%	438	1.587
Delfland	5,7%	808	744.000	7,0%	333	1.141
Hollandse Delta	20,9%	2.964	1.637.000	15,5%	732	3.697
Rijnland	17,0%	2.411	1.750.000	16,6%	783	3.194
Rivierenland	17,7%	2.510	1.970.000	18,6%	881	3.392
Schieland en Kr.	4,7%	667	555.000	5,3%	248	915
St. Rijnlanden	5,9%	837	706.000	6,7%	316	1.153
Totaal	100,0%	14.183	10.567.000	100,0%	4.728	18.911

Programmabegroting 2017 ná wijziging:

LABORATORIUM	Totale kosten in dit programma: 19.969						MUTATIE
	vaste kosten		variabele kosten			totale	Begroting
	procent	bedrag	productie	procent	bedrag	kosten	wijziging
Aa en Maas	7,0%	1.048	1.091.100	9,4%	467	1.516	131
Brabantse Delta	13,0%	1.947	1.381.000	11,8%	591	2.538	91
De Dommel	8,1%	1.213	960.000	8,2%	411	1.624	37
Delfland	5,7%	854	928.780	8,0%	398	1.251	110
Hollandse Delta	20,9%	3.130	1.824.764	15,7%	782	3.912	215
Rijnland	17,0%	2.546	2.192.300	18,8%	939	3.485	291
Rivierenland	17,7%	2.651	2.036.737	17,5%	872	3.523	131
Schieland en Kr.	4,7%	704	546.200	4,7%	234	938	23
St. Rijnlanden	5,9%	884	695.500	6,0%	298	1.182	29
Totaal	100,0%	14.977	11.656.381	100,0%	4.992	19.969	1.058

2017 EIGENAARSDEEL	Totale kosten in dit programma: 1.228	
	basis procentuele verdeling:	
	kosten verdeling	totale kosten
Aa en Maas	7,2%	88
Brabantse Delta	13,4%	165
De Dommel	8,3%	102
Delfland	5,9%	72
Hollandse Delta	21,5%	264
Rijnland	17,4%	214
Rivierenland	18,1%	222
Schieland en Kr.	4,2%	52
St. Rijnlanden	4,0%	49
	100,0%	1.228

EIGENAARSDEEL	Totale kosten in dit programma: 225						MUTATIE
	basis doorstroomprogrammaregeling:						
	Target FTE	Realisatie FTE	saldo FTE	tbv verreken	kosten verdeling	totaal bedrag	begroting wijziging
Aa en Maas	0,9	1,0	0,1	0,0	0,0%	0	-88
Brabantse Delta	1,6	2,8	1,2	0,0	0,0%	0	-165
De Dommel	1,0	0,0	-1,0	-1,0	18,2%	41	-61
Delfland	0,7	0,0	-0,7	-0,7	12,8%	29	-44
Hollandse Delta	2,6	1,0	-1,6	-1,6	29,1%	66	-198
Rijnland	2,1	1,0	-1,1	-1,1	20,0%	45	-169
Rivierenland	2,2	2,1	-0,1	-0,1	1,6%	4	-219
Schieland en Kr.	0,5	0,0	-0,5	-0,5	9,1%	20	-31
St. Rijnlanden	0,5	0,0	-0,5	-0,5	9,1%	20	-29
	12,1	7,9	-4,2	-5,5	100,0%	225	-1.003

Instituut voor wateronderzoek en advies

Concept

Programmabegroting 2018

Begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2022

DB AQUON
30 maart 2017

Inhoud

Inleiding 3
AQUON kent een begroting met twee programma's 7
Een samenvatting van de begroting 2018 7
Financiële beheersing 8
Productieverwachting 9
De begroting voor programma 1 laboratorium activiteiten. 10
Toelichting op de begroting 2018 AQUON-laboratorium. 11
Begroting t.b.v. eigenaren GR AQUON 12
Toelichting op de begroting 2018 Eigenaar GR AQUON 13
Kostentoerekening en de bijdrageregeling 14
Wettelijke paragrafen 15
Uitgangspunten en normen 15
Incidentele baten en lasten 15
Onttrekking aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen 15
Waterschapsbelasting 15
Weerstandsvermogen en risicoprofilering 16
Financiering 16
Verbonden partijen 16
Kapitaalgoederen 17
EMU – saldo 17
Topinkomens 17
Risicomanagement 18
Risico's m.b.t. bestuurlijke aspecten 18
Risico's m.b.t. organisatorische aspecten 20
Risico's m.b.t. personele aspecten 22
Risico's m.b.t. locatie aspecten 23
Bijlage 1: Bijdrageregeling en kostenverdeling 24
Toelichting op de berekening van de bijdrageregeling tbv prograam laboratorium. 24
Bijdrage per waterschap in de jaren 2018-2022 25

Inleiding

Deze programmabegroting 2018 geeft planvorming weer en een financiële uitwerking van de programma's van AQUON. Dit begrotingsdocument is opgesteld halverwege de maand maart in het jaar 2017. AQUON sluit op het moment van het opstellen van deze begroting het plaatsingsproces van medewerkers naar aanleiding van het ombouwprogramma uit het bestuurlijk besluit 2015 af en is tegelijkertijd ook actief met het uitwerken van de bestuurlijke besluiten welke in december 2016 zijn genomen: AQUON ombouwen naar een full-serviceketenpartner ("AQUON 2.0"). De basis voor de bestuurlijk en organisatorisch ingezette veranderingen voor AQUON 2.0 was al gelegd in de eerste begrotingswijziging 2017. Het jaar 2018 zal in het teken staan van de doorontwikkeling van AQUON naar AQUON 3.0. Om de AQUON-ontwikkelingen binnen een strategische perspectief weer te geven volgt hier een uiteenzetting.

AQUON

De ombouw van AQUON is conform het afgesproken plan uit 2015 uitgevoerd. De doelstellingen uit het ombouwplan zijn gerealiseerd. Door middel van het inrichten van een centraal klantportaal en gecentraliseerde monsterontvangst kan de klant beter worden bediend en gelijktijdig werd hiermee een gecentraliseerde procesgeleiding ingericht.
De organisatiestructuur is afgebouwd naar de nieuwe afgeslankte formatie en de laboratoriumactiviteiten zijn nu gecentraliseerd op twee (in plaats van drie) locaties. In het eerste kwartaal van 2017 wordt de laatste fase van het project "ombouwplan AQUON, zijnde de definitieve plaatsing van het personeel, geheel gerealiseerd. Zowel organisatorisch als financieel is het project beheerst verlopen. Een belangrijk projectdoel is daarmee bereikt: AQUON is met deze veranderingen efficiënter geworden.

In 2016 hebben de eigenaren voor AQUON een nieuwe strategische richting gekozen. In het kort kan deze strategie als volgt worden omschreven: AQUON is een full-service ketenpartner voor haar waterschappen tegen acceptabele en geoptimaliseerde kosten, en geeft deze opdracht vorm door een proces van gezamenlijke vraagarticulatie. Om deze ketenpartnerstructuur te bereiken moet veel worden gedaan. Ten behoeve van de vernieuwde strategie en een nieuwe visie op de governance van AQUON en de deelnemende waterschappen zijn door het bestuur richtinggevende besluiten genomen.

AQUON 2.0

Deze bestuursbesluiten worden in het jaar 2017 uitgewerkt. De uitwerking van de strategische keuzes worden aan de hand van vier hoofdsporen geïmplementeerd. Er is een hoofdspoor organisatieontwikkeling met sub-sporen als de organisatiestructuur, de werkprocessen en de informatievoorziening. Er is een hoofdspoor governance, met sub-sporen als de bestuurlijke en ambtelijke aansturing/afstemming en de vraagarticulatie. Dan is er nog een hoofdspoor AQUON 2.0 gericht op een passende werkwijze en passend personeelsbeleid gericht op bevlogen en ondernemende medewerkers. Tot slot is er spoor AQUON 3.0 dat zijn focus heeft de organisatie te laten toegroeien naar één locatie.

AQUON 3.0

Ten aanzien van AQUON 3.0 hebben de eigenaren een bestuurlijk voorgenomen besluit genomen. Op basis van de op het moment van haar besluitvorming beschikbare informatie en overwegingen die betrekking hebben op omzet, te bereiken efficiëntiewinst en de noodzaak van een wenkend perspectief is het een collectieve ambitie AQUON te concentreren op één locatie. In het adviesrapport "Naar AQUON 2.0" is het financieel

voordeel van het één locatie besluit ingeschat op circa €1 miljoen. Dit financieel voordeel kan, zodra AQUON op één locatie is gevestigd, worden nagestreefd. In de opgenomen meerjarenraming 2019-2022 is deze kostendaling nog niet opgenomen.

In het jaar 2018 zullen de vastgestelde nieuwe strategie en governance zich moeten bewijzen en in het jaar 2018 worden aangetoond. Aansluitend is een nadere uitwerking van de huisvesting of een op te stellen business case benodigd zodat het één locatie besluit zichzelf rechtvaardigt. De eigenaren hebben besloten AQUON de financiële ruimte te geven om de noodzakelijke voorbereidingen te doen die hiermee samenhangen. De benodigde financiële ruimte is in deze begroting 2018 opgenomen.

1. Operationaliseren van strategie in 2018

Om de juiste ingrediënten voor AQUON 3.0 te kunnen bespreken is in het implementatieplan afgesproken om in het vierde kwartaal 2017 het plan van aanpak voor dit proces vast te stellen. In 2018 ligt het voor de hand de volgende aspecten uit te werken. In de kaderbrief 2018 werd al aangegeven dat de te verwachten marsroute door externe factoren kan worden beïnvloed. De volgende ingrediënten zijn allemaal nodig om te komen tot een business case AQUON 3.0: één locatie gedachte.

a. Evaluatieresultaten AQUON 2.0
b. Benchmark input
c. Beeld “make or buy” criteria en keuzes
d. Strategische opties
e. Programma van eisen/ bloklay-out en business case
f. Locatie
g. Procesorganisatie besluitvorming AQUON 3.0 (intern/extern)

Uitwerking van de noodzakelijke ingrediënten:

A. Evaluatie resultaten AQUON 2.0

Hoewel AQUON 2.0 in 2017 pas vorm kan krijgen nadat alle voorbereidingen en opbrengsten - zoals verbeterde processen uit het implementatieplan in 2017/2018 - zijn gerealiseerd, spreken we nu al over AQUON 3.0. Het nieuwe AQUON-managementteam zal naar verwachting in het vierde kwartaal van 2017 worden aangesteld. Het nieuwe team kan daarna de nieuwe lijn echt in de praktijk in de vingers krijgen. Door de eigenaren is afgesproken dat bij de besluitvorming - om te komen tot AQUON 3.0, eind 2018 - kritisch gekeken zal worden hoe het in de praktijk gaat. Door deze invalshoek is het verstandig in de zomer van 2018 een eerste evaluatie op hoofdlijnen uit te voeren om het beeld waar mogelijk te objectiveren. Die evaluatie zal in het eerste kwartaal 2018 door het nieuwe managementteam voorbereid moeten worden.

B. Benchmark input

De aanpak van de vraagarticulatie, pakketspecificatie en daarop aangepaste beprijzing zal vanaf het jaar 2017 in stappen worden gerealiseerd. In 2017 wordt de nieuwe interne kostprijssystematiek geconcretiseerd. Dat gaat in de loop van 2017 inzicht opleveren hoe de kosten van individuele producten en diensten van AQUON zich verhouden tot prijzen in de markt. Met de eigenaren is afgesproken dat zij proberen in 2018 een benchmark traject over de uitvoering en kosten van laboratoriumdiensten te starten. De verwachting is dat een benchmark pas in 2019 realistisch is. Bekeken dient te worden of dat al in de zomer van 2018 eerste informatie op kan leveren om te betrekken bij het denken over AQUON 3.0.

C. Beeld “make or buy” criteria en keuzes

De inzichten die in 2017 en 2018 ontstaan uit het onder B genoemde traject kunnen goed de eerste criteria opleveren om “make or buy” beslissingen op te baseren. Dat moet voldoende inzicht kunnen zijn om te beoordelen welke consequenties deze voor AQUON hebben met betrekking tot haar omvang op middellange termijn en daarbij passende ruimtebehoefte.

D. Strategische opties

In het adviestraject om te komen tot de nieuwe strategische koers zijn in fase 1 en 2 meerdere strategische posities van AQUON op de langere termijn in beeld geweest. Gesproken is over de vorm en mate van integratie in de processen van de waterschappen, de verbreding naar meer eigenaren en of klanten (waterschappen, waterbedrijven etc.) en eventuele vormen van verzelfstandiging. Deze opties zouden door het managementteam in het eerste kwartaal van 2018 met de dan beschikbare nieuwe kennis en inzichten nog eens bekeken kunnen worden om te bezien welk gewicht ze in de schaal zouden kunnen leggen bij het denken over de huisvesting. In het tweede kwartaal van 2018 kunnen we daar dan voorbereid met de eigenaren over spreken. Zodat we bij de afwegingen eind 2018 voldoende weten over de (on)zekerheden rond gewenste toekomstige huisvesting, om conform de genomen besluiten over de huisvesting te kunnen gaan handelen.

E. Programma van eisen/ bloklay-out en business case

Op basis van het bovenstaande onder A t/m D is in het derde kwartaal van 2018 een programma van eisen uit te werken voor de te realiseren huisvesting. Daarbij wordt het ook mogelijk de business case te maken voor de toekomstige situatie.

F. Locatie

Parallel aan het uitwerken van het programma van eisen voor de toekomstige huisvesting en direct aansluitend op de discussie over de strategische opties kan bekeken worden waar het beste de toekomstige locatie gevonden kan worden.

G. Procesorganisatie besluitvorming AQUON 3.0 (intern/extern)

In het vierde kwartaal van 2017 dient deze eerste opzet voor het deelplan AQUON 3.0 verder ingevuld te worden en ter besluitvorming via het platform eigenaren aan het bestuur te worden voorgelegd.

2. Tijdpad en activiteiten

Het tijdpad van het operationaliseren, welke in nauw overleg met platform eigenaren wordt ingevuld, kan, afhankelijk van de ontwikkelingen, worden (bij)gestuurd. Met het in acht nemen van de risico's voor het opnieuw uitvoeren van deze majeure ombuiging van AQUON kan als volgt een globaal tijdschema worden weergegeven:

Globaal tijdschema	
Q3 2017	Eerste procesverbeteringen, vraagarticulatie, pakketspecificatie en interne kostprijs uitwerkingen.
Q4 2017	Plaatsing nieuw management AQUON 2.0, eerste inzichten "make or buy" criteria, vaststellen deelplan AQUON 3.0.
Q1 2018	Opzetten evaluatie: resultaten AQUON 2.0, Fundamentele strategische discussie in MT bespreken.
Q2 2018	Evalueren: eerste resultaten AQUON 2.0 op hoofdlijnen, Strategisch perspectief met eigenaren actualiseren/bespreken.
Q3 2018	programma van eisen, businesscase, Voorstel AQUON 3.0 richting bestuur.
Q4 2018	Besluitvorming AQUON 3.0

AQUON nodigt u van harte uit om vragen of opmerkingen naar aanleiding van deze toelichting op de plannen en de financiën voor te leggen. AQUON zal er zo goed mogelijk een antwoord op geven.

AQUON kent een begroting met twee programma's

AQUON, Instituut voor wateronderzoek en advies, levert haar diensten voornamelijk aan de negen waterschappen en hoogheemraadschappen Aa en Maas, De Dommel, Schieland en de Krimpenerwaard, Delfland, Rijnland, Hollandse Delta, Brabantse Delta, Rivierenland en De Stichtse Rijnlanden. Daarnaast behoren gemeenten, rijksoverheid en bedrijven tot de klantenkring. AQUON biedt het gehele proces van monstername tot en met onderzoek van water en advisering aan. De organisatie bestaat uit circa 165 gespecialiseerde en gemotiveerde medewerkers. AQUON streeft ernaar de ideale partner voor water gerelateerd onderzoek en advisering over het natte milieu te zijn.
In het jaar 2018 werkt AQUON met twee programmabegrotingen, te weten Programma 1: Laboratorium AQUON en Programma 2: Eigenaar GR AQUON.

Programma 1:
Laboratorium AQUON

In dit programma zijn de reguliere laboratorium activiteiten opgenomen nadat het in 2016/2017 is omgebouwd.
In deze programmabegroting zijn de AQUON-hoofdprocessen opgenomen.
De organisatorische kostenstructuur is een afgeleide van het AQUON 2.0.

Programma 2:
Eigenaarsdeel GR AQUON

In de tweede programmabegroting "Eigenaarsdeel GR AQUON" is opgenomen op welke wijze de financiering verloopt van de ombouw en herinrichten van AQUON en daarmee de gevolgen van nieuwe strategische keuzes van de eigenaren.

Een samenvatting van de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2022

Een samenvatting kan als volgt worden weergegeven. In de volgende hoofdstukken wordt de programmabegroting in detail toegelicht.

LABORATORIUM — meerjarenraming AQUON 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
personeelskosten	11.420	11.555	11.845	12.025	12.205	12.510
overige bedrijfslasten	2.348	2.370	2.405	2.440	2.475	2.512
goederen en diensten	2.765	2.651	2.690	2.730	2.770	2.810
uitbestedingen	2.141	2.175	2.210	2.245	2.280	2.315
kapitaalslasten	1.495	1.630	1.750	1.850	1.850	1.850
onvoorziene kosten	100	100	100	100	100	100
mutatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
totale kosten	20.269	20.481	21.000	21.390	21.680	22.097
bijdragen derden	300	300	300	300	300	300
bijdragen waterschappen	19.969	20.181	20.700	21.090	21.380	21.797
totale inkomsten	20.269	20.481	21.000	21.390	21.680	22.097

EIGENAARSDEEL — meerjarenraming AQUON 2017-2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
personeelskosten	525	290	190	190	0	0
overige bedrijfslasten	500	300	100	0	0	0
goederen en diensten		0	0	0	0	0
uitbestedingen		0	0	0	0	0
kapitaalslasten	185	185	185	185	0	0
onvoorziene kosten	100	100	100	100	0	0
mutatie bestemmingsreserve	-1.085	-100	0	0	0	0
totale kosten	225	775	575	475	0	0
bijdragen derden	0	0	0	0	0	0
bijdragen waterschappen	225	775	575	475	0	0
totale inkomsten	225	775	575	475	0	0

Financiële beheersing

Conform de presentatie van de jaarcijfers in de tijdreeks 2014-2016 kent AQUON een adequate beheersing van haar financiële middelen en geven de cijfers een getrouw beeld van de werkelijkheid. In deze programmabegroting wordt een verwachting weergeven over de ontwikkeling in het jaar 2018. Aangezien AQUON zich volop ontwikkelt, is het mogelijk dat de organisatie zich in 2017 en/of 2018 door (ver-)nieuwe inzichten en/of omgevingsfactoren dient aan te passen. Mocht er aanleiding zijn op basis van een veranderde omgeving de programmabegroting 2018 aan te passen, dan zal AQUON dit door middel van een begrotingswijziging kenbaar maken bij haar eigenaren.

Gelijk aan de begroting 2017 heeft AQUON haar begroting 2018 in twee programma's ondergebracht. Het eerste programmaonderdeel betreft de reguliere laboratorium activiteiten en het tweede de eigenaarskosten. Hiermee geeft AQUON een splitsing weer tussen operationele kosten en transitiekosten. Operationele kosten zijn gekoppeld aan de AQUON-productieorganisatie in al haar operationele facetten. Transitiekosten zijn specifieke kosten verbonden aan onderbouwing van strategische keuzes middels adviestrajecten, majeure inrichtingszaken en personele reductie en/of ontwikkeling. Materiele (extra) afschrijvingen van investeringen door strategiewijzigingen worden hier verantwoord. Ten aanzien van personeel worden kosten veroorzaakt door Sociaal Statuut, WW en BW-regelingen in dit programma opgenomen.

In het jaar 2018 wordt een business case opgesteld als onderbouwing voor het besluit om te komen tot één locatie. Hiervoor worden in 2018 veel onderzoeken uitgevoerd t.b.v. de business case. In het hoofdstuk waarin beschreven wordt om te komen tot de operationalisering van de strategie worden de stappen beschreven en een tijdpad weergegeven. Het effect van het mogelijke definitieve besluit, namelijk om te komen één locatie en de daarbij behorende organisatorische wijzigingen zal een uitwerking zijn van de op te stellen business case. In de meerjarenraming 2019-2022 is nog geen effect opgenomen van deze richting met als reden dat daar op dit moment nog geen exacte data over beschikbaar is. In de meerjarenraming 2019-2022 is vooreerst een continuering van de huidige situatie opgenomen. Het adviesrapport "Naar AQUON 2.0" verwacht dat dit aspect structureel een kostenvoordeel van circa €1 miljoen opbrengt vanaf het jaar 2021.

Op basis van een in 2017 geïnitieerd planning en control-cyclus stuurt AQUON met name op prestatie indicatoren, productieoutput en acceptabele kosten. Dit vraagt een goede beoordeling van de resultaten om zo aan te kunnen geven waar bijsturingsmogelijkheden aanwezig zijn. Dit geeft het management een stuur, een houvast om haar dienstverlening te kunnen uitvoeren. Het LIMS, urenverantwoording en het financiële systeem levert rapportages en maandelijks worden de resultaten tussen de directie, controller en de betreffende teammanager in het P&C-gesprek besproken.

Sturing wordt door het management mede vormgegeven door het realiseren van de productievraag van de deelnemende waterschappen op basis van het beschikbare budget.
In 2018 zullen middels afgesproken prestatie indicatoren de eigenaren worden geïnformeerd over de ontwikkeling zodat tijdige (bij-)sturing mogelijk wordt. Ten tijde van het uitbrengen van deze begroting zijn de prestatie indicatoren bekend echter is de normering nog niet uitgewerkt.

Productieverwachting

De opdrachtgevers van de waterschappen hebben hun verwachte meetvraag over het begrotingsjaar 2018 opgegeven. De waterschappen hebben ook een beeld gegeven van de vraagarticulatie over de komende jaren; welke ontwikkelingen liggen voor de hand en welke invloed kan dit hebben op de AQUON bedrijfsvoering. Op deze informatie van de waterschappen kan AQUON haar bedrijfsinrichting deels baseren. Een overzicht van de afgenomen productie van de afgelopen jaren en de meetvraag voor het jaar 2018 kan als volgt worden weergegeven:

productie/ meetvraag	2014 werkelijk	2015 werkelijk	2016 werkelijk	2017 meetvraag	2018 meetvraag
Aa en Maas	794.197	893.292	1.049.358	1.091.100	1.139.258
Brabantse Delta	1.484.131	1.334.034	1.441.403	1.381.000	1.350.000
De Dommel	1.007.880	1.067.775	1.053.718	960.000	990.000
Delfland	754.853	817.032	862.471	928.780	804.720
Hollandse Delta	1.550.417	1.816.933	1.872.081	1.824.764	1.848.121
Rijnland	1.925.326	2.138.194	2.077.621	2.192.300	2.095.500
Rivierenland	1.894.387	1.917.717	1.957.972	2.036.737	1.925.708
Schieland en Kr'	551.809	553.193	658.059	546.200	546.200
St. Rijnlanden	784.590	802.044	745.931	695.500	719.500
totalen	10.747.590	11.340.214	11.718.614	11.656.381	11.419.007

In de begroting over het jaar 2018 is het kostenniveau afgestemd op 11,5 miljoen productiepunten voor de waterschappen (gelijk aan het jaar 2016 & 2017) en 0,2 miljoen productiepunten voor externe klanten. Deze productie ligt beduidend hoger dan tot en met de vastgestelde begroting 2017 bekend was en als uitgangspunt werd genomen. Aanvankelijk werd, op basis van de destijds opgegeven productieaantallen, de AQUON productie voor de waterschappen op 10,5 miljoen productiepunten gecaluculeerd.

De door de waterschappen opgegeven indicatieve meetvraag over de jaren 2019 tot en met 2021 is in een tabel weergegeven. AQUON weet op basis van historische gegevens dat de productie in de tijd nog kan toenemen door met name incidentele projecten. Door een hoger niveau aan verwachte productiepunten in te calculeren is AQUON hierop voorbereid. In de meerjarenraming neemt AQUON een marge oplopend tot ca. 6 procent in acht.

Totale meetvraag	2019	2020	2021	2022
Aa en Maas	1.122.258	955.318	985.318	955.318
Brabantse Delta	1.350.000	1.350.000	1.350.000	1.350.000
De Dommel	965.000	983.000	997.000	988.000
Delfland	776.200	790.000	790.000	790.000
Hollandse Delta	1.657.856	1.812.061	1.599.702	1.629.725
Rijnland	2.080.500	2.080.500	2.070.500	2.060.500
Rivierenland	1.844.690	1.844.690	1.821.621	1.821.621
Schieland en de Kr'	546.200	546.200	546.200	546.200
Stichtse Rijnlanden	797.500	749.500	758.000	768.000
TOTAAL	11.140.204	11.111.269	10.918.341	10.909.364

In de programmabegroting 2018 en in de meerjarenraming 2019-2022 wordt uitgegaan van een productieniveau van 11.5 miljoen productiepunten.

De begroting voor programma 1 laboratorium activiteiten.

programma 1: LABORATORIUM	begroting 2018	*	begroting ná wijziging 2017	realisatie 2016
PERSONEELSLASTEN:				
salarissen	8.155.000	1	7.955.000	7.615.218
sociale lasten	2.040.000	2	1.832.000	1.853.494
overige personeelslasten	360.000	3	485.000	330.475
personeel van derden	1.000.000	4	1.148.000	1.135.952
PERSONEELSLASTEN	11.555.000		11.420.000	10.935.139
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN:				
diensten van derden	785.000	5	775.000	686.905
huren en rechten	46.000	6	46.000	44.497
leaseauto's	670.000	7	670.000	629.338
verzekeringen	55.000	8	55.000	42.498
belastingen	44.000	9	44.000	46.762
onderhoud door derden	770.000	10	758.000	737.007
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	2.370.000		2.348.000	2.187.006
GOEDEREN EN DIENSTEN:				
ge- en verbruiksgoederen	2.161.000	11	2.275.000	2.179.376
duurzame gebruiksgoederen	250.000	12	250.000	204.429
energie	240.000	13	240.000	280.291
GOEDEREN EN DIENSTEN	2.651.000		2.765.000	2.664.097
UITBESTEDINGEN:				
externe analyses	2.175.000	14	2.141.000	2.224.468
UITBESTEDINGEN	2.175.000		2.141.000	2.224.468
KAPITAALSLASTEN:				
afschrijvingen	1.350.000	15	1.215.000	1.183.305
rentelasten	280.000	16	280.000	277.961
KAPITAALSLASTEN	1.630.000		1.495.000	1.461.266
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	20.381.000		20.169.000	19.471.976
ONVOORZIEN	100.000	17	100.000	0
TOTAAL LASTEN	20.481.000		20.269.000	19.471.976
vrijval (bestemmings-) reserve	0	18	0	0
bijdrage derden	-300.000	19	-300.000	-395.373
Totale kosten	20.181.000		19.969.000	19.076.603
vennootschapbelasting	0	20	0	0
Bijdrage waterschappen	20.181.000		19.969.000	19.076.603

Toelichting op de begroting 2018 AQUON-laboratorium.

Uitgangspunten vermeld in de kaderbrief 2018, welke op 13 april 2017 aan het algemeen bestuur wordt aangeboden, zijn leidend geweest bij het opstellen van de begroting.
In het algemeen kan gesteld worden dat er rekening gehouden is met een inflatiecorrectie van 1,5 procent. De begroting is gebaseerd op reguliere kostenbegroting passend bij het productiebedrijf AQUON.

1. De salariskosten zijn vooreerst gebaseerd op eenzelfde personeelsformatie als in 2017. Er is een ruimte van 1,5 procent rekening gehouden voor groei in de salarisschalen. Een eventuele nieuwe formatie, welke mogelijk ten tijde van de ontwikkeling van AQUON 2.0 wordt opgesteld, is niet opgenomen in de begroting.

2. De sociale lasten zijn conform realisatie 2016 geprognotiseerd. Er is geen wijziging in sociale lasten en/of pensioenlasten voorzien.

3. De overige personeelskosten zijn in lijn met reguliere jaren gebracht. Een groot deel van de begroting is opgenomen voor ontwikkeling en opleiden.

4. Personeel van derden bestaat uit flexibele inzet van productiepersoneel en inzet van specialisten noodzakelijk voor de bedrijfsvoering. Opgemerkt kan worden dat een budget beschikbaar is gehouden voor interimverandermanagement van circa €400k.

5. Ten behoeve de organisatieontwikkeling is de lijn uit het jaar 2017 doorgezet om voor bedrijfsvoeringzaken een (extra) begrotingspost van 100k op te nemen voor diensten van derden.

6-13. Deze kostencategorien zijn conform verplichtingen, historische ervaringen en productieverwachtingen begroot.

14.Ten behoeve van externe uitgevoerde onderzoeken, veelal veroorzaakt door het feit dat het laboratorium niet is uitgerust voor alle gevraagde onderzoeken wordt een even hoog bedrag begroot als in het jaren 2016-2017. Deze kostenbegroting ligt in lijn met de tot nu toe bekende gevraagde productie van de deelnemende waterschappen. Mocht de klantvraag zich positief of negatief ontwikkelen dan ontstaat zich mogelijk een mutatie op deze begrotingspost.

Begroting t.b.v. eigenaren GR AQUON

programma 2:	begroting 2018		begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022
EIGENAAR		*				
PERSONEELSLASTEN:						
salarissen (boventalligheid)	150.000	21	150.000	150.000	0	0
sociale lasten (boventalligheid)	40.000	22	40.000	40.000	0	0
overige personeelslasten	0	23	0	0	0	0
personeel van derden	100.000	24	0	0	0	0
PERSONEELSLASTEN	290.000	90	190.000	190.000	0	0
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN:						
diensten van derden	300.000	25	100.000	NB	NB	
huren en rechten	0	26				
leaseauto's	0	27				
verzekeringen	0	28				
belastingen	0	29				
onderhoud door derden	0	30				
OVERIGE BEDRIJFSLASTEN	300.000		100.000	0	0	0
GOEDEREN EN DIENSTEN:						
ge- en verbruiksgoederen	0	31				
duurzame gebruiksgoederen	0	32				
energie	0	33				
GOEDEREN EN DIENSTEN	0		0	0	0	0
UITBESTEDINGEN:						
externe analyses	0	34	0	0	0	0
UITBESTEDINGEN	0					
KAPITAALSLASTEN:						
afschrijvingen	185.000	35	185.000	185.000	0	0
rentelasten	0	36				
KAPITAALSLASTEN	185.000		185.000	185.000	0	0
NORMALE EXPLOITATIEKOSTEN	775.000		475.000	375.000	0	0
ONVOORZIEN	100.000	37	100.000	100.000	0	0
TOTAAL LASTEN	875.000	37	575.000	475.000	0	0
vrijval (bestemmings-) reserve	-100.000	38	0	0	0	0
bijdrage derden	0	39				
Vennootschapbelasting	0	40	0	0	0	0
Bijdrage waterschappen	**775.000**		**575.000**	**475.000**	**0**	**0**

Toelichting op de begroting 2018 Eigenaar GR AQUON

21. De kosten van boventallig personeel uit het ombouwplan 2016 lopen naar verwachting door tot 2021. Onder personeelskosten worden de begrote kosten 150K weergegeven.

22. De sociale lasten voor boventallig personeel zijn opgenomen voor 40K.

24. Onder personeel derden wordt een begrotingspost van 100K opgenomen voor mogelijke flexibele inzet van (productie-)personeel ten gevolge van de veranderde organisatie.

25. In het jaar 2018 wordt een uitwerking opgesteld voor het functioneren van AQUON 3.0. Hiervoor is 100K opgenomen voor advieskosten dimensionering en make/buy laboratorium activiteiten, 100K voor uitwerking business case ten behoeve van besluitvorming en 100K voor een locatieonderzoek.

35. De afschrijvingslasten betreffen de kapitaalslasten van de investeringen in 2016 in Tiel en Leiden. Deze investeringen maakte het mogelijk om de analyses uit Breda op de twee locaties te kunnen uitvoeren.

37. Afhankelijk van de te nemen stappen in het onderzoek naar een AQUON 3.0 kunnen vernieuwde inzichten ontstaan t.a.v. de ontwikkelingen van AQUON. Een begrotingspost voor onvoorziene zaken van 100K is hiervoor opgenomen.

38. Het restant uit de bestemmingsreserve, gevormd uit de positieve begrotingsoverschotten 2014/2015, zal worden ingezet in het begrotingsjaar 2018.

Op de overige niet benoemde kostenregels zijn geen kosten begroot.

Kostentoerekening en de bijdrageregeling

De jaarlijkse reguliere exploitatiekosten (AQUON-programma 1: laboratorium)

Algemeen

De jaarlijkse reguliere exploitatiekosten worden ingedeeld naar vaste kosten en variabele kosten. Deze vaste en variabele kosten hebben een eigen basisberekening in de bijdrageregeling. De bijdrage van een individueel waterschap bestaat daarmee uit een aandeel in de vaste kosten en een aandeel in de variabele kosten. De opbrengsten door derden wordt in mindering gebracht op de jaarlijkse reguliere exploitatiekosten. Het geheel van de resterende jaarlijkse reguliere bedrijfskosten wordt vervolgens geheel door de (negen) deelnemende waterschappen bijgedragen.

De kostenverdeling

De vaste kosten zijn de kosten van de bedrijfsinrichting en deze kostencategorie wordt verondersteld 75 procent van de normale reguliere jaarlijkse exploitatiekosten te zijn. In tegenstelling tot de vaste kosten bewegen de variabele kosten mee met de jaarlijkse productie en deze worden verondersteld 25 procent van de reguliere jaarlijkse exploitatiekosten te zijn.

Consequenties voor een individueel waterschap

Elk waterschap draagt een percentage van de vaste kosten bij. Het percentage aan vaste kosten dat een individueel waterschap bijdraagt is afhankelijk van de gemiddelde afgenomen productie in de drie afgesloten jarenvoorafgaand aan het desbetreffende verslagjaar. In het jaar 2018 dient de productie uit de jaren 2014, 2015 en 2016 als basis voor de berekening van het kostendeel in de vaste inrichtingskosten. Het verhoudingscijfer van deze drie jaren productie ten opzichte van de totale productie in hetzelfde tijdvak, geeft het relatieve kostenaandeel van een individueel waterschap.

De jaarlijkse variabele kosten worden in verhouding van de werkelijke afgenomen productie in het desbetreffende verslagjaar toegerekend aan een individueel deelnemend waterschap.

In 2018 wordt voor het eerst de vermelde driejaars referentieperiode toegepast. In 2016/2017 werd nog een deel berekend op basis van productieaantallen welke teruggaan naar de ginjaren van AQUON. Deze verschuiving van referentieperiode veroorzaakt een ksotenverschuiving binnen deelnemende waterschappen. Deze kostenverschuiving werd vanaf 2016 al zicht in de opgegeven meerjarenraming (op basis van de toen bekende productieaantallen).

Kosten eigenaarsdeel (programma 2: eigenaar GR AQUON)

Kosten van boventalligheid worden aan de waterschappen doorberekend op basis van het afspraken gemaakt in het doorstroomprogramma AQUON 2016. De verwachting is overigens dat de deze kosten in 2020 geheel zijn wegevallen (uitstroom door leeftijdverlof). De kosten worden verrekend aan waterschappen die in 2016 geen (of afdoende) personeel hebben overgenomen.

De kosten welke verband houden met de verdere doorontwikkeling van AQUON worden doorberekend op eenzelfde wijze als de vaste inrichtingskosten (driejaars voortschrijdend

gemiddelde). Door middel van deze berekeningswijze betaalt elk waterschap een percentage van de programmabegroting Eigenaarsdeel GR AQUON.

De kosten van boventalligheid/frictiekosten welke zijn ontstaan na het ombouwplan 2016 worden doorberekend aan de waterschappen die geen (afdoende) aantal personeelsleden hebben overgenomen in 2016.

Wettelijke paragrafen

Overeenkomstig het waterschapbesluit artikel 4.11 zijn in de begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2022 de paragrafen opgenomen welke verplicht zijn te vermelden. Met deze paragrafen wordt bereikt dat de uitgangspunten, de hoofdlijnen van het (nieuwe) beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, evenals de financiële gevolgen van dat beleid worden verankerd.

Uitgangspunten en normen

In de opzet van de begroting 2018 is geen structurele verandering in de opzet van begroten doorgevoerd. AQUON kent vanaf het begrotingsjaar 2016 twee programmabegrotingen. De eerste programmabegroting wordt “laboratorium AQUON” genoemd en het tweede programma “eigenaar GR AQUON”. In deze begroting 2018 wordt ook de meerjarenraming 2019-2022 in beeld gebracht.

In 2017 worden uitspraken van de belastingdienst verwacht betreffende de vennootschapsbelasting. In de begroting 2018 is ervan uitgegaan dat de activiteiten vanuit het samenwerkingsverband vrijgesteld worden van deze belasting. Dit uitgangspunt is op moment van schrijven nog niet duidelijk door de belastingdienst bevestigd. Mogelijk dat de belastingdienst de omzet betrekking tot externe klanten als vennootschap plichtig wenst aan te merken. Een mogelijk financieel risico wordt laag ingeschat en een eventuele dekking zal vanuit de begrote onvoorziene lasten plaatsvinden.

Incidentele baten en lasten

In de programmabegroting 2018 is een bedrag van 100K als incidentele lasten voorzien.

Onttrekking aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen

Naar verwachting heeft AQUON op de eindbalans van het begrotingsjaar 2017 een bestemmingsreserve van ca. €100K. Deze bestemmingsreserve is getroffen om de financiële consequenties van de ombouw van AQUON te financieren. Verwacht wordt dat in het jaar 2018 het volledige bedrag ingezet zal worden.

Waterschapsbelasting

AQUON int geen belastingen en daarom is deze paragraaf niet van toepassing

Weerstandsvermogen en risicoprofilering

AQUON kent geen (algemene) reserves. Voor wat betreft de financiële risico's geldt dat de deelnemers van de GR AQUON aansprakelijk zijn voor de niet afgedekte risico's.
AQUON staat de komende jaren voor grote organisatieveranderingen en daarmee worden de risico's groter. In het hoofdstuk risicobeheersing wordt een uitgebreide weergave gegeven van de mogelijke risico's door aanpassing van de organisatiestructuur en bijbehorende kostenstructuur. Deze paragraaf was ook in het jaar 2016-2017 opgenomen, gezien de importantie wordt deze integraal echter ge-updated opgenomen. Inmiddels hebben de deelnemende waterschappen gezamenlijk uitgesproken dat zij de beleidslijnen (nieuwe strategie) gezamenlijk onderschrijven. Hierdoor zijn de bestuurlijke risico's afgenomen.

In het begrotingsjaar 2018 en in de meerjarenraming 2019-2022 is op de mogelijke financiële risico's consequenties zo adequaat mogelijk geanticipeerd. AQUON heeft vanuit een kwantitatieve risicoanalyse vastgesteld dat er inderdaad risico's met een financieel effect zijn. De belangrijkste risico's met een financieel effect zijn:

- Toename in gevraagde dienstverlening van waterschappen waartoe het laboratorium van AQUON niet is ingericht. Deze diensten worden uitbesteed aan partners. AQUON heeft zo goed als mogelijk samen met de waterschappen deze dienstverlening geïnventariseerd en daaruit volgend eenzelfde kostenniveau gehanteerd als in 2016/2017;
- Onderzoekkosten naar het toekomstige AQUON 3.0 nemen toe doordat meer studiemateriaal benodigd is voor de gevraagde besluitvorming eind 2018;
- Het pand dat te koop staat, is in 2018 nog niet verkocht en veroorzaakt een majeure wijziging in verwacht verkoopwaarde. AQUON heeft de balanswaarde gewaardeerd op verwachte verkoopwaarde.

In de risicoparagraaf wordt uitgebreid stil gestaan bij deze en andere risico's. Voor eventuele andere risico's is een begrotingspost onvoorzien van € 100k opgenomen. Bij een eventueel majeure opbrengstendaling m.b.t. het te koop staande pand kan de situatie ontstaan dat AQUON een beroep doet op onvoorzienen uitgaven van de deelnemende waterschappen. Op voorhand is hier overigens geen inschatting van kosten te maken.

Financiering

In 2013 zijn vanwege de aanschaf van de panden leningen aangetrokken. Deze langlopende leningen, inclusief kortlopende faciliteiten, leiden niet tot een herziening van de leningenportefeuille voor het begrotingsjaar 2018.
Verwacht wordt dat aflossing en investeringen binnen de jaarlijkse cashflow en krediet kunnen worden opgevangen. Opmerkelijke transactie zal in de komende jaren de inkomsten van een eventuele verkoop van een locatie zijn. Eén van de panden van AQUON staat ten tijde van opstellen van de begroting te koop. Verwacht wordt dat mogelijke vervolgtransacties passen binnen het financieringsarrangement met de bankinstelling.
Na besluitvorming door het algemeen bestuur van AQUON over definitieve eindkeuzes ten aanzien van AQUON kan een herziening van de leningenportefeuille worden overwogen.

Verbonden partijen

AQUON kent geen verbonden partijen. Deze paragraaf is niet van toepassing.

Kapitaalgoederen

AQUON is met haar specifieke apparatuur een kapitaalintensieve organisatie. De laatste jaren is er een rem geweest op nieuwe investeringen en vervangingsinvesteringen. Verwacht wordt dat in 2018 een aantal duurzame laboratorium instrumenten vervangen moet worden. Gelijktijdig met de genoemde vervanging zal een verdere technologische bijstelling moeten plaatsvinden doordat AQUON nu geen state of the art instrumentaria heeft (verouderde technologie). Om tijdig financiële middelen beschikbaar te krijgen wordt nu aangegeven dat in de komende planperiode 2018-2022 jaarlijks circa €1,5 miljoen benodigd zal zijn. Daarnaast is in 2018 en verder voor de doorontwikkeling van het ICT en facilitaire middelen jaar 500k benodigd. In het platform eigenaren is besproken dat AQUON geen investeringsstatuut kent gezien de beperkte mate van investeringen. In 2018 wordt verwacht dat met name vervangingsinvesteringen worden uitgevoerd. Een vervanging van een laboratorium instrument betekent een project waar een langere doorlooptijd mee is gemoeid. Afhankelijk van het project-startmoment vindt de investering in 2017 en/of 2018 plaats. Voorafgaand aan vervanging wordt een operationele businesscase uitgewerkt. Verwacht mag worden dat de volgende vervangingsinvesteringen worden uitgevoerd (niet limitatief): ICP-MS, laserdiffractie, TOC/DOC, OCB PCB op TQMS, Aquakom (DA), LCMS Toxine Microcystine (Elisa of LCMS), eDNA en een inzet Robot.

EMU – saldo

In het kader van een verantwoorde ontwikkeling van de economie en het monetaire stelsel binnen de landen die deelnemen aan de Economisch en Monetaire Unie (EU) zijn afspraken gemaakt over het overheidstekort. Binnen de overheid van Nederland is het aanvaardbaar het tekort te verdelen over het Rijk en de decentrale overheden. In principe zal het exploitatietekort van AQUON elk jaar 0 zijn, omdat alle netto kosten worden doorberekend aan de deelnemers. Het EMU-saldo kan hoger zijn dan 0, door investeringen, afschrijvingen en de invloed van reserves en voorzieningen.
Het investeringsniveau van AQUON in 2018 ligt door vervangingen van instrumentarium (€ 1,5 miljoen) en facilitaire/ICT-aanschaf (€ 0,5 miljoen) op een hoog niveau. De afschrijvingen bedragen in de begroting € 1.6 miljoen. De vrijval van de bestemmingsreserve circa € 0.1 miljoen. Het EMU-saldo voor 2018 bedraagt daarmee negatief op ca. € 0.3 miljoen.

Topinkomens

Bijgaand een overzicht met actuele informatie.

Naam	Functie	Duur dienst-verband mnd	Omvang dienst verband %	Beloning €	Belastbare kosten-vergoedingen €	Voorzieningen betaalbaar op termijn €	Beëindigings-uitkeringen €	Jaar beëindiging
Dhr. J.K. Bouma	Algemeen directeur	12	100	109.814	0	14.206	0	-
Dhr. R.W. Bleker (*)	Bestuursvoorzitter	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. J. J.M. van der Aa	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. G.P. Beugelink	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. P.F.J. van den Eijnden	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. W.P.J. de Kleijn	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. H. Pluckel (*)	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Dhr. C. Sas	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Mevr. E.H.T. Stravens(*)	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-
Mw. I.J.A. ter Woorst	Bestuurder	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	-

(*) Dagelijks Bestuur

Risicomanagement

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste en gesignaleerde risico's in beeld gebracht. Er komen voortdurend, ook door voortschrijdend inzicht, nieuwe risico's op AQUON af. In het hoofdstuk wordt een uiteenzetting gedaan van mogelijke risico's, de wijze waarop individuele risico's tegemoet worden getreden (risico respons) en een beschrijving van de impact van de risico's op de resultaten en/of financiële positie.

Bij de uitwerking is onderscheid gemaakt in risico's met betrekking tot de volgende aspecten:

- Bestuurlijke aspecten: de risico's hangen samen met bestuurlijke besluiten;
- Organisatorische aspecten: de risico's zijn direct gerelateerd aan de organisatie;
- Personele aspecten: de risico's hangen samen met de personele bezetting;
- Locatie aspecten: de risico's hangen samen met locatie(s).

Risico's m.b.t. bestuurlijke aspecten

De eigenaren hebben met de besluiten tot AQUON 2.0 aangegeven dat zij de nieuwe strategie en beleidslijnen ondersteunen en onderschrijven. Hiermee vervalt een groot deel van de risico's op bestuurlijk terrein, welke de afgelopen jaren de bedrijfsvoering van AQUON heeft beinvloed. De bestuurlijke risico's blijven bestaan, maar de kans dat het zich voordoet is aanmerkelijk afgenomen.

Risico: uittreden van deelnemende waterschappen
Het risico van uittreden van een van de deelnemende waterschappen blijft altijd aanwezig. Belangrijk is dat de consequenties van het uittreden in beeld zijn gebracht. In de nieuw op te stellen GR zal een uittreedregeling opgenomen zijn, zodat AQUON kan blijven werken aan haar continuïteit.

Risico: bestuurlijke verandering: consequenties koers
De GR AQUON verkrijgt om de vier jaar een nieuw bestuur met mogelijk andere bestuursleden. Het bestuur geeft de strategische richting aan de GR AQUON. Door nieuwe inzichten van bestuursleden in een vierjaarlijkse zittingsperiode kunnen afwijkende strategische keuzes worden onderzocht en worden uitgewerkt. Opgemerkt wordt dat AQUON een kapitaalintensief onderzoeksbedrijf is, waarbij veel kapitaal langdurig is geïnvesteerd. Het bestuur geeft bij (nieuwe) strategische keuzes daarmee richting aan doorontwikkeling van AQUON welke een langere periode bestrijkt dan de vier jaar van de bestuurlijke zittingsperiode. Door bestuursleden vooraf goed te informeren over effecten van wijzigingen in strategie kunnen verantwoorde keuzes worden gemaakt. Een zorgvuldig besluitvormingsproces is belangrijk.

Risico: geen keuze of halve keuze
AQUON heeft op een bestuurlijke vraag, namelijk het realiseren van efficiëntie, inmiddels een antwoord gegeven. Deze uitwerking omhelst een belangrijke strategische koerswijziging. Namelijk het inrichten van een centraal geleide organisatie, waarbij de productie op één centrale werklocatie functioneel plaatsvindt. Op dit moment is er sprake van een suboptimale decentraal geleide organisatie met geografische verdeling van de productie, met lokale specialisaties (twee locaties).

Middels een business case zal een antwoord gegeven worden op de bestuursvraag met daarbij de verwachte voordelen en de benodigde investeringen om de beoogde voordelen te behalen. Mocht naar aanleiding van de bestuurlijke vraag onverhoopt geen keuze (kunnen) worden gemaakt dan zal de organisatie niet door-ontwikkelen en verwacht kan worden dat een of meerdere individuele waterschappen op termijn eigen keuzes gaan maken om de productie te realiseren. Het collectief, de GR AQUON, zal op termijn dan mogelijk geen bestaansrecht meer hebben. Het opheffen van de GR AQUON zal zoals voorheen is berekend een veelvoud aan kosten met zich meebrengen.

In het implementatieplan AQUON wordt voorgesteld dat productie op één locatie het meest effectief en efficiënt zal zijn. De vraag kan ontstaan of hierin halve keuzes gemaakt kunnen worden: het plan deels uitvoeren. Het ombouwplan heeft voorzien in een tussenstap; echter het einddoel kan worden bemoeilijkt. De organisatie verwacht nu - na een fase van jaren van onzekerheid, duidelijkheid en daadkracht - dat zij ‘verander-moe’ zou kunnen worden, waarmee financieel gewin moeilijker bereikbaar zal zijn.

Risico: negen waterschappen op één lijn
De GR AQUON is in gezamenlijk eigendom van negen waterschappen. Voor strategische veranderingen is het belangrijk dat de negen eigenaren zichzelf herkennen en gezamenlijk (blijven) staan voor de uiteindelijke keuze die nu gemaakt moet worden. Een gezamenlijke visie op de toekomst is belangrijk, niet slechts voor de grote investeringen die de GR AQUON wenst te plegen. Grote investeringen zonder gezamenlijke visie vormen een groot bedrijfsrisico. Door middel van (bijvoorbeeld) periodieke werksessies kan toetsing en herijking van de integrale strategie plaatsvinden. Inzicht verkrijgen van wat de markt kan bieden en daarnaast een uitwerking van een nauwe samenwerking van de markt en AQUON geeft essentiële informatie voor deze keuzes ten aanzien van toekomstige bedrijfsinrichting.

Risico's m.b.t. organisatorische aspecten

Risico: nieuwe ontwikkelingen vergen meer
Het wateronderzoek wordt geconfronteerd met nieuwe technologische en overige ontwikkelingen. Hierbij kan worden gedacht worden aan:

- Wijzigingen in werkmethodes, werkpakket en werklast. Mede dankzij beleidsontwikkelingen in het waterbeheer, zoals kaderrichtlijn Water, verandert de behoefte aan laboratoriumondersteuning. Risico in trendbreuk kan op een juiste wijze worden geregisseerd door frequent contact en overleg met waterbeheerders (de klant) zodat hier tijdig op kan worden gereageerd.
- Verbreding van het analysepakket. De accenten in het laboratoriumonderzoek worden verlegd naar andere stoffen. De verwachting is met name dat hydrobiologisch en geïntegreerd onderzoek zich verder zal ontwikkelen. Risico bestaat dat AQUON niet klaar staat voor deze ontwikkeling. AQUON bereidt zich erop voor deze ontwikkelingen te volgen met de inzet van een innovatiemanager en door samenwerking met andere kennisinstituten en overheidslaboratoria. Indien gewenst worden nieuwe analyses in overleg met opdrachtgevers opgenomen in het dienstenpakket. AQUON heeft daarnaast strategische kennis- en uitvoeringspartners om snel te kunnen inspelen op ontwikkelingen.
- Ontwikkelingen en introductie van automatisering en technologie. Arbeidsintensieve analyses worden steeds meer geautomatiseerd. Met uitbreiding van de analysemogelijkheden neemt bovendien de complexiteit van de benodigde techniek en technologie toe. Dit betekent dat de vereiste professionaliteit toeneemt (opleidingsniveau) en de behoefte aan voldoende financieel draagvlak voor benodigde professionaliteit en de aanschaf van vaak kapitaalintensieve apparatuur.

Risico: productiedaling
AQUON is aanvankelijk (in 2011) bedrijfsmatig ingericht voor dertien miljoen productiepunten. In de jaren 2012 & 2013 is AQUON geconfronteerd met een forse productiedaling. De jaren erna vond er een verdere (lichte) daling plaats en de verwachting van de opdrachtgevers was dat de productie rond de tien miljoen productiepunten zal blijven tot het jaar 2020. Inmiddels ligt de productie op bijna twaalf miljoen punten. De verwachte meetvraag van de waterschappen verkrijgt verdere focus.

Het risico van een daling heeft consequenties voor de bedrijfsinrichting en bedrijfsvoering en heeft financiële gevolgen. Bij duurzame verandering is herschikking van het bedrijf noodzakelijk. Middels professioneel leiderschap en adequaat inspelen op een eventuele duurzame wijziging in de klantvraag is aanpassing van de bedrijfsinrichting te realiseren. AQUON bereidt zich daarnaast voorzichtig voor, voor bepaalde productiesegmenten, op het werken vanuit een regierol. AQUON wenst hier een gevoel bij te krijgen en dit in geschikte pilotsituaties toe te passen. Door meer ervaring op te doen met onder regie uitvoeren van routinematige analyses kan een nieuw optimum worden gevonden om een uiteindelijke passende bedrijfsinrichting in het jaar 2021 te realiseren.

Het financiële risico van een nieuwe productiedaling wordt beperkt doordat het (nieuwe) kosten verrekensysteem voor de deelnemende waterschappen antwoord geeft op een individuele productieverandering. Een deelnemend waterschap staat voor drie jaar borg voor het relatieve aandeel in de vaste kosten. De referentieperiode van drie jaren rolt mee in de tijd met het desbetreffende productiejaar.

Risico: accreditatiebehoud
AQUON werkt met de hoogst mogelijke gekwalificeerde werkprocessen. AQUON heeft haar werkprocessen integraal geaccrediteerd en jaarlijks vindt toetsing door de RVA plaats. Deze hoge kwaliteitsnorm is nodig voor de waterschappen indien zij met mogelijke juridische geschillen worden geconfronteerd. Het risico bestaat tijdens de ombouw dat de werkprocessen niet volgens kwaliteitsprotocollen verlopen. AQUON heeft ervaring met deze veranderingen en schakelt de RVA in om de kwaliteitsnormen te blijven behalen.

Risico: tevredenheid opdrachtgevers
Bij veranderingen ontstaat mogelijk een daling van tevredenheid van de opdrachtgevers. De AQUON-organisatie is in deze fase mogelijk sterk intern gefocust en kan daarbij het klantbelang deels uit het oog verliezen. Een onwenselijke situatie maar gerealiseerde reorganisaties tonen aan dat dit mogelijk ontstaat. AQUON wenst speciaal hiervoor versneld de bedrijfsinrichting aan te passen. Het nieuwe organisatieonderdeel “Bedrijfsbureau” legt juist de focus op de klant en de start van alle werkprocessen. Deze organisatie aanpassing moet klaar zijn voor de ombouw van AQUON. Door frequent contact met de klant, waarbij informatie-uitwisseling centraal staat, verwacht AQUON het risico beheersbaar te houden. Een te ontwikkelen communicatieplan behoort bij het ombouwplan van AQUON.

Risico: management- en bedrijfscultuur
Belangrijke succesfactor voor de bedrijfsvoering is de management- en bedrijfscultuur. De organisatie heeft behoefte aan een nieuwe heldere organisatiestructuur, waarbij een efficiënte bedrijfsvoering wordt gerealiseerd. De bedrijfscultuur dient daarbij klantgericht te zijn en kwaliteit dient centraal te staan in handelen en denken. Door een nieuwe inrichting van de topstructuur van AQUON wordt een belangrijke managementverandering doorgevoerd. Het (nieuwe) strategische personeelsmanagement wordt aangevuld met normen en waarden (kernwaarden), waarbij voorbeeldgedrag wordt ontwikkeld. Geen veranderingen aanbrengen in meerdere dimensies anders dan verminderen van locaties zal geen gewenste cultuurverandering teweegbrengen. Een cultuurveranderingstraject wordt in 2017/2018 ingezet. Een fysieke verandering van werkplek (door sluiting van locatie Breda) gaf al een boost aan de cultuurverandering.

Risico: rol en invloed van OR en GO
De Ondernemingsraad (OR) en het Georganiseerd Overleg (GO) hebben een belangrijke invloed op de doorontwikkeling van AQUON. Mocht de OR / het GO zich niet kunnen vinden in de plannen van het bedrijf dan is dit een groot risico voor de uiteindelijke operationalisering van alle plannen. De Ondernemingsraad wordt intensief betrokken bij de ontwikkeling van de organisatie en daarnaast wordt de OR / het GO ruimte geboden om zichzelf hierin voor te bereiden. Tijdens de reguliere overlegvergaderingen is de doorontwikkeling een belangrijk gespreksonderwerp en waar noodzakelijk worden de (reguliere) trajecten van instemming- en advies doorlopen.

Risico: aannames in de business case t.b.v. besluitvorming
In het ombouwplan van AQUON werd gewerkt met aannames, aangezien er een doorkijk is gemaakt op basis van uitgangspunten. Aannames zijn onderhevig aan veranderingen. De aannames worden met de beste inzichten opgesteld en door-vertaald in een uitwerking. Werken met aannames brengt risico's met zich mee. Middels adequate projectbeheersing en regulier terugkerende jaarlijkse begrotingscycli worden steeds opnieuw de opgenomen aannames beoordeeld. Mocht er een aanleiding ontstaan de aannames te wijzigen dan worden deze beargumenteerd in deze werkprocessen zichtbaar. Mogelijk kan het uitzetten van een zgn. "second opinion" beter zicht geven op verwachte uitkomsten.

Risico's m.b.t. personele aspecten

Risico: personeelsverloop: kennis- en productieverlies
Bij het verplaatsen van werk naar een andere locatie is het mogelijk dat personeelsleden de keuze maken om een andere werkkring te zoeken. De vraag is hoe ernstig dit is voor een organisatie die voor de routinematige werkzaamheden juist een kleiner vast personeelsbestand nastreeft. Vooral voor specialistische en hydrobiologische onderzoeken is het van belang dat kennis wordt behouden. Voor medewerkers worden (eventueel individuele) maatregelen uitgewerkt zodat kennisbehoud centraal staat.

Risico: veranderingsbereidheid personeel
Het cultuuraspect verdient ruime aandacht binnen AQUON. Vanaf het jaar 2011 zijn verschillende organisatieonderdelen bij elkaar gebracht. De AQUON-organisatieonderdelen hebben hun eigen werkpakket. De organisatie is nu op drie locaties gevestigd waarbij in de afgelopen jaren vrijwel geen bedrijfsbrede teamontwikkeling heeft plaatsgevonden. Kernwaarden zijn beperkt gedefinieerd en vrijwel niet actief ontwikkeld en uitgedragen. Gewenste cultuur heeft in het ombouwplan grote waarde en verkrijgt prominent aandacht.

Risico bestaat dat de gestelde bedrijfsdoelen niet worden behaald door een ongewenste (onderontwikkelde?) cultuur. Door vanuit verschillende invalshoeken hierop te sturen is een ontwikkeling te verwachten. Juist om deze reden wordt ingezet op locatiekeuze en herinrichting van organisatie en topmanagement. Het traject van cultuurverandering is een actief onderdeel van het strategische personeelsmanagement.

Risico: onvoldoende kennis en expertise
Afhankelijk van de bestuurlijke keuzes kunnen de te realiseren veranderingen voor AQUON groot zijn. In deze periode van veranderen zal een groot beroep worden gedaan op de veranderbereidheid van de medewerkers. De medewerkers zijn daartoe niet geschoold en van nature is de mens niet uit op verandering. Tijdens de transitie kan er een tekort zijn aan kennis en expertise om dit veranderproces te begeleiden. AQUON stelt voor om dit aspect nadrukkelijk aandacht te geven. Naast communicatie zal ook het veranderen speciale aandacht vergen en daarvoor moet de noodzakelijke begeleiding worden gezocht om de uiteindelijke doelen te bereiken.

Risico's m.b.t. locatie aspecten

Risico: taxatiewaarden panden
In april 2015 heeft AQUON haar drie panden opnieuw laten waarderen door een externe taxateur nadat dit in maart 2011 ook is uitgevoerd. De taxateur heeft toendertijd een nieuwe actuele waarde vastgesteld op basis van de huidige marktwaarde. Recentelijk heeft de verkopende makelaar ten aanzien van verkoop van een pand opnieuw een mogelijke verkoopwaarde bepaald. De boekwaarde van het pand is in de jaarrekening 2016 hierop aangepast. In een waardering zitten aannames voor waarde en eventueel verwacht tijdspad bij verkoop.

AQUON loopt het risico dat deze waarden tegenvallen en/of de tijdslijn anders zal verlopen. Het risico van daling en stijging van verkoopwaarde wordt niet eerder zichtbaar dan op het verkoopmoment. Voor dit risico zijn verder geen maatregelen opgenomen bij gebrek aan andere bruikbare informatie.

Bijlage 1: Bijdrageregeling en kostenverdeling

Toelichting op berekening bijdrageregeling t.b.v. programma laboratorium

De vaste kosten van de AQUON-organisatie (75%) worden verrekend op basis van de gerealiseerde productie (drie jaargemiddelde) van de afgelopen jaren voorafgaand aan het desbetreffende jaar. Het driejaargemiddelde kan worden berekend aan de hand van de tabel met gerealiseerde en te verwachten productie. In Tabel 1 is de opgegeven productieverwachting opgenomen; bij de definitieve jaarafrekening worden de aantallen vervangen door de werkelijke productieaantallen.

Programma 2: Eigenaarsdeel GR AQUON

De kostenverrekening van het eigenaarsdeel vindt plaats op basis van de relatieve gerealiseerde productie van de afgelopen drie jaren.

Met betrekking tot boventalligheid van personeel uit het “ombouwprogramma 2016/2017” zijn afspraken gemaakt in het plan “doorstroomprogramma AQUON-waterschappen”, wat op hoofdlijnen betekent dat de waterschappen die geen personeelsleden hebben overgenomen in het jaar 2016 de resterende boventalligheidskosten betalen.

Bijdrage per waterschap in de jaren 2018-2022

Bijdrage regeling programma 1	Laboratorium AQUON						kostenverdeling programma 2	Eigenaar GR AQUON					Totale kosten
2018	**Totale kosten in dit programma:**				**20.181**		**Totale kosten in dit programma:**					**775**	
	vaste kosten		variabele kosten		totale			waarvan boventallig personeel				190	
	procent	bedrag	productie	procent	bedrag	kosten		FTE %	personeel	overig %	overige	totaal	totaal
Aa en Maas	8,1%	1.225	1.139.258	10,0%	503	1.729	Aa en Maas	0,0	0	8,1%	47	47	1.776
Brabantse Delta	12,6%	1.907	1.350.000	11,8%	596	2.504	Brabantse Delta	0,0	0	12,6%	74	74	2.577
De Dommel	9,3%	1.401	990.000	8,7%	437	1.838	De Dommel	18,2	35	9,3%	54	89	1.927
Delfland	7,2%	1.090	804.720	7,0%	356	1.445	Delfland	12,8	24	7,2%	42	66	1.512
Hollandse Delta	15,5%	2.346	1.848.121	16,2%	817	3.162	Hollandse Delta	29,1	55	15,5%	91	146	3.308
Rijnland	18,2%	2.750	2.095.500	18,4%	926	3.675	Rijnland	20,0	38	18,2%	106	144	3.820
Rivierenland	17,1%	2.583	1.925.708	16,9%	851	3.434	Rivierenland	1,6	3	17,1%	100	103	3.537
Schieland en Kr.	5,2%	789	546.200	4,8%	241	1.031	Schieland en Kr.	9,1	17	5,2%	31	48	1.078
St. Rijnlanden	6,9%	1.044	719.500	6,3%	318	1.362	St. Rijnlanden	9,1	17	6,9%	40	58	1.420
Totaal	100,0%	15.136	11.419.007	100,0%	5.045	20.181		100	190	100,0%	585	775	20.956
2019	**Totale kosten in dit programma:**				**20.700**		**Totale kosten in dit programma:**					**575**	**2019**
	vaste kosten		variabele kosten		totale			waarvan boventallig personeel				190	
	procent	bedrag	productie	procent	bedrag	kosten		FTE%	personeel	overig%	overig	totaal	totaal
Aa en Maas	8,7%	1.357	1.122.258	10,1%	521	1.878	Aa en Maas	0,0	0	8,7%	34	34	1.912
Brabantse Delta	12,0%	1.859	1.350.000	12,1%	627	2.486	Brabantse Delta	0,0	0	12,0%	46	46	2.532
De Dommel	8,9%	1.378	965.000	8,7%	448	1.826	De Dommel	18,2	35	8,9%	34	69	1.895
Delfland	7,5%	1.166	776.200	7,0%	361	1.527	Delfland	12,8	24	7,5%	29	53	1.580
Hollandse Delta	15,9%	2.466	1.657.856	14,9%	770	3.236	Hollandse Delta	29,1	55	15,9%	61	116	3.352
Rijnland	18,5%	2.866	2.080.500	18,7%	966	3.832	Rijnland	20,0	38	18,5%	71	109	3.941
Rivierenland	17,0%	2.644	1.844.690	16,6%	857	3.501	Rivierenland	1,6	3	17,0%	66	69	3.570
Schieland en Kr.	5,1%	786	546.200	4,9%	254	1.040	Schieland en Kr.	9,1	17	5,1%	19	37	1.076
St. Rijnlanden	6,5%	1.003	797.500	7,2%	370	1.374	St. Rijnlanden	9,1	17	6,5%	25	42	1.416
Totaal	100,0%	15.525	11.140.204	100,0%	5.175	20.700		100,0	190	100,0%	385	575	21.275
2020	**Totale kosten in dit programma:**				**21.090**		**Totale kosten in dit programma:**					**475**	**2020**
	vaste kosten		variabele kosten		totale					waarvan boventallig pers		190	
	procent	bedrag	productie	procent	bedrag	kosten		FTE%	personeel	overig%	overig	bedrag	totaal
Aa en Maas	9,4%	1.491	955.318	8,6%	453	1.944	Aa en Maas	0,0	0	9,4%	27	27	1.971
Brabantse Delta	12,0%	1.897	1.350.000	12,1%	641	2.537	Brabantse Delta	0,0	0	12,0%	34	34	2.572
De Dommel	8,6%	1.366	983.000	8,8%	466	1.832	De Dommel	18,2	35	8,6%	25	59	1.891
Delfland	7,5%	1.180	790.000	7,1%	375	1.555	Delfland	12,8	24	7,5%	21	46	1.601
Hollandse Delta	15,9%	2.521	1.812.061	16,3%	860	3.381	Hollandse Delta	29,1	55	15,9%	45	101	3.481
Rijnland	18,3%	2.894	2.080.500	18,7%	987	3.881	Rijnland	20,0	38	18,3%	52	90	3.971
Rivierenland	17,0%	2.691	1.844.690	16,6%	875	3.567	Rivierenland	1,6	3	17,0%	48	52	3.618
Schieland en Kr.	5,0%	796	546.200	4,9%	259	1.055	Schieland en Kr.	9,1	17	5,0%	14	32	1.087
St. Rijnlanden	6,2%	982	749.500	6,7%	356	1.338	St. Rijnlanden	9,1	17	6,2%	18	35	1.373
Totaal	100,0%	15.818	11.111.269	100,0%	5.273	21.090		100,0	190	100,0%	285	475	21.565
2021	**Totale kosten in dit programma:**				**21.380**		**Totale kosten in dit programma:**					**0**	**2021**
	vaste kosten		variabele kosten		totale			FTE %	personeel	overig%	overig	bedrag	totaal
	procent	bedrag	productie	procent	bedrag	kosten							
Aa en Maas	9,8%	1.571	985.318	9,0%	482	2.054	Aa en Maas			9,8%	0	0	2.054
Brabantse Delta	11,9%	1.913	1.350.000	12,4%	661	2.573	Brabantse Delta			11,9%	0	0	2.573
De Dommel	8,5%	1.366	997.000	9,1%	488	1.854	De Dommel			8,5%	0	0	1.854
Delfland	7,3%	1.176	790.000	7,2%	387	1.563	Delfland			7,3%	0	0	1.563
Hollandse Delta	15,6%	2.498	1.599.702	14,7%	783	3.281	Hollandse Delta			15,6%	0	0	3.281
Rijnland	18,6%	2.984	2.070.500	19,0%	1.014	3.998	Rijnland			18,6%	0	0	3.998
Rivierenland	17,0%	2.721	1.821.621	16,7%	892	3.613	Rivierenland			17,0%	0	0	3.613
Schieland en Kr.	4,8%	768	546.200	5,0%	267	1.035	Schieland en Kr.			4,8%	0	0	1.035
St. Rijnlanden	6,5%	1.037	758.000	6,9%	371	1.408	St. Rijnlanden			6,5%	0	0	1.408
Totaal	100,0%	16.035	10.918.341	100,0%	5.345	21.380				100,0%	0	0	21.380
2022	**Totale kosten in dit programma:**				**21.797**		**Totale kosten in dit programma:**					**0**	**2022**
	vaste kosten		variabele kosten		totale			FTE%	personeel	overig%	overig	bedrag	totaal
	procent	bedrag	productie	procent	bedrag	kosten							
Aa en Maas	9,6%	1.562	955.318	8,8%	477	2.039	Aa en Maas			9,6%	0	0	2.039
Brabantse Delta	12,0%	1.966	1.350.000	12,4%	674	2.641	Brabantse Delta			12,0%	0	0	2.641
De Dommel	8,7%	1.426	988.000	9,1%	494	1.920	De Dommel			8,7%	0	0	1.920
Delfland	7,0%	1.151	790.000	7,2%	395	1.546	Delfland			7,0%	0	0	1.546
Hollandse Delta	15,8%	2.582	1.629.725	14,9%	814	3.396	Hollandse Delta			15,8%	0	0	3.396
Rijnland	18,6%	3.038	2.060.500	18,9%	1.029	4.067	Rijnland			18,6%	0	0	4.067
Rivierenland	16,7%	2.726	1.821.621	16,7%	910	3.636	Rivierenland			16,7%	0	0	3.636
Schieland en Kr.	4,9%	796	546.200	5,0%	273	1.068	Schieland en Kr.			4,9%	0	0	1.068
St. Rijnlanden	6,7%	1.100	768.000	7,0%	384	1.484	St. Rijnlanden			6,7%	0	0	1.484
Totaal	100,0%	16.348	10.909.364	100,0%	5.449	21.797				100,0%	0	0	21.797

Instituut voor wateronderzoek en advies

Postbus 328
4000 AH Tiel

T 06-46808625
E info@aquon.nl
I www.aquon.nl

Bank NWB 636751902
BTW NL823338848B01
KvK 52811751

Hoogheemraadschap van Delfland
T.a.v. College van Dijkgraaf en Hoogheemraden
Postbus 3061
2601 DB Delft

Datum : **13 april 2017**
Betreft : **Jaarstukken 2016**
Behandeld door : **H. Laarman**

Het bijgaande wordt u toegezonden:

- ☐ op uw verzoek d.d.
- ■ ter informatie
- ☐ met verzoek om terugzending
- ☐ ter ondertekening
- ☐ ter behandeling
- ■ ten behoeve van uw archief
- ☐ ter controle
- ☐ retour, met dank voor inzage
- ☐ met verzoek contact op te nemen met
- ☐ n.a.v. het mondeling/telefonisch onderhoud d.d.
- ☐ opmerkingen

Instituut voor wateronderzoek en advies

Postbus 328
4000 AH Tiel

T
E info@aquon.nl
I www.aquon.nl

Bank NWB 636751902
BTW NL823338848B01
KvK 52811751

Ter attentie van het Algemeen Bestuur

Datum : 13 april 2017
Betreft : Aanbieding jaarstukken 2016
Ons kenmerk : U17.285
Behandeld door : Henk Laarman

Geacht bestuur,

Hiermee bieden we u de jaarstukken 2016 van de GR AQUON aan welke het jaarverslag, de jaarrekening en de overige gegevens bevatten.

De vraag naar producten en diensten van AQUON door onze opdrachtgevers van de waterschappen lag in 2016 wederom hoger dan in het voorgaande jaar. Het productieniveau aan monsternames, analyses en adviezen steeg met ruim 3%. Ten opzichten van de vooraf opgegeven productie over het jaar 2016 van de waterschappen steeg de gerealiseerde productie met meer dan 10%.

We zijn verheugd te kunnen melden dat de financiële doelstellingen voor 2016 voor het derde opeenvolgende jaar zijn gehaald. In de voorgaande twee jaren was een positief resultaat gerealiseerd, dat in de ombouw van AQUON is geïnvesteerd. Over het jaar 2016 wordt het behaalde begrotingsoverschot (zoals in de zomer van 2016 werd voorspeld) teruggestort aan de deelnemende waterschappen.

In 2016 heeft een verbetering plaatsgevonden in de registratie van de complexe AQUON laboratorium productie. De externe accountant heeft in haar jaarlijkse audit, naast haar reguliere controlewerkzaamheden ook deze registratie beoordeeld en de gepresenteerde productiewaarden nu definitief bevestigd.

Het ombouwprogramma, waartoe bestuurlijk in 2015 was besloten, is succesvol binnen de gestelde kaders van tijd en geld afgerond. De inrichting van een afgeslankte organisatie is formeel per 1 april 2017 middels een gelopen plaatsingsproces afgesloten. Ten aanzien van het project "sluiting locatie Breda", een no-regret maatregel in de doorontwikkeling van AQUON, is minder uitgeven dan de begrootte projectbudget.

De strategische discussie over de positie van AQUON, welke in 2015 was gestart, hebben we in 2016 kunnen afronden met belangrijke beslissingen AQUON als ketenpartner van de deelnemende waterschappen te positioneren. Door de juiste discussies beargumenteerd met elkaar te voeren is bestuurlijke rust teruggekeerd en zijn alle dossiers uit het verleden definitief afgesloten. In het jaar 2017 werkt AQUON aan haar AQUON 2.0 programma.

Tevreden kijken we terug op het afgesloten jaar en we zijn vol vertrouwen over het nieuwe jaar.

Namens het dagelijks bestuur van AQUON,

de voorzitter,

ir. R.W. Bleker

de secretaris

ir. J.K. Bouma

Instituut voor wateronderzoek en advies

Jaarstukken AQUON 2016

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
1
EY Building a better working world

INHOUDSOPGAVE

Jaarverslag 2016 3
Voorwoord 4
Kerngegevens van de GR AQUON 5
profielschets en verkorte weergave van de financiële resultaten 6
Programmaverantwoording 9
PROGRAMMA LABORATORIUM 9
PROGRAMMA EIGENAARSDEEL 11
ParagraFen 13
Ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar 13
Bedrijfsvoering 13
Uitgangspunten en normen 16
Kostentoerekening 16
Weerstandsvermogen 16
Kapitaalgoederen en bedrijfsmiddelen 19
Onttrekkingen aan overige bestemmingsreserves en voorzieningen 19
EMU-saldo 20
Incidentele baten en lasten 21
Waterschapsbelastingen 21
Verbonden partijen 21
Jaarrekening 2016 22
Balans per 31 december 2016 23
Exploitatierekening over het jaar 2016 24
Waarderingsgrondslagen 25
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 25
Toelichting op de balans per 31 december 2016 27
Toelichting op de exploitatierekening over het begrotingsjaar 34
Programma Laboratorium 35
Programma Eigenaarsdeel 40
Overige gegevens 43
Besluit tot RESULTAATbestemming 2016 en vaststelling van de jaarrekening 44
Controleverklaring 45

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

JAARVERSLAG 2016

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

VOORWOORD

Voor u liggen de jaarstukken 2016 van Aquon, welke het jaarverslag 2016, de jaarrekening 2016 en de overige gegevens bevatten.

Wij zijn verheugd u te kunnen melden dat de (financiële) doelstellingen voor 2016 voor het derde opeenvolgende jaar zijn gehaald. Het ombouwprogramma, waartoe bestuurlijk in 2015 was besloten, is succesvol binnen de gestelde kaders van tijd en kosten afgerond. En tevens hebben wij de strategische discussie , welke in 2015 was gestart, in 2016 kunnen afronden met belangrijke beslissingen over de toekomst van Aquon als ketenpartner van de deelnemende waterschappen.

De vraag van opdrachtgevers naar de producten en diensten van AQUON lag in 2016 wederom hoger dan in het voorgaande jaar. Het productieniveau voor de deelnemende hoogheemraadschappen en waterschappen aan monsternames, analyses en adviezen steeg in vergelijk met 2015 met ruim 3 % naar 11,7 miljoen punten. Deze productie is gerealiseerd binnen het Programma Laboratorium tegen een totaal kostenniveau van € 19,5 miljoen. AQUON had een kostenbegroting van €19,9 miljoen met een begrote productie van 10,4 miljoen productiepunten. Met een werkelijke productie van 13 procent boven begroting realiseert AQUON een positief begrotingsoverschot van €524.000. Dit begrotingsoverschot wordt conform de GR teruggelegd aan haar deelnemers. Door deze terugbetaling realiseert AQUON over het programmajaar 2016 geen operationeel resultaat

In het kader van de "Ombouw Aquon" is het laboratorium in Breda gesloten en zijn alle faciliteiten en medewerkers verhuisd naar de resterende laboratoria in Leiden en Tiel. Het logistieke hoofdproces is gestroomlijnd: de monsterontvangst is gecentraliseerd, dubbelingen in de uitvoering zijn opgeheven en de communicatielijnen met opdrachtgevers zijn binnen een nieuw opgerichte afdeling vormgegeven. In 2016 is bovendien veel geïnvesteerd in de kwaliteit en het mobiliteitsbewustzijn van het personeel. De noodzakelijke personeelsafvloeiing van 12,6 FTE is daardoor in een relatief positieve setting gerealiseerd. Het ziekteverzuim is in een turbulent jaar 2016 gedaald. Ten tijde van dit schrijven wordt de ombouw middels een plaatsingsproces van het personeel afgesloten. De effectiviteit en de efficiency van Aquon zijn daarmee significant verbeterd, hetgeen zijn effect zal hebben op de financiële performance in 2017. De ombouw is in 2016 volledig gefinancierd uit de in 2014 en 2015 opgebouwde bestemmingsreserve.

De Strategie en Governance van Aquon zijn in een proces van ambtelijke en bestuurlijke bewustwording opnieuw vastgesteld onder de titel "Naar Aquon 2.0". Aquon 2.0 omdat de positie van Aquon zal moeten toegroeien van leverancier naar ketenpartner. De toevoeging "naar" omdat met deze beweging een majeure veranderopgave ontstaat, welke alleen mogelijk is in een aangepaste governance structuur van bestuurlijke verhoudingen en ambtelijke afstemming. De jaren 2017 en 2018 zullen in het licht van deze ontwikkelingen staan.

Bestuurlijk is er in het jaar 2016 frequent contact geweest. Het dagelijks bestuur heeft zeven maal vergaderd. Het algemeen bestuur heeft vijf maal vergaderd. Met de afronding van de strategische heroriëntatie zal de vergaderfrequentie in 2017 verder worden teruggebracht.

De positieve resultaten zijn mogelijk geworden door de gedrevenheid van de circa 160 medewerkers van AQUON, welke tezamen het belangrijkste kapitaal van het bedrijf vormen. Door onze aandacht en gedrevenheid voor kwaliteit en waarde-creatie in de totale milieuketen dragen wij bij aan de zorg voor de watersystemen en de afvalwaterzuivering.

De voorzitter

Ir. R.W. Bleker

De directeur

Ir. J.K. Bouma

13 april 2017

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

KERNGEGEVENS VAN DE GR AQUON

Deelnemende water- en hoogheemraadschappen	Waterschap Aa en Maas Waterschap Brabantse Delta Waterschap De Dommel Hoogheemraadschap van Delfland Waterschap Hollandse Delta Waterschap Rivierenland Hoogheemraadschap van Rijnland Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard
Provincies	Gelderland Noord-Brabant Noord-Holland Utrecht Zuid-Holland
Bestuurssamenstelling Op 31 december 2016	Dhr. R.W. Bleker (Bestuursvoorzitter) (*) Dhr. J.J.M. van der Aa Dhr. G.P. Beugelink (*) Dhr. P.F.J. van der Eijnden Dhr. W.P.J. de Kleijn Dhr. H. Pluckel (*) Dhr. C. Sas Mw. E.H.T. Stravens (*) Mw. I.J.A. ter Woorst
(*) Dagelijks Bestuur	
Directie	Dhr. J.K. Bouma

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

PROFIELSCHETS EN VERKORTE WEERGAVE VAN DE FINANCIËLE RESULTATEN

Profielschets

AQUON, Instituut voor wateronderzoek, levert haar diensten voornamelijk aan de negen waterschappen en hoogheemraadschappen Aa en Maas, Brabantse Delta, De Dommel, Delfland, Hollandse Delta, Rijnland, Rivierenland, Schieland en de Krimpenerwaard en De Stichtse Rijnlanden. Daarnaast behoren gemeenten, rijksoverheid en bedrijven tot de klantenkring. AQUON biedt het gehele proces van monstername tot en met onderzoek en advisering aan. Door het aanbieden van producten binnen het gehele proces is AQUON de ideale partner voor watergerelateerd onderzoek en advisering over het natte milieu. De organisatie bestaat uit circa 160 gespecialiseerde en gemotiveerde medewerkers. Het verzorgingsgebied van AQUON omvat met name de provincies Gelderland, Noord-Brabant, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland.

AQUON voert exclusief de bemonstering en analyse van het natte milieu uit voor haar partners. Daarnaast voert zij voor meerdere waterschappen aanvullende werkzaamheden uit op gebied van wateronderzoek.

De partners van AQUON zijn de negen waterschappen zoals bovenstaand benoemd. Voor een beperkt aantal derden klanten worden dezelfde diensten verleend.

Inzicht in financiële ontwikkeling

In het jaar 2016 heeft AQUON belangrijke nieuwe strategische keuzes gemaakt. AQUON zal zich in de komende jaren gaan ombuigen naar een ketenpartner voor haar deelnemende hoogheemraadschappen en waterschappen. De verandering van leverancier van producten & diensten naar een samenwerkingspartner gericht op de totale keten zal veel veranderingen in de bedrijfsvoering bij zowel AQUON als ook bij de deelnemende partners gaan verlangen.

Het jaar 2016 stond de operationalisering van de maatregelen vanuit het plan "Ombouw AQUON" centraal. Dit ombouwplan, waartoe aan het eind van het jaar 2015 toe was besloten, betrof het realiseren van een verbeterd klantportaal en efficiëntie in de AQUON bedrijfsvoering. Om transparantie in de financiële gevolgen te behouden is de begroting 2016 en deze jaarstukken gebaseerd op twee programmabegrotingen te weten Laboratorium en Eigenaarsdeel.

In het bijgaande totaaloverzicht wordt op een transparante wijze inzicht gegeven in de behaalde financiële resultaten over de jaren 2016 in vergelijking tot 2015 en de begroting van 2016 over de gehele bedrijfsvoering. Het overzicht geeft in grote lijnen de financiële ontwikkelingen van AQUON weer door de relatie te leggen met de productieomgeving waarin AQUON zich begeeft. Deze schematische weergave van financiële resultaten wijkt daarmee af van de door de BBVW voorgeschreven formats van de programmabegroting en verantwoording. Het geeft echter geen tegenstrijdige informatie.

De voorgeschreven formats programmabegroting en verantwoording zijn opgenomen in een afzonderlijk hoofdstuk.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Programma AQUON TOTAAL Inzicht in financiële ontwikkelingen	Realisatie 2016	Realisatie 2015	Programma begroting 2016 na wijziging
Programma Laboratorium			
OPBRENGSTEN			
Bijdrage deelnemers	19.076.603	20.113.489	19.607.000
Diensten voor derden	395.373	313.983	300.000
Externe rentebaten	0	28	0
TOTAAL INKOMSTEN	**19.471.976**	**20.427.500**	**19.907.000**
LASTEN			
Personeelslasten, reguliere bedrijfsvoering	10.399.623	10.010.913	10.972.625
Bedrijfslasten (overige indirecte lasten)	2.187.006	2.339.914	2.312.600
Kapitaalslasten	1.461.266	1.830.712	1.493.200
TOTAAL VASTE (INRICHTINGS-) KOSTEN	14.047.895	14.181.539	14.778.425
Personeelslasten Inhuur productiepersoneel	535.517	484.269	607.175
Materiële lasten	2.664.097	2.531.079	2.732.600
Uitbestedingen analyses	2.224.468	1.738.505	1.588.800
TOTAAL VARIABELE PRODUCTIEKOSTEN	5.424.082	4.753.853	4.928.575
Onvoorzien	0	0	200.000
TOTALE OPERATIONELE KOSTEN	**19.471.976**	**18.935.392**	**19.907.000**
OPERATIONEEL RESULTAAT LABORATORIUM	**0**	**1.492.108**	**0**
Programma Eigenaarsdeel			
LASTEN			
Personeelslasten	511.622	0	560.000
Bedrijfslasten	339.658	0	400.000
Uitbestedingen analyses	0	0	420.000
Afschrijvingen van boekverliezen	283.684	1.514.117	0
Advieskosten strategie en herstructurering	147.499	285.681	100.000
Vrijval frictiekosten Sociaal Statuut	0	-836.930	0
TOTAAL LASTEN EIGENAARSDEEL	1.282.463	962.868	1.480.000
Mutatie Bestemmingsreserve	1.282.463	0	1.480.000
BEDRIJFSRESULTAAT	**0**	**529.240**	**0**

In het hoofdstuk "Programmaverantwoording" van deze jaarstukken worden de bereikte bedrijfsdoelen en de financiële resultaten verantwoord.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Algemene toelichting op de jaarstukken

Inleiding

Het Waterschapsbesluit schrijft in artikel 4.30 voor dat de jaarstukken bestaan uit het jaarverslag en de jaarrekening. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. In artikel 30 van het Waterschapsbesluit wordt voorgeschreven dat het jaarverslag de paragrafen bevat die ingevolge artikel 4.11 van het Waterschapsbesluit ook in de begroting zijn opgenomen.

Redactioneel is getracht het dubbel weergeven van informatie in de jaarstukken te voorkomen, tenzij wet- en regelgeving in relatie tot het jaarverslag en de jaarrekening anders voorschrijft.

AQUON heeft, nadat de programmabegroting 2016 in juli 2015 was vastgesteld, een eerste programmabegroting 2016 ter zienswijze bij haar deelnemende hoogheemraadschappen en waterschappen neergelegd. Deze eerste programmabegrotingswijziging is in januari 2016 door haar bestuur vastgesteld. In de jaarrekening is de verplichte opmaak van begroting voor wijziging en begroting na wijziging opgenomen.

AQUON kent in het begrotingsjaar 2016 twee programmabegrotingen. Het programma "Laboratorium" betreft de reguliere bedrijfsvoering activiteiten van AQUON. Het tweede programma "Eigenaarsdeel" betreft transformatiekosten om AQUON te laten aanpassen aan nieuwe strategische keuzes van het bestuur. Voor het tweede programmaonderdelen heeft het bestuur een separaat programma laten opstellen. In het hoofdstuk "Programmaverantwoording" is een toelichting op genomen wat bereikt is en wat de uitgaven per programma zijn geweest.

In het hoofdstuk "Paragrafen" wordt een toelichting gegeven op de volgende –vanuit regelgeving verplichte- onderwerpen. Achtereenvolgend worden de volgende paragrafen behandeld: ontwikkelingen sinds het vorig begrotingsjaar; bedrijfsvoering; uitgangspunten en normen, kostentoerekening. weerstandsvermogen; financiering;; onttrekkingen aan bestemmingsreserves en voorzieningen; EMU saldo; incidentele baten en lasten; waterschapsbelastingen en verbonden partijen.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

PROGRAMMAVERANTWOORDING

PROGRAMMA LABORATORIUM

In dit programma zijn de reguliere laboratorium activiteiten opgenomen. De ontwikkelingen in het kort zijn dat de voorgenomen besluiten met betrekking tot de vorming van een Bedrijfsbureau zijn met ingang van 2016 geëffectueerd. Tevens is er sprake van een gereduceerde personeelsformatie en van het verminderen van het aantal locaties. In de paragraaf ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar zal een en ander nader worden toegelicht.

In onderstaande tabel worden de financiële ontwikkelingen voor het Programma Laboratorium weergegeven:

Programma Laboratorium Inzicht in financiële ontwikkelingen	Realisatie 2016	Realisatie 2015	Programma begroting 2016 na wijziging
OPBRENGSTEN			
Bijdrage deelnemers	19.076.603	20.113.489	19.607.000
Diensten voor derden	395.373	313.983	300.000
Externe rentebaten	0	28	0
TOTAAL INKOMSTEN	**19.471.976**	**20.427.500**	**19.907.000**
LASTEN			
Personeelslasten, reguliere bedrijfsvoering	10.399.623	10.010.913	10.972.625
Bedrijfslasten (overige indirecte lasten)	2.187.006	2.339.914	2.312.600
Kapitaalslasten	1.461.266	1.830.712	1.493.200
TOTAAL VASTE (INRICHTINGS-) KOSTEN	14.047.895	14.181.539	14.778.425
Personeelslasten Inhuur productiepersoneel	535.517	484.269	607.175
Materiële lasten	2.664.097	2.531.079	2.732.600
Uitbestedingen analyses	2.224.468	1.738.505	1.588.800
Onvoorzien	0	0	200.000
TOTAAL VARIABELE PRODUCTIEKOSTEN	5.424.082	4.753.853	5.128.575
TOTALE OPERATIONELE KOSTEN	**19.471.976**	**18.935.392**	**19.907.000**
BEDRIJFSRESULTAAT	**0**	**1.492.108**	**0**

Met verrekening van de inkomsten behaald met externe omzet € 395.373 (2015: € 313.983) kan op basis van de gerealiseerde productie voor haar deelnemende waterschappen (11.718.814 productiepunten) een integrale productie puntprijs worden berekend van € 1,63 (2015: € 1,64).

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

De producten en diensten worden aan de deelnemende waterschappen op basis van nacalculatie in rekening gebracht op basis van de afgesproken berekeningssystematiek.

Op basis van de verrekening-afspraken kan het volgende overzicht worden gegeven over de financiële bijdrage per deelnemend hoogheemraadschap en waterschap.

Waterschap of Hoogheemraadschap Bedragen x € 1.000	Kosten AQUON dienstverlening 2016	Betaalde voorschotten 2016	definitieve afrekening 2016
Aa en Maas	1.429	1.420	9
Brabantse Delta	2.535	2.549	-14
De Dommel	1.645	1.654	-9
Delfland	1.166	1.184	-18
Hollandse Delta	3.416	3.784	-368
Rijnland	3.319	3.328	-9
Rivierenland	3.479	3.509	-30
Schieland en de Kr'waard	940	953	-13
De Stichtse Rijnlanden	1.148	1.220	-72
Totaal	**19.077**	**19.601**	**-524**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

PROGRAMMA EIGENAARSDEEL

Met ingang van 2016 is AQUON gaan werken met een programmabegroting Eigenaarsdeel. In dit Programmaonderdeel worden de activiteiten gebundeld die te maken hebben met het "AQUON Ombouwplan". Op deze wijze kunnen ontwikkelingen gerelateerd aan de ombouw van AQUON goed gevolgd worden. In de vergelijkende cijfers van het begrotingsjaar 2015 zijn de uitgaven opgenomen die gerelateerd zijn aan de strategische ontwikkelingen van AQUON.
In onderstaande tabel worden de financiële ontwikkelingen voor het Programma Eigenaarsdeel weergegeven:

Programma Eigenaarsdeel Inzicht in financiële ontwikkelingen	Realisatie 2016	Realisatie 2015	Programma begroting 2016 na wijziging
LASTEN			
Personeelslasten voormalig personeel	511.622	0	560.000
Bedrijfslasten (overige indirecte lasten)	339.658	0	400.000
Uitbestedingen analyses	0	0	420.000
Afschrijvingen van boekverliezen	283.684	1.514.117	0
Advieskosten strategie en herstructurering	147.499	285.681	100.000
Vrijval frictiekosten Sociaal Statuut	0	-836.930	0
TOTAAL LASTEN EIGENAARSDEEL	**1.282.463**	**962.868**	**1.480.000**
Mutatie Bestemmingsreserve	1.282.463	0	1.480.000
BEDRIJFSRESULTAAT	**0**	**-962.868**	**0**

In kader van het ombouwplan AQUON zijn de kosten in het begrotingsjaar 2016 als volgt verder te specificeren:

De personeelslasten voormalig personeel betreffen voornamelijk:
Afkoop voormalig personeel € 81.400
Kosten als gevolg van fricitekosten personeelsverloop € 211.000
Reservering voor extra reiskosten als gevolg van extra reistijd € 190.000

De bedrijfslasten betreffen voornamelijk:
Advieskosten verbouwingen, personeel en organisatie € 249.000
Overige diensten derden gerelateerd aan de sluiting van Breda € 59.400

De afschrijving van boekverliezen ter waarde van € 283.684 betreft de afwaardering van de technische installaties van het pand in Breda.

De investeringen als gevolg van het Ombouwprogramma zijn op de balans verantwoord onder de post materieel vast actief. Het betreft een bedrag van € 743.942 In de Programmabegroting 2016 is vastgelegd dat de gevolgen van deze "no regret" investeringen in de jaren 2017 -2020 (versneld) worden afgeschreven. De afschrijvingstermijn is op vier jaar gesteld. Deze afwijkende termijn is door het bestuur gekozen om de afschrijvingskosten te verantwoorden in lijn met de strategische keuzes voor de komende jaren.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

PARAGRAFEN

ONTWIKKELINGEN SINDS HET VORIGE BEGROTINGSJAAR

In 2016 is uitvoering gegeven aan het programma "Ombouw AQUON". Het ombouwprogramma voorziet in het versterken van het klantcontact en het realiseren van efficiëntie in bedrijfsvoering. Ingrijpende maatregelen zijn genomen om een klantportaal centraal in te richten onder de naam "Bedrijfsbureau ". In het Bedrijfsbureau zijn ook de centralisatie van de activiteiten van de monsterontvangst in Leiden opgenomen. Ook werden werkzaamheden op het gebied van analyses gecentraliseerd op de locaties in Tiel en Leiden. De locatie Breda is in het jaar 2016 gesloten en het aantal personeelsleden gereduceerd. Om de centralisatie van analyses op twee resterende locaties Tiel en Leiden mogelijk te maken, zijn deze locaties verbouwd en deels opnieuw ingericht.

In de vastgestelde begroting 2016 is naar aanleiding van de aangekondigde maatregelen, een nieuwe personeelsformatie gepresenteerd. Ten behoeve van het personeel plaatsingsproces is in overleg met de sociale partners (GO) een nieuw sociaal statuut opgesteld. Het plaatsingsproces is op basis van de personeelsformatie opgenomen in de begroting 2016 en zal naar verwachting op 1 april 2017 zijn afgerond.

Bedrijfsvoering Personeel

In het jaar 2016 hebben meerdere mutaties plaatsgevonden in het AQUON managementteam. Vooreerst zijn hier keuzes gemaakt om deze vacante posities met interim functionarissen in te vullen. Deze keuze ligt in het verlengde van het operationaliseren van de opgave uit de nieuwe strategische richting.

Op 31 december 2016 had AQUON 161 medewerkers in dienst. Het verloop in personeel is in onderstaande tabel weergegeven. In 2016 zijn 7 medewerkers uit dienst getreden en in dienst getreden van deelnemende waterschappen. Daarnaast zijn er 6 medewerkers uitgestroomd om elders een nieuwe uitdaging aan te gaan en 1 medewerker is arbeidsongeschikt verklaard. In het overzicht worden stagiaires niet meegeteld in het aantal personeelsleden per balansdatum.

Geslacht	Aantal medewerkers		Aantal fte	
	2016	2015	2016	2015
Man	102	111	100,6	109,3
Vrouw	59	64	45,7	49,6
Totaal	**161**	**175**	**146,3**	**158,9**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is in 2016 gemiddeld zes procent. Dit percentage kan aangemerkt worden als relatief hoog. De oorzaken zijn de vele organisatieveranderingen en werkdruk. In samenwerking met de Arbodienst wordt door het management proactief gestuurd op verlaging van het aantal ziekmeldingen en het verzuimpercentage. Ten opzichte van het jaar 2015 is het aantal meldingen fors gedaald en is het verzuim door gerichte acties met gemiddeld één procent gedaald.

Geslacht	Ziekmeld frequentie		Ziekteverzuim percentage	
	2016	2015	2016	2015
Man	1,2	1,9	4,8%	6,3%
Vrouw	1,6	2,7	8,9%	8,5%
Totaal (gewogen gemiddelde)	**1,3**	**2,1**	**6,0%**	**6,9%**

Inhuur personeel

Naast de inzet van eigen medewerkers heeft AQUON gebruikgemaakt van uitzendkrachten. Deze medewerkers worden ingehuurd ten behoeve van verschillende laboratorium werkprocessen en projecten. Gedurende het jaar 2016 werden uitzendkrachten onder andere ingezet bij de centrale monsterontvangst en team Monstername en Logistiek ter vervanging van zieken. Met de inzet van deze flexibele arbeidskrachten samen met extra inspanningen van de eigen medewerkers werd gezorgd voor continuïteit van het primaire proces.

Een andere vorm van inhuur zijn medewerkers die tijdelijk ingehuurd worden vanwege hun specifieke expertise. De organisatie en hervorming van AQUON vraagt kennis en kunde die niet altijd aanwezig is bij haar personeel. In het jaar 2016 is met name door de voorgestelde organisatieveranderingen veelvuldig gebruikt gemaakt van interim managers en expertise op gebied van interim management, HRM, bestuurssecretaris en business control activiteiten. De kosten in het jaar 2016 bedroegen hiervoor € 600.435 (2015 € 175.761).

Productie

De negen aangesloten waterschappen en hoogheemraadschappen hebben in 2016 opnieuw een verhoogd productievolume van AQUON gevraagd. De productie voor de deelnemers betrof 11,7 miljoen productiepunten. In het jaar 2015 en 2014 betrof dit aantal respectievelijk 11,3 en 10,7 miljoen productiepunten.

In vergelijking met het aantal productiepunten opgenomen in de programmabegroting is in 2016 13% meer productie gerealiseerd dan was voorzien. Een opvallende stijging in een productiesegment van AQUON is de vraag naar voorbereidende activiteiten ten aanzien van waterbodemonderzoek. Een dermate stijging heeft grote gevolgen voor AQUON voor de kosten voor uitbesteed werk.

AQUON heeft daarnaast productie geleverd aan derden. AQUON levert beperkt productie aan derden. Het betreft productie waarmee een directe relatie ligt met het voorzieningsgebied en/of de activiteiten van de deelnemende hoogheemraadschappen en waterschappen. De wet Markt en Overheid wordt hierbij in ogenschouw genomen. Het betrof 262.515 productiepunten. Van de totale productie is 2,2% aan derden geleverd.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

In onderstaand overzicht wordt het totaal aantal productiepunten voor de deelnemende waterschappen weergegeven:

Productie AQUON 2016 voor deelnemers GR	ILOW-punten	
	2016	2015
Programmabegroting	10.382.000	10.280.534
Gerealiseerde productie	11.718.614	11.340.214
Percentage realisatie t.o.v. begroting	112,9%	110,3%

Het productieniveau van de afgelopen drie jaren kan op de volgende wijze per waterschap en hoogheemraadschap worden weergegeven:

Waterschap of Hoogheemraadschap	ILOW-punten			% gemiddeld over 3 jaar
	2016	2015	2014	
Aa en Maas	1.049.358	893.292	794.197	8,1%
Brabantse Delta	1.441.403	1.334.034	1.484.131	12,6%
De Dommel	1.053.718	1.067.775	1.007.880	9,3%
Delfland	862.471	817.032	754.853	7,2%
Hollandse Delta	1.872.081	1.816.933	1.550.417	15,5%
Rijnland	2.077.621	2.138.194	1.925.326	18,2%
Rivierenland	1.957.972	1.917.717	1.894.387	17,1%
Schieland en de Krimpenerwaard	658.059	553.193	551.809	5,2%
De Stichtse Rijnlanden	745.931	802.044	784.590	6,9%
Totaal	**11.718.614**	**11.340.214**	**10.747.590**	100,0%

Bedrijfsbureau

Met ingang van 2016 is AQUON gaan werken met een Bedrijfsbureau . Het Bedrijfsbureau is het nieuwe klantenportaal waar de centrale klantcoördinatie plaatsvindt en de gerelateerde AQUON werkprocessen worden gemonitord. Het Bedrijfsbureau is ingedeeld in vijf disciplines. De disciplines binnen het Bedrijfsbureau zijn: Oppervlaktewater, Hydrobiologie, Zuiveren, Waterbodem en Vergunningen & Handhaving. Het Bedrijfsbureau vormt hiermee de verbinding tussen de waterschappen en de productieafdelingen van AQUON. Er vindt regelmatig afstemming plaats tussen de opdrachtgevers en het Bedrijfsbureau . Klantvragen en eventuele klachten worden hier opgepakt en in samenwerking met de opdrachtgevers en de relatiemanagers uitgevoerd en/of opgelost.

Onder de organisatie van het Bedrijfsbureau valt ook de ontvangst van monsters. Deze activiteiten zijn sinds de zomer van 2016 geheel gecentraliseerd in Leiden. Bij monsterontvangst worden monsters ontvangen, geregistreerd, ingang- en volledigheidscontroles uitgevoerd en wordt ervoor gezorgd dat het juiste laboratorium(-onderdeel) de aangevraagde analyses uitvoert. De analyseresultaten worden door het Bedrijfsbureau beschikbaar gesteld aan de klant.

Monstername en Logistiek

Eén van de belangrijke onderscheidende factoren van AQUON ten opzichte van andere laboratoria is het feit dat AQUON de monstername geïntegreerd met de laboratoriumanalyses verzorgt. Tevens hebben de medewerkers uit dit AQUON-team een signalerende functie door het feit dat zij ter

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

plaatse zijn en de waterschappen van extra informatie kunnen voorzien.

Chemisch onderzoek

De effecten van de concentratie van de onderzoekmethoden hebben in 2016 geresulteerd in een bundeling van analyses. Door vergaand geconcentreerd werkzaamheden uit te voeren wordt efficiëntie van procesoptimalisatie meer en meer zichtbaar.

In 2016 werd tot oktober gewerkt met drie locaties. Na de sluiting van Breda worden de analysewerkzaamheden uitgevoerd op de productielocaties Tiel en Leiden. Analyses met een korte houdbaarheid (nutriënten en microbiologie) worden op beide locaties uitgevoerd. In Leiden worden alle waterbodemmonsters conform AS 300 accreditatie kwaliteitseisen centraal geanalyseerd. In Tiel worden juist wateranalyses uitgevoerd met een grotere productieomvang. Dit betreft met name CKV, stikstof, fosfaat en metalen. In samenwerking met STOWA en andere waterschapslaboratoria wordt aan meer specifieke analysemethoden en werkwijzen gewerkt.

Hydrobiologisch onderzoek

Naast het uitvoeren van analyses op het gebied van hydrobiologie houdt dit team zich ook bezig met het ontwikkelen van het vakgebied en afstemming met andere laboratoria. Zo is in 2016 gewerkt aan de nieuwe toetsingstool AquoKIT, dat mede door het IHW ontwikkeld is. De afspraak is dat alle toetsingen over het seizoen met deze nieuwe tool zullen worden uitgevoerd.

UITGANGSPUNTEN EN NORMEN

Algemeen
AQUON kent vanaf het begrotingsjaar 2016 twee programmabegrotingen. In de opzet van de eerste begrotingswijziging 2016 is een structurele verandering doorgevoerd. De eerste programmabegroting wordt "laboratorium AQUON"en het tweede programma "eigenaarsdeel GR AQUON"genoemd.

Salarisontwikkeling
De autonome salarisontwikkeling in het jaar 2016 betrof conform de Sectorale Arbeidsvoorwaardenregeling Waterschappen (SAW) 1,5 procent.

Prijsindexatie
AQUON werd in het jaar 2016 geconfronteerd met beperkte prijsindexaties van haar leveranciers

KOSTENTOEREKENING

- Met ingang van boekjaar 2016 zijn de verdeelsleutels voor de toerekening van de kosten aan de deelnemers gewijzigd. De nieuwe verdeelsystematiek ia als volgt vastgesteld door het algemeen bestuur: De vaste kosten worden verrekend op basis van de gemiddelde gerealiseerde productie van de afgelopen drie jaren voorafgaand aan het begrotingsjaar. Voor de jaren 2016 en 2017 gelden in afwijking de aantallen uit de "businesscase AQUON+ (2011)". De variabele kosten worden conform het relatieve aandeel in de werkelijke jaarproductie (aantal ILOW-punten) van het betreffende jaar verdeeld.

WEERSTANDSVERMOGEN

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Weerstandvermogen
Het weerstandvermogen geeft weer de mate waarin AQUON haar risico's kan opvangen. Met andere woorden: het weerstandsvermogen is het vermogen van AQUON om calamiteiten op te vangen zonder dat het invloed heeft op de voortzetting van de uitvoering van het bestaande beleid. Bij het vaststellen van het weerstandsvermogen wordt de weerstandscapaciteit afgezet tegen de risico's die AQUON loopt. De weerstandscapaciteit geeft het geheel van middelen en mogelijkheden weer om niet begrote, onverwachte en substantiële kosten te dekken.

Een weerstandsvermogen bestaat normaliter uit opgebouwde reserves (eigen vermogen), bezuinigingsmogelijkheden en onbenutte belastingcapaciteit om alle risico's af te dekken. Als reserves kunnen de vermogenspositie en bestemmingsreserves worden meegeteld. In lijn met de afspraken gemaakt binnen de GR AQUON kent zij geen algemene reserves (anders dan een bestemmingsreserve) en reserveert daarmee niet voor majeure risico's.

Op grond van de Gemeenschappelijke Regeling en de wet worden tekorten van AQUON gedekt door de deelnemende waterschappen. De deelnemers zijn verantwoordelijk voor de continuïteit en de financiering van de onderneming en staan volledig garant voor de rente en aflossing van aangegane leningen en in rekening courant opgenomen gelden. Met de deelnemende waterschappen als eigenaar is de continuïteit van de organisatie geborgd.

Risico's
AQUON heeft haar risicoanalyse in 2016 geactualiseerd met daarbij opgenomen mitigerende maatregelen. Er zijn in het jaar ontwikkelingen geweest die de risico's vergroten: de organisatie heeft aangekondigd zich om te bouwen. Dit brengt risico's op gebied van continuïteit en kwaliteit mee. Deze risico's zijn geïdentificeerd en onderverdeeld naar bestuurlijke, organisatorische, personele en locatie aspecten. Vanuit risicomanagement zijn de gesignaleerde risico's doorgesproken met het bestuur. Tijdens het ombouwproces worden de risico's specifiek gemonitord. Een meest in het oog springend risico is het eventueel uittreden van deelnemende waterschappen.

De structurele operationele risico's zijn te verdelen in twee rubrieken, externe risico's en interne risico's en zijn als volgt samen te vatten:

Gesignaleerde structurele externe risico's zijn: wijzigingen in externe regelgeving (milieu, arbo, CAO, kwaliteitsregelgeving), uittreden van een deelnemend waterschap, druk op tarieven als gevolg van toenemende concurrentie, afnemende productievraag, rente risico en externe financieringen.

Structurele interne risico's zijn: inflexibele kostenstructuur (verhouding vaste versus variabele kosten), bezettingsverliezen (werkelijke productie lager dan begroot), wijzigingen in meetnetten en aantal meetnetten, kwaliteitsverschil van strategische operationele partners, uitvalrisico van expertrollen (met name bij hydrobiologie en chemie) en instrumenten, personeel, ziekteverzuim en aansprakelijkheidsclaims.

Een groot aantal risico's zijn algemene risico's die samenhangen met de aard van de bedrijfsvoering (organisatorische aspecten). De kans van optreden en de omvang van de kosten of gemiste opbrengsten zijn moeilijk in te schatten. Er zijn maatregelen genomen die de risico's verminderen. Mitigerende genomen maatregelen zijn: flexibele arbeidsschil met externe medewerkers en specifieke externe partners, nieuwe afreken-systematiek geïntroduceerd, bedrijfsverzekeringen.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

(jaarlijkse evaluatie), garantstellingen door deelnemers, certificeren van werkprocessen en nieuwe state-of-the-art automatiseringssystemen.

Ten aanzien van de introductie van de Vennootschapplicht (Vpb) kan worden opgemerkt dat AQUON in overleg met de belastingdienst is op welke wijze de wetgeving voor de bedrijfsvoering van AQUON dient te worden toegepast. AQUON heeft het standpunt dat zij voor die activiteiten waarvoor zij wordt aangemerkt als onderneming voor de Vpb een vrijstelling voor samenwerkingsverbanden van toepassing is. Het risico dat AQUON activiteiten uitvoert welke volledig onder de Vpb -wetgeving gaat vallen wordt als klein ingeschat.

Voor eventuele financiële risico's heeft AQUON voor het jaar een afdoende gebleken post "onvoorzien" opgenomen. Deze risico-inventarisatie is per programma opgesteld en per programma is er een begrotingspost onvoorzien opgenomen. De vermelde risico's zijn in het jaar 2016 niet voorgekomen en de begrotingspost is daarmee in het begrotingsjaar 2016 niet aangesproken.

Frauderisico

Naast de algemene risico's kent elke organisatie een frauderisico. Dit is het risico dat opzettelijk op onrechtmatige wijze waarden of informatie aan de organisatie onttrokken wordt door personeel of management. Het frauderisico wordt periodiek door het management geëvalueerd. De frauderisico's zijn bij AQUON afgedekt door een samenstel van procedures, functiescheidingen en interne controles. In 2016 zijn er geen fraudegevallen geconstateerd en er zijn geen nieuwe risico's geïdentificeerd.

FINANCIERING

In het jaar 2016 heeft AQUON door actief werkkapitaalmanagement geen nieuwe externe bedrijfsfinanciering aangetrokken en zijn nieuwe investeringen voldaan uit inkomsten van de reguliere dienstverlening.

Huidig financieringsarrangement

AQUON heeft na haar oprichting vreemd vermogen via een tweetal bankinstellingen aangetrokken waarmee de vaste activa wordt gefinancierd. AQUON heeft een financieringsarrangement ter waarde van € 9,7 miljoen afgesloten. AQUON betrekt geen leningen via haar deelnemende waterschappen. De waarde van de vaste activa (bezittingen) bedraagt op balansdatum € 10,5 miljoen. In de tabel is het verloop van de leningen inzichtelijk gemaakt.

Vaste schulden	Ingangs-datum	Looptijd	Soort	Rente	Historisch leenbedrag	Balans 31-12-2016
Lening 2 1-27487	19-12-2011	30	lineair	3,380%	4.535.000	3.779.167
Lening 3 40.10855	16-12-2013	20	lineair	2,910%	2.000.000	1.800.000
Lening 4 40.10856	16-12-2013	25	lineair	3,145%	1.500.000	1.320.000
Lening 5 40.10857	16-12-2013	29	lineair	3,315%	1.620.000	1.458.000
					9.655.000	**8.357.167**

Kasgeldlimiet

AQUON valt onder wetgeving Financiering decentrale overheden (wet Fido). De wet Fido heeft als doel het bevorderen van een solide financiering en kredietwaardigheid van de decentrale overheden. In deze wet wordt geschreven over een kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet geeft de maximale kortlopende schuld (inclusief banksaldo) van AQUON aan. Dit is de grens waarbinnen

ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

decentrale overheden hun activiteiten met kortlopende middelen mogen financieren in een jaar. Elk kwartaal wordt het gemiddelde van de kortlopende middelen getoetst aan de kasgeldlimiet.

In 2016 heeft AQUON in het gehele jaar geen gebruik gemaakt van haar kasgeldlimiet en bleef daarmee automatisch onder de gestelde norm.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is opgesteld met als doel de rentegevoeligheid van de portefeuille van leningen met als looptijd een jaar of langer te beperken. Dit komt erop neer dat het renterisico in een bepaald jaar niet meer mag bedragen dan een wettelijk bepaald percentage van het begrotings-percentage. Het renterisico op de vaste schuld in een jaar wordt berekend door de som van het bedrag aan herfinanciering en het bedrag aan renteherziening op de vaste schuld. Voor gemeenschappelijke regelingen is de renterisiconorm bepaald op 20%. De renterisiconorm voor AQUON voor 2016 bedraagt hiermee op circa € 4,1 miljoen. De AQUON GR heeft in 2016 deze normering niet geraakt.

Er heeft in 2016 geen uitzetting van gelden plaatsgevonden en er is geen gebruik gemaakt van financiële instrumenten (derivaten, opties en dergelijke). Het risicobeleid is erop gericht toekomstige risico's inzichtelijk te maken, te beheersen, te verminderen of te spreiden. Overtollige daggelden worden dagelijks afgedragen aan Rijksschatkist.

KAPITAALGOEDEREN EN BEDRIJFSMIDDELEN

De belangrijkste kapitaalgoederen van AQUON worden gevormd door de drie panden en de laboratoriuminrichting.

AQUON heeft drie panden in haar bezit. De panden staan in Leiden, Tiel en Breda. Het pand in Breda wordt voor verkoop nog aangehouden: er worden geen bedrijfsactiviteiten (meer) uitgevoerd. Het pand is te koop aangeboden. In 2016 heeft besluitvorming plaatsgevonden ten aanzien van benodigde aanpassing van de panden in Tiel en Leiden als gevolg van de sluiting Breda. Op de locaties Leiden en Tiel hebben verbouwingen plaatsgevonden om de medewerkers en activiteiten uit Breda in de bestaande panden te kunnen huisvesten.

Het onderhoud en beheer voor de panden is uitbesteed aan een gespecialiseerd bedrijf. Hiervoor worden jaarlijkse onderhoudsafspraken gemaakt en grootschalige aanpassingen in nauw overleg uitgevoerd. In het jaar 2016 heeft AQUON een beheersplan kapitaalgoederen met een meerjarig onderhoudsplan voor handen.

Voor de laboratoriuminrichting is het onderhoud ondergebracht bij expertisebedrijven in onderhoud van de instrumenten. Dit betreffen jaarlijkse onderhoudscontracten.

Door de afgesloten leasecontracten liggen de financiële risico's en het onderhoud van het wagenpark niet bij AQUON echter bij leasemaatschappijen.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

ONTTREKKINGEN AAN OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES EN VOORZIENINGEN

Naar aanleiding van het bestuursbesluit op 15 april 2015 is een bestemmingsreserve gevormd ter hoogte van het positieve begrotingsoverschot over het jaar 2014. Op 15 april 2016 is ook het positieve begrotingsoverschot over het jaar 2015 toegevoegd aan deze bestemmingsreserve. Met deze twee mutaties werd een bestemmingsreserve gevormd van circa € 2,4 miljoen. Deze reserve betreft in geen enkele betekenis een algemene reserve en is gevormd met het doel de, inmiddels lopende, ombouw van AQUON te financieren.

In het jaar 2016 is een aanvang gemaakt met de herstructurering van AQUON als gevolg van het ombouwplan AQUON en ten gevolge daarvan heeft een onttrekking aan de bestemmingsreserve plaatsgevonden. In onderstaande tabel wordt het verloop van de bestemmingsreserve weergegeven:

Verloopstaat reserves	31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
Bestemmingsreserve	1.918.324	529.240	-1.282.463	1.165.101

AQUON heeft een voorziening voor kosten van voormalig personeel. Deze voorziening betreft de kosten voor lopende ww-uitkeringen waarvoor AQUON eigen risicodrager is.

Verloopstaat voorzieningen	31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
Voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen	20.511	8.173	20.511	8.173

EMU-SALDO

Wet Hof

De Wet Houdbare OverheidsFinanciën (Wet Hof), die in december 2013 in werking is getreden, en de afspraken over de invulling daarvan in het "Financieel Akkoord" tussen Rijk en decentrale overheden van januari 2013 leiden er toe dat de waterschappen het EMU-saldo meer dan tot nu toe een plaats moeten geven in de beleidsvoorbereiding, sturing en beheersing.

Wet Hof en Gemeenschappelijke regelingen

Artikel 5 van de Wet Hof bepaalt dat de individuele EMU-referentiewaarde van het waterschap naast het eigen aandeel ook het aandeel in openbare lichamen betreft. Hiermee wordt het EMU-saldo van een openbaar lichaam bedoeld dat is ingesteld bij een gemeenschappelijke regeling als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen waaraan het waterschap deelneemt, voor zover dit aandeel aan het waterschap moet worden toegerekend.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

EMU saldo 2016

Onderstaand wordt de bepaling van het EMU-saldo 2016 weergegeven.

	Onderdeel	Bedrag
1	Exploitatiesaldo (voor toevoeging/onttrekking aan reserves)	1.294.801
2	Invloed investeringen (zie staat van vaste activa)	
	-/- bruto investeringsuitgaven	-1.081.656
	+ investeringbijdragen van derden	0
	+ verkoop materiële en immateriële activa	0
	+ afschrijvingen en waardeverminderingen	1.466.989
3	Invloed voorzieningen	
	+ toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	8.173
	-/- onttrekkingen uit voorzieningen t.b.v exploitatie	-1.302.974
	-/- betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	0
	+ eventuele externe vermeerderingen van voorzieningen	0
4	Invloed reserves (zie staat van reserves en voorzieningen)	
	-/- eventuele betalingen rechtstreeks uit reserves	0
	+ eventuele externe vermeerderingen van reserves	0
5	Deelnemingen en aandelen	
	+ boekverlies	0
	-/- boekwinst	0
	EMU-saldo	**385.333**

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Eenmalige kosten zijn verantwoord en toegelicht onder kostencategorie waartoe zij behoren.

WATERSCHAPSBELASTINGEN

AQUON heft geen waterschapsbelasting en daarmee is deze paragraaf niet van toepassing.

VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partijen zijn die partijen waarmee AQUON een bestuurlijke relatie heeft én waarin zij financieel een belang heeft. AQUON had in het jaar 2016 geen verbonden partijen.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

JAARREKENING 2016

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

BALANS PER 31 DECEMBER 2016

Balans per 31 december 2016		31-12-2016		31-12-2015
VASTE ACTIVA		€		€
I	**IMMATERIËLE VASTE ACTIVA**			
	Overige immateriële vaste activa		1.923.479	2.307.313
II	**MATERIËLE VASTE ACTIVA**			
	Overige investeringen met een economisch nut		8.542.279	8.543.777
III	**FINANCIËLE VASTE ACTIVA**		40.286	53.971
	Overige langlopende leningen	33.836		47.521
	Overige uitzettingen met een oorspronkelijke looptijd van één jaar of langer	6.450		6.450
TOTAAL VASTE ACTIVA			**10.506.044**	**10.905.061**
VLOTTENDE ACTIVA				
IV	**VOORRADEN**			
	Grond- en hulpstoffen voor eigen gebruik		219.643	233.888
V	**UITZETTINGEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR**		6.854.994	5.857.313
	Uitzettingen bij openbare lichamen	4.291.594		2.801.633
	Uitzettingen in 's Rijks Schatkist	2.546.377		3.017.339
	Overige uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar	17.023		38.341
VI	**LIQUIDE MIDDELEN**			
	Overige bank- en girotegoeden		439.224	5.072
VII	**OVERLOPENDE ACTIVA**			
	Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen		319.125	186.571
TOTAAL VLOTTENDE ACTIVA			**7.832.986**	**6.282.844**
TOTAAL ACTIVA			**18.339.030**	**17.187.905**

		31-12-2016		31-12-2015
VASTE PASSIVA		€		€
VIII	**EIGEN VERMOGEN**		1.165.101	2.447.564
	Bestemmingsreserves	1.165.101		1.918.324
	Gerealiseerd resultaat	0		529.240
IX	**VOORZIENINGEN**			
	Voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen		8.173	20.511
X	**VASTE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD VAN ÉÉN JAAR OF LANGER**			
	Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen		8.357.167	8.722.333
TOTAAL VASTE PASSIVA			**9.530.440**	**11.190.408**
VLOTTENDE PASSIVA				
XI	**NETTO-VLOTTENDE SCHULDEN MET EEN RENTETYPISCHE LOOPTIJD KORTER DAN ÉÉN JAAR**			
	Overige kortlopende schulden		2.170.517	1.541.780
XII	**OVERLOPENDE PASSIVA**			
	Overige vooruitontvangen bedragen die ten behoeve van volgende begrotingsjaren komen		6.638.073	4.455.717
TOTAAL VLOTTENDE PASSIVA			**8.808.590**	**5.997.497**
TOTAAL PASSIVA			**18.339.030**	**17.187.905**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

EXPLOITATIEREKENING OVER HET JAAR 2016

Programma AQUON TOTAAL Kostensoort groepen	Kostensoorten	Programma begroting 2016 voor wijziging €	Programma begroting 2016 na wijziging €	Realisatie 2016 €	Verschil Realisatie en Begroting €
	LASTEN				
2.1	Salaris huidig personeel en bestuurders	7.995.600	8.380.000	7.908.638	471.362
2.2	Sociale premies	2.088.000	2.088.000	1.853.494	234.505
2.4	Overige personeelslasten	410.300	787.000	548.677	238.323
2.5	Personeel van derden	934.800	884.800	1.135.952	-251.152
	Personeelslasten	**11.428.700**	**12.139.800**	**11.446.761**	**693.038**
3.11	Uitbestedingen analyses	1.388.800	2.008.800	2.224.468	-215.668
	Uitbesteding	**1.388.800**	**2.008.800**	**2.224.468**	**-215.668**
3.1	Duurzame gebruiksgoederen	510.100	210.100	204.429	5.671
3.2	Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	2.254.600	2.254.600	2.179.376	75.224
3.3	Energie	267.900	267.900	280.291	-12.391
	Materiële lasten	**3.032.600**	**2.732.600**	**2.664.097**	**68.504**
1.1	Externe rentelasten	302.700	302.700	277.961	24.739
1.3	Afschrijvingen activa	1.400.000	1.190.500	1.183.305	7.195
1.4	Afschrijvingen van boekverliezen	0	0	283.684	-283.684
	Kapitaalslasten	**1.702.700**	**1.493.200**	**1.744.950**	**-251.749**
3.4	Huren en rechten	45.500	45.500	44.497	1.003
3.5	Leasebetalingen operational lease	722.200	722.200	629.638	92.562
3.7	Verzekeringen	51.300	51.300	42.498	8.802
3.8	Belastingen	54.900	54.900	46.762	8.138
3.9	Onderhoud door derden	855.200	755.200	764.468	-9.269
3.10	Overige diensten door derden	683.500	1.083.500	1.146.300	-62.800
	Overige indirecte lasten	**2.412.600**	**2.712.600**	**2.674.163**	**38.436**
5.2	Onvoorzien	100.000	300.000	0	300.000
	Onvoorzien	**100.000**	**300.000**	**0**	**300.000**
	TOTAAL LASTEN	**20.065.400**	**21.387.000**	**20.754.439**	**632.561**
	BATEN				
3.6	Diensten voor derden	300.000	300.000	395.373	-95.373
	Bijdrage deelnemers	19.765.400	19.607.000	19.076.603	530.397
	TOTAAL BATEN	**20.065.400**	**19.907.000**	**19.471.976**	**435.024**
	Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	TOTAAL SALDO BATEN EN LASTEN	**0**	**-1.480.000**	**-1.282.463**	**-197.537**
	Mutatie bestemmingsreserve	0	1.480.000	1.282.463	197.537
	GEREALISEERD RESULTAAT	**0**	**0**	**0**	**0**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

WAARDERINGSGRONDSLAGEN

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

Op de jaarrekening is naast het gestelde in het waterschapbesluit, de Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen (BBVW) van toepassing. Met betrekking tot de verslaggeving worden de verslaggevingsvoorschriften vanuit het waterschapbesluit gehanteerd.

Activa

Immateriële en materiële vaste activa
De waardering van de vaste activa vindt plaats tegen de historische kostprijs onder aftrek van ontvangen bijdragen en afschrijvingen. De historische kostprijs bestaat uit de werkelijke/historische uitgaven. Afschrijving vindt plaats vindt plaats conform het afschrijvingsbeleid dat is vastgesteld door het Algemeen Bestuur. Activering vindt plaats op het moment van ingebruikname. De afschrijving vindt plaats vanaf het jaar na het moment van ingebruikname.

De volgende afschrijvingstermijnen worden in overeenstemming met de verordening gehanteerd:

- Immateriële vaste activa 5-7 jaar
- Vervoermiddelen 5 jaar
- Bedrijfsgebouwen 40 jaar
- Verbouwingen en gebouw gebonden installaties 15 jaar
- Overige materiële activa 5 jaar
- Verbouwing in verband met ombouw AQUON 2.0 4 jaar

Duurzame waardevermindering van vaste activa:
Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen.

Financiële vaste activa
De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van financiële vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig wordt een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Voorraden
De grond- en hulpstoffen uitsluitend voor eigen gebruik (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Indien nodig wordt een voorziening voor incourante voorraden gevormd om de eventuele waardedaling of incourantheid op te vangen.

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar en overlopende activa
De uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen
Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Passiva

Voorzieningen
Voorzieningen behoren tot het vreemd vermogen (schulden) van de organisatie. Om die reden kunnen voorzieningen naar de situatie per ultimo verslagjaar geen negatieve stand kennen. Voorzieningen worden gewaardeerd op de contante waarde, het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

Voorzieningen worden gevormd indien er sprake is van:

- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendingen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het "jaarlijks vergelijkbaar volume" is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Baten en lasten

De baten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Een bate wordt genomen zodra deze is gerealiseerd, terwijl een last wordt verwerkt zodra deze bekend is.
De exploitatierekening is voor beide programma's Laboratoriumactiviteiten en Eigenaarsdeel in het totaal opgenomen in Programma AQUON GR.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2016

I Immateriële vaste activa

De immateriële activa worden alle gecategoriseerd onder "overige immateriële vaste activa". Alle hier verantwoorde activa zijn software en licenties. Onderstaand wordt het verloop van de immateriële vaste activa weergegeven.

Verloop-overzicht IVA	Boekwaarde 31-12-2015	Investeringen	Desinves-teringen	Afschrijvingen	Bijdragen derden	Afwaar-deringen	Boekwaarde 31-12-2016
Overige immateriële vaste activa	2.307.313	27.405	0	-411.239	0	0	1.923.479
Totaal	2.307.313	27.405	0	-411.239	0	0	1.923.479

De investeringen betreffen een upgrade van de software die gebruikt wordt in de laboratorium-omgeving.

II Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa was als volgt:

Verloopoverzicht MVA	Gronden en terreinen	Bedrijfs-gebouwen	Machines, apparaten en werktuigen	Overige materiële vaste activa	Totaal materiële vaste activa
Boekwaarde begin begrotingsjaar	1.618.850	5.914.853	728.533	281.541	8.543.777
Investeringen	0	637.050	277.805	139.396	1.054.251
Afschrijvingen	0	-391.261	-291.038	-89.766	-772.065
Afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen	0	-283.684	0	0	-283.684
Boekwaarde einde begrotingsjaar	**1.618.850**	**5.876.958**	**715.300**	**331.171**	**8.542.279**

Op 9 november 2015 heeft het algemeen bestuur van AQUON besloten één van haar panden af te stoten en niet meer in te zetten voor bedrijfsdoeleinden. Naar aanleiding van deze beslissing heeft er een afwaardering plaatsgevonden in het boekjaar 2015. Eind 2016 heeft er een nieuwe waardering van de marktwaarde plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze waardering is er een bedrag van € 283.684 ten laste van het resultaat van het Programma Eigenaarsdeel gebracht.

Afschrijvingskosten

In onderstaande tabel wordt de aansluiting weergegeven van de afschrijvingskosten met de exploitatierekening

	Immaterieel Vast Actief	Materieel Vast Actief	Totaal
Afschrijvingskosten	411.239	772.065	1.183.305

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Investeringen
In het jaar 2016 zijn er investeringen geweest in verband met de sluiting van het bedrijfspand in Breda. De panden in Tiel en Leiden zijn aangepast zodat de activiteiten en medewerkers konden worden ondergebracht op beide locaties. De verhuizing is eind 2016 gerealiseerd en afgerond. Samenhangend met de verbouwing is er ook geïnvesteerd in laboratoriummeubilair en ICT-apparatuur. Daarnaast is geïnvesteerd in veldlaptops ten behoeve van hydrobiologische activiteiten. De investering in machines en apparaten betreft de aanschaf van laboratoriumapparatuur waarmee monsteranalyse verregaand geautomatiseerd kan worden. Als laatste investering kan de boot worden genoemd die wordt ingezet voor het nemen van monsters voor onder meer waterbodemanalyses.

In onderstaande tabellen wordt de stand van het investeringskrediet per programma weergegeven:

Investeringen Laboratorium	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2016
Investeringen in apparatuur en faciliteiten	1.000.000	372.761
Totaal	1.000.000	372.761

Investeringen Eigenaarsdeel	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2016
Verbouwingen, kantoormeubilair, terreinaanpassingen en aanpassingen ICT-infrastructuur	1.300.000	681.490
Totaal	1.300.000	681.490

III Financiële vaste activa
Het verloop van de financiële vaste activa kan als volgt worden weergegeven:

Verloopoverzicht FVA	31-12-2015	Vermeer-deringen	Aflossingen	31-12-2016
Lening aan bedrijven	47.521	0	-13.685	33.836
Overige uitzettingen met een oorspronkelijke looptijd van een jaar of langer	6.450	0	0	6.450
Totaal	53.971	0	-13.685	40.286

De lening aan bedrijven betreft een financiering aan een leasemaatschappij waarvoor maandelijks een aflossing ontvangen wordt. Vanaf het jaar 2015 worden geen auto's meer afgenomen conform dit model. De verwachting is dat de lening in 2018 in zijn geheel is afgelost. De overige uitzettingen met een oorspronkelijke looptijd van een jaar of langer betreffen de waarborgsommen voor de huur van de panden in Breda en 's-Hertogenbosch. Beide panden worden aangehouden ten behoeve van de afdeling Monstername en Logistiek.

IV Voorraden
De stand van de voorraden kan als volgt worden weergegeven:

Voorraden grond- en hulpstoffen	31-12-2015	31-12-2016
Grond- en hulpstoffen voor eigen gebruik	302.888	266.177
Voorziening incourante grond- en hulpstoffen	-69.000	-46.535
Totaal	233.888	219.643

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

De voorraden zijn grond- en hulpstoffen voor uitsluitend eigen gebruik en zijn gewaardeerd tegen de gemiddelde inkoopprijs. De waarde van de voorraden is wederom afgenomen. Dit is mede het gevolg van de sluiting van de vestiging te Breda. Daarnaast is er steeds meer aandacht voor het beheersen van de voorraad.

In 2016 is de voorziening voor incourante voorraden beoordeeld en bijgesteld. De voorziening wordt gevormd voor artikelen die niet courant zijn. De waarde van de voorziening op balansdatum bedraagt € 46.535. De waarde van de voorraden bedraagtop balansdatum € 266.177. De voorziening ten aanzien van de voorraden wordt in mindering gebracht op de balanswaarde voorraden. De balanswaarde van de voorraden is daarmee € 219.643. De daling van de voorziening is te verklaren door de aandacht voor een betere voorraadbeheersing.

V Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar zijn als volgt te specificeren:

Uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2016
Uitzettingen bij openbare lichamen	2.801.633	4.291.594
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	3.017.339	2.546.377
Overige uitzettingen met een looptijd korter dan één jaar	38.341	17.023
Totaal	5.857.313	6.854.994

Aan het einde van het jaar 2016 zijn facturen aan de deelnemende waterschappen en hoogheemraadschappen (openbare lichamen) uitgereikt, betreffende de bijdragen over het eerste kwartaal 2017. Samen met de nog openstaande vorderingen uit 2016 bij de waterschappen en hoogheemraadschappen vormen deze het saldo op de uitzettingen bij openbare lichamen.

AQUON dient haar overtollige liquide middelen aan te houden bij het Rijk, het zogenaamde "Schatkistbankieren". Ten behoeve van het schatkistbankieren heeft AQUON een zogenaamde werkrekening bij een bankinstelling geopend. Op deze rekening heeft AQUON een daglimiet van € 250.000.

De berekening van de benutting van de drempelbedragen van het schatkistbankieren wordt in onderstaande tabel per kwartaal 2016 weergegeven:

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren	Q1	Q2	Q3	Q4
	€	€	€	€
Drempelbedrag	250.000	250.000	250.000	250.000
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijksschatkist aangehouden middelen	101.508	105.021	97.054	69.601
Ruimte onder drempelbedrag	148.492	144.979	152.946	180.399
Overschrijding van het drempelbedrag	0	0	0	0

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

De overige uitzettingen zijn ontstaan door de uitgevoerde laboratorium werkzaamheden voor derde klanten. Naar aanleiding van een risico-inventarisatie is gebleken dat een voorziening ten aanzien van mogelijke oninbaarheid van de vorderingen per ultimo 2016 niet noodzakelijk is. Het verloop van de voorziening dubieuze debiteuren was als volgt:

Verloopoverzicht Voorziening dubieuze debiteuren	31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
Voorziening dubieuze debiteuren	4.474		-4.474	0

VI Liquide middelen

Dit bedrag betreft het saldo op de bankrekeningen bij een tweetal bankinstellingen. De banksaldi kunnen als volgt worden weergegeven:

Liquide middelen	Saldo 31-12-2015	Saldo 31-12-2016
Overige bank- en girotegoeden, bank 1	4.200	437.038
Overige bank- en girotegoeden, bank 2	872	2.185
Totaal	5.072	439.224

De bankrekeningen van AQUON worden afhankelijk van het banksaldo verantwoord onder de post liquide middelen of onder de kortlopende schulden. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van AQUON en zijn dagelijks opeisbaar.

Het banksaldo op Bank 1 was per 31 december hoger dan de daggeldlimiet doordat na, door de ministerie dagelijks uitgevoerde afroming van gelden, op 30 december een betaling is ontvangen. Op zaterdag 31 december 2016 heeft er geen afroming plaatsgevonden.

Bij een bankinstelling is eind 2013 voor AQUON een rekening courant krediet afgesloten tot een maximaal bedrag van € 7,0 miljoen. Voor het verkregen krediet is geen zekerheid gesteld. In 2016 is geen gebruik gemaakt van dit krediet.

VII Overlopende activa

De overlopende activa betreffen nog te factureren leveringen aan derden, vooruitbetaalde kosten, vooruit ontvangen facturen en voorschotten betaald aan personeel. Het saldo betreft met name kosten welke in een volgend boekjaar worden verantwoord.

Overige nog te ontvangen bedragen alsmede de vooruit betaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	31-12-2015	31-12-2016
Nog te factureren bedragen	33.307	58.358
Vooruit betaalde bedragen	153.030	259.108
Voorschotten betaald aan personeel	234	108
Overige nog te ontvangen bedragen alsmede de vooruit betaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	0	1.551
Totaal	186.571	319.125

De post Nog te factureren bedragen betreft geleverde diensten aan derden die op de balansdatum nog niet gefactureerd waren.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

VIII Eigen vermogen

Conform de statuten van de GR AQUON heeft AQUON op balansdatum geen eigen vermogen, anders dan een bestemmingsreserve. Deze bestemmingsreserve is in het jaar 2015 gevormd na een besluit van het bestuur het positieve begrotingsoverschot over het begrotingsjaar 2014 (€1.918.324) te bestemmen voor de aanstaande ombouw van AQUON. Ook het positieve begrotingsoverschot over het begrotingsjaar 2015 (€529.240) is conform bestuursbesluit hieraan toegevoegd. De onttrekking betreft uitgaven gerelateerd aan het herstructureren van AQUON.

Verloopstaat reserves	31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
Bestemmingsreserve	1.918.324	529.240	-1.282.463	1.165.101

IX Voorzieningen

De voorziening betreft een verplichting inzake betalingen aan voormalig personeel, aangezien AQUON eigen risicodrager is voor de ww. De hoogte van deze voorziening is bepaald door rekening te houden met het maandelijks aan UWV te betalen bedrag en een inschatting van de uitkeringsduur. Het verloop van deze voorziening was als volgt:

Verloopstaat voorzieningen	31-12-2015	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2016
Voorzieningen voor arbeidsgerelateerde verplichtingen	20.511	8.173	20.511	8.173

X Vaste schulden

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2016:

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	31-12-2015	Vermeer-deringen	Aflossingen	31-12-2016
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen:				
Bank instelling 1	3.930.333	0	-151.167	3.779.167
Bank instelling 2	4.792.000	0	-214.000	4.578.000
Totaal	8.722.333	0	-365.167	8.357.167

De totale rentelast voor het jaar 2016 met betrekking tot de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar bedroeg € 277.394. In het jaar 2017 wordt € 365.167 afgelost (verplichting korter dan 1 jaar). Voor deze vaste schulden staan de deelnemers van de GR AQUON garant.

XI Vaste schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De vaste schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn als volgt te specificeren:

Vaste schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	31-12-2015	31-12-2016
Schulden aan leveranciers	816.992	1.442.803
Schulden in verband met te betalen belastingen, sociale en pensioenpremies	724.788	727.714
Totaal	1.541.780	2.170.517

Onder de schulden aan leveranciers is op balansdatum een schuld aan de deelnemende waterschappen opgenomen van € 132.906. De stijging van de stand van de crediteuren wordt met name veroorzaakt door investeringen en kosten gedaan in het Programma Eigenaarsdeel.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

XII Overlopende passiva

De overlopende passiva zijn als volgt te specificeren:

Overige vooruit ontvangen bedragen die ten behoeve van volgende begrotingsjaren komen	31-12-2015	31-12-2016
Vooruit gefactureerde bedragen	3.156.901	4.727.750
Nog te ontvangen facturen	802.035	1.369.883
Arbeidsgrelateerde verplichtingen	359.331	268.412
Frictiekosten Sociaal Statuut	20.000	178.328
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten behoeve van volgende begrotingsjaren komen	117.449	93.700
Totaal	**4.455.716**	**6.638.073**

In december 2016 heeft AQUON de voorschotten inzake het eerste kwartaal 2017 aan alle deelnemende waterschappen in rekening gebracht. Deze bijdrage is geheel verantwoord onder de post vooruit gefactureerde bedragen.

De nog te betalen "frictiekosten sociaal statuut" betreffen personeelskosten die samenhangen met het AQUON Sociaal Statuut. Deze personeelskosten zijn als gevolg van herstructurering individueel vastgelegde verplichtingen voor reistijdvergoeding. Deze verplichtingen zijn in 2016 toegenomen door de herplaatsing van medewerkers in Tiel en Leiden als gevolg van sluiting van de locatie Breda. De verplichting op balansdatum bedraagt € 178.328.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Huurverplichtingen

AQUON heeft de volgende, niet uit de balans blijkende huurverplichtingen:

Locatie	Resterende looptijd	Tot	Verplichting komend jaar €	Totale verplichting €
Breda bedrijfshal	1 jaar	31-12-2017	18.500	18.500
's-Hertogenbosch Bedrijfshal + kantoor	14 mnd	28-2-2018	26.964	31.458
Totaal			**45.464**	**49.958**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Overige verplichtingen

AQUON heeft de volgende niet uit de balans blijkende overige verplichtingen:

Product/Leverancier	Resterende looptijd	Tot	Verplichting komend jaar €	Totale verplichting €
Printer/copier Tiel/Leiden (Itec)	43 mnd	1-8-2020	20.270	72.634
Printer/copier Tiel/Leiden (Konica)	21 mnd	1 10 2018	15.652	27.391
Hosting ICT				
Actacom hosting	16 mnd	1-5-2018	223.263	297.684
Actacom beheer	16 mnd	1-5-2018	175.404	233.872
Salarisadministratie				
Salarisadministratie	1 jaar	1-1-2018	107.000	107.000
Lease auto's				
Wagenplan	29 mnd	1-6-2019	20.565	49.699
Dutchlease	4-54 mnd	1-7-2021	576.160	1.115.080
RouteVision	13-23 mnd	26-11-2018	18.793	20.361
Totaal			**1.157.107**	**1.923.720**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

TOELICHTING OP DE EXPLOITATIEREKENING OVER HET BEGROTINGSJAAR

Algemeen

De indeling van de exploitatierekening wijkt (gedeeltelijk) af van de indeling zoals die is opgenomen in bijlage 2 van de Regeling beleidsvoorbereiding en verantwoording waterschappen. Bij de exploitatierekening is de indeling van de begroting gevolgd om de vergelijking tussen de begroting en de jaarrealisatie te vereenvoudigen.

De exploitatierekening wordt het programma Laboratorium en het programma Eigenaarsdeel separaat weergegeven en toegelicht.

In de exploitatierekening zijn de volgende kolommen opgenomen:

- Programmabegroting 2016 voor wijziging
- Programmabegroting 2016 na wijziging
- Realisatie 2016
- Het verschil tussen de kolommen Realisatie 2016 en Programmabegroting 2016 na wijziging

Het jaar 2016 sluit af met een exploitatiesaldo van nihil voor beide programma's. In het kader van begrotingsrechtmatigheid kan worden vastgesteld dat er geen overschrijdingen van de budgetten ten opzichte van de vastgestelde programmabegroting hebben plaatsgevonden.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

PROGRAMMA LABORATORIUM

Programma Laboratorium					
Kostensoort groepen	Kostensoorten	Programma begroting 2016 voor wijziging	Programma begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil Realisatie en Begroting
		€	€	€	€
	LASTEN				
2.1	Salaris huidig personeel en bestuurders	7.995.600	8.380.000	7.615.218	764.782
2.2	Sociale premies	2.088.000	2.088.000	1.853.494	234.506
2.4	Overige personeelslasten	410.300	327.000	330.475	-3.475
2.5	Personeel van derden	934.800	784.800	1.135.952	-351.152
	Personeelslasten	**11.428.700**	**11.579.800**	**10.935.139**	**644.661**
3.11	Uitbestedingen analyses	1.388.800	1.588.800	2.224.468	-635.668
	Uitbesteding	**1.388.800**	**1.588.800**	**2.224.468**	**-635.668**
3.1	Duurzame gebruiksgoederen	510.100	210.100	204.429	5.671
3.2	Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	2.254.600	2.254.600	2.179.376	75.224
3.3	Energie	267.900	267.900	280.291	-12.391
	Materiële lasten	**3.032.600**	**2.732.600**	**2.664.097**	**68.504**
1.1	Externe rentelasten	302.700	302.700	277.961	24.739
1.3	Afschrijvingen activa	1.400.000	1.190.500	1.183.305	7.195
1.4	Afschrijvingen van boekverliezen	0	0	0	0
	Kapitaalslasten	**1.702.700**	**1.493.200**	**1.461.266**	**31.935**
3.4	Huren en rechten	45.500	45.500	44.497	1.003
3.5	Leasebetalingen operational lease	722.200	722.200	629.338	92.862
3.7	Verzekeringen	51.300	51.300	42.498	8.802
3.8	Belastingen	54.900	54.900	46.762	8.138
3.9	Onderhoud door derden	855.200	755.200	737.007	18.193
3.10	Overige diensten door derden	683.500	683.500	686.905	-3.405
	Overige indirecte lasten	**2.412.600**	**2.312.600**	**2.187.006**	**125.593**
5.2	Onvoorzien	100.000	200.000	0	200.000
	Onvoorzien	**100.000**	**200.000**	**0**	**200.000**
	TOTAAL LASTEN	**20.065.400**	**19.907.000**	**19.471.976**	**435.024**
	BATEN				
1.1	Externe rentebaten	0	0	0	0
3.6	Diensten voor derden	300.000	300.000	395.373	-95.373
5.2	Onvoorzien	0	0	0	0
	Bijdrage deelnemers	19.765.400	19.607.000	19.076.603	530.397
	TOTAAL BATEN	**20.065.400**	**19.907.000**	**19.471.976**	**435.024**
	Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	TOTAAL SALDO BATEN EN LASTEN	**0**	**0**	**0**	**0**
	Mutatie bestemmingsreserve	0	0	0	0
	GEREALISEERD RESULTAAT	**0**	**0**	**0**	**0**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Lasten

Personeelslasten

De ombouw van AQUON heeft een daling van het aantal personeelsleden tot gevolg wat een daling van de salariskosten ten opzichte van de begroting tot gevolg heeft. Het aantal personeelsleden is gedaald van 175 naar 161 medewerkers.

Kostensoort groepen Bedragen in €	Kostensoorten	Realisatie 2016	Programma begroting 2016 na wijziging	Verschil Realisatie en Begroting
2.1	Salaris huidig personeel en bestuurders	7.615.218	8.380.000	764.782
2.2	Sociale premies	1.853.494	2.088.000	234.506
2.4	Overige personeelslasten	330.475	327.000	-3.475
2.5	Personeel van derden	1.135.952	784.800	-351.152
	Personeelslasten	**10.935.139**	**11.579.800**	**644.661**

Onder de overige personeelslasten worden de lasten verantwoord betreffende woon-werkverkeer, dienstreizen, studiekosten, werving personeel, gratificaties en Arbo-gerelateerde kosten. De overschrijding van de uitgaven op het gebied van personeel derden wordt veroorzaakt door een hogere inzet van personeel derden als gevolg van ziekte. Een andere vorm van inhuur zijn medewerkers die tijdelijk ingehuurd worden vanwege hun specifieke expertise. De organisatie en hervorming van AQUON vraagt kennis en kunde die niet altijd aanwezig is bij haar personeel.

Uitbesteding

Onder deze kostencategorie worden de kosten voor de uitbesteding van werkzaamheden aan derden opgenomen. Dit betreft uitbestede werkzaamheden voor de afdelingen Chemie, Hydrobiologie en Monstername en Logistiek. De stijging van deze post wordt veroorzaakt door de verhuizing van Breda naar Leiden en Tiel waardoor analyses door derden moesten worden uitgevoerd. Daarnaast zijn er analyses op het gebied van onder andere waterbodems die niet door AQUON zelf worden uitgevoerd (met name voorbereidende werkzaamheden) en zijn er projecten in opdracht gegeven door de waterschappen extra uitbesteed.

Materiële lasten

Duurzame gebruiksgoederen

Deze kostencategorie betreft de aangeschafte duurzame gebruiksgoederen welke de activeringsgrens van € 25.000 niet overschrijden.

Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen

Deze kostencategorie omvat het verbruik van materialen, chemicaliën en gasflessen door het laboratorium.

Energie

Deze kostencategorie bevat de energiekosten van de verschillende locaties, voor zover deze separaat in rekening worden gebracht. Op een aantal locaties zijn deze kosten niet gespecificeerd maar opgenomen in een totaal bedrag van huur- en servicekosten.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Kapitaalslasten

Externe rentelasten
Onder deze post is de rente van bij een tweetal bankinstellingen afgesloten leningen opgenomen.

Afschrijvingen
Deze kostencategorie betreffen de afschrijvingen van immateriële en materiële vaste actie.

Overige indirecte lasten

Huur en rechten
Onder deze post worden de huur- en servicekosten verantwoord voor de verschillende locaties. De huurprijzen worden jaarlijks geïndexeerd volgens CBS index.

Leasebetalingen operationele lease
Deze post betreft de kosten voor de lease van de bedrijfsauto's.

Verzekeringen
Het betreft hier voornamelijk de premies van de polissen voor de wagenparkverzekeringen, aansprakelijkheidsverzekeringen en brand- en opstalverzekeringen voor de panden.

Belastingen
De belastingen hebben betrekking op gemeentelijke belastingen (WOZ, verontreinigingsheffing, etc.). De overige belastingen betreffen de houderschapsbelasting van het wagenpark voor zover de auto's in eigendom zijn.

Onderhoud door derden
Onder deze post wordt het gebouwbeheer en –onderhoud opgenomen. Daarnaast worden lasten voor onderhoud en reparaties van apparatuur en laboratorium instrumenten hier opgenomen.

Overige diensten door derden
Het betreft de diensten voor facilitaire ondersteuning (o.a. centrale repro, postdistributie, porto, telefoniste/receptioniste en bibliotheek), diensten IT (beheer systemen, onderhoud en ontwikkeling van standaardapplicaties en algemene IT-activiteiten) en cateringkosten. Ook de diensten in het kader van advisering, accountantskosten, kosten van afvoer laboratoriumafval en (overige) uitbestede werkzaamheden zijn hieronder opgenomen.

Baten

Diensten voor derden
De opbrengst is in verband met werken voor derden. Deze derden betreffen veelal private bedrijven niet zijnde de deelnemende waterschappen.

Bijdrage deelnemers
Onder deze post zijn de bedragen van de bijdragen verantwoord van de deelnemende waterschappen en hoogheemraadschappen. Deze bedragen worden middels een voorschot berekend en achteraf vindt er een verrekening van de totale kosten plaats.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Wet normering topinkomens

De wet normering topinkomens (WNT) presenteert een overzicht van de inkomens van de topfunctionarissen van AQUON. Het inkomen van een topfunctionaris in de (semi-) publieke sector mag volgens de WNT maximaal 130% van een ministersalaris zijn. (Semi-) publieke instellingen zijn verplicht om jaarlijks de bezoldigingsgegevens en eventuele ontslagvergoeding van hun functionarissen te publiceren in de financiële jaarverslagen.

Het gehele bestuur van AQUON is onbezoldigd. AQUON heeft in 2016 geen topfunctionarissen in dienst met een hoger salaris dan toegestaan op basis van de WNT. De dagelijkse leiding wordt uitgeoefend door de directeur.

In het kader van de WNT is het volgende overzicht opgesteld:

Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	R.W. Bleker	J.J.M. van der Aa	G.P. Beugelink	A.C.M. van Eekhout	P.F.J. van den Eijnden	W.P.J. de Kleijn	H. Pluckel	C. Sas	Mevr. E.H.T. Stravens	Mevr. IJ. A. ter Woorst
Functie(s)	Voorzitter	Bestuurder	Bestuurder	Bestuurder	Bestuurder	Bestuurder	Bestuurder	Bestuurder	Bestuurder	Bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 4/01	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	4/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel WNT-maximum[1]	**26.850**	**17.900**	**17.900**	**196**	**17.900**	**17.900**	**17.900**	**17.753**	**17.900**	**17.900**
Bezoldiging										
Beloning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Subtotaal[2]	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*	*0*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2015										
Aanvang en einde dienstverband 2015	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	4/6 - 31/12	1/1 - 31/12	10/12-31/12	4/5 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	4/6-31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2015										
Beloning	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bezoldiging 2015	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Individueel WNT-maximum 2015	26.700	17.800	10.383	17.800	nvt	11.867	17.800	17.800	10.383	17.800

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een dienstbetrekking

bedragen x € 1	J.K. Bouma
Functie(s)	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	**1**
Individueel WNT-maximum[1]	**179.000**
Bezoldiging	
Beloning	107.138
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	14.198
Subtotaal[2]	*121.336*
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	4.206
Totaal bezoldiging	**117.130**
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.
Gegevens 2015	
Duur dienstverband in 2015	1/1- 31/12
Omvang dienstverband 2015 (in fte)	1
Bezoldiging 2015* **	
Beloning	102.335
Belastbare onkostenvergoedingen	0
Beloningen betaalbaar op termijn	14.581
Subtotaal	**116.916**
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	**1.165**
Totaal bezoldiging	**115.751**
Individueel WNT-maximum 2015	178.000

** In de WNT-verantwoording over 2016 is een prestatie- en gratificatietoeslag opgenomen die in het haar 2016 is uitbetaald. Deze beloning is niet gebaseerd op voor inwerkingtreding van de WNT gemaakte afspraken en is derhalve niet in overeenstemming met de WNT. Op grond van artikel 2.11 WNT is deze toegekende gratificatie niet toegestaan en wordt conform de wet als wettelijke onverschuldigde betaling aangemerkt. Het toegekende bedrag is opgenomen in de jaarrekening over 2016 en in het overzicht als "onverschuldigd betaald" gepresenteerd. Er heeft geen terugvordering plaatsgevonden van deze betaalde beloning op grond van de brief van de minister van BZK aan de Eerste Kamer d.d. 15 december 2015, nu de toegekende beloning niet heeft geleid tot een overschrijding van de voor de betrokken topfunctionaris geldend bezoldigingsmaximum.

*** De vergelijkende cijfers zijn aangepast ten opzichte van de gecertificeerde verantwoording over 2015. In de verantwoording over 2015 was ten onrechte de variabele beloning ad € 1.165,- niet separaat als onverschuldigde betaling gepresenteerd in de WNT toelichting. De presentatie van de vergelijkende cijfers is hierop aangepast. Hertoetsing van de gecorrigeerde cijfers aan de destijds geldende WNT regelgeving heeft geleid tot onverschuldigde betalingen aangezien de variabele beloning op grond van artikel 2.11 van de WNT niet is toegestaan. Terugvordering heeft niet plaatsgevonden, op grond van de brief van de minister BZK d.d. 15 december 2015, aangezien de verstrekte variabele beloning niet heeft geleid tot overschrijding van de van toepassing zijnde maximale bezoldigingsnorm ad € 178.000.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

PROGRAMMA EIGENAARSDEEL

Programma Eigenaarsdeel					
Kostensoort groepen	Kostensoorten	Programma begroting 2016 voor wijziging	Programma begroting 2016 na wijziging	Realisatie 2016	Verschil Realisatie en Begroting
		€	€	€	€
	LASTEN				
2.1	Salaris voormalig personeel	0	0	293.420	-293.420
2.4	Overige personeelslasten	0	460.000	218.202	241.798
2.5	Personeel van derden	0	100.000	0	100.000
	Personeelslasten	**0**	**560.000**	**511.622**	**48.378**
3.11	Uitbestedingen analyses	0	420.000	0	420.000
	Uitbesteding	**0**	**420.000**	**0**	**420.000**
1.4	Afschrijvingen van boekverliezen	0	0	283.684	-283.684
	Kapitaalslasten	**0**	**0**	**283.684**	**-283.684**
3.9	Onderhoud door derden	0	0	27.462	-27.462
3.10	Overige diensten door derden	0	400.000	459.695	-59.695
	Overige indirecte lasten	**0**	**400.000**	**487.157**	**-87.157**
5.2	Onvoorzien	0	100.000	0	100.000
	Onvoorzien	**0**	**100.000**	**0**	**100.000**
	TOTAAL LASTEN	**0**	**1.480.000**	**1.282.463**	**197.537**
	Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	0	0	0	0
	TOTAAL SALDO BATEN EN LASTEN	**0**	**-1.480.000**	**-1.282.463**	**-197.537**
	Mutatie bestemmingsreserve	0	1.480.000	1.282.463	197.537
	GEREALISEERD RESULTAAT	**0**	**0**	**0**	**0**

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

Lasten

Personeelslasten

Uitgaven op het gebied van personeel als gevolg van de ombouw van AQUON zijn onder personeelslasten verantwoord bij het programma Eigenaarsdeel. Dit betreffen bijvoorbeeld afkoopsommen. Daarnaast zijn onder deze post de vergoedingen opgenomen voor werknemers die door de waterschappen in het kader van het doorstroomprogramma zijn overgenomen door waterschappen.

Kostensoort groepen Bedragen in €	Kostensoorten	Realisatie 2016	Programma begroting 2016 na wijziging	Verschil Realisatie en Begroting
2.1	Salaris voormalig personeel	293.420	0	-293.420
2.2	Sociale premies	0	0	0
2.4	Overige personeelslasten	218.202	460.000	241.798
2.5	Personeel van derden	0	100.000	100.000
	Personeelslasten	**511.622**	**560.000**	**48.378**

Onder de post overige personeelslasten zijn de extra vergoedingen als gevolg van extra reistijd verantwoord samenhangend met de reorganisatie. De hoogte van de vergoeding is bepaald door een inschatting te maken van de extra kosten als gevolg van extra reistijd voor de jaren dat deze vergoeding aan de medewerkers die het betreft, uitgekeerd moet gaan worden.

Uitbesteding

Onder deze kostencategorie worden de kosten voor de uitbesteding van werkzaamheden aan derden opgenomen. In het jaar 2016 zijn er geen kosten verantwoord in het programma Eigenaarsdeel onder deze post.

Kapitaalslasten

Afschrijvingen van boekverliezen

Eind 2016 heeft er een nieuwe waardering van het bedrijfspand in Breda van de marktwaarde plaatsgevonden. Naar aanleiding van deze waardering is er een bedrag van € 283.684 ten laste van het resultaat van het Programma Eigenaarsdeel gebracht.

Overige indirecte lasten

Onderhoud door derden

Onder deze post wordt het gebouwbeheer en –onderhoud opgenomen. Het betreft met name de kosten samenhangend met een calamiteit die zich heeft voorgedaan in Tiel ten tijden van de verbouwing.

Overige diensten door derden

Het betreft de diensten in het kader van advisering en ondersteuning bij de verbouwingen van Tiel en Leiden en de gerelateerde verhuizing. Daarnaast zijn er adviseurs geweest op het gebied van organisatieaanpassingen en juridische ondersteuning op het gebied van personeel.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Mutatie bestemmingsreserve
De uitgaven gedaan in het kader van het Programma Eigenaarsdeel worden in het geheel in mindering gebracht op de bestemmingsreserve zoals deze is gevormd uit de positieve bedrijfsresultaten van 2014 en 2015. Dit conform besluit AB datum 8 februari 2016.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

OVERIGE GEGEVENS

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

BESLUIT TOT RESULTAATBESTEMMING 2016 EN VASTSTELLING VAN DE JAARREKENING

Voorstel tot resultaatbestemming

In de statuten van de GR AQUON is een artikel opgenomen omtrent de kostentoerekening.

Artikel 28 Kostentoerekening:

1 Het algemeen bestuur stelt, als onderdeel van de begroting, jaarlijks de uitgangspunten voor de toerekening van de kosten aan de producten vast.

2 De kosten over het voorgaande kalenderjaar worden bij de deelnemers in rekening gebracht op basis van de door het algemeen bestuur voor het betreffende jaar, bij de begroting, vastgestelde uitganspunten en producten.

De jaarrekening 2016 wordt afgesloten met een resultaat van nihil. De totale kosten worden verrekend met de hoogheemraadschappen en waterschappen volgens het besluit van het Algemeen Bestuur dd 10 november 2016.

Besluit tot vaststelling van jaarrekening

Op grond van de Wet op gemeenschappelijke regelingen wordt de jaarrekening van de GR AQUON vóór 15 april 2017 aangeboden aan het Algemeen Bestuur.

Op grond van artikel 104 van de Waterschapswet wordt de GR AQUON Jaarrekening 2016 in de openbare vergadering van het Algemeen Bestuur van AQUON op 13 april 2017 goedgekeurd.

Vastgesteld wordt dat het resultaat van AQUON GR nihil is.

De jaarrekening over het begrotingsjaar 2016 wordt vastgesteld.

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP
EY Building a better working world

CONTROLEVERKLARING

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

EY Building a better working world

Building a better working world

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het algemeen bestuur van Gemeenschappelijke Regeling Aquon

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2016

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2016 van Gemeenschappelijke Regeling Aquon te Tiel gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2016 als van de activa en passiva van Gemeenschappelijke Regeling Aquon op 31 december 2016 in overeenstemming met de hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit en de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2016 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door het algemeen bestuur vastgestelde normen- en toetsingskader 2016.

De jaarrekening bestaat uit:

- de balans per 31 december 2016;
- de exploitatierekening over 2016;
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 29 november 2016 en de Regeling Controleprotocol Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) 2016 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Gemeenschappelijke Regeling Aquon zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 207.540 waarbij de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 5.2 lid 1 Waterschapsbesluit.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 5.3 Waterschapsbesluit. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2016.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan het algemeen bestuur tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 41.400 (zijnde 20% van de goedkeuringstolerantie) rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve of WNT-redenen relevant zijn.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaan uit:

- het jaarverslag, waaronder het voorwoord, kerngegevens, de programmaverantwoording en de paragrafen;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het Waterschapsbesluit is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Waterschapswet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Aquon is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het Waterschapsbesluit.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur voor de jaarrekening

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met hoofdstuk 4 van het Waterschapsbesluit de bepalingen van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het door het algemeen bestuur vastgestelde normen- en toetsingskader 2016. In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het algemeen bestuur is als kaderstellend en controlerend orgaan verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de Gemeenschappelijke Regeling Aquon.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Waterschapsbesluit, het controleprotocol dat is vastgesteld door het algemeen bestuur, de Regeling Controleprotocol WNT 2016, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten, alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.
  Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de Gemeenschappelijke Regeling Aquon;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Eindhoven, 13 april 2017

Ernst & Young Accountants LLP

w.g. drs. B. Smeenk RA

Instituut voor wateronderzoek en advies

Kadernota 2018

Vastgesteld in AB AQUON 13 april 2017

Inhoud

Inleiding 3
Strategische ontwikkelingen 3
Operationaliseren van strategie in 2018 4
Tijdpad en activiteiten 2018 6
Klantvraag 2018 en te leveren productie door AQUON 6
Sturing en verantwoording 7
Programmabegroting 2018 8
Kostenverdeling naar de deelnemers 8
Vervolgproces 10

Inleiding

Voor u ligt de kadernota 2018 van AQUON. In deze kadernota geven we op basis van huidige inzichten een aantal beleidsmatige en financiële ontwikkelingen weer.

AQUON is een organisatie in ontwikkeling. Daarom is deze kaderbrief, voorafgaand aan de begroting 2018, niet alleen om te voldoen aan de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, maar ook om te voldoen aan de behoefte vanuit AQUON zelf, om de financiële kaders op hoofdlijnen met het bestuur te delen en vast te stellen. Dit in lijn met de ontwikkeling van AQUON in de komende jaren tot een full-service ketenpartner.

Strategische ontwikkelingen

AQUON

De ombouw van AQUON is conform het afgesproken plan uit 2015 uitgevoerd.
De doelstellingen uit het ombouwplan zijn gerealiseerd. Door middel van het inrichten van een centraal klantportaal en gecentraliseerde monsterontvangst kan de klant beter worden bediend. Gelijktijdig werd hiermee een gecentraliseerde procesgeleiding ingericht.
De organisatiestructuur is afgebouwd naar de nieuwe, afgeslankte formatie en de laboratoriumactiviteiten zijn nu gecentraliseerd op twee (in plaats van drie) locaties. In het eerste kwartaal van 2017 wordt de laatste fase van het ombouwplan van AQUON, de definitieve plaatsing van het personeel, geheel gerealiseerd. Zowel organisatorisch als financieel is het project beheerst verlopen. Een belangrijk projectdoel is daarmee bereikt: AQUON is met deze veranderingen efficiënter geworden.

In 2016 hebben de eigenaren voor AQUON een nieuwe strategische richting gekozen.
In het kort kan deze strategie als volgt worden omschreven: AQUON is een full-service ketenpartner voor haar waterschappen tegen acceptabele en geoptimaliseerde kosten. AQUON geeft deze opdracht vorm door een proces van gezamenlijke vraagarticulatie.
Om deze ketenpartnerstructuur te bereiken dient er veel te worden gedaan. Ten behoeve van deze vernieuwde strategie en een nieuwe visie op de governance van AQUON en de deelnemende waterschappen zijn door het bestuur dan ook richtinggevende besluiten genomen.

AQUON 2.0

De bestuursbesluiten worden in 2017 uitgewerkt. De uitwerking van de strategische keuzes worden middels vier hoofdsporen geïmplementeerd. Er is een hoofdspoor organisatieontwikkeling met sub-sporen als de organisatiestructuur, de werkprocessen en de informatievoorziening. Er is een hoofdspoor governance, met sub-sporen als de bestuurlijke en ambtelijke aansturing/afstemming en de vraagarticulatie. Dan is er nog een hoofdspoor AQUON 2.0 gericht op een passende werkwijze en passend personeelsbeleid gericht op bevlogen en ondernemende medewerkers. Tot slot is er spoor AQUON 3.0 dat zijn focus heeft de organisatie te laten toegroeien naar één locatie.

Nadat in 2017 een afgeslankte organisatie is geformaliseerd werkt AQUON verder aan optimalisatie van haar efficientie. Door verbetertrajecten in complexe laboratoriumprocessen worden resultaten bereikt. Deze efficientie zal tot uiting worden gebracht in de begroting.

AQUON 3.0

Ten aanzien van AQUON 3.0 hebben de eigenaren een voorgenomen bestuurlijk besluit genomen. Op basis van de - op het moment van besluitvorming - beschikbare informatie en overwegingen die betrekking hebben op omzet, te bereiken efficiëntiewinst en de noodzaak van een wenkend perspectief is het een collectieve ambitie om AQUON te concentreren op één locatie. Tenzij in 2018 blijkt dat de vastgestelde strategie en governance zich in 2017 niet bewijzen en in 2018 wordt aangetoond met een nadere uitwerking van de daarop aansluitende huisvestingvoorstellen of een op te stellen business case dat het één locatiebesluit zichzelf niet rechtvaardigt. De eigenaren hebben daarbij besloten AQUON de financiële ruimte te geven om de noodzakelijke voorbereidingen te doen die hiermee samenhangen.

Operationaliseren van strategie in 2018

Om de juiste ingrediënten voor AQUON 3.0 te kunnen bespreken is in het implementatieplan afgesproken om in het vierde kwartaal van 2017 het plan van aanpak voor dit proces op te stellen. In 2018 ligt het voor de hand deze aspecten verder uit te werken. Deze kaderbrief 2018 is prematuur en de te verwachten marsroute kan door externe factoren worden beïnvloed. De volgende ingrediënten zijn in ieder geval nodig om te komen tot een business case AQUON 3.0 op basis van de één locatiegedachte:

a. Evaluatie van de resultaten van AQUON 2.0
b. Benchmark input
c. Beeld van de “make or buy” criteria en keuzes
d. Strategische opties
e. Programma van eisen/ laboratoriuminrichting (bloklay-out) en businesscase
f. Locatie
g. Procesorganisatie t.b.v. besluitvorming AQUON 3.0 (intern/extern)

Uitwerking van de noodzakelijke ingrediënten:

A. Evaluatie resultaten AQUON 2.0

Hoewel AQUON 2.0 pas vorm kan krijgen nadat alle voorbereidingen en opbrengsten - zoals verbeterde processen uit het implementatieplan in 2017/2018 - zijn gerealiseerd, spreken we nu al over AQUON 3.0. Het nieuwe AQUON managementteam zal naar verwachting in het vierde kwartaal van 2017 worden aangesteld. Dit team kan daarna de nieuwe lijn in de praktijk in de vingers krijgen. Door de eigenaren is afgesproken dat bij de besluitvorming – eind 2018, om te komen tot AQUON 3.0- kritisch gekeken zal worden hoe het in de praktijk gaat. Door deze invalshoek is het verstandig in de zomer van 2018 een eerste evaluatie op hoofdlijnen uit te voeren. Dit om het beeld, waar mogelijk, te objectiveren. De evaluatie zal in het eerste kwartaal van 2018 door het nieuwe managementteam voorbereid moeten worden.

B. Benchmark input

De aanpak van de vraagarticulatie, pakketspecificatie en daarop aangepaste beprijzing zal vanaf 2017 in stappen worden gerealiseerd. In 2017 wordt de nieuwe interne kostprijssystematiek geconcretiseerd. Dat gaat in de loop van 2017 inzicht opleveren hoe de kosten van individuele producten en diensten van AQUON zich verhouden tot prijzen in de

markt. Met de eigenaren is afgesproken dat zij proberen in 2018 een benchmark traject over de uitvoering en kosten van laboratoriumdiensten te starten. Verwachting is dat het plaatsvinden van deze benchmark pas in 2019 realistisch is. Bekeken dient te worden of al in de zomer van 2018 eerste informatie opgeleverd kan worden om te betrekken bij het denken over AQUON 3.0.

C. Beeld "make or buy" criteria en keuzes

De inzichten die in 2017 en 2018 ontstaan uit het onder b genoemde traject kunnen de eerste criteria opleveren om "make or buy" beslissingen op te baseren. Dat moet voldoende inzicht opleveren om te beoordelen welke consequenties dit voor AQUON heeft met betrekking tot haar omvang op middellange termijn en de daarbij passende ruimtebehoefte.

D. Strategische opties

In het adviestraject om te komen tot de nieuwe strategische koers zijn in de eerste en tweede fase meerdere strategische - op de langere termijn - posities van AQUON in beeld geweest. Gesproken is over de vorm en mate van integratie in de processen van de waterschappen en de verbreding naar meer eigenaren en/of klanten (waterschappen, waterbedrijven etc.). Deze opties zouden door het managementteam in het eerste kwartaal van 2018 met de dan beschikbare actuele kennis en inzichten opnieuw bekeken kunnen worden, om te bezien welk gewicht ze in de schaal kunnen leggen bij het denken over de huisvesting. In het tweede kwartaal van 2018 kan dit met de eigenaren worden besproken. Inzet is dat er bij de afweging die eind 2018 gemaakt zal worden voldoende bekend is over de (on)zekerheden rond de gewenste toekomstige huisvesting, om conform de genomen besluiten over de huisvesting te kunnen gaan handelen.

E. Programma van eisen/ bloklay-out en businesscase

Op basis van het bovenstaande (onder A t/m D) is in het derde kwartaal van 2018 een programma van eisen uitgewerkt ten behoeve van de te realiseren huisvesting. Daarbij wordt het ook mogelijk de business case te ontwikkelen voor de toekomstige situatie.

F. Locatie

Parallel aan het uitwerken van het programma van eisen voor de toekomstige huisvesting en direct aansluitend op de discussie over de strategische opties kan onderzocht worden wat de meeste geschikte toekomstige locatie is. Er ligt hier een directe link tussen de vaste organisatie- en inrichtingskosten ten gevolge van het aantal locaties en het noodzakelijke aantal personeelsleden.

G. Procesorganisatie besluitvorming AQUON 3.0 (intern/extern)

In het vierde kwartaal van 2017 wordt deze eerste opzet voor het deelplan AQUON 3.0 verder ingevuld en ter besluitvorming via het platform eigenaren aan het bestuur voorgelegd.

Tijdpad en activiteiten 2018

Het tijdpad van het operationaliseren wordt in nauw overleg met het Platform Eigenaren ingevuld, met mogelijkheden voor bijsturing. Met inachtneming van de risico's voor het opnieuw uitvoeren van deze majeure ombuiging van AQUON, kan een globaal tijdschema als volgt worden weergegeven:

TIJDPAD	
Q3 2017	Eerste procesverbeteringen, vraagarticulatie, pakketspecificatie en interne kostprijs uitwerkingen.
Q4 2017	Plaatsing nieuw management AQUON 2.0, eerste inzichten "make or buy" criteria, vaststellen deelplan AQUON 3.0.
Q1 2018	Opzetten evaluatie: resultaten AQUON 2.0, Fundamentele strategische discussie in MT bespreken.
Q2 2018	Evalueren: eerste resultaten AQUON 2.0 op hoofdlijnen, strategisch perspectief met eigenaren actualiseren/bespreken.
Q3 2018	programma van eisen, businesscase, Voorstel AQUON 3.0 richting bestuur.
Q4 2018	Besluitvorming AQUON 3.0.

Klantvraag 2018 en te leveren productie door AQUON

De opdrachtgevers van de waterschappen hebben hun verwachte meetvraag t/m 2021 opgegeven. Op basis hiervan heeft AQUON een beeld van de te verrichten werkzaamheden in de komende jaren en op welke wijze zij haar bedrijfsvoering kan inrichten.

De ontwikkeling van de meetvraag kan als volgt worden weergegeven:

productie/ meetvraag	2014 werkelijk	2015 werkelijk	2016 werkelijk	2017 meetvraag	2018 meetvraag
Aa en Maas	794.197	893.292	1.049.358	1.091.100	1.139.258
Brabantse Delta	1.484.131	1.334.034	1.441.403	1.381.000	1.350.000
De Dommel	1.007.880	1.067.775	1.053.718	960.000	990.000
Delfland	754.853	817.032	862.471	928.780	804.720
Hollandse Delta	1.550.417	1.816.933	1.872.081	1.824.764	1.848.121
Rijnland	1.925.326	2.138.194	2.077.621	2.192.300	2.095.500
Rivierenland	1.894.387	1.917.717	1.957.972	2.036.737	1.925.708
Schieland en Kr'	551.809	553.193	658.059	546.200	546.200
St. Rijnlanden	784.590	802.044	745.931	695.500	719.500
totalen	10.747.590	11.340.214	11.718.614	11.656.381	11.419.007

Tabel 1: de ontwikkeling in de meetvraag.

Het AQUON productieniveau in de op te stellen programmabegroting 2018 zal worden afgesteld op 11.5 miljoen productiepunten voor de deelnemende waterschappen en 0.2 miljoen voor externe klanten.
In het begrotingsdocument zal een meerjarig perspectief op verwachte productie van de individuele deelnemende waterschappen worden gegeven. Op basis van recente uitvragen baseert AQUON haar verwachte productieniveau van 11,5 miljoen voor deelnemende waterschappen en 0,2 MIO voor externe klanten.

In de te verwachten productie is een aandeel opgenomen in onderzoeken waartoe AQUON niet is uitgerust, deze onderzoeken worden uitbesteed aan specialistische partners. AQUON neemt aan dat de aanvraag van dit type productie op eenzelfde niveau zal liggen als de

realisatie uit 2016 (zowel in externe kosten “uitbesteed werk” als in productiepunten). Mocht zich een significante af-/toename in de meetvraag 2018 vanuit de klant ontwikkelen dan zullen de variabele productiekosten toe- dan wel afnemen.

Sturing en verantwoording

AQUON zal op basis van de uitgangspunten uit deze kadernota een programmabegroting opstellen waarin, naast de twee programmabegrotingen, ook de door de wet verplichte paragrafen worden uitwerkt. Deze verplichte paragrafen worden, indien van toepassing, in het document toegelicht.
Op basis van het planning & control statuut van AQUON wordt de planningscyclus ingevuld, waarbij twee tussentijdse verantwoordingsrapportages en de reguliere jaarstukken zullen worden opgeleverd.

Fiscale ontwikkelingen

BTW

AQUON hanteert naast een reguliere programmabegroting ‘laboratorium’ een begroting voor gemene rekening. Voor dit programma is fiscale toetsing benodigd om de kosten BTW door te belasten. AQUON verwacht dat in 2017 een beslissing valt en dat AQUON vrijgesteld blijft voor het onbelast doorberekenen van de kosten voor gemene rekening. Dit betreffen de kosten in het programma ‘eigenaren’.

VPB

AQUON verwacht in 2017 een beslissing t.a.v. de VPB, waarbij de verwachting is dat AQUON grotendeels vrijgesteld wordt voor het betalen van vennootschapsbelasting.

Financiële uitgangspunten 2018

Indexering voor materiele kosten

AQUON stelt voor dat er een generieke inflatiecorrectie van 1,5% wordt doorgevoerd voor de bedrijfskosten.

Personeelslasten

De cao voor waterschappen is het uitgangspunt voor de personeelslasten. De personeelsbegroting en formatie worden aangepast op basis van de laatste besluitvorming.
De huidige cao loopt tot 1 januari 2017. Het is nog onbekend of de salarisschalen aangepast gaan worden in de nieuwe af te sluiten cao. Voorgesteld wordt dat er rekening wordt gehouden met een verhoging van 1,0 procent. In verband met individuele salarisstijgingen wordt een gemiddelde stijging van 1,5 procent als basis genomen in de begroting 2018. Voor de pensioenlasten 2018 wordt geen stijging begroot van de premiepercentages.

Kosten verrekeningsmethodiek

Op basis van de huidige inzichten worden de kosten in 2018 vooreerst doorbelast aan haar deelnemers volgens de huidige kostenverrekening methodiek. Een mogelijke andere wijze van beprijzen na het inrichten van pakketten is nu nog niet voor handen.

Programmabegroting 2018

In het jaar 2018 kent AQUON twee programmabegrotingen. De eerste programmabegroting “laboratorium AQUON” zijn de reguliere laboratorium activiteiten opgenomen. In dit programma zal de gewenste dienstverlening conform de ketenpartnergedachte worden uitgevoerd.
In de tweede programmabegroting “Eigenaar GR AQUON” zijn de gevolgen van de strategische koerswijziging opgenomen. Om deze wijzigingen te kunnen financieren wordt de daarvoor gevormde bestemmingsreserve gebruikt. Daarnaast kunnen donaties aan de eigenaren worden gevraagd om verdere invulling van de gewenste strategische koers te bewerkstellingen.
AQUON verwacht middels een meerjarenraming richting te geven aan de verwachte service. In de tabellen 2 en 3 is uitgelegd dat relatief veel (extern) onderzoek benodigd zal zijn om de business case voor AQUON 3.0 transparant weer te geven. Uitgangspunt wordt dat AQUON in 2021 op één locatie gaat functioneren, voor zover dat al is te calculeren. In meerjarenraming zijn de effecten hiervan niet opgenomen.

LABORATORIUM	meerjarenraming AQUON 2017-2022					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
personeelskosten	11.420	11.555	11.845	12.025	12.205	12.510
overige bedrijfslasten	2.348	2.370	2.405	2.440	2.475	2.512
goederen en diensten	2.765	2.651	2.690	2.730	2.770	2.810
uitbestedingen	2.141	2.175	2.210	2.245	2.280	2.315
kapitaalslasten	1.495	1.630	1.750	1.850	1.850	1.850
onvoorziene kosten	100	100	100	100	100	100
mutatie bestemmingsreserve	0	0	0	0	0	0
totale kosten	20.269	20.481	21.000	21.390	21.680	22.097
bijdragen derden	300	300	300	300	300	300
bijdragen waterschappen	19.969	20.181	20.700	21.090	21.380	21.797
totale inkomsten	20.269	20.481	21.000	21.390	21.680	22.097

EIGENAARSDEEL	meerjarenraming AQUON 2017-2022					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
personeelskosten	525	290	190	190	0	0
overige bedrijfslasten	500	300	100	0	0	0
goederen en diensten		0	0	0	0	0
uitbestedingen		0	0	0	0	0
kapitaalslasten	185	185	185	185	0	0
onvoorziene kosten	100	100	100	100	0	0
mutatie bestemmingsreserve	-1.085	-100	0	0	0	0
totale kosten	225	775	575	475	0	0
bijdragen derden	0	0	0	0	0	0
bijdragen waterschappen	225	775	575	475	0	0
totale inkomsten	225	775	575	475	0	0

Tabel 2: samenvatting van de begrote kosten per programma over de jaren 2017 en 2018. Daarnaast geeft de tabel een meerjarenraming 2019-2022.

Kostenverdeling naar de deelnemers

Programma laboratorium AQUON en eigenaar GR AQUON

In 2018 worden de kosten van AQUON verdeeld conform de afgesproken kostenverdeling. Op basis van de afname van de producten en diensten van AQUON worden kosten uit het laboratoriumprogramma doorbelast. De kosten worden toebedeeld aan de afname van productie waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de vaste en variabele kosten.

De vaste kosten vertegenwoordigen de kosten van de bedrijfsinrichting, deze kostencategorie wordt verondersteld 75 procent van de jaarlijkse exploitatiekosten te zijn. Het percentage aan vaste kosten dat een individueel waterschap betaalt is afhankelijk van de gemiddelde afgenomen productie in de drie afgesloten jaren voorafgaand aan het desbetreffende verslagjaar. De procentuele verdeling voor het jaar 2018 is overgenomen uit de jaarstukken over het jaar 2016. De overige variabele productiekosten (25 procent van de

exploitatiekosten) worden verdeeld op basis van de werkelijke gerealiseerde productie in het jaar 2018.

Waterschap of Hoogheemraadschap	2016	2015	2014	%
Aa en Maas	1.049.358	893.292	794.197	8,1
Brabantse Delta	1.441.403	1.334.034	1.484.131	12,6
De Dommel	1.053.718	1.067.775	1.007.880	9,3
Delfland	862.471	817.032	754.853	7,2
Hollandse Delta	1.872.081	1.816.933	1.550.417	15,5
Rijnland	2.077.621	2.138.194	1.925.326	18,2
Rivierenland	1.957.972	1.917.717	1.894.387	17,1
Schieland en de Kr'waard	658.059	553.193	551.809	5,2
De Stichtse Rijnlanden	745.931	802.044	784.590	6,9
Totaal	**11.718.614**	**11.340.214**	**10.747.590**	**100,0**

Tabel 3: procentueel aandeel in de vaste kosten van AQUON in het jaar 2018

De kosten uit het programma eigenaar GR AQUON worden gefinancierd uit de bestemmingsreserve. Over 2018 zal een dotatie benodigd zijn om de onderzoekskosten AQUON 3.0 te financieren. Bij de besluitvorming om te komen tot AQUON 3.0 is een financiële ruimte aan AQUON toegekend.

De kosten naar aanleiding van frictie/boventalligheid in het kader van het doorstroomprogramma worden in rekening gebracht bij die waterschappen die geen (afdoende) personeelsleden van AQUON in 2016 hebben overgenomen. Ten aanzien van de overige kosten in het programma eigenaar GR AQUON, betreffende kosten n.a.v. herinrichting van de organisatie, wordt voorgesteld dit conform de gemiddelde productieafname in de drie afgesloten jaren voorafgaand aan het desbetreffende verslagjaar in te regelen. De procentuele verdeling is opgenomen in tabel 3.

Bijdrage regeling programma 1	Laboratorium AQUON					
	Totale kosten in dit programma:				20.181	
	vaste kosten		variabele kosten		totale	
	procent	bedrag	productie	procent	bedrag	kosten
Aa en Maas	8,1%	1.225	1.139.258	10,0%	503	1.729
Brabantse Delta	12,6%	1.907	1.350.000	11,8%	596	2.504
De Dommel	9,3%	1.401	990.000	8,7%	437	1.838
Delfland	7,2%	1.090	804.720	7,0%	356	1.445
Hollandse Delta	15,5%	2.346	1.848.121	16,2%	817	3.162
Rijnland	18,2%	2.750	2.095.500	18,4%	926	3.675
Rivierenland	17,1%	2.583	1.925.708	16,9%	851	3.434
Schieland en Kr.	5,2%	789	546.200	4,8%	241	1.031
St. Rijnlanden	6,9%	1.044	719.500	6,3%	318	1.362
Totaal	**100,0%**	**15.136**	**11.419.007**	**100,0%**	**5.045**	**20.181**

kostenverdeling programma 2	Eigenaar GR AQUON					Totale kosten
Totale kosten in dit programma:					775	
					waarvan boventallig personee 190	
	FTE %	personeel	overig %	overige	totaal	totaal
Aa en Maas	0,0	0	8,1%	47	47	1.776
Brabantse Delta	0,0	0	12,6%	74	74	2.577
De Dommel	18,2	35	9,3%	54	89	1.927
Delfland	12,8	24	7,2%	42	66	1.512
Hollandse Delta	29,1	55	15,5%	91	146	3.308
Rijnland	20,0	38	18,2%	106	144	3.820
Rivierenland	1,6	3	17,1%	100	103	3.537
Schieland en Kr.	9,1	17	5,2%	31	48	1.078
St. Rijnlanden	9,1	17	6,9%	40	58	1.420
	100	190	100,0%	585	775	20.956

Tabel 4: verwachte kosten verdeling 2018 per waterschap

Vervolgproces

De begrotingsbehandeling 2018 loopt gelijktijdig met de eerste begrotingswijziging over het jaar 2017. De planning is conform de bestuurlijke kalender en ziet er als volgt uit;

Bestuurlijke Planning	
Behandeling concept eerste begrotingswijziging 2017 & concept programmabegroting 2018 in DB	maart 2017
Zienswijzeperiode waterschappen	april-juni 2017
Ontwerpbegroting, ontwerpbegrotingswijziging en reactienota in DB	juni 2017
Vaststellen in AB	juli 2017

In deze kaderbrief hebben wij inzicht gegeven in de belangrijkste ontwikkelingen die in 2018 de begroting van AQUON zullen beïnvloeden.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend.
Het dagelijks bestuur AQUON,

R.W. Bleker J.K. Bouma

Instituut voor wateronderzoek en advies

Implementatieplan strategie, governance en organisatie

Tijdens de verbouwing leveren we minimaal dezelfde kwaliteit

Aanleiding

December 2015 is fase 1 opgeleverd van de strategische oriëntatie op AQUON. Centraal stond het inzicht in hoe de governance en organisatie te verbeteren zijn en de richting waarin de nieuwe strategie te vinden is. Definitieve besluitvorming daarover vond in oktober 2016 plaats nadat ook financieel overeenstemming was. Voor iedereen gold vanaf dat moment zand over het verleden.

Fase 2 is juli 2016 afgerond met conclusies over de vanaf dat moment te hanteren strategie en de visie op de aangepaste governance en organisatie binnen en rond AQUON en de deelnemende waterschappen. Over het veranderplan werden richting gevende besluiten genomen. Kennis werd genomen van de risico paragraaf en de perspectieven op de marktconformiteit van AQUON.

Uitwerking programmaplan

De genomen besluiten worden in een programmaorganisatie tot het gewenste resultaat gebracht. Bij de inrichting van de programmaorganisatie is met het zittende management gekeken wie onderdelen van het programma zouden kunnen trekken. De ambitie was zo veel mogelijk op eigen kracht te doen om daarmee de te verwerven kennis in huis te houden. Het reguliere werk moet in dat geval tijdelijk ondersteund worden om de werkbelasting hanteerbaar te houden. Bij de te maken keuzes is de blik zo veel mogelijk gericht geweest op de toekomst. Het “programmaplan strategie, governance en organisatie” vormt de basis voor dit document en is door de geformeerde programmagroep opgesteld en met het management gedeeld.

In dit implementatieplan zijn vier hoofdsporen te onderkennen die aansluiten bij de gekozen programmaorganisatie. Voor de strategie is geen apart hoofdspoor in de programmaorganisatie op genomen. Uitgangspunt is dat met het implementatieplan de strategie centraal staat en gerealiseerd wordt. Er is een hoofdspoor organisatie ontwikkeling met sub-sporen als de organisatiestructuur, de werkprocessen en de informatievoorziening. Er is een hoofdspoor governance, met sub-sporen als de bestuurlijke en ambtelijke aansturing/ afstemming en de vraagarticulatie. Dan is er nog een hoofdspoor AQUON 2.0 gericht op een passende werkwijze

en personeelsbeleid. Tot slot is er het spoor AQUON 3.0 dat zijn focus heeft op de organisatie op langere termijn en het toegroeien naar één locatie.

In bijlage 1 van dit implementatieplan in een schematische voorstelling de verschillende deelprojecten en bijbehorende tijdlijnen weergegeven. Dit implementatieplan wordt (samen met het programmaplan) voor advies aan de ondernemingsraad voor gelegd.

AQUON heeft met uit uitwerken van het implementatieplan vastgesteld dat haar eigen ambities hoog liggen. Hiervoor zijn, naast benodigde investering in tijd en geld, ook risico's te onderkennen. Dat is onvermijdelijk met een dergelijk veranderprogramma. In het programmaplan is hier een hoofdstuk aan gewijd en aangegeven welke type maatregelen hierop genomen kunnen worden.

Het implementatieplan zal, conform hetgeen in de zomer van 2016 is afgesproken met de eigenaren van AQUON, leiden tot een begrotingswijziging over het jaar 2017 (en latere jaren). In het adviesrapport, opgesteld naar aanleiding van de strategische oriëntatie, werd aangegeven dat de implementatie van de nieuwe strategie tijd en geld benodigd zou zijn. Het adviesrapport was juist daarom voorzien van een financiële uitwerking in de tijd. In het programmaplan is de bestuurlijk geaccepteerde richtinggevende financiële middelen (overgenomen uit het adviesrapport) opgenomen. De eerste begrotingswijziging 2017 met een uitwerking van de consequenties ten aanzien van de benodigde middelen ten behoeve van de implementatie zal in het voorjaar van 2017 aan de eigenaren worden voorgelegd.

1. Organisatie

Het besluit was: De organisatie van AQUON zal investeren in de kwaliteit van de mensen en de organisatie op de verschillende (hierna geïndiceerde) niveaus. De resultaten moeten voor 1 januari 2018 zichtbaar zijn.

Dat hebben we als volgt globaal gepland:
In het vierde kwartaal van 2016 bereiden we voor hoe we dit implementatieplan verder concretiseren in projectplannen. Voor de uitvoering is een specifiek programmateam samengesteld met vijf projectleiders. Middels een stuurgroep wordt grip en verantwoording ingeregeld. Middels vooraf opgestelde programma-mijlpalen wordt terugkoppeling aan de eigenaren aan AQUON ingeregeld.

In een op te stellen communicatieplan wordt ingeregeld hoe de resultaten zichtbaar gaan worden voor de verschillende doelgroepen (resultaten realiseren en vooral het zichtbaar maken).

Het eerste kwartaal zal in het teken staan van de beeldvorming van wat nodig is in elk van de hoofdsporen. Het tweede kwartaal operationaliseren we de plannen waar we wat precies moeten veranderen. In het derde kwartaal maken we keuzes, hoe het er praktisch uit gaat zien en in het vierde passen we dat toe.

1.1 Organisatiestructuur

Het besluit was: Het managementteam van AQUON zal zich moeten door ontwikkelen opdat er ruimte ontstaat voor de directeur. Dat moet voor 1 januari 2018 gerealiseerd zijn.

Dat hebben we als volgt geoperationaliseerd:
Om te kunnen starten met het door ontwikkelen van Aquon wordt de ombouw en reductie als gevolg van de sluiting van de locatie Breda in het eerste kwartaal van 2017 afgerond. Hiervoor is het vastgestelde formatieplan van 2017 het uitgangspunt. Voor het realiseren van de bezetting volgt, na het definitief afronden van het doorstroomprogramma, een plaatsingsproces. Dit proces ronden we in het eerste kwartaal van 2017 af.

Voor wat betreft het door ontwikkelen van de organisatie van Aquon aansluitend op de overeengekomen strategie, wordt in het tweede kwartaal van 2017 het nieuwe organisatiemodel nader uitgeschreven. Daarbij wordt het nieuwe Aquon beschreven in termen van de nieuwe structuur, formatie en bijbehorende functieprofielen. Deze wijziging is advies plichtig en in het tweede kwartaal dienen we hiertoe een adviesaanvraag in bij de OR. Uiterlijk in het derde kwartaal is de organisatie ingericht conform het nieuwe organisatiemodel.

1.2 Werkprocessen

Het besluit was: Uit de voorstellen volgt ook een aanpassing van de (ver)nieuw(d)e processen (w.o. verlenging bedrijfstijd). Die dienen in 2017 en 2018 hun beslag te krijgen.

Dat hebben we als volgt geoperationaliseerd:
Inmiddels zijn de bedrijfstijden reeds verruimd. Nu richten we onze focus op het herontwerp van primaire en ondersteunende processen. We starten met pilots om de methode later breed te kunnen uitrollen.

- 2016 Q4 bepalen we de scope van de processen die in aanmerking komen voor herontwerp.
- 2017 Q2 kiezen we de pilotprocessen die we gaan uitwerken.
- 2017 Q3 hebben we de pilotprocessen uitgewerkt en start de implementatie.
- vanaf 2017 Q4 verbreden we deze werkwijze naar alle processen in de scope.

In 2017 Q3 zijn we zover dat we pilotprocessen hebben herontworpen. Dat is tevens het moment dat we voor die processen kunnen starten met het formuleren van kaders voor make-or-buy afwegingen. De uitwerking van pilotprocessen is tevens de basis voor het inrichten van procescontrols (zie informatievoorziening) en mede een basis voor in te zetten houding en gedrag veranderingen (zie AQUON 2.0).

Vanaf Q4 verwachten we de informatie rondom nieuwe werkprocessen zodanig op orde te hebben dat we kunnen beoordelen of het wenselijk is door te groeien naar een hoger kwaliteitssysteem (ISO 9001 bovenop NEN ISO 17025).

1.3 Informatievoorziening

Het besluit was: Uit de voorstellen volgt ook een aanpassing van de (ver)nieuw(d)e informatiesystemen. Die dienen in 2017 en 2018 hun beslag te krijgen.

Dat hebben we als volgt geoperationaliseerd:
AQUON werkt in Q4 (2016) en Q1 aan Data in Control. Dit houdt in dat betrouwbare basisinformatie gebaseerd is op volledige data integriteit en daarnaast adequate ingeregelde General IT control (GITC). In Q2 en Q3 2017 regelen we een "AQUON -uitwerking" van de Baseline Informatievoorziening Waterschappen (BIWA) in.

Ten behoeve van proces-control wordt in Q1 2017 een (nieuw) systeem geïnstalleerd zodat in Q2 de opgestelde performance indicatoren vanuit de werkprocessen kunnen worden ingericht. In Q3 2017 kunnen hiermee de KPI's en overige operationele performance indicatoren als sturing en bijsturing van management worden gevolgd.

De ontwikkeling van AQUON tot dé informatieleverancier zal vanaf Q3 2017 worden opgepakt. Hierin ontwikkelen we samen met de ketenpartners waterschappen een visie om deze vervolgens in Q4 2017 als het informatiebeleid voor de lange en middellange termijn te presenteren.

2. Governance

2.1 Bestuurlijke en ambtelijke aansturing / afstemming.

Het besluit was: De *governance* te verbeteren en de samenwerking op het vlak van vraagarticulatie, het opdrachtgeverschap en het eigenaarschap te versterken.

Dat hebben we als volgt geoperationaliseerd:
Voor 1 januari 2017 richten we alle platforms in en in het eerste half jaar 2017 oefenen we dat met alle betrokkenen. In diezelfde periode ontdekken we samen met de waterschappen, wat dit voor hun eigen werkwijze gaat betekenen. In de zomer van 2017 hebben we zicht op wat de resterende veranderopgave is. Verder ontwikkelen we op basis van de genomen besluiten over de besturingsfilosofie een aangepaste gemeenschappelijke regeling en werken we dat verder uit in statuten voor verschillende activiteiten en rollen (investeringen, treasury, control etc.), een aangepaste uittreedregeling en prijsafspraken. We streven naar besluitvorming in de zomer van 2017.

2.2 Vraagarticulatie

Het besluit was: De vraagarticulatie en pakketspecificatie dient voor de zomer van 2017 voldoende helder te zijn en in de tweede helft van 2017 geïmplementeerd.

Dat hebben we als volgt geoperationaliseerd:
Voor 1 april 2017 ontwikkelen we die pakketten, die eenvoudige af te stemmen zijn met de waterschappen (quick wins). Voor 1 oktober 2017 ontwikkelen we nieuwe pakketten, waarbij meer afstemming met de waterschappen nodig is, om tot acceptatie te komen. Het jaar 2017 is een leer- en ontwikkeljaar voor het proces van de vraagarticulatie. De feitelijke meetvraag van 2017 spiegelen we aan de nieuw vastgestelde pakketten (na Q1 en na Q3). De meetvraag voor 2018 vragen we eind Q1/begin Q2 (2017) uit op basis van de dan bekende pakketten. Voor 1 januari 2018 zetten we de meetvraag 2018 om naar de vastgestelde pakketten. Jaarlijks (te beginnen eind 2017) zal het proces van vraagarticulatie worden geëvalueerd op inhoud en proces om tot verbeteringen te komen.

3. AQUON 2.0

3.1 Werkwijzen

Het besluit was: Allen (waterschappen en AQUON) gaan samen werken aan een op de voorstellen aangepaste werkwijze. Deze dienen voor 1 januari 2018 hun beslag te krijgen.

Dat hebben we als volgt geoperationaliseerd:
We willen aansluiten op de best-practices in de markt (adviesverlening, klantgerichtheid, zakelijk werken). Bij de aanpak betrekken we de OR. In het eerste kwartaal vertalen we de strategie naar de uitgangspunten voor de gewenste werkwijze in onze processen. Op basis van een aantal "sprekende" (werk)processen[1] onderzoeken we in het tweede kwartaal waar voorbeelden te vinden zijn voor de Aquon organisatie. We vertalen die "best-practices" naar wat dit voor AQUON betekent. In het derde kwartaal implementeren we de nieuwe werkwijze bij de geselecteerde "sprekende" processen. In het vierde kwartaal pakken we een volgende set met processen op en passen we ook hier best-practices toe.

Het nieuwe management vindt zijn plek in het derde kwartaal van 2017. Zij vervullen een voorbeeldfunctie bij de nieuwe werkwijzen. In dat kwartaal wordt een plan voorbereid opdat zij samen een goede (door)start kunnen maken.
De veranderingen in de werkwijze op het vlak van de governance zijn reeds in 4.1 benoemd.

3.2 Personeelsbeleid

Het besluit was: De organisatie van AQUON zal investeren in de kwaliteit van de mensen en de organisatie op de verschillende (hierna geïndiceerde) niveaus. De resultaten moeten voor 1 januari 2018 zichtbaar zijn.

Dat hebben we als volgt geoperationaliseerd:
Voor wat betreft het HR beleid geldt dat we een nieuw, op de nieuwe organisatie passend, HR beleid & instrumentarium introduceren in het derde kwartaal, dat we na het advies van de OR, vervolgens vanaf het vierde kwartaal implementeren.

4. AQUON 3.0

Het besluit was: In de tweede helft van 2017 dienen de voorbereidingen van het locatieonderzoek opgestart te worden.

Dat hebben we als volgt geoperationaliseerd:
In het vierde kwartaal 2017 maken we het plan van aanpak voor dit proces.

[1] Minimaal 4

Bijlage 1

Planning Implementatie Strategie, Governance en Organisatie AQUON 2.0

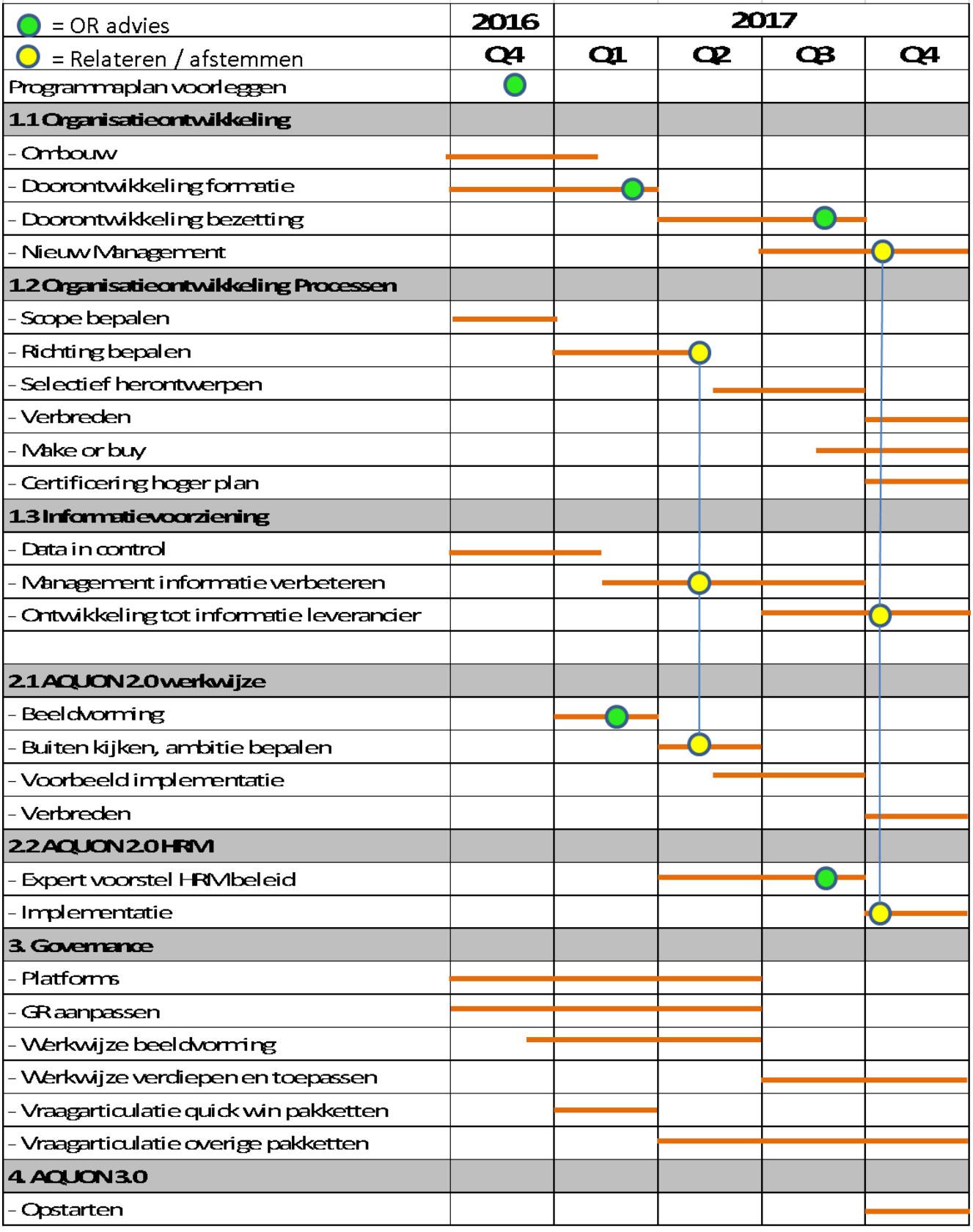

Instituut voor wateronderzoek en advies

AB 15 december 2015
Agendapunt 4.1, bijlage 3

OPLEGGER AB VERGADERING

Aan	AB AQUON
Van	DB AQUON
Vergaderdatum	15 december 2016
Steller	Henk Laarman
Onderwerp	Implementatieplan, strategie, governance en organisatie
Bijlagen	1. Implementatieplan strategie, governance en organisatie. 2. Programmaplan strategie, governance en organisatie.
Korte toelichting	Veranderplan om te komen tot de nieuwe strategie van AQUON
Advies Platform eigenaren	Positief advies
Gevraagde behandeling	bespreken

Inleiding
Op 7 juli 2016 heeft het algemeen bestuur de conclusies en aanbevelingen uit het rapport “Naar AQUON 2.0 – fase van de strategische heroriëntatie, doorontwikkeling als paradox, dichterbij en verder af organiseren” onderschreven en de in de managementsamenvatting voorgestelde besluiten overgenomen.

De eerstvolgende bestuurlijke keuze zal zijn het komen tot 1 AQUON. In het jaar 2018 zal de bestuurlijke keuze voorliggen om AQUON op één locatie te vestigen in de juiste dimensionering en op een geschikte locatie. Alvorens deze belangrijke keuze te kunnen maken is er concreet inzicht benodigd in het mogelijk zelf doen of juist uitbesteden van productie; het gewenste niveau van dienstverlening; de nieuwe dimensionering van het toekomstige pand; in welke samenwerkingsvormen en met welke partners.

Om deze keuze op een verantwoorde wijze te maken zal AQUON zich juist nu operationeel moeten voorbereiden. Het algemeen bestuur vroeg daartoe op 7 juli 2016 aan het dagelijks bestuur om op basis van de gedefinieerde strategie het nieuwe AQUON op een zakelijke en klantgerichte wijze in te richten. Deze nieuwe inrichting is benodigd om in het jaar 2018 de eigenaarskeuze op een verantwoorde wijze te kunnen maken. Aan AQUON werd gevraagd een concreet veranderplan op te stellen.

Graag presenteert en bespreekt AQUON tijdens de algemeen bestuursvergadering het nu voorliggende implementatieplan.

Implementatieplan AQUON en relatie met de begroting
Nadat het implementatieplan met het algemene bestuur is besproken wordt, zoals afgesproken in het AB van 10 november jl, een eerste begrotingswijziging 2017 opgesteld. Deze eerste begrotingswijziging 2017 zal in januari worden opgesteld, direct erna opgevolgd door de zienswijzeprocedure. Behandeling in het AB staat gepland voor het voorjaar 2017.

Instituut voor wateronderzoek en advies

Detaillering van veranderplannen
In het opgestelde implementatieplan worden de genomen bestuursbesluiten in een programma-organisatie tot het gewenste resultaat gebracht. Dit wil AQUON graag bespreken met het algemeen bestuur. Deze werkwijze past bij de nieuwe rol van het algemeen bestuur in relatie tot haar directeur.

Het implementatieplan vloeit voort uit een programmaplan, opgesteld door de geformeerde programmagroep binnen AQUON. In het programmaplan wordt de voorgenomen strategie gedetailleerder uitgewerkt naar de verschillende hoofdstromen en deelprojectplannen. Dit document, “Programmaplan Strategie, Governance en Organisatie” wordt ter kennisname meegezonden. Dit om de brug te slaan tussen eerdere detailinformatie tot de nieuwe gewenste informatie in de nieuwe rolverdeling.

Advies Platform Eigenaren
Het Platform Eigenaren heeft op 30 november jl. het implementatieplan besproken. De leden van het platform vinden het implementatieplan een goede beschrijving van wat AQUON en haar eigenaren willen en waar zij naartoe willen. Er is waardering voor AQUON dat dit plan op eigen kracht is opgesteld. In het platform is verzocht om het plan nog aan te vullen ten aanzien van risico’s en verantwoording – hoe en wanneer wordt gerapporteerd t.a.v. de mijlpalen - richting bestuur. Deze aanbevelingen zijn inmiddels opgevolgd en opgenomen in het nu voorliggende implementatieplan. Als aandachtspunt is meegegeven dat AQUON grote ambities nastreeft en dat AQUON oog moet houden voor de risico’s. Het Platform Eigenaren adviseert positief over het implementatieplan AQUON.

Hoogheemraadschap van Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	90
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	6 juli 2017
Agendapunt	B.03
Omschrijving	Aanpassing regeling Aquon

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering	20 juni 2017
Verenigde Vergadering	**6 juli 2017**

Voorgesteld besluit

1. Aan de VV voor te stellen aan D&H toestemming te verlenen om in te stemmen met de eerste wijziging gemeenschappelijke regeling Aquon 2011 en de daarbij behorende eerste wijzigingsregeling GR Aquon en de toelichting als aangegeven in de bijlagen 2 en 3.

Aanpassing regeling Aquon

Dossiernummer : 90
Vergaderdatum : 6 juli 2017

Hoogheemraadschap van Delfland

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 6 juni 2017, dossiernummer 90;

gelezen het positieve advies van de commissie Bestuur, organisatie en bedrijfsvoering.;

overwegende dat:
- Als onderdeel van Aquon 2.0 de governance, de samenwerking op het gebied van vraagarticulatie verbeterd moeten worden, het opdrachtgeverschap en het eigenaarschap versterkt moeten worden.
- De Eerste wijziging gemeenschappelijke regeling AQUON 2011 hier invulling aan geeft.

Gelet op:
...
- artikel 50 van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen;
- artikel 77 van de Waterschapswet

Besluit:

1. Aan de VV voor te stellen aan D&H toestemming te verlenen om in te stemmen met de eerste wijziging gemeenschappelijke regeling Aquon 2011 en de daarbij behorende eerste wijzigingsregeling GR Aquon en de toelichting als aangegeven in de bijlagen 2 en 3.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 6 juli 2017

De Verenigde Vergadering voornoemd,

b.a.

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Postbus 328
4000 AH Tiel

T 06-15054475
E klantvragen@aquon.nl
I www.aquon.nl

Bank NWB 636751902
BTW NL823338848B01
KvK 52811751

Aan de Colleges c.q. Dagelijks Besturen
van de deelnemende waterschappen van AQUON

Datum	:	18 april 2017
Betreft	:	Verzoek van het bestuur van AQUON om in te stemmen met de voorgestelde wijzigingen van de bepalingen van de GR AQUON
Kenmerk	:	U17.286
Behandeld door	:	M.J.S. Sinke

Geacht College c.q. Dagelijks Bestuur,

Graag vragen wij uw aandacht voor en uw medewerking bij de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling AQUON 2011 (Eerste wijziging gemeenschappelijke regeling AQUON 2011). Voor aanpassing van de regeling dient eerst het algemeen bestuur van de deelnemende waterschappen en hoogheemraadschappen toestemming te verlenen tot wijziging van de regeling, waarna het dagelijks bestuur kan besluiten tot wijziging van die regeling. Het Dagelijks Bestuur van AQUON verzoekt u dit besluitvormingstraject in te zetten.

Inleiding

De aanleiding voor het aanpassen van de gemeenschappelijke regeling (GR) AQUON vormt de besluitvorming op 7 juli 2016, over fase 2 van de strategieontwikkeling, naar aanleiding van het advies van WagenaarHoes Organisatieadvies. Het algemeen bestuur heeft aldaar besloten de conclusies en aanbevelingen uit het rapport “Naar AQUON 2.0 – fase 2 van de strategische heroriëntatie, doorontwikkeling als paradox, dichterbij en verder af organiseren” te onderschrijven en de in de managementsamenvatting voorgestelde besluiten over te nemen. Een van die besluiten betreft het verbeteren van de governance en de samenwerking op het vlak van vraagarticulatie, het opdrachtgeverschap en het eigenaarschap te versterken.

Er zijn drie sporen waarlangs wordt beoogd dit te bereiken:
1) Het AB/DB van AQUON beter in positie brengen door:

- De rollen van besturen en management strikter te scheiden.
- Eigenaarschap en opdrachtgeverschap strikter te scheiden.
- Professionele inbreng in bestuur te versterken.
- Voorzitterschap onafhankelijker te maken.

2) De advisering te verbeteren door ambtelijke rollen en platforms strikter te (onder)scheiden, door helder te zijn over welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden waar moeten liggen.
3) De gemeenschappelijke regeling op het bovenstaande aan te passen, de uittreedregeling te versimpelen en de beprijzing strakker te organiseren.

Belangrijk in dit kader is ook dat in de vergadering van het AB AQUON van 10 november 2016 is besloten tot ‘zand erover’. De waterschappen van de GR AQUON hebben aldaar besloten dat alle discussie-dossiers (besproken tijdens onderzoekfasen 1 en 2 van de strategische herijking) en alle mogelijke andere uit het verleden behorende discussie-dossiers definitief zijn gesloten. Dit is een belangrijke randvoorwaarde voor AQUON om definitief te kunnen gaan werken aan de nieuwe strategische richting met bijpassende GR.

Ontwikkeling door Platform Eigenaren AQUON

Het Platform Eigenaren AQUON, met daarin de vertegenwoordigers van de 9 waterschappen, is gevraagd een voorstel voor de aanpassing van de GR AQUON voor te bereiden en heeft dit in de afgelopen periode voortvarend opgepakt. Kort naar de zomer van 2016 is het Platform Eigenaren gestart met het bespreken van de uitgangspunten van de GR. Vervolgens is gestart met het stapsgewijs aanpassen van de GR. Er is gekeken naar (juridische) vorm en inhoud. Er is extern juridische advies ingewonnen, daarnaast heeft afstemming met het ministerie van BZK plaatsgevonden t.b.v. de interpretatie van bepaalde bepalingen. In het Platform Eigenaren zijn de inhoudelijk keuzes toegelicht en waar nodig bediscussieerd. Er is daarbij gezocht naar een goede balans tussen bestaande gevoeligheden, ervaringen vanuit het verleden en wensen voor een stabiele, sterke toekomst. Het voorstel voor de GR dat nu voorligt is geheel binnen de samenwerking van het Platform Eigenaren ontwikkeld en afgestemd. De vertegenwoordigers van de waterschappen in het Platform Eigenaren hebben de eigen juridische afdelingen geconsulteerd. Dit juridisch advies is samen gewogen en waar mogelijk en wenselijk meegenomen in de aanpassing van de GR.

Eerste wijzijzigingsregeling GR AQUON

Naast de wijzigingsregeling ontvangt u ook een nadere toelichting hierop. Een aantal belangrijke onderdelen uit de wijzigingsregeling worden in deze brief al kort toegelicht.

In de regeling staat in artikel 44 een concreet voorstel voor de uittreedregeling. Hiermee is invulling gegeven aan de in fase 2 geformuleerde behoeft om de uittreedkosten meer voorspelbaar te maken. Om te komen tot een voorstel voor een nieuwe uittreedregeling zijn eerst de uitgangspunten voor de uittreed regeling op een rij gezet. Belangrijk is dat de deelnemers vooraf kunnen weten wat de uittreedkosten zijn, waar dat nu alleen na veel becijferingen duidelijk kan worden. Uittreden moet niet onmogelijk gemaakt worden, maar mag ook de achterblijvers niet met meerkosten (van de vertrekkende partij) confronteren.

Er is gekozen voor de ontwikkeling van een formule voor uittreedkosten welke door het Algemeen Bestuur van AQUON wordt vastgesteld met minimaal 7/9 stemverhouding. Een formule die gebaseerd is op de manier waarop in 2016 de uittreedkosten bepaald zijn, met parameters die aansluiten op de werkelijkheid van de afname van de respectievelijke waterschappen. Op dit moment wordt overigens nog aan de formule gewerkt. Jaarlijks worden bij de vaststelling van de jaarrekening door de accountant de parameters becijferd en door het Algemeen Bestuur vastgesteld, bij de vaststelling van de jaarrekening.

Omdat niet duidelijk is of AQUON uittreden kan overleven is ook een bepaling opgenomen die daarover gaat. (“tenzij blijkt dat AQUON onder die voorwaarde in haar bestaan definitief bedreigd wordt”).

Met de voorgestelde aanpassingen verandert er niets aan de governance van de algemene besturen respectievelijk verenigde vergaderingen van de deelnemers. Wel wordt conform de voorstellen uit fase 2 de taakverdeling tussen algemeen bestuur, dagelijks bestuur, voorzitter, directeur en controller van AQUON aangepast.

Toelichting op de eerste wijzigingsregeling AQUON

In de toelichting op de wijzigingsregeling van de GR staat een toelichting op de verschillende wijzigingen. De volgende onderwerpen komen hier aan de orde:

- Het juridisch kader
- Een toelichting op de inhoudelijke wijzigingen
- Transponeringstabel
- Artikelsgewijze toelichting

Procedure Besluitvorming

Aan de wijziging van de regeling is een aantal formele stappen verbonden. In de GR AQUON 2011 staat het volgende ten aanzien van wijziging van de regeling.

Artikel 35 (nieuwe nummering) Wijziging.

1. Voor wijziging van de regeling is de instemming vereist van de colleges van de deelnemers, alsmede de toestemming van de vertegenwoordigende organen van de deelnemers.

2. Zowel het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur als elk van de deelnemers is bevoegd tot het doen van voorstellen tot wijziging van de regeling.

Procedure bekendmaking

Het bestuur van Waterschap Aa en Maas draagt zorg voor de toezending van deze regeling aan gedeputeerde staten van de provincies waarin de deelnemers zijn gelegen en verzorgt daarnaast publicatie in de Staatscourant. AQUON verzorgd de plaatsing van de bekendgemaakte regeling op

intranet en website van AQUON. De (gewijzigde) regeling treedt in werking op de dag die in de regeling staat vermeld, maar niet voordat de regeling openbaar is gemaakt.

Gevraagd besluit

Het Dagelijks Bestuur van AQUON verzoek u om de voorgestelde wijziging van de GR AQUON 2011 op korte termijn – bij voorkeur nog voor het zomerreces - binnen uw organisatie in besluitvorming te brengen, ten behoeve van het verkrijgen van toestemming van uw algemeen bestuur alsmede de instemming van uw dagelijkse bestuur. Afhankelijk van deze besluitvorming kan de gewijzigde regeling na bekendmaking in werking treden.

De vice voorzitter,

G.P. Beugelink

De secretaris,

ir. J.K. Bouma

Bijlagen:

- Eerste wijzigingsregeling gemeenschappelijk regeling
- Toelichting op de eerste wijzigingsregeling AQUON
- Concept maandaatregeling ter kennisname

CONCEPT

Eerste wijziging gemeenschappelijke regeling AQUON 2011

De dagelijkse besturen van het Waterschap Aa en Maas, van het Waterschap Brabantse Delta en van het Waterschap De Dommel, de colleges van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, de dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland, van het Hoogheemraadschap van Rijnland en van het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, en de colleges van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en het Waterschap Rivierenland, ieder voor zij bevoegd zijn;

overwegende dat de algemene besturen respectievelijk de verenigde vergaderingen van de betrokken waterschappen en hoogheemraadschappen toestemming ex artikel 50, tweede lid, van de Wet gemeenschappelijke regelingen hebben verleend tot wijziging van de gemeenschappelijke regeling Aquon 2011;

gelet op artikel 50 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

BESLUITEN:

vast te stellen de volgende wijziging:

Artikel I Wijzigingen
De Gemeenschappelijke regeling AQUON 2011 wordt als volgt gewijzigd:

Enig artikel
De artikelen 1 tot en met 43 worden vervangen door de volgende artikelen:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen
In deze gemeenschappelijke regeling wordt verstaan onder:
a. algemeen bestuur: algemeen bestuur van AQUON;
b. AQUON: openbaar lichaam AQUON;
c. dagelijks bestuur: dagelijks bestuur van AQUON;
d. deelnemers: dagelijkse besturen van de waterschappen Aa en Maas, Brabantse Delta en De Dommel, de colleges van dijkgraaf en heemraden van de waterschappen Hollandse Delta en Rivierenland en de colleges van dijkgraaf en hoogheemraden van de hoogheemraadschappen van Delfland, Rijnland, Schieland en de Krimpenerwaard, en De Stichtse Rijnlanden;
e. gedeputeerde staten: college van gedeputeerde staten van de provincie Noord-Brabant;
f. platform eigenaren: ambtelijk vertegenwoordigers van de deelnemers als eigenaar van de gemeenschappelijke regeling AQUON;
g. platform opdrachtgevers; ambtelijk vertegenwoordigers van de deelnemers als opdrachtgevers van de gemeenschappelijke regeling AQUON;
h. regeling: Gemeenschappelijke regeling AQUON 2018;
i. vertegenwoordigende organen van de deelnemers: algemene besturen respectievelijk de verenigde vergaderingen van de deelnemende waterschappen en hoogheemraadschappen;
j. wet: Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 2 Openbaar lichaam Aquon
1. Bij deze regeling wordt een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam als bedoeld in artikel 8 van de Wet ingesteld, genaamd AQUON.
2. AQUON is gevestigd te ‘s-Hertogenbosch.

Hoofdstuk 2 Doelstelling en taken

Artikel 3 Belang
De regeling heeft als doel om op het gebied van de informatievoorziening rond laboratoriumactiviteiten en daarmee verband houdende veld- en adviesactiviteiten te komen tot:
a. kennisdeling en -ontwikkeling;
b. vergroting van de efficiency;
c. vermindering van de kwetsbaarheid;
d. benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering; en
e. versterking van de innovatiekracht.

Artikel 4 Taken

1. AQUON heeft tot taak een zo doelmatig mogelijke levering van de informatievoorziening uit laboratoriumactiviteiten en daarmee verband houdende veld- en adviesactiviteiten als schakel in de keten van met name waterschapsactiviteiten als bedoeld in artikel 1, tweede lid van de Waterschapswet, inclusief de kwaliteitsborging ervan en de ondersteuning van de voor laboratoriumactiviteiten benodigde facilitaire processen.
2. Onder de taken genoemd in het eerste lid wordt onder andere en met name verstaan bemonsterings-, analyse- en advieswerkzaamheden ter bepaling.

Artikel 5 Uitvoering taken
1. De deelnemers verplichten zich voor de uitvoering van de werkzaamheden, bedoeld in artikel 4, diensten af te nemen van AQUON.
2. De deelnemers verrichten zelf geen werkzaamheden, als bedoeld in artikel 4, en laten evenmin derden deze werkzaamheden voor hen verrichten.
3. In afwijking van het tweede lid kunnen derden laboratoriumactiviteiten voor een of meer van de deelnemers verrichten, voor zover de op grond van artikel 21, eerste lid onder a. vastgestelde strategische kaders daar de ruimte voor biedt.

Hoofdstuk 3 Inrichting en samenstelling van het bestuur

Paragraaf 3.1 Inrichting bestuursorganen
Artikel 6 Bestuursorganen
1. Het bestuur van AQUON bestaat uit:
   a. het algemeen bestuur;
   b. het dagelijks bestuur;
   c. de voorzitter.
2. Het algemeen bestuur staat aan het hoofd van AQUON.

Paragraaf 3.2 Het algemeen bestuur
Artikel 7 Samenstelling algemeen bestuur
1. Het algemeen bestuur bestaat uit negen leden.
2. Elk van de deelnemers wijst uit zijn midden een lid aan dat hem in het algemeen bestuur vertegenwoordigt, alsmede voor elk lid een plaatsvervangend lid dat het lid bij verhindering vervangt.
3. De leden van het algemeen bestuur worden aangewezen voor de duur van de zittingsperiode van de deelnemers.
4. Indien tussentijds binnen het algemeen bestuur een plaats vacant of beschikbaar komt, wijst het de deelnemer die het aangaat in zijn eerstvolgende vergadering, of, als dit niet mogelijk is, ten spoedigste daarna, een nieuw lid aan.
5. Hij die ter vervulling van een tussentijdse vacature als lid van het algemeen bestuur wordt benoemd, treedt af op het tijdstip waarop degene in wiens plaats hij is benoemd, zou hebben moeten aftreden.
6. Een lid van het algemeen bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Hij deelt zijn ontslag mee aan de deelnemer die het aangaat. De betreffende deelnemer doet mededeling van het ontslag aan het algemeen bestuur. Het lid houdt zitting in het algemeen bestuur totdat in de opvolging is voorzien.
7. De deelnemer die hem heeft aangewezen, kan een lid van het algemeen bestuur ontslag verlenen, indien dit lid het vertrouwen van de deelnemer niet meer bezit. In dat geval draagt de deelnemer er zorg voor dat zo spoedig mogelijk een nieuw lid wordt aangewezen.
8. Bij tussentijds ontslag eindigt het lidmaatschap van het algemeen bestuur pas op het moment dat in de opvolging is voorzien.

Artikel 8 Reglement van orde
1. Het algemeen bestuur stelt met inachtneming van de bepalingen uit deze regeling en met inachtneming van de Wet een reglement voor zijn vergaderingen vast.
2. Het reglement wordt ter kennis gebracht van de deelnemers.

Artikel 9 Aantal vergaderingen
1. Het algemeen bestuur vergadert jaarlijks ten minste twee maal en voorts zo vaak als de voorzitter dit nodig oordeelt.
2. Voorts vergadert het algemeen bestuur in het geval tenminste twee van de leden dit de voorzitter schriftelijk onder opgaaf van redenen verzoeken.
3. Het algemeen bestuur vergadert binnen twee weken na een conform het tweede lid ingediend verzoek.

Artikel 10 Openbaarheid van de vergadering
1. De vergaderingen van het algemeen bestuur zijn openbaar.
2. De deuren worden gesloten wanneer een vijfde gedeelte van de aanwezige leden daarom verzoekt of de voorzitter het nodig oordeelt.

3. Het algemeen bestuur beslist vervolgens of met gesloten deuren zal worden vergaderd.
4. Indien het algemeen bestuur conform artikel 22 van de Wet heeft besloten tot het vergaderen met gesloten deuren wordt van de vergadering een afzonderlijk verslag opgemaakt, dat niet openbaar wordt gemaakt tenzij het algemeen bestuur anders beslist.
5. In een besloten vergadering kan niet worden beraadslaagd of besloten over:
   a. de vaststelling en wijziging van de begroting;
   b. de vaststelling van de jaarrekening;
   c. het aangaan van geldleningen, het uitlenen van gelden en het aangaan van rekening-courantovereenkomsten.

Artikel 11 Vergaderquorum
1. De vergadering van het algemeen bestuur kan slechts worden geopend indien blijkens de presentielijst tenminste de helft van het aantal leden in persoon of bij volmacht, aanwezig is.
2. In afwijking van het eerste lid, kan in de vergadering van het algemeen bestuur over de volgende onderwerpen slechts worden beraadslaagd en besloten, indien blijkens de presentielijst tenminste zevennegende van het aantal leden aanwezig is:
   a. strategische kaders;
   b. strategische onderwerpen;
   c. het vaststellen of wijzigen van de begroting;
   d. jaarrekening.
   e. de formule voor de uittreedkosten.
3. Indien het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is, belegt de voorzitter, onder verwijzing naar dit artikel, opnieuw een vergadering tegen een tijdstip dat tenminste vierentwintig uur na het bezorgen van de oproeping is gelegen.
4. Op de vergadering, bedoeld in het derde lid, is het eerste respectievelijk tweede lid niet van toepassing. Het algemeen bestuur kan echter over andere aangelegenheden dan die waarvoor de eerdere vergadering, bedoeld in het eerste respectievelijk tweede lid, was belegd, alleen beraadslagen of besluiten indien blijkens de presentielijst tenminste de helft van het aantal leden tegenwoordig is.

Artikel 12 Stemmen
1. Bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur heeft ieder lid één stem.
2. Voor zover in deze regeling niet anders is bepaald, worden besluiten genomen bij gewone meerderheid van stemmen.
3. Bij staking van stemmen wordt de vergadering voor het betreffende onderwerp verdaagd en wordt voor dat onderwerp een nieuwe vergadering uitgeschreven.
4. Indien de stemmen na toepassing van het derde lid, wederom staken, is het voorstel verworpen.
5. In afwijking van het derde lid is het voorstel verworpen bij staking van stemmen voor zover het benoemingen, voordrachten of aanbevelingen van personen betreft.

Artikel 13 Platform eigenaren en opdrachtgevers
1. Het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur laten zich voorafgaand aan iedere vergadering gevraagd en ongevraagd adviseren door:
   a. een platform van opdrachtgevers over vraagarticulatie en pakketspecificatie.
   b. een platform van eigenaren over eigenaarsvraagstukken, gehoord platform opdrachtgevers.
2. Onder vraagarticulatie wordt onder andere het identificeren van de behoefte en realisatie vanuit de eigen planvorming van opdrachtgevers verstaan.
3. Onder pakketspecificatie wordt verstaan welke producten en diensten AQUON standaard levert en wat onder de pluspakketten valt, en onder welke voorwaarden dit plaatsvindt met betrekking tot prijs, kwaliteit en tijdigheid met het oog op bestendigheid en bedrijfsmatig functioneren.
4. Onder eigenaarsvraagstukken worden onder andere vraagstukken bedoeld met betrekking tot governance, investeringsbeslissingen en beprijzingsystematiek, het vormgeven en beoordelen van de planning en controlcyclus.
5. Iedere deelnemer wijst voor ieder platform een ambtenaar uit zijn eigen ambtelijke organisatie aan, die zitting neemt in het platform.

Artikel 14 Ondertekening stukken
1. De voorzitter en de secretaris ondertekenen samen de stukken die van het algemeen bestuur uitgaan.
2. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter worden de stukken ondertekend door degene die de voorzitter vervangt.
3. Het algemeen bestuur kan de voorzitter toestaan de ondertekening op te dragen aan een ander lid van het algemeen bestuur, aan de technisch voorzitter of aan de directeur.
4. De medeondertekening door de directeur is niet van toepassing indien de ondertekening van de stukken die van het algemeen bestuur uitgaan, ingevolge het derde lid is overgedragen.

Paragraaf 3.2 De voorzitter en technisch voorzitter

Artikel 15 Benoeming en ontslag
1. De voorzitter wordt aangewezen door het algemeen bestuur uit zijn midden.
2. Het algemeen bestuur wijst uit zijn midden een lid aan dat de voorzitter vervangt bij verhindering of ontstentenis.
3. De voorzitter wordt aangewezen voor de zittingsperiode van de deelnemer of bij tussentijds aantreden voor de resterende zittingsduur.
4. Zodra de voorzitter ophoudt lid te zijn van het algemeen bestuur, eindigt zijn voorzitterschap.
5. Het algemeen bestuur kan besluiten de voorzitter ontslag te verlenen, indien deze het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.

Artikel 16 Technisch voorzitter
1. AQUON heeft een technisch voorzitter.
2. Het algemeen bestuur benoemt een technisch voorzitter op voordracht van een van de deelnemers uit diens midden.

Paragraaf 3.3 Het dagelijks bestuur
Artikel 17 Samenstelling dagelijks bestuur
1. Het dagelijks bestuur bestaat uit:
   a. de voorzitter, en
   b. drie leden door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen.
2. Degene die ophoudt lid van het algemeen bestuur te zijn, houdt tevens op lid van het dagelijks bestuur te zijn.
3. Indien tussentijds een plaats in het dagelijks bestuur vacant of beschikbaar komt, wijst het algemeen bestuur zo spoedig mogelijk een nieuw lid aan. Gaat het openvallen van een plaats in het dagelijks bestuur gepaard met het openvallen van een plaats in het algemeen bestuur, dan wordt het aanwijzen van een nieuw lid in het dagelijks bestuur uitgesteld totdat de opengevallen plaats in het algemeen bestuur is bezet.
4. Het algemeen bestuur kan besluiten een lid van het dagelijks bestuur ontslag te verlenen, indien deze het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
5. Gedurende de periode die het algemeen bestuur nodig heeft om de opengevallen plaats in het dagelijks bestuur dan wel de opengevallen plaats in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur, als bedoeld in het derde lid, te vullen, behoudt het dagelijks bestuur de bevoegdheid rechtsgeldige besluiten te nemen.

Artikel 18 Vergaderingen en besluitvorming
1. Het dagelijks bestuur vergadert zo vaak een lid van het dagelijks bestuur en of de voorzitter het nodig oordeelt.
2. De vergaderingen zijn niet openbaar.
3. Ieder lid heeft één stem.
4. Het dagelijks bestuur besluit bij meerderheid van stemmen. Staken de stemmen dan wordt de behandeling van het onderwerp verdaagd.
5. Het dagelijks bestuur stelt een reglement van orde voor zijn vergaderingen vast.

Artikel 19 Ondertekening van stukken
1. De voorzitter en de directeur ondertekenen samen de stukken die van het dagelijks bestuur uitgaan.
2. Bij verhindering of ontstentenis van de voorzitter worden de stukken ondertekend door degene die krachtens artikel 14 de voorzitter vervangt.
3. Het dagelijks bestuur kan de voorzitter toestaan de ondertekening op te dragen aan een ander lid van het dagelijks bestuur, aan de technisch voorzitter of aan de directeur.
4. De medeondertekening door de directeur is niet van toepassing indien de ondertekening van de stukken die van het dagelijks bestuur uitgaan, ingevolge het derde lid is overgedragen.

Hoofdstuk 4 Taken en bevoegdheden bestuur

Paragraaf 4.1. Taken en bevoegdheden algemeen bestuur
Artikel 20 Algemeen
1. Bij het algemeen bestuur berusten alle taken en bevoegdheden die op grond van deze regeling, wettelijke bepalingen of overeenkomsten aan AQUON toekomen, voor zover deze ingevolge deze regeling of wettelijke bepalingen niet aan het dagelijks bestuur zijn opgedragen.
2. Het algemeen bestuur kan een of meer van zijn bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur, tenzij de aard van de bevoegdheid zich daartegen verzet.

Artikel 21 Taken
1. Tot de taken van het algemeen bestuur behoren, onverminderd het bepaalde in artikel 50e van de wet, onder meer:
   a. de vaststelling van de strategische kaders van AQUON;
   b. het met in achtneming van deze regeling voor zijn vergaderingen vaststellen van een reglement van orde, waarvan een exemplaar ter kennis wordt gebracht van de deelnemers;
   c. het vaststellen en wijzigen van de begroting;

d. het vaststellen van de jaarrekening;
e. het aangaan van geldleningen en van rekening-courantovereenkomsten boven een bedrag van € 1.000.000,-;
f. het uitlenen van gelden boven een bedrag van € 1.000.000,-;
g. het vaststellen van de bijdragen van de deelnemers aan AQUON en de wijze van betaling ervan.

2. Het algemeen bestuur besluit slechts bij unanimiteit tot de oprichting van en de deelneming in stichtingen, maatschappen, vennootschappen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborg-maatschappijen. Een dergelijk besluit kan uitsluitend genomen worden indien dat in het bijzonder aangewezen moet worden geacht voor de behartiging van het daarmee te dienen openbaar belang.
3. Het besluit als bedoeld in het tweede lid wordt niet genomen dan nadat de vertegenwoordigende organen van de deelnemers een ontwerpbesluit is toegezonden en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

Artikel 22 Verslag over de werkzaamheden

1. Jaarlijks voor 1 april stelt het algemeen bestuur een verslag vast over de werkzaamheden van AQUON in het voorafgaande jaar en biedt dat binnen twee weken na de vaststelling aan de deelnemers aan.
2. Het verslag over de werkzaamheden als bedoeld in het eerste lid wordt binnen twee weken na vaststelling aan gedeputeerde staten gezonden.

Paragraaf 4.2 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur
Artikel 23 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 50e van de Wet, en voor zover niet bij of krachtens wettelijke bepaling de voorzitter met de navolgende taken en bevoegdheden is belast, heeft het dagelijks bestuur tot taak het voeren van het dagelijks bestuur van AQUON. Hieronder wordt tenminste verstaan:
   a. het uitoefenen van de dagelijkse leiding van AQUON op een zodanige wijze dat de goede voortgang van de aan AQUON opgedragen werkzaamheden te allen tijde is verzekerd
   b. de voorbereiding van al hetgeen in de vergaderingen van het algemeen bestuur ter overweging en beslissing moet worden gebracht;
   c. de uitvoering van de besluiten van het algemeen bestuur.
2. Van de bevoegdheden genoemd in het eerste lid kan het dagelijks bestuur mandaat verlenen aan de directeur voor zover de aard van de bevoegdheid zich niet tegen de mandaatverlening verzet.
3. De directeur kan ondermandaat verlenen van de aan hem gemandateerde bevoegdheden.

Paragraaf 4.3 Taken en bevoegdheden voorzitter en technisch voorzitter
Artikel 24 taken en bevoegdheden voorzitter

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 50e van de wet is de voorzitter onder meer belast met de volgende taken:
   a. de voorbereiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
   b. voorzitterschap van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
   c. vertegenwoordiging van AQUON in en buiten rechte.
2. De voorzitter draagt zijn taken, bedoeld in het eerste lid onder a en b over aan de technisch voorzitter.
3. De voorzitter machtigt de directeur voor de taken, bedoeld in het eerste lid, onder c.

Hoofdstuk 5 Organisatie

Paragraaf 5.1 Ambtelijke organisatie
Artikel 25 Ambtelijke organisatie

1. AQUON heeft een ambtelijke organisatie.
2. Uitgezonderd de directeur en de controller, benoemt het dagelijks bestuur de ambtenaren, alsmede het personeel werkzaam op basis van arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, werkzaam in de ambtelijke organisatie en stelt de bezoldiging vast.
3. De Sectorale Arbeidsvoorwaarden Waterschappen zijn van overeenkomstige toepassing op het personeel van AQUON. Nadere rechtspositionele kaders worden door het dagelijks bestuur vastgesteld.
4. De directeur stelt de bezoldiging vast binnen het bezoldigingskader, bedoeld in het vorige lid.

Paragraaf 5.2 Directeur
Artikel 26 Benoeming directeur

1. AQUON heeft een directeur.
2. Het algemeen bestuur besluit tot benoeming, schorsing en ontslag van de directeur, op voordracht van het dagelijks bestuur.
3. Het algemeen bestuur kan besluiten de directeur ontslag te verlenen, indien de directeur het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
4. Het algemeen bestuur regelt de bezoldiging van de directeur.
5. Het dagelijks bestuur regelt de vervanging van de directeur.

Artikel 27 Taak en bevoegdheid directeur

1. De directeur staat aan het hoofd van de ambtelijke organisatie.
2. De directeur staat het algemeen bestuur, de voorzitter en het dagelijks bestuur en technisch voorzitter als secretaris bij in de uitoefening van hun taak.
3. De directeur is in de vergaderingen van het algemeen en dagelijks bestuur aanwezig.
4. De directeur vertegenwoordigt het bestuur naar het georganiseerd overleg met de vakbonden.
5. De directeur is aan het algemeen bestuur verantwoording schuldig over het door hem gevoerde beleid en beheer.
6. De directeur geeft het algemeen bestuur en dagelijks bestuur alle inlichtingen die het algemeen bestuur en dagelijks bestuur voor de uitvoering van hun taak nodig hebben.
7. Het algemeen bestuur stelt in een instructie nadere regels over de taak en bevoegdheden van de directeur.
8. De instructie bedoeld in het zevende lid, regelt tevens de wijze waarop het dagelijks bestuur intervisie biedt en toezicht houdt op de directeur ten aanzien van de aan hem opgelegde taken voor zover de taken betrekking hebben op het uitvoeren van besluiten van het algemeen bestuur.

Paragraaf 5.3 Controller
Artikel 28 Benoeming controller
1. AQUON heeft een controller.
2. Het algemeen bestuur besluit tot benoeming, schorsing en ontslag van de controller, op voordracht van het dagelijks bestuur.
3. Het algemeen bestuur kan besluiten de controller ontslag te verlenen, indien de controller het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.
4. Het algemeen bestuur regelt de bezoldiging van de controller.
5. Het dagelijks bestuur regelt de vervanging van de controller.

Artikel 29Taak en bevoegdheid controller
1. De controller adviseert de directeur en het dagelijks en algemeen bestuur over het op koers brengen en houden van de organisatie, zoals vastgelegd bij de strategische kaders. In geval naar het oordeel van de controller, de directeur afwijkt van de door het algemeen en of dagelijks bestuur genomen besluiten, informeert hij het algemeen bestuur onverwijld.
2. Het algemeen bestuur stelt een controllerstatuut vast waarin de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de controller nader zijn geregeld.
3. Het algemeen bestuur stelt regels omtrent de planning en controlcyclus van AQUON.

Hoofdstuk 6 Inlichtingen en verantwoording
Artikel 30 Algemeen
1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter geven aan de afzonderlijke leden van de vertegenwoordigende organen van de deelnemers en deze organen als geheel gevraagd en ongevraagd alle informatie die voor een juiste beoordeling van het door het bestuur en de voorzitter gevoerde en te voeren beleid nodig is.
2. Het reglement van orde voor het algemeen bestuur regelt de wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan het in het vorige lid bepaalde.

Artikel 31 Algemeen bestuur
1. Een lid van het algemeen bestuur dient de deelnemer die hem heeft aangewezen, alsmede het vertegenwoordigend orgaan van de deelnemer die hem heeft aangewezen, alle inlichtingen te verstrekken die door één of meer leden van de deelnemer of dat vertegenwoordigend orgaan worden gevraagd.
2. Een lid van het algemeen bestuur kan ter verantwoording worden geroepen door de deelnemer die hem heeft aangewezen, alsmede het vertegenwoordigend orgaan van de deelnemer die hem heeft aangewezen, voor het door hem in dat bestuur gevoerde beleid.
3. Het bepaalde in de voorgaande leden is van overeenkomstige toepassing op plaatsvervangende leden.

Artikel 32 Dagelijks bestuur
1. Het dagelijks bestuur en elk van zijn leden afzonderlijk zijn aan het algemeen bestuur verantwoording schuldig over het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur.
2. Het dagelijks bestuur geeft het algemeen bestuur alle inlichtingen die het algemeen bestuur voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.

Hoofdstuk 7 De financiën

Paragraaf 7.1 Algemeen
Artikel 33 Dienstjaar

Het dienstjaar van AQUON is gelijk aan het kalenderjaar.

Artikel 34 Kostentoerekening

1. Het algemeen bestuur stelt jaarlijks bij de begroting de bijdrage van de deelnemers vast.
2. De bijdrage, bedoeld in het eerste lid, is opgebouwd uit:
   a. laboratorium gerelateerde kosten;
   b. eigenaarskosten.
3. De laboratorium gerelateerde kosten bestaan voor :
   a. 75% uit vaste kosten. Deze kosten worden, in de verhouding van het individueel voortschrijdend gerealiseerde driejaarsgemiddelde productieaantal ten opzichte van de totale productie in het desbetreffende tijdvak, verrekend. De gerealiseerde productieaantallen worden overgenomen uit de meest actuele vastgestelde jaarstukken; en
   b. 25% uit variabele kosten. Deze kosten worden, in de verhouding van de individuele werkelijke jaarproductie ten opzichte van de werkelijke totale productie in het desbetreffende jaar, verrekend.
   c. De som van de kostentoerekening zoals vermeld in de leden 3a en 3b van dit artikel vormt de definitieve bijdrage van een deelnemer voor laboratorium gerelateerde kosten.
4. De bijdrage, bedoeld in het derde lid, is terug te leiden naar een prijsstelling voor producten en diensten.
5. De eigenaarskosten hebben betrekking op de kosten die gemaakt worden om AQUON een duurzaam gezonde basis te geven en te doen behouden. Deze kosten worden op een gelijke wijze verrekend als vermeld in lid 3.a van dit artikel.
6. Het algemeen bestuur bepaalt de hoogte van de eigenaarskosten.
7. Het algemeen bestuur brengt voorafgaand aan ieder kwartaal een voorschot in rekening bij de deelnemers.
8. Het voorschot, bedoeld in het voorgaande lid, is gebaseerd op de programmabegroting van het betreffende jaar.
9. De afrekening van de bijdrage vindt jaarlijks plaats bij de vaststelling van de jaarrekening:

Artikel 35 Voorschriften voor geldelijk beheer en administratie

Het algemeen bestuur stelt voorschriften vast voor het geldelijk beheer en de administratie. Ten aanzien van de controle op het geldelijk beheer en de administratie is de verordening als bedoeld in artikel 109 Waterschapswet van overeenkomstige toepassing.

Artikel 36 Borgtocht

1. De deelnemers dragen er steeds zorg voor dat AQUON te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen en in geval van aan AQUON verstrekte geldleningen is iedere deelnemer hiervoor per geldlening jegens betreffende geldgever rechtstreeks aansprakelijk conform zijn kostenaandeel in AQUON, op basis van de laatst vastgestelde verdeelsleutel.
2. Indien aan het algemeen bestuur van AQUON blijkt dat een deelnemer weigert deze verplichte uitgave op de begroting te zetten, doet het algemeen bestuur onverwijld een verzoek aan het college van gedeputeerde staten, dat bevoegd is omtrent toezicht op de betreffende deelnemer, deze deelnemer alsnog aan zijn verplichting te laten voldoen, zulks op grond van de van toepassing zijnde toezichtbepalingen uit de Waterschapswet, de Waterwet, de Provinciewet en de wet.
3. De deelnemers verbinden zich in geval van opheffing van AQUON de rechten en verplichtingen van AQUON over de deelnemers te verdelen op basis van de laatst vastgestelde verdeelsleutel.

Paragraaf 7.2 De begroting

Artikel 37 Voorbereiding en vaststelling begroting

1. Het dagelijks bestuur stelt na consultatie van de deelnemende waterschappen jaarlijks een ontwerpbegroting op voor het komende jaar.
2. Uiterlijk acht weken voor aanbieding aan het algemeen bestuur zendt het dagelijks bestuur de ontwerpbegroting toe aan elk van de vertegenwoordigende organen van de deelnemers.
3. De ontwerpbegroting wordt door de zorg van de deelnemers voor een ieder ter inzage gelegd en, tegen betaling van kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld. Van de terinzagelegging en de verkrijgbaarstelling wordt openbaar kennis gegeven. Artikel 100, derde lid, Waterschapswet is van overeenkomstige toepassing.
4. De vertegenwoordigende organen van de deelnemers kunnen bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting indienen. Het dagelijks bestuur voegt de zienswijzen bij de ontwerpbegroting zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
5. De begroting wordt uiterlijk 15 juli voorafgaande aan het dienstjaar waarvoor deze geldt, door het algemeen bestuur vastgesteld.

6. In afwijking van artikel 12, tweede lid, wordt de begroting vastgesteld bij tenminste zevennegende meerderheid van het aantal zitting hebbende leden.
7. Nadat de begroting is vastgesteld, zendt het algemeen bestuur de begroting aan de vertegenwoordigende organen van de deelnemers, die ter zake bij de colleges van gedeputeerde staten hun zienswijzen naar voren kunnen brengen.
8. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen vier weken na de vaststelling door het algemeen bestuur, doch in ieder geval voor 1 augustus van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, aan gedeputeerde staten en aan gedeputeerde staten van elke andere betrokken provincie.

Artikel 38 Wijziging begroting
1. Het bepaalde in artikel 37 alsmede het bepaalde in artikel 101 Waterschapswet is van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, met dien verstande dat de data genoemd in het vijfde en achtste lid niet gelden.
2. In afwijking van het eerste lid is het algemeen bestuur bevoegd de begroting te wijzigen wanneer deze geen wijziging brengt in het totaal van de kosten van de deelnemers.
3. Vaststelling van de wijziging bedoeld in het tweede lid geschiedt in afwijking van artikel 12, tweede lid, bij tenminste zeven negende meerderheid van het aantal zitting hebbende leden.

Artikel 39 Financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening
Het dagelijks bestuur zendt vóór 15 april van het jaar voorafgaande aan dat waarvoor de begroting dient, de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening aan de vertegenwoordigende organen van de deelnemers.

Paragraaf 7.3 De jaarrekening
Artikel 40 Vaststelling jaarrekening
1. Het dagelijks bestuur biedt tijdig de jaarrekening over het afgelopen dienstjaar met alle bijbehorende bescheiden ter vaststelling aan aan het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur onderzoekt de jaarrekening zonder uitstel en stelt de jaarrekening vast vóór 1 juli daaropvolgend.
3. Het algemeen bestuur doet van deze vaststelling onder toezending van een exemplaar van de jaarrekening mededeling aan de besturen van de deelnemers.
4. Het dagelijks bestuur zendt de jaarrekening binnen twee weken na de vaststelling, doch in ieder geval vóór 15 juli volgend op het dienstjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, met alle bijbehorende stukken, inclusief de accountantsverklaring, aan gedeputeerde staten en aan gedeputeerde staten van elke andere betrokken provincie.
5. Het besluit tot vaststelling van de jaarrekening van inkomsten en uitgaven strekt, voor zover het de daarin goedgekeurde bedragen betreft, aan de directeur, de controller, de administrateur, de kassier en het bestuur tot ontlasting, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.

Hoofdstuk 8 Archief

Artikel 41 Archivering
1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg en het toezicht op de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden van AQUON.
2. Voor de bewaring van de op grond van Artikel 12, eerste lid van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden wijst het dagelijks bestuur een archiefbewaarplaats aan.
3. Bij opheffing van deze regeling worden – met inachtneming van het in het eerste lid gestelde – de archiefbescheiden overgebracht naar de archiefbewaarplaats van de deelnemer waar het openbaar lichaam is gevestigd.

Hoofdstuk 9 Wijziging, toetreding, uittreding, opheffing
Artikel 42 Wijziging
1. De regeling kan worden gewijzigd bij gelijkluidende besluiten van alle deelnemers, alsmede de toestemming van de vertegenwoordigende organen van de deelnemers.
2. Zowel het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur als elk van de deelnemers is bevoegd tot het doen van voorstellen tot wijziging van de regeling.

Artikel 43 Toetreding

1. Voor toetreding tot de regeling is de instemming vereist van alle deelnemers. De deelnemers kunnen uitsluitend instemming geven wanneer zij daarvoor de toestemming van hun vertegenwoordigende organen hebben.
2. Het algemeen bestuur kan aan de toetreding voorwaarden verbinden.
3. Op de voor toetreding noodzakelijke wijziging van de regeling is artikel 42 van toepassing.
4. Een toegetreden deelnemer kan van de diensten van AQUON niet eerder dan in het nieuwe dienstjaar gebruik maken, tenzij in een nadere overeenkomst, door het algemeen bestuur te sluiten, anders is afgesproken.
5. De kosten van de in verband met toetreding vereiste bekendmaking komen ten laste van de toegetreden deelnemer.

Artikel 44 Uittreding
1. Voor uittreding uit de regeling wordt een opzegtermijn van ten minste één kalenderjaar in acht genomen. Gedurende vijf jaar na de datum van toetreding tot de regeling is uittreding niet mogelijk.
2. Het voornemen tot uittreding wordt bij aangetekende kennisgeving aan het algemeen bestuur meegedeeld.
3. De uittreedkosten zijn bepaald op basis van de, in het Algemeen Bestuur vast te stellen, formule die daartoe bij de vaststelling van de laatste jaarrekening jaarlijks wordt geactualiseerd, tenzij blijkt dat AQUON onder die voorwaarde in haar bestaan definitief bedreigd wordt.
4. Op de voor uittreding noodzakelijke wijziging van de regeling is artikel 42 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 45 Opheffing
1. Voor opheffing is de instemming vereist van alle deelnemers.
2. Bij opheffing van de regeling wordt een liquidatieplan opgesteld door een onafhankelijke registeraccountant. Het liquidatieplan wordt vastgesteld door het algemeen bestuur.

HOOFDSTUK 10 SLOTBEPALINGEN.

Artikel 46 Duur
De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 47 Geschillen
Van een geschil als bedoeld in artikel 28, eerste lid, van de wet is sprake als ten minste één van de deelnemers een zodanige mening is toegedaan.

Artikel 48 Toezending
Het bestuur van Waterschap Aa en Maas draagt zorg voor de toezending van deze regeling aan gedeputeerde staten van de provincies waarin de deelnemers zijn gelegen.

Artikel 49 Inwerkingtreding
1. Het bestuur van Waterschap Aa en Maas draagt zorg voor bekendmaking van de regeling.
2. De regeling treedt in werking op 1 januari 2018. Indien de bekendmaking bedoeld in het eerste lid, plaatsvindt na 31 december 2017, treedt zij in werking met ingang van de dag na de datum van bekendmaking.

Artikel 50 Citeerwijze
Deze regeling wordt aangehaald als ‘Gemeenschappelijke regeling AQUON 2018’.

Artikel II Inwerkingtreding
1. Het bestuur van Waterschap Aa en Maas draagt zorg voor bekendmaking van de regeling.
2. De regeling treedt in werking op 1 januari 2018. Indien de bekendmaking bedoeld in het eerste lid, plaatsvindt na 31 december 2017, treedt zij in werking met ingang van de dag na de datum van bekendmaking.

Artikel III Citeertitel
Deze wijzigingsregeling wordt aangehaald als Eerste wijziging gemeenschappelijke regeling AQUON 2011.

Algemene toelichting op de eerste wijzigingsregeling Aquon

Algemeen
De aanleiding voor het aanpassen van de gemeenschappelijke regeling vormt de besluitvorming in de zomer van 2016, naar aanleiding van het advies van WagenaarHoes Organisatieadvies: “Naar AQUON 2.0 – fase 2 van de strategische heroriëntatie, doorontwikkeling als paradox, dichterbij en verder af organiseren”.
Met de in dat rapport uitgewerkte voorstellen werd een proces afgerond dat de bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers van de negen eigenaren van AQUON in goede samenwerking hebben doorlopen. AQUON heeft in 2014 en 2015 bovendien een verandering gerealiseerd die het vertrouwen kan geven dat AQUON kan voldoen aan de daarbij geformuleerde ambities en verwachtingen. Er lagen voorstellen voor om strategie, *governance* en AQUON- organisatie aan te passen.

Besloten is in de zomer van 2016 vervolgens onder meer om:
1. Het strategisch profiel van AQUON als volgt in te kaderen:
- AQUON is “*full service”* ketenpartner van de deelnemende waterschappen.
- AQUON is middels het proces van vraagarticulatie verbonden met de hoofdprocessen van de waterschappen.
- AQUON levert als uitkomst van het proces van vraagarticulatie standaardpakketten (soorten water, typen activiteiten) en een beperkt aantal pluspakketten. 90 à 95% van hun vraag brengen de waterschappen onder bij AQUON.
- AQUON realiseert een zakelijke balans tussen zelf doen en inkopen.
- AQUON is samen met de waterschappen actief in innovatienetwerken.

2. De *governance* te verbeteren en de samenwerking op het vlak van vraagarticulatie, het opdrachtgeverschap en het eigenaarschap te versterken.
- Het AB/DB beter in positie te brengen door
    - de rollen van besturen en management strikter te scheiden.
    - eigenaarschap en opdrachtgeverschap strikter te scheiden.
    - professionele inbreng in bestuur te versterken.
    - voorzitterschap onafhankelijker te maken.
- De advisering te verbeteren door ambtelijke rollen en platforms strikter te (onder)scheiden, door helder te zijn over welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden waar moeten liggen.
- De gemeenschappelijke regeling op het bovenstaande aan te passen, de uittreedregeling te versimpelen en de beprijzing strakker te organiseren.

Een en ander is in goed overleg en overeenstemming doordacht en vertaald in bijgaande eerste wijzigingsreling AQUON.

Hierbij is ook nog meegenomen dat vlak na de laatste aanpassingen van de regeling in 2015 bleek dat de regeling niet werd beschreven als een regeling van de dagelijks besturen respectievelijk colleges van dijkgraven en heemraden van de deelnemers. Dat vroeg een aanpassing van artikel 1 en artikel 7, 35 en 36 waar daar naar werd verwezen.

Met nadruk wordt vastgesteld dat met de hier voorgestelde aanpassingen er niets verandert in de governance van de algemene besturen respectievelijk verenigde vergaderingen van de deelnemers. Conform de besluitvorming, als hiervoor weer gegeven, wordt de taakverdeling tussen algemeen bestuur, dagelijks bestuur, voorzitter en secretaris/directeur van Aquon aangepast.

Juridisch kader
De wijziging van de gemeenschappelijke regeling is opgesteld als een besluit waarbij alle artikelen worden vervangen door nieuwe artikelen. Hierdoor blijft de wijziging juridisch beperkt tot een wijziging van de regeling zelf en houdt deze geen verband met intrekken of opheffen van de regeling. De citeertitel is om die reden ongewijzigd.
Voor de transparantie is een transponeringstabel opgemaakt.

Bij het opstellen van de regeling is er voor gekozen een aantal bepalingen uit de Wet gemeenschappelijke regelingen over te nemen. Hiermee is beoogd een totaaloverzicht te geven. Als vanzelfsprekend gaat de Wet hier boven de bepaling van de regeling zelf, mocht de bepaling in de Wet wijzigen.

Voor de opbouw is zoveel aansluiting gezocht bij de opbouw van de Wet gemeenschappelijke regelingen en de Waterschapswet. Behalve inhoudelijke wijzigingen, zijn enkele artikelen redactioneel aangepast.

Toelichting op inhoudelijke wijzigingen
Bestuursbevoegdheden

Het algemeen bestuur van Aquon wordt geacht meer als aandeelhouders vergadering van AQUON te gaan functioneren. Zij stellen de begroting en de rekening vast. Deze taken van het algemeen bestuur zijn benoemd in artikel 21.
Het dagelijks bestuur van Aquon dient meer als Raad van Commissarissen/Raad van Toezicht te gaan functioneren. De directeur kan daardoor zijn rol en verantwoordelijkheid als directeur beter invullen en van daaruit van het dagelijks bestuur diverse bevoegdheden via een mandaat of machtiging/volmacht. De over te dragen bevoegdheden zijn benoemd in artikel 23. Daarnaast zijn in artikel 27 direct taken aan de directeur toebedeeld.

Zou een waterschap bijvoorbeeld aan AQUON vragen landmeetkundige activiteiten te verrichten, dan past dat niet binnen de nu vastgestelde strategie en zou een besluit van het algemeen bestuur over de strategie nodig zijn om dat mogelijk te maken. De begroting vormt er het kader voor, waarbinnen de strategie en eventuele investeringsbeslissingen vorm dienen te krijgen.
De strategische kaders worden gevormd door eerder genomen besluiten van het Algemeen Bestuur daarover. Het meest recente voorbeeld is de rapportage van fase 2. Bekeken zal worden of, voor de strategische kaders zoals die zijn vastgesteld, een handzaam overzicht gemaakt dan worden.

Het dagelijks bestuur adviseert de directeur en draagt de directeur voor ter benoeming door het algemeen bestuur. Tot slot ziet het dagelijks bestuur toe op het functioneren van de directeur. Het dagelijks bestuur stelt ook het bezoldigingskader vast, waarbinnen de directeur de ruimte heeft bij de aanstelling en ontwikkeling van personeel. De directeur mag voortaan zelf de organisatiestructuur vaststellen, privaatrechtelijke rechtshandelingen plegen en geldleningen aangaan en of gelden uitlenen tot een bedrag van €1 mln. binnen het door het algemeen bestuur vastgestelde strategie en begrotingskader.

Deze aanpassingen in de GR treft vele artikelen. Onder andere
- Het toevoegen van de artikelen 26-28 over de directeur en de controller. Zij zijn deel van de ambtelijke organisatie maar hebben een specifieke en stevigere rol in verhouding tot de drie wettelijk verankerde bestuursorganen (algemeen bestuur, dagelijks bestuur en voorzitter in artikel 6)

De directeur
De directeur heeft een nadrukkelijker rol. Dit komt tot uitdrukking in de artikelen 26 en 27, maar ook bij de taken van het dagelijks bestuur in artikel 23. De taken uit artikel 23 komen terug in een mandaat/machtings en volmachtsbesluit aan de directeur waarvoor een nadrukkelijke grondslag in artikel 23, tweede lid is neergelegd, een en ander volledig conform de in de zomer van 2016 genomen besluiten uit fase 2.

Checks en balances
Behalve de directeur is een controller aan de regeling toegevoegd. Waar de directeur meer bevoegdheden krijgt ligt het voor de hand uit hoofde van een adequate organisatie van “checks en balances” een controller aan te stellen. De controller zal de directeur ondersteunen met informatie om AQUON op koers te houden en zo nodig te brengen. Waar de directeur naar het oordeel van de controller daarin niet slaagt en of maatregelen neemt die er mee in strijd zijn, kan deze zich rechtsreeks wenden tot het bestuur. Een en ander wordt in een apart controllerstatuut beschreven. Voor het beheer van de middelen wordt een treasurystatuut toegevoegd. Verder wordt een “planning en control” reglement opgesteld waarvan nog bepaald moet worden waar het wordt vastgesteld.

De technisch voorzitter
Zoals besproken in fase 2 is behoefte aan zich meer onafhankelijk gepositioneerde voorzitter die geen eigen waterschapsbelang dient. De wet schrijft voor dat er altijd een voorzitter is. In de praktijk van AQUON zal deze alleen als vervanger van de technisch voorzitter (zie artikel 15, 16 en 24) optreden. In de hier uit gewerkte vorm is de technisch voorzitter geen lid van het algemeen bestuur, is geen bestuursorgaan, heeft geen stemrecht en krijgt zijn taken en bevoegdheden door mandaat of machtiging van de (wettelijke) voorzitter. Waar de voorzitter een beslissende stem had is dat nu dus niet meer mogelijk en moet er dus altijd een meerderheid zijn die het besluit mogelijk maakt.

Uittreedregeling
In de regeling staat in artikel 44 een concreet voorstel voor de uittreedregeling. Hiermee is invulling gegeven aan de in fase 2 geformuleerde behoeft om de uittreedkosten meer voorspelbaar te maken.
Om te komen tot een voorstel voor een nieuwe uittreedregeling zijn eerst de uitgangspunten voor de uittreed regeling op een rij gezet. Belangrijk is dat de deelnemers vooraf kunnen weten wat de uittreedkosten zijn, waar dat nu alleen na veel becijferingen duidelijk kan worden. Uittreden moet niet onmogelijk gemaakt worden, maar mag ook de achterblijvers niet met meerkosten (van de vertrekkende partij) confronteren. De directeur moet voldoende tijd krijgen de organisatie aan de te wijzigen omstandigheden aan te passen. Als de veranderopgave te groot is voor de directeur moet er een ontsnappingsclausule zijn.
Voor de uittreedkosten wordt een formule ontwikkeld en door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Een formule die gebaseerd is op de manier waarop in 2016 de uittreedkosten bepaald zijn met parameters die aansluiten op de werkelijkheid van de afname van de respectievelijke waterschappen. Jaarlijks worden bij de vaststelling van de jaarrekening door de accountant de parameters becijferd en door het Algemeen Bestuur vastgesteld, bij de vaststelling van de jaarrekening. Omdat niet duidelijk is of AQUON dat kan overleven moet ook hier een bepaling

opgenomen worden die daarover gaat. (“tenzij blijkt dat AQUON onder die voorwaarde in haar bestaan definitief Typ hier uw vergelijking.bedreigd wordt”).

7. Prijsbepaling, vraagarticulatie en pakketspecificatie.
Een ander kritisch punt is de prijsbepaling in samenhang met de vraagarticulatie en pakketspecificatie geweest. Voor de vraagarticulatie en pakket specificatie is een uitgewerkt traject gedefinieerd tussen de waterschappen en AQUON. In stappen wordt de meetvraag van de individuele waterschappen naast elkaar gelegd en in pakketten gebundeld en gematcht. Waar nodig wordt deze vervolgens in onderling overleg bijgesteld als daar voldoende behoefte aan blijkt. Bij de start van een nieuw jaar wordt het proces geëvalueerd en aangepast als daar voldoende behoefte aan blijkt te bestaan.
Daarnaast is een proces van kostprijs analyse gestart. Dat leidt tot een concreet voorstel voor de inrichting van de kostprijzen. Daarbij is onderscheid te maken tussen laboratorium gerelateerde kosten en eigenaarskosten, zoals in artikel 34 concreet gemaakt.

Overige aanpassingen
In artikel 4 werd een gedetailleerde definitie gegeven van de taken van AQUON. Dat is nu wat algemener gedefinieerd. Bij het proces van vraagarticulatie wordt jaarlijks nader bepaald wat AQUON precies levert en is de oude gedetailleerde beschrijving niet meer passend. De strategie die voortaan als taak is gedefinieerd van het algemeen bestuur kan voldoende kader geboden worden.

Transponeringstabel

Nieuw	oud
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6,7
7	8
8	-
9	9
10, eerste lid-derde lid	10, eerste lid
10, vierde lid	12, eerste en tweede lid.
11	10, tweede tot en met vierde lid
12	11
13	-
14	Artikel 21, derde lid
15	20 en 21
16	-
17	17
18	18
19	21, derde lid
20	13
21	14
22	15
23	19
24	21
25	22, eerste lid en -
26	-
27	-
28	-
29	-
30	23
31	24
32	25
33	27
34	28
35	29
36	29a
37	30
38	31
39	32

40	33
41	34
42	35
43	36
44	37
45	38

Artikelsgewijze toelichting
Artikel 6 Bestuursorganen
Dit artikel is direct afkomstig uit de Wet. Het artikel bevat alleen de wettelijke bestuursorganen. Om die reden is de technisch voorzitter en de ambtelijke organisatie niet opgenomen. De volgorde van de bestuursorganen is niet gelijk aan de volgorde van de opvolgende paragrafen. Dit heeft te maken met de volgorde in de Wet.

Artikel 11 Vergader en besluitvormingsquorum
Dit artikel ziet alleen op het openingsquorum. Zonder dit quorum kan de vergadering niet worden geopend. Het benodigde quorum om tot een besluit te komen, is geregeld in artikel 12 en bij de desbetreffende onderwerpen.

Artikel 14 Ondertekening stukken
Dit artikel regelt de ondertekening van stukken die van het AB uitgaan en de bevoegdheid om een ondertekeningsmandaat te geven. Let wel het betreft een ondertekeningsmandaat. De besluitvorming vindt plaats in de vergadering van het AB van AQUON. Om die reden kan ondertekend worden door één persoon.

Artikel 16 Technisch voorzitter
De technisch voorzitter is nieuw in de regeling. Dit is geen bestuursorgaan maar een persoon aan wie taken van de voorzitter kunnen worden overgedragen. De over te dragen taken zijn bij de voorzitter opgesomd.

Artikel 19 Ondertekening stukken
Dit artikel regelt de ondertekening van stukken die van het DB uitgaan en de bevoegdheid om een ondertekeningsmandaat te geven. Let wel het betreft een ondertekeningsmandaat. De besluitvorming vindt plaats in de vergadering van het DB. Om die reden kan ondertekend worden door één persoon.
Let wel dit staat los van het mandaat- machtigings en volmachtbesluit van diverse taken aan de directeur.

Artikel 21 Taken
Dit artikel bevat een aangepaste taakomschrijving voor het AB van AQUON.

Artikel 22 Verslag over de werkzaamheden
De directeur kan via een ondertekeningsmandaat gemandateerd worden het verslag te ondertekenen en vervolgens te verzenden.

Artikel 23 Taken en bevoegdheden dagelijks bestuur
Dit artikel bevat een opsomming van de taken van het dagelijks bestuur. Dit is gebaseerd op de Wet en wettelijke grondslag van de regeling. Evenwel is omwille van de gewijzigde structuur van de Regeling direct benoemd dat de taken aan de directeur worden overgedragen. Het DB kan instructie geven aan de directeur over de taken die zij heeft overgedragen.

Artikel 27 Taak en bevoegdheid directeur
Tweede lid,
In dit lid is nadrukkelijk de rol van secretaris van de bestuursorganen van AQUON aan de directeur toebedeeld.
Vierde lid
De directeur is als vanzelfsprekend WOR-bestuurder. Dit behoeft geen afzonderlijke bepaling.

Artikel 42 Wijziging
Op grond van artikel 50 van de Wet dient een wijziging op dezelfde wijze plaats te vinden als het treffen van een regeling, vandaar gelijkluidende besluiten. Voorts is op grond van de Wet instemming van de algemeen besturen van de deelnemende waterschappen vereist.

Hoogheemraadschap van Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	101
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	6 juli 2017
Agendapunt	H.05
Omschrijving	Voorstel aangaande uitgangspunten voor een partiële wijziging van de Legger Binnenwaterkering, betreffende het deel “Maasdijk” ter hoogte van de haven te Maassluis.

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Stedelijk water en watersysteem	20 juni 2017
Verenigde Vergadering	**6 juli 2017**

Voorgesteld besluit

Het vaststellen van de uitgangspunten voor een partiële wijziging van de Legger Binnenwaterkering, betreffende het deel "Maasdijk" ter hoogte van de haven te Maassluis.

Voorstel aangaande uitgangspunten voor een partiële wijziging van de Legger Binnenwaterkering, betreffende het deel "Maasdijk" ter hoogte van de haven te Maassluis.

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 101 Vergaderdatum : 6 juli 2017

Beleidsveld : Waterkeringen Agendapunt : H.05

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 9 mei 2017, kenmerk 57648;

gelezen het positieve advies van de commissie Stedelijk water en watersysteem;

overwegende dat:

- met de uitgangspunten en randvoorwaarden de leggerwijziging wordt vormgegeven;
- hiermee een beoordelingskader neergezet waarop, vooruitlopend op de leggerwijziging, door het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden de watervergunning kan worden verleend.

Gelet op:

- artikel 77 van de Waterschapswet;

Besluit:
Het vaststellen van de uitgangspunten voor een partiële wijziging van de Legger Binnenwaterkering, betreffende het deel "Maasdijk" ter hoogte van de haven te Maassluis.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 6 juli 2017.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

b.a.

de Secretaris, de Voorzitter,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart mr. M.A.P. van Haersma Buma

Bijlage 1: Situatieschets, overzicht.

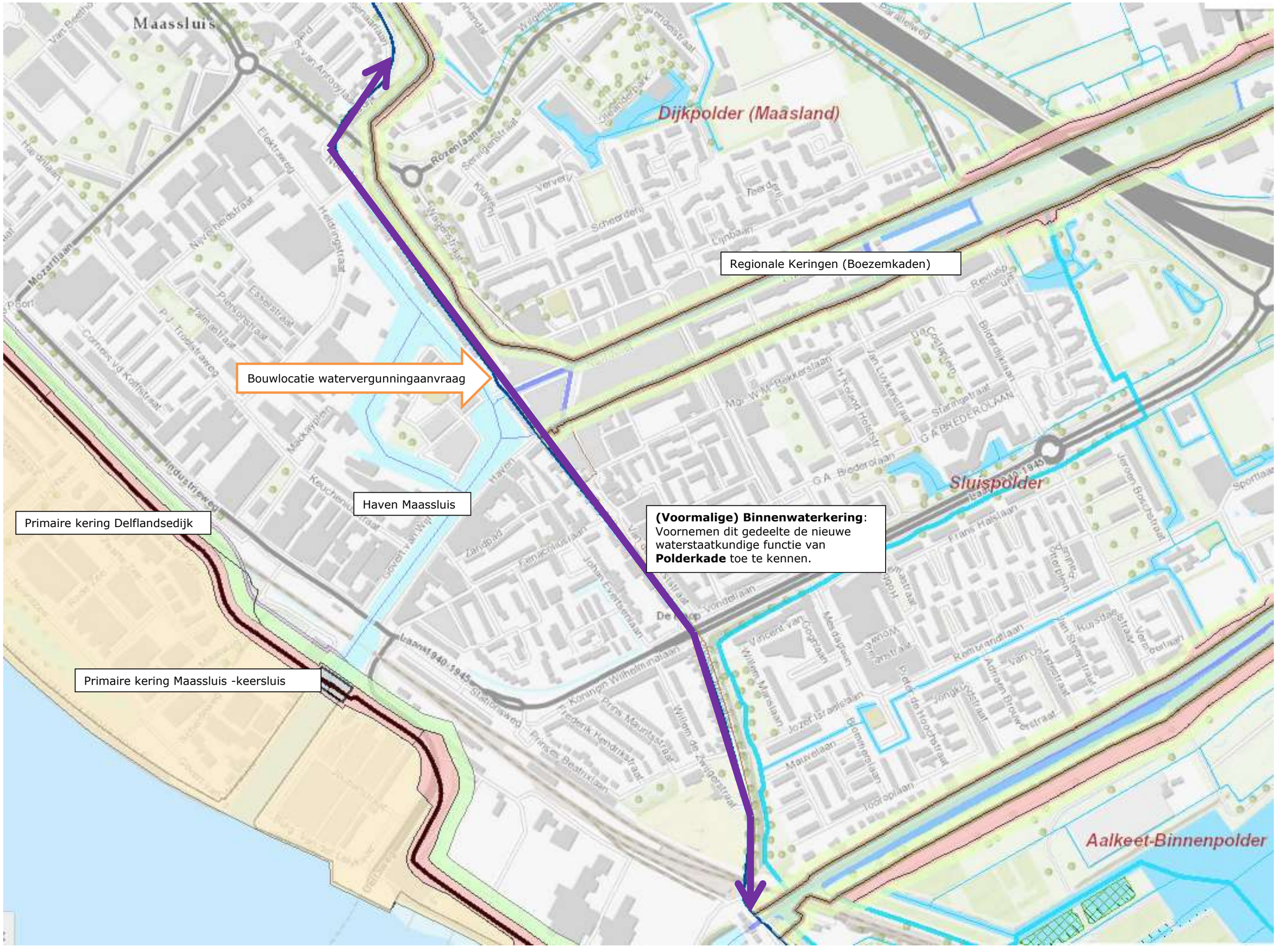

Bijlage 2: Situatieschets Bouwlocatie

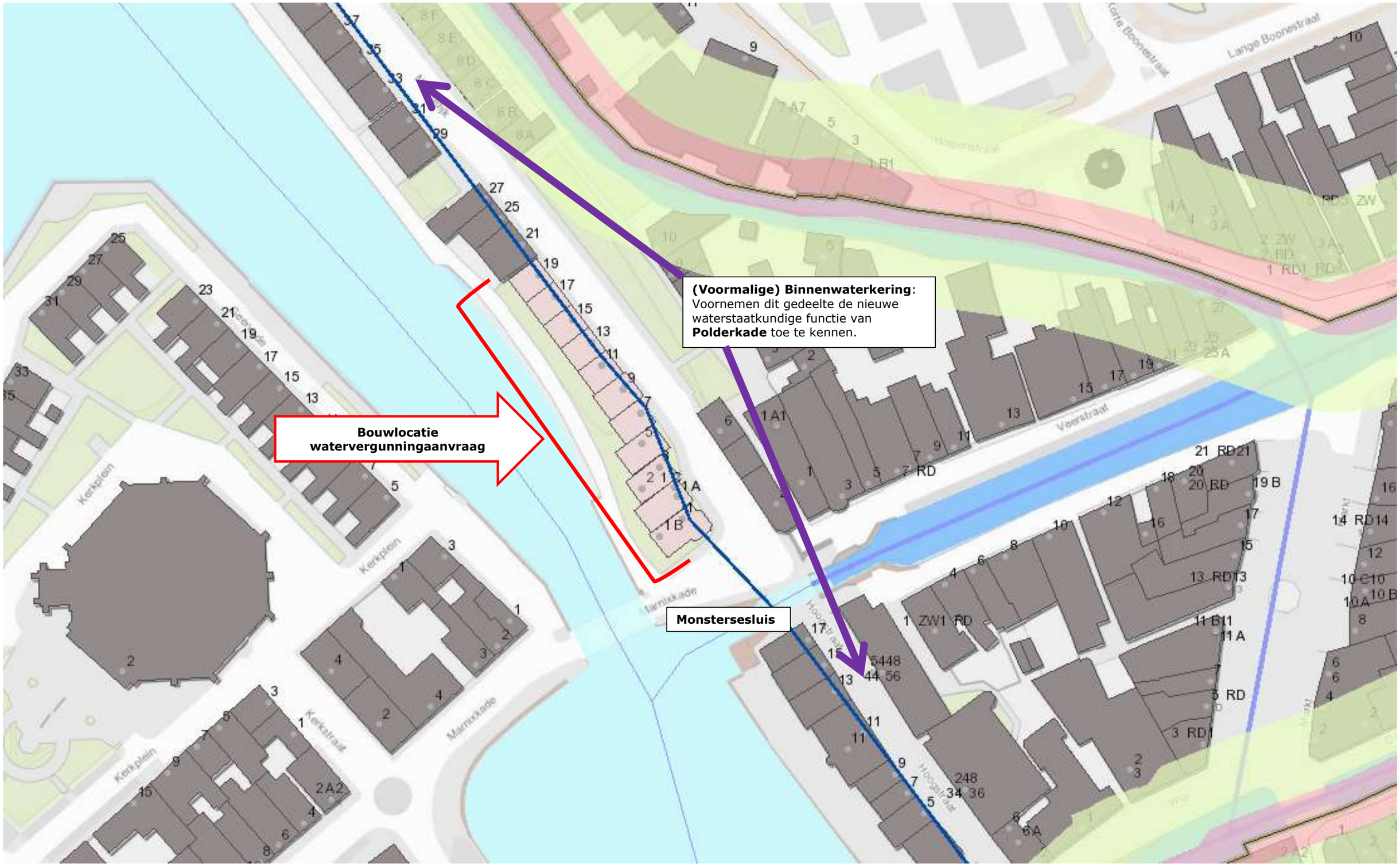

Bijlage 3: Maaiveldhoogte overzicht Gemeentehaven Maassluis e.o.

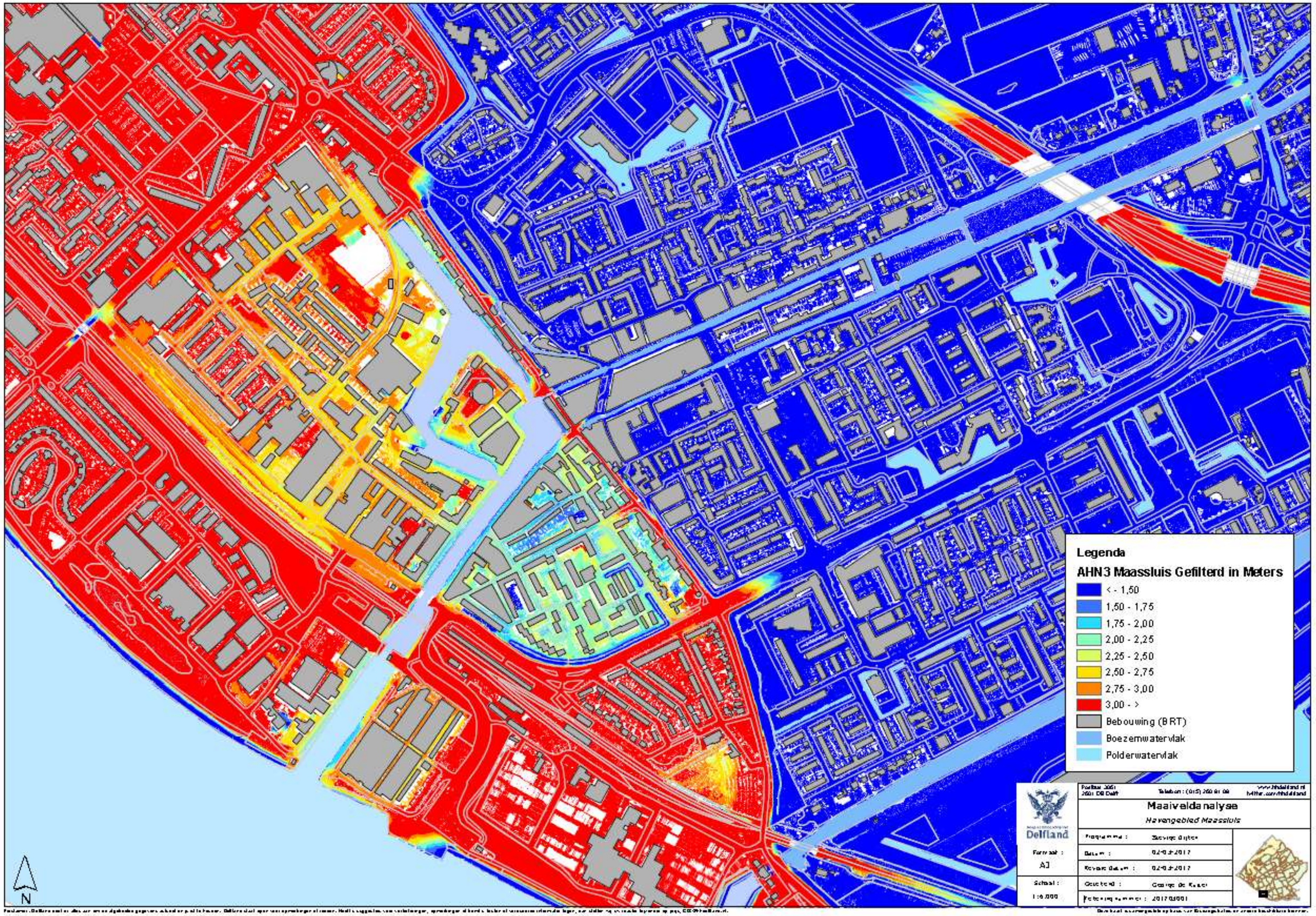

Bijlage 4: Huidige Legger Binnenwaterkering

Leggertekst (afmetingen en zoneringen):

BINNENWATERKERING

In artikel 11 van Delflands Algemene Keur is aangegeven dat de secundaire waterkering in de keur onder de benaming binnenwaterkering is opgenomen.

LIGGING
De ligging van de binnenwaterkering is op de bij deze legger behorende kaart aangegeven.

BEGRENZING
Tot de binnenwaterkering wordt gerekend te behoren:

A. de kernzone:
de kruin, de belopen, de oevervoorzieningen en de bermen, met inbegrip van de daartoe behorende kunstwerken, met dien verstande, dat de binnenwaterkering zich uitstrekt:

a. waar een dijksloot aanwezig is, tot de niet aan de zijde van de binnenwaterkering gelegen insteek van de dijksloot;
b. waar geen dijksloot aanwezig is, over de strook grond tot 22 meter horizontaal gemeten uit de aan de betrokken zijde gelegen kruinlijn;
c. liggen de percelen, die grenzen aan de binnenwaterkering op gelijke hoogte als of hoger dan de kruin van de binnenwaterkering en zijn deze percelen daarmede verheeld, dan wordt aan de zijde van de verheling tot de binnenwaterkering gerekend te behoren een strook grond ter breedte van 28 meter, gemeten vanuit de aan de overzijde gelegen kruinlijn;

tenzij op de bij deze legger behorende kaart anders is aangegeven.

B. de beschermingszone:
hiertoe wordt gerekend de zone, gelegen ter weerszijde van de kernzone over een afstand van 25 meter horizontaal gemeten uit de begrenzing van de kernzone, tenzij op de bij deze legger behorende kaart anders is aangegeven.

Indien twijfel bestaat omtrent de ligging van de kern- en/of beschermingszones, worden deze door dijkgraaf en hoogheemraden aangegeven;

Fragment Bladnummer: 28

Hoogheemraadschap van Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	115
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	6 juli 2017
Agendapunt	H.06
Omschrijving	Beleidsnota peilbeheer, nota van beantwoording

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Stedelijk water en watersysteem	20 juni 2017
Verenigde Vergadering	**6 juli 2017**

Voorgesteld besluit

1. De Nota van beantwoording vast te stellen;
2. De Beleidsnota peilbeheer vast te stellen;
3. Te bepalen dat de Beleidsnota peilbeheer in werking treedt 8 dagen na de bekendmaking van de beleidsnota, onder gelijktijdige intrekking van de Beleidsnota peilbesluiten (2007).

Hoogheemraadschap van
Delfland

Kenmerk VV : 115

Vergaderdatum : 6 juli 2017

Beleidsveld : Voldoende water

Agendapunt : H.06

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 25 april 2017, kenmerk 57672;

gelezen het positieve advies van de commissie Stedelijk water en watersysteem;

overwegende dat:
- de ontwerp-beleidsnota gedurende zes weken van 10 februari 2017 tot en met 23 maart 2017 ter inzage heeft gelegen op het kantoor van het Hoogheemraadschap van Delfland en via elektronische bekendmaking op internet;
- tegen de ontwerp-beleidsnota binnen de gestelde termijn een zienswijze is ingebracht;
- de ingekomen zienswijze heeft niet geleid tot aanpassing van de beleidsnota.

Gelet op:
- de bepalingen in de Waterschapswet, de Waterwet en de waterverordening Zuid-Holland

Besluit:
1. De Nota van beantwoording vast te stellen;
2. De Beleidsnota peilbeheer vast te stellen;
3. Te bepalen dat de Beleidsnota peilbeheer in werking treedt 8 dagen na de bekendmaking van de beleidsnota, onder gelijktijdige intrekking van de Beleidsnota peilbesluiten (2007).

Aldus besloten in de openbare vergadering van 6 juli 2017

De Verenigde Vergadering voornoemd,

ba de Secretaris,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

de Voorzitter,

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Beleidsnota peilbeheer

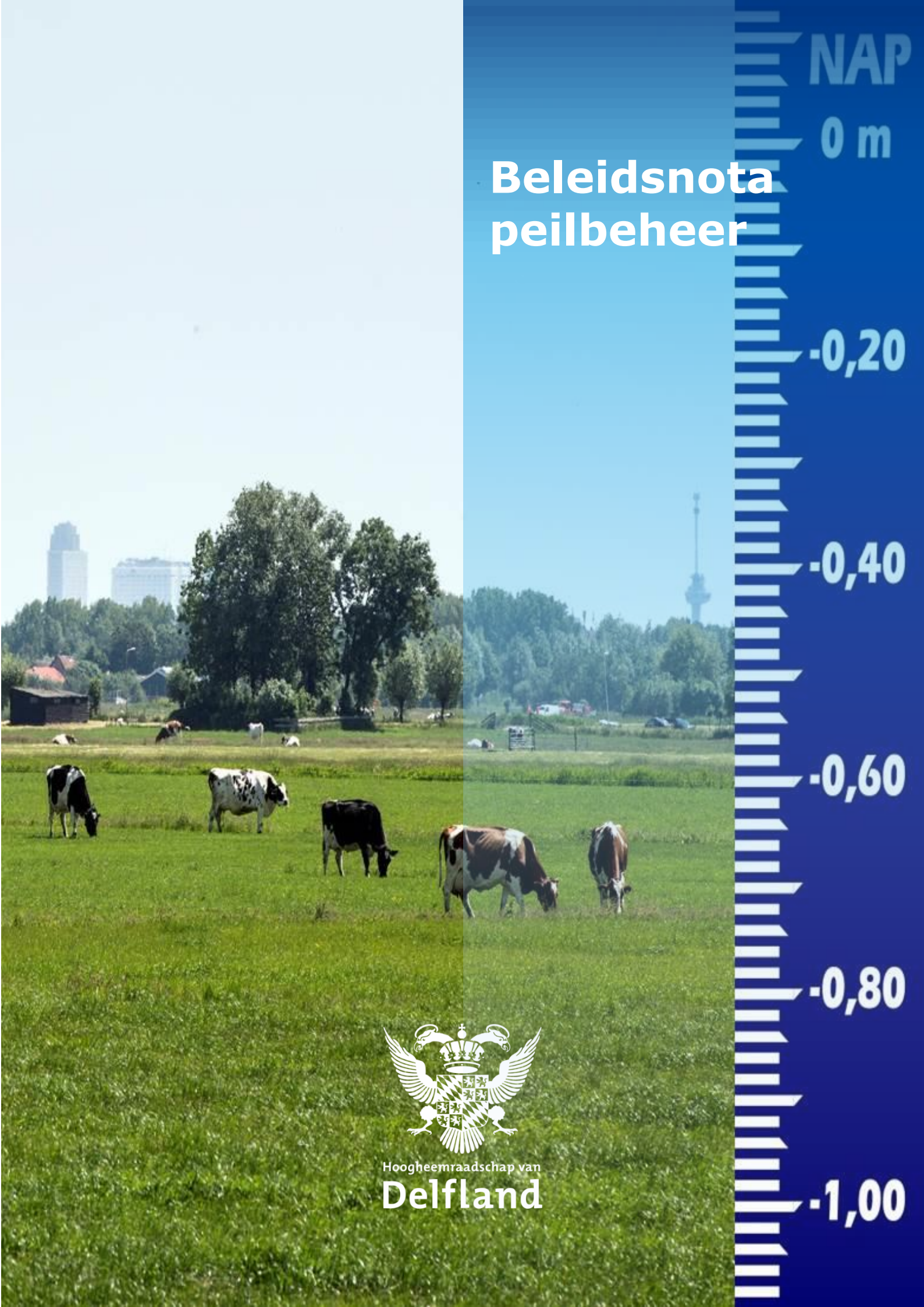

Hoogheemraadschap van
Delfland

Hoogheemraadschap van Delfland

Beleidsnota Peilbeheer

Delft, 6 juli 2017

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
1.1 Doelstelling Beleidsnota Peilbeheer 4
1.2 Waarom een nieuwe Beleidsnota Peilbeheer? 4
1.3 Doelgroep 5
1.4 Voorbereiding en vaststellingsprocedure 5
1.5 Leeswijzer 5
2 Visie op peilbeheer 6
2.1 Ontwikkelingen 6
2.2 Visie op de peilbeheercyclus 8
3 Wetgeving en beleidskaders 10
4 Inleiding peilbeheercyclus 11
4.1 Delflands watersysteem 11
4.2 Peilbeheercyclus 12
4.3 Polder- en boezemschets 14
4.4 Waterbeschikbaarheid 14
4.5 Planning 15
5 PLAN: Bepalen peil en peilbeheer 16
5.1 Vastleggen van peil en peilbeheer 16
5.2 Methodiek van het peilbesluit 16
5.3 Bepalen peilgebiedsgrenzen 18
5.4 Typen peilbeheer 18
5.5 Afwegen peilbeheer met betrekking tot functies 19
5.5.1 Archeologie 20
5.5.2 Glastuinbouw 20
5.5.3 Grasland, bouwland en vollegrond teelt 20
5.5.4 Natuur 20
5.5.5 Recreatie en groene ruimte 20
5.5.6 Stedelijk gebied 21
5.5.7 Vaarwegbeheer 21
5.6 Afwegen peilbeheer met betrekking tot het watersysteem 22
5.6.1 Bodemdaling 22
5.6.2 Grondwater 23
5.6.3 Waterhuishouding 23
5.6.4 Waterkwaliteit en ecologie 24
5.6.5 Waterkeringen 25
5.7 Bestaande afwijkende peilen 25

5.8 Communicatie en participatie 25
6 DO: Instellen peilbeheer 28
6.1 Overgangsdocument 28
6.2 Ingangsdatum nieuw peil 28
6.3 Maatregelen 28
6.4 Automatisering 28
7 CHECK EN ACT: Monitoring en Peilbeheersing 29
7.1 Monitoring en evaluatie 29
7.2 Peilbeheersing onder normale weersomstandigheden 29
7.3 Peilbeheersing bij buitengewone omstandigheden 30
7.4 Oplossen knelpunten 31
8 CHECK en ACT: Delfland in zijn omgeving 32
8.1 Gebiedsprocessen 32
8.2 Watertoets 32
9 TERUG NAAR PLAN: Herziening peilbesluit 34
9.1 Periodieke evaluatie 34
9.2 Herziening van het peilbesluit 34
9.3 Vergunningverlening 35
Bijlage 1 Woordenlijst en Afkortingen 36
Bijlage 2 Wetgeving en Beleidskaders 38
Bijlage 3 Afwijkende peilen 43

1 Inleiding

1.1 Doelstelling Beleidsnota Peilbeheer

De Beleidsnota Peilbeheer is een toelichting op de werkafspraken en beleidsuitgangspunten voor het opstellen van peilbesluiten, het instellen van het in een peilbesluit opgenomen peil, het in stand houden van het peil en hoe de omgeving bij dit proces wordt betrokken. De beleidsnota is daarmee kaderstellend voor alle onderdelen van de peilbeheercyclus. Delfland heeft de peilbeheercyclus uitgewerkt om de samenwerking tussen de verschillende teams die aan het peilbeheer werken te verbeteren. De beleidsnota beschrijft ook hoe wordt omgegaan met initiatieven van derden waarbij het nodig is om het peil aan te passen. Op die manier vormt deze beleidsnota ook een kader voor vergunningverlening en voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op het peilbeheer. Daarnaast beschrijft de beleidsnota hoe belanghebbenden worden betrokken bij het opstellen van het nieuwe peilbesluit.

1.2 Waarom een nieuwe Beleidsnota Peilbeheer?

De voorgaande beleidsnota uit 2007 was geheel gericht op het opstellen van peilbesluiten. Deze Beleidsnota vormde het kader voor de afweging van het peil in relatie tot de gebruiksfuncties van het gebied. In 2012 is begonnen met het evalueren van de beleidsnota. Er is onderzocht in hoeverre de wettelijke en beleidskaders nog actueel zijn en of de beleidsuitgangspunten van Delfland, zoals het tegengaan van bodemdaling en ontsnippering, nog volstaan. Daarnaast is het werkproces voor het opstellen, vaststellen, uitvoeren en monitoren van het peilbesluit geëvalueerd. De belangrijkste conclusie van de evaluatie is dat het beleid en de praktijk niet altijd goed op elkaar aansluiten. Om de aansluiting tussen het peilbesluit en het peilbeheer te verbeteren heeft Delfland een nieuwe beleidsnota opgesteld voor de gehele peilbeheercyclus.

Uit de evaluatie bleek ook dat er door betere meetmethoden steeds nauwkeuriger gegevens beschikbaar zijn gekomen waardoor een beter inzicht in de praktijk is ontstaan.
Door het stroomlijnen van het werkproces is de terugkoppeling tussen peilbesluiten en het dagelijkse peilbeheer verbeterd, waardoor duidelijk werd dat bepaalde beleidsmatige ideeën in de praktijk niet uitwerken zoals ze bij het opstellen van het peilbesluit en in de beleidsnota zijn bedoeld. Flexibel peil en het afwegingskader voor afwijkende peilen zijn daar voorbeelden van. In de praktijk blijkt dat flexibel peil niet overal waar het is ingesteld even goed beheersbaar en doelmatig is. In voorliggende beleidsnota is daarom het beleidsuitgangspunt losgelaten dat flexibel peil in elk peilgebied moet worden afgewogen. Uit de evaluatie bleek bovendien dat er behoefte is aan een nieuw afwegingskader om te bepalen of een afwijkend peil bestaansrecht heeft. In voorliggende beleidsnota is het nieuwe afwegingskader voor afwijkend peil opgenomen.
Met betrekking tot peilaanpassing (het volgen van de opgetreden bodemdaling) bleek ruimte nodig voor maatwerk. Totdat Delfland haar eigen beleid voor bodemdaling heeft bepaald, wordt het beleid van de provincie gevolgd en daarom is het beleidsuitgangspunt met betrekking tot peilaanpassing behouden.

1.3 Doelgroep

Deze beleidsnota is bedoeld om aan de mensen in het beheergebied van Delfland uit te leggen wat peilbeheer is en waarom het wordt uitgevoerd. De beleidsnota geeft aan waar we naartoe willen en hoe burgers hun belangen kunnen behartigen. Ook beschrijft de beleidsnota de afwegingen die worden gedaan om tot een bepaalde peilkeuze en peilinstelling te komen.
De medewerkers van Delfland die betrokken zijn bij het peilbeheer gebruiken deze beleidsnota om alle belangen mee te nemen in de afwegingen. Dat gebeurt bij de voorbereiding (het opstellen van de peilbesluiten en vergunningen voor afwijkende peilen), de uitvoering (het instellen van het peil) en het beheer (het in stand houden van het peil en aanpassen van het peil bij signalen, meldingen of ruimtelijke ontwikkelingen).

1.4 Voorbereiding en vaststellingsprocedure

Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland heeft de ‘Ontwerp- Beleidsnota Peilbeheer’ vastgesteld op 31 januari 2017 en heeft hiermee het document vrijgegeven voor inspraak. Het Ontwerp heeft gedurende zes weken ter inzage gelegen, binnen deze termijn is één zienswijze ingediend. Naar aanleiding van deze zienswijze zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de ‘Beleidsnota peilbeheer’. Vervolgens is de ‘Beleidsnota Peilbeheer’ op 6 juli 2017 ter vaststelling voorgelegd aan de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Bij de vaststelling van de ‘Beleidsnota peilbeheer’ vervalt de beleidsnota peilbesluiten (2007). Deze beleidsnota is hiertoe door de VV ingetrokken per 6 juli 2017.

1.5 Leeswijzer

De beleidsnota is opgedeeld in 2 delen. Deel 1 *Kaders voor Peilbeheer* beschrijft de visie van Delfland op peilbeheer (Hoofdstuk 2) en de wettelijke en beleidsmatige kaders (Hoofdstuk 3). Deel 2 *Peilbeheercyclus* beschrijft de verschillende stappen van de peilbeheercyclus (Hoofdstuk 4), het bepalen van het peil en peilbeheer en het betrekken van belanghebbenden hierbij (Hoofdstuk 5), het instellen van het peilbeheer (Hoofdstuk 6), monitoring en peilbeheersing (Hoofdstuk 7), ruimtelijke ontwikkelingen (Hoofdstuk 8) en herziening van het peilbesluit (Hoofdstuk 9).

DEEL 1: KADERS VOOR PEILBEHEER

Dit deel van de Beleidsnota beschrijft de visie van Delfland op peilbeheer (Hoofdstuk 2) en de wettelijke en beleidsmatige kaders (Hoofdstuk 3).

2 Visie op peilbeheer

Delfland dient het maatschappelijk belang door te zorgen voor voldoende en schoon water, zuivering van afvalwater en veilige dijken. Peilbeheer is een van de uitvoerende taken van het waterschap. Het doel van peilbeheer is het zodanig instellen en in stand houden van een bepaald oppervlaktewaterpeil zodat functies en belangen zo goed mogelijk worden gefaciliteerd. Het beheergebied van Delfland ligt in het meest dichtbevolkte deel van Nederland. De ruimte is schaars en functies zoals bebouwing, landbouw, glastuinbouw, natuur en recreatie liggen vaak dicht bij elkaar of worden gecombineerd in een gebied. Daarbij stelt elke functie andere eisen aan het peilbeheer wat tot maatschappelijke spanningen kan leiden. Dit vraagt om peilbeheer waarmee het maatschappelijk belang en zoveel mogelijk individuele belangen worden bediend. Dit betekent continue aandacht voor dagelijks peilbeheer, goede informatievoorziening en samenwerking met onze omgeving om tot een goede afweging en goede communicatie en betrokkenheid van belanghebbenden te komen. We kunnen niet altijd iedereen tevreden stellen, maar Delfland gaat voor de meest optimale oplossing.

De volgende paragraaf beschrijft de fysieke, sociaaleconomische en technologische ontwikkelingen die Delfland de komende jaren op zich af ziet komen. In paragraaf 2.2 zijn vervolgens de drie uitgangspunten beschreven die leidend zijn voor Delflands aanpak van het peilbeheer.

2.1 Ontwikkelingen

De samenleving, economie en het milieu zijn continu in ontwikkeling. Fysieke ontwikkelingen, waaronder klimaatverandering en bodemdaling, en sociaaleconomische ontwikkelingen, zoals bevolkingsgroei en economische groei, beïnvloeden het peilbeheer. Daarnaast kunnen technologische innovaties oplossingen aandragen die nu nog onhaalbaar lijken en waardoor de uitvoering van het peilbeheer kan veranderen.

Klimaatverandering
De kans op intensieve neerslag, droogte en hoge temperaturen neemt toe. Bovendien treden veranderingen op in de fysieke omstandigheden van het beheergebied. Zo komen hogere waterstanden op de Noordzee en de rivieren vaker voor met als gevolg snellere verzilting en hogere kosten voor het in stand houden van het systeem[1].
Tijdens droge perioden neemt de vraag naar zoet water voor beregening van de land- en glastuinbouw toe. Daarnaast kan er in tijden van droogte en hoge temperaturen meer water nodig zijn voor doorspoeling ten behoeve van de waterkwaliteit en om vissterfte, blauwalg en botulisme tegen te gaan. Ook neemt bij droogte het risico op instabiliteit van de kades door uitdroging toe en is voldoende water nodig om de kadestabiliteit te garanderen. Aan de andere kant leiden intensievere regenbuien tot een grote en snelle toename van het peil waarbij bergingsruimte moet worden gevonden om deze snelle peilstijging op te vangen.

[1] KNMI'14-klimaatscenario's

Bodemdaling
Bodemdaling is een proces dat voornamelijk optreedt door afbraak van veen en zetting van (slappe) kleigronden als gevolg van ontwatering. Bodemdaling kan ook optreden door onttrekking van grondwater, olie of gas uit de ondergrond of door zware belasting van het maaiveld. Mede door bodemdaling is in de loop der eeuwen een bijzonder complex kunstmatig watersysteem ontstaan, met polders, tussenpeilen en gemalen. Ook op kleinere schaal komt veel variatie in bodemdaling voor, afhankelijk van de bodemsoort of ontwateringssituatie.
Bodemdaling heeft verschillende negatieve effecten. Zo wordt het niveauverschil tussen boezem en polders en tussen peilgebieden onderling groter. Daarnaast kan bodemdaling verzakking van (oude) bebouwing en infrastructurele (water)werken veroorzaken en tot verzilting en (grond)wateroverlast leiden. Bodemdaling kan ook leiden tot verslechtering van de waterkwaliteit, als de nutriënten (stikstof en fosfaten) die vrijkomen door afbraak van het veen afstromen naar het oppervlaktewater. Bodemdaling kan op de langere termijn beperkend zijn voor de gebruiksfuncties van bepaalde gebieden. Voor een toekomstbestending watersysteem is het daarom van belang om daar nú al op in te spelen.

Zoetwatervoorziening
De zoetwatervoorziening van Delfland wordt op de langere termijn niet alleen door de klimaatverandering beïnvloed. Ook externe ontwikkelingen zoals de beleidsbeslissingen over een zoet of zout Volkerak-Zoommeer, het Kierbesluit Haringvliet en de verdieping van de Nieuwe Waterweg kunnen de toekomstbestendigheid van de zoetwatervoorziening uit het Brielse Meer verminderen.
Ook de watervraag zal veranderen. Enerzijds wordt dit veroorzaakt door de gevolgen van klimaatverandering en anderzijds door ontwikkelingen in watervragende sectoren, bijvoorbeeld door nieuwe bronnen en veranderende emissie-eisen voor de land- en glastuinbouw.

Toenemende druk op de ruimte
De scenario's van het PBL/CBS[2] voorzien dat de bevolking van de Delflandse gemeenten tot 2040 blijft groeien. Het aantal huishoudens en bedrijvigheid neemt volgens deze scenario's toe. Dit betekent dat de druk op de beschikbare ruimte in het beheergebied van Delfland toeneemt. Bovendien stellen bewoners hogere eisen aan hun leefomgeving. Dat betekent een toenemende vraag naar groene ruimte en recreatiemogelijkheden.
Deze sociaaleconomische ontwikkelingen zorgen ervoor dat er steeds vaker verschillende belangen in een gebied voorkomen en functies in de ruimte gecombineerd worden. Elk belang stelt andere eisen aan het peilbeheer. Dit maakt de afweging van belangen voor het peilbeheer ingewikkeld. Aan de andere kant bieden ruimtelijke ontwikkelingen kansen om het peilbeheer verder te verbeteren.

Automatisering
Technologische ontwikkelingen in sensorinstrumenten, aanstuurmogelijkheden en het modelinstrumentarium zorgen ervoor dat actuele en toekomstige situaties steeds preciezer in beeld kunnen worden gebracht. Dit geeft meer inzicht in de werking van het watersysteem en biedt mogelijkheden om operationele peilsturing beter en slimmer uit te voeren. De ontwikkelingen in de technische automatisering van het watersysteem maken het mogelijk om efficiënter, sneller en effectiever in te spelen op (weers)omstandigheden.
Rekenmodellen en metingen kunnen, in combinatie met de ervaring van de peilbeheerder, worden gebruikt om de optimale inzet van polder- en boezemgemalen te bepalen.

[2] Planbureau voor de Leefomgeving / Centraal bureau voor de Statistiek. *Regionale bevolkings- en huishoudensprognose 2016-2040: Sterke regionale verschillen,* 2016

Door een geautomatiseerd systeem kan Delfland de ruimte in het watersysteem beter benutten, het energieverbruik minimaliseren en gemalen zodanig sturen dat een optimale waterkwaliteit wordt bereikt.

Toenemende participatie- en informatiebehoefte burgers
De informatiesnelheid is toegenomen en overheden, burgers en bedrijven zijn daardoor goed geïnformeerd. Er ligt een toenemende druk op afrekenbaarheid en transparantie. De toenemende digitalisering en sociale media bieden kansen om de communicatie naar burgers te bevorderen en signalen uit de omgeving op te halen.

2.2 Visie op de peilbeheercyclus

Delfland streeft naar een werkbaar, doelmatig en kostenefficiënt peilbeheer. Dat betekent dat we de kosten, toekomstbestendigheid en het energieverbruik van aanpassingen en maatregelen meewegen. Bij een toekomstbestendig peilbeheer hoort een structureel gezonde financiering. 'Integraal', 'Adaptief' en 'Water als sturend principe' zijn de drie leidende uitgangspunten in alle stappen van de peilbeheercyclus om het watersysteem niet alleen nu maar ook in de toekomst optimaal te laten functioneren.

Integraal

In het peilbesluit wordt een integrale belangenafweging gemaakt. Wij kijken daarbij scherp hoe en welke functies gezamenlijk gefaciliteerd kunnen worden.

Door de druk op de beschikbare ruimte in ons beheergebied liggen landgebruiksfuncties dicht bij elkaar of zijn gecombineerd. Alle functies stellen specifieke eisen aan het peilbeheer, die soms tegenstrijdig zijn. Het goed faciliteren van de verschillende belangen is niet altijd mogelijk. Voor het bepalen van het peilbeheer maken wij daarom een onderbouwde, integrale afweging van alle belangen, zowel die van Delfland als die van de gebruiksfuncties in het gebied.
Om tot een goede afweging te komen vinden wij de input van belanghebbenden belangrijk. Wij betrekken de gemeente en terreinbeheerders vroeg in het proces, zodat wij samen alle knelpunten, kansen en ontwikkelingen in beeld kunnen brengen. Open communicatie staat hierbij centraal. Op die manier werken wij aan een transparant proces waarbij keuzes voor iedereen navolgbaar zijn. De afweging van belangen leggen wij vast in het peilbesluit. Ook de (maatschappelijk aanvaardbare) kosten en de (onomkeerbaarheid van) effecten van een peilwijziging op de omgeving nemen wij mee in de afweging.

Het peilbeheer wordt integraal uitgevoerd, volgens de peilbeheercyclus. Zo sluiten beleid en praktijk op elkaar aan.

Naast de integrale afweging van belangen om het benodigde peilbeheer te bepalen, voeren wij ook de overige onderdelen van de peilbeheercyclus integraal uit. Op basis van signalen, meldingen en initiatieven uit de omgeving maken we een maatschappelijke afweging om het peilbeheer vervolgens operationeel of beleidsmatig bij te stellen. Door monitoring en evaluatie krijgen we inzicht in de werking van het peilbeheer en waar nodig doen we aanpassingen. De opgedane kennis en de nieuwste maatschappelijke, technische en wetenschappelijke inzichten vertalen we naar beleid en beheer en daarmee actualiseren we deze beleidsnota. Zo blijft de beleidsnota functioneren als een effectief kader voor peilbeheer.

Adaptief

Wij maken maximaal gebruik van de ruimte in het watersysteem. Wij spelen in op het klimaat en faciliteren daarnaast meerdere belangen.

Adaptief peilbeheer betekent dat wij de ruimte in het watersysteem zo optimaal mogelijk gebruiken om het peil te handhaven op het afgesproken peil en proactief inspelen op weersomstandigheden, klimaatverandering, tegengaan van bodemdaling, beperken van het energieverbruik, waterkwaliteit en ecologie.
We streven naar doelmatige automatisering van kunstwerken zodat we slimmer en kostenefficiënter kunnen sturen met water. Wij maken maximaal gebruik van de ruimte in het watersysteem door het peil te laten variëren binnen de marges van het systeem (minder strak peilbeheer) en door het water (langer) vast te houden. Onder reguliere omstandigheden schommelt het peil rondom het afgesproken peil, we noemen dit de beheermarge. Daarnaast kan de peilbeheerder onder specifieke omstandigheden tijdelijk gebruik maken van een sturingsmarge. Deze marge is groter dan de beheermarge. De beheer- en sturingsmarge worden in hoofdstuk 7 nader toegelicht.
Bij hevige neerslag is het peilbeheer gericht op het voorkomen of beperken van wateroverlast. Door voor te malen kunnen we het peil tijdelijk verlagen, zodat er extra ruimte in het watersysteem ontstaat. Daarnaast houden we het water actief vast in bovenstroomse peilgebieden met voldoende drooglegging zodat er in benedenstroomse gebieden minder water opgevangen hoeft te worden.
Als er een droge periode wordt verwacht, dan creëren we een buffer door het peil na een bui wat hoger te houden. Op die manier hoeven wij tijdens een droge periode minder water in te laten. Deze flexibele benadering heeft ook een energievoordeel, omdat het water minder wordt rondgepompt.
Adaptief peilbeheer vraagt ook om flexibiliteit van de omgeving om met de veranderingen in het watersysteem om te gaan. Wij zetten daarom in op een goede samenwerking met de gebruikers in het gebied, en zorgen ervoor dat wij kennis en informatie met elkaar delen. Hierdoor ontstaat meer bewustwording en inzicht in het peilbeheer en de verschillende belangen.

Water als sturend principe

Wij maken ons hard voor het waterbelang in de ruimtelijke ordening. Wij zetten in op een situatie waarbij watersysteem en gebiedsfuncties goed op elkaar zijn afgestemd en elkaar versterken.

Het samenspel tussen watersysteem en ruimtelijke ordening zorgt voortdurend voor een spanningsveld. Hoewel Delfland niet verantwoordelijk is voor de ruimtelijke ordening, is water wel een belangrijk sturend principe bij gebiedsinrichting. Er zitten grenzen aan de mogelijkheden van het peilbeheer om aan te sluiten op ruimtelijke ontwikkelingen. Bij ruimtelijke ontwikkelingen maken wij ons hard voor het waterbelang en adviseren we provincie, gemeenten en burgers over de (on)mogelijkheden van het watersysteem en peilbeheer.
In een polderschets schetsen wij het toekomstbeeld voor het waterbeheer. Het wordt, naast het informeren van belanghebbenden, gebruikt om ruimtelijke ontwikkelingen te koppelen aan kansen voor het waterbeheer. Bij ruimtelijke ontwikkelingen gaan wij samen met gemeenten, provincie en belanghebbenden actief op zoek naar mogelijkheden en kansen om ruimtelijke ontwikkelingen en watersysteem op elkaar af te stemmen en elkaar te laten versterken. Daarbij is de polderschets onze leidraad.

3 Wetgeving en beleidskaders

Delfland voert het peilbeheer uit binnen de kaders van geldende wet- en regelgeving en beleid. De juridische kaders ten aanzien van het opstellen van peilbesluiten worden gesteld door de Waterwet, Waterschapswet en de Waterverordening van de provincie Zuid-Holland. Plannen en beleidsdocumenten van andere overheden bevatten kaderstellende bepalingen voor het peilbeheer van Delfland. Niet alle beleidskaders zijn relevant voor elk op te stellen peilbesluit, per peilbesluit wordt gekeken naar de relevante kaders. Voor peilbeheer wordt rekening gehouden met onder andere de volgende (inter)nationale, provinciale, gemeentelijke kaders en het eigen beleid van Delfland.

(Inter)nationaal:
Kaderrichtlijn water
Verdrag van Malta
Waterwet
Waterschapswet
Nationaal bestuursakkoord water
Deltaprogramma
Nationaal Waterplan
Besluit m.e.r.
Wet natuurbescherming
Crisis- en herstelwet

Provinciaal:
Waterverordening Zuid-Holland
Provinciale visie Ruimte en Mobiliteit
Wateragenda Zuid-Holland
Strategische Agenda Deltaprogramma

Gemeentelijk beleid:
Bestemmingsplan
Gemeentelijk waterplan

Beleid Delfland:
Waterbeheerplan 5
Keur Delfland
Legger

In Bijlage 2 worden deze kaders kort toegelicht. De kaders zijn dynamisch, daarom is het nodig om deze beleidskaders bij nieuwe peilbesluiten telkens te actualiseren. Denk aan de ontwikkelingen op het gebied van de Omgevingswet.

Werkafspraak: Voor elk peilbesluit wordt in de toelichting kort aangegeven in hoeverre de beleidslijnen op het gebied van water en ruimtelijke ordening relevant zijn en hoe deze doorwerken in een wens ten aanzien van het peil en peilbeheer.

DEEL 2: PEILBEHEERCYCLUS

Dit deel van de beleidsnota beschrijft de verschillende stappen van de peilbeheercyclus (Hoofdstuk 4), het bepalen van het peil en peilbeheer (Hoofdstuk 5), het instellen van het peilbeheer (Hoofdstuk 6), monitoring en peilbeheersing (Hoofdstuk 7), ruimtelijke ontwikkelingen (Hoofdstuk 8) en herziening van het peilbesluit (Hoofdstuk 9).

4 Inleiding peilbeheercyclus

4.1 Delflands watersysteem

Het beheergebied van Delfland is verdeeld in de boezem, boezemland en polders. Het boezemsysteem is de ruggengraat van ons watersysteem. Water wordt vanuit de polders in de boezem gemalen, vanuit het boezemland stroomt het onder vrij verval af naar de boezem. Van hieruit wordt het water uitgemalen op de Noordzee en de Nieuwe Waterweg. Een polder bestaat uit meerdere peilgebieden. Een peilgebied is een gebied waarbinnen hetzelfde peil wordt gehanteerd. Het peil in een peilgebied wordt geregeld door middel van kunstwerken, zoals gemalen, stuwen en inlaten.

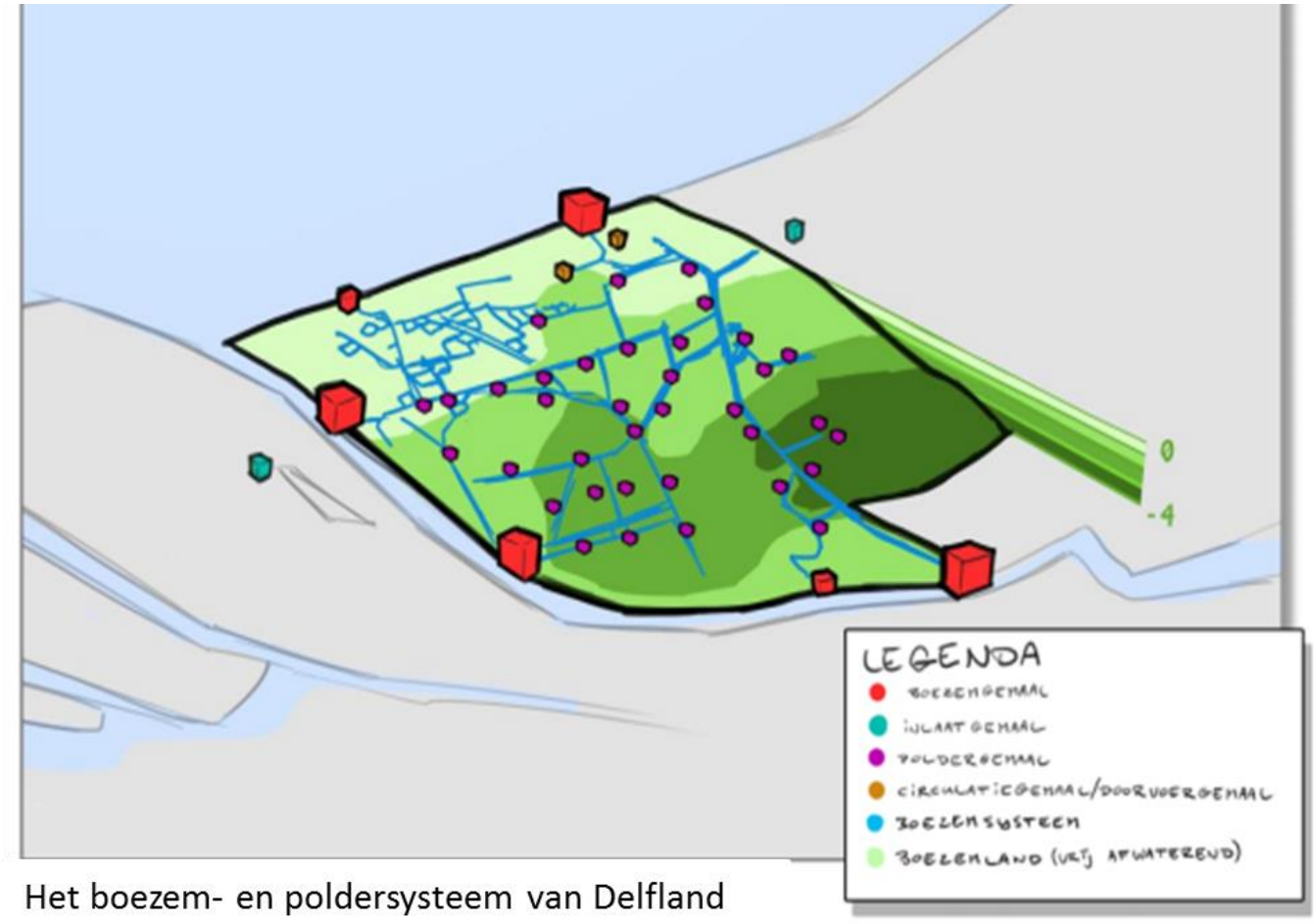

Het boezem- en poldersysteem van Delfland

In het peilbeheer wordt rekening gehouden met de waterbeschikbaarheid van het watersysteem. In droge perioden is er water nodig om de watergangen in boezem en polders op peil te houden en kan Delfland oppervlaktewater uit het Brielse Meer inlaten in de boezem. De schade kan aanzienlijk zijn als er niet voldoende water van geschikte kwaliteit beschikbaar is. Om verzilting tegen te gaan hanteert Delfland daar waar mogelijk een streefwaarde van 200 mg Cl/l, maar kan geen garanties geven voor geschikt gietwater voor de verschillende functies. Het watersysteem stelt immers grenzen aan de gebruiksmogelijkheden. Daarom zet Delfland zich binnen deze grenzen in om de nadelige gevolgen van incidentele en structurele watertekorten zo mogelijk te beperken. Delfland stemt de watervoorziening af op de functies en belangen in het gebied. Voor de stabiliteit van de waterkeringen, minimaliseren van bodemdaling en het voorkomen van constructieve schade is het belangrijk dat de waterpeilen gehandhaafd worden, vooral in de veengebieden. De watervoorziening voor peilhandhaving bepaalt in een kritische periode meer dan de helft van de vraag. Daarnaast is het voor de eigen waterkwaliteitsdoelen van belang dat er in het zomerhalfjaar schoon en zoet water beschikbaar is om het systeem aan te vullen en indien nodig mee door te spoelen en zoutindringing tegen te gaan. Verschillende functies zoals scheepsvaart, recreatie, natuur, etc. “liften mee” op de handhaving van het peil. Sommige andere functies als de glastuinbouw, landbouw, sportvelden, golfbanen, plantsoenen en volkstuinen vragen extra wateraanvoer wat voor beregening uit het oppervlaktewater wordt onttrokken.

In de huidige situatie kan door de aanvoer van water van buiten Delfland (zoals vastgelegd in waterakkoorden) in een droog jaar veelal worden voldaan aan de eisen die functies stellen (kwantiteit en kwaliteit) en zijn er geen ernstige tekorten. Om meer inzicht te krijgen in de beschikbaarheid van zoetwater in normale en droge situaties, past Delfland het instrument waterbeschikbaarheid toe. Dit is verder uitgewerkt in hoofdstuk 4.4. Hoe Delfland omgaat met waterbeschikbaarheid tijdens langdurige droogte wordt toegelicht in hoofdstuk 7.3.

4.2 Peilbeheercyclus

Delfland wil de aansluiting tussen peilbesluit en peilbeheer verbeteren en beschouwt de onderdelen van de peilbeheercyclus daarom in samenhang. De peilbeheercyclus volgt de kwaliteitscirkel van Deming en is weergegeven in onderstaande figuur. Het cyclische karakter van de activiteiten moet ervoor zorgen dat beleid, peilbesluit en dagelijks peilbeheer beter op elkaar aansluiten. In de figuur is ook de afstemming en interactie binnen de eigen organisatie en met de omgeving aangegeven.

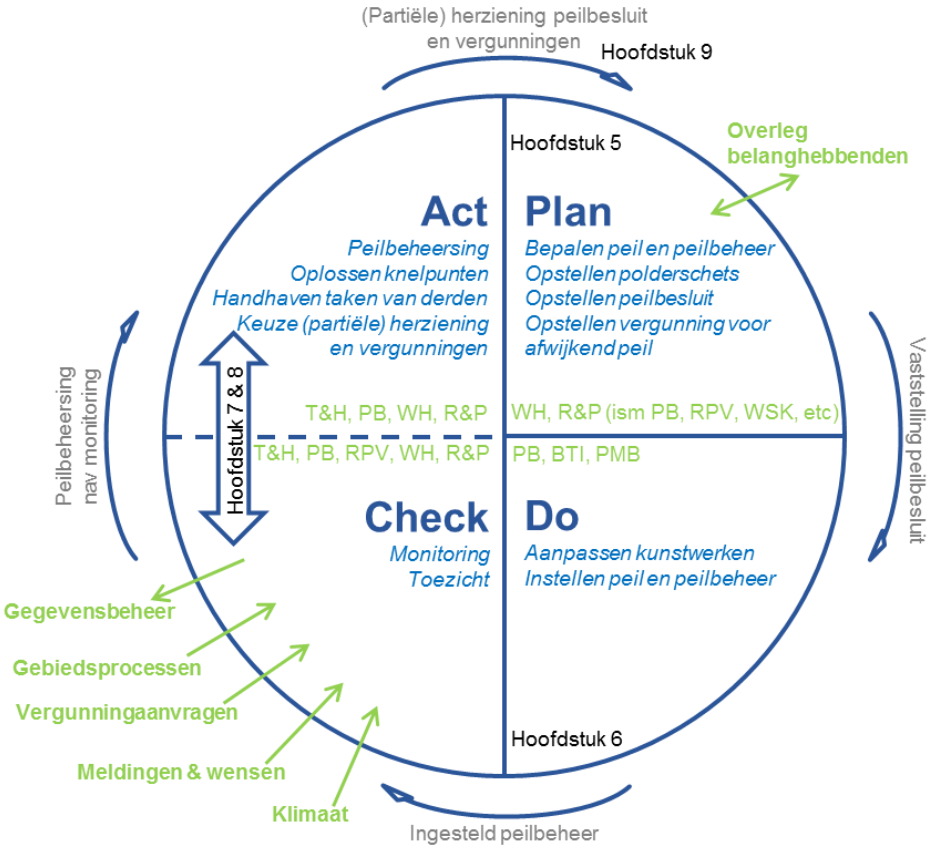

De peilbeheercyclus binnen Delfland. Gebruikte afkortingen: T&H (toezicht en handhaving), PB (peilbeheer), WH (waterhuishouding), R&P (regulering en plantoetsing), RPV (ruimtelijke planvorming), WSK (watersysteemkwaliteit), BTI (beheer technische installaties), PMB (project managementbureau).

In de PLAN-fase (opstellen) nemen we een peilgebied uitgebreid onder de loep en onderzoeken we meldingen van knelpunten en kansen. We benaderen belanghebbenden om knelpunten in detail te onderzoeken en zoeken gezamenlijk naar oplossingsrichtingen. Vervolgens wegen we het optimale peil voor de komende jaren af waarbij we alle belangen in het peilgebied meenemen. We bepalen de maatregelen die nodig zijn om het peil in te stellen. Het peil wordt vastgelegd in een peilbesluit. In deze fase stellen we ook een polderschets op waarin we schetsen waar we op de lange termijn naar toe willen met het gebied. De polderschets geeft handvatten om in alle onderdelen van de peilbeheercyclus het waterbeheer verder te verbeteren.

In de DO-fase (uitvoeren) worden de peilen zoals vastgelegd in het peilbesluit geïmplementeerd. We passen bestaande kunstwerken, zoals gemalen of stuwen, aan of plaatsen nieuwe kunstwerken. Vervolgens stellen we het peil in.

Zodra het peil is ingesteld komen we in de CHECK-fase (monitoren en evalueren). Op een aantal centrale punten in het peilgebied meten we het peil en debiet. De actuele weersituatie (neerslag, temperatuur en wind) en weersverwachtingen worden gemonitord. Ook meldingen, wensen, vergunningaanvragen, contactgegevens en afspraken uit omgevingsmanagement en gebiedsprocessen worden bijgehouden. Bij het dagelijks peilbeheer, watersysteemanalyses, vergunningverlening en het opstellen van een nieuw peilbesluit maken we gebruik van dezelfde gegevens. Het is daarom van belang dat alle gegevens eenduidig en ontsluitbaar zijn.

In de ACT-fase (bijsturen) bepalen we hoe we op de informatie uit de monitoringsfase reageren. We kunnen besluiten om het peil binnen de beheermarge of sturingsmarge te laten schommelen of om het peil bij te sturen. Als er hevige neerslag wordt verwacht, kunnen we voormalen of, bij extreme situaties, de calamiteitenorganisatie in stelling brengen.

In deze fase lossen we ook knelpunten op die door de peilbeheerder, metingen of meldingen van o.a burgers aan het licht zijn gekomen. Wanneer knelpunten in het functioneren van het systeem niet zonder aanpassing van het peilbesluit zijn op te lossen, of bij ruimtelijke ontwikkelingen of vergunningaanvragen voor afwijkend peil, kunnen we ervoor kiezen het peilbesluit (gedeeltelijk) te herzien of een vergunning voor afwijkend peil te verlenen.

Tussen de CHECK- en de ACT-fase zit een continue interactie van bijsturen, monitoren van het effect en weer bijsturen. Dit proces van bijsturen en monitoren vindt gedurende de gehele peilbeheercyclus plaats. In de volgende hoofdstukken komen de onderdelen van de peilbeheercyclus aan de orde.

4.3 Polder- en boezemschets

De polder- of boezemschets is een nieuw hulpmiddel om de onderdelen van de peilbeheercyclus te verbinden. Samen met alle bij het waterbeheer betrokken teams en de betreffende gemeente(n) worden de knelpunten en de waterkansen en doelen waar Delfland op de lange termijn naar toe wil met het gebied in beeld gebracht. Het gaat bijvoorbeeld om een robuustere inrichting, ontsnippering, betere doorstroming, verbetering van waterkwaliteit, ecologie en vismigratie, meer waterberging en betere toegankelijkheid van kunstwerken voor beheer en onderhoud. In een werksessie bespreken we het huidige waterbeheer, de knelpunten en kansen die ieder vanuit zijn werkveld signaleert. Vervolgens schetsen we een toekomstbeeld waar we met het gebied naartoe willen.
Er is geen vast moment voor het opstellen van een polderschets en het toekomstplaatje in de polderschets is geen statisch beeld, maar wordt telkens op basis van nieuwe inzichten geactualiseerd. Een logisch moment voor de eerste werksessie is in de inventarisatiefase van het peilbesluit, maar het kan ook plaatsvinden na een watersysteemanalyse of voor de start van een gebiedsproces, zodat Delfland actuele input heeft.
Doordat de polderschets samen met de gemeente(n) wordt opgesteld en hierbij kennis over het gebied wordt uitgewisseld kunnen de onderwerpen uit de polderschets in een vroeg stadium van ruimtelijke ontwikkelingen worden meegenomen.
De huidige functies en grondgebruik blijven het vertrekpunt voor de polderschets. Wel kan het zijn dat in de polderschets knelpunten en kansen tussen de ruimtelijke ordening van functies en het watersysteem in beeld komen. Geconstateerde kansen en knelpunten brengen we actief, bijvoorbeeld tijdens gebiedsprocessen, in het watertoetsproces of bij vergunningaanvragen onder de aandacht van ruimtelijke ordenaars. De polderschets vormt daarmee ook een handvat voor ruimtelijke ontwikkelingen.

4.4 Waterbeschikbaarheid

In de Deltabeslissing zoetwater is, als onderdeel van de aanpak voor het voorkomen van en voorbereid zijn op watertekorten, het nieuwe instrument waterbeschikbaarheid geïntroduceerd. Dit instrument heeft als doel om helderheid te geven over de beschikbaarheid van zoetwater in normale en droge situaties (nu en in de toekomst). Indien nodig worden er afspraken gemaakt tussen Rijk, regio en gebruiker over verantwoordelijkheden en inspanningen om tot een optimale verdeling en gebruik van het watersysteem te komen.

Hiermee kunnen partijen tijdig inspelen op veranderingen en de beschikbaarheid van zoetwater duurzaam op peil houden. Daarnaast heeft Delfland als doel de zelfvoorzienendheid van zoetwater te vergroten en de waterkwaliteit te verbeteren en daarvoor is het belangrijk dat gebruikers hun verantwoordelijkheid nemen en doelmatig met zoetwater omgaan. Delfland en de Provincie Zuid-Holland pakken de uitwerking van het instrument waterbeschikbaarheid samen op. De uitvoering ligt voor een groot deel bij Delfland, en zal in de periode 2016-2021 worden geïmplementeerd.

Volgens het Deltaprogramma 2015 wordt het instrument waterbeschikbaarheid uitgewerkt in de volgende stappen:

1. Inzicht geven in de beschikbaarheid van water en de kans op watertekorten, nu en in de toekomst. Transparantie door gestructureerd inzicht geven in gegevens, risico's en informatie;
2. De dialoog tussen overheden en gebruikers over deze informatie. Verkennen van mogelijke optimalisaties;
3. Afspraken maken over waterbeschikbaarheid en maatregelen. Optimaliseren van beheer en gebruik en waar nodig vastleggen van afspraken.

Delfland implementeert het instrument waterbeschikbaarheid op een effectieve manier door voor stap 1 aan te sluiten bij het proces van peilbesluiten. Delfland besteedt extra aandacht aan de watervraag van kritische functies zoals de glastuinbouw en de waterbeschikbaarheid van het watersysteem. Daarmee krijgt Delfland een steeds beter overzicht van gebruikers van zoetwater, hun wensen en verbetermogelijkheden en de toekomstige ontwikkelingen. De herziening van een peilbesluit biedt de mogelijkheid om inzicht te krijgen in de waterbeschikbaarheid op basis van de beschikbare gegevens en contact met de watergebruikers. De beschrijving van de waterbeschikbaarheid wordt vastgelegd in de toelichting van het peilbesluit. Daarnaast wordt het thema meegenomen in de polderschets.
Op basis van de uitkomsten van stap 1 en afhankelijk van de urgentie wordt bepaald of er optimalisaties mogelijk zijn (stap 2) en hoe deze worden vastgelegd (stap 3). Daarbij wordt zoveel mogelijk gezamenlijk met de gebruikers conclusies getrokken over de mogelijkheden. Hierbij wordt in ieder geval ook gekeken naar maatregelen die gebruikers zelf kunnen nemen en naar de mogelijkheden om onttrekking van oppervlaktewater te verminderen. De uitwerking van stap 2 en 3 kan per gebied verschillen, omdat wensen van gebruikers, het watersysteem, de urgentie en knelpunten per gebied verschillen.

4.5 Planning

Peilbesluiten moeten actueel zijn. Met het vervallen van de vaste herzieningstermijn van peilbesluiten door de herziening van de provinciale verordening kan Delfland op een flexibele manier omgaan met het herzien en aanpassen van peilbesluiten, waardoor een peilbesluit goed aansluit bij ontwikkelingen in een gebied. Peilbesluiten worden herzien als daar aanleiding voor is, bijvoorbeeld bij knelpunten in het functioneren van het watersysteem of bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Beleidsuitgangspunt: Peilbesluiten worden periodiek geëvalueerd om te controleren of ze nog actueel zijn.

5 PLAN: Bepalen peil en peilbeheer

5.1 Vastleggen van peil en peilbeheer

Als beheerder van het oppervlaktewater is Delfland verplicht om voor elk peilgebied een peilbesluit vast te stellen (artikel 5.2 Waterwet). In een peilbesluit worden waterstanden of bandbreedten waarbinnen waterstanden kunnen variëren vastgesteld, die gedurende de aangegeven perioden zoveel mogelijk worden gehandhaafd.

Vergunning voor afwijkend peil
In sommige gebieden kunnen belanghebbenden een hoger of lager peil willen houden dan het in het peilbesluit vastgelegde peil om specifieke functies te faciliteren. Belanghebbenden in dergelijke gebieden kunnen een vergunning voor afwijkend peil aanvragen. Delfland toetst of het afwijkend peil en peilbeheer het functioneren van het watersysteem, nu of op de lange termijn, niet negatief beïnvloedt. Daarbij wordt onder andere gebruik gemaakt van de afweging van belangen in het peilbesluit en de beleidsuitgangspunten. Delfland streeft ernaar zo min mogelijk (afwijkende) peilgebieden te hebben. Daarom wordt in elk peilbesluit getoetst of de vergunning nog bestaansrecht heeft.

5.2 Methodiek van het peilbesluit

Voor het opstellen van een peilbesluit wordt het watersysteem van het desbetreffende peilgebied onder de loep genomen. Dat begint met een gebiedsbeschrijving en een watersysteembeschrijving, gevolgd door een analyse waarin meldingen van knelpunten en kansen worden onderzocht. We evalueren of het peilbesluit nog actueel is of geheel of gedeeltelijk moet worden herzien. Vervolgens worden het peil en peilbeheer afgewogen. Dit proces resulteert in een actueel peilbesluit voor het betreffende gebied. In alle fases vindt communicatie en participatie met belanghebbenden plaats, dit wordt verder toegelicht in paragraaf 5.8.

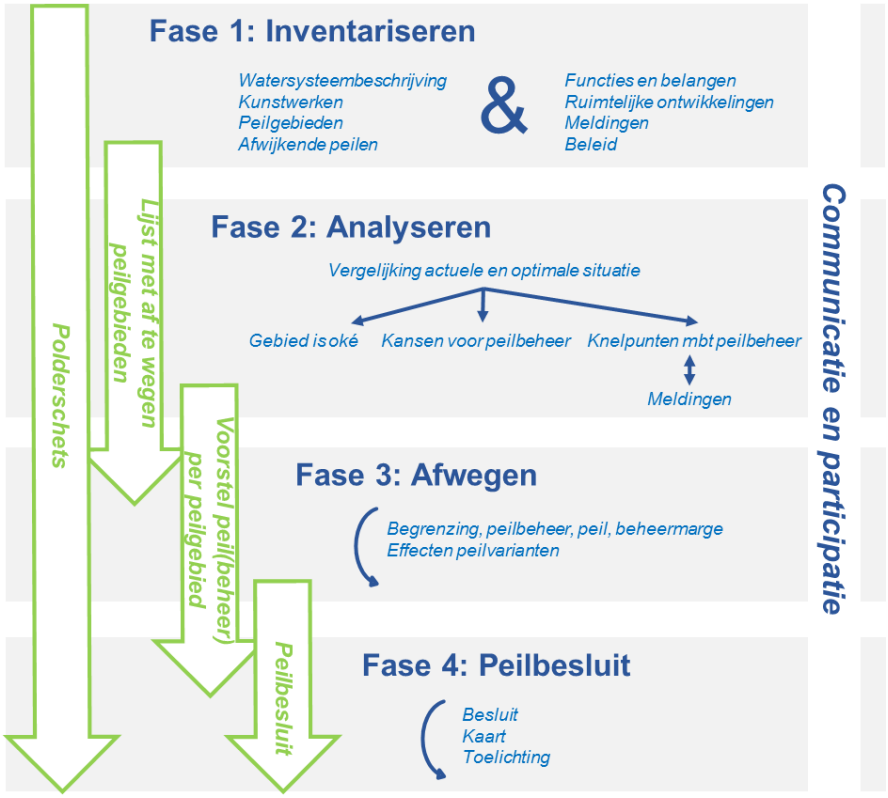

Fase 1: Inventariseren
In de eerste stap worden het watersysteem, alle kunstwerken, peilgebieden en gebieden met afwijkend peil, grondgebruik, op handen zijnde ruimtelijke ontwikkelingen en het relevante beleid in beeld gebracht. Voor grondwatergegevens, rioleringsgegevens, meldingen, activiteiten en ervaringen worden de gemeente, de aanwezige terreinbeheerders of belangengroepen (zoals LTO of bewonersverenigingen) betrokken. Bij raakvlakken met het peilbeheer, benaderen we deze belanghebbenden. In elk peilbesluit wordt kort aangegeven welk beleid en welke wetgeving van belang is. Aan de hand van deze gegevens wordt een polderschets opgesteld waarin de lange termijn ambitie voor het watersysteem wordt geschetst.

Fase 2: Analyseren
In de tweede stap worden de actuele en de optimale drooglegging met elkaar vergeleken. De drooglegging is de afstand tussen de gemiddelde maaiveldhoogte en het oppervlaktewaterpeil. Door de actuele drooglegging met de optimale drooglegging van functies te vergelijken, worden theoretische knelpunten bepaald. We kijken of de theoretische knelpunten ook voorkomen op de lijst met bekende meldingen. Wanneer dit zo is, is er aanleiding het peil opnieuw af te wegen. We benaderen de belanghebbenden en zoeken indien noodzakelijk gezamenlijk naar oplossingsrichtingen. Uit de polderschets worden die kansen afgeleid die op korte termijn uitgevoerd kunnen worden, bijvoorbeeld kansen voor ontsnippering, samenvoegen van peilgebieden of het bereiken van waterkwaliteitsdoelen. Samen met de knelpunten vormen de kansen een lijst met peilgebieden waarvoor een nieuwe peilafweging moet worden gemaakt. We evalueren op basis van de uitkomsten van de analyse of het peilbesluit geheel of gedeeltelijk moet worden herzien. In peilgebieden waar geen kans of knelpunt is gevonden, wordt het oude peilbesluit voortgezet.

Fase 3: Afwegen
In de derde stap stellen we varianten op voor de begrenzing van peilgebieden, het peilbeheer en peil en onderzoeken we het effect van peilvarianten op de kwaliteit en kwantiteit van het oppervlaktewater en grondwater, op bodemdaling, landbouw, natuur, archeologie, landschapswaarden en funderingen van bebouwing en infrastructuur, etc. Hierbij wordt ook gekeken naar de effecten op lange termijn en wordt een risico-inschatting gemaakt. In paragraaf 5.5 en 5.6 zijn de aandachtspunten opgenomen die in de afweging worden meegenomen.
Vaak zijn er meerdere belangen in een gebied aanwezig. Dit maakt de afweging erg complex en maatwerk is bijna altijd noodzakelijk. De verschillende varianten worden aan de hand van de belangen gescoord, zoals ook bij een m.e.r.-procedure wordt gedaan. Hierbij wordt goed gekeken of een variant geen knelpunten oplevert voor de kwetsbare functies, zoals historische bebouwing of natuur.
Aan de hand van het overzicht van effecten wordt die peilvariant gekozen waarbij zoveel mogelijk belangen worden gefaciliteerd of indien dat niet mogelijk is de negatieve gevolgen voor een belang zo klein mogelijk zijn. Hier worden belanghebbenden bij betrokken. Niet ieder knelpunt kan met een verandering van het peil of peilbeheer worden opgelost, er wordt wel geprobeerd deze zoveel mogelijk te verkleinen. Ook zal niet elke kans uit de polderschets in het peilbesluit kunnen worden meegenomen. In de toelichting bij het peilbesluit worden de keuzes onderbouwd.

Beleidsuitgangspunt: In het peilbesluit wordt per peilgebied de begrenzing, het type peilbeheer en het peil vastgesteld. Dit wordt in de toelichting afgewogen.

Fase 4: Peilbesluit
De resultaten van de voorgaande stappen worden vastgelegd in het peilbesluit. Bij het peilbesluit hoort een toelichting waarin de aan het besluit ten grondslag liggende afwegingen en uitkomsten van verrichte onderzoeken, een aanduiding van de veranderingen van de waterstanden ten opzichte van de bestaande situatie en een aanduiding van de gevolgen van de te handhaven waterstanden voor alle betrokken belangen zijn opgenomen (artikel 4.3 lid 2 Waterverordening Zuid-Holland). Daarnaast moet het peilbesluit één of meer kaarten met de begrenzing van het gebied waarbinnen de oppervlaktewaterlichamen zijn gelegen waarop het peilbesluit betrekking heeft bevatten (artikel 4.3 lid 1 Waterverordening Zuid-Holland).

Wanneer het peilbesluit is vastgesteld worden de peilen ingesteld. Dit wordt beschreven in hoofdstuk 6. In hoofdstuk 9 wordt toegelicht wanneer een peilbesluit weer wordt herzien.

5.3 Bepalen peilgebiedsgrenzen

Delfland streeft naar zo groot mogelijke, aaneengesloten peilgebieden voor een eenvoudig en efficiënt peilbeheer. Het beperken van het aantal peilregulerende kunstwerken, door het creëren van grote aaneengesloten peilgebieden, is de beste manier om het watersysteem duurzaam te laten functioneren. Bij het opstellen van het peilbesluit wordt daarom gekeken of het mogelijk is om peilgebieden samen te voegen.
Door ongelijke maaiveldhoogten en verschillende functies kan het soms beheertechnisch handiger zijn om aparte peilgebieden te behouden of zelfs te creëren. Dit kan ook gelden vanuit het oogpunt van vasthouden van water en waterberging. Vanuit het natuurbelang kunnen kleine gebieden soms aantrekkelijker zijn om aan bepaalde eisen voor de bescherming van natuurwaarden te voldoen. Dit is mogelijk mits het goed onderbouwd is.

Beleidsuitgangspunt: Delfland streeft naar zo groot mogelijke peilgebieden. Samenvoegen van peilgebieden wordt bevorderd, tenzij economische of beheertechnische argumenten pleiten voor het tegendeel. Versnippering van peilgebieden wordt tegengegaan, tenzij argumenten zoals vasthouden van water of natuurwaarden pleiten voor het tegendeel.

5.4 Typen peilbeheer

Er zijn verschillende typen peilbeheer mogelijk, zoals vast peil, seizoenspeil, broedpeil, dynamisch of flexibel peilbeheer. Er is ook maatwerk mogelijk door typen peilbeheer te combineren. Bij de keuze voor het type peilbeheer worden de effecten op andere gebruiksfuncties, versnippering, waterberging, waterkwaliteit en natuurwaarden meegenomen.

Vast peil
Een vast peil is een peil dat het hele jaar hetzelfde is. In bestaand stedelijk gebied wordt vaak een vast peil gehanteerd om het risico op droogvallende funderingen te beperken en de afwatering van drainage en riolering te garanderen.

Seizoenspeil en broedpeil
Bij seizoenspeilbeheer worden gedurende het jaar verschillende peilinstellingen gehanteerd. Het peil is afhankelijk van het groeiseizoen van (landbouw)gewassen, natuurdoelen of het broedseizoen van weidevogels. Het schouwpeil wordt in het peilbesluit vastgelegd.
In agrarische gebieden kan het aantrekkelijk zijn om een hoger zomerpeil en een lager winterpeil in te stellen. De overgang van zomer- naar winterpeil en omgekeerd gebeurt in de regel rondom 15 oktober en 15 april. Door een hoger zomerpeil treedt minder snel droogteschade aan landbouwgewassen en natuur op en is er meer gietwater en water voor veedrenking beschikbaar.

Een hoog zomerpeil kan de krimp van veengronden verminderen en leiden tot minder (zoute)kwel. In de winter wordt het peil lager gehouden voor een betere ontwatering, verbetering van de bodemstructuur en bevordering van de draagkracht van de bodem.

Voor weidevogelgebieden kan er gedurende het broedseizoen een broedpeil worden ingesteld. Ideaal is een broedpeil dat uitgaat van hoge waterstanden in het voorjaar tot halverwege juni, maar dit verschilt per vogelsoort.

Dynamisch peil
Bij dynamisch peilbeheer gaat het om het anticiperen op (weers)omstandigheden op basis van vooraf in het peilbesluit bepaalde randvoorwaarden binnen vooraf vastgestelde peilmarges. In het peilbesluit wordt het doel, het schouwpeil en de boven- en ondergrens vastgelegd.
Het is een proactieve vorm van peilbeheer, waarbij continu wordt ingespeeld op de huidige en verwachte situatie. Tijdens een droge periode kan men als er regen wordt voorspeld, het peil bijvoorbeeld voor een korte periode verder dan het streefpeil laten uitzakken. Zo hoeft er minder water te worden ingelaten en uitgemaald. Of in een extreem natte periode kan het water in een bovenstrooms gelegen peilgebied worden vastgehouden om het risico op wateroverlast in lager gelegen peilgebieden te beperken.

Flexibel peil
Bij flexibel peilbeheer mag het peil binnen een bepaalde bandbreedte op natuurlijke wijze fluctueren. Het peil fluctueert alleen door kwel, wegzijging, neerslag en verdamping. Het schouwpeil wordt in het peilbesluit vastgelegd.
Met flexibel peilbeheer kan de inlaat van water van onvoldoende kwaliteit worden beperkt. Daarom wordt flexibel peilbeheer voornamelijk toegepast in natuurgebieden of in gebieden met een bijzondere waterkwaliteitsdoelstelling. Als het toch noodzakelijk is om water in te laten, worden vaak maatregelen genomen om negatieve effecten aan waterkwaliteit en natuurwaarden te voorkomen. Bijvoorbeeld door de keuze voor de locatie van de inlaat of door kwaliteitsverbetering van het inlaatwater.
Naast het beperken van de inlaat van gebiedsvreemd water, kan flexibel peilbeheer leiden tot betere ontwikkeling van de oevervegetatie. De oevervegetatie kan zich zo goed uitbreiden waardoor de ecologische waterkwaliteit kan verbeteren en het risico op oeverafkalving wordt verminderd.
Flexibel peilbeheer kan ook een negatief effect hebben op de waterkwaliteit. Dit gebeurt bijvoorbeeld als delen van het land inunderen waardoor het water versneld tot afvoer komt. Dan neemt de nutriëntenbelasting van het oppervlaktewater toe. Andere nadelen zijn dat er geen doorspoeling mogelijk is en dat bij ver uitzakken van het peil eutrofiering en versnelde bodemdaling kunnen optreden[3].

5.5 Afwegen peilbeheer met betrekking tot functies

Verschillende functies stellen andere eisen aan het peil(beheer). In deze paragraaf komen de aandachtspunten voor de functies archeologie, glastuinbouw, natuur, landbouw, recreatie, stedelijk gebied en vaarwegbeheer aan de orde.

[3] STOWA rapport 41, *Flexibel peil, van denken naar doen. Flexibel peilbeheer als maatregel ter verbetering van de waterkwaliteit en bevordering van de oevervegetatie en verlanding,* 2012.

5.5.1 Archeologie

Het archeologisch erfgoed in de bodem mag in principe niet verstoord worden (Verdrag van Malta, zie bijlage 2). Door een peilwijziging bestaat de kans dat archeologische waarden worden aangetast, omdat ze boven de grondwaterstand komen te liggen. In de Wateragenda is met de provincie afgesproken dat de waterschappen zelf onderbouwen of er sprake is van kans op schade aan hoge of zeer hoge archeologische (verwachtings)waarden ten gevolge van peilverlaging. Gebieden met archeologische verwachtingswaarde zijn aangeduid in het gemeentelijk bestemmingsplan of op de provinciale cultuurhistorische waardenkaart. Bij een peilafweging zullen deze gebieden worden meegewogen naast de andere belangen.

5.5.2 Glastuinbouw

De gewenste drooglegging voor glastuinbouwgebieden wordt in overleg met de tuinders en/of de regionale LTO-vertegenwoordiger bepaald, waarbij o.a. de hoogte van drainagesystemen, beschikbaarheid van zoetwater en gietwater, de bodemsamenstelling, en de laagste plekken worden meegenomen.

5.5.3 Grasland, bouwland en vollegrond teelt

Voor grasland en bouwland wordt overlegd over de optimale drooglegging, met uitzondering van veengronden waar een drooglegging van maximaal 60 cm wordt aangehouden. De drooglegging wordt beschouwd ten opzichte van het winterpeil. Ten aanzien van teelt in de volle grond worden specifieke eisen aan de drooglegging gesteld, die per teelt verschillen. Voor deze functie is lokaal maatwerk noodzakelijk. In landbouwgebieden kan het toepassen van dynamisch peilbeheer een optie zijn.

5.5.4 Natuur

De gewenste drooglegging en peilbeheer in natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en NNN) worden bepaald in overleg met de terreinbeheerder en/of natuurbeherende instantie. In verband met de uiteenlopende natuurbeheertypen kunnen geen richtlijnen worden gegeven. In natuurgebieden kan flexibel peilbeheer worden toegepast om de inlaat van water van onvoldoende kwaliteit te beperken.

Weidevogels
In weidevogelgebieden worden broedpeilen voor weidevogels meegewogen in de afweging van het peil en peilbeheer naast de andere belangen. Voor weidevogelgebieden kan het toepassen van seizoenspeilbeheer een optie zijn. De broedpeilen en tijdsduur worden bepaald in overleg met de terreinbeheerder.

5.5.5 Recreatie en groene ruimte

Recreatieterreinen en stadsparken dienen voor recreanten goed toegankelijk en bespeelbaar te zijn. Voor de vegetatie is het belangrijk dat de wortels het grondwater kunnen bereiken, maar niet voortdurend onder water staan. De gewenste drooglegging wordt in overleg met de terreinbeheerder bepaald.

5.5.6 Stedelijk gebied

Bestaande bebouwing en infrastructuur
In stedelijk gebied wordt meestal een vast peil gehanteerd. Door de beperkte ruimte en de aanwezige gebruiksfuncties die zijn ingericht op het peil (zoals funderingen, drainage, infrastructuur) is er in bestaand stedelijk gebied vaak weinig ruimte om het peil te fluctueren. Nieuwe stedelijke gebieden, zoals VINEX wijken, bieden soms wel ruimte voor flexibel peil. De gewenste drooglegging en peilbeheer in stedelijk gebied worden in overleg met de gemeente bepaald. Daarbij wordt voor de ontwateringsdiepte de vorstvrije grens van 80 cm als vast aangenomen en de gemiddeld hoogste grondwaterstand en de relatie tussen het oppervlaktewater en grondwater als onderwerp van onderzoek en discussie behandeld. De gemeente geeft per peilgebied aan welke ontwateringsdiepte zij in ontwerp hanteren. De ontwateringsdiepte is het verschil tussen de maaiveldhoogte en de gemiddeld hoogste grondwaterstand. De ontwateringsdiepte is dus iets anders dan de drooglegging en er moet een inschatting worden gemaakt van de relatie tussen het oppervlaktewaterpeil en de ontwateringsdiepte; hierbij spelen ontwateringsmiddelen een rol. Daarna wordt bepaald of er voor de functie een wens bestaat om het peil bij te stellen, met speciale aandacht voor de voorkomende funderingstypen (houten paalfunderingen zijn bijvoorbeeld gevoelig voor houtrot als gevolg van droogvallen) en ondergrondse infrastructuur.

Overstorten, drainage, bruggen, terrassen en steigers
Voor riooloverstorten en drainage is het van belang dat deze goed kunnen afwateren op het oppervlaktewater. In overleg met de gemeente worden de locatie en de aanleghoogten van riooloverstorten en drainagemiddelen meegenomen in de afweging. Bij peilveranderingen worden de effecten op houten beschoeiingen, terrassen en tuinen onderzocht. Bij begraafplaatsen dient de gemiddeld hoogste grondwaterstand maximaal 30 cm onder de grafkisten te blijven.

Beleidsuitgangspunt: De vaste hoogte van overstorten, drainage, bruggen, terrassen en steigers wordt meegenomen in de afweging.

Nieuw te ontwikkelen stedelijk gebied
Bij nieuwbouw adviseert Delfland een drooglegging van 120 cm te hanteren om grondwaterproblemen en wateroverlast nu maar ook voor de toekomst te voorkomen; sommige gebieden kunnen in de loop van de tijd namelijk nog flink zakken en door de klimaatverandering is het noodzakelijk genoeg ruimte te creëren. Ervaring leert dat 120 cm daar een veilige marge voor biedt. Bij nieuw te realiseren gebieden moet worden uitgegaan van het peil uit het peilbesluit. Delfland verlaagt het peil niet om voor dit gebied voldoende drooglegging te creëren. Meestal betekent dit dat voor het bereiken van een grotere drooglegging het maaiveld moet worden opgehoogd. Het waterdicht bouwen van een huis is de verantwoordelijkheid van de particulier.

Oude bebouwing en historische beplanting
Oude bebouwing met kwetsbare funderingstypen (op staal, houten palen of heipalen) en historische beplanting zijn gevoelig voor peilverandering waardoor ongelijke zetting of droogvallen van paalkoppen kan optreden. Bij een peilafweging zullen deze objecten worden meegewogen naast de andere belangen.

5.5.7 Vaarwegbeheer

Het NBW en de Waterwet beschouwen het vaarwegbeheer als integraal onderdeel van het watersysteem. In de Delflandse praktijk gaat het hier om de vaarwegen in het boezemsysteem die gebruikt worden voor recreatievaart en beroepsvaart.

Bij een peilafweging zullen het vaarprofiel, de brughoogtes en de drempelhoogtes van sluizen voor een veilige en vlotte doorvaart worden meegewogen naast de overige belangen.

5.6 Afwegen peilbeheer met betrekking tot het watersysteem

Naast de gebruiksfuncties in een gebied dienen ook bodemdaling, grondwater, waterhuishouding, waterkwaliteit en ecologie en waterkeringen te worden meegenomen in de afweging.

5.6.1 Bodemdaling

Het verlagen van het peil evenredig aan de bodemdaling (peilaanpassing) is uit oogpunt van duurzaamheid bezwaarlijk. Om aanwezige functies zo lang mogelijk te faciliteren, zetten we met het peilbeheer in op maximale afremming van het bodemdalingsproces. In bodemdalingsgevoelige gebieden wordt bodemdaling als een belang meegenomen in de afweging bij het peilbesluit en gaan we terughoudend om met peilverlaging of peilaanpassingen. Helemaal stoppen met peilaanpassing zal echter leiden tot een steeds kleiner wordende drooglegging waardoor relatieve vernatting optreedt die schade aan bijvoorbeeld agrarische opbrengsten of wateroverlast tot gevolg kan hebben. Dit kan in het afwegingsproces een argument zijn om de bodemdaling toch (gedeeltelijk) te volgen.
Het tegengaan van bodemdaling in veenweidegebieden beschouwt de provincie als een gemeenschappelijke opgave voor provincie, gemeenten, waterschappen en grondgebruikers. In de Wateragenda hebben de provincie en de waterschappen de volgende afspraken gemaakt:

1. Waterschappen houden bij het opstellen van peilbesluiten rekening met de gevolgen van (veen)bodemdaling en nemen het vertragen/tegengaan van bodemdaling mee als één van de belangen in de afweging om te komen tot een peilbesluit. In de veenweidepactgebieden wordt zwaarder ingezet op het behoud van veen(weide)waarden.
2. Wanneer het waterschap tegen de (fysieke/financiële) grens van het waterbeheer aanloopt (knikpuntgebied), heeft het waterschap een signaalfunctie. In knikpuntgebieden waar nog geen gebiedsproces loopt, start de provincie samen met de betrokken partijen (overheden en derden) een verkenning om de problematiek in beeld te brengen en om te bepalen op welke wijze en wanneer de instrumenten van de betrokken partijen als oplossingen ingezet kunnen worden. Een dergelijk gebiedsproces kan leiden tot (verzoek tot) aanpassing van een peilbesluit.

Beleidsuitgangspunt: Peilaanpassing (het volgen van maaivelddaling) wordt niet toegepast tenzij de gebiedsfunctie nadelige effecten ondervindt.

Bij peilaanpassing wordt de mogelijke schade als gevolg van het aanpassen van het waterpeil maatschappelijk aanvaardbaar geacht. Bij peilaanpassing wordt geen onderzoek gedaan naar de mogelijke gevolgen zolang daarvoor geen bijzondere reden bestaat.

Beleidsuitgangspunt: Wanneer met peilaanpassing de maaivelddaling gevolgd wordt om een bepaalde drooglegging te handhaven, hoort de mogelijke schade als gevolg van de peilaanpassing tot een normaal maatschappelijk risico.

Bij peilverandering anders dan de peilaanpassing zal Delfland onderzoek uitvoeren en de belanghebbenden actief informeren. Op een ingediende, gemotiveerde aanvraag tot schadecompensatie stelt Delfland een onderzoek in naar de juistheid van de claim en de wijze van compensatie.

5.6.2 Grondwater

Hoewel het oppervlaktewaterpeil de grondwaterstand beïnvloedt, is de grondwaterstand via deze weg moeilijk te sturen. Grondwater reageert namelijk vertraagt op variaties van het oppervlaktewaterpeil, vooral op grotere afstand van watergangen. Daarnaast is het moeilijk om een nauwkeurige en eenduidige relatie tussen oppervlaktewaterpeil en grondwaterstand af te leiden door de bodemopbouw en variaties in landgebruik. De Waterwet biedt de mogelijkheid om ook grondwaterpeilbesluiten vast te stellen, maar verplicht het niet. Delfland kiest er vooralsnog voor geen grondwaterpeilbesluiten op te stellen. Een peilbesluit brengt een inspanningsverplichting met zich mee. De grondwaterstand is via het oppervlaktewaterpeil echter moeilijk te sturen en de verantwoordelijkheid voor ontwateringsvoorzieningen ligt vaak primair bij private partijen. Fluctuaties in het grondwaterpeil kunnen er voor zorgen dat bodemdaling optreedt door inklinking of veenoxidatie. Als blijkt dat de bodemdaling is tegen te gaan door grondwaterbeheer en het opstellen van een grondwaterpeilbesluit, gezien bovenstaande, daartoe een geschikt instrument is, kan worden overwogen een grondwaterpeilbesluit op te stellen.

Delfland neemt grondwater als belang mee in de afweging van het peil en peilbeheer. Daarnaast worden meldingen van grondwateroverlast of –onderlast meegenomen in de analysefase. Er wordt onderzocht in hoeverre de grondwaterstand door het oppervlaktewaterpeil wordt beïnvloed en of het knelpunt door middel van aanpassingen van het peil of peilbeheer kan worden opgelost of dat er andere meer kostenefficiënte maatregelen mogelijk zijn.

5.6.3 Waterhuishouding

Wateroverlast en watertekort
Het peilbeheer moet fluctuaties van het peil als gevolg van neerslag, droogte, lozingen en kwel opvangen en wateroverlast en watertekort zoveel mogelijk voorkomen. In geval van wateroverlastsituaties of watertekort wordt gestreefd de overlast te minimaliseren. Bij de peilafweging dient daarom rekening te worden gehouden met goede aan- en afvoermogelijkheden en de aanwezige ruimte om peilfluctuaties op te vangen.

Kunstwerken en waterhuishoudkundige voorzieningen
Kunstwerken en waterhuishoudkundige voorzieningen zoals gemalen, inlaten, stuwen, duikers en beschoeiingen zijn op een bepaalde hoogte aangelegd en stellen eisen ten aanzien van het peil. Aanpassing van het peil kan inhouden dat deze voorzieningen moeten worden aangepast.

Leggerdiepte
Bij peilverlaging moet worden onderzocht of de leggerdiepte gehaald kan worden. Sommige watergangen kunnen namelijk niet op diepte gemaakt worden in verband met de stabiliteit van de waterbodem.

Beleidsuitgangspunt: De vaste hoogte van gemalen, inlaten, stuwen, duikers, beschoeiingen en de leggerdiepte moet worden meegenomen in de peilafweging.

Beheer en onderhoud
Delfland zet sterk in op het verhogen van de efficiëntie van beheer en onderhoud. Hierbij kan gedacht worden aan het besparen op onderhoudskosten en energiebesparing. Energiebesparing bij gemalen kan bijvoorbeeld door de bergingscapaciteit van het peilgebied te benutten.

Beleidsuitgangspunt: In de afweging van het peil worden de mogelijkheden voor het verlagen van de kosten en het energieverbruik van het peilbeheer en het verhogen van de toekomstbestendigheid en automatisering onderzocht.

Sturen met Water
Het doel van het project Sturen met Water is om inzicht te krijgen in de huidige en toekomstige mogelijkheden van het sturen met water in het watersysteem van Delfland. Ook worden de effecten daarvan voor het optimaal en efficiënt faciliteren van verschillende gebruiksfuncties onderzocht. Het project richt zich op het faciliteren van innovaties in monitoring. Mede op basis daarvan worden in het project aangescherpte sturingsregels voor het peilbeheer van Delfland ontwikkeld, bijvoorbeeld voor het regelen van de gemalen. De resultaten van de theoretische verkenning Sturen met Water (2012-2013) en het Verversingsexperiment 2014 zijn veelbelovend. Zo kan door het op een andere manier inzetten van gemalen een betere waterkwaliteit worden bereikt of beter worden aangesloten bij de watervraag. Gezien de veelbelovende resultaten van deze verkenningen, zullen mogelijkheden om naast het peilbeheer ook te sturen op waterkwaliteit of energiebesparing in de afweging van nieuwe peilbesluiten worden onderzocht. In de toelichting bij het peilbesluit kunnen de mogelijkheden ten aanzien van het sturen met water worden vastgelegd.

5.6.4 Waterkwaliteit en ecologie

De invloed van peil en peilbeheer op de chemische en biologische waterkwaliteit en de ecologie is complex. De waterkwaliteit is onder andere afhankelijk van de neerslag, het uittredende grondwater en dus mede van de bodemsamenstelling, breedte- en dieptematen van de watergang en de gebruiksfuncties in het gebied.
Door inlaat van gebiedsvreemd water met een lagere kwaliteit kan de waterkwaliteit afnemen. Flexibel peilbeheer of de sturingsmarge kan worden toegepast om de inlaat van gebiedsvreemd water van onvoldoende kwaliteit te beperken. De locatie van het inlaatpunt kan zo worden gekozen dat de kwaliteit van het inlaatwater zo goed mogelijk aansluit op het gebiedseigen water, of er kunnen bij het inlaatpunt maatregelen worden getroffen om het inlaatwater te zuiveren.
In gebieden met diffuse of puntlozingen kan doorspoeling van gebiedsvreemd water met een hogere kwaliteit juist voor verbetering van de waterkwaliteit zorgen. In tijden van droogte en hoge temperaturen kan doorspoeling worden ingezet om vissterfte, blauwalg en botulisme tegen te gaan.

Uittredend grondwater
Peilverlaging kan zorgen voor toename van (zoute) kwel en uitspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen uit de bodem. Bij een peilverhoging geldt het omgekeerde. In veengebieden neemt de concentratie stikstof en fosfaat door peilverlaging toe door oxidatie van het veen. Bij een peilwijziging dienen (zoute) kwel en de uitspoeling van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen uit de bodem in de afweging te worden meegenomen.

Waterdiepte
In ondiep water neemt de watertemperatuur snel toe en kunnen biochemische omzettingsprocessen (zoals afbraak van organische stof) sneller verlopen. Hierdoor kan zuurstofloosheid optreden met vissterfte, stankoverlast en toename van het fosfaatgehalte tot gevolg.

Ecologische voorzieningen
Een peilwijziging heeft directe invloed op de werking van ecologische voorzieningen zoals vispaaiplaatsen, vismigratievoorzieningen en natuurvriendelijke oevers. Voor het goed functioneren van natuurvriendelijke oevers is het van belang dat het waterpeil op natuurlijke wijze fluctueert. Dat wil zeggen in de winter een hoog peil en in de zomer een laag peil (flexibel peilbeheer). Verder leiden wisselende peilen tot minder oevererosie waardoor het vrijkomen van nutriënten wordt verlaagd. Peilverlaging en het permanent droog staan van de oevers of vispaaiplaatsen is ongewenst. Het effect op de waterkwaliteit en het functioneren van ecologische voorzieningen moet daarom worden meegenomen in de afweging. Bij peilaanpassing moet worden gecontroleerd of dit niet leidt tot nieuwe knelpunten op het gebied van vismigratie.

Beleidsuitgangspunt: Het effect van een peilwijziging op de waterkwaliteit, vismigratie en het functioneren van ecologische voorzieningen moet worden meegenomen in de afweging.

5.6.5 Waterkeringen

De waterstand langs de keringen zorgt voor een externe druk tegen de kering en beïnvloed de grondwaterstand erin. Daarmee heeft de waterstand ook invloed op de stabiliteit van de waterkeringen. Een structurele of een incidenteel sterke verandering in het waterpeil kan het risico tot falen van de waterkering zodanig verhogen dat dit niet toelaatbaar is. Bij het opstellen van een peilbesluit moet bij peilwijzigingen worden beoordeeld of de keringen aan de gestelde eisen blijft voldoen.
Droogte kan een negatieve invloed hebben op de waterveiligheid. Kades kunnen tijdens langdurige droogte gevoelig zijn voor uitdroging. Door uitdroging neemt het volumiek gewicht af, krimpt de kade en kan scheurvorming optreden. Veenkades zijn gevoeliger voor droogte dan andere kades, maar ook kleikades op veenondergrond kunnen droogtegevoelig zijn. Dit uit zich in scheurvorming.

5.7 Bestaande afwijkende peilen

Afwijkende peilen zijn formeel geen onderdeel van het peilbesluit, maar worden wel opgenomen in de toelichting. De meeste bestaande peilafwijkingen, gereguleerd of ongereguleerd, zijn toegestaan en vormen geen hinder voor de beheersbaarheid van het watersysteem. Delfland streeft naar een robuust systeem met grote peilvakken waarbij particulier peilbeheer zoveel mogelijk wordt vermeden. In het peilbesluit wordt daarom de noodzaak voor het afwijkende peil getoetst aan de hand van de beslisboom in Bijlage 3. Het afwijkende peil wordt getoetst aan een maaiveldcriterium en de vereiste drooglegging voor de functie. Daarnaast wordt gekeken naar de invloed van het afwijkend peil op het peilbeheer en het watersysteem. Afhankelijk van deze invloed en of er sprake is van publiekelijk belang, kan worden voorgesteld de bediening en het onderhoud van het afwijkend peil over te dragen aan Delfland. Het desbetreffende gebied wordt dan opgenomen als een peilgebied in het peilbesluit.

5.8 Communicatie en participatie

Delfland werkt samen met gemeenten, bedrijven en particulieren aan een prettige en gezonde fysieke leefomgeving. Peilbeheer speelt een belangrijke rol bij de leefbaarheid van het gebied. Dit vraagt om peilbeheer waarmee het maatschappelijk belang en zoveel mogelijk individuele belangen worden bediend. Door bij het opstellen van peilbesluiten de omgeving te betrekken werkt Delfland aan het waterbewustzijn.

Werkafspraak: Delfland betrekt belanghebbenden in een vroeg stadium en gaat de dialoog met hen aan.

Het benutten van beschikbare kennis en ervaring van belanghebbenden leidt tot meer kwaliteit en door in te spelen op behoefte van belanghebbenden ontstaat meer draagvlak en betrokkenheid. Overleg met de omgeving helpt bij het managen van mogelijke risico's doordat te maken keuzes en gevolgen expliciet worden benoemd.

Participatie
De mate van betrokkenheid van de omgeving is maatwerk, dit laten wij afhangen van de relevantie voor de belanghebbenden. Dit zijn met name gemeenten, terreinbeheerders, agrariërs en belangengroepen, maar ook particulieren.

Water en groen in een wijk zorgen voor een aangenaam woonklimaat. In veel situaties is het praktijkpeil goed en worden er geen watergerelateerde problemen ervaren. Dit maakt dat inwoners in het stedelijk gebied vaak minder betrokkenheid voelen dan bijvoorbeeld een agrariër die voor zijn bedrijfsvoering afhankelijk is van goed peilbeheer. Wanneer er wel watergerelateerde problemen worden ervaren, benaderen wij de burgers of belanghebbende partij actief. We informeren de belanghebbenden en nodigen ze uit om gebiedsinformatie te delen en mee te denken over oplossingen. Zo is een goed waterpeil voor bewoners van het Rietveld in Delft, Leidschenveen in Den Haag of de Oude Lierpolder in het Westland zeer relevant. Delfland richt zich in het aangaan van de dialoog met bewoners dan ook op belanghebbenden die een probleem ervaren.

In de inventarisatiefase van het proces wordt volgens de filosofie van het omgevingsmanagement bepaald wie wanneer betrokken moet worden en in welke mate. Als er in een gebied niet veel is veranderd, wordt volstaan met een quickscan en is het doorlopen van een intensief proces met de omgeving niet nodig. Wanneer het peil gehandhaafd blijft en er dus geen nieuw peilbesluit wordt opgesteld blijft de communicatie dan ook beperkt. Voor de handhaving van het bestaande peilbesluit volgt geen bestuurlijke vaststelling met daarbij behorende inspraakprocedure en bekendmaking (zie verder hoofdstuk 9).

Wanneer er in het gebied wel veel is veranderd en er een nieuw peil afgewogen wordt, gelden de volgende afwegingscriteria bij het in kaart brengen van de omgeving en de mate van betrokkenheid bij belanghebbende partij/groep:
- De mate waarin de gebruiksfunctie van het gebied aan verandering onderhevig is;
- De hoeveelheid verschillende gebruiksfuncties van het gebied;
- In hoeverre er knelpunten bekend zijn;
- In welke mate er recent contact is geweest over plannen en projecten met Delfland of over de gebruiksfuncties;
- De aanwezige belangengroepen, zoals bewonersverenigingen en natuurclubs;
- Impact van een mogelijke verandering van het waterpeil.

Naarmate de impact en het belang groter is, wordt de communicatie met belanghebbenden intensiever en indien mogelijk directer. In ieder geval worden belanghebbenden geïnformeerd over het nieuwe peilbesluit en gevraagd om het inbrengen van kennis. Maar bij grote impact of belangen kan ook gekozen worden voor een bewonersavond of een workshop met belangenorganisaties (zoals LTO of bewonersverenigingen). Ook wordt gekeken of we partijen via digitale platforms kunnen benaderen.

Communicatie bij de besluitvorming
Uitgangspunt voor de communicatie over peilbesluiten is dat Delfland transparant is in de gemaakte afwegingen. Ter ondersteuning van de besluitvormingsfase communiceert Delfland altijd actief over

de inspraak, door gemeenten en belangenorganisaties in te lichten en de algemene bekendmaking in het waterschapsblad.

Peilbesluiten hebben naast een interne ook een belangrijke externe functie. Voor belanghebbenden moeten kennis kunnen nemen van de afwegingen die een rol hebben gespeeld bij de keuze die Delfland maakt. Zo kunnen niet alle knelpunten altijd in een peilbesluit worden opgelost en sommige knelpunten verergeren wellicht in de toekomst, bijvoorbeeld door bodemdaling. De afwegingen en keuzes worden expliciet in het peilbesluit en in de communicatie benoemd. Bij het peilbesluit zit daarom een publiekssamenvatting in toegankelijk taalgebruik.
De documenten vormen daarnaast de basis voor het instellen van het peilbeheer en worden bijvoorbeeld ook gebruikt voor vergunningverlening. Het is dan ook onontkoombaar dat de peilbesluiten technische details bevat.

6 DO: Instellen peilbeheer

De volgende fase van de peilbeheercyclus is het instellen van het peil en peilbeheer.

6.1 Overgangsdocument

Het peilbesluit wordt overgedragen aan de peilbeheerder. Dat gebeurt via een overgangsdocument waarin het peil, de eventueel benodigde maatregelen om het peilbesluit in te stellen en nieuwe peilschalen zijn beschreven, inclusief een planning voor het uitvoeren van de maatregelen en de ingangsdatum van het nieuwe peil. Het peilbesluit wordt ook opgenomen in het informatiesysteem.

6.2 Ingangsdatum nieuw peil

Een peilbesluit is van kracht op de achtste dag na de bekendmaking. In die tijd kan de peilbeheerder de kunstwerken instellen op het nieuwe peil. Als er echter maatregelen aan kunstwerken of watergangen moeten worden uitgevoerd, kost het meer tijd om het peilbeheer in te stellen. In dat geval wordt het moment van de daadwerkelijke instelling van het nieuwe peil opgenomen in het peilbesluit. Tot die tijd geldt een interimpeil dat wordt vastgelegd in het peilbesluit. Het interimpeil is bijna altijd gelijk aan het huidige praktijkpeil. Als bij het nemen van het besluit niet bekend is wanneer de inwerkingtreding kan plaatsvinden, zal de datum van inwerkingtreding op de website bekend worden gemaakt.

6.3 Maatregelen

In het peilbesluit wordt aangegeven welke kunstwerken aangepast, verwijderd of aangelegd worden om het nieuwe peil en peilbeheer in te stellen en welke maatregelen worden uitgevoerd om negatieve effecten als gevolg van het nieuwe peil te mitigeren. Werkzaamheden en investeringen van lage kosten kunnen op de exploitatiebegroting. Hoge kosten moeten worden geregeld door een investeringsbudget. Hiervoor wordt een investeringsplan gemaakt waarover een apart besluit wordt genomen tegelijk met het besluit over het peilbesluit.
De maatregelen worden uitgevoerd volgens de binnen Delfland geldende richtlijnen. Hierbij wordt ook bepaald of Delfland het kunstwerk in eigendom wil hebben of alleen het onderhoud en/of de bediening wil doen.

6.4 Automatisering

Delfland streeft naar doelmatige automatisering van kunstwerken ten behoeve van toekomstbestendig waterbeheer. Automatisering van kunstwerken betekent dat er een automatische koppeling is tussen kunstwerk en peil, waardoor peilbeheersing continu en nauwkeurig kan plaatsvinden. Door automatisering kunnen kunstwerken op afstand worden bediend en het peil op afstand worden gemonitord. Door automatisering van kunstwerken kan Delfland sneller acteren op veranderende omstandigheden. Automatisering biedt ook kansen om naast het peil bijvoorbeeld te sturen op waterkwaliteit, vismigratie en energieverbruik. In principe moeten alle gemalen van Delfland zijn geautomatiseerd. Stuwen en inlaten worden geautomatiseerd als uit de praktijk of de watersysteemanalyse blijkt dat er sprake is van een knelpunt, bijvoorbeeld in de capaciteit van het kunstwerk in relatie tot de omvang van het gebied, of er veelvuldige bediening nodig is.

Kunstwerken worden ook geautomatiseerd als ze naast het peil andere belangen dienen, zoals vispaaiplaatsen, vismigratie, waterkwaliteit, bergingen en energiebeperking.

Beleidsuitgangspunt: Als Delfland een kunstwerk overneemt van derden, moet dit kunstwerk zijn geautomatiseerd volgens de door Delfland aangegeven richtlijnen, tenzij er gegronde redenen zijn om van dit uitgangspunt af te wijken.

7 CHECK EN ACT: Monitoring en Peilbeheersing

Als het peil en peilbeheer zijn ingesteld dan zijn de volgende fasen van de peilbeheercyclus de monitoring en peilbeheersing. De peilbeheersing speelt in op veranderende (weers)omstandigheden of meldingen die door monitoring worden bepaald.

7.1 Monitoring en evaluatie

Regelmatige opname en snelle verwerking van gegevens over het peil, bemaling en inlaat en de verwachte en actuele weersituatie zijn belangrijk om het peilbeheer snel bij te sturen en keuzes achteraf te verantwoorden. Door terugkoppeling tussen peilbesluit en het dagelijkse peilbeheer wordt duidelijk of bepaalde beleidsmatige ideeën in de praktijk goed uitwerken of moeten worden bijgesteld om te functioneren zoals ze in het peilbesluit en de Beleidsnota zijn bedoeld.
Uit de evaluatie van de oude beleidsnota blijkt dat er op dit moment wel wordt gemonitord, maar niet overal op een uniforme manier en niet altijd op gezette tijden. In belangrijke peilgebieden willen we de monitoring automatiseren, in de overige peilgebieden nemen we maandelijks het peil op en in de toekomst willen we ook een monitoringsstrategie voor afwijkende peilen opstellen. Momenteel zijn er nog geen meetplannen voor peilbeheer, maar Delfland zal hier in de komende jaren naartoe werken. In het meetplan van een peilgebied zal worden aangegeven waar de peilschalen staan en waar het bemalings- en inlaatdebiet worden gemeten, hoe de gegevens worden gevalideerd en de evaluatie van gegevens plaatsvindt, wie verantwoordelijk is voor het gegevensbeheer en hoe de gegevens ontsloten worden.

Door betere meetmethoden komen er meer en nauwkeuriger gegevens beschikbaar. Hierdoor ontstaat een beter inzicht in het functioneren van het systeem. Dat inzicht gebruiken we in het dagelijks peilbeheer en in watersysteemanalyses, ruimtelijke ontwikkelingen, vergunningverlening en het opstellen van een nieuw peilbesluit. Voor een goede informatievoorziening van alle onderdelen van de peilbeheercyclus is het daarom van belang dat alle gegevens eenduidig en ontsluitbaar zijn. Conform het waterbeheerplan en vooruitlopend op de Omgevingswet streeft Delfland ernaar om gegevens over het watersysteem openbaar te maken. Delfland streeft er ook naar om meldingen en wensen van derden, vergunningaanvragen en contactgegevens en afspraken uit omgevingsmanagement en gebiedsprocessen centraal te verzamelen zodat ze ontsluitbaar en bruikbaar zijn in alle onderdelen van de peilbeheercyclus.

7.2 Peilbeheersing onder normale weersomstandigheden

Beheermarge
De peilbeheerder maakt gebruik van systeemkennis, weersverwachtingen en gegevens over het watersysteem die door monitoring worden verkregen om het in het peilbesluit vastgestelde peil zoveel mogelijk te handhaven met behulp van gemalen, stuwen en inlaten. Het peil wordt uitgelezen bij de peilschaal die in het peilbesluit is vastgelegd.

Het handhaven van het peil gaat onder normale omstandigheden gepaard met peilfluctuaties. Deze fluctuaties zijn het gevolg van de aan- en afvoer van water en weersomstandigheden. Het peilbesluit geeft een inspanningsverplichting voor het in het peilbesluit vastgestelde peil. Vanwege bovengenoemde fluctuaties opereert de peilbeheerder zoveel mogelijk binnen de beheermarge.

Sturingsmarge
De peilbeheerder kan tijdelijk de sturingsmarge inzetten om te reageren of anticiperen op weersomstandigheden zoals neerslag, droogte en wind, o.a. het Neerslagprotocol. De peilbeheerder kan bijvoorbeeld voormalen als er regen wordt voorspeld om het peil te laten uitzakken, of in natte perioden het water in een bovenstrooms gelegen peilgebied vasthouden om het risico op wateroverlast in lager gelegen peilgebieden te beperken. De sturingsmarge kan ook worden toegepast om naast het peil andere doelen, zoals waterkwaliteit, vismigratie, verminderen bodemdaling en energievermindering, te bereiken. Het gaat om een tijdelijke afwijking, normaliter wordt het peil volgens het peilbesluit binnen de beheermarge gehandhaafd. De peilbeheerder en de watersysteemanalyse geven input voor de afweging van de sturingsmarge.

Toelaatbare peilstijging
Bij toenemende neerslag is de beschikbare afvoercapaciteit op een zeker moment ontoereikend. Het peil stijgt dan uit boven de marges en de bergingscapaciteit van het systeem wordt benut. Hoe de afvoer- en bergingscapaciteit zich verhouden wordt bepaald in de watersysteemanalyse door uitgangspunten en normen die zijn ontleend aan het NBW. De normering bepaalt hoe frequent (in termen van kans) en hoe ver het peil mag stijgen.

Toezicht en handhaving taken van derden
Het komt voor dat Delfland het peilbeheer door derden laat uitvoeren. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij particuliere bemalingen, natuurgebieden of binnen gemeenten.
In reguliere peilgebieden waar het peilbeheer door derden wordt uitgevoerd monitort team Peilbeheer het peil in het gebied. Indien het peil niet overeen komt met het in het peilbesluit vastgestelde peil, wordt contact opgenomen met de partij die het peil bedient.

Tijdens de schouw wordt onder andere geschouwd op kunstwerken. Wanneer hierbij kunstwerken worden geconstateerd die niet bij Delfland bekend zijn, wordt hierop actie ondernomen. Allereerst wordt onderzocht of er een vergunning aanwezig is. Als dit niet het geval is, wordt de eigenaar gevraagd alsnog een vergunning aan te vragen. Het is hierbij niet zeker dat deze verleend kan worden. Pas na het aanvragen van een vergunning wordt duidelijk wat de gronden zijn voor een afwijkend peil en kan pas een afweging worden gemaakt het afwijkende peil wel of niet te vergunnen.

7.3 Peilbeheersing bij buitengewone omstandigheden

Peilbeheerders kunnen met de sturingsmarge anticiperen op droge of natte weersomstandigheden. Soms kunnen er echter buitengewone omstandigheden, situaties van ernstig waterbezwaar of calamiteiten optreden met zodanig ernstige gevolgen voor het gebied dat het vastgestelde peil niet meer te handhaven is.

Werkafspraak: Bij peilbeheer onder buitengewone omstandigheden wordt tijdelijk afgeweken van het peilbeheer conform het peilbesluit met als doel de economische en/of maatschappelijke schade zoveel mogelijk te beperken, waarbij we ons best doen om zo snel mogelijk weer binnen de beheermarge te komen.

Delfland heeft voor zulke buitengewone situaties een Handboek Crisisbeheersing waar een aantal bestrijdingsplannen bij horen. Het Handboek Crisisbeheersing stelt de kaders en uitgangspunten en biedt structuur voor het optreden van de calamiteitenorganisatie in de voorbereiding en bij de bestrijding van de calamiteit. Naast de interne organisatie wordt ook de samenwerking en afstemming met externe organisaties beschreven.
De bestrijdingsplannen richten zich op de specifieke voorbereiding van een aantal voorzienbare scenario´s. Deze plannen geven een handelingsperspectief om het watersysteem weer in de normale situatie te krijgen en de maatschappelijke schade zoveel mogelijk te beperken.

Extreme neerslag
Wateroverlast ontstaat doordat de aanvoer van water (meestal regenwater) groter is dan de afvoer van water (meestal door de boezem- en poldergemalen). Het vasthouden en bergen van water is dan onvoldoende mogelijk. De aanvoer van water is dan zodanig groot dat het peil van de oppervlaktewateren onacceptabel stijgt. Dit kan leiden tot wateroverlast. Delfland zet zich in die gevallen in om wateroverlast zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te beperken. Voor wateroverlastsituaties is het bestrijdingsplan Extreme neerslag opgesteld.

Langdurige droogte
Net als een teveel aan neerslag kan ook een tekort voor problemen zorgen in het watersysteem. Om het tekort aan water aan te vullen kan Delfland via de Brielse Meerleiding water uit het Brielse Meer inlaten in de boezem. Daarnaast heeft Delfland met het Hoogheemraadschap van Rijnland in een waterakkoord afgesproken dat via het gemaal Mr.Dr.Th.F.J.A. Dolk in Leidschendam water vanuit Rijnland kan worden ingelaten. Delfland heeft een vergelijkbaar akkoord gesloten met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard voor de doorlevering van water naar Schieland via de Bergsluis.
Voor extreme situaties waarbij de afvoer van de Rijn sterk daalt, kan de Kleinschalige Wateraanvoer (KWA) in werking treden waarmee water via de hoogheemraadschappen De Stichtse Rijnlanden en Rijnland naar Delfland en Schieland en de Krimpenerwaard wordt gezonden.
In extreem droge situaties treedt van rijkswege de verdringingsreeks in werking die het beschikbare water op basis van een prioritering moet verdelen. Voor langdurige droogte heeft Delfland het bestrijdingsplan Langdurige Droogte opgesteld.

Stormvloed
In de aanloop naar een voorspelde stormvloed zullen de peilen in het boezem- en poldersysteem zoveel mogelijk worden verlaagd, omdat tijdens een stormvloed de boezemgemalen niet meer mogen werken wegens het preventief sluiten van de waterkering. Voor het falen van de (regionale) waterkeringen heeft Delfland de bestrijdingsplannen Stormvloed en Technisch Falen opgesteld.

7.4 Oplossen knelpunten

Tijdens operationeel beheer kunnen knelpunten aan het licht komen door metingen en meldingen. Op basis van signalen en initiatieven uit de omgeving maken we een maatschappelijke afweging om het peilbeheer eventueel operationeel of in het peilbesluit bij te stellen. Wanneer knelpunten in het functioneren van het systeem niet zonder aanpassing van het peilbesluit zijn op te lossen kunnen we ervoor kiezen het peilbesluit (partieel) te herzien of een vergunning voor afwijkend peil te verlenen.

8 CHECK en ACT: Delfland in zijn omgeving

Naast monitoring van peil en weer, heeft ook het omgevingsmanagement een signaalfunctie voor het peilbeheer. Door contact met gebiedsbeheerders en de gemeente en via binnenkomende meldingen van omwonenden komen knelpunten en kansen aan het licht. Soms kan eenvoudig worden bijgestuurd om het knelpunt op te lossen. Op andere momenten kan een knelpunt in het functioneren van het systeem alleen worden opgelost door een (partiële) herziening van het peilbesluit. Ook bij grote ruimtelijke ontwikkelingen of vergunningaanvragen voor afwijkend peil, kunnen we ervoor kiezen het peilbesluit (gedeeltelijk) te herzien of een vergunning voor afwijkend peil te verlenen.

8.1 Gebiedsprocessen

De maatschappelijke context en veranderingen daarin spelen een belangrijke rol in het signaleren van nieuwe ontwikkelingen die van invloed zijn op het peilbeheer. Het waterschap kan zelf initiatiefnemer zijn voor de uitwerking van plannen, of er worden door derden ruimtelijke ontwikkelingsplannen uitgewerkt met consequenties voor het peilbeheer.
Delfland denkt graag vanaf het allereerste begin met initiatiefnemers van een ruimtelijke ontwikkeling mee over de inrichting van het watersysteem. Vroeg overleg leidt tot betere, geïntegreerde oplossingen en voorkomt dubbel werk en vertragende procedures. Vaak kunnen we werk met werk maken. Het gaat daarbij ook om de relatie tussen de waterthema's, zoals droogte, wateroverlast, waterkeringen, waterkwaliteit en ecologie. De Polderschets, aangevuld met de uitkomsten van het instrument waterbeschikbaarheid, biedt inzicht in de knelpunten in het watersysteem en de waterkansen en doelen waar Delfland op de lange termijn naar toe wil met het gebied. De Polderschets vormt daarmee ook een handvat voor ruimtelijke ontwikkelingen.
Wanneer bij een ruimtelijke ontwikkeling aanpassingen worden gedaan aan het watersysteem en de peilregulerende kunstwerken worden duidelijke afspraken gemaakt over het eigendom, het onderhoud en de bediening van de kunstwerken.

8.2 Watertoets

Indien projecten voor ruimtelijke ordening worden uitgevoerd, moet het waterschap geraadpleegd worden voor het uitvoeren van een watertoets proces. De watertoets stimuleert gemeentelijke RO-ers en waterschappers om samen aan de slag te gaan met als doel de ruimtelijke functies optimaal te laten aansluiten bij wat waterhuishoudkundig mogelijk is. Met ons advies in het kader van de watertoets proberen we te bereiken dat de aan- en afvoer van water soepel verloopt en dat het water fysisch-chemisch en ecologisch goed van kwaliteit is en er geen problemen ontstaan met wateroverlast of watertekort.
In onze advisering voor de watertoets spelen de volgende uitgangspunten met betrekking tot peilbeheer een rol:

- Het peilbeheer mag door ruimtelijke veranderingen niet verslechteren (standstill beginsel). Het is daarom belangrijk om water al bij de locatiekeuze en het ontwerp van de ruimtelijke ontwikkeling als ordenend principe te gebruiken;
- Veranderingen in de inrichting van een gebied bieden de mogelijkheid om het waterbeheer te verbeteren. De Polderschets is daarbij uitgangspunt. Waar zich in het ruimtelijk plan kansen voordoen om de inrichting van het watersysteem te verbeteren, worden deze benut;

- De laagste delen van een peilgebied worden vrijgehouden van bebouwing. Of er worden duurzame maatregelen genomen om wateroverlast effectief te voorkomen, zoals het ophogen van gronden en/of kruipruimteloos bouwen (permanente drainage en onderbemalingen zijn geen duurzame maatregelen). Hierbij dient ook getoetst te worden dat er door de maatregel geen verslechtering van het peilbeheer in het omliggende gebied optreedt;
- Delfland vindt een drooglegging van 1,20 m een verstandige keuze voor de lange termijn robuuste inrichting van stedelijk gebied. Het maaiveld moet hierop worden aangepast.
- Bij nieuwe ontwikkelingen past de drooglegging bij de betreffende functie. Het maaiveld wordt hierop aangepast. Het peil wordt in principe niet verlaagd, tenzij hierover overeenstemming is met het Hoogheemraadschap;
- In zettingsgevoelige gebieden worden geen grondgebruiksfuncties ontwikkeld die een lager peil eisen;
- Er wordt rekening gehouden met de marges van het peilbeheer (beheermarge, sturingsmarge en maximale peilstijging), bijvoorbeeld door vlonders, tuinen en steigers zodanig aan te leggen dat ze bij peilstijging binnen de sturingsmarge niet onder water komen;
- De ontwikkeling leidt niet tot nieuwe peilgebieden;
- De ontwikkeling houdt zoveel mogelijk gebiedseigen water vast;
- Het systeem moet robuust genoeg zijn om hevige neerslag binnen het peilgebied te kunnen opvangen voordat het geleidelijk wordt afgevoerd.

9 TERUG NAAR PLAN: Herziening peilbesluit

Voorheen moesten peilbesluiten een keer per tien jaar worden herzien en kon Delfland voor maximaal vijf jaar vrijstelling van de verplichting tot herziening aanvragen. In januari 2015 heeft de provincie Zuid-Holland een herziening van de Waterverordening vastgesteld. Hiermee is herziening van het peilbesluit niet meer gebonden aan de termijn van tien jaar, maar aan de actualiteit. De peilbesluiten dienen in ieder geval toegesneden te zijn op de omstandigheden en de aanwezige functies en belangen. Wanneer een peilbesluit niet meer actueel is, dient het te worden herzien. Dit kan dus zowel langer als korter dan tien jaar zijn.

9.1 Periodieke evaluatie

Delfland zal periodiek onderzoeken of een peilbesluit nog actueel is of geheel of gedeeltelijk moet worden herzien. De peilen, het peilbeheer en knelpunten en kansen worden geëvalueerd. De provincie geeft in de waterverordening vier redenen wanneer het peilbesluit niet meer actueel is en dus moet worden herzien:

1. Een structurele wijziging in de grondgebruiksfuncties of een functiewijziging in een gemeentelijk bestemmingsplan of provinciale structuurvisie;
2. Autonome verandering van maaiveldhoogte in met name zetting-gevoelige veenbodem;
3. Een verandering in de belangenafweging, mede op verzoek van ingelanden;
4. Veranderingen in het (technisch) beheer met gevolgen voor het watersysteem.

Als een of meer van deze redenen in een peilgebied optreden, zal Delfland het peilgebied nader onderzoeken en het optimale peil en peilbeheer bepalen. In peilgebieden waar geen kans of knelpunt is gevonden, wordt het oude peilbesluit voortgezet en dat wordt vastgelegd in de jaarrapportage.

Werkafspraak: Een peilbesluit wordt periodiek geëvalueerd en indien nodig herzien.

9.2 Herziening van het peilbesluit

Wanneer uit de periodieke evaluatie komt dat het peilbesluit niet meer actueel is, wordt het peil opnieuw afgewogen en wordt een nieuw peilbesluit vastgesteld. Daarnaast is het mogelijk dat (een deel van) een peilbesluit eerder dan de periodieke evaluatie niet meer actueel is. In enkele gevallen kan het dan wenselijk zijn om de brede afweging van een peilbesluit uit te voeren. Een (partiële) herziening wordt overwogen als:

- de waterhuishouding compleet verandert, bijvoorbeeld bij een grootschalige ruimtelijke ontwikkeling;
- een brede afweging nodig is, bijvoorbeeld om een structureel wateroverlastknelpunt op te lossen;
- Het peilbeheer een ander peil behoeft.

Wanneer slechts enkele peilgebieden worden herzien, spreken we van een partiële herziening. Hierbij wordt alleen voor die peilgebieden een afweging gemaakt en worden ook alleen die peilgebieden in de vaststellingprocedure gebracht. Wanneer de polder weer aan de beurt is voor de periodieke evaluatie, zal de gehele polder worden geëvalueerd en wanneer nodig worden herzien.

9.3 Vergunningverlening

Bij ruimtelijke ontwikkelingen kan de ontwikkelaar een peilwijziging ook via een vergunning regelen, dit is meestal toereikend en vaak praktischer vanwege de kortere doorlooptijd. Bij de volgende periodieke evaluatie wordt de peilwijziging opgenomen in het peilbesluit.
Daarnaast kan het wenselijk zijn om het peil hoger of lager te houden dan het in het peilbesluit vastgelegde peil om specifieke functies te faciliteren, zoals archeologie, gewassen en bebouwing. In zulke gevallen kunnen belanghebbenden een vergunning voor afwijkend peil aanvragen. Delfland toetst of het afwijkend peil en peilbeheer het functioneren van het watersysteem niet in gevaar brengen. Die afweging vindt plaats volgens de principes in deze beleidsnota en wordt later vastgelegd in aparte beleidsregels.

Bijlage 1 Woordenlijst en Afkortingen

Beheermarge	Marge rondom het vastgestelde peil waartussen het peil onder regulier peilbeheer schommelt. Het handhaven van het peil gaat onder normale omstandigheden gepaard met peilfluctuaties. Deze fluctuaties zijn het gevolg van de aan- en afvoer van water en weersomstandigheden. Het peil is dus eigenlijk een gemiddelde waarde van de peilfluctuaties.
Bodemdaling	Het dalen van het maaiveldniveau ten opzichte van een vast referentie-vlak, bijvoorbeeld NAP. Bodemdaling kan veroorzaakt worden door oxidatie, inklinking, gas- en oliewinning en lange termijn geologische processen.
Drooglegging	Het hoogteverschil tussen het waterpeil in een watergang en de gemiddelde hoogte van het naastgelegen perceel.
Dynamisch peil	Peilbeheer waarbij wordt geanticipeerd op (weers)omstandigheden op basis van vooraf in het peilbesluit bepaalde randvoorwaarden binnen vooraf vastgestelde peilmarges.
Flexibel peil	Peilbeheer waarbij het oppervlaktewaterpeil gedurende het gehele jaar kan fluctueren tussen een in het peilbesluit vastgestelde onder- en bovengrens. De fluctuatie wordt uitsluitend bepaald door natuurlijke omstandigheden, behalve bij overschrijding van de onder- en bovengrens. Zodra het peil de ondergrens onderschrijdt, wordt water uit de omgeving aangevoerd. Wanneer het peil de bovengrens overschrijdt, wordt het overtollige water afgevoerd.
Gebied met afwijkend peil	Gebied van beperkte omvang waarin het peil afwijkt van het peil dat in het peilbesluit is vastgesteld.
Gebiedsvreemd water	Water dat in een (peil)gebied wordt ingelaten. Dit water heeft meestal een waterkwaliteit die niet van nature voorkomt in dit (peil)gebied
Hoogwatervoorziening	Een deel van een peilgebied waar een hoger peil geldt.
Interimpeil	Waterpeilen die tijdelijk worden gehandhaafd voorafgaand aan het instellen van de definitieve peilen die in het peilbesluit zijn vastgesteld.
Onderbemaling	Een deel van een peilgebied waar een lager peil geldt.
Ontsnippering	Het streven naar zo groot mogelijke peilgebieden en dus vermindering van het aantal peilgebieden (met afwijkend peil).
Ontwateringsdiepte	Het verschil tussen de werkelijke maaiveldhoogte en de gemiddeld hoogste grondwaterstand op één plaats.
Peil	Door waterschap in peilbesluit vastgelegde waterpeil dat in een bepaald gebied moet worden gehandhaafd.

Peilaanpassing	Het aanpassen van het waterpeil in gelijke mate met de natuurlijke maaivelddaling.
Peilbeheer	Vaststelling en handhaving van het waterpeil in oppervlaktewateren.
Peilbeheercyclus	De cyclische aaneenschakeling van activiteiten van het opstellen van peilbesluiten, het aanpassen van het peil en het dagelijkse peilbeheer, monitoring en evaluatie.
Peilbesluit	Besluit van het Algemeen Bestuur van een waterschap, waarin de te handhaven peilen van de oppervlaktewateren ten opzichte van het NAP, de ligging van de peilgebieden en plaats van de peilschalen zijn aangegeven. Aan de gemaakte keuze ligt een integrale afweging van belangen en beleid ten grondslag.
Peilgebied	Waterstaatkundige eenheid waarbinnen eenzelfde peil wordt gehandhaafd met behulp van gemaal, stuw of inlaat.
Peilverlaging	Neerwaartse bijstelling van het waterpeil ten opzichte van het voorgaande peilbesluit verder dan peilaanpassing.
Polderschets	Delflands toekomstbeeld voor het waterbeheer in een polder. De kansen en knelpunten uit de Polderschets vormen input in alle onderdelen van de peilbeheercyclus en voor ruimtelijke ontwikkelingen.
Praktijkpeil	Waterstand die werkelijk in een watergang aanwezig is, afgelezen van de peilschaal.
Schouwpeil	In het peilbesluit vastgesteld peil dat het referentieniveau vertegenwoordigt voor het voeren van schouw, dagelijks peilbeheer, afhandelen van vergunningen en het uitvoeren van onderhoud aan watergangen.
Seizoenspeil	Vorm van peilbeheer waarbij gedurende het jaar verschillende peilinstellingen worden gehanteerd afhankelijk van het groei-/ broedseizoen.
Sturingsmarge	Een tijdelijke marge groter dan de beheermarge rondom het peil die kan worden ingezet om in te spelen op weersomstandigheden, energievermindering of waterkwaliteit.
Toelaatbare peilstijging	De maatgevende peilstijging (gebaseerd op NBW toetsing) behorend bij het grondgebruik.
Vast peil	Het peilbeheer is gedurende het hele jaar gericht op een constant peil met zo min mogelijk fluctuatie.

Bijlage 2 Wetgeving en Beleidskaders

Nationale wetgeving en beleid

Kader Richtlijn Water
De belangrijkste doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn de algemene bescherming en verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewateren, de grondwaterkwantiteit, de specifieke bescherming en verbetering van (onderdelen van) wateren die zijn genoemd in het KRW-register beschermende gebieden en het bevorderen van het duurzaam gebruik van water. Waterbeheer op het niveau van stroomgebieden is daarbij uitgangspunt. Het beheergebied van Delfland valt binnen het stroomgebied Rijndelta. Bij de voorbereiding van peilbesluiten moet worden nagegaan of een peilbesluit niet in strijd is met de KRW of het stroomgebiedbeheerplan Rijndelta voor wat betreft duurzaam gebruik van water, verontreiniging van grond- en oppervlaktewater en de ecologische toestand.

Waterwet
De Waterwet stelt de verplichting aan een beheerder om één of meerdere peilbesluiten vast te stellen voor oppervlaktewater- of grondwaterlichamen onder zijn beheer. In een peilbesluit worden waterstanden of bandbreedten waarbinnen waterstanden kunnen variëren vastgesteld, die gedurende de daarbij aangegeven perioden zoveel mogelijk worden gehandhaafd. Met de Waterwet is de provinciale goedkeuring van peilbesluiten vervallen. Er zal wel afstemming met de provincie plaatsvinden over de concept peilbesluiten.

Waterschapswet
De Grondwet (artikel 33) vereist voor de waterschappen een organieke wet, de Waterschapswet. Waterschappen zijn openbare lichamen, net zoals provincies en gemeenten. Echter, de taken van een waterschap zijn beperkt tot (onderdelen van) het waterbeheer. De provincie en gemeenten hebben een zogenoemde open huishouding en behoren daarmee tot de algemene democratie. De Waterschapswet regelt de instelling en opheffing van een waterschap, de organisatie en bestuur (o.a verkiezingen), financieringsbepalingen en de verordenende bevoegdheid van het waterschap. Alleen het algemeen bestuur heeft de bevoegdheid tot het vaststellen van peilbesluiten. In artikel 83, lid 2f is opgenomen dat deze bevoegdheid van het algemeen bestuur niet overgedragen kan worden aan het dagelijks bestuur. De taken van de waterschappen zijn verder uitgewerkt in de Waterwet.

Waterbeheer 21e eeuw/ Nationaal Bestuursakkoord Water
In het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) hebben Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven afspraken gemaakt over een doelmatiger waterbeheer. In het NBW staan afspraken om veiligheid te creëren, schade door wateroverlast en droogte te voorkomen en water en bodemkwaliteit te verbeteren. Het doel is om de kwaliteit van het beheer te vergroten tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.

Deltaprogramma
Het Deltaprogramma is het nationaal kader voor de zoetwatervoorziening. Het staat voor een veilig en aantrekkelijk Nederland, nu en straks, waar de waterveiligheid en de zoetwatervoorziening op orde zijn. De belangrijkste nationaal structurerende besluiten zijn vastgelegd in deltabeslissingen. De deltabeslissingen vormen de basis voor het waterveiligheids- en zoetwaterbeleid zoals vastgelegd in het Nationaal Waterplan.

Nationaal Waterplan
Het Nationaal Waterplan geeft de hoofdlijnen, principes en richting van het nationale waterbeleid in de planperiode 2016-2021, met een vooruitblik tot 2050. Het kabinet sluit aan bij de resultaten van het Deltaprogramma. In het NWP staan alleen de onderwerpen die in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte als Rijksbelang zijn aangemerkt. Gedecentraliseerde onderwerpen zoals de gebiedsgerichte regionale uitwerkingen, wateroverlast en diverse gebruiksfuncties zoals recreatie(vaart) komen niet (meer) aan de orde. Ook de relatie tussen bodemdaling en waterhuishouding komt in het NWP niet aan de orde. In het NWP staan geen specifieke doelstellingen met betrekking tot peilbeheer.

Crisis- en herstelwet
Het vaststellen van een peilbesluit kan onder de Crisis- en herstelwet vallen als het uitvoeringsbesluit genomen wordt naar aanleiding van een projectplan tot aanleg of wijziging van een waterstaatswerk (artikel 5.4, lid 1 Waterwet). Ingeval er werkzaamheden nodig zijn naar aanleiding van een vastgesteld peilbesluit, vallen deze uitvoeringsbesluiten tot aanleg of wijziging van een waterstaatswerk ook onder de Crisis- en herstelwet.

Omgevingswet
De Omgevingswet beoogt op integrale wijze een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving te creëren en regels met betrekking tot de fysieke leefomgeving te vereenvoudigen. De Waterwet wordt grotendeels in de Omgevingswet opgenomen. Nieuwe of anders ingestoken instrumenten vervangen (deels) de huidige wettelijke instrumenten. De regelgeving en instrumenten van Delfland worden hierop tijdig aangepast zodat Delfland zijn taken in het kader van regulering kan blijven uitvoeren. Daarnaast wordt geanticipeerd op de veranderende instrumenten van andere overheden. De verwachting is dat de nieuwe Omgevingswet in 2019 in werking treedt en implementatie in de eigen organisatie en in samenwerking met gemeenten en andere relevante belanghebbenden wordt uitgevoerd.

Besluit m.e.r.
De milieueffectrapportage (m.e.r.) procedure is een hulpmiddel om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over grote projecten of ingrepen. In de bijlage bij het Besluit m.e.r. is een lijst opgenomen met activiteiten waarvoor de m.e.r.-plicht (C-lijst) en een m.e.r.-beoordelingsplicht geldt (D-lijst). Peilverlagingen zijn in de D-lijst opgenomen. Dat betekent dat bij een voorgenomen peilverlaging een vormvrije m.e.r.-beoordeling moet plaatsvinden waarin wordt nagegaan of nadelige milieugevolgen zijn uit te sluiten. De toelichting bij het peilbesluit kan gelden als een vormvrije m.e.r.-beoordeling.

Wet natuurbescherming
De wet natuurbescherming is per 1 januari 2017 van kracht geworden. Deze wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en faunawet. In deze wet zijn o.a de Europese verplichtingen ten aanzien van de Natura2000 gebieden opgenomen. Natura 2000 is een netwerk van beschermde natuurgebieden in Europa. In Delfland zijn de duingebieden Westduinpark en Wapenveld, Solleveld, Meyendel en Berkheide aangewezen als Natura 2000-gebied. Waterschappen hebben als taak er voor te zorgen dat de waterhuishouding en het peilbeheer passen bij de in deze gebieden geldende instandhoudingsdoelstellingen. Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Het NNN is de nieuwe benaming van dit netwerk van natuurgebieden dat voorheen met de term Ecologische Hoofdstructuur (EHS) werd aangeduid.
Bij het opstellen van peilbesluiten moet nadrukkelijk rekening worden gehouden met de effecten op beschermde gebieden (Natura 2000 en NNN). Verder is in deze wet is de zorgplicht opgenomen voor alle in het wild levende planten- en diersoorten, uitgewerkt in een ‘Nee, tenzij-principe’. Dit betekent

dat er geen schade aan beschermde planten en dieren mag optreden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan. In de wet zijn ook specifieke lijsten opgenomen met beschermde soorten.

Verdrag van Malta
In het Europese Verdrag van Malta wordt gestreefd naar het behouden van het archeologisch erfgoed in de bodem, door in de ruimtelijke ontwikkeling rekening te houden met archeologische waarden in de bodem en onder water. De provincie heeft waardevolle structuren (archeologie, landschap en nederzettingen) en objecten in Zuid-Holland in kaart gebracht in de cultuurhistorische kaart – ook aangeduid als Cultuurhistorische Hoofdstructuur. Het beleid voor cultureel erfgoed van provinciaal belang is vastgelegd in de provinciale Visie Ruimte en Mobiliteit.

Provinciale wetgeving en beleid

Visie Ruimte en Mobiliteit
In de structuurvisie zet de provincie in op een gebiedsgerichte verweving van landbouw, natuur, recreatie, water en cultuurhistorie en een betere relatie tussen stad en land, waarbij water als groenblauwe structuur een belangrijke verbindende factor is. In het landelijk gebied moeten economische activiteiten zijn afgestemd op de condities vanuit bodem, water, natuur en gebiedskwaliteiten. Bij de planvorming moet rekening worden gehouden met de geschiktheid van de bodem om water vast te houden en/of te bergen en met het benutten van ruimte voor waterberging. Bij aanpassingen aan het watersysteem gelden twee uitgangspunten: ze zijn klimaatbestendig en de natuurlijke processen krijgen, waar dat kan, meer ruimte of worden beter benut.
De provincie zal samen met de waterschappen en de gebruikers het voorzieningsniveau van zoetwater (zoals genoemd in het Deltaprogramma) bepalen. Dat is een middel om aan te geven wat de gebruikers van zoetwater in een bepaalde regio kunnen verwachten van de overheid, zowel onder normale omstandigheden als in droge jaren. In afwachting van het te bepalen voorzieningsniveau wil de provincie voorkomen dat de zoetwatervraag toeneemt. Daarom worden in beginsel geen nieuwe functies toegekend of uitbreidingen toegestaan waarbij de vraag naar zoetwater toeneemt, tenzij deze in hun eigen vraag voorzien. Waar mogelijk wordt verzilting tegengegaan. Voor de greenports geldt een aparte regeling.
De provincie zet zich in op het gezamenlijk met gemeenten, waterschappen en grondgebruikers afremmen van bodemdaling in veengebieden. Daarbij onderkent de provincie dat de bodemdaling en de omvang en de effecten ervan per gebied verschillen, veranderen in de tijd en door belanghebbenden verschillend worden gewaardeerd. Dit betekent dat er in het beleid en beheer aandacht moet zijn voor differentiatie tussen gebieden en de dilemma`s die daarbij optreden. Van de waterschappen wordt verwacht dat zij bij het vaststellen van peilbesluiten rekening houden met de gevolgen van bodemdaling. Er kan een moment komen dat de waterbeheerder de huidige gebruiksfuncties niet meer kan faciliteren. Dit wordt een knikpuntgebied genoemd, in Delfland zijn nog geen knikpuntgebieden geïdentificeerd.

Strategische Agenda Zuid-Holland 2016
Strategische agenda voor de uitwerking van de opgaven uit het Deltaprogramma. Zuid-Holland gaat beleid voor ruimtelijke adaptatie uitwerken, het ontwikkelen naar een klimaatbestendige en water robuuste ruimtelijke inrichting. Bovendien zet de provincie in op het behouden en waar mogelijk verbeteren van de beschikbaarheid van voldoende zoet water, onder normale en droge omstandigheden.

Waterverordening Zuid-Holland
Het peilbesluit bestaat uit een korte opsomming van de overwegingen om tot het besluit te komen, een tabel met de vastgestelde peilen en een overzichtskaart waarop de peilen staan aangegeven. In de toelichting staan ook de veranderingen van het peil ten opzichte van de bestaande situatie en de

gevolgen van het besluit voor alle betrokken belangen. Op de voorbereiding van het peilbesluit is afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.
Waterschappen moeten zorgdragen voor een actueel peilbesluit. De verplichting om een peilbesluit iedere 10 jaar te herzien is vervallen. Delfland kan hierdoor op flexibelere manier omgaan met het aanpassen van peilbesluiten, waardoor een peilbesluit beter kan aansluiten bij ontwikkelingen in het gebied. In de waterverordening zijn ook de provinciale normen voor wateroverlast vastgelegd.

Wateragenda Zuid-Holland
In de wateragenda hebben de provincie en de Zuid-Hollandse waterschappen de afspraken uit het NBW over taken en verantwoordelijkheden in het waterbeheer vertaald naar de Zuid-Hollandse situatie. Er is onder andere opgenomen dat waterschappen zorg dragen voor integraal afgewogen peilbesluiten. Bij de start van het proces wordt met belanghebbenden, waaronder de provincie, afgestemd hoe zal worden omgegaan met de belangen, inclusief eventuele 'onverenigbare vraagstukken'. Voor peilbesluiten waar provinciale belangen spelen (zoals tegengaan bodemdaling, natuur, recreatie en cultuurhistorie) worden op hoofdlijnen procesafspraken gemaakt tussen provincie en waterschappen.
De peilbesluiten richten zich primair op het bestaande grondgebruik. Bij functiewijzigingen spreekt het waterschap met de betrokken partijen af hoe het peilbeheer wordt geregeld in de transitiefase en daarna. Waar de eisen aan het peilbeheer voor bepaalde functies en/of provinciale beleidsdoelen niet of slecht verenigbaar zijn, geeft de provincie aan hoe hiermee vanuit het provinciaal belang moet worden omgegaan (bijvoorbeeld tegengaan bodemdaling versus voldoen aan gebruiksmogelijkheden en bescherming tegen wateroverlast).

Waterschapsbeleid en regelgeving

Keur Delfland met bijbehorende Algemene Regels
In de Keur staan de gebods- en verbodsbepalingen voor de waterhuishouding. Dit zijn de regels waar iedereen in Delflands beheergebied zich aan moet houden of rekening mee moet houden. De Keur en de legger vormen samen de juridische basis voor de vergunningverlening en handhaving door het waterschap. De Keur bevat onder artikel 4.1 lid 2 onder i een verbod om zonder vergunning van een vastgesteld peil af te wijken. In de Algemene Regels zijn regels opgenomen die onder bepaalde voorwaarden een vrijstelling inhouden van de vergunningplicht. Er geldt dan wel een meldingsplicht.

Legger
In de legger is de vereiste situatie van de waterstaatswerken (waterkeringen en oppervlaktewaterlichamen) aangegeven. Tevens worden hierin de beheer- en onderhoudsverplichtingen van de waterstaatswerken vastgesteld. De legger is verder belangrijk voor de uitvoering van werkprocessen, zoals onderhoud, handhaving, vergunningverlening en planvorming.

Waterbeheerplan 5
Om de kerntaken op een toekomstbestendige manier uit te voeren richt Delfland zich op integraal werken, adaptief inspelen op specifieke omstandigheden en intensief samenwerken met gebiedspartners. Nadelige gevolgen van droge perioden wil Delfland zo beperkt mogelijk houden door de watervoorziening af te stemmen op de ruimtelijke en gebruiksfuncties.
Delfland maakt integrale peilbesluiten en doet dit samen met belanghebbenden. Integraliteit en het afwegen van belangen staat voorop bij het vaststellen van een peil waarbij ook de nieuwere taken van het waterschap in het grondwater- en vaarwegbeheer zijn meegenomen.
In bodemdalingsgevoelige gebieden wordt bodemdaling als een belang meegenomen in de afweging bij het peilbesluit en gaat Delfland terughoudend om met peilverlagingen of peilaanpassingen (het volgen van de maaivelddaling).

Integrale nota vis

De integrale nota vis geeft uitgangspunten met betrekking tot visstandbeheer, vismigratie en vishabitat, visrechtenuitgifte, uitoefening van visserij en samenwerking met visserijpartners. Delfland is verantwoordelijk voor het visstandbeheer in zijn beheergebied en heeft vanuit de KRW een specifieke (resultaats)verplichting om een visstand te bereiken die hoort bij de gewenste ecologische toestand van wateren. Om een bepaalde visstand te bereiken neemt Delfland inrichtings- en beheermaatregelen om goede leefomstandigheden voor de gewenste vissoorten te bereiken, waaronder natuurvriendelijke oevers, vispaaiplaatsen, vrije vismigratie en vispasseerbare kunstwerken. Ook het onttrekken en uitzetten van vissen kan deel uitmaken van het visstandbeheer. De ecologische kwaliteit van het watersysteem en de visserij beïnvloeden de visstand. Omgekeerd is de visstand ook van invloed op de waterkwaliteit.

Gemeentelijke wetgeving en beleid

Bij het opstellen van peilbesluiten moet rekening worden gehouden met gemeentelijk beleid. Het gaat vooral om:

- Ruimtelijk: voordat een gemeentelijk bestemmingsplan wordt opgesteld leggen gemeenten hun visie op ruimtelijke ontwikkelingen vast in gemeentelijke structuurvisies. De gemeente is verplicht om het waterschap vroegtijdig bij ruimtelijke plannen te betrekken. Bij functieveranderingen overleggen waterschap en gemeenten tijdens het watertoetsproces over de manier waarop dit in een bestemmingsplan moet worden opgenomen. Ruimtelijke plannen kunnen leiden tot nieuwe peilbesluiten. Andersom geven de waterbelangen (peilen) richting aan de invulling van ruimtelijke plannen van de gemeente.
- Water: in een gemeentelijk waterplan stemmen gemeente en waterschap af over onderwerpen die met water te maken hebben. Dit is ook vastgelegd in het NBW. Afspraken uit het gemeentelijk waterplan moeten worden meegewogen bij het vaststellen van peilen.

Bijlage 3 Afwijkende peilen

In het peilbesluit wordt de noodzaak voor het afwijkende peil getoetst aan de hand van onderstaande beslisboom. Het afwijkende peil wordt getoetst aan een maaiveldcriterium en de vereiste drooglegging voor de functie. Voor de afwijkende peilen die zijn toegestaan, wordt vervolgens bepaald of bediening door derden is gewenst.

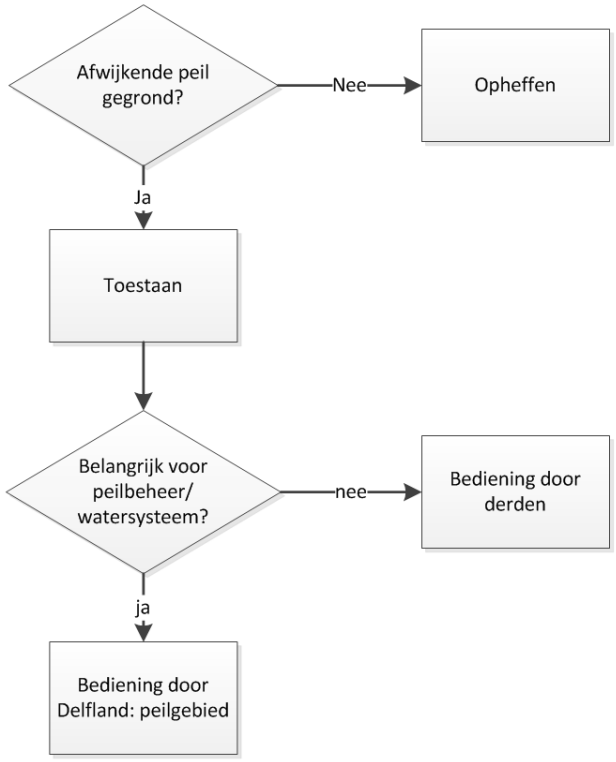

Criteria toetsing afwijkend peil

Als het maaiveldverschil groter is dan 10 cm dan is het afwijkende peil toegestaan. Als het maaiveldverschil kleiner is dan 10 cm dan moet worden onderzocht of de drooglegging voldoet aan de drooglegginsrichtlijn en of de drooglegging noodzakelijk is voor de functie. Als de drooglegging voldoende is en het maaiveldverschil is kleiner dan 10 cm, dan moet het afwijkende peil in principe worden opgeheven. Gemotiveerd afwijken van dit beleid is slechts mogelijk met een goede onderbouwing. Aanvullende criteria voor gebieden die gevoelig zijn voor maaiveldddaling (veen):

- Om ongelijke zetting tegen te gaan mag de drooglegging van een onderbemaling niet groter zijn dan de drooglegging van het omringende peilgebied.
- Als de drooglegging groter is dan de drooglegginsrichtlijn voor veen (60 cm) worden de mogelijkheden onderzocht om de omvang en peilverschil te reduceren.

De ligging van de peilafwijking en bijbehorende kunstwerken mag het functioneren van het hoofdwatersysteem niet negatief beïnvloeden. In het hoofdwatersysteem worden in principe geen afwijkende peilen toegestaan. Gemotiveerd afwijken van dit beleid is slechts mogelijk met een goede onderbouwing.

Criteria afweging bediening

Waar het kan wordt bediening door derden toegestaan. Voorwaarde is dat er een goede afstemming bestaat tussen Delfland en de derden die het afwijkende peil bedienen. Als er sprake is van een publieke functie, kan worden voorgesteld de bediening en het onderhoud van het afwijkend peil over te dragen aan Delfland.

- Bij meer dan 3 belanghebbende partijen wordt onderzocht of er klachten of knelpunten bekend zijn, hoe het afwijkende peil functioneert en wat de risico's en kosten zijn. Als door het samenvoegen van meerdere gebieden de publieke functie vergroot, ligt overname van het gebied met afwijkend peil eerder voor de hand.
- Overname gebeurt in eerste instantie op basis van vrijwilligheid. Het is van belang om een evenwicht te vinden tussen de kosten, de bestuurlijke verantwoordelijkheid en het maatschappelijk draagvlak. In geval de kosten maatschappelijk onverantwoord zijn, kan van overname worden afgezien.
- Over het overdragen van het eigendom, bediening en onderhoud van kunstwerken en aanvullende werkzaamheden moeten afspraken worden gemaakt waaronder over bereikbaarheid, recht van overpad, energietoevoer en aankoop van grond. Met betrekking tot overname is het geen noodzaak dat Delfland alle kunstwerken in eigendom moet hebben.
- Na overname wordt het afwijkende peil een peilgebied bediend door Delfland. Het waterschap neemt het peilbeheer van de particulier(en) over en draagt zorg voor het handhaven van het peil.

Beleidsnota peilbeheer

Nota van beantwoording en wijziging

Beantwoording ingekomen zienswijzen en ambtshalve wijzigingen op de Beleidsnota peilbeheer

Status: definitief
Datum: 6 juli 2017

Inhoud

1 Inleiding 3
1.1 Procedure terinzagelegging 3
1.2 Doel van deze nota 3
1.3 Leeswijzer 3
2 Overzicht binnengekomen zienswijzen 3
3 Ontvankelijkheid 3
4 Behandeling zienswijzen 4
5 Ambtelijke wijzigingen 6

Bijlage 1: Schriftelijke zienswijzen

1 Inleiding

1.1 Procedure terinzagelegging

Dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland hebben op 31 januari 2017 de Ontwerp-Beleidsnota Peilbeheer vastgesteld. De Ontwerp-Beleidsnota peilbeheer heeft ter inzage gelegen van 10 februari - 24 maart 2017 op het hoofdkantoor van het Hoogheemraadschap van Delfland. De bekendmaking van de terinzagelegging is gepubliceerd op de bekendmakingensite van de overheid.

1.2 Doel van deze nota

In deze Nota van Beantwoording zijn de zienswijzen gebundeld die binnengekomen zijn op de Ontwerp-Beleidsnota Peilbeheer, plus de reactie van het Hoogheemraadschap van Delfland daarop, waarbij is aangegeven of dat heeft geleid tot een wijziging in de tekst van de beleidsnota. Ook zijn de ambtelijke wijzigingen weergegeven.

1.3 Leeswijzer

De procedure van de terinzagelegging en het doel van deze nota van beantwoording zijn beschreven in bovenstaande paragrafen. In hoofdstuk 2 en 3 is een overzicht opgenomen van de zienswijzen die zijn binnengekomen, met de vermelding of deze ontvankelijk zijn. In hoofdstuk 4 zijn de afzonderlijke opmerkingen uit de zienswijzen geciteerd, gevolgd door de reactie van Hoogheemraadschap van Delfland en of dit wel of niet tot een wijziging in de Beleidsnota Peilbeheer heeft geleid. In hoofdstuk 5 zijn nog enkele ambtelijke wijzigingen opgenomen. Bijlage 1 bevat de ingediende zienswijzen.

2 Overzicht binnengekomen zienswijzen

Op de Ontwerp-Beleidsnota Peilbeheer zijn de volgende schriftelijke zienswijzen ingekomen:

Nr.	Datum ontvangst	Afzender	Kenmerk Delfland
1	16 maart 2017	Gemeente Westland Postbus 150 2670 AD Naaldwijk	1299459

De zienswijze is bijgevoegd in bijlage 1.

3 Ontvankelijkheid

De zienswijze is ontvangen op 16 maart 2017. Deze is binnen de daarvoor gestelde termijn ingediend en is daarom ontvankelijk.

4 Behandeling zienswijzen

Bij onderstaande behandeling van de zienswijze is aangegeven wie de zienswijze heeft ingediend, welke opmerkingen zijn gemaakt, de reactie van Hoogheemraadschap van Delfland en of dit wel of niet tot een wijziging in de Beleidsnota Peilbeheer heeft geleid. Legenda tekstuele wijzigingen:

- ~~doorgestreept~~: tekst is verwijderd;
- *cursief*: tekst is nieuw toegevoegd.

1. Gemeente Westland

De zienswijze van Westland bestaat uit negen verschillende opmerkingen die hieronder afzonderlijk zijn beantwoord. Opmerkingen 1 t/m 5 hebben betrekking op de drooglegging van 120 cm, beschreven op blz 20 (nieuw te ontwikkelen stedelijk gebied) en blz. 31 watertoets. Opmerking 6 heeft betrekking op vaarwegbeheer (blz 20). Opmerkingen 7 t/m 9 zijn algemene reacties c.q opmerkingen.

Opmerking 1:
Alleen een drooglegging van 120 cm voorschrijven is veelal onvoldoende voor een goede ontwatering van wegen, bebouwing, tuinen en openbaar groen in het stedelijk gebied.

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Bij nieuwbouw adviseert Delfland een drooglegging van 120 cm te hanteren om grondwaterproblemen en wateroverlast nu en in de toekomst te voorkomen; sommige gebieden kunnen in de loop van de tijd namelijk nog flink zakken en door de klimaatverandering is het noodzakelijk genoeg ruimte te creëren.
In de meeste gevallen is een drooglegging van 120 cm voldoende voor een goede ontwatering van het stedelijk gebied. Het staat de gemeente vrij om zelf aanvullende maatregelen of een grotere drooglegging te adviseren.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijzen niet aangepast.

Opmerking 2:
Waarom is gekozen voor een drooglegging van 120 cm, want de algemene landelijk gehanteerde richtlijn is 130 cm.

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Bij de waterschappen wordt vaak als richtlijn een drooglegging van 120 cm gebruikt. In de afgelopen periode hebben wij in overleg met gemeenten deze drooglegging gebruikt in peilbesluiten.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 3:
Voor nieuw te ontwikkelen woongebied is de gemeente verantwoordelijk voor een goede ontwatering. Omdat er tot nu toe geen eisen/uitgangspunten waren, heeft de gemeente recentelijk in een breed gezelschap en na consultering van de eisen/normen, ontwateringseisen opgesteld (zie bijlage). Deze ontwateringseisen zullen worden opgenomen in het vGRP en in het PVS; in de praktijk worden deze ontwateringseisen al toegestuurd naar ontwikkelaars.

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Delfland neemt kennis van de ontwateringeisen zoals de gemeente Westland voornemens is ze op te nemen in het vGRP en het PVS. Onze verwachting is dat met een drooglegging van 120 cm deze ontwateringseisen kunnen worden behaald.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 4:
Uitgangspunt van de gemeente is dat hierbij zoveel mogelijk voorkomen moet worden dat er drainagestelsels aangelegd moeten worden om een voldoende ontwatering te kunnen bereiken; drainage is zeker op langere termijn zeer onderhoudsintensief en kwetsbaar (dichtslibben).

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Delfland neemt kennis van dit uitgangspunt en onderschrijft deze.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 5:
Het Hoogheemraadschap van Delfland (HHDelfland) is verantwoordelijk voor de drooglegging van het buitengebied, agrarische percelen en tuinbouwgronden, etc. Welke drooglegginsgeis stelt HHDelfland voor dit buitengebied: ook een drooglegging van 1,20?

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Delfland is verantwoordelijk voor het peilbeheer, niet voor de drooglegging. Het peil en peilbeheer wordt vastgesteld in een peilbesluit. Delfland hanteert bij het afwegen van het peil voor een peilgebied geen drooglegginsgeisen. In de afweging van het peil wordt rekening gehouden met de functies en belangen in het gebied. Hierbij wordt de drooglegging in het gebied als hulpmiddel gebruikt om mogelijke knelpunten in kaart te brengen. Alleen bij nieuw te ontwikkelen bebouwing adviseren wij in het watertoetsproces een drooglegging van 120 cm te hanteren om eerder genoemde redenen.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 6:
"Bij een peilafweging zullen het vaarprofiel, de brughoogtes en de drempelhoogtes van sluizen voor een veilige en vlotte doorvaart worden meegewogen naarst de overige belangen."
Gaat Delfland actief vaarwegbeheer toepassen?

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Deze opmerking heeft geen betrekking op peilbeheer.
Overigens is Delfland door de provincie Zuid-Holland niet aangewezen als vaarwegbeheerder en zal dus geen actief vaarwegbeheer toepassen.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 7:
Blz. 21 Bodemdaling: bodemdaling in relatie tot de hoogte van de waterkering, waarop gemeentelijke voorzieningen liggen, zoals een weg: indien de waterkering op hoogte gebracht moet worden, wie is dan verantwoordelijk voor de kosten van ophogen wegconstructie, verleggen nutsleidingen en dergelijke.

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Deze opmerking heeft geen betrekking op peilbeheer.
Delfland redeneert voor de kostenverdeling vanuit haar taakstelling. De uitkomsten van een dergelijk proces is afhankelijk van vele aspecten en daarom maatwerk.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijzen niet aangepast.

Opmerking 8:
Langs waterkeringen en boezemwateren bevinden zich beschoeiingen en damwanden, mogelijk voor het in stand houden van de kering of het in stand houden van het waterpeil in het boezemwater. In veel gevallen is onduidelijk wie de eigenaar/beheerder is van deze

beschoeiingen en damwanden: HHDelfland of gemeente Westland. Is HHDelfland zich hiervan bewust en speelt deze kwestie ook bij andere gemeenten? Overweegt HHDelfland om deze kwestie in dit beleidsplan op te nemen en zo ja op welke manier gaat HHDelfland deze onduidelijkheid aanpakken?

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland
Deze opmerking heeft geen betrekking op peilbeheer.
Overigens is de aanliggende eigenaar onderhoudsplichtig of diegene die expliciet is aangewezen in de legger wateren/ legger waterkeringen.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 9:
Diverse stuwtjes en zelfs een aantal poldergemaaltjes zijn in beheer van de gemeente. In het kader van eenduidige verantwoordelijkheid met betrekking tot peilbeheer is het gewenst deze voorzieningen zoveel mogelijk bij 1 logische beheerder te hebben. Dat betekent voorzieningen overdragen aan HHDelfland. Wat is het beleid van HHDelfland in deze kwestie en overweegt HHDelfland dit beleid in het beleidsplan op te nemen?

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Het Hoogheemraadschap heeft geen beleid voor de overname van voorzieningen/kunstwerken en neemt dit ook niet op in deze beleidsnota. Delfland zal contact opnemen met de gemeente om in nader overleg te treden.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

5 Ambtelijke wijzigingen

Paragraaf 1.4:
Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland heeft de 'Ontwerp-Beleidsnota peilbeheer' vastgesteld op 31 januari 2017 en heeft hiermee het document vrijgegeven voor inspraak. Het Ontwerp ~~wordt~~ *heeft* gedurende zes weken ter inzage ~~gelegd~~ *gelegen, binnen deze termijn is één zienswijze ingediend.*
Naar aanleiding van deze zienswijze zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de 'Beleidsnota peilbeheer'. Vervolgens is de beleidsnota op 6 juli 2017 ter vaststelling voorgelegd aan de verenigde vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland (VV).

Bij de vaststelling van de 'Beleidsnota Peilbeheer' vervalt de beleidsnota peilbesluiten (2007). Deze beleidsnota is hiertoe door de VV ingetrokken per 6 juli 2017.

Bijlage 1: Schriftelijke zienswijzen

Beleidsnota peilbeheer

Nota van beantwoording en wijziging

Beantwoording ingekomen zienswijzen en ambtshalve wijzigingen op de Beleidsnota peilbeheer

Status: definitief
Datum: 3 april 2017

Inhoud

1 Inleiding 3
1.1 Procedure terinzagelegging 3
1.2 Doel van deze nota 3
1.3 Leeswijzer 3
2 Overzicht binnengekomen zienswijzen 3
3 Ontvankelijkheid 3
4 Behandeling zienswijzen 4
5 Ambtelijke wijzigingen 6

Bijlage 1: Schriftelijke zienswijzen

1 Inleiding

1.1 Procedure terinzagelegging

Dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland hebben op 31 januari 2017 de Ontwerp-Beleidsnota Peilbeheer vastgesteld. De Ontwerp-Beleidsnota peilbeheer heeft ter inzage gelegen van 10 februari - 24 maart 2017 op het hoofdkantoor van het Hoogheemraadschap van Delfland. De bekendmaking van de terinzagelegging is gepubliceerd op de bekendmakingensite van de overheid.

1.2 Doel van deze nota

In deze Nota van Beantwoording zijn de zienswijzen gebundeld die binnengekomen zijn op de Ontwerp-Beleidsnota Peilbeheer, plus de reactie van het Hoogheemraadschap van Delfland daarop, waarbij is aangegeven of dat heeft geleid tot een wijziging in de tekst van de beleidsnota. Ook zijn de ambtelijke wijzigingen weergegeven.

1.3 Leeswijzer

De procedure van de terinzagelegging en het doel van deze nota van beantwoording zijn beschreven in bovenstaande paragrafen. In hoofdstuk 2 en 3 is een overzicht opgenomen van de zienswijzen die zijn binnengekomen, met de vermelding of deze ontvankelijk zijn. In hoofdstuk 4 zijn de afzonderlijke opmerkingen uit de zienswijzen geciteerd, gevolgd door de reactie van Hoogheemraadschap van Delfland en of dit wel of niet tot een wijziging in de Beleidsnota Peilbeheer heeft geleid. In hoofdstuk 5 zijn nog enkele ambtelijke wijzigingen opgenomen. Bijlage 1 bevat de ingediende zienswijzen.

2 Overzicht binnengekomen zienswijzen

Op de Ontwerp-Beleidsnota Peilbeheer zijn de volgende schriftelijke zienswijzen ingekomen:

Nr.	Datum ontvangst	Afzender	Kenmerk Delfland
1	16 maart 2017	Gemeente Westland Postbus 150 2670 AD Naaldwijk	1299459

De zienswijze is bijgevoegd in bijlage 1.

3 Ontvankelijkheid

De zienswijze is ontvangen op 16 maart 2017. Deze is binnen de daarvoor gestelde termijn ingediend en is daarom ontvankelijk.

4 Behandeling zienswijzen

Bij onderstaande behandeling van de zienswijze is aangegeven wie de zienswijze heeft ingediend, welke opmerkingen zijn gemaakt, de reactie van Hoogheemraadschap van Delfland en of dit wel of niet tot een wijziging in de Beleidsnota Peilbeheer heeft geleid. Legenda tekstuele wijzigingen:

- ~~doorgestreept~~: tekst is verwijderd;
- *cursief*: tekst is nieuw toegevoegd.

1. Gemeente Westland

De zienswijze van Westland bestaat uit negen verschillende opmerkingen die hieronder afzonderlijk zijn beantwoord. Opmerkingen 1 t/m 5 hebben betrekking op de drooglegging van 120 cm, beschreven op blz 20 (nieuw te ontwikkelen stedelijk gebied) en blz. 31 watertoets. Opmerking 6 heeft betrekking op vaarwegbeheer (blz 20). Opmerkingen 7 t/m 9 zijn algemene reacties c.q opmerkingen.

Opmerking 1:
Alleen een drooglegging van 120 cm voorschrijven is veelal onvoldoende voor een goede ontwatering van wegen, bebouwing, tuinen en openbaar groen in het stedelijk gebied.

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Bij nieuwbouw adviseert Delfland een drooglegging van 120 cm te hanteren om grondwaterproblemen en wateroverlast nu en in de toekomst te voorkomen; sommige gebieden kunnen in de loop van de tijd namelijk nog flink zakken en door de klimaatverandering is het noodzakelijk genoeg ruimte te creëren.
In de meeste gevallen is een drooglegging van 120 cm voldoende voor een goede ontwatering van het stedelijk gebied. Het staat de gemeente vrij om zelf aanvullende maatregelen of een grotere drooglegging te adviseren.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijzen niet aangepast.

Opmerking 2:
Waarom is gekozen voor een drooglegging van 120 cm, want de algemene landelijk gehanteerde richtlijn is 130 cm.

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Bij de waterschappen wordt vaak als richtlijn een drooglegging van 120 cm gebruikt. In de afgelopen periode hebben wij in overleg met gemeenten deze drooglegging gebruikt in peilbesluiten.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 3:
Voor nieuw te ontwikkelen woongebied is de gemeente verantwoordelijk voor een goede ontwatering. Omdat er tot nu toe geen eisen/uitgangspunten waren, heeft de gemeente recentelijk in een breed gezelschap en na consultering van de eisen/normen, ontwateringseisen opgesteld (zie bijlage). Deze ontwateringseisen zullen worden opgenomen in het vGRP en in het PVS; in de praktijk worden deze ontwateringseisen al toegestuurd naar ontwikkelaars.

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Delfland neemt kennis van de ontwateringeisen zoals de gemeente Westland voornemens is ze op te nemen in het vGRP en het PVS. Onze verwachting is dat met een drooglegging van 120 cm deze ontwateringseisen kunnen worden behaald.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 4:
Uitgangspunt van de gemeente is dat hierbij zoveel mogelijk voorkomen moet worden dat er drainagestelsels aangelegd moeten worden om een voldoende ontwatering te kunnen bereiken; drainage is zeker op langere termijn zeer onderhoudsintensief en kwetsbaar (dichtslibben).

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Delfland neemt kennis van dit uitgangspunt en onderschrijft deze.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 5:
Het Hoogheemraadschap van Delfland (HHDelfland) is verantwoordelijk voor de drooglegging van het buitengebied, agrarische percelen en tuinbouwgronden, etc. Welke drooglegginsgeis stelt HHDelfland voor dit buitengebied: ook een drooglegging van 1,20?

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Delfland is verantwoordelijk voor het peilbeheer, niet voor de drooglegging. Het peil en peilbeheer wordt vastgesteld in een peilbesluit. Delfland hanteert bij het afwegen van het peil voor een peilgebied geen drooglegginsgeisen. In de afweging van het peil wordt rekening gehouden met de functies en belangen in het gebied. Hierbij wordt de drooglegging in het gebied als hulpmiddel gebruikt om mogelijke knelpunten in kaart te brengen. Alleen bij nieuw te ontwikkelen bebouwing adviseren wij in het watertoetsproces een drooglegging van 120 cm te hanteren om eerder genoemde redenen.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 6:
"Bij een peilafweging zullen het vaarprofiel, de brughoogtes en de drempelhoogtes van sluizen voor een veilige en vlotte doorvaart worden meegewogen naarst de overige belangen."
Gaat Delfland actief vaarwegbeheer toepassen?

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Deze opmerking heeft geen betrekking op peilbeheer.
Overigens is Delfland door de provincie Zuid-Holland niet aangewezen als vaarwegbeheerder en zal dus geen actief vaarwegbeheer toepassen.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 7:
Blz. 21 Bodemdaling: bodemdaling in relatie tot de hoogte van de waterkering, waarop gemeentelijke voorzieningen liggen, zoals een weg: indien de waterkering op hoogte gebracht moet worden, wie is dan verantwoordelijk voor de kosten van ophogen wegconstructie, verleggen nutsleidingen en dergelijke.

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Deze opmerking heeft geen betrekking op peilbeheer.
Delfland redeneert voor de kostenverdeling vanuit haar taakstelling. De uitkomsten van een dergelijk proces is afhankelijk van vele aspecten en daarom maatwerk.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijzen niet aangepast.

Opmerking 8:
Langs waterkeringen en boezemwateren bevinden zich beschoeiingen en damwanden, mogelijk voor het in stand houden van de kering of het in stand houden van het waterpeil in het boezemwater. In veel gevallen is onduidelijk wie de eigenaar/beheerder is van deze

beschoeiingen en damwanden: HHDelfland of gemeente Westland. Is HHDelfland zich hiervan bewust en speelt deze kwestie ook bij andere gemeenten? Overweegt HHDelfland om deze kwestie in dit beleidsplan op te nemen en zo ja op welke manier gaat HHDelfland deze onduidelijkheid aanpakken?

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland
Deze opmerking heeft geen betrekking op peilbeheer.
Overigens is de aanliggende eigenaar onderhoudsplichtig of diegene die expliciet is aangewezen in de legger wateren/ legger waterkeringen.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer is naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

Opmerking 9:
Diverse stuwtjes en zelfs een aantal poldergemaaltjes zijn in beheer van de gemeente. In het kader van eenduidige verantwoordelijkheid met betrekking tot peilbeheer is het gewenst deze voorzieningen zoveel mogelijk bij 1 logische beheerder te hebben. Dat betekent voorzieningen overdragen aan HHDelfland. Wat is het beleid van HHDelfland in deze kwestie en overweegt HHDelfland dit beleid in het beleidsplan op te nemen?

Reactie Hoogheemraadschap van Delfland:
Het Hoogheemraadschap heeft geen beleid voor de overname van voorzieningen/kunstwerken en neemt dit ook niet op in deze beleidsnota. Delfland zal contact opnemen met de gemeente om in nader overleg te treden.

Aanpassing(en) Beleidsnota:
De Beleidsnota peilbeheer wordt naar aanleiding van deze zienswijze niet aangepast.

5 Ambtelijke wijzigingen

Paragraaf 1.4:
Het college van dijkgraaf en hoogheemraden van het Hoogheemraadschap van Delfland heeft de 'Ontwerp-Beleidsnota peilbeheer' vastgesteld op 31 januari 2017 en heeft hiermee het document vrijgegeven voor inspraak. Het Ontwerp ~~wordt~~ *heeft* gedurende zes weken ter inzage ~~gelegd~~ *gelegen, binnen deze termijn is één zienswijze ingediend.*
Naar aanleiding van deze zienswijze zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de 'Beleidsnota peilbeheer'. Vervolgens is de beleidsnota op 18 mei 2017 ter vaststelling voorgelegd aan de verenigde vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland (VV).

Bij de vaststelling van de 'Beleidsnota Peilbeheer' vervalt de beleidsnota peilbesluiten (2007). Deze beleidsnota is hiertoe door de VV ingetrokken per 18 mei 2017.

Bijlage 1: Schriftelijke zienswijzen

GEMEENTE WESTLAND

Postadres:
Postbus 150
2670 AD Naaldwijk
Bezoekadres:
Van Geeststraat 1
2691 BE 's-Gravenzande
T 14 0174
F (0174) 673 600
E info@gemeentewestland.nl
I www.gemeentewestland.nl

Hoogheemraadschap van Delfland
Postbus 3061
2601 DB Delft

UW BRIEF	UW KENMERK	ZAAK-/PROJECTNR.	DOCUMENTNR.	BIJLAGE(N)
			17-0050807	
CONTACTPERSOON		CLUSTER/TEAM	TELEFOONNUMMER	DATUM VERZONDEN
I. Muhlig		BE/BET	(0174) 672 358	14 MRT 2017

ONDERWERP
zienswijze ontwerp-beleidsnota peilbeheer

Geacht college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,

Het college van Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland is voornemens de Ontwerp-Beleidsnota peilbeheer ter vaststelling voor te leggen aan de verenigde vergadering van Delfland. Van 10 februari tot 24 maart ligt het ontwerp-beleidsnota peilbeheer ter inzage.

Gemeente Westland en Hoogheemraadschap van Delfland zijn constructieve gesprekspartners. Wij zijn dan ook zeker bereid onze zienswijzen indien nodig nader (ambtelijk) toe te lichten.

Het ontwerp-beleidsnota peilbeheer geeft ons aanleiding om een reactie in te dienen.

Als eerste heeft dat betrekking op de drooglegging van 120 cm, beschreven op blz. 20 (nieuw te ontwikkelen stedelijk gebied) en blz. 31 (watertoets).

- Alleen een drooglegging van 120 cm voorschrijven is veelal onvoldoende voor een goede ontwatering van wegen, bebouwing, tuinen en openbaar groen in het stedelijk gebied;
- Waarom is gekozen voor een drooglegging van 120 cm, want de algemene landelijk gehanteerde richtlijn is 130 cm.
- Voor nieuw te ontwikkelen woongebied is de gemeente verantwoordelijk voor een goede ontwatering. Omdat er tot nu toe geen eisen/uitgangspunten waren, heeft de gemeente recentelijk in een breed gezelschap en na consultering van de eisen/normen, ontwateringseisen opgesteld (zie bijlage) Deze ontwateringseisen zullen worden opgenomen in het vGRP en in het PVS; in de praktijk worden deze ontwateringseisen al toegestuurd naar ontwikkelaars;
- Uitgangspunt van de gemeente hierbij is dat zoveel mogelijk voorkomen moet worden dat er drainagestelsels aangelegd moeten worden om een voldoende ontwatering te kunnen bereiken; drainage is zeker op langere termijn zeer onderhoudsintensief en kwetsbaar (dichtslibben);
- Het Hoogheemraadschap van Delfland (HHDelfland) is verantwoordelijk voor de drooglegging van het buitengebied, agrarische percelen en tuinbouwgronden, etc. Welke drooglegginseis stelt HHDelfland voor dit buitengebied: ook een drooglegging van 1,20 m?

ALG HS 001

Als tweede heeft dat betrekking op vaarweg beheer (blz. 20):

- "Bij een peilafweging zullen het vaarprofiel, de brughoogtes en de drempelhoogtes van sluizen voor een veilige en vlotte doorvaart worden meegewogen naast de overige belangen." Gaat HHDelfland actief vaarwegbeheer toepassen?

Verder hebben we op het ontwerp-beleidsnota peilbeheer nog de volgende reacties c.q. opmerkingen:

1. Blz. 21 Bodemdaling: bodemdaling in relatie tot de hoogte van de waterkering, waarop gemeentelijke voorzieningen liggen, zoals een weg: indien de waterkering op hoogte gebracht moet worden, wie is dan verantwoordelijk voor de kosten van ophogen wegconstructie, verleggen nutsleidingen en dergelijke.
2. Langs waterkeringen en boezemwateren bevinden zich beschoeiingen en damwanden, mogelijk voor het in stand houden van de kering of het in stand houden van het waterpeil in het boezemwater. In veel gevallen is onduidelijk wie de eigenaar/beheerder is van deze beschoeiingen en damwanden: HHDelfland of gemeente Westland. Is HHDelfland zich hiervan bewust en speelt deze kwestie ook bij andere gemeenten? Overweegt HHDelfland om deze kwestie in dit beleidsplan op te nemen en zo ja op welke manier gaat HHDelfland deze onduidelijkheid aanpakken?
3. Diverse stuwtjes en zelfs een aantal poldergemaaltjes zijn in beheer van de gemeente. In het kader van eenduidige verantwoordelijkheid met betrekking tot peilbeheer is het gewenst deze voorzieningen zoveel mogelijk bij 1 logische beheerder te hebben. Dat betekent voorzieningen overdragen aan HHDelfland. Wat is het beleid van HHDelfland in deze kwestie en overweegt HHDelfland dit beleid in het beleidsplan op te nemen?

Wij vertrouwen erop, dat u bij de vaststelling van de beleidsnota peilbeheer rekening houdt met onze zienswijze.

Hoogachtend,

Namens burgemeester en wethouders van Westland,

mr. C. (Caroline) Menheer

Teammanager Beleid
Taakveld: Strategisch, economisch en ruimtelijk beleid
Cluster Beleid van de Gemeente Westland

17-0050807

GEMEENTE WESTLAND

Bijlage 1

Concept ontwateringseisen nieuwbouw – gewenste ontwateringsdiepte:

Woningen met kruipruimte	minimaal 0,10 m beneden onderkant vloer kruipruimte
Woningen zonder kruipruimte	minimaal 0,20 m beneden onderkant vloerconstructie
Tuinen en plantsoenen	minimaal 0,50 m beneden maaiveld
Cat. 5 weg in woongebied, cat. 6 weg in verblijfgebied, cat. 7 fietspad	minimaal 0,70 m beneden straatpeil (= ashoogte)
Cat. 3 en 4, wegen met resp. gemiddelde en lichte verkeersbelasting	minimaal 1,00 m beneden straatpeil (= ashoogte)

Uitgangspunten:
- vloerpeil = 0,20 m boven straatpeil (= hoogte as van de weg);
- kruipruimte heeft minimaal een vrije hoogte van 0,50 m (in verband met de bereikbaarheid van leidingen onder de vloerconstructie);
- het voldoen aan de ontwateringseisen dient aangetoond te worden aan de hand van een geohydrologische berekening (berekening opbolling grondwaterpeil);
- gewenste ontwateringsdieptes dienen bereikt te worden zonder het toepassen van drainage;
- bij de berekening uitgegaan van het zomerpeil in aanliggende watergangen;
- restzetting over een periode van 20 jaar mag niet meer dan 0,10 m bedragen; dit dient aangetoond te worden aan de hand van een zettingsberekening;
- bij de berekening rekening houden met grondwaterkwelstromen, waterpeil aangrenzend boezemwater en bodemopbouw.

Gemeente Westland
26-01-2017

17-0050807

Hoogheemraadschap van Delfland

Verenigde Vergadering

Dossiernummer	7
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	6 juli 2017
Agendapunt	H.07
Omschrijving	Maatregelen voorkoming wateroverlast Schiedam Bijdorp

Geagendeerd	Vergaderdatum
Commissie Stedelijk water en watersysteem	20 juni 2017
Verenigde Vergadering	**6 juli 2017**

Voorgesteld besluit

Aan de Verenigde Vergadering te verzoeken het investeringsplan vast te stellen en uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen voor de aanpak van de wateroverlastproblematiek in de wijk Bijdorp in de gemeente Schiedam:

- Akkoord te gaan met de kostenverdeling tussen Schiedam en Delfland.
- Het investeringsplan ter hoogte van €760.000,- vast te stellen en het uitvoeringskrediet van € 708.000,- beschikbaar te stellen voor de aanleg van stuwen, gemaal en dichtzetten van duikers in Bijdorp Schiedam.

Maatregelen voorkoming wateroverlast Schiedam-Bijdorp

Hoogheemraadschap van Delfland

Kenmerk VV : 7

Vergaderdatum : 6 juli 2017

Beleidsveld : Watersystemen

Agendapunt : H.07

De Verenigde Vergadering van Delfland,

op voordracht van dijkgraaf en hoogheemraden van 23 mei 2017, kenmerk: dossier 7;

gelezen het positieve advies van de commissie Stedelijk Water en Watersystemen;

overwegende dat:

- Met de voorgenomen maatregelen de wateroverlastproblematiek in Schiedam Bijdorp wordt aangepakt.

Gelet op:
- artikel 77 van de Waterschapswet;

Besluit:
Aan de Verenigde Vergadering te verzoeken het investeringsplan vast te stellen en uitvoeringskrediet beschikbaar te stellen voor de aanpak van de wateroverlastproblematiek in de wijk Bijdorp in de gemeente Schiedam:
- Akkoord te gaan met de kostenverdeling tussen Schiedam en Delfland.
- Het investeringsplan ter hoogte van €760.000,- vast te stellen en het uitvoeringskrediet van € 708.000,- beschikbaar te stellen voor de aanleg van stuwen, gemaal en dichtzetten van duikers in Bijdorp Schiedam.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 6 juli 2017.

De Verenigde Vergadering voornoemd,

b.a. de Secretaris,

mr. drs. P.I.M. van den Wijngaart

de Voorzitter,

mr. M.A.P. van Haersma Buma